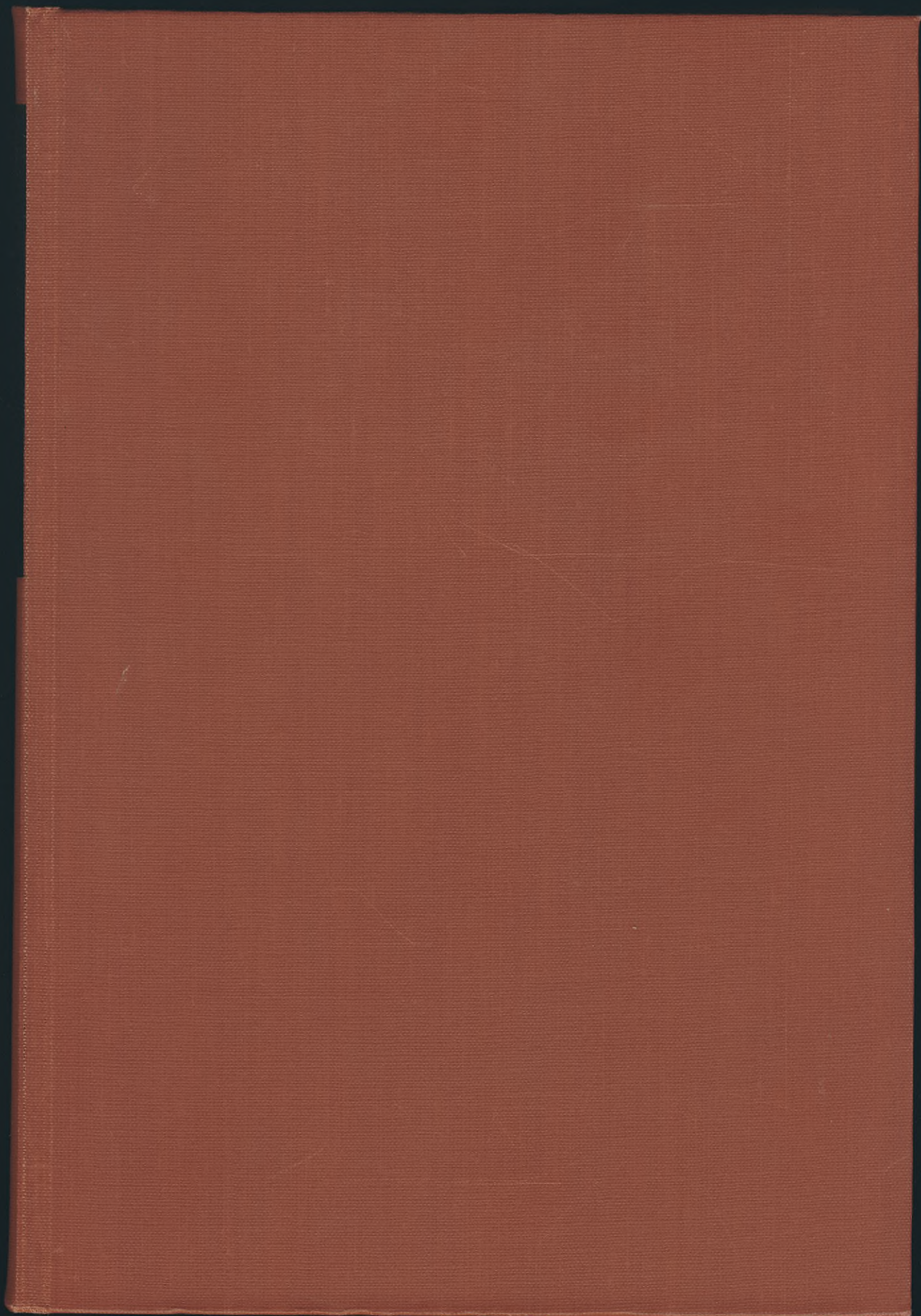

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

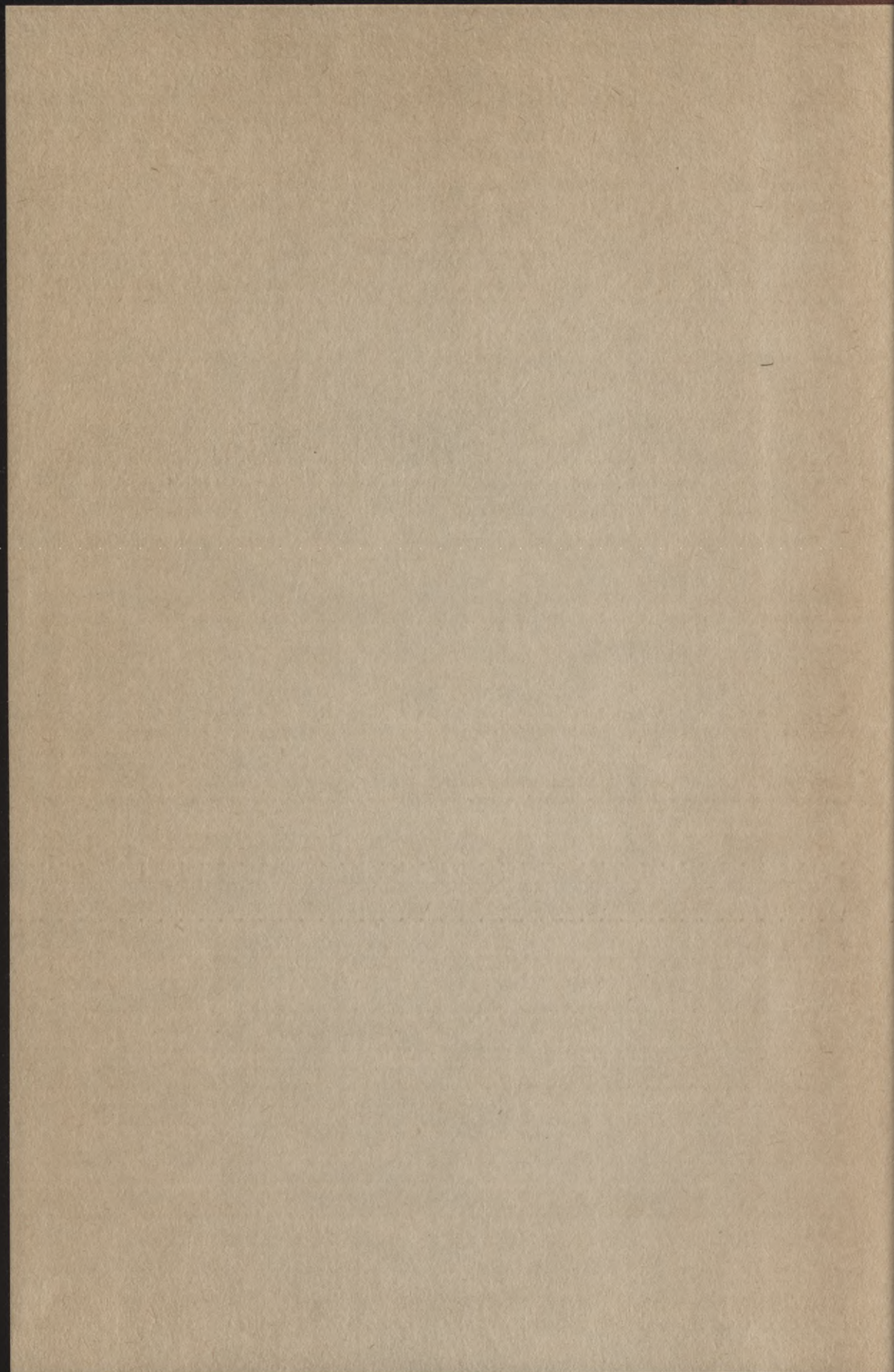
Centralbiblioteket

Ref.

Occ(p)

Ref.

RIKSDAGEN

PROTOKOLL BIHANG

1971

Vårsessionen

Saml. 1:1 Berättelse till 1971 års riksdag
om vad i rikets styrelse
sig tilldragit

Band B 1

1911

RIKSDAGEN

PROTOKOLL

Saml. för Beredningen för 1911 års riksdag
om val till riksdagen
i riksdagen

BERÄTTELSE

till 1971 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit;

given Stockholms slott den 4 januari 1971.

En ingående redogörelse för de förhållanden som sammanhänger med den ekonomiska utvecklingen lämnas vid anmälan av finansplanen och nationalbudgeten i 1971 års statsverksproposition, till vilken torde få hänvisas.

Efterfrågan på arbetskraft har under år 1970 legat på en hög nivå. Stora svårigheter har förelegat inom industrin att tillfredsställa behovet av arbetskraft, trots en betydande invandring från framför allt Finland. Under senare hälften av året har en avmattning i efterfrågan registrerats och vid årets slut var den icke tillgodosedda efterfrågan på arbetskraft lägre än vid förra årsskiftet inom flertalet yrkesområden.

Arbetslöshetstalen har år 1970 så gott som genomgående varit lägre än under år 1969. Särskilt påtaglig har nedgången av arbetslösheten varit i skogslänen.

De arbetsmarknadspolitiska insatserna har under år 1970 i hög grad inriktats på att ge äldre och svårplacerade personer stöd vid omställningar och hjälp till ny sysselsättning.

Den höga efterfrågan på arbetskraft har nödvändiggjort ytterligare åtgärder för att förbättra balansen på arbetsmarknaden. Betydande resurser har satts in inom arbetsmarknadsutbildningen för att möjliggöra icke förvärvsarbetande personers inträde på arbetsmarknaden. Beredskapsarbetena har koncentrerats till de fyra nordligaste länen där efterfrågan på arbetskraft varit svagast.

Statliga myndigheter och affärsverk har anmodats lämna uppskov med leveranser och senarelägga beställningar inom industrin. I maj månad infördes investeringsavgift om 25 % på bl. a. förvaltningsbyggnader och kontorshus. Det lokaliseringspolitiska stödområdet undantogs från avgiften. Tillståndsgivningen för oprioriterat byggande har varit restriktiv, särskilt i storstadsområdena. Den totala volymen påbörjade byggnadsprojekt har varit inte obetydligt lägre än under år 1969.

Antalet färdigställda bostadslägenheter beräknas under år 1970 ha uppgått till ca 107 000 och antalet påbörjade lägenheter till inemot 100 000.

Nya riktlinjer för den regionalpolitiska stödverksamheten har antagits att gälla för treårsperioden 1970/71—1972/73. Sysselsättningsstöd och förstärkt utbildningsstöd har införts för att främja utvecklingen i det allmänna stödområdet med särskild tonvikt på det norrländska inlandet. Vidgade möjligheter att ge lokaliseringssöd vid investeringar har öppnats och statlig garanti för lån till rörelsekapital kan lämnas i lokaliseringssyfte.

Inom ramen för regionalpolitiken har vidare beslutats att genom ett transportstöd minska de kostnadsmässiga olägenheter som följer med de långa avstånden inom Norrland och övriga delar av stödområdet.

En ny lag om lokaliseringssamråd har antagits, varigenom samhällets möjligheter att påverka de enskilda företagens lokaliseringsval har förstärkts i orter där tillväxten av regionalpolitiska skäl bör dämpas.

En väsentlig del av den pågående kommunindelningsreformen har slutförts genom att beslut har fattats om fullständiga sammanläggningar den 1 januari 1971 i 119 kommunblock. I ytterligare 21 block har partiella sammanläggningar skett. Samtliga kommuner på Gotland har lagts samman till en, vilket föranlett beslut att upplösa Gotlands läns landstingskommun den 1 januari 1971. Vid samma tidpunkt återförenades de båda landstingskommunerna i Kalmar län.

Beslut har fattats om ytterligare statliga kreditgarantier till varvsindustrin och om stöd för forsknings- och utvecklingsverksamhet inom samma bransch. I syfte att underlätta strukturomvandlingen inom textil- och konfektionsindustrierna samt den manuellt arbetande glasindustrin har särskilda stödmöjligheter införts för dessa branscher i form av statliga kreditgarantier samt bidrag för exportfrämjande åtgärder och för utbildningsinsatser. Beslut har vidare fattats om en ny verksamhetsperiod om fem år för Norrlandsfonden. Samtidigt har fondens arbetsområde utvidgats.

Arbetet på en reform av de allmänna underrätternas organisation m. m. har till större delen slutförts. Som ett led i reformen har häradsrätter och rådhusrätter den 1 januari 1971 ersatts av tingsrätter. En reform av förvaltningsrättskipningen har påbörjats.

Lagen om otillbörlig marknadsföring har trätt i kraft den 1 januari 1971.

En ny jordabalk och en ny fastighetsbildningslag har antagits men träder inte i kraft förrän den 1 januari 1972.

En ny lag om renhållning har trätt i kraft den 1 januari 1971. Lagen innebär ett utvidgat renhållningsansvar för kommunen. Samtidigt har bestämmelserna i naturvårdslagen om nedskräpning skärpts. Vidare har i allmänna väglagen vägghållaren ålagts ansvar för vägrenhållningen.

Principbeslut har fattats om att omlokalisera veterinärhögskolan och statens veterinärmedicinska anstalt från Stockholm till Uppsala. Utflyttningen beräknas kunna påbörjas om tre år och vara avslutad efter ytterligare tre—fyra år.

På rekommendation av Nordiska rådet har de nordiska regeringarna beslutat upprätta ett nordiskt samarbetsorgan på miljövårdsområdet.

Beslut har fattats om en höjning av de allmänna barnbidragen fr. o. m. den 1 januari 1971 från 900 kr. till 1 200 kr. per barn och år. Från samma tidpunkt har bidragsförskotten för barn till ensamstående föräldrar höjts från 30 % till 40 % av basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring och åldersgränsen för bidragsförskotten höjts från 16 år till 18 år.

Utbyggnaden av samhällets barntillsynsverksamhet har fortsatt i ökad takt. De statliga bidragen till kommunernas kostnader för driften av barnstugor har höjts. Lika regler för män och kvinnor inom sjukförsäkringen har trätt i kraft den 1 januari 1971.

Genom en reformering av förtidspensioneringen har införts vidgade möjligheter för äldre förvärvsarbetande att erhålla folkpension och ATP före 67-årsåldern. Resurserna för vård och service åt äldre och handikappade har byggts ut väsentligt.

Beslut har fattats om överförande av all apoteksrörelse till ett apoteksbolag med statlig aktiemajoritet.

Ändringar har företagits i sjukvårdslagen för att möjliggöra en effektivare sjukvårdsorganisation och ökad integration mellan öppen och sluten sjukvård.

Genom en ny lagstiftning har kommunerna fått möjlighet att ersätta socialnämnd, barnvårdsnämnd och nykterhetsnämnd med en för de tre vårdområdena gemensam social nämnd, kallad social centralnämnd.

Beslut har fattats om genomförande av 40 timmars arbetsvecka, och om en helt ny arbetstidslagstiftning. Ökade resurser har ställts till förfogande för en utbyggnad av arbetarskyddet. En genomgripande översyn av arbetarskyddslagstiftningen har påbörjats.

Stödet åt författare och bildkonstnärer har kraftigt förstärkts. Verksamheten vid dramatiska institutet har inletts. Beslut har fattats om reform av musikutbildningen och om omorganisation av militärmusikkåren för verksamhet inom det allmänna musiklivet. Ungdomsorganisationerna har erhållit ökade bidrag.

Utbyggnaden av grundskolan och de gymnasiala skolformerna har fortsatt. Beslut har fattats om huvudmannaskapet för gymnasieskolan. Fyra riksinternatskolor har inrättats för att skolgången för barn till utlandssvenskar, barn med behov av miljöbyte och barn i glesbygd skall ekonomiskt underlättas.

Samhällets stöd till vuxenutbildning har kraftigt förbättrats. Insatserna har därvid koncentrerats till åtgärder, främst inom folkbildningen,

för personer med kort grundutbildning. I anslutning till skattereformen har det studiesociala stödet byggts ut. Resurserna för pedagogiskt forsknings- och utvecklingsarbete har förstärkts.

Utbyggnaden av den eftergymnasiala utbildningen har fortsatt. Under året har i Linköping en ny högskolenhet bildats. Vidare har beslutats att högre teknisk utbildning och forskning skall förläggas till övre Norrland. Som en följd av den pågående expansionen ligger byggnadsverksamheten på hög nivå.

Inom hela utbildningsväsendet pågår försök med nya former för samarbete mellan elever samt lärare och andra anställda.

Ett ökat statligt stöd åt de frivilliga försvarsorganisationerna och hemvärnet har genomförts fr. o. m. budgetåret 1970/71. I samband därmed har beslut fattats om ändrade utbildningssystem för frivilligorganisationerna och hemvärnet.

Beslut har vidare fattats om bistånds- och katastrofutbildning för vissa värnpliktiga, vapenfria tjänstepraktiska samt kvinnor.

Invandringen under år 1970 beräknas ha legat på samma höga nivå som år 1969. År 1969 invandrade 59 604 utlänningar till Sverige. Antalet arbetsansmällda utlänningar uppgick den 1 oktober 1970 till 228 374 mot 191 952 vid samma tidpunkt år 1969. Av dessa var 146 654 resp. 120 276 nordbor. Till svenska medborgare har under de tre första kvartalen 1970 upptagits 8 146 personer.

FN:s generalförsamlings tjugofemte ordinarie möte öppnades i New York den 15 september 1970. Ombud för Sverige deltog i mötet.

Ministerrådet i Europeiska frihandelssammanslutningen har hållit två möten under år 1970, nämligen den 14 och 15 maj samt den 5 och 6 november i Genève. Dessa möten har huvudsakligen ägnats möjligheterna att finna en lösning av de europeiska integrationsproblemen samt olika åtgärder för att ytterligare utveckla EFTA-samarbetet.

Det ministerråd som tillsatts enligt överenskommelsen om Finlands association till frihandelssammanslutningen (FINEFTA) har sammanträtt två gånger i anslutning till EFTA:s ministermöten.

Sverige inledde den 10 november 1970 förhandlingar med de Europeiska gemenskaperna beträffande Sveriges deltagande i ett vidgat europeiskt samarbete.

Inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) hölls ett ministerrådsmöte den 20—22 maj.

Europarådets ministerkommitté har under året sammanträtt en gång i Strasbourg och en gång i Paris, varvid Sverige var representerat. Sista delen av rådgivande församlingens tjugoförsta ordinarie möte ägde rum i januari, medan första och andra delarna av det tjuogoandra mötet ägde rum i april och september. Vid sistnämnda tillfälle hölls även det sjuttonde gemensamma mötet mellan församlingen och den europeiska ekonomiska gemenskapens s. k. Europaparlament.

Nordiska rådet höll sin adertonde session i Reykjavik under tiden 7—12 februari 1970. Redogörelse för de frågor som avhandlats har lämnats i berättelse till riksdagen från Nordiska rådets svenska delegation den 11 mars 1970.

Sveriges uppdrag att vara medlem i den neutrala kommissionen för övervakande av vapenstillståndet i Korea består alltså. Svenska officerare ingår i FN:s övervakningskommissioner i Palestinaområdet och i Kashmir. Sedan sexdagarskriget i juni 1967 har svenska observatörer tillhörande övervakningskommissionen i Palestina även varit placerade i Suezkanalzonen f. n. tillsammans med observatörer från Argentina, Chile, Finland, Frankrike, Irland och Österrike. Efter ett enhälligt beslut av FN:s säkerhetsråd den 22 november 1967 har vidare en svensk diplomat innehaft uppdraget att vara generalsekreterarens specielle representant i Främre Orienten.

Sverige deltar sedan mars 1964 i FN:s fredsstyrka på Cypern. Den svenska militära kontingenten består av en bataljon och uppgår f. n. till omkring 290 man. Därutöver tjänstgör en svensk civil polisgrupp om 40 man på Cypern.

Härefter följer

en förteckning över de överenskommelser med främmande makter m. m. som har slutits under tiden december 1969—oktober 1970,

en redogörelse för de garantier för exportkrediter som exportkreditnämnden har meddelat på statens vägnar,

sammanställningar angående de bidrag, som har beviljats ur behållningen av de särskilda lotterier som anordnats till förmån för konst, teater och andra kulturella ändamål samt från fonderna för idrottens och friluftslivets främjande, jaktvårsfonden och statens lappfond,

en sammanställning angående beviljade understöd ur allmänna arvsfonden,

en sammanställning angående utbetalningar från handels- och sjöfartsfonden,

en redogörelse för kommittéernas verksamhet.

Förteckningar över kommittékostnader och över betänkanden, som har utkommit från trycket eller avlämnats i stencilerat skick under år 1970, fogas till berättelsen som *bilaga*.

Överenskommelser med främmande makter m. m. under tiden december 1969—oktober 1970

Den 1 december 1969 undertecknades i Stockholm en överenskommelse med *Förbundsrepubliken Tyskland* om ömsesidigt skydd av hemliga uppgifter.

Den 2 december 1969 undertecknades i Köpenhamn en överenskommelse

melse med *Danmark, Finland, Island och Norge* om ändring av konventionen mellan samma stater den 15 september 1955 om *social trygghet*. Kungl. Maj:t beslöt den 5 december att ratificera överenskommelsen. Ratifikationsinstrumentet deponerades i Köpenhamn den 29 december.

Den 2 december 1969 undertecknades i Köpenhamn en överenskommelse med *Danmark, Finland, Island och Norge* om gemensam arbetsmarknad för *farmaceuter*. Kungl. Maj:t beslöt den 23 januari 1970 att ratificera överenskommelsen. Ratifikationsinstrumentet deponerades i Köpenhamn den 5 februari.

Den 4 december 1969 fattade *Europeiska frihandelssammanslutningens* råd ett beslut om *Islands anslutning* till organisationen. Beslutet trädde i kraft den 30 januari 1970.

Den 12 december 1969 undertecknades i Reykjavik ett avtal mellan *Island* samt *Danmark, Finland, Norge och Sverige* om en *nordisk industrialiseringsfond för Island*. Kungl. Maj:t beslöt den 13 februari 1970 att ratificera avtalet. Ratifikationsinstrumentet deponerades i Reykjavik den 26 februari.

Den 15 december 1969 växlades i London ministeriella noter med *Lesotho* rörande upphävande av *passviseringstvånget*.

Den 16 december 1969 framlades för undertecknande femte protokollet rörande förlängning av deklarationen om *Förenade Arabrepublikens* provisoriska anslutning till *allmänna tull- och handelsavtalet* samt sjätte protokollet rörande förlängning av deklarationen om *Tunisiens* provisoriska anslutning till samma avtal. Protokollen undertecknades för Sveriges vidkommande den 5 maj 1970.

Den 19 december 1969 beslöt Kungl. Maj:t ratificera fördraget den 1 juli 1968 om förhindrande av *spridning av kärnvapen*. Ratifikationsinstrumentet deponerades i London, Moskva och Washington den 9 januari 1970.

Den 19 december 1969 undertecknades i Wien en överenskommelse med *Internationella atomenergiorganet (IAEA)* om *biståndssamarbete*.

Den 19 december 1969 undertecknades i Sofia ett tilläggsprotokoll till *handelsavtalet med Bulgarien* av den 13 juni 1966.

Den 19 december 1969 beslöt Kungl. Maj:t ratificera tilläggsavtalet med *Canada* den 28 oktober 1969 rörande ändring i det i Ottawa den 6 april 1951 undertecknade avtalet för undvikande av *dubbelbeskattning* samt fastställande av bestämmelser angående ömsesidig handräckning i fråga om inkomstskatter, i dess ändrade lydelse enligt det tilläggsavtal som undertecknats i Stockholm den 21 januari 1966. Ratifikationsinstrumenten utväxlades i Ottawa den 8 maj 1970.

Den 20 december 1969 växlades i Dar es Salaam ministeriella noter med *Tanzania* rörande upphävande av *passviseringstvånget*.

Den 22 december 1969 undertecknades i Reykjavik en överenskom-

melse med *Island* rörande *import av fårkött* till Sverige. Kungl. Maj:t beslöt den 6 februari 1970 att ratificera överenskommelsen. Ratifikationsinstrumenten utväxlades i Reykjavik den 31 mars.

Den 23 december 1969 undertecknades för Sveriges vidkommande med förbehåll för ratifikation den internationella konventionen om *skeppsmätning* av den 23 juni 1969.

Den 23 december 1969 undertecknades i Belgrad en överenskommelse med *Jugoslavien* rörande *internationella vägtransporter*. Överenskommelsen sattes i kraft genom en notväxling den 29 juni 1970.

Den 26 december 1969 anslöt sig Sverige till reglemente nr 12 av den 1 juli 1969 till överenskommelsen den 20 mars 1958 om antagande av enhetliga regler för *typgodkännande av utrustning och delar till motorfordon* samt för ömsesidigt erkännande av sådant godkännande.

Den 17 november och 29 november 1969 växlades i Paris ministeriella noter med *Frankrike* rörande fortsatt tillämpning av art. 5 i avtalet den 7 mars 1956 rörande ömsesidig *rättshjälp i brottmål*.

Den 31 december 1969 växlades i Tunis ministeriella noter med *Tunisien* om slutlig disponering av vissa svenska *utvecklingskrediter*.

Den 12 januari 1970 undertecknades i Moskva en överenskommelse med *Sovjetunionen* om *ekonomiskt och tekniskt-vetenskapligt samarbete*.

Den 12 januari 1970 undertecknades i Moskva en överenskommelse med *Sovjetunionen* om samarbete rörande *atomenergins* användning för fredliga ändamål. Kungl. Maj:t beslöt den 29 juni att ratificera överenskommelsen.

Den 14 januari 1970 undertecknades i Dar es Salaam en överenskommelse mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige samt *Tanzania* om planering av ett *nordiskt jordbruksprojekt* i Tanzania.

Den 16 januari 1970 undertecknades i Dar es Salaam en överenskommelse mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige samt *Tanzania* rörande ett *nordiskt-tanganyikanskt centrum* i Tanzania.

Den 20 januari 1970 undertecknades i Nairobi en överenskommelse med *Kenya* om utvecklingskredit (projekt för *landsbygdens vattenförsörjning*).

Den 22 december 1969 och 20 januari 1970 växlades i Rawalpindi och Islamabad ministeriella noter med *Pakistan* rörande förlängning av överenskommelsen den 24 februari 1966 rörande tekniskt samarbete på *yrkesundervisningens* område.

Den 23 januari 1970 beslöt Kungl. Maj:t ratificera konventionen i London den 1 juni 1967 om ordningen vid *fiskets bedrivande i Nordatlanten*. Ratifikationsinstrumentet deponerades i London den 6 februari.

Den 3 februari 1970 undertecknades i Budapest ett protokoll med *Ungern* rörande *varuutbytet*.

Den 4 februari 1970 undertecknades i Mexico City en *luftfartsöverenskommelse* med *Mexico*.

Den 7 februari 1970 undertecknades med förbehåll för ratifikation internationella fördragen angående *godsbefordran å järnväg* (CIM) och angående befordran å järnväg av resande och resgods (CIV) jämte ett protokoll och ett tilläggsprotokoll.

Den 7 februari 1970 undertecknades i Dar es Salaam en överenskommelse med *Tanzania* om utvecklingskredit (*vattenförsörjningsprogram 1969/70*).

Den 5 november 1969 och 10 februari 1970 utväxlades i Khartoum och Stockholm noter med *Sudan* rörande ändring av tilläggsöverenskommelse nr 1 till avtalet den 6 januari 1966 rörande *utvecklingskredit*.

Den 20 februari 1970 beslöt Kungl. Maj:t återta en reservation dels till konventionen den 28 juli 1951 angående *flyktingars rättsliga ställning* dels till konventionen den 28 september 1954 om statslösa personers rättsliga ställning. En notifikation härom överlämnades till FN:s generalsekreterare den 5 mars.

Den 25 februari 1970 växlades i Stockholm ministeriella noter med *Norge* rörande godkännande av den av de svenska och norska gränsöverkommissarierna under åren 1959—1962 verkställda översynen av *riksgränsen* mellan Sverige och Norge.

Den 27 februari 1970 avlämnade *Thailand* en ministeriell note med uppsägning av *vänskaps-, handels- och sjöfartsavtalet* av den 5 november 1937.

Den 2 mars 1970 undertecknades i Reykjavik ett tilläggsprotokoll till protokollet den 6 april 1968 mellan Danmark, Norge och Sverige samt *Island* rörande *Loftleidirs flygningar* på rutten Skandinavien—New York.

Den 4 mars 1970 undertecknades i Stockholm ett tilläggsprotokoll 1970 till långtidsprotokollet med *Polen* av den 16 september 1968 rörande *varuutbytet*.

Den 2 och 7 mars 1970 växlades i Ankara ministeriella noter med *Turkiet* angående vissa ändringar i skriftväxling nr 5 av den 22 november 1967 rörande svensk *utvecklingskredit*.

Den 10 november 1969 och 23 mars 1970 växlades i Paris ministeriella noter med *FN:s organisation för uppfostran, vetenskap och kultur* (UNESCO) om möte rörande samtida *musik*.

Den 6 april 1970 undertecknades i Stockholm ett protokoll med *Österrike* rörande ändring i avtalet den 14 maj 1959 för undvikande av *dubbelbeskattning* beträffande skatter å inkomst och förmögenhet. Kungl. Maj:t beslöt den 5 juni att ratificera överenskommelsen.

Den 10 april 1970 beslöt Kungl. Maj:t ratificera ILO-konventionerna (nr 129) om *yrkesinspektion* inom jordbruket och (nr 130) om läkar-

vård och kontanta sjukförmåner, båda av den 25 juni 1969. Ratifikationsinstrumentet deponerades i Genève den 14 maj.

Den 14 april 1970 undertecknades i Kairo ett avtal med *Sudan* om utvecklingskredit (*andra vattenförsörjningsprojektet*).

Den 22 april 1970 växlades i Paris ministeriella noter med Organisationen för *europaisk rymdforskning* (ESRO) rörande vissa *immunitets- och privilegiefrågor*.

Den 23 april 1970 undertecknades för Sveriges vidkommande med förbehåll för ratifikation Wienkonventionen om *traktaträtt* den 23 maj 1969.

Den 21 och 29 april 1970 växlades i Addis Abeba ministeriella noter med *Etiopien* rörande ändring av överenskommelsen den 29 juni 1968 rörande tekniskt bistånd vid *byggandet av grundskolor* i Etiopien.

Den 29 april 1970 växlades i Oslo ministeriella noter med *Norge* rörande förlängning av giltighetstiden för konventionen den 5 februari 1919 angående *flyttlapparnas rätt till renbetning*.

Den 4 maj 1970 undertecknades i Genève en överenskommelse med Internationella arbetsorganisationen (ILO) om samarbete för bistånd för upprättande av en *yrkesskola för kvinnor i Tunisien*.

Den 13 maj 1970 undertecknades i London ett tilläggsprotokoll till överenskommelsen den 25 februari 1954 om *väderleksstationer* i Nordatlanten.

Den 13 maj 1970 växlades i Havana ministeriella noter med *Cuba* rörande förlängning av *handelsavtalet* den 12 december 1957.

Den 25 maj 1970 undertecknades i Washington ett *samfinansieringsavtal* med *Kenya, Tanzania och Uganda* (andra östafrikanska telekommunikationsprojektet).

Den 26 maj 1970 undertecknades i Stockholm en överenskommelse med *Bulgarien* om *ekonomiskt, industriellt och tekniskt samarbete*.

Den 28 maj 1970 undertecknades i Haag med förbehåll för ratifikation den europeiska konventionen om *brottmålsdoms internationella rättsverkningar*.

Den 28 och 29 maj 1970 växlades i Rom ministeriella noter med *FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation* (FAO) rörande bistånd för *vuxenutbildning i Afghanistan*.

Den 5 juni 1970 undertecknades i Nairobi en överenskommelse med *Östafrikanska gemenskapen* om *tekniskt samarbete*.

Den 8 juni 1970 växlades i Havana ministeriella noter med *Cuba* angående *tekniskt samarbete* på mödra- och barnavårdsområdet.

Den 8 juni 1970 undertecknades i Stockholm en överenskommelse med *Italien* om internationell *person- och godsbefordran på väg*. Kungl. Maj:t beslöt den 14 augusti att ratificera överenskommelsen.

Den 9 juni 1970 undertecknades i Belgrad en överenskommelse med *Jugoslavien* om *ekonomiskt, industriellt och tekniskt samarbete*.

1† Riksdagen 1971. I saml. Nr 1. Riksdagsberättelsen

Den 13 april och 11 juni 1970 växlades i Paris ministeriella noter med FN:s organisation för uppfostran, vetenskap och kultur (UNESCO) om möte rörande läromedel för gymnastik- och idrottsundervisning samt om ett symposium rörande växtfysiologi.

Den 12 juni 1970 undertecknades i Dar es Salaam en överenskommelse med Tanzania om samarbete för utbildning av sekreterare.

Den 12 juni 1970 uppsade Turkiet luftfartsöverenskommelsen av den 26 juni 1946.

Den 15 juni 1970 framlades för undertecknande ett protokoll rörande förlängning av överenskommelsen avseende den internationella handeln med bomullstextilvaror. Protokollet undertecknades för Sveriges vidkommande den 14 september.

Den 19 juni 1970 undertecknade Sverige i Washington en överenskommelse om internationellt patentsamarbete (PCT-planen).

Den 26 juni 1970 undertecknades i Hongkong ett protokoll rörande begränsning av Hongkongs export av bomullstextilvaror m. m. till Sverige.

Den 29 juni 1970 beslöt Kungl. Maj:t avgiva en förklaring att ratifikationen den 27 juni 1969 av den i Stockholm den 14 juli 1967 reviderade Pariskonventionen för industriellt rättsskydd utsträcktes att avse artiklarna 1—12. Förklaringen deponerades i Genève den 7 juli.

Den 29 juni 1970 beslöt Kungl. Maj:t ratificera överenskommelsen i Locarno den 8 oktober 1968 om internationell klassificering av mönster. Ratifikationsinstrumentet deponerades i Genève den 7 juli.

Den 29 juni 1970 beslöt Kungl. Maj:t ratificera avtalet med Finland den 15 oktober 1968 om samarbete rörande atomenergins fredliga utnyttjande. Ratifikationsinstrumenten utväxlades i Helsingfors den 6 augusti.

Den 30 juni 1970 undertecknades i Washington en överenskommelse med Pakistan och Internationella utvecklingsfonden (IDA) om utvecklingskredit (rörbrunnar).

Den 30 juni 1970 växlades i Dar es Salaam ministeriella noter med Tanzania om ändring av artikel 8 i överenskommelsen den 12 juni 1970 om samarbete för utbildning av sekreterare.

Den 30 juni 1970 undertecknades i Tunis överenskommelser med Tunisien om utvecklingskredit dels för finansiering av industriutveckling dels för andra tunisiska vattenförsörjningsprojektet.

Den 2 juli 1970 undertecknades i Dar es Salaam en överenskommelse med Tanzania om utvecklingskredit (spannmålsagringsprojekt).

Den 8 juli 1970 undertecknades i Stockholm en långtidsöverenskommelse om handeln med Sovjetunionen.

Den 17 juli 1970 växlades i Lissabon ministeriella noter med Portugal rörande begränsning av textilimporten från Macao.

Den 28 juli 1970 växlades i Addis Abeba ministeriella noter med

Etiopien rörande förlängning av överenskommelsen den 8 september 1967 rörande ett regionalt utvecklingsprojekt (*jordbruksprojekt i Chilalo*).

Den 29 juli 1970 undertecknades i New York en överenskommelse med Förenta Nationerna och *Peru* rörande den svenska teknikerkaderns insättande i Förenta Nationernas tjänst för *återuppbyggnadshjälp* i de av jordbävningen den 31 maj 1970 ödelagda områdena i Peru.

Den 11 augusti 1970 uppsade Sverige ILO-konventionerna (nr 57) av den 24 oktober 1936 angående *arbetstid och bemanning å fartyg* samt (nr 109) av den 14 maj 1958 angående löner, arbetstid och bemanning å fartyg.

Den 17 augusti 1970 undertecknades i Ankara en överenskommelse med *Turkiet* om *utvecklingskredit* 1968—1972.

Den 1 juli och 19 augusti 1970 växlades i Islamabad ministeriella noter med *Pakistan* rörande förlängning av överenskommelsen den 1 mars 1966 rörande tekniskt samarbete på *familjeplaneringens område*.

Den 21 och 25 augusti 1970 växlades i Wien och Stockholm noter med *Österrike* om samarbete rörande *atomenergins* fredliga utnyttjande.

Den 26 augusti 1970 växlades i Ankara ministeriella noter med *Turkiet* rörande tekniskt bistånd till det turkiska *familjeplaneringsprogrammet*.

Den 28 augusti 1970 växlades i Dar es Salaam ministeriella noter (nr 5) med *Tanzania* med vissa ändringar av avtalet den 11 februari 1967 rörande *utvecklingskredit*.

Den 28 augusti 1970 undertecknades i Budapest en överenskommelse med *Ungern* rörande *internationella vägtransporter*.

Den 10 september 1970 undertecknades för Sveriges vidkommande med förbehåll för ratifikation europeiska konventionen av den 13 december 1968 rörande *skydd av djur* under internationell transport.

Den 10 september 1970 undertecknades i Lima modus operandi till överenskommelsen den 29 juli 1970 med Förenta Nationerna och *Peru* rörande den svenska teknikerkaderns insättande i Förenta Nationernas tjänst för *återuppbyggnadshjälp* i de av jordbävningen den 31 maj 1970 ödelagda områdena i Peru.

Den 11 september 1970 undertecknades i Stockholm en överenskommelse med *Danmark* rörande visst utbyte av *militära informationer* och materiel.

Den 18 september 1970 beslöt Kungl. Maj:t ratificera överenskommelsen den 14 oktober 1969 med *Danmark, Finland och Norge* om upprättande av ett nordiskt institut för *odontologisk materialprovning*. Ratifikationsinstrumentet deponerades i Oslo den 7 oktober.

Den 28 september 1970 undertecknades för Sveriges vidkommande i Köpenhamn ett protokoll till konventionen den 12 september 1964 om internationella *havsforskningsrådet*.

Den 30 september 1970 undertecknades i Stockholm en överenskommelse med *Uganda* om *tekniskt samarbete*.

Den 5 oktober 1970 undertecknades i Warszawa med förbehåll för ratifikation en överenskommelse med *Polen* rörande medgivande för svenska fiskefartyg att fiska i den *polska havsfiskezonen*.

Den 5 oktober 1970 undertecknades i Warszawa med förbehåll för ratifikation en överenskommelse med *Polen* om *bärgning av fartyg* och annan egendom i svenskt och polskt sjöterritorium.

Den 8 oktober 1970 undertecknades i Genève en EFTA-konvention angående ömsesidigt godkännande av inspektion av *läkemedelstillverkning*. Kungl. Maj:t beslöt den 13 oktober att ratificera överenskommelsen. Ratifikationsinstrumentet deponerades i Stockholm den 27 oktober.

Den 9 oktober 1970 beslöt Kungl. Maj:t ratificera konvention (nr 108) av den 13 maj 1958 angående nationella *identitetshandlingar för sjömän*. Ratifikationsinstrumentet deponerades i Genève den 26 oktober.

Den 24 september och 9 oktober 1970 växlades i Stockholm ministeriella noter med *Danmark* om upphävande av protokollet rörande Färöarna till överenskommelsen den 16 december 1966 med Danmark, Finland och Norge om gemensam nordisk arbetsmarknad för *tandläkare*.

Den 9 oktober 1970 undertecknades i Stockholm ett tilläggsprotokoll till *handelsavtalet* den 26 januari 1967 med *Tjeckoslovakien*.

Den 14 oktober 1970 godkändes av Europarådets ministerkommitté ändring av stadgan för *Europarådet*.

Den 22 oktober 1970 undertecknades i Washington med förbehåll för ratifikation ändring av överenskommelsen den 28 juli 1966 med *Amerikas Förenta Stater* om samarbete rörande atomenergins användning för civila ändamål.

Den 22 oktober 1970 växlades i Gaborones ministeriella noter med *Botswana* rörande ett svenskt bidrag till *kooperationsprojekt*.

Den 23 oktober 1970 växlades i Tokio ministeriella noter med *Japan* rörande vissa viseringsfrågor.

Den 23 oktober 1970 undertecknades i New Delhi en överenskommelse med *Ceylon* om samarbete på *familjeplaneringens* område.

Den 30 oktober 1970 undertecknades i Stockholm ett tilläggsprotokoll till *handelsavtalet* den 13 juni 1966 med *Bulgarien*.

Av exportkreditnämnden på statens vägnar meddelade garantier för exportkrediter

Under budgetåret 1969/70 har exportkreditnämnden utfärdat statsgarantier för exportkredit (garantiförbindelser) för ett belopp av 1 324 milj. kr., vilket innebär en ökning sedan närmast föregående budgetår

med 284 milj. kr. eller med 27 %. Därutöver har garantier ställts i utsikt (garantiutfästelser) för ett belopp av 3 348 milj. kr. mot 2 066 milj. kr. föregående budgetår.

Av nämndens engagemang den 30 juni 1970 avsåg 2 029 milj. kr. garantiförbindelser. Härav utgjorde 149 milj. kr. garantier på särskilt gynnsamma villkor vid export av betydelse för u-ländernas ekonomiska utveckling, u-garantier. Totalbeloppet för garantiutfästelser uppgick till 3 022 milj. kr., därav 89 milj. kr. för u-garantier. Utvecklingen under det senaste budgetåret karaktäriseras av en ökning av garantiförbindelserna med 36 % och av garantiutfästelserna med 40 %.

Av de utestående garantiförbindelserna belöper 749 milj. kr. på u-länderna, 622 milj. kr. på öststaterna och 658 milj. kr. på övriga länder.

Vid sammanräkning av garantiåtaganden tas — enligt beslut av Kungl. Maj:t den 27 februari 1970 — garantiutfästelser upp till 55 % av sitt belopp eftersom erfarenheten visat att endast en del av lämnade utfästelser utnyttjas. Nämndens sammanlagda engagemang beräknat på detta sätt uppgick den 30 juni 1970 till 3 691 milj. kr.

Under våren 1968 beslöt riksdagen att införa garantier för täckning av förlust i samband med investering i u-land, s. k. investeringsgarantier. Dessa skall administreras av exportkreditnämnden. Riktlinjer som skall gälla för dessa investeringsgarantier har utarbetats av nämnden. Någon ansökan om investeringsgaranti har under budgetåret inte kommit in till nämnden.

Nämndens inkomster under budgetåret 1969/70 uppgick till 29,4 milj. kr. mot 30,4 milj. kr. föregående budgetår. Av intäkterna utgjordes 19 milj. kr. av premier, 7,5 milj. kr. av räntor och 2,9 milj. kr. av återvunna skadebelopp.

Med anledning av skadefall har under budgetåret 1969/70 betalats ut ersättningar med 2,8 milj. kr. Nämndens administrationskostnader uppgick till 2 milj. kr. Ersättningsreserven, som skall bestrida kostnaderna för under budgetåret inträffade men ej slutreglerade skadefall har ökat med 200 000 kr. till 1,7 milj. kr. Till premiereserver har satts av 11,5 milj. kr. för n-garantier, dvs. andra garantier än u-garantier, och 240 000 kr. för u-garantier. Resultatet av verksamheten har möjliggjort en ökning av nämndens säkerhetsreserv för n-garantier med 11,2 milj. kr. och för u-garantier med 1,4 milj. kr. Efter årets avsättning uppgår dessa säkerhetsreserver till resp. 82,8 milj. kr. och 4,7 milj. kr. Säkerhetsreservernas relativa storlek i förhållande till utestående garantiförbindelser vid samma tidpunkt har för n-garantier minskat från 5,3 % ett år tidigare till 4,4 %. För u-garantier har motsvarande relation ökat från 2,3 % till 3,1 %.

En närmare redogörelse för exportkreditnämndens verksamhet under budgetåret finns i nämndens verksamhetsberättelse som lämnats till riksdagens ledamöter.

Under år 1970 beviljade bidrag ur behållningen av de särskilda lotterier som anordnats till förmån för konst, teater och andra kulturella ändamål

Ändamål	Beslutets dag	Belopp kr.
Folkets husföreningarnas riksorganisation, Bygdgårdsdarnas riksförbund, Våra gårdar — riksföreningen för nykterhetsrörelsens allmänna samlingslokaler (inköp av konst)	30.1	600 000
Nationalmuseet (kostnader i samband med mottagandet av en donation)	30.1	70 000
Stiftelsen Drottningholms teatermuseum (inlösen av vissa dekorationer och dräkter)	6.2	39 900
Stiftelsen Stockholms konserthus (ombyggnad och restaurering av konserthuset)	13.3	4 500 000
Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum (inköp för statens räkning av del av fastigheten Pilane 1: 4 i Klövedals socken, Bohuslän, Pilanegravfältet)	20.3	23 000
Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum (inköp för statens räkning av fastigheterna Esperöd 1: 87 och 1: 89, Kivik, fornminnesområdet Ängakåsen)	20.3	218 000
Lidköpings stad (restaurering av Schougska handelsgården i Lidköping)	20.3	70 000
Övertorneå församling (restaurering av 1600-talsorgeln i Övertorneå kyrka)	20.3	70 000
Stiftelsen EMS (anskaffande av reservdelar och annan teknisk materiel till studion)	20.3	25 000
Stiftelsen EMS (anskaffande av utrustning och tekniska dataprogram)	14.5	500 000
Föreningen Konstnärernas kollektivverkstad (anskaffande av utrustning)	27.5	150 000
Sveriges orkesterföreningars riksförbund (inköp av instrument, ljudåtergivningsapparatur, musikmateriel o. d.)	27.5	150 000
Stiftelsen EMS (anskaffande av pedagogiskt material)	27.5	65 000
Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet (inköp av en samling svenska barnböcker och handböcker)	27.5	12 000
Föreningen Folkets Hus i Södertälje (anordnande av en teater- och konsertsal i ett nytt Folkets Hus i staden)	29.6	575 000
Byggnadsstyrelsen (slutlig reglering av kostnaderna för ombyggnad av Södra teatern i Stockholm salong samt för anskaffande av bänkinredning och belysningsarmatur)	29.6	250 000
Musikhistoriska museet	29.6	48 000
a. inköp av en samling dragspel (högst 30 000 kr.)		
b. inbindning och renovering av böcker, handskrifter o. d. (högst 18 000 kr.)		
Akademien för de fria konsterna (framställning av ett ljudbildband över Sven Erixsons konst)	29.6	5 000
Styrelsen för Skoklosters slott (fortsatt konservering av slottets samlingar budgetåret 1970/71)	29.6	400 000
Hallands museiförening (installation av hiss i Hallands museum)	29.6	30 000

Ändamål	Beslutets dag	Belopp kr.
Utrustningsnämnden för universitet och högskolor (inredning och utrustning av lokaler för Stiftelsen Drottningholms teatermuseum (högst 80 000 kr.) och Stiftelsen Dansmuseifonden (högst 45 000 kr.) i det s. k. Filmhuset på Gärdet i Stockholm)	29.6	125 000
Livruskammaren (anskaffande av visst bildmaterial)	29.6	15 000
Stiftelsen Bertha Petterssons Hus (restaurering av Bertha Petterssons Hus i Mariestad)	29.6	200 000
Ystads stad (restaurering av den s. k. Bourkerska gården i Ystad)	29.6	125 000
Stiftelsen Västerbottens museum (anskaffande av biografteknisk utrustning)	29.6	50 000
S:t Olofs kapellstiftelse (genomförande av vissa byggnadsarbeten)	4.9	20 000
Enköpings stad (anordnande av en teaterlokal i ett nytt Medborgarhus i staden)	18.9	250 000
Teatercentrum (anskaffande av utrustning)	18.9	10 000
Göteborgs stad (anskaffande av en ljudeffektanläggning vid Göteborgs stadsteater)	18.9	50 000
Arbetsgruppen Drakabygget (anordnande av en grafisk verkstad)	18.9	8 000
Konstnärscentrum (anskaffande av en offsetpress med tillbehör)	18.9	20 000
Folkrörelsernas arkiv för Värmland (anskaffande av utrustning till ett fotoarkiv)	18.9	10 000
Föreningen Handarbetets vänner (renovering av föreningens fastighet)	9.10	286 000
Landskrona stad (inköp och restaurering av det s. k. Ängelholmshuset i Landskrona)	16.10	60 000
Öregrunds hembygdsförening (anordnande av ett fyrskjeppsmonument i Öregrund)	16.10	20 000
Livruskammaren (konservering av museets praktkarosser och vagnar för ceremoniellt bruk)	23.10	100 000
Författar- och konstnärscentrum i Skåne (utrustning)	30.10	50 000
Svenskt visarkiv (utrustning)	20.11	10 000
Byggnadsstyrelsen (anskaffande av bostadslägenhet åt föreståndaren för Institut Tessin i Paris G. W. Lundberg)	4.12	350 000
Dramatiska teatern (inrättande av en mekanisk förscen)	11.12	240 000
Summa kr		9 799 000

Under år 1970 beviljade bidrag ur fonden för idrottens främjande

Ändamål	Besluts- dag	Belopp kr.	
I. Bidrag till ungdomsidrott			
Sveriges riksidsrottsförbund	17/4	800 000	
Förbundet Vi unga	17/4	15 000	
Skid- och friluftsförbundet	17/4	94 000	
KFUK:s och KFUM:s riksförbund	17/4	9 000	
Nationaltemplarordens ungdomsförbund	17/4	17 000	
Riksförbundet Sveriges 4 H	17/4	60 000	
Riksförbundet Sveriges ungdoms- och hemgårdar	17/4	18 000	
Svenska frisksportförbundet	17/4	7 000	
Svenska korporationsidrottsförbundet	17/4	80 000	
Svenska missionsförbundets ungdom	17/4	27 000	
Svenska scoutförbundet	17/4	13 000	
Sveriges storloge av IOGT	17/4	24 000	
Unga örners riksförbund	17/4	92 000	1 256 000
II. Bidrag till föreningar m. fl.			
Föreningen för Idlaverksamhetens främjande	6/3	30 000	
Svenska fotbollförbundet (deltagande i Tips- cupen, tipsmedel)	27/5	1 800 000	1 830 000
III. Idrottsanläggningar			
Gösta och Olga Olanders Vålådalstiftelse	27/2	1 000 000	1 000 000
	Summa		4 086 000

Kungl. Maj:t har den 5 juni 1970 föreskrivit, att fonden för idrottens främjande skall avvecklas med utgången av budgetåret 1969/70. Därvid har föreskrivits att till nionde huvudtitelns anslag I 7. Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. skall överföras dels behållning i fonden, som avser vid nämnda tidpunkt beslutade bidrag till idrottsanläggningar, dels 80 373 kr. 68 öre, motsvarande disponibel behållning av medel, som förts över från den numera avvecklade fonden för hästavelns befrämjande till fonden för idrottens främjande att användas för lämnande av bidrag till ridhusanläggningar. Övrig behållning i fonden för idrottens främjande skall föras över till tionde huvudtitelns anslag F 3. Stöd till idrotten: Organisationsstöd m. m. (prop. 1970: 79 SU 122, JoU 33, rskr. 239 och 291).

Under år 1970 beviljade bidrag ur fonden för friluftslivets främjande¹

Ändamål	Besluts- dags	Belopp kr.	
A. Bidrag beviljade av Kungl. Maj:t			
1. Anläggningar m. m.			
Domänverkets centralförvaltning	30/1	225 000	
Sim- och Idrottsklubben Hellas samt Garant- föreningen Hellas friluftshem u.p.a., Stockholms län	30/1	150 000	
Södra Mo kommun	30/1	250 000	625 000
B. Bidrag beviljade av statens naturvårdsverk			
	19/3	954 000	
	30/6	529 000	1 483 000

¹ Fonden avvecklades med utgången av budgetåret 1969/70.

Under budgetåret 1969/70 gjorda anvisningar ur jaktvårdsfonden

Ändamål	Belopp kr.
Bidrag till svenska jägareförbundets verksamhet	3 779 600
Bidrag till länsjaktvårdsföreningarnas verksamhet	1 086 600
Bidrag till viltforskning	622 900
Bidrag till svenska naturskyddsföreningens verksamhet	130 000
Diverse	182 100
	Summa kr. 5 801 200

**Under budgetåret 1969/70 influtna medel och anvisade belopp
ur statens lappfond**

	Belopp kr.	
<i>Inkomster:</i>		
A. Räntemedel ¹	720 982	
B. I anledning av markförsäljningar influtna köpeskillingar	70 486	
C. I anledning av vattenregleringar influtna ersättningar för skada å fiske m. m.	175	
D. I anledning av vattenregleringar influtna ersättningar, avsedda för vissa ändamål	—	
E. Arrendemedel	1 029 577	
F. Vissa hyresersättningar m. m.	5 928	
G. Diverse	10 720	
	Summa kr. 1 837 868	
<i>Anvisade belopp kr.:</i>		
A. Direkta åtgärder för renkötselns främjande		
1. Jämtlands län	152 740	
2. Västerbottens län	145 300 (10 300)	
3. Norrbottens län ²	802 437	1 100 477 (10 300)
B. Åtgärder för främjande av jakt och fiske	172 000	(98 000)
C. Åtgärder för underlättande av bostadsbyggen m. m. ²	100 886	
D. Renforskning m. m.	364 600	(346 000)
E. Särskilda åtgärder för understödande av organisationsarbete m. m. ²	346 750	
	Summa kr. 2 084 713 (454 300)	

Anm. De inom parentes angivna beloppen utvisar hur stor del av bidragen, som har utgått från s. k. villkorsmedel som är avsatta för särskilda ändamål under statens lappfond.

¹ Beträffande budgetåret 1968/69 förelåg särskilda omständigheter i fråga om denna post.

² I posten ingår visst engångsbelopp.

Under budgetåret 1969/70 beviljade understöd ur allmänna arvsfonden

Under budgetåret 1969/70 har 320 understöd om sammanlagt ca 9,8 milj. kr. delats ut ur arvsfonden. Hur understöden fördelas på olika ändamål framgår av nedanstående tablå.

<i>Ändamål</i>	<i>Belopp kr.</i>	
Barnstugor	5 255 200	
Barnkolonier	327 000	
Ungdomslokaler:		
Scoutorganisationer	804 600	
Svenska kyrkan samt till denna knutna samman- slutningar	289 000	
Religiösa sammanslutningar tillhörande annat samfund	828 000	
Kommuner och ungdomsråd	1 244 000	
Nykterhetsorganisationer	40 000	
Annan huvudman	260 600	3 466 200
Omsorg om handikappade:		
Institutioner	210 000	
Övriga bidrag	22 000	232 000
Forskning och försöksverksamhet		300 000
Diverse		238 500
		9 818 900

**Utbetalningar för skilda ändamål från handels- och sjöfartsfonden
under budgetåret 1969/70**

<i>Ändamål</i>	Belopp kr.
Sveriges allm exportförening, medel för inrättande av en informationscentral med ADB-hjälpmedel (kungl brev 27.6.1969)	200 000:—
Svenska handelskammaren i Frankrike, bidrag för genomförande av en opinionsundersökning rörande svenska varors "image" i Frankrike (kungl brev 19.9.1969)	60 000:—
Handelssekr i Vancouver, medel för ett projekt benämnt Projekt M E (kungl brev 21.11.1969)	60 000 :—
Sveriges allm exportförening, bidrag till projekt för exportverksamheten i Polen (kungl brev 21.11.1969)	13 775:—
Handelssekr Sture Lindberg, bidrag till marknadsundersökn (kungl brev 7.11.1969)	30 000:—
Handelssekr Ingmar Liljenqvist i Tokyo, medel till garantibelopp vid anskaffn av bostad åt lokalanställd personal vid handelssekr kontoret (kungl brev 21.11.1969)	50 000:—
Svenska Turisttrafikförbundet, bidrag till inrikeskampanj (kungl brev 23.1.1970)	300 000:—
Sveriges allm exportförening, bidrag för genomförande av industrisymposier i Polen och Jugoslavien (kungl brev 26.9.1969)	12 200:—
Sveriges allm exportförening, anslag för täckande av programkostn för ADB-listor över svenska företags etbl utlandsförbindelser (kungl brev 3.3.1970)	7 000:—
Sveriges allm exportförening, medel för framställn av marknads-handböcker (kungl brev 3.3.1970)	48 000:—
Sveriges allm exportförening, bidrag för en informationscentral med ADB-hjälpmedel (kungl brev 27.6.1969)	200 000:—
Sveriges allm exportförening, bidrag för samverkan i export vid Kölnmässan 1969 (kungl brev 3.4.1970)	10 000:—
Svenska Handelskammaren i New York, bidrag för exportfrämjande verksamhet m. m. (kungl brev 3.4.1970)	100 000:—
	Summa kr. 1 090 975:—

Kommittéer

Justitiedepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970

1. Aktiebolagsutredningen (Ju 1961: 39)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 12 februari 1960 och den 2 november 1962 för att i samråd med motsvarande utredningar i de övriga nordiska länderna utarbeta en enhetlig nordisk aktiebolagslagstiftning (se Post- och Inrikes tidn. den 17 februari 1960 och den 10 december 1962):

Nial, S. Håkan, f. d. professor, f. d. rektor vid Stockholms universitet

Särskilda sakkunniga att på kallelse av utredningsmannen biträda vid utredningen:

Bolin, A. Bertil, bitr. generaldirektör i ILO

Borgström, Carl, direktör (avliden den 27 juli 1970)

Gabrielson, Stig, förbundsjurist

Hagdahl, K. Thomas, direktör (fr. o. m. den 10 september 1970)

Hanner, Per V. A., docent, auktoriserad revisor

Köhler, Nils G., advokat

Pehrsson, Wilhelm P., advokat

Stiernstedt, Stefan W. O., byråchef

Expert:

Glaumann, Harry M., byrådirektör

Sekreterare:

Loheman, Arne, hovrättsråd

Bitr. sekreterare:

Hemström, Carl J. F., jur. kand.

Zetterquist, Göran F., hovrättsassessor

Direktiven för utredningen, se 1961: I Ju 39 och 1963: I Ju 31.

De sakkunniga och utredningsmannen har sammanträtt den 17 februari 1970.

Utredningen har färdigställt ett betänkande med förslag till ny aktiebolagslag m. m. Betänkandet kommer att avlämnas i början av år 1971.

Uppdraget är därmed slutfört.

2. Utredningen (Ju 1961: 48) av frågan om verkställighet av utländsk dom i tvistemål

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 december 1960 för att utreda frågan om verkställighet här i riket av utländsk dom i tvistemål och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 14 december 1960):

Welamson, Lars T., justitieråd

Expert:

Eek, Hilding, professor

Sekreterare:

Holstad, B. Sigvard, hovrättsassessor

Direktiven för utredningen, se 1961: I Ju 48.

Utredningen har den 13 juli 1970 avgett en promemoria med förslag till lag om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område (Stencil Ju 1970: 20).

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Militärstraffsakkunniga (Ju 1963: 45)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 december 1961 för utredning av frågan rörande straff- och disciplinmedel mot krigsmän m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 23 januari 1962):

Thyresson, Gunnar, justitieombudsman, *ordförande*

Jacobsson, Per, f. d. socialvårdsassistent, f. d. led. av I kamm.

Gustavsson, Bengt T., ombudsman, led. av riksdagen

Experter:

Friberg, Hans, förvaltare

Magnusson, Erik I., rustmästare

Marcus, Stig, hovrättslagman

Virgin, Fritz-Ivar C., överste

Sekreterare:

Boström, Fredrik, V. E., rådman

Direktiven för utredningen, se 1963: I 45.

Under tiden november 1969—juni 1970 har de sakkunniga hållit ett sammanträde.

De sakkunniga har i juni 1970 avlämnat betänkandet "Militära straff och disciplinmedel" (SOU 1970: 31).

Uppdraget är därmed slutfört.

4. *Sakkunniga (Ju 1963: 52) rörande lagstiftning om kommission, handelsagentur och handelsresande*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1962 för att följa arbetet i en i Finland tillsatt kommitté, som har uppdrag att utarbeta förslag till lagstiftning om kommission, handelsagentur och handelsresande, samt att, med uppmärksamhet på vissa inom Nordiska rådet framförda önskemål, överväga om anledning föreligger att föreslå ändringar i den svenska kommissionslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 18 juli 1962):

Karlgren, G. Hjalmar T., f. d. justitieråd

Grönfors Kurt G. W., professor

Sekreterare:

Stendahl, Anders, hovrättsassessor

Direktiven för de sakkunniga, se 1963: I Ju 52.

De sakkunniga har den 7 december 1970 avgett betänkandet "Ändringar i kommissionslagen" (SOU 1970: 69).

Uppdraget är därmed slutfört.

5. *Sakkunniga (Ju 1963: 53) rörande lagstiftning om skiljedom*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1962 för att följa det arbete, som bedrivs av en i Danmark tillsatt kommitté för utredning av lagstiftning om skiljedom, och att, under beaktande även av viss internationell reglering, överväga om anledning föreligger att föreslå ändringar i den svenska lagstiftningen om skiljedom (se Post- och Inrikes tidn. den 18 juli 1962):

Brundin, S. A., Torleif (Leif), justitieråd

Hellners, K. Vidar, ambassadråd

Expert:

Holstad, B. Sigvard, hovrättsassessor

Direktiven för de sakkunniga, se 1963: I Ju 53.

De sakkunniga har i december 1970 avlämnat "PM angående den i New York den 10 juni 1958 avslutade konventionen om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar m. m." (Stencil Ju 1970: 32).

Uppdraget är därmed slutfört.

6. *Gruvrättsutredningen (Ju 1964: 62)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1963 för en allmän översyn av gruvlagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 20 juli 1963):

af Geijerstam, Sven O., landshövding, *ordförande*

Bolding, Lars Erik, direktör
Lindbergson, Karl Albert, generaldirektör
Lindell, Nils, förbundsordförande
Nordmark, Hans A., direktör
Swarting, Sven E. V., departementsråd

Expert:

Fröman, K. Gösta L., f. d. bergmästare

Sekreterare:

Delin, Lars A., hovrättsråd

Bitr. sekreterare:

Gullberg, Hans E., revisionssekreterare

Direktiven för utredningen, se 1964:I Ju 62.

Utredningen har under tiden november 1969—augusti 1970 hållit 15 sammanträden.

Utredningen har i augusti 1970 avlämnat sitt slutbetänkande "Gruvrättslig speciallagstiftning" (SOU 1970: 45).

Uppdraget är därmed slutfört.

7. Förmynderskapsutredningen (Ju 1966: 60)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1964 för översyn av förmynderskapslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 18 februari 1965):

Laurin, Joël, f. d. hovrättspresident, *ordförande*

Bergegren, Astrid, kontorist, led. av riksdagen

Gustafsson, G. Einar, landstingsråd, f. d. led. av II kamm.

Hejdeman, Gunnar, kommunalråd

Hilding, Per, huvudredaktör, f. d. led. av I kamm.

Lindahl, Magnus, advokat

Lundgren, Tuve, kanslichef

Martinsson, Bo N. O., generaldirektör, f. d. led. av II kamm.

Expert:

Nordqvist, Björn, kanslichef

Sekreterare:

Sjögreen, E. Lennart A. A:son, rådman

Bitr. sekreterare:

Stigenberg, Göran O., hovrättsassessor

Direktiven för utredningen, se 1966: Ju 60.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit två sammanträden.

Utredningen har den 13 november 1970 avlämnat betänkandet "Förmynderskap" (SOU 1970: 67) samt promemoria angående avveckling av vissa godmanskap, som inskrivits vid Nedansiljans domsagas häradsrätt (Stencil Ju 1970: 24).

Uppdraget är därmed slutfört.

8. *Kommittén (Ju 1967: 57) för lagstiftningen angående trafiknykterhetsbrott*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 januari 1966 för utredning angående lagstiftningen om trafiknykterhetsbrott (se Post- och Inrikes tidn. den 2 mars 1966):

Heuman, C. H. Maths, f. d. hovrättspresident, *ordförande*

Bengtsson, Hugo V., plåtslagare, led. av riksdagen

Hedlund, A. Rune, personalföreståndare, f. d. led. av I kamm.

Larsson, Erik, i Öskevik, lantbrukare, led. av riksdagen

Lothigius, Carl-Wilhelm, direktör, led. av riksdagen

Peterson, Eric G. H., fastighetsförvaltare, f. d. led. av I kamm.

Experter:

Andréasson, N. Rune G., direktör (fr. o. m. den 20 januari 1970)

Bjerver, Kjell B., överläkare

Bonnichsen, Roger K., professor

Goldberg, Leonard, professor

Klette, Hans G., universitetslektor

Lundquist, Gunnar A. R., överläkare, bitr. professor

Sveri, Knut O., professor

Thornstedt, Hans G., professor

Sekreterare:

Ihrfelt, Åke N. A., hovrättsassessor

Direktiven för kommittén, se 1967: Ju 57.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tio sammanträden. Dessutom har under åtta dagar sammanträden hållits med experterna. Överläggningar har vidare ägt rum med de representanter som har utsetts av de övriga nordiska länderna samt med trafikmålskommittén.

Kommittén har den 12 november 1970 avgett betänkandet "Trafiknykterhetsbrott — Förslag 1970" (SOU 1970: 61).

Uppdraget är därmed slutfört.

9. *FN-lagkommittén (Ju 1967: 59)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 februari 1966 för utredning om lagstiftning för genomförande av Förenta Nationernas säkerhetsråds beslut och rekommendationer (se Post- och Inrikes tidn. den 25 mars 1966):

Hellner, Eskil M., expeditjonschef, *ordförande*

Hernelius, J. Allan, led. av riksdagen

Möller, Yngve A., chefredaktör, led. av riksdagen

Expert:

Blix, Hans M., utrikesråd

Sekreterare:

Olsson, Hans G., hovrättsassessor

Direktiven för kommittén, se 1967: Ju 59.

Kommittén har under tiden november 1969—mars 1970 hållit åtta sammanträden.

Kommittén har den 28 april 1970 avlämnat betänkandet "Svensk FN-lag. Sanktioner och deras genomförande" (SOU 1970: 19).

Uppdraget är därmed slutfört.

10. *Utredningen (Ju 1967: 65) angående nordiskt institut för komparativ rätt*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 september 1966 för att i samarbete med motsvarande sakkunniga i övriga nordiska länder undersöka lämpligheten av och möjligheterna för att inrätta ett nordiskt institut för komparativ rätt:

Malmström, P. F. Åke, professor

Essén, Eric V., rådmän

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 18 sammanträden.

Utredningen har färdigställt betänkandet "Nordiskt institut för jämförande rättsvetenskap" (NU 1970: 17). Betänkandet kommer att avlämnas under januari 1971.

Uppdraget är därmed slutfört.

11. *Sakkunniga (Ju 1969: 55) angående frågan om rätt för köpare att i visst fall frånträda avtal*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 februari 1968 för att följa ett i Danmark och Norge pågående lagstiftningsarbete, inbefattande fråga om köpares rätt att i visst fall frånträda avtal, och att överväga, om anledning föreligger att föreslå ändringar i den svenska lagstiftningen:

Nordenson, Ulf K., rättschef

Ekström, Allan, hovrättsassessor

Direktiven för de sakkunniga, se 1969: Ju 55.

De sakkunniga har i juni 1970 avlämnat betänkandet "Hemförsäljning" (SOU 1970: 35).

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 197112. *Utredningen (Ju 1956: 42) rörande specialstraffrätten*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 december 1955 för förberedande undersökning för reformering av specialstraffrätten (se Post- och Inrikes tidn. den 21 december 1955):

Thornstedt, Hans G., professor

Expert:

Danelius, Hans C. Y., hovrättsassessor

Lokal: Stockholms universitet, Norrtullsgatan 2, Box 6801, 113 86 Stockholm, tel. växel 34 08 60 eller 37 24 43

Direktiven för utredningen, se 1957: I Ju 34.

Utredningsmannen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

13. *Fångvårdens byggnadskommitté (Ju 1957: 39)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 april 1956 för att handha nybyggnadsverksamheten inom kriminalvården (se Post- och Inrikes tidn. den 24 maj 1956):

Andersson, A. G. Birger, redaktör, f. d. led. av I kamm., *ordförande*

Bunner, Tor Å. G., byggnadsråd

Ericsson, Carl Henrik, avdelningschef

Eriksson, G. Torsten, f. d. generaldirektör (t. o. m. den 30 september 1970)

Evers, G. Tage, överintendent, *verkställande ledamot*

Gustafsson, Nils-Eric, småbrukare, led av riksdagen

Jacobsson, Per, f. d. socialvårdsassistent, f. d. led. av I kamm.

Karlström, Vilhelm H., avdelningsdirektör

Ljungberg, Blenda M., läroverksadjunkt, led av riksdagen

Marknäs, N. Sigurd V., byggnadsråd

Martinsson, Bo N. O., generaldirektör, f. d. led. av II kamm.

Selin, Sven, ombudsman

Sjöstrand, B. H. Vilhelm, professor

Sveri, Knut O., professor (fr. o. m. den 2 januari 1970)

Sälde, K. A. Henry., avdelningschef

Tammelín, Paul A. V., överdirektör

Törnqvist, Karl-Erik, överläkare (t. o. m. den 2 januari 1970)

Experter:

Amilon, Clas O., avdelningschef

Andersson, Hans E., avdelningsdirektör

Bengtsson, Folke L., byrådirektör

Fornander, J. Nils-Uno, byråchef

Hall-Mikaelsson, Barbro M., kriminalvårdsdirektör

Johnsson, N. Olle, byråchef
Larsson, S. Gunnar M., avdelningsdirektör
Lindberg, Erik G., kriminalvårdsdirektör
Marnell, K. Gunnar, kriminalvårdsdirektör
Olsson, Curt I., avdelningsdirektör
Ringius, Gösta, kriminalvårdsdirektör
Rudstedt, K. Gunnar, kriminalvårdsdirektör
Schiöld, K. Gösta A., bevakningsinspektör
Thurén, Gunnar C. O., kriminalvårdsdirektör
Traung, Brita, förste byråsekreterare

Sekreterare:

Leche, Johan H., hovrättsassessor

Lokal: Erik Dahlbergsgatan 60, 115 32 Stockholm, tel. 61 96 39
(verkställande ledamot) 67 42 17 (sekreterare), 61 98 66 (kansli),
61 96 19, 61 14 08, 61 97 44 (experter)

Direktiven för kommittén, se 1957: I Ju 39.

En närmare redogörelse för bakgrunden till byggnadskommitténs ställning som självständigt planeringsorgan samt för dess hittills bedrivna planeringsverksamhet har lämnats i kommitténs skrivelse den 28 augusti 1970 med förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1971/72 (sid. 1 f). I anslutning därtill har också redogjorts för de allmänna riktlinjer efter vilka kommittén ämnar bedriva det framtida planeringsarbetet.

Under tiden november 1969—oktober 1970 har kommittén hållit elva protokollförda sammanträden, varav fyra plenarsammanträden.

Den 10 juni 1970 har kommittén till Kungl. Maj:t överlämnat förslag till program för fortsatt utbyggnad av fångvårdsanstalten Österåker. Genom byggnadsstyrelsen har den 5 oktober 1970 överlämnats reviderat byggnadsprogram för köks- och matsalsbyggnad vid ungdomsanstalten Skenäs.

Under år 1970 har byggnadsarbetena påbörjats såvitt avser den andra etappen av den öppna sidoanstalten i Viskan.

I enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 11 oktober 1968 har kommitténs planeringsarbete under det gångna året huvudsakligen varit inriktat på planering av norra kriminalvårdsråjongens anstaltssystem. Därjämte har kommittén, i samband med det pågående arbetet med projektering fram till huvudhandlingar av en ny centralanstalt inom ungdomsråjongen, gjort en förnyad genomgång av byggnadsprogrammet för denna anstalt.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

14. 1956 års klientelundersökning (Ju 1957: 40) rörande ungdomsbrottslingar

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 juni 1956 för en undersökning av ungdomsbrottsklientelet (se Post- och Inrikes tidn. den 13 juli 1956):

Bergsten, Per G., justitieråd, *ordförande*

Ahnsjö, Sven O. R., professor

Blomberg, Rickard (Dick) A., rektor

Carlsson, N. Gösta, professor

Gerle, Bo O., professor

Husén, Torsten, professor

Jonsson, Gustav A., docent, chefläkare

Malmquist, Sten G., professor

Experter:

Bolin, Lars A., byråchef

Brandt-Humble, Kristina, psykolog

Elmhorn, Kerstin, fil. lic.

Kinell, Erik A. T., avdelningsdirektör

Kirstein, Lennart, docent, överläkare

Lövegren, Marianne, bitr. psykolog

Mattsson, Sten F. I. H., f. d. chefsåklagare

Settergren, Gitte, fil. lic.

Svahn, Iba, socionom

Sekreterare:

Hellberg, Olle A. O:son, departementssekreterare

Lokal: Norrbackagatan 80, 113 41 Stockholm, tel. 31 59 34, 31 59 37, 31 59 39, 31 59 84, 30 52 70 (experter), Skeppargatan 51, 1 tr., 114 58 Stockholm, tel. 67 17 35 (sekreteraren)

Direktiven för undersökningen, se 1957: I Ju 40.

De sakkunniga har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 15 sammanträden, ett till vilket kallats samtliga sakkunniga och aktiva experter och 14 sammanträden med undersökningens arbetsutskott. Till arbetsutskottet har delegerats avgöranden i direkt vetenskapliga frågor, varför arbetsutskottets sammansättning av sakkunniga och experter har skiftat med hänsyn till de spörsmål som vid varje tillfälle krävt ställningstaganden. Den statistiska databehandlingen av undersökningsmaterialet pågår. Arbetet med att sammanställa det mycket omfattande materialet fortsätter och ett första delbetänkande med redovisning av de sakkunnigas uppdrag — undersökningsmetoder, beskrivning av klientelet i den första brottsituationen, frekvensen av återfall i brott samt karaktären av begångna brott — torde kunna färdigställas under första halvåret av 1971.

Undersökningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

15. Sjölagskommittén (Ju 1959: 39)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 januari 1958 för översyn av sjölagstiftningen och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 27 mars 1958):

Hagbergh, C. Erik, f. d. justitieråd, *ordförande*

Bååw, Hjalmar H. W., redaktör

Grenander, Nils, direktör

Hedborg, Per Erik, direktör

Lindencrona, Gustaf, sjöfartsråd

Pineus, Kaj L. A., dispaschör (fr. o. m. den 9 juli 1970)

Thore, Johan S., förbundsordförande (avliden den 24 februari 1970)

Experter:

Grönfors, Kurt G. W., professor (fr. o. m. den 9 juli 1970)

Hagberg, Lennart P. M., advokat

Hedén, E. Ragnar, advokat (t. o. m. den 8 juli 1970)

Pineus, Kaj L. A., dispaschör (t. o. m. den 8 juli 1970)

Rune, Christer L., hovrättsassessor (fr. o. m. den 9 juli 1970)

Zetterman, J. Lorenz, direktör.

Sekreterare:

Rune (se ovan)

Bitr. sekreterare:

Liljeqvist, Rolf A., hovrättsassessor (fr. o. m. den 1 mars 1970)

Lokal: St. Nygatan 2 B, 111 27 Stockholm, tel. växel 22 45 00 (Liljeqvist), Lützengatan 5 A, 115 23 Stockholm, tel. 60 63 94 (ordföranden)

Direktiven för utredningen, se 1959: I Ju 39. *Tilläggsdirektiv*, se 1969: Ju 16.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit åtta sammanträden om elva dagar. Gemensamma överläggningar med de danska, finska och norska sjölagskommittéerna har ägt rum i Helsingfors den 17—20 november 1970.

Chefen för justitiedepartementet har den 11 februari 1970 uppdragit åt en arbetsgrupp att i samarbete med sjölagskommittén utreda organisatoriska frågor och lägga fram förslag till vissa administrativa föreskrifter i anslutning till kommitténs överväganden om lagstiftning rörande registrering av och inteckning i fartyg m. m.

Kommittén har den 18 december 1970 avlämnat betänkandet "Registrering av fartyg. Sjöpanträtt och fartygshypotek. Partrederi" (SOU 1970: 74). I övrigt har kommittén fortsatt arbetet på revision av bestämmelserna om befordran av gods och om befordran av passagerare och resgods. Arbetet härmed är främst betingat av internationella konventioner i dessa ämnen. Såvitt rör befordran av passagerare och resgods beräknas kommittén slutföra arbetet under år 1971.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

16. *Utredningen (Ju 1961: 47) angående fraktavtalet vid godsbefordran på väg*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 november 1960 för att utreda frågan om lagstiftning i anledning av svensk anslutning till konventionen om fraktavtalet vid internationell gods-befordran på väg och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 21 november 1960):

Sidenbladh, Karl J. E., hovrättspresident, *ordförande*

Andersson, Torsten C., direktör

Nordström, Clas G., departementsråd

Expert:

Thorell, K. Arne B., direktör

Sekreterare:

Weidstam, Åke, hovrättsråd

Lokal: Hovrätten för Övre Norrland, Fack, 901 01 Umeå 1, tel. 090/11 82 70

Direktiven för utredningen, se 1961: I Ju 47

Under tiden november 1969—oktober 1970 har utredningen hållit ett sammanträde.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under 1971.

17. *Domstolskommittén (Ju 1962: 45)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 mars och den 29 december 1961 för översyn av domstolsväsendet (se Post- och Inrikes tidn. den 22 april 1961 och den 22 februari 1962):

Elliot, Knut E., f. d. hovrättspresident, *ordförande* (avliden den 6 juli 1970)

Hult, Bengt V., f. d. justitieråd, ordf. i arbetsdomstolen, *ordförande* (fr. o. m. den 25 september 1970)

Brandt, H. Birger D., f. d. rådman

Engqvist, Carl Olof, f. d. lagman

Stangenberg, Eric G., lagman

Stangenberg, Harriet S. T., expeditjonschef

Tammelin, Paul A. V., överdirektör

Experter:

Brundin, S. A. Torleif (Leif), justitieråd (t. o. m. den 24 februari 1970)

Henkow, K. G. Ingvar, hovrättsråd (t. o. m. den 12 mars 1970)

Kilander, B. Ingemar, rådman (t. o. m. den 12 mars 1970)

Lyberg, Folke, lönedirektör (t. o. m. den 12 mars 1970)

Petrén, G. Otto E., justitieråd (t. o. m. den 12 mars 1970)

Sandström, Bengt G. T., hovrättslagman (t. o. m. den 12 mars 1970)

Tiby, K. Ivar, departementssekreterare (t. o. m. den 12 mars 1970)

Ekelöf, Per Olof, professor (fr. o. m. den 13 mars 1970)

Wiklund, Holger D. E., advokat (fr. o. m. den 13 mars 1970)

Rådgivande nämnden:

Andersson, A. G. Birger, redaktör, f. d. led. av I kamm.

Bergh, K. Ragnar, f. d. folkskoleinspektör, f. d. led. av I kamm.

Kristensson, Astrid M., förbundsdirektör, led. av riksdagen

Nelander, Eric M., landstingsman, led. av riksdagen

Nyberg, J. Olaus, redaktör, f. d. led. av II kamm.

Svedberg, Erik D., hemmansägare, led. av riksdagen

Svensson, Gustaf L., hemmansägare, f. d. led. av II kamm.

von Feilitzen, Styrbjörn, direktör

Gamstedt, Eric V., överåklagare

Sekreterare:

Malmström, Bengt G. V., hovrättsassessor

Lokal: Skeppargatan 51, 1 tr., 114 58 Stockholm, tel. 67 85 96

De ursprungliga direktiven för kommittén, se 1962: I Ju 45 och 1963: I Ju 40. *Ändrade direktiv*, se 1969: Ju 21.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Genom beslut den 13 mars 1970 förordnade Kungl. Maj:t att kommitténs återstående utredningsuppdrag skall begränsas till att avse enbart frågan om tillskapande av ett alternativ till skiljemannaförfarandet.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

18. Trafikmålskommittén (Ju 1962: 46)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 mars 1961 för att undersöka möjligheterna att förenkla handläggningen av trafiköverträdelser m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 2 maj 1961):

Kristensson, A. Yngve S., f. d. borgmästare, *ordförande*

Agvald, Sten R., advokat

Berndtsson, Berndt-Erik, överåklagare

Fröding, Nils G. O., lagman, f. d. led. av II kamm.

Holmquist, Bertil G., rättschef

Lindroth, Kurt J. H., polismästare

Lindstrand, E. Lennart, direktör

Experter:

Berntsen, Jan H. G. V., länsassessor

Dureman, E. Ingmar, professor

Elwing, Carl Magnus, bitr. professor

Hjelmqwist, Karl Gustaf H., landssekreterare

Johansson, K. Gunnar E., professor

Settergren, Erik H., poliskommissarie

Sveri, Knut O., professor

Sekreterare:

Cosmo, Carl-Johan O., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:

Iversen, Stig G. L., hovrättsassessor

Kommittén har biträts av kanslirådet G. Simson med vissa undersökningar om utländsk rätt.

Lokal: Apelbergsgatan 50, 2 tr., 111 37 Stockholm, tel. 10 51 36 (ordföranden), 10 96 36 (Cosmo), 10 93 85 (Iversen) och 10 79 34 (expedition)

Direktiven för kommittén, se 1962: I Ju 46.

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Geijer till statsrådsprotokollet den 6 november 1970):

Den snabba utvecklingen på vägtrafikens område under det senaste decenniet har nödvändiggjort kraftfulla insatser från samhällets och enskildas sida för att höja trafiksäkerheten. En alltmer betydelsefull uppgift är att åstadkomma en bättre efterlevnad av trafikreglerna. Vid sidan av upplysningsverksamhet, övervakning och andra förebyggande åtgärder spelar härvid påföljdssystemet vid trafiköverträdelser en betydelsefull roll.

Trafikmålskommittén utreder f. n. vissa frågor om påföljdssystemet vid trafiköverträdelser. I detta utredningsarbete tilldrar sig frågan om återkallelse av körkort särskilt intresse. Som en reaktionsform mot trafiköverträdelser bör indragning av körkort utnyttjas mer variationsrikt än nu. Det kan sålunda bl. a. antagas att återkallelse av körkort under kort tid skulle vara en lämplig åtgärd vid många trafiköverträdelser. Av stor betydelse är därvid att undersöka möjligheterna till omedelbara ingripanden genom omhändertagande av körkort eller interimistiska återkallelsebeslut. Vid utredningsarbetet ägnas också, enligt vad jag erfarit, uppmärksamhet åt denna fråga.

Givetvis är det särskilt allvarligt om ett åsidosättande av trafikreglerna kan bevisas ha inneburit en direkt fara. Men även där så inte är fallet kan förseelsen vara allvarlig. Den typ av förseelser jag syftar på är t. ex. att köra mot rött ljus, att göra omkörning strax före eller på övergångsställe, att färdas ut på huvudled utan att iakttä stopplikten eller att väsentligt överskrida tillåten hastighet. Om sådana trafiköverträdelser i det särskilda fallet inte visas ha medfört fara för trafiken är påföljden i allmänhet obetydlig. Enligt min mening visar emellertid sådana trafiköverträdelser oavsett trafikfaran i det enskilda fallet en påtaglig brist i förarens insikter om och förståelse för vad trafiksäkerheten kräver. Vid förseelser av detta slag föreligger dessutom alltid en fara för trafiksäkerheten redan däri att beteendet skapar osäkerhet hos andra i trafiken. Ett mera allmänt åsidosättande av sådana bestämmelser kan lätt leda till att den nödvändiga respekten för trafikreglerna inte kan upprätthållas.

Mot bakgrund av det anförda har jag, efter samråd med chefen för kommunikationsdepartementet, funnit att det finns starka skäl att trafikmålskommitténs uppdrag inriktas på dessa frågor.

Kommittén bör under utredningsarbetet särskilt undersöka förutsättningarna och formerna för körkortsingripanden vid trafiköverträdelser

av det slag som jag nu har angivit och möjligheterna att omhänderta förarens körkort omedelbart när trafiköverträdelsen har ägt rum. Men jag vill framhålla att sådana ingripanden givetvis inte får ske utan att kravet på rättssäkerhet beaktas.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sammanträden under 17 dagar.

Kommittén avser att avlämna ett delbetänkande, innehållande vetenskapliga undersökningar, i början av år 1971 och ett huvudbetänkande angående trafikpåföljderna under sommaren 1971.

Kommitténs återstående arbete beräknas pågå under hela år 1971.

19. Sakkunniga (Ju 1963: 51) rörande lagstiftning om köp av lös egendom

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1962 för att följa arbetet i en i Finland tillsatt kommitté, som har i uppdrag att utarbeta förslag till lag om köp av lös egendom, samt att, under beaktande av pågående arbete att åstadkomma en internationell köplag, överväga om anledning föreligger att föreslå ändringar i den svenska köplagen (se Post- och Inrikes tidn. den 18 juli 1962).

Genom beslut den 25 maj 1967 har Kungl. Maj:t vidgat uppdraget till att avse en begränsad översyn av den svenska köplagen (se Post- och Inrikes tidn. den 2 juni 1967):

Karlgren, G. Hjalmar T., f. d. justitieråd

Hellner, Jan E., professor

Experter:

Bergman, S. Christer, avdelningsdirektör

Cedercrantz, Bror O. C., direktör

Erlander, E. Lillemor E., civilekonom

Josephsson, Leif, förbundsjurist (fr. o. m. den 17 juni 1970)

Köhler, Nils G., advokat

Persson, Per Gustav, bankdirektör (fr. o. m. 22 december 1970)

Siljeström, Sten G. L., direktör

Telerud, Gunnar, förbundsjurist (t. o. m. den 16 juni 1970)

Wiberg, G. Lennart E:son, direktör

Sekreterare:

Ekström, Allan, hovrättsassessor

Lokal: Södra Roslags domsaga, Erik Dahlbergsgatan 60, 115 32 Stockholm, tel. växel 63 57 60 (sekreteraren)

De ursprungliga direktiven för de sakkunniga, se 1963: I Ju 51 och 1968: Ju 30. Tilläggsdirektiv, se 1969: Ju 24.

De sakkunniga har hållit fyra sammanträden med experterna och deltagit i nordiska överläggningar i Stockholm den 7—11 december 1970.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

20. Departementsutredningen (Ju 1964: 58)

Sedan Kungl. Maj:t beviljat förutvarande utredningsmannen entledigande från det uppdrag att utreda statsdepartementens organisation och arbetsformer som meddelats honom av Kungl. Maj:t den 5 juni 1963, har för uppdragets fullgörande en utredningsman tillkallats enligt bemyndigande av Kungl. Maj:t den 3 februari 1967:

Berggren, Erik G. C., kansliråd

Expert:

Edelsvärd, Olle A., avdelningsdirektör

Sekreterare:

Hammar, Lars G. A., byrådirektör

Rundqvist, D. Enar, lönesekreterare (t. o. m. den 11 november 1970)

Sanmark, P. Arvid L., hovrättsassessor

Lokal: Sveavägen 24—26, 3 tr, 111 57 Stockholm, tel. 10 28 06 (Berggren), 10 30 17 (Edelsvärd), 10 30 68 (Hammar), 10 28 07 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1964: I Ju 58.

I fråga om decentralisering av ärenden har utredningen t. o. m. oktober 1970 lagt fram 124 promemorior (stencilerade). I denna del beräknas den fortsatta utredningen — som har avslutats i övriga delar (se 1966: Ju 48) — pågå under hela år 1971.

21. Sakkunnig (Ju 1965: 62) angående lagstiftningen om skifte av dödsbo

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 januari 1964 för att följa arbetet i en i Danmark tillsatt kommitté för revision av den danska lagstiftningen om skifte av dödsbo samt att lämna upplysningar om svensk rätt på området och vidare överväga, om anledning föreligger att föreslå ändringar i den svenska lagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 23 januari 1964):

Höglund, Olof A., justitieråd

Lokal: Högsta Domstolen, Box 2066, 103 12 Stockholm 2, tel. växel 23 67 20

Direktiven för utredningen, se 1965: I Ju 62.

Under året har uppehåll i utredningsarbetet gjorts i enlighet med beslut av den danska kommittén för att avvakta lagstiftningsarbetet i Danmark beträffande bl. a. arvsbeskattningen.

22. Samarbetsorganet (Ju 1966: 58) för åtgärder mot ungdomsbrottsligheten

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 oktober 1964 för behandling av frågor angående åtgärder mot ungdomsbrottsligheten (se Post- och Inrikes tidn. den 3 december 1964):

Romander, Holger A. G., riksåklagare, *ordförande*
 Steen, Bengt A. B., bitr. riksåklagare (suppl.)
 Persson, Carl J. G., rikspolischef
 Lindroth, Kurt J. H., polismästare (suppl. t. o. m. den 9 oktober 1970)
 Magnusson, N. Åke, överdirektör (suppl. fr. o. m. den 10 oktober 1970)
 Eriksson, G. Torsten, f. d. generaldirektör, *vice ordförande* (t. o. m. den 30 september 1970)
 Nyman, Erik O., överdirektör (suppl.)
 Raxed, Bror A., generaldirektör
 Rosén, Göta M., f. d. avdelningschef (suppl.)
 Grunewald, Karl R., medicinalråd (suppl.)
 Orring, Jonas A., generaldirektör
 Lindblad, Sven, undervisningsråd (suppl. t. o. m. den 25 februari 1970)
 Österling, A. Olov, undervisningsråd (suppl. fr. o. m. den 26 februari 1970)
 Olsson, S. O. Bertil, generaldirektör
 Bergh, E. Albert, byråchef (suppl.)
 Carlstein, Rune A., led. av riksdagen (t. o. m. 23 oktober 1970)
 Gråby, Lars G. L., lektor (suppl. t. o. m. den 23 oktober 1970)
 Ågren, G. Ingvar, chefsrådman
 Adde, Ragnar A. V., bitr. häradshövding (suppl.)
 Granath, Karl-Erik, barnavårdsdirektör
 Wickberg, J. Algot, barnavårdsdirektör (suppl.)

Experter:

Aspelin, L. B. Erland, hovrättsassessor
 Sveri, Knut O., professor

Sekreterare:

Larsson, Ulla, departementssekreterare

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för samarbetsorganet, se 1966: Ju 58.

Under tiden november 1969—oktober 1970 har samarbetsorganet i sin helhet hållit tre sammanträden. En undersökning om våldsbrottsligheten, speciellt hos ungdom i Stockholm 1969, har utförts i samarbete med rikspolisstyrelsen och preliminära resultat redovisats. Ytterligare bearbetning av materialet kommer att äga rum.

Samarbetsorganets verksamhet beräknas pågå under hela år 1971.

23. 1965 års valtekniska utredning (Ju 1966: 61)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 januari 1965 för att utreda vissa tekniska valfrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 9 mars 1965):

Widegren, Björn G., lagman, *ordförande*

Dahlberg, K. Thure, ombudsman, led. av riksdagen
 Lundgren, Stig H. E., byrådirektör
 Nilsson, N. Yngve, lantbrukare, led. av riksdagen
 Nyberg, J. Olaus, redaktör, f. d. led. av II kamm.
 Svanström, K. Ivan H., lantbrukare, led. av riksdagen

Experter:

Carlsson, Ulf V., avdelningschef
 Ekstam, Gunnar E., avdelningschef
 Eriksson, Karl Axel, byrådirektör (fr. o. m. 12 mars 1970)
 Nilsson, N. Per-Erik, hovrättsassessor
 Thärnström, Kenny U. H. byrådirektör
 Wentz, Nils O., t. f. departementsråd

Sekreterare:

Larsson, R. Per-Ola, avdelningsdirektör

Lokal: Riksskatteverket, 171 94 Solna 1, tel. växel 98 15 40

Direktiven för utredningen, se 1966: Ju 61, 1969: Ju 33 och 1970: Ju 27.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sju sammanträden. Utredningens experter har dessutom sammanträtt vid sex tillfällen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

24. 1965 års abortkommitté (Ju 1966: 62)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 mars 1965 för utredning om abortlagens tillämpning och därmed sammanhängande spörsmål samt en allmän översyn av abortlagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 10 mars 1965):

Hult, Bengt V., f. d. justitieråd, ordf. i arbetsdomstolen, *ordförande*
 Alm, Görel G. M., amanuens
 af Geijerstam, K. Gunnar, bitr. överläkare (fr. o. m. den 18 april 1970)
 Hamrin-Thorell, Ruth L., redaktör, f. d. led. av I kamm.
 Holmqvist, A. Mary S., barnavårdsman, led. av riksdagen
 Kristensson, Astrid M., förbundsdirektör, led. av riksdagen
 Martinsson, Bo N. O., generaldirektör, f. d. led. av II kamm.
 Olsson, Elvy E., led. av riksdagen
 Westberg, S. Verner, f. d. överläkare

Experter:

Englund, Sven E., bitr. överläkare
 af Geijerstam, K. Gunnar, bitr. överläkare (t. o. m. den 17 april 1970)
 Jonsson, R. A. Margit, kurator
 Odquist, Gudrun I., kurator
 Sjövall, Elisabet, med. lic., f. d. led. av II kamm.
 Swensson, Dag C. W., byrådirektör

Öhrberg, Kjell O., med. lic.

Sekreterare:

Bergström, S. Gunvor M., kansliråd

Rengby, Sven F. N., byrådirektör

Kanslirådet Gerhard Simson biträder kommittén med vissa undersökningar rörande utländsk rätt.

Lokal: St. Nygatan 2 A, 4 tr., 111 27 Stockholm, tel. växel 22 45 00 eller 21 31 73

Direktiven för kommittén, se 1966: Ju 62.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit elva sammanträden varav ett under fyra dagar.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971.

25. *Kommittén (Ju 1966: 66) för lagstiftningen om yttrande- och tryckfrihet*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 oktober 1965 för översyn i vissa avseenden av lagstiftningen om yttrande- och tryckfrihet (se Post- och Inrikes tidn. den 3 november 1965):

Romanus, Sven E., justitieråd, *ordförande*

Dockered, G. Robert, lantbrukare, led. av riksdagen

Ernulf, T. Gudmund, lagman, led. av riksdagen

Ljungberg, Blenda M., adjunkt, led. av riksdagen

Martinsson, Bo N. O., generaldirektör, f. d. led. av II kamm.

Mattson, Lisa, redaktör, led. av riksdagen

Sekreterare:

Sandström, Per T. M., hovrättsassessor

Lokal: Göta hovrätt, Box 422, 551 02 Jönköping 1, tel. växel 036/11 94 30 (sekreteraren)

De ursprungliga direktiven för kommittén, se 1966: Ju 66. *Tilläggsdirektiv*, se 1968: Ju 45.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit åtta sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

26. *Förpassningsutredningen (Ju 1966: 68)*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 december 1965 för att utreda frågan om hur kostnaderna skall kunna nedbringas för transporter inom kriminalvården m. m.:

Wihlborg, Hans H., organisationsdirektör

Experter:

Brytting, O. Evert, byrådirektör

Felin, Dag G. V., polismästare

Gordan, Kurt, fil. lic.

Grönberg, Arvid R. A., kriminalvårdsinspektör

Malmström, Bengt G. V., hovrättsassessor (fr. o. m. den 1 december 1970)

Lokal: Skeppargatan 51, 114 58 Stockholm, tel. 67 89 07 (Wihlborg), 67 83 22 (experter)

Direktiven för utredningen, se 1966: Ju 68.

Försöken att genom samordning begränsa kriminalvårdens kostnader för transporter av intagna fortsätter. Undersökning pågår angående möjligheterna att överföra ytterligare transporter från polisväsendet till kriminalvården och att i viss omfattning övergå till flygtransporter. I syfte att begränsa tillsynspersonalens övertidsarbete vid de allmänna häktena och vissa fångvårdsanstalter har utredningen den 26 oktober 1970 föreslagit inrättande av ytterligare tjänster för kriminalvårdens transportorganisation.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

27. Grundlagberedningen (Ju 1967: 61)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 april 1966 för fortsatt utredning av författningsfrågan (se Post- och Inrikes tidn. den 1 april 1966):

Åman, O. Valter, landshövding, *ordförande*

Gadd, P. E. Arne, revisionsdirektör, led. av riksdagen

Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av riksdagen

Hernelius, J. Allan, led. av riksdagen

Lundström, N. Birger, redaktör, f. d. led. av I kamm.

Pettersson, A. Georg, skyddskonsulent, led. av riksdagen

Wahlund, Sten G. W., f. d. professor, f. d. led. av II kamm.

Experter med huvuduppgift att fungera som suppleanter:

Antonsson, Johannes M., hemmansägare, led. av riksdagen

Björkman, N. G. Folke, redaktör, f. d. led. av II kamm.

Ernulf, T. Gudmund, lagman, led. av riksdagen

Lundgren, Stig H. E., byrådirektör

Övriga experter:

Andersson, Hans G., fil. lic.

Andersson, Leif, kansliråd

Blix, Hans M., utrikesråd

Blomqvist, O. Rune, departementsråd

Johansson, Sune K., kammarsekreterare

Sanell, P. Åke, kansliråd

Sköld, Lars G., överdirektör

Sterzel, Fredrik A. G., jur. dr, KU:s sekreterare

Stjernquist, Nils, professor

Wentz, Nils O., t. f. departementsråd (fr. o. m. den 27 oktober 1970)

Huvudsekreterare:

Holmberg, Erik G., hovrättsråd

Övriga sekreterare:

Bergh, Carl Herman, hovrättsassessor

Broomé, N. G. Bo, hovrättsfiskal

Eklundh, Claes G. B., hovrättsfiskal (fr. o. m. den 1 augusti 1970)

Weidstam, Åke, hovrättsråd

Lokal: Apelbergsgatan 50, 4 tr., 111 37 Stockholm, tel. 10 79 63 (ordföranden), 10 76 44 (Holmberg), 10 70 81 (Bergh), 10 77 59 (expeditionen), 090/11 82 70 (Weidstam), 040/749 50 (Broomé och Eklundh)

Direktiven för beredningen, se 1967: Ju 61.

Beredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit nio sammanträden, därav ett tredagarssammanträde. Dessutom har arbetsgrupper inom beredningen hållit tolv sammanträden.

Beredningen har den 12 december 1969 avlämnat ett betänkande, benämnt "Ny utskottsorganisation" (SOU 1969: 62), den 14 januari 1970 två vetenskapliga undersökningar, "Specialisering och samordning inom de politiska partiernas riksdagsgrupper" och "Regeringsbildningen i vissa västeuropeiska länder" (SOU 1970: 16) samt den 31 mars 1970 ett betänkande, benämnt "Ersättare för riksdagsledamöterna" (SOU 1970: 17), och en diskussionspromemoria, benämnd "Allmänna val på våren?" (SOU 1970: 27).

Beredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

28. Integritetsskyddskommittén (Ju 1967: 62)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 maj 1966 för att utreda frågor om förstärkt integritetsskydd på personrättens område (se Post- och Inrikes tidn. den 14 juni 1966):

Lännergren, E. Bengt, justitiekansler, *ordförande*

Björk, Kaj Å., redaktör, led. av riksdagen

Dahlberg, K. Thure, ombudsman, led. av riksdagen

Larsson, Gunnar K. V., lantbrukare, led. av riksdagen

Lindqvist, Olle O. G., kommerseråd

Litzén, Anders G., revisionssekreterare, ordförande i Nedre justitierevisionen

Åkerlund, Henrik, docent, f. d. led. av I kamm.

Experter:

Lindgren, Alf T., laborator

Ljungberg, Göran L. D., hovrättsassessor (t. o. m. den 30 september 1970)

Wahren, J. Patrik, tekn. lic.

Sekreterare:

Rangnitt, F. Harald O., hovrättsassessor (fr. o. m. den 1 oktober 1970)

Lokal: St. Nygatan 2 A, 4 tr., 111 27 Stockholm, tel. växel 22 45 00
(sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1967: Ju 62.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sex sammanträden. Dessutom har en särskild arbetsgrupp inom kommittén hållit ett stort antal sammanträden.

Kommittén har i september 1970 avgett betänkandet "Skydd mot avlyssning" (SOU 1970: 47).

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

29. *Ämbetsansvarskommittén* (Ju 1967: 63)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 juni 1966 för att utreda frågan om ämbetsansvar och disciplinärt ansvar i offentlig tjänst (se Post- och Inrikes tidn. den 4 juli 1966):

Rudholm, Sten J. G., hovrättspresident, *ordförande*

Strahl, Ivar, professor emeritus

Söderberg, Sten T. R., landstingsråd, f. d. led. av I kamm.

Wiklund, S. A. Daniel, avdelningsdirektör, led av riksdagen

Wisén, Thore G. I., byråchef

Experter:

Berglund, Erik, sekreterare

Edgardh, Claes H. H., rättschef

von Feilitzen, Styrbjörn O., direktör

Gustafsson, Stig G., förbundsjurist

Neumüller, Jan F., ombudsman

Romson, Rolf, direktör

Sjöström, Lars-Erik, överstelöjtnant

Sekreterare:

Ljungar, Jan A. B., revisionssekreterare

Kommittén biträds av kanslirådet Gerhard Simson med vissa undersökningar rörande utländsk rätt.

Lokal: St. Nygatan 2 A, 4 tr., 111 27 Stockholm, tel. växel 22 45 00
(sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1967: Ju 63.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit ett sammanträde under tre dagar. Härjämte har en särskild arbetsgrupp inom kommittén sammanträtt vid ett flertal tillfällen.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

30. *Skadeståndskommittén* (Ju 1967: 68)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 november 1966 för att tillsammans med sakkunniga i övriga nordiska länder utreda frågor om skadestånd för framtida förlust av arbetsinkomst och om

2† *Riksdagen 1971. 1 saml. Nr 1. Riksdagsberättelsen*

efterlevandes rätt till skadestånd (se Post- och Inrikes tidn. den 12 december 1966):

Conradi, Erland G. F., justitieråd, *ordförande*

Bengtsson, Bertil T., professor

Lindahl, Carl Erik T., advokat

Experter:

Ahlgren, Bert, förbundsjurist

Brundin, Gerdt G., f. d. byråchef

Forstadius, Erik L. W., direktör

Land, Johan, kanslichef

Lindstedt, Hans G., direktör

Nilsonne, Ulf T., docent

Petri, Carl Axel H., försäkringsdomare

Rydberg, Olle, försäkringsdirektör

Svensson, Åke E. F., avdelningsdirektör

Wentz, Nils O., t. f. departementsråd

Widding, N. Åke W., chefsrådman

Sekreterare:

Strömbäck, Erland H. D. D:son, hovrättsassessor

Lokal: Lilla Nygatan 4, 1 tr., 111 28 Stockholm (postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2), tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1967: Ju 68.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden, varav ett med de övriga nordiska skadeståndskommittéerna. Därutöver har tre sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om värdesäkring av skadeståndslivräntor.

Kommittén avser att i början av år 1971 avge delbetänkande om värdesäkring av andra skadeståndslivräntor än trafiklivräntor.

Kommitténs övriga utredningsarbete beräknas pågå under hela år 1971.

31. Tillsynsutredningen (Ju 1967: 69)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 december 1966 för att utreda behovet av tillsynspersonal vid fångvårdsanstalter m. m.:
Wihlborg, Hans H., organisationsdirektör

Experter:

Bergman, Arne D., fångvårdsinspektör (fr. o. m. den 1 december 1970)

Brytting, O. Evert, byrådirektör

Carlsson, Arthur G., byråinspektör

Hjalmarsson, S. Ingemar, byråassistent

Holmgren, E. Ivar, f. d. övertillsynsman

Lundahl, R. Rune G., anstaltsdirektör

Monie, G. Yngve, direktör
Rigbäck, Berndt G., direktör
Stargård, E. Hugo, rektor

Lokal: Skeppargatan 51, 114 58 Stockholm, tel. 67 89 07 (Wihlborg),
67 85 36 (Bergman), 67 83 22 (Carlsson), 67 84 55 (Hjalmarsson)

Direktiven för utredningen, se 1967: Ju 69.

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Geijer till statsrådsprotokollet den 20 november 1970):

Den vidgade användningen av kriminalvård i frihet har medfört bl. a. förändringar i anstaltsklienteleets sammansättning. Många som tidigare skulle ha omhändertagits på fångvårdsanstalt döms nu till skyddstillsyn. Nya regler om villkorlig frigivning förkortar verkställighetstiderna och gynnar särskilt dem som har förmåga att utan svårare störningar anpassa sig till anstaltsstillvaron. Bland dem som blir kvar finns gravt kriminellt belastade, fysiskt nedgångna och psykiskt avvikande människor som är i särskilt behov av omvårdnad och tillsyn. Relativt sett ökar detta arbetskrävande klientel inom anstalterna. Detsamma gäller inslaget av avancerade drogmissbrukare.

Vård- och tillsynspersonalen är den kategori anstaltsanställda som tillsammans med arbetsledarna står de intagna närmast och i sin dagliga verksamhet direkt svarar för omvårdnaden om och kontrollen över de intagna.

Vård- och tillsynspersonalens utsatta belägenhet bland ett alltmer svårbehandlat klientel gör det till en primär angelägenhet att på olika sätt trygga denna personals säkerhet. Möjlighet bör också skapas att i ökad utsträckning i anstalternas behandlingsarbete nyttiggöra vård- och tillsynspersonalens allmänna yrkeserfarenhet och nära kännedom om de enskilda intagna.

År 1966 tillkallades en sakkunnig att fortlöpande granska behovet av vård- och tillsynspersonal vid bl. a. fångvårdsanstalter och allmänna häkten. F. n. undersöker den sakkunnige (tillsynsutredningen) tjänstgöringstidens schemaläggning närmast i anledning av förestående förkortning av arbetstiden till 40 timmar per vecka.

Utredningen bör som ett särskilt led i det fortsatta utredningsarbetet nu undersöka hur kravet på ökad säkerhet och trygghet i tjänsteutövningen kan komma att påverka personalbehovet på tillsynssidan. Härvid bör bl. a. prövas lämpligheten av en ytterligare differentiering av klientel eller omfördelning av personal. Undersökningen bör i första hand ta sikte på förhållandena vid centralanstalterna och de större slutna sidoanstalterna.

Det genom Kungl. Maj:ts beslut den 17 maj 1968 föreskrivna samrådsförfarandet med fångvårdens byggnadskommitté angående ny centralanstalt för ungdomsrajongen pågår och har utvidgats till att avse även andra projekt. I ett stort antal ärenden rörande bevakningsfrågor har utredningen efter verkställd undersökning avgett förslag eller yttrande till kriminalvårdsstyrelsen. Den 14 oktober 1970 har utredningen avgett yttrande över styrelsens anslagsäskanden i fråga om tillsynspersonal m. m.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

32. *Samarbetsorganet (Ju 1968: 59) för ADB inom rättsväsendet*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1966 för att bereda fråga om omläggning av rutiner inom rättsväsendet för automatisk databehandling och därmed sammanhängande frågor:

Gullnäs, S. Ingvar, expeditionschef, *ordförande*

Magnander, Ebbe E. A., avdelningschef

Nyman, Erik O., överdirektör

Ohlsson, P. T. Ingvar, generaldirektör

Persson, Carl J. G., rikspolischef

Romander, Holger A. G., riksåklagare

Rudholm, Sten J. G., hovrättspresident

Trotzig, C. Fredrik J., avdelningschef

Winther, Otto W. G., departementssekreterare

Sekreterare:

Alpsten, A. Börje, departementsråd

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00.

Myndigheter och andra som berörs av samarbetsorganets verksamhet har utsett arbetsgrupper eller kontaktmän. Kontaktman eller ordförande i resp. grupp är följande:

domstolsberedningen

Persson, J. Lennart, vattenrättsdomare

exekutionsväsendets organisationsnämnd

Robertsson, Sören, avdelningsdirektör

försvarsstaben

Appelgren, E. Harry H., byrådirektör

generaltullstyrelsen

Engdahl, O. Roland, gränschef

kontrollstyrelsen

Hillbo, Arne O., byråchef

kriminalvårdsstyrelsen

Ericsson, Carl-Henrik, avdelningschef

riksarkivet

Vallerö, Rolf A. T., förste arkivarie

rikspolisstyrelsen

Carlsson, Ulf V., avdelningschef

riksrevisionsverket

Ringström, Björn M., revisionsdirektör

riksåklagaren

de Woul, Bert T., länsåklagare

socialstyrelsen

Stenberg, Tage U., byrådirektör

statens invandrarverk

Källberg, K. N. Ingemar, avdelningschef

statistiska centralbyrån

Elmhammer, Nils E. I., byråchef

statskontoret

Forthuber, Béla T., organisationsdirektör

systemgrupp

Tael, Toomas, konsulent

Under tiden november 1969—oktober 1970 har samarbetsorganet hållit sju sammanträden. Arbetet har huvudsakligen varit inriktat på ADB-system för brottmålsförfarandet hos polis, åklagare, domstolar och kriminalvård.

Samarbetsorganets verksamhet beräknas pågå under hela år 1971.

33. *Kommittén (Ju 1968: 60) för anstaltsbehandling inom kriminalvården*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 januari 1967 för översyn av lagstiftningen om behandling i fängvårdsanstalt m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 31 januari 1967):

Gärde Widemar, Ingrid, justitieråd, f. d. led. av II kamm., *ordförande*

Eriksson, G. Torsten, f. d. generaldirektör

Gustafsson, Nils-Eric, småbrukare, led. av riksdagen

Hedlund, A. Rune, assistent, led. av riksdagen

Kaijser, Rolf G. S., f. d. överläkare, f. d. led. av I kamm.

Nilsson, K. Börje, socionom, f. d. led. av II kamm.

Romander, Holger A. G., riksåklagare

Experter:

Bufvers, M. Arne, skyddskonsulent

Danielsson, Åke H., kriminalvårdsdirektör

Eriksson, Nils, ingenjör

Forsström, Karl-Erik, byrådirektör

Holmstedt, Yngve D., överläkare

Ruda, K. Einar, f. d. avdelningsdirektör

Tibbling, J. Harry, byrådirektör

Wallström, Sven, tillsynsman

Wigelius, Anders O., hovrättslagman

Sekreterare:

Paulsen, Margareta M., hovrättsassessor

Lokal: Skeppargatan 51, 1 tr., 114 58 Stockholm, tel. 67 86 31

Direktiven för kommittén, se 1968: Ju 60.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 24 sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under våren 1971.

34. Informationsutredningen (Ju 1968: 61)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 maj 1967 för att utreda frågan om vidgad samhällsinformation m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 2 juni 1967):

Eckerberg, Per A., landshövding, *ordförande*

Braunerhielm, G. Erik E., direktör

Dennis, Bengt, statssekreterare

Fors, Åke Hj., kansliråd

Nilsson, A. Manfred, kansliråd

Svensson, Olle F. S., chefredaktör, led. av riksdagen

Wallberg, Ursula, förste forskningssekreterare

Experter:

Edström, Lennart J., informationschef

Montell, J. Erik O., f. d. överdirektör (t. o. m. den 18 april 1970)

Huvudsekreterare:

Brade, James E. U. G., direktör

Förordnad att biträda utredningen:

Jargenius, N. Carl-Johan, fil. kand., (t. o. m. den 6 september 1970)

Lokal: Skeppargatan 51, 1 tr., 114 58 Stockholm, tel. 67 87 16

Direktiven för utredningen, se 1968: Ju 61.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971 i och med att utredningen avlämnar betänkande om Post- och Inrikes Tidningar.

35. Utredningen (Ju 1968: 63) om författningspublicering

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 25 maj 1967 med uppdrag att utreda frågan om publicering av författningar m. m. och den 7 februari 1969 med uppdrag att utreda frågan om internationella överenskommelsers införlivande med svensk rätt (se Post- och Inrikes tidn. den 2 juni 1967 och den 19 mars 1969):

Ericsson, K. Georg V., lagman, *ordförande*

Myrsten, J. Lennart, bitr. utrikesråd

Nordenson, Ulf K., rättschef

Sekreterare:

Huldén, K. O. Tomas, hovrättsfiskal (frågan om publicering av författningar)

Ericsson, Brit-Marie L., revisionssekreterare (frågan om internationella överenskommelsers införlivande med svensk rätt)

Lokal: St. Nygatan 2 B, 1 tr., 111 27 Stockholm, tel. 763 14 28

(B.-M. Ericsson), Hovrätten för Västra Sverige, Box 5051, 402 22 Göteborg, tel. växel 031/18 70 60 (Huldén)

Direktiven för utredningen, se 1968: Ju 63. *Tilläggsdirektiv*, se 1970: Ju 42.

Utredningen har under september 1970 avgett delbetänkandet "Svensk författningssamling" (SOU 1970: 48).

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 sammanträtt i dess helhet tre gånger. I olika arbetsgrupper har utredningen sammanträtt 16 gånger. Utredningen har anordnat nordiska överläggningar i Stockholm den 31 augusti 1970 om transformation av internationella överenskommelser. B.-M. Ericsson har i november 1969 och februari 1970 studerat den formella behandlingen av internationella överenskommelser i Nederländerna och Frankrike. Utredningens ordförande och sekreterare har i juni 1970 besökt Bonn för att studera publicering och annan dokumentation av traktater och andra internationella överenskommelser i Tyskland samt under september gjort en resa till USA för att studera publicering och informationssökning med hjälp av ADB i fråga om traktater, lagar och andra författningar samt regionala och kommunala föreskrifter.

Utredningen avser att under våren 1971 avge ett delbetänkande om översättning av internationella överenskommelser.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

36. 1967 års polisutredning (Ju 1968: 65)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 10 november 1967 och den 22 mars 1968 för en översyn av indelningen i polis- och åklagardistrikt och av den regionala polisorganisationen (se Post- och Inrikes tidn. den 27 november 1967):

Rainer, A. Ove, statssekreterare, *ordförande*

Bergman, Per R., direktör, led. av riksdagen

Ekström, Sven E. A., förvaltningschef, led. av riksdagen

Gärde Widemar, Ingrid, justitieråd, f. d. led. av II kamm.

Schött, Lars E., fögderidirektör, led. av riksdagen

Sundkvist, K. R. Tage, lantbrukare, led. av riksdagen

Experter:

Börjesson, Mats, direktör

Fröjd, S. Arne, landssekreterare

Lindell, Malte, ombudsman

Olsson, Karl Gustaf, länsåklagare

Printz, Å. Lennart, avdelningschef

Ståhl, Karl-Gustaf L., länspolischef

Sekreterare:

Alpsten, A. Börje, departementsråd

Bitr. sekreterare:

Åhlén, Lars, hovrättsassessor

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren), 036/11 94 30 (bitr. sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1968: Ju 65.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sju sammanträden.

Utredningen har den 30 juni 1970 avgett betänkandet "Polisen i samhället" (SOU 1970: 32).

Av utredningens uppdrag återstår frågan om indelningen i polis- och åklagardistrikt i Stockholms län och göteborgsområdet.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

37. 1968 års brottmålsutredning (Ju 1969: 54)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 februari 1968 med uppdrag att utreda frågan om formerna för handläggning av mål angående vissa lindrigare brott m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 24 februari 1968):

Kristensson, A. Yngve S., f. d. borgmästare

Experter:

Bolding, Per Olof, professor

Cosmo, Carl-Johan O., hovrättsassessor

Friberg, K. Göte, polismästare

Lindahl, Carl Erik T., advokat

Morath, B. Axel, t. f. byråchef

Sveri, Knut O., professor

Sekreterare:

Aspelin, Erland L. B., hovrättsassessor

Kanslirådet Gerhard Simson har biträtt utredningen med vissa undersökningar av västeuropeisk rätt.

Lokal: Statsdepartementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1969: Ju 54.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Studieresor har företagits den 28 maj—2 juni 1970 till Jugoslavien och den 30 september—7 oktober till Polen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

38. *Utredningen (Ju 1969: 56) om rättshjälp i förvaltningsärenden*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 mars 1968 för utredning av frågorna om kostnaderna i förvaltningsförfarandet, om rättshjälp i förvaltningsärenden och om offentligt biträde åt part i sådana ärenden (se Post- och Inrikes tidn. den 27 mars 1968):

Wilkens, Sten P. A., regeringsråd, *ordförande*

Vogel, Lorentz W., byråchef

Expert:

Berggren, C. Arvid, advokat (t. o. m. den 26 oktober 1970)

Sekreterare:

Sacklén, N. Anders O., t. f. förste länsassessor

Lokal: Kommendörsgatan 28, 5 tr., 114 48 Stockholm, tel. 62 64 78
(sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1969: Ju 56.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sju sammanträden. Under våren 1970 har samråd ägt rum mellan utredningen och arbetsgruppen för rättshjälpsreformen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

39. *Utredningen (Ju 1969:57) om ledningsrätt*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 november 1968 för att utreda frågan om sakrättsligt skydd för rätt att dra fram och behålla vissa ledningar (se Post- och Inrikes tidn. den 21 december 1968):

Fallenius, Bertil A., f. d. landshövding, *ordförande*

André, C. Bertil, avdelningsdirektör

Annevall, Sture, direktör

Blommé, S. Erling, departementssekreterare

Boström, Hans, civilingenjör

Romson, Rolf, direktör

Experter:

Petrén, G. Otto E., justitieråd

Wallner, Helmer, teknisk direktör

Sekreterare:

Baagøe, N. Peder H., hovrättsassessor

Lokal: Kommendörsgatan 28, 5 tr., 114 48 Stockholm, tel. 63 78 31
Direktiven för utredningen, se 1969: Ju 57.

Utredningen har under tiden november 1969 — oktober 1970 hållit nio sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under senare delen av år 1971.

40. Vattenlagsutredningen (Ju 1969:58)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 november 1968 för att se över vattenlagen (se Post- och Inrikes tidn. den 21 december 1968):

Dyrssen, Gösta P. T., hovrättsråd, f. d. ledamot av lagberedningen,
ordförande

Andersson, Sven G. V., överinspektör

Annevall, Sture, direktör

Hult, N. E. Jöran, överdirektör

Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen

Sterne, Bengt G., direktör

Turesson, Bo, distriktslantmätare, led. av riksdagen

Experter:

Bouvin, J. Åke, hovrättsassessor

Brunfelter, Ulf, jur. lic.

Heimbürger, H. Peter E., byråchef (fr. o. m. den 12 november 1970)

Holm, J. Lennart, generaldirektör (t. o. m. den 11 november 1970)

Lorichs, Ludvig, f. d. landssekreterare

Sjölander, J. Bertil, civilingenjör

Wetterhall, Sven C. E., länsingenjör

Sekreterare:

von Möller, C. G. Peter, hovrättsassessor

Lokal: Kommendörsgatan 28, 5 tr., 114 48 Stockholm, tel. 60 79 56
(Dyrssen), 63 27 48 (Sjölander), 60 28 45 (von Möller)

Direktiven för utredningen, se 1969: Ju 58.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fem sammanträden.

Utredningen har den 18 augusti 1970 avlämnat delbetänkandet "Revision av vattenlagen Del I Provisoriska ändringar i provningssystemet" (SOU 1970:40).

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

41. Offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén (Ju 1970:49)
(OSK)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 april 1969 för att utreda frågor om offentlighet och sekretess beträffande allmänna handlingar m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 20 maj 1969):

Hermansson, Rune, direktör, *ordförande*

Adamsson, Erik S. J., expeditör, led. av riksdagen

Eriksson, B. Allan, presidiesekreterare

Hugosson, Kurt I., byråchef, led. av riksdagen

Larsson, Sven-Erik, chefredaktör
 Polstam, K. Åke S., polisinspektör, led. av riksdagen
 Svedberg, Erik D., hemmansägare, led. av riksdagen

Experter:

Hansson, Hans-Olof, aktuarie (fr. o. m. den 1 mars 1970)

Rapaport, Edmund, byråchef

Svenonius, Per H., avdelningschef

Sekreterare:

Lidin, Karl-Olof, assessor

Bitr. sekreterare:

Freese, Jan H., hovrättsassessor (fr. o. m. den 9 oktober 1970)

Lokal: Statsdepartementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17,
 211 20 Malmö, tel. växel 040/749 50 (Lidin)

Direktiven för utredningen, se 1970: Ju 49.

Kommittén har t. o. m. oktober 1970 hållit sju sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

42. Kreditupplysningsutredningen (Ju 1970: 50)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 april 1969 med uppdrag att verkställa utredning angående kreditupplysningsverksamhet m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 20 maj 1969):

Westerlind, Erik A., landshövding, *ordförande*

Bolin, Per Eric V., direktör

Hugosson, Kurt I., byråchef, led. av riksdagen

Malmgren, Kurt K.-G., rättschef

Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen

Svenson, Sven G., fil. dr

Experter:

Lindström, Hans-Gunnar, ombudsman

Rapaport, Edmund, byråchef (fr. o. m. den 3 juli 1970)

Svenonius, Per H., avdelningschef

Åvall, Sven K., direktör

Sekreterare:

Håkansson, E. Runo, hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:

Jönsson, Sune O., förste byråsekreterare

Biträde:

Hagnér, F. Gunnar, civilekonom (t. o. m. den 23 april 1970)

Lokal: Statsdepartementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17,
 211 20 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreteraren) och 040/782 50
 (bitr. sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1970: Ju 50.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit

17 sammanträden. Utredningen har bl. a. genomfört fyra större undersökningar (enkäter), hållit hearings med företrädare för kreditupplysningsföretag och gjort studiebesök vid sådana företag.

Utredningen beräknas kunna lägga fram delbetänkande om kommersiell kreditupplysning under år 1971.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

43. *Grustäktskommittén (Ju 1970: 51)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 maj 1969 för att utreda frågan om samfälligheter för täkt av grus m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juni 1969):

Hedström, Anders, hovrättsråd, *ordförande*

Hamrin, Mac T. P., överlantmätare, led. av riksdagen

Hjorth, Nils T., förrådsförvaltare, led. av riksdagen

Experter:

Bergström, Erik G., avdelningsdirektör

Littorin, Rolf, advokat

Svensson, Sven-Rune, agronom

Lokal: Kommendörsgatan 28, 5 tr., 114 48 Stockholm, tel. 67 66 53
(Hedström)

Direktiven för kommittén, se 1970: Ju 51.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 14 sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

44. *Familjelagssakkunniga (Ju 1970: 52)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 augusti 1969 med uppdrag att verkställa utredning angående den familjerättsliga lagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 27 augusti 1969):

Hellner, Eskil M., expeditionschef, *ordförande*

Gustafsson, C. E. Torsten, lantbrukare, led. av riksdagen

Hjelm-Wallén, Lena B., fil. mag., led. av riksdagen

Mattson, Lisa, förbundsordförande, led. av riksdagen

Romanus, L. Gabriel, informationschef, led. av riksdagen

Sundberg, Ingrid E., fil. kand., led. av riksdagen

Zachrisson, Bertil J., redaktör, led. av riksdagen

Experter:

Lind, Johan A. L., hovrättsassessor

Trost, Jan L. E., docent (fr. o. m. den 20 april 1970)

Åkesson, Hans O., professor (fr. o. m. den 20 april 1970)

Sekreterare:

Tottie, Lars W., hovrättsassessor

Lokal: Apelbergsgatan 50, 2 tr., 111 37 Stockholm, tel. 11 66 29 (ordföranden), 21 50 29 (sekreteraren)

Direktiven för de sakkunniga, se 1970: Ju 52.

De sakkunniga har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tolv sammanträden.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1971.

45. Förvandlingsstraffutredningen (Ju 1970: 53)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 augusti 1969 med uppdrag att utreda frågan om avskaffande av förvandlingsstraff för böter (se Post- och Inrikes tidn. den 28 augusti 1969):

Mannerfelt, Nils O. G., justitieråd

Experter (fr. o. m. den 23 mars 1970):

Kvarnsmyr, Lars F. H., byrådirektör

Steffner, Bengt G., kronofogde

Wilhelmsson, Arne E., rådman

Sekreterare:

Wikström, C. Arne, kammaråklagare (fr. o. m. den 4 mars 1970)

Lokal: Lilla Nygatan 4, 1 tr., 111 28 Stockholm (postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2), tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1970: Ju 53.

Utredningen har under tiden april—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1971.

46. Kommittén (Ju 1970: 54) för kriminologisk behandlingsforskning

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 augusti 1969 för en systematisk forskningsplanering på kriminalvårdens område:

Rainer, A. Ove, statssekreterare, *ordförande*

Eriksson, G. Torsten, f. d. generaldirektör (t. o. m. den 30 september 1970)

Fischier, Sven G. O. M., kansliråd

Forslund, E. Birger, kansliråd

Jansson, Carl-Gunnar, professor

Sjöstrand, B. H. Wilhelm, professor

Sveri, Knut O., professor

Törnqvist, Karl-Erik, överläkare

Experter:

Blomberg, Richard (Dick) A., fil. lic.

Elmhorn, Kerstin, fil. lic.

Larsson, Ulla, departementssekreterare

Sekreterare:

Blomberg (se ovan)

Lokal: Skeppargatan 51, 1 tr., 114 58 Stockholm, tel. 67 23 35

Direktiven för kommittén, se 1970: Ju 54.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden. Vidare har en arbetsgrupp inom kommittén haft sju sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

47. *Utredningen (Ju 1970: 55) om regeringsrättens kansliorganisation m. m.*

Tillkallad enl. Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 oktober 1969 för att utreda frågan om regeringsrättens kansliorganisation m. m.:

Stangenberg, Harriet S. T., expeditionschef

Experter:

Litzén, Anders G., revisionssekreterare, ordförande i nedre justitierrevisionen

Hermanson, E. Waldemar, förste länsassessor

Sekreterare:

Dahlborn, Nils G., hovrättsassessor

Lokal: St. Nygatan 2 A, 4 tr., 111 27 Stockholm, tel. växel 22 45 00

Direktiv (anförande av statsrådet Kling till statsrådsprotokollet den 3 oktober 1969):

Ärenden som det ankommer på regeringsrätten att pröva skall enligt 25 § regeringsformen beredas i det departement vartill de enligt viss fördelning hör. Närmare bestämmelser om beredningen av ärendena finns i lagen (1909: 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt och i stadgan (1926: 227) om behandlingen inom statsdepartementen av ärenden, som tillhöra regeringsrätten.

I betänkandet "Förvaltningsrättskipning" (SOU 1966: 70) har förvaltningsdomstolskommittén föreslagit en genomgripande omgestaltning av bl. a. regeringsrätten. Beredningen av de ärenden som enligt förslaget kan komma under regeringsrättens prövning skall enligt kommitténs förslag ske inom ett särskilt, till domstolen knutet kansli som är helt fristående från departementen. Kommittén har inte framlagt några förslag i fråga om den närmare organisationen av kansliet.

Förvaltningsdomstolskommitténs förslag har remissbehandlats och bereds f. n. inom justitiedepartementet.

Det är önskvärt att den reform av förvaltningsrättskipningen som f. n. förbereds kan förenas med en ny ordning för beredning av de ärenden som det ankommer på regeringsrätten att pröva. En särskild sakkunnig bör därför nu tillkallas för att närmare utreda hur regeringsrättens kansli bör vara organiserat. En utgångspunkt bör därvid vara att kansliet skall vara fristående från departementen. Utredningen bör även avse frågan hur lämplig personal för ärendenas beredning skall rekryteras.

Utredningen beräknas avsluta sitt arbete under år 1971.

48. *Utredningen (Ju 1970: 56) rörande ersättning för oriktiga frihetsberövanden*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1969 med uppdrag att utreda frågan om ersättning med anledning av oriktiga frihetsberövanden m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 28 januari 1970):

Lind, Gösta A., f. d. justitieråd

Sekreterare:

Sterzel, Georg F., hovrättsassessor

Lokal: Kommendörgatan 28, 5 tr., 114 48 Stockholm, tel. 63 40 84 (Lind) och 67 67 78 (Sterzel)

Direktiv (anförande av statsrådet Geijer till statsrådsprotokollet den 30 december 1969):

Vår lagstiftning innehåller åtskilliga bestämmelser enligt vilka en person kan berövas sin frihet eller få sin rörelsefrihet inskränkt. Av praktisk betydelse är främst de straffrättsliga reglerna om frihetsberövande som påföljd för brott. I nära samband härmed står de straffprocessuella bestämmelserna om häktning, anhållande, reseförbud m. m. Häktning och anhållande kan ibland förekomma som tvångsmedel också utanför straffprocessen. Vidare finns ett flertal föreskrifter om frihetsberövanden i rent administrativ ordning, t. ex. tvångsintagning på vårdanstalt för alkoholmissbrukare, tvångsintagning för slutna psykiatrisk vård och vissa omhändertaganden enligt barnavårdslagstiftningen.

Frihetsberövanden eller andra inskränkningar i den personliga rörelsefriheten kan enligt vår lagstiftning ske endast i former som tillgodoser högt ställda anspråk på rättssäkerhet. Men det ligger i sakens natur att misstag inte kan helt undvikas. Det kan förekomma fall då lagliga förutsättningar för ett ingripande visserligen har förelegat, när ingripandet gjordes, men det i efterhand visar sig att åtgärden varit oberättigad. Det kan också förekomma fall då bedömningen varit felaktig från början och något ingripande alltså inte hade bort äga rum.

Samhället bör inte undandra sig ett ansvar för de konsekvenser som drabbar de enskilda offren för sådana ingripanden i den personliga friheten som är i denna mening objektivt oriktiga. Ett frihetsberövande innebär inte bara ett avsevärt personligt lidande utan har i regel också ekonomiska konsekvenser för den drabbade. Den enskilde har ett berättigat krav på att samhället ger upprättelse i dessa fall. Det är härvid i första hand ekonomisk gottgörelse som kommer i fråga.

I vissa internationella konventioner har fastslagits en princip om rätt till skadestånd vid oriktiga frihetsberövanden. Sålunda skall enligt art. 5 i 1950 års Europarådskonvention om de mänskliga rättigheterna den som berövats friheten i strid mot konventionens bestämmelser ha rätt till skadestånd. Sverige har tillträtt denna konvention. I 1966 års FN-konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, till vilken Sverige kan väntas ansluta sig inom en nära framtid, finns en föreskrift om rätt till skadestånd vid olagliga frihetsberövanden.

Enligt lagen (1945: 118) om ersättning i vissa fall åt oskyldigt häktade eller dömda m. fl. utgår efter prövning av domstol under vissa betingelser skadestånd av allmänna medel för förlust och lidande som vållats av frihetsinskränkningar på grund av beslut eller domar som sedermera ändrats eller upphävts. I fråga om bl. a. den som har häktats eller anhållits är det en förutsättning för skadestånd att frikännande dom har meddelats, åtalet nedlagts eller förundersökningen avslutats utan åtal. Rätt till ersättning föreligger inte om den som åtgärden avsett har försvårat utredningen eller själv uppsåtligen orsakat åtgärden eller om det i annat fall med hänsyn till omständigheterna inte är skäligt att ersättning utgår. På grund av sistnämnda bestämmelse kan skadestånd vägras i vissa fall då anledning till misstanke alltjämt kvarstår mot den som blivit föremål för tvångsåtgärden. — I andra fall av oriktiga frihetsberövanden än som nu har nämnts föreligger inte någon rätt till ersättning från det allmänna.

Har ett oriktigt frihetsberövande skett på grund av fel eller försummelse av ämbetsman har den förfördelade rätt till skadestånd av den felande, om denne förskyller ansvar för tjänstefel eller annat brottsligt förfarande.

Med anledning av två motioner vid 1966 års riksdag (II: 127 och 686) har riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t (1LU 1966: 27, rskr 1966: 189) uttalat att 1945 års lag bör bli föremål för översyn i samband med en allmän reformering av skadeståndsrätten. I första lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande uttalas, att det inte kan komma i fråga att den som utsatts för en frihetsinskränkning men därefter frikänts eller inte åtalats alltid skall ha rätt till ersättning. Utskottet anser emellertid att i vissa fall regeln att kvarstående misstanke hindrar att ersättning ges kan medföra risk för att gottgörelse vägras, trots att misstanken i verkligheten saknar fog. Den som utan eget förvållande utsatts för en tvångsåtgärd av detta slag, bör enligt utskottet i princip ha rätt till skadestånd om åtgärden hävs eller frikännande dom meddelas på grund av bristande bevisning.

Ett förslag till lag om skadestånd i offentlig verksamhet lades fram år 1958 av kommittén angående det allmännas skadeståndsansvar (SOU 1958: 43). Enligt förslaget skall staten och kommunerna i princip ersätta skada som uppkommer genom fel eller försummelse i statlig resp. kommunal verksamhet. Vidare innehåller förslaget bl. a. en bestämmelse om rätt till ersättning för den som blivit berövad friheten enligt myndighets beslut, om det därefter finnes uppenbart att ingripandet var utan grund. I sådant fall utgår ersättning även om åtgärden berodde av ursäktligt misstag eller annan därmed jämförlig orsak. I fråga om ersättning åt oskyldigt häktade eller dömda m. fl. skall dock enligt förslaget 1945 års lag alltjämt gälla.

Inom justitiedepartementet förbereds f. n. ett förslag till allmän skadeståndslag, som avses innefatta bl. a. regler om det allmännas skadeståndsansvar. Förslaget kan väntas bli remitterat till lagrådet om några månader. Det kommer att innehålla bestämmelser om statens och kommunernas ansvarighet för skada som vållas genom fel eller försummelse i den offentliga verksamheten. Däremot kommer inte att tas upp någon motsvarighet till den nyss berörda bestämmelsen i 1958 års förslag om ersättning vid oriktigt frihetsberövande på objektiv grund, dvs. oberoende av om fel eller försummelse förekommit.

En översyn av lagstiftningen om ersättning med anledning av orik-

tiga frihetsberövanden bör enligt min mening nu komma till stånd. Detta kan utan olägenhet ske fristående från det skadeståndsrättsliga reformarbetet i övrigt. Ett utredningsarbete bör därför påbörjas omedelbart. Uppdraget bör lämpligen anförtros åt en särskilt tillkallad utredningsman.

1945 års lag om ersättning åt oskyldigt häktade eller dömda m. fl. bör upphävas och ersättas av en ny lag som reglerar frågor om ersättning vid alla former av oriktiga frihetsberövanden eller andra frihetsinskränkande åtgärder. Huvudregeln i den nya lagen bör vara att den som oförskyllt har blivit berövad eller lidit inskränkningar i sin personliga frihet genom ett ingripande från samhällets sida, vilket sedermera visar sig ha varit ogrundat, skall ha rätt till ersättning av det allmänna. Ersättningsrätten bör i princip föreligga både när ingreppet har skett med anledning av misstanke om brott eller när det uteslutande haft karaktären av en social skyddsåtgärd. Att misstanke om brott kvarstår mot någon som häktats eller anhållits men sedan ej kunna bindas vid brottet eller mot någon som undergått straff men där- efter frikänts, bör som regel inte få inverka på rätten till gottgörelse.

Vid utformningen av ett nytt system måste givetvis göras vissa begränsningar i ersättningsrätten. Uppenbart är att den skadelidandes egen medverkan skall beaktas som grund för jämkning av ersättningen enligt allmänna regler om verkan av medvållande. I princip bör den skadelidande kunna få full gottgörelse för direkta utgifter och kostnader som ingreppet har föranlett. Men när det gäller förmögenhetsförluster i form av förlorad arbetsinkomst eller utebliven vinst i näringsverksamhet och liknande kan det finnas anledning att överväga särskilda begränsningar, som t. ex. att endast inkomst intill viss nivå beaktas och att utebliven vinst ersätts efter särskild skälighetsprövning. Frågor av delvis liknande art aktualiseras i den pågående utredningen inom skadeståndskommittén angående ersättning med anledning av personskada. Utredningsmannen bör i dessa hänseenden samråda med kommittén.

Utredningsmannen bör göra kostnadsberäkningar för eventuella alternativa lösningar. Underlaget för och utfallet av sådana beräkningar bör redovisas även beträffande lösningar som utredningsmannen förordar endast som andrahandsalternativ.

Ersättning enligt 1945 års lag utgår av statsmedel. Beslut om frihetsberövanden kan emellertid meddelas också av icke statliga organ, t. ex. inom barnvården. Utredningsmannen har att pröva huruvida i ett utbyggt system ersättning alltid bör utgå av statsmedel eller om ansvarigheten bör fördelas mellan staten och kommunerna, eller andra offentlighetsrättsliga subjekt allteftersom beslutanderätten tillkommer statliga eller icke statliga organ.

Frågan om det nya systemets samordning med andra ersättningsanordningar måste uppmärksammas. I fråga om förhållandet till allmänna skadeståndsregler bör utgångspunkten vara att den enskildes rätt att kräva skadestånd enligt sådana regler inte skall lida inskränkning. Samordningsproblem kan uppkomma bl. a. när det gäller förhållandet till gällande regler om ersättning vid andra ingripanden i den enskildes personliga frihet än som avses i 1945 års lag, t. ex. enligt smittskyddslagen (1968: 231).

Utredningsmannen har slutligen att ta ställning till vilken ordning som lämpligen bör gälla för prövningen av ersättningsanspråk enligt

en ny lagstiftning. Härvid bör övervägas i vad mån prövningen kan ske i den ordning som gäller för prövning av själva beslutet om frihetsberövandet eller om handläggningen av anspråken bör anförtros fristående judiciella eller administrativa organ. Möjligheten att centralisera prövningen till en enda myndighet bör också övervägas. Härvid måste dock uppmärksammas behovet av rättssäkerhetsskäl att prövning skall kunna ske i åtminstone två instanser.

Utredningsmannen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

49. Domstolsverksutredningen (Ju 1970: 57)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 februari 1970 med uppdrag att utreda frågan om inrättande av en central förvaltningsmyndighet på domstolsväsendets område:

Wetterblad, R. Ingmar T., generaldirektör, *ordförande*

Larfors, E. V. Tage, drätselchef, led. av riksdagen

Sidenbladh, Karl J. E., hovrättspresident

Sjönell, P. Bengt G., direktör, led. av riksdagen

Spak, Carl-Anton, lagman

Experter:

Buckau, Anne-Marie L. M., ombudsman

von Feilitzen, Styrbjörn O. R., direktör

Persson, J. Lennart, vattenrättsdomare

Serbin, Ulla, kamrerare

Stangenberg, Harriet S. T., expeditionschef

af Winklerfelt, J. Christer M., byråchef, tillika *huvudsekreterare*

Bitr. sekreterare:

Larsson, Mats R. S., departementssekreterare

Odhammar, J. E. Ivan, hovrättsassessor

Lokal: Linnégatan 5, 2 tr., 114 47 Stockholm, tel. 60 49 77 (Wetterblad), 61 86 30 (af Winklerfelt), 61 52 70 (Larsson), 60 49 26 (Odhammar)

Direktiv (anförande av statsrådet Geijer till statsrådsprotokollet den 27 februari 1970):

Ett utmärkande drag i den svenska statsförvaltningen är systemet med centrala verk som är chefsmyndigheter i förhållande till vissa regionala eller lokala organ men som är självständiga i förhållande till Kungl. Maj:t. Denna organisationsstruktur kännetecknar även större delen av rättsväsendet. Både inom kriminalvården och inom polisväsendet finns centrala verk. De utövar som centrala förvaltningsmyndigheter högsta inseedet över verksamheten inom sina områden (3 § instruktionen för kriminalvårdsverket samt 4 § polisinstruktionen och 2 § instruktionen för rikspolisstyrelsen). Också för åklagarväsendet finns ett centralt organ. Riksåklagaren är högste åklagare i landet och har i den egenskapen ansvaret för och ledningen av åklagarväsendet (7 kap. 2 § rättegångsbalken och 4 § åklagarinstruktionen). Däremot saknas ett centralt

organ för de allmänna domstolarna, vattendomstolarna och hyresnämnderna. Detsamma gäller beträffande kammarrätten och regeringsrätten.

De administrativa uppgifter som vanligen brukar ankomma på centrala ämbetsverk fullgörs i fråga om de allmänna underrätterna till övervägande del av de sex hovrätterna. Hovrätternas ställning som administrativ chefsmyndighet för underrätterna kommer till uttryck bl. a. i 2 kap. 1 § andra punkten rättegångsbalken, där det föreskrivs att hovrätt äger tillsyn över de domstolar som hör under hovrätten. Varje hovrätt avger sålunda anslagsframställning och omhänderhar anslagna medel för underrätterna inom sin domkrets. Hovrätterna antar vidare tingsnotarieaspiranter och tingsnotarier och anställer — med vissa undantag för de största rådhusrätterna — icke rättsbildad personal vid underrätterna. De avger också förslag vid tillsättning av vissa domartjänster.

Varje hovrätt har dessutom kameral och administrativ verksamhet för egen del. Med hänsyn till de uppgifter hovrätterna har som chefsmyndigheter för underrätterna och till hovrätternas egen administration finns en särskild administrativ enhet i varje hovrätt.

I fråga om högsta domstolen fullgörs de administrativa göromål som rör domstolen och som inte ankommer på Kungl. Maj:t av en fristående myndighet, nedre justitierevisionen.

Det ligger i sakens natur att denna organisation med flera parallella administrativa enheter utan centralt samordnande organ ofta medför dubbelarbete. Inte så sällan leder systemet också till att samma eller likartade frågor bedöms på olika sätt av olika hovrätter. De nuvarande olägenheterna söker man kompensera genom ett formlöst samarbete hovrätterna emellan, bl. a. i form av regelbundna sammankomster mellan presidenterna.

En stor del av de administrativa uppgifter som rör domstolsväsendet ankommer på Kungl. Maj:t i statsrådet. Detta innebär att personalen i justitiedepartementet måste ägna ett förhållandevis omfattande arbete åt anslagsfrågor och administrativa problem som rör domstolarna. Erfarenheten visar att domstolsfrågorna kräver en relativt sett betydligt större insats från departementets sida än motsvarande frågor som rör övriga grenar av rättsväsendet. Den främsta förklaringen till detta är att de senare har centrala myndigheter som leder och samordnar verksamheten. Många av de domstolsfrågor som prövas av Kungl. Maj:t är av den natur att de väl lämpar sig för delegation.

Redan de synpunkter som jag nu har anfört talar för att en omläggning av domstolsväsendets administration bör övervägas. Till dessa synpunkter kommer emellertid vissa andra som aktualiserats under senare år och som hänger samman med det omfattande rationaliseringsarbete bl. a. med utnyttjande av modern datateknik som pågår inom hela statsförvaltningen. Detta arbete berör alla delar av myndigheternas kamerala och administrativa verksamhet. Jag skall nämna något om de olika rationaliseringsprojekt som påverkar även domstolarnas administration och organisation.

Ett sådant projekt leds av riksrevisionsverket och innefattar bl. a. ett ADB-system för ekonomisk redovisning, det s. k. S-systemet.

Utrednings- och försöksverksamhet beträffande programbudgetering pågår inom olika statliga verksamhetsområden. Inom domstolsväsendet pågår försöksverksamhet vid två hovrätter. En programindelning för

denna försöksverksamhet har utarbetats av en arbetsgrupp inom justitiedepartementet (domstolsberedningen).

Omläggningen av redovisningsverksamheten innebär att ett nytt redovisningssystem införs och att huvuddelen av bokföring, redovisning och kassagöromål koncentreras till ett 30-tal redovisningscentraler för hela statsförvaltningen. Varje redovisningscentral skall betjäna ett antal myndigheter, vilka tillsammans benämns en redovisningsgrupp.

Riksrevisionsverket, som har ansvaret för omläggningen, har föreslagit att man till en redovisningsgrupp för samman de allmänna domstolarna, vattendomstolarna, hyresnämnderna, justitiekanslern, riksåklagaren med läns- och distriktsåklagarmyndigheterna, Tornedalens rätts-hjälpsanstalt, kammarrätten, arbetsdomstolen, statens förlikningsman-naexpedition och hyresrådet.

Beträffande revisionsverksamheten innebär omorganisationen i huvudsak följande. Revisionskontor inrättas i princip vid varje redovisningscentral. Till revisionskontoren flyttas huvuddelen av den kamerala revision som riksrevisionsverket hittills svarat för. Förvaltningsrevision — som ersätter nuvarande sakrevision — skall drivas dels centralt genom riksrevisionsverket, dels av myndigheterna själva.

Vidare är ett personaladministrativt informationssystem (PAI) under uppbyggnad inom statsförvaltningen. Systemet syftar till att förbättra insamling, lagring, bearbetning och redovisning av information på det personaladministrativa området genom utnyttjande av automatisk databehandling. Från systemet skall kunna erhållas information som kan utgöra underlag för personaladministrativ planering. Så småningom kommer PAI också att omfatta ett på datateknik uppbyggt system för avlöningsuträkning.

Sedan ett par år pågår också arbete med att bygga upp ett rättsväsendets informationssystem (RI). Huvudsyftet med RI är att genom modern datateknik förenkla och förbättra utbytet av information inom och mellan rättsväsendets myndigheter. RI kommer även att fylla en viktig funktion som arkiv för information och som instrument för bearbetning av information för olika ändamål inom rättsväsendet. RI byggs upp etappvis och kommer att omfatta ett stort antal delsystem för process och administration. Hittills har arbetet koncentrerats till brottmålsprocessen i vid mening. En indatarutin för domar och beslut ingår i de etapper som torde komma att gå i produktion under senare delen av år 1970.

På grundval av inskrivningskommitténs betänkande ADB inom inskrivningsväsendet (SOU 1969: 9) har i statsverkspropositionen till 1970 års riksdag (bil. 4 s. 44) föreslagits att ADB skall införas på inskrivningsväsendets område. Inskrivningsdata skall enligt förslaget samlas i en för hela landet gemensam databank. Möjligheterna till en teknisk samordning med det nya fastighetsregister som f. n. byggs upp av centralnämnden för fastighetsdata (CFD) bör enligt propositionen undersökas närmare i anslutning till beredningen av betänkandet Nytt lantmäteri (SOU 1969: 43). Propositionen innehåller ställningstaganden enbart i vissa frågor som är av större betydelse för den föreslagna reformen. Bland dessa kan nämnas att en central myndighet föreslås få till uppgift att svara för underhåll och utveckling av system och program samt för driften av den centrala dataanläggningen. I övrigt föreslås att det skall finnas lokala inskrivningsmyndigheter som är anknutna till domstolar. I princip skall dessa myndigheter ha ett helt län som

verksamhetsområde men det förutsätts att väsentliga undantag från principen kommer att göras.

Under uppbyggnaden av S-systemet, PAI och RI samt andra stora system som berör domstolsväsendet måste en mångfald uppgifter lämnas till systemen av bl. a. underrätter och hovrätter. Uppgiftsinsamlingen skall också pågå kontinuerligt sedan systemen tagits i drift om än i mindre omfattning än under uppbyggnadstiden. Utvecklingen av systemen och driften av dem skulle underlättas om detta arbete inom domstolsväsendet kunde stå under central ledning.

För att systemen skall kunna användas på ett rationellt sätt och kunna koordineras för hela domstolsväsendet behövs en central instans också för fortlöpande underhåll och anpassning av systemen till ändrad lagstiftning eller i övrigt ändrade förhållanden.

Även för administrationen av ett modernt inskrivningsväsen uppbyggt på det sätt som riktlinjerna i årets statsverksproposition förutsätter krävs ett lämpligt centralt organ. Detta skall bl. a. svara för anvisningar av olika slag, inspektionsverksamhet och utbildningsfrågor.

I ett programbudgetskede behöver vidare budgeten planeras och följas upp centralt.

Att lägga ansvaret på skilda händer för de olika centrala administrativa uppgifter som jag nu har berört skulle medföra olägenheter. Jag anser därför att tiden nu är mogen att genomföra en centraliserad ledning och samordning av den administrativa verksamheten inom domstolsväsendet. Ett centralt organ är enligt min mening nödvändigt för att åstadkomma en effektiv planering, en samordning av resurserna på domstolsområdet och en tillfredsställande uppföljning av verksamheten. Jag anser det uteslutet av både principiella och praktiska skäl att lägga uppgifterna på justitiedepartementet. Det är enligt min mening också olämpligt och i fråga om vissa av uppgifterna uteslutet att lägga dem på någon redan befintlig enhet inom domstolsväsendet, t. ex. någon av hovrätterna. Jag har därför den uppfattningen att det för detta ändamål måste skapas en fristående myndighet.

Även om det är alldeles självklart vill jag, till undvikande av varje missförstånd, betona att tillskapandet av en central förvaltningsmyndighet på domstolsväsendets område inte får innebära något som helst ingrepp i domstolarnas självständighet och integritet när det gäller den dömande verksamheten. Självständigheten i den dömande verksamheten utesluter emellertid inte att ett centralt organ får till uppgift att ta tillvara alla möjligheter att rationalisera domstolsarbetet och att göra den administrativa verksamheten inom domstolsväsendet så effektiv som möjligt.

Den centrala myndighetens ställning, organisation och uppgifter bör utredas närmare. Uppgiften bör anförtros särskilda sakkunniga.

Huvuduppgiften för de sakkunniga blir att avgränsa den centrala myndighetens verksamhetsområde från domstolarnas, särskilt hovrätternas. Därvid kommer det troligen att visa sig att det är olämpligt att avlasta domstolarna alla administrativa göromål. En uppdelning måste därför ske. Jag kan här bara antyda några av de viktigaste uppgifterna som bör ankomma på den nya myndigheten.

Myndigheten bör givetvis svara för anslagsframställningar för alla domstolar som faller inom dess verksamhetsområde. Den bör också leda den planering och uppföljning av domstolarnas verksamhet som

programbudgeteringen förutsätter samt handha den kamerala verksamhet och revisionsverksamhet som ankommer på redovisningscentral och revisionskontor.

Som jag redan antytt talar starka skäl för att den nya centrala myndigheten bör svara för de uppgifter som hänger samman med genomförande och drift av olika datasystem. Det datasystem som CFD f. n. utarbetar för fastighetsregistreringen bör dock falla utanför.

En annan uppgift för myndigheten är att svara för rationalisering av domstolsarbetet bl. a. genom främjande av rationella arbetsmetoder och lämpliga tekniska hjälpmedel. Om staten övertar lokalhållningen för domstolarna kan myndigheten också få en betydelsefull roll i handläggningen av byggnadsfrågor. Den bör vidare främja enhetlighet i domstolarnas inventarie- och kontorstekniska utrustning.

Exempel på andra viktiga uppgifter för en central myndighet är att svara för arbetsordningar, anvisningar o. d. som inte anses böra ankomma på Kungl. Maj:t eller hovrätt. Myndigheten kan också vara remissinstans, framför allt i ämnen som inte är av direkt rättslig art men som ändå rör domstolarnas verksamhet.

På det personaladministrativa området finns viktiga uppgifter för en central myndighet, t. ex. att beräkna behovet av och främja rekryteringen av domstolspersonal, att anta viss personal och tillsätta vissa tjänster, att avge förslag vid utnämningar osv. En central ledning av utbildnings- och informationsverksamheten inom domstolsväsendet är också en viktig och omfattande uppgift. En central myndighet underlättar vidare kontakt och samråd med personalorganisationerna.

Också när det gäller dispositionen av befintlig personal finns naturliga uppgifter för en central myndighet. Även om utvecklingen mot större underrätter gör dessa mindre känsliga för variationer i arbetsmängden kan det inte undvikas att denna ibland blir så stor att arbetsbalanser kan uppkomma. Bl. a. i vissa situationer av detta slag kan det vara lämpligt att en central myndighet som har överblick över personalläget inom hela domstolsväsendet får möjlighet att dirigera viss arbetskraft till de domstolar där den bäst behövs.

Vad jag nyss anförde ger mig anledning framhålla önskvärdheten av att man — åtminstone på sikt — helt söker avskaffa den bundenhet till viss hovrätt som f. n. är så utmärkande för domarkarriären. Denna bundenhet saknar numera berättigande. När det gäller icke ordinarie domare torde den centrala myndigheten böra tilläggas sådan funktion att bundenhet till viss hovrätt inte blir aktuell, i varje fall inte i samma mening som i dag.

Med ledning av vad jag nu har anfört bör de sakkunniga närmare överväga vilka arbetsuppgifter som myndigheten bör ha. De sakkunniga bör därvid söka åstadkomma en sådan fördelning mellan myndigheten och domstolarna att förutsättningarna för en rationell och effektiv administrativ och kameral verksamhet blir så goda som möjligt samtidigt som den administrativa apparaten och kostnaderna begränsas i möjligaste mån.

Vad jag hittills har anfört har närmast haft avseende på de allmänna underrätterna, vattendomstolarna och hovrätterna samt på de administrativa uppgifter som berör hyresnämnderna och som ej ankommer på statens hyresråd. De administrativa frågor som rör högsta domstolen och nedre justitierevisionen är i jämförelse härmed av mind-

re omfattning. Domstolskommittén har i sitt nyligen avlämnade betänkande Fullföljd av talan m. m. (SOU 1969: 41) också behandlat frågan om nedre justitierevisionens ställning. Kommittén uttalar sig i princip för att revisionen bör upphöra i nuvarande form och anslutas direkt till högsta domstolen.

Oavsett hur man läser frågan om nedre justitierevisionens ställning i förhållande till högsta domstolen anser jag att de sakkunniga bör överväga om inte administrativa och kamerala göromål som hänger samman med högsta domstolens och nedre justitierevisionens verksamhet bör skötas av den nya centralmyndigheten för domstolsväsendet.

Till den föreslagna myndigheten bör föras även Tornedalens rättshjälpsanstalt. De sakkunniga bör också följa det arbete på en reform av rättshjälpen som nyss inletts inom justitiedepartementet. Om detta arbete leder till ett system med statliga rättshjälpsanstalter talar starka skäl för att dessa i administrativt hänseende inordnas under samma myndighet.

Också andra uppgifter än dem jag hittills har nämnt kan böra läggas på den nya centrala myndigheten, t. ex. vissa tillståndsärenden med anknytning till domstolsväsendet som f. n. ankommer på Kungl. Maj:t. Detsamma gäller Kungl. Maj:ts befattning med utgivningen av regeringsrättens årsbok m. m.

Innan jag lämnar frågan om myndighetens uppgifter vill jag erinra om att det inom justitiedepartementet f. n. pågår ett omfattande arbete med en reform av förvaltningsrättskipningen. En av riktlinjerna för arbetet är att regeringsrätten i mycket högre grad än vad som är fallet i dag skall få karaktären av prejudikatinstans. Bland förutsättningarna för denna reform ingår att kammarrätten skjuts in som instans närmast under regeringsrätten i alla förvaltningsmål. Detta kräver en väsentlig utbyggnad av kammarrättsorganisationen och det kan bli aktuellt att inrätta en eller flera nya kammarrätter.

Som ett led i reformen av förvaltningsrättskipningen ingår att beredningen av de mål och ärenden i vilka talan fullföljts till regeringsrätten överflyttas från vederbörande departement till ett kansli, som knyts till regeringsrätten. Organisationen av detta kansli samt rekryterings- och utbildningsfrågor rörande föredragandena i regeringsrätten utreds f. n. av en särskild sakkunnig.

Som jag nämnde redan inledningsvis saknas en central förvaltningsmyndighet även för regeringsrätten och kammarrätten. De olägenheter detta medför ökar om ytterligare kammarrätter inrättas. Man får då en situation som företer stora likheter med den som i dag råder när det gäller de allmänna domstolarna. Det kan ligga nära till hands att undanröja olägenheterna genom att låta en och samma myndighet svara för administrationen av både de allmänna domstolarna och förvaltningsdomstolarna.

Med hänsyn till att beredningen av ärendet om reformen av förvaltningsrättskipningen ännu inte är avslutad är jag inte nu beredd att ta någon definitiv ståndpunkt i den nyss antydda frågan. Den torde få tas upp i samband med att förslag till organisation av förvaltningsdomstolarna läggs fram senare i år. Om så behövs får därvid ytterligare direktiv ges för de sakkunniga.

De sakkunniga bör som jag förut sagt också lägga fram förslag i fråga om myndighetens organisation. Därvid bör även utarbetas för-

slag till de författningar som behövs. En utgångspunkt vid organisationen av myndigheten bör vara att myndigheten, i likhet med många centrala verk som omorganiserats under senare tid, skall ledas av en styrelse med inslag av lekmän. Den centrala myndigheten torde inte behöva bli av större omfattning. Antalet anställda inom de allmänna domstolarna är knappt 4 000 och budgeten upptar anslag i storleksordningen 200 milj. kronor. De sakkunniga bör undersöka om inte myndigheten kan byggas upp successivt under några år efter hand som det visar sig lämpligt att föra över uppgifter från departementet och från hovrätterna. En riktpunkt bör därvid vara att myndigheten byggs upp i sådan takt att den kan leda genomförandet inom domstolsväsendet av de ADB-system som jag tidigare har nämnt och som myndigheten finnes lämpligen böra handha.

De sakkunniga bör undersöka om den nya myndigheten kan förläggas utanför Storstockholmsområdet. Samråd bör därvid ske med delegationen för lokalisering av statlig verksamhet.

Utredningsarbetet bör bedrivas med sådan skyndsamhet att eventuell proposition i frågan, efter remissbehandling av utredningens förslag, kan föreläggas riksdagen senast i början av år 1971.

Utredningen har meddelats följande *tilläggsdirektiv* (anförande av statsrådet Geijer till statsrådsprotokollet den 29 juni 1970):

Kungl. Maj:t har den 20 mars 1970 beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om allmänna förvaltningsdomstolar m. m. I detta förslag med tillhörande motiv dras riktlinjerna upp för en genomgripande reform av förvaltningsrättskipningen. Som ett viktigt led i reformen ingår att kammarrätten blir mellaninstans i de allra flesta förvaltningsmål och att regeringsrätten får ställning av nästan enbart prejudikatinstans. Utökningen av kammarrättens kompetensområde kräver en betydande utbyggnad av kammarrätten. Denna utbyggnad föreslås ske så att en ny kammarrätt inrättas i Göteborg. Vidare föreslås att ett par av de avdelningar som hör till kammarrätten i Stockholm får sin verksamhet förlagd till lämplig plats i Norrland.

Chefen för justitiedepartementet har den 5 juni 1970 bemyndigats att tillkalla sakkunniga för att utreda frågan om kammarrätternas organisation.

Genom det förslag om en reform av förvaltningsdomstolarnas organisation som jag nyss i korthet angett uppkommer inom denna del av domstolsväsendet samma olägenheter som f. n. föreligger när det gäller de allmänna domstolarna och som har sin grund i att en sammanhållande central förvaltningsmyndighet saknas. Olägenheterna kan enklast undanröjas genom att den centrala myndighet som bör inrättas för de allmänna domstolarna får svara för administrationen av även de allmänna förvaltningsdomstolarna.

På grund av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t uppdrar åt domstolsverksutredningen att vid utredningsarbetet angående en central förvaltningsmyndighet på domstolsväsendets område beakta behovet av en sådan myndighet även för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Utredningen har t. o. m. oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Utredningen har den 26 augusti 1970 till chefen för justitiedepartementet överlämnat skrivelse och en därtill fogad promemoria angående inrättande av en nämnd för genomförande av olika rationaliseringsprojekt inom domstolsväsendet (Stencil Ju 1970: 22).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

50. Generalklausulutredningen (Ju 1970: 58)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 mars 1970 med uppdrag att verkställa utredning angående generalklausulerna i den förmögenhetsrättsliga lagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 21 maj 1970):

Hellner, Jan E., professor

Sekreterare:

Sterzel, Georg F., hovrättsassessor

Lokal: Kommendörsgatan 28, 5 tr., 114 48 Stockholm, tel. 67 67 78 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Geijer till statsrådsprotokollet den 13 mars 1970):

Den moderna samhällsutvecklingen har medfört att allt större krav ställs på statsmakterna när det gäller att föra en ändamålsenlig konsumentpolitik. Vi står i dag inför problem av helt annat slag och annan räckvidd än dem som förelåg under den ekonomiska liberalismens glansdagar. Handels struktur och formerna för varudistribution har ändrats radikalt. På många områden sker en stark inriktning på märkesvaror. Det förekommer ett omfattande utbud av sinsemellan tämligen likvärdiga produkter, vilket medför svårigheter för konsumenterna att orientera sig på marknaden. Utvecklingen mot stora butiksenheter med begränsad service minskar möjligheterna till personlig vägledning. Olika slag av reklam, skyltning, förpackningsutstyrsel etc. och andra säljfrämjande åtgärder av skiftande slag har fått ökad betydelse som medel att påverka konsumenternas handlande. Koncentrationen till stora enheter i varuproduktion och försäljning begränsar verkningarna av den fria konkurrensen och medför svårigheter för konsumenterna att hävda sina intressen.

Från samhällets sida har under senare år vidtagits åtskilliga åtgärder för att skydda konsumenterna mot ogynnsamma verkningar av den nu beskrivna utvecklingen. I detta sammanhang kan det vara tillräckligt att särskilt nämna den proposition med förslag till lag om otillbörlig marknadsföring som har beslutats denna dag. Den föreslagna lagen innehåller vid sidan av vissa bestämmelser om straff för speciella marknadsföringsmetoder en vidsträckt generalklausul, som ger möjlighet att vid vite förbjuda otillbörliga förfaranden inom reklam och annan marknadsföring. De nya reglerna om reklam och marknadsföring har ansetts kräva inrättande både av ett särskilt organ med uppgift att övervaka marknaden och beivra lagöverträdelse, konsumentombudsmannen, och av ett centralt organ med dömande funktioner, marknadsrådet.

Inom ramen för en effektiv konsumentskyddspolitik måste emellertid uppmärksamhet ägnas också åt de avtalsrättsliga aspekterna på förhållandet mellan företagare och konsument. Vår förmögenhetsrätt vilar i stor utsträckning på lagar som kom till under 1900-talets första decennier. Dessa bärs upp av en liberalistisk grundsyn på det ekonomiska livet. I konsekvens härmed gäller på förmögenhetsrättens område grundsatsen om avtalsfrihet. Denna avtalsfrihet har emellertid underkastats vissa inskränkningar, dels genom generellt verkande bestämmelser, s. k. generalklausuler, dels genom olika detaljbestämmelser av tvingande natur.

Bland generalklausuler av angivet slag bör främst nämnas 33 § lagen (1915: 218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område. Där föreskrivs, att rättshandling inte får göras gällande, om omständigheterna vid dess tillkomst var sådana, att det skulle strida mot tro och heder att med vetskap om omständigheterna åberopa rättshandlingen, och den gentemot vilken rättshandlingen företogs måste antas ha haft sådan vetskap. Enligt 8 § lagen (1936: 81) om skuldebrev gäller vidare att villkor som upptagits i skuldebrev kan jämkas eller lämnas utan avseende, om tillämpningen av villkoret uppenbarligen skulle strida mot gott affärsskick eller eljest vara otillbörlig. Paragrafen anses vara analogiskt tillämplig utanför skuldebrevsrättens område och kan i själva verket sägas ge uttryck åt en allmän rättsgrundsats inom förmögenhetsrätten. Liknande generalklausuler förekommer i 8 § lagen (1915: 219) om avbetalningsköp, 34 § lagen (1927: 77) om försäkringsavtal, 9 § lagen (1949: 345) om rätten till arbetstagares uppfinningar och för hyresavtalens del i 3 kap. 64 § lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom. I det till lagrådet remitterade förslaget till ny jordabalk föreslås en motsvarighet till sistnämnda paragraf i fråga om arrendeavtal (8 kap. 27 §). Tvingande lagregler av olika slag finns i bl. a. lagstiftningen om avbetalningsköp, försäkringsavtal och hyresavtal.

Även om sålunda vissa inskränkningar har gjorts i avtalsfriheten gäller fortfarande som huvudregel på förmögenhetsrättens område, att lagstiftaren har överlämnat åt avtalskontrahenterna att tillvarata sina egna intressen så långt de förmår. Härtill kommer att domstolarna har visat sig mycket återhållsamma när det gäller att tillämpa exempelvis 33 § avtalslagen eller 8 § skuldebrevslagen.

Under senare år har i olika sammanhang hävdats att den vidsträckt avtalsfriheten kan missbrukas av en starkare part. Man har därvid särskilt tryckt på att konsumenternas möjligheter att som avtalskontrahenter hävda sina intressen gentemot företagen är tämligen begränsade. För konsumenternas köp av framför allt kapitalvaror gäller ofta på formulär tryckta avtalsvillkor, vilkas innehåll och utformning bestäms ensidigt av säljaren eller fabrikanter. Det har både i den allmänna debatten och den juridiska doktrinen gjorts gällande, att denna s. k. formulärrätt kan innefatta ett missbruk av avtalsfriheten varigenom säljarsidan skaffar sig ett otillbörligt övertag i förhållande till köparen.

Behovet av särskilda skyddsregler för konsumenterna som avtalskontrahenter har redan på olika sätt uppmärksamrats av statsmakterna. Sålunda har köplagssakkunniga genom tilläggsdirektiv år 1967 fått i uppdrag bl. a. att överväga, om det kan anses erforderligt att införa särskilda köprättsliga regler till konsumenternas skydd (1968: Ju

31). Uppdraget avser inte bara frågan om inskränkning av den köprättsliga avtalsfriheten till skydd för konsumenter utan de sakkunniga har att göra en allmän översyn av köplagen. I uppdraget ingår bl. a. att överväga införande av en allmän regel om möjlighet att jämka avtalsvillkor efter mönster av 8 § skuldebrevslagen.

Den bristande balans som bl. a. till följd av formulärrätten karakteriserar avtalsförhållandena mellan företagare och konsumenter har föranlett initiativ från statsmakternas sida också på det näringsrättsliga planet. I en inom justitiedepartementet utarbetad promemoria (Ju 1970: 3) presenteras sålunda ett förslag till lag om förbud mot otillbörliga avtalsvillkor. Den föreslagna lagen innehåller en generalklausul. Enligt generalklausulen skall det tilltänkta nya marknadsrådet — om det finner att villkor, som en näringsidkare tillämpat i förhållande till konsument i avtal om köp av vara eller tjänst, med hänsyn till vederlaget och övriga omständigheter otillbörligen gynnar näringsidkaren — kunna vid vite förbjuda honom att i framtida avtal ta in samma eller liknande villkor. Uppgiften att övervaka marknaden och att ta initiativ till att frågor underställs marknadsrådet skall enligt departementspromemorian anförtros åt konsumentombudsmannen.

Om den i promemorian föreslagna näringsrättsliga lagstiftningen om förbud mot otillbörliga avtalsvillkor genomförs, kommer konsumenterna indirekt att få ett betydligt starkare inflytande när det gäller frågan om den närmare utformningen av avtal mellan näringsidkare och konsumenter. Avsikten är att den nya lagstiftningen skall tillämpas av marknadsrådet utan bundenhet av de grundsatser som hittills varit vägledande vid domstolarnas tillämpning av tidigare generalklausuler. Det finns anledning räkna med att en omfattande sanering av framför allt formulärrätten skall kunna ske på denna väg.

Ett genomförande av detta förslag aktualiserar givetvis frågan om innehållet i de civilrättsliga generalklausulerna. Frågan är om man behöver bevara att det skall uppkomma någon mer betydande diskrepans mellan den bedömning av avtalsvillkor från näringsrättsliga synpunkter som enligt förslaget skall ske i marknadsrådet och den rent civilrättsliga prövning av samma eller liknande villkor som i enskilda fall kan komma upp vid de allmänna domstolarna. Vid bedömningen härav bör beaktas att marknadsrådets praxis sannolikt kommer att öva ett avsevärt inflytande på domstolarnas rättstillämpning när det gäller de förmögenhetsrättsliga generalklausulerna, t. ex. 33 § avtalslagen eller 8 § skuldebrevslagen. Jag anser därför att promemorieförslaget i och för sig kan genomföras utan att de civilrättsliga generalklausulerna ändrats. Men man kan inte bortse från att dessa klausuler både enligt sin lydelse och de grundsatser för deras tillämpning som har kommit till uttryck i förarbetena till resp. lagar i princip är avsedda att tillämpas med en återhållsamhet, som inte rimmar väl med de konsumentskyddspolitiska synpunkter som enligt vad som uttalas i departementspromemorian bör vara vägledande vid tillämpningen av en lagstiftning om förbud mot otillbörliga avtalsvillkor.

Konflikter kan alltså uppkomma, och man ställs här inför problem av rättslig art, som sammanhänger med spörsmålet i vad mån en rättshandling som företagits i strid mot t. ex. ett enligt offentligrättsliga regler meddelat förbud är eller kan vara civilrättsligt giltig. Den frågan är omdiskuterad och oklar (se bl. a. NJA 1935 s. 631, 1942 s. 614, 1947 s. 137, 1953 s. 99 samt prop. 1969: 78 s. 38, 56, 86 och 92). Det

är uppenbart att konflikter och problem av detta slag bör undvikas. Redan här ligger ett starkt skäl att se över den civilrättsliga lagstiftningen i aktuella hänseenden och bringa den i närmare överensstämmelse med den näringsrättsliga reglering som promemoriaförslaget syftar till.

För en sådan översyn kan emellertid också anföras skäl som är helt oberoende av de näringsrättsliga aspekterna. Med den nuvarande utformningen av generalklausulerna kan dessa i dagens samhälle inte anses ge ett adekvat uttryck för förhärskande uppfattning om vad som bör gälla i förhållandet mellan företagare och konsument. Det allmänna synsätt som präglar den aktiva konsumentpolitik statsmakterna bedriver i dag bör direkt återspeglas också i lagstiftningen på förmögenhetsrättens område. Det bör härvid uppmärksammas att generalklausulerna måste kunna självständigt utnyttjas som instrument i strävandena mot ett förstärkt skydd för konsumenterna. Med hjälp av en näringsrättslig lagstiftning om förbud mot obehöriga avtalsvillkor kan inte åstadkommas en fullständig sanering. Skydd mot otillbörliga avtalsvillkor måste kunna beredas också konsumenterna vilka sluter sådana avtal med näringsidkare som inte har uppmärksammats av konsumentombudsmannen eller prövats av marknadsrådet.

Jag vill under hänvisning till dessa synpunkter förorda att en översyn av vissa förmögenhetsrättsliga generalklausuler om ogiltigförklarande eller jämkning av otillbörliga avtalsvillkor nu kommer till stånd. En sådan översyn bör lämpligen utföras av särskilt tillkallad sakkunnig.

En framtida reform bör i första hand gå ut på att ge domstolarna vidgade möjligheter att i det särskilda fallet ogiltigförklara eller jämka avtal eller avtalsvillkor vilkas tillämpning framstår som otillbörlig. Reformen bör närmast inriktas på de förut nämnda generalklausulerna i avtalslagen, skuldebrevslagen och lagen om avbetalningsköp. Den sakkunnige bör emellertid också överväga huruvida de civilrättsliga generalklausulerna i försäkringsavtalslagen, lagstiftningen om nyttjanderätt till fast egendom och lagen om arbetstagares uppfinningar, bör ändras i konsekvens med ändringen av de nyss omnämnda klausulerna.

Den sakkunniges översyn bör allmänt sett inriktas på en framtida reglering som medger en betydligt mindre restriktiv tillämpning än de nuvarande generalklausulerna anses ge utrymme för. I första hand bör därvid hänsyn tas till konsumenternas behov av skydd. Översynen bör dock inte ske uteslutande från den synpunkten. Den sakkunnige bör även utreda frågan om behovet av större flexibilitet när det gäller tillämpningen av generalklausulerna i förhållandet mellan företagare.

Den nyss berörda frågan om den civilrättsliga giltigheten av rättshandlingar som företagits i strid mot förbud som meddelats med stöd av näringsrättslig lagstiftning bör särskilt uppmärksammas av den sakkunnige. Under utredningsarbetet måste också undersökas vilken inverkan en ändring av de aktuella generalklausulerna kan få på andra avtalsrättsliga regler eller grundsatsar.

En mera omfattande tillämpning av avtalsrättsliga generalklausuler av detta slag kan ibland leda till svårigheter för avtalsparter att bedöma i vad mån avtal blir rättsligen bindande. De rättssäkerhetsproblem detta kan ge upphov till bör behandlas under utredningsarbetet. En avvägning måste ske mellan å ena sidan behovet av att i konsumenternas intresse kunna beakta omständigheterna i det särskilda fallet och att anpassa rättsbildningen till fortgående förändringar i sam-

hället samt å andra sidan önskemålet att lagstiftningen utformas så, att allmänheten och domstolarna får så god vägledning som möjligt när det gäller att tolka lagen. Väsentligt är emellertid att en önskvärd rättsutveckling inte hämmas av detaljerade lagbestämmelser, byggda på rekvisit som kan väntas mer eller mindre snabbt bli föråldrade. Det blir en viktig uppgift för den sakkunnige att ta ställning till hur dessa avvägningar bör göras.

Vissa skäl talar för att en reform bör lagtekniskt genomföras så att de olika generalklausulerna ersätts av en i 3 kap. avtalslagen intagen bestämmelse som får generell giltighet på hela det förmögenhetsrättsliga området. En sådan lagstiftningsteknik kan aktualisera frågan om följdändringar i övriga bestämmelser i 3 kap. avtalslagen. Tillförs 3 kap. avtalslagen en sådan mer omfattande generalklausul än den som nuvarande 33 § innehåller kan det nämligen bli nödvändigt att arbeta om systematiken i kapitlet. Det får ankomma på den sakkunnige att överväga vilken lagteknisk uppbyggnad av kapitlet som i sådant fall ter sig mest ändamålsenlig.

Avtalslagen innehåller i 36 § en regel om att s. k. avtalsvite kan ned sättas, om utkrävande av vitet finnes vara uppenbart obilligt. Regeln gäller enligt 37 § första stycket avtalslagen även för s. k. förverkande- och förfalloklausuler. Om en mer omfattande generalklausul införs i kapitlet kan detta påverka utformningen av dessa bestämmelser. Den sakkunnige bör därför särskilt överväga i vad mån dessa paragrafer bör ändras. I sak bör riktpunkten härvid vara att möjligheterna att jämka avtalsvitet m. m. förstärks.

Reglerna om s. k. konkurrensklausuler i 38 § avtalslagen kan i och för sig komma att påverkas av en reform i den riktning som här blir aktuell. Paragrafen rör emellertid i väsentlig mån specifikt arbetsrättsliga förhållanden, och hithörande frågor är f. n. föremål för överläggningar mellan arbetsmarknadsparterna. Ingrepp i denna reglering bör därför helst inte företas i detta sammanhang.

Utredningsarbetet berör lagar som har tillkommit i nordiskt samarbete. Vid överläggningar i saken som nyligen har hållits mellan kontaktmännen för nordiskt lagsamarbete har man från de övriga nordiska ländernas sida förklarat sig beredd att delta i ett utredningsarbete rörande de här aktualiserade problemen. Den sakkunnige skall bedriva sitt arbete i samarbete med motsvarande utredningsorgan i de övriga nordiska länderna. I arbetet bör eftersträvas att bevara den nordiska rättslighet som nu består på de berörda rättsområdena så långt detta låter sig göra med hänsyn till de allmänna konsumentpolitiska mål jag redovisat i det föregående.

Utredningsarbetet bör bedrivas i nära samråd med köplagssakkunniga.

Utredningsmannens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

51. Utredningen (Ju 1970: 59) om enhetlig reglering i grundlag av yttrandefriheten i massmedier m. m.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 maj 1970 med uppdrag att utreda frågan om enhetlig reglering i grundlag av yttrandefriheten i massmedier m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 30 maj 1970):

Romanus, Sven E., justitieråd, ordf. i högsta domstolen, *ordförande*

Carlshamre, Nils O. G., lektor, led. av riksdagen

Gustafson, Sven H., bankkamrer, led. av riksdagen

Jonnergård, Gustaf, partisekreterare

Mattson, Lisa, förbundsordförande, led. av riksdagen

Möller, Yngve A., chefredaktör, led. av riksdagen

Svensson, Olle F. S., chefredaktör, led. av riksdagen

Sekreterare:

Sandström, Per T. M., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:

Nisser, Carl Wilhelm B. G., hovrättsassessor

Lokal: Göta hovrätt, Box 422, 551 02 Jönköping 1, tel. växel 036/11 94 30

Direktiv (anförande av statsrådet Geijer till statsrådsprotokollet den 6 maj 1970):

En vidsträckt yttrandefrihet är av grundläggande betydelse för ett demokratiskt samhällsskick. Särskilt viktigt är att samhället garanterar goda möjligheter att använda olika kommunikationsmedier för nyhetsförmedling och åsiktsbildning.

Vårt land har gamla traditioner på detta område. Vår första tryckfrihetsförordning, 1766 års tryckfrihetsförordning, var den första lagprodukt i världen, som gav uttryckliga garantier för rätten att använda det tryckta ordet i nyhetsförmedlingens och åsiktsbildningens tjänst. Sedan år 1810 har vi fortlöpande haft en särskild tryckfrihetsförordning av grundlags karaktär innehållande de närmare reglerna till skydd för tryckfriheten. Den nu gällande tryckfrihetsförordningen (TF) är från år 1949.

Trycket är emellertid inte längre vårt enda massmedium. Tillkomsten av nya medier, såsom radio, television och film, har medfört behov att utvidga garantierna för yttrandefriheten till att gälla även andra medier. För radions och televisionens del infördes genom 1966 års radiolag och radioansvarighetslag (SFS 1966: 755 och 756) regler till skydd för yttrandefriheten efter mönster av TF. Filmcensurutredningen har i betänkandet *Filmen — censur och ansvar* (SOU 1969: 14) föreslagit en liknande reglering på filmens område.

Det torde inte råda några delade meningar om att TF bereder ett utomordentligt gott skydd för yttrandefriheten. Sålunda innehåller TF ett förbud mot censur från myndighets sida. Vidare skall i princip var och en vara berättigad att sätta upp tryckeri, och det är inte tillåtet för myndighet eller annat allmänt organ att på grund av innehållet i skrift hindra tryckning eller utgivning av skriften eller spridning av den bland allmänheten i annat fall än då det kan ske med stöd av TF. Så-

dana ingripanden kan enligt TF ske endast i vissa speciella fall. Möjligheterna att i efterhand ingripa mot tryckt skrift för missbruk av yttrandefriheten är också begränsade. Ansvar och skadestånd på grund av sådant missbruk kan komma i fråga om det är föreskrivet i TF. För tryckfrihetsbrott gäller dessutom ett särskilt ansvarssystem med ensamansvar och en särskild rättegångsordning med juryssystem. Den som meddelar uppgifter för offentliggörande i tryckt skrift är tillförsäkrad en långtgående ansvarsfrihet. Meddelare är dessutom i allmänhet garanterad anonymitet.

Skyddet för yttrandefriheten i radio och television överensstämmer till stora delar med regleringen i TF. Sålunda gäller även här ett förbud mot censur från myndighets sida. Ansvar och skadestånd för missbruk av yttrandefriheten kan komma i fråga endast för yttrande, som kunnat beivras om det skett i tryckt skrift. Ansvarssystemet är i princip detsamma som enligt TF. Likaså skall TF:s rättegångsordning gälla för målen om yttrandefrihetsbrott. För radio och television gäller vidare ansvarsfrihet och anonymitetsrätt för meddelare på samma sätt som enligt TF. Vissa skillnader finns emellertid också. På radioområdet är medlet att säkerställa allsidig information och åsiktsbildning inte etableringsfrihet utan lagregler och avtalsbestämmelser för den verksamhet som bedrivs av ett självständigt företag med ensamrätt för rundradiosändningar.

TF har varit i kraft under drygt tjugo år. Rika erfarenheter har under denna tid vunnits av hur förordningens bestämmelser fungerar i ett samhälle där massmedierna har allt mer dominerande betydelse på nyhetsförmedlingens och åsiktsbildningens områden. I den allmänna debatten har yttrandefrihetsfrågor ägnats stor uppmärksamhet. Det finns enligt min mening anledning att nu undersöka i vad mån de ställningstaganden som låg till grund för TF fortfarande är hållbara i belysning av den utveckling som har skett, de erfarenheter som har gjorts och den diskussion som har förts. Jag vill därmed inte ha sagt att det skulle finnas anledning att ompröva huvudgrunderna för TF. Tvärtom tror jag att förordningens bestämmelser i huvudsak är ändamålsenliga. Men utvecklingen har skapat nya problem, och från olika håll har framförts uppslag och önskemål med anknytning till problemet yttrandefriheten i massmedier som bör prövas i lämpligt sammanhang.

En fråga med anknytning till yttrandefriheten i massmedier som diskuterats livligt under senare år är i vad mån TF hindrar ingripanden mot vissa slag av reklam. Från skilda håll har önskemål framförts om att kunna ingripa mot marknadsföring genom reklam i tryckt skrift av vissa varor som ansetts skadliga eller på annat sätt olämpliga. Bl. a. har 1968 års riksdag hemställt att förbud skall införas mot reklam för spritdrycker. Liknande önskemål har framställts beträffande reklam för andra alkoholhaltiga drycker och beträffande tobaksreklam. Det har dessutom anmält sig behov av att i vissa fall kunna ingripa mot olämplig reklam för läkemedel. Frågan om möjligheterna att ingripa mot reklam i tryckt skrift har också betydelse för tillämpningen av det till riksdagen nyligen överlämnade förslaget till lag om otillbörlig marknadsföring (prop. 1970: 57). Från sakkunnigt håll har gjorts gällande, att ett generellt förbud mot reklam för viss eller vissa varor i tryckt skrift inte torde kunna genomföras utan att TF ändras. Enligt en alltmer utbredd uppfattning bör våra grundlagar inte lägga hinder i vägen

för sådana begränsningar i den kommersiella reklamen som kan motiveras med omsorg om folkhälsan eller andra lika viktiga skäl.

Till skillnad från TF har varken radiolagen eller radioansvarighetslagen karaktär av grundlag. Frågan om att reglera yttrandefriheten även i radio och television i grundlag diskuterades bl. a. vid tillkomsten av dessa lagar men ansågs böra anstå. Min företrädare uttalade emellertid i propositionen med förslag till radioansvarighetslag (prop. 1966: 156) att det i det fortsatta arbetet på en total författningsreform möjligen kan visa sig att man bör revidera TF och inarbeta radioansvarighetsreglerna i en ny författning av grundlags karaktär för massmedier.

Radion, televisionen och filmen spelar nu för tiden en allt större roll som medel för information och åsiktsbildning. Från principiell synpunkt ter det sig därför mindre fördriktigt att inte skyddet för yttrandefriheten i dessa massmedier vilar på en författningsgrund som är av samma karaktär som TF. Enligt min mening finns goda skäl att nu ta upp denna fråga till närmare övervägande som ett led i det pågående reformarbetet på grundlagarnas område.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört har jag kommit till den uppfattningen att en utredning bör tillsättas för översyn av reglerna om yttrandefriheten i massmedier. För översynen bör gälla följande riktlinjer.

Utgångspunkten för utredningens överväganden bör vara, att yttrandefriheten i massmedier skall beredas ett så fullständigt och effektivt skydd som möjligt och att de grundläggande reglerna härom skall finnas i grundlag.

En första uppgift blir att undersöka vilka slag av massmedier som bör omfattas av det grundlagsmässiga skyddet. Att detta utöver tryckt skrift skall omfatta också radio och television anser jag vara givet. Beträffande film finns, som jag tidigare har nämnt, redan förslag till särskilda regler om yttrandefriheten. Detta förslag är f. n. beroende av Kungl. Maj:ts prövning. I den mån lagstiftning kommer till stånd på grundval av förslaget, blir det utredningens sak att därefter överväga om och i så fall i vilken utsträckning lagstiftningen bör ges grundlags karaktär. Vidare aktualiseras frågan huruvida särskilda regler till skydd för yttrandefriheten bör finnas även i fråga om andra skrifter än sådana som framställts i tryckpress. TF gäller f. n. endast det senare slaget av skrifter. Bl. a. bör övervägas huruvida stencilerade och på liknande sätt mångfaldigade skrifter skall jämföras med tryckta skrifter i tryckfrihetsrättsligt hänseende.

Det ligger nära till hands att söka samla de grundlagsbestämmelser som behövs till skydd för yttrandefriheten i massmedier i en särskild massmedielag som får ersätta TF. Utredningen bör sträva efter att åstadkomma en sådan lösning. Översynen av reglerna om yttrandefrihet bör ske i kontakt med grundlagberedningen.

I fråga om lagstiftningens sakliga innehåll bör översynen ha nuvarande TF som utgångspunkt. I vissa hänseenden måste man givetvis ha skilda regler för olika slag av massmedier. Detta gäller exempelvis principerna om rätten att använda olika massmedier för nyhetsförmedling och åsiktsbildning. När det gäller tryckfrihetsområdet bör liksom hittills gälla en i princip obegränsad rätt att framställa, utge och sprida tryckalster. På radio- och televisionsområdet saknas däremot de faktiska förutsättningarna för en motsvarande ordning. Här blir uppgiften i stället att i grundlag förankra de principer, som ger de

bästa garantierna för en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet i dessa medier.

I en massmedielag bör tas in förbudet mot censur, som är av grundläggande betydelse för upprätthållandet av yttrandefriheten. Ett nära samband med censurförbudet har reglerna om ansvar och skadestånd vid missbruk av yttrandefriheten. Självfallet bör också de grundläggande reglerna om inskränkningar i yttrandefriheten ha sin plats i grundlag. Även ansvarsfriheten för meddelare och anonymitetsskyddet samt det särskilda ansvarssystemet bör förankras i grundlag.

Utöver de nu nämnda huvudprinciperna torde det finnas ytterligare bestämmelser som bör tas in i grundlag. Det kan dock ifrågasättas om det är nödvändigt att gå lika långt som i TF när det gäller att grundlagsfästa detaljbestämmelser. Jag är visserligen medveten om att den utförliga regleringen i TF ansetts utgöra en garanti för att tryckfrihetens principer inte urholkas genom annan lagstiftning. Vissa bestämmelser i TF torde dock utan olägenhet kunna tas in i författning av lägre statsrättslig valör. Vid översynen bör därför undersökas i vad mån man kan begränsa omfattningen av grundlagsbestämmelserna i ämnet.

Som jag tidigare har anfört har TF:s regler gett upphov till svårigheter när det gäller att bedöma vilka möjligheter som finns att genom vanlig lagstiftning ingripa mot vissa slag av reklam. Den grundläggande svårigheten synes ligga i bestämmelsen i 1 kap. 3 § TF, enligt vilken missbruk av tryckfriheten får beivras bara i den ordning och i de fall TF bestämmer. Enligt vedertagen uppfattning, som har stöd av motivuttalanden (SOU 1947: 60), skall denna bestämmelse om TF:s exklusiva tillämplighet inte tolkas bokstavligt utan gälla endast sådant bruk av tryckt skrift som avser själva yttrandefriheten, dvs. rätten att meddela information och bedriva opinionsbildning i egentlig mening. Sålunda anses hinder inte möta att med stöd av vanlig lag kriminalisera sedelförfalskning eller bedrägeri, som genomförs med hjälp av tryck. Det förfarandet som ingripandet här riktar sig mot har ingenting med nyhetsförmedling och åsiktsbildning att göra.

När det gäller att ingripa mot vissa slag av reklam har det visat sig svårt att skilja mellan fall då det tryckta ordet används i nyhetsförmedlingens och åsiktsbildningens tjänst och fall då så inte kan anses vara fallet. I den till riksdagen överlämnade propositionen med förslag till lag om otillbörlig marknadsföring förordas, med hänsyn till vikten av att undvika en rättstillämpning som kan te sig tvivelaktig från tryckfrihetssynpunkt, att ingripande med stöd av lagen mot reklam i tryckt skrift begränsas till sådana framställningar som avser rent kommersiella förhållanden.

En viktig uppgift vid översynen av reglerna om yttrandefriheten blir att finna en sådan utformning av nya grundlagsregler att man dels får möjlighet att ingripa mot reklam och annan marknadsföring av varor, som är skadliga eller på annat sätt olämpliga och vilkas spridning därför bör motverkas, dels får en mera klarläggande reglering än nu av möjligheterna att ingripa mot reklam och andra marknadsföringsmetoder, som är att anse som otillbörliga från konsumentsynpunkt. Å andra sidan är det viktigt att möjligheterna till ingripanden inte får en sådan utformning att de kan användas också för att begränsa möjligheterna till information och åsiktsbildning i egentlig mening.

En översyn av reglerna om yttrandefriheten i massmedier aktualise-

rar även andra frågor än dem som jag nu har behandlat. Jag skall här inskränka mig till att beröra några frågor, beträffande vilka det finns anledning att i samband med översynen överväga andra lösningar än som nu gäller enligt TF.

Tryckfrihetens räckvidd är så till vida begränsad att TF i princip garanterar den enskilde yttrandefrihet endast gentemot myndigheterna. Något förbud mot åtgärder av enskild till hinder för tryckfrihetens utövning finns inte föreskrivet i TF. Frågan om att införa ett sådant förbud diskuterades under förarbetena till TF. Såväl 1944 års tryckfrihetssakkunniga som konstitutionsutskottets majoritet (KU 1948: 30) ville förbjuda enskilda att i strid mot TF hindra tryckning, utgivning eller spridning av skrifter men sådant förbud avvisades av riksdagen. Vid den nu förestående översynen av TF bör frågan om särskilda regler, som garanterar att yttrandefriheten i tryck inte begränsas genom åtgärder av enskilda, tas upp till bedömning.

Tillsynen av efterlevnaden av TF bygger på ett system med granskning av i princip alla tryckalster. Huvudansvaret för denna granskning tillkommer chefen för justitiedepartementet, som därvid biträds av tryckfrihetsombud på olika platser i landet. Tryckalstren skall sändas in antingen till departementschefen eller till tryckfrihetsombud.

Erfarenheten visar att det med nuvarande system är svårt att genomföra en effektiv tillsyn. De skrifter som kan ge anledning till ingripande skickas mera sällan in för granskning. Det kan vidare diskuteras om inte granskningsuppgifterna med fördel skulle kunna anförtros någon annan instans än en ledamot av statsrådet. Enligt min mening finns det anledning att överväga nya former för tillsynen. Jag vill erinra om att någon motsvarighet till systemet med tillsyn av departementschef och tryckfrihetsombud inte finns på radions och televisionens område.

Det bör övervägas om inte chefen för justitiedepartementet kan befrias även från vissa andra uppgifter, som TF ålägger honom. Jag tänker här på uppgifterna att utfärda och återkalla utgivningsbevis för periodiska skrifter. Denna prövning, som huvudsakligen är av formell natur, torde utan olägenhet kunna anförtros annan instans.

Den speciella rättegångsordning med juryssystem, som gäller för tryckfrihetsmålen och målen enligt radioansvarighetslagen, utgör utan tvivel ett värn för yttrandefriheten i tryck, radio och television. Det oaktat är rättegångsordningen behäftad med brister. Framför allt har den visat sig medföra en mycket oenhetlig tillämpning av reglerna angående yttrandefrihetens gränser. Det skulle vara önskvärt att kunna få vägledande prejudikat även i sådana frågor. Vid översynen av rättegångsförfarandet bör den aktualiserade frågan ägnas särskild uppmärksamhet.

En annan fråga som bör ägnas uppmärksamhet vid översynen av reglerna om yttrandefriheten i massmedier är behovet av lagregler om rätt till beriktigande av uppgifter i press, radio och television. För radions och televisionens del finns regler i ämnet i gällande avtal mellan staten och Sveriges radio. På pressens område beror möjligheterna till beriktigande på åtgärder från pressens egen sida. Framställningar om införande av lagregler på området har gjorts i olika sammanhang under senare år. Framställningarna har emellertid hittills inte föranlett någon åtgärd från statsmakternas sida.

Vissa av de frågor, som kommer upp vid en allmän översyn av

reglerna om yttrandefriheten i massmedier, utreds f. n. av offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén, som tillsattes år 1969. Denna har sålunda att ta upp — utom frågan om offentlighet och sekretess beträffande allmänna handlingar — frågor om avvägningen mellan tystnadsplikt och meddelarskydd samt om anonymitetsskydd. De principiella ställningstagandena i dessa frågor bör lämpligen ske vid den allmänna översynen av yttrandefrihetsreglerna som jag nu föreslår. Ställningstaganden i frågor, som faller inom offentlighets- och sekretesslagstiftningskommitténs uppdrag, bör emellertid såvitt möjligt göras i samförstånd med denna kommitté. Med hänsyn härtill bör den förestående översynen i denna del göras i samarbete med kommittén.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

52. Kammarrättsorganisationskommittén (Ju 1970: 60)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1970 med uppdrag att framlägga förslag till organisation av kammarrätterna och i övrigt förbereda den nya kammarrättsorganisationen (se Post- och Inrikes tidn. den 14 juli 1970):

Hillerudh, G. Lars-Olov E., kansliråd, *ordförande*

Francke, Jan A., kammarrättsfiskal

Granath, Nils O., departementssekreterare

Neergaard, Erik A., hovrättsassessor

Törnell, T. M. Bengt, kammarrättsassessor

Experter:

Wentz, Nils O., t. f. departementsråd

Sekreterare:

Lindberg, Bert H., kammarrättsfiskal

Lokal: Apelbergsgatan 50, 2 tr. 111 37 Stockholm, tel. 11 36 02 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till statsrådsprotokollet den 5 juni 1970):

Chefen för justitiedepartementet har den 20 mars 1970 anmält frågan om en reform på förvaltningsrättskipningens område. Kungl. Maj:t beslöt därvid att inhämta lagrådets yttrande över ett inom justitiedepartementet upprättat förslag till lag om allmänna förvaltningsdomstolar och ytterligare ett stort antal lagförslag.

Det remitterade förslaget förutsätter en väsentlig utbyggnad av kammarrättsorganisationen. Organisationen har uppskattats komma att omfatta ca 15 avdelningar. I anslutning härtill föreslås en delning av organisationen i två regionala kammarrätter, som förläggs till Stockholm resp. Göteborg. Ett par av stockholmskammarrättens avdelningar skall ha sin verksamhet förlagd till någon ort i Norrland. Den nya organisationen avses träda i funktion den 1 januari 1972.

Främst inrättandet av en kammarrätt i Göteborg kräver ett ganska omfattande förberedelsearbete, som därför bör inledas redan nu. Förberedelsearbetet bör anförtros en särskild kommitté.

Kommittén bör i första hand göra en bedömning av den nya kammarrättsorganisationens storlek dels under dess uppbyggnad, dels för tiden därefter samt med ledning därav göra ett översiktligt lokalprogram för kammarrätten i Göteborg. Vidare bör kommittén efter samråd med delegationen för lokalisering av statlig verksamhet lägga fram förslag om lokaliseringsort för kammarrättsverksamheten i Norrland, varvid även en bedömning av lokalbehovet redovisas. Därefter bör arbetet inriktas på den inre organisationen och de särskilda problem som möter i övergångsskedet.

Kommittén skall samråda med kammarrätten och bör även bereda representanter för kammarrättens personal tillfälle att lämna synpunkter på frågor som aktualiseras under arbetet och som framstår som väsentliga från personalsynpunkt.

Kungl. Maj:t har tidigare denna dag beslutat om ändring i stadgan (1963: 214) angående statsdepartementen, som innebär bl. a. att kammarrätten fr. o. m. den 1 juli 1970 överförs från finansdepartementet till justitiedepartementet.

Kommittén har under tiden augusti—oktober 1970 hållit två sammanträden.

Kommittén beräknas avsluta sitt arbete under år 1971.

Kommittén, som beräknas avsluta sitt arbete under år 1971, har i december 1970 avgett en första promemoria (Stencil Ju 1970: 33).

53. Moratoriekommittén (Ju 1970: 61)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1970 med uppdrag att överse moratorielagstiftningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 23 september 1970):

Delin, Lars A., hovrättsråd, *ordförande*

Gustafsson, G. Åke, bankdirektör

Lindberg, N. Olof, departementsråd

Experter:

Högberg, Curt-Ragnar G., avdelningsdirektör

Modigh, Pontus, bankdirektör

Wilhelmsson, Arne E., rådmän

Sekreterare:

Norberg, Sven E. O., hovrättsfiskal

Lokal: St. Nygatan 2 B, 2 tr., 111 27 Stockholm, tel. växel 22 45 00

Direktiv (anförande av statsrådet Geijer till statsrådsprotokollet den 29 juni 1970):

Enligt moratorielagen (1940: 300) kan Kungl. Maj:t under krig eller vissa andra i lagen angivna utomordentliga förhållanden förordna om anstånd med betalning av gäld och om olika inskränkningar i borgenärs rätt att skaffa sig betalning för sin fordran. I lagen föreskrivs bl. a., att check inte får uppvisas till betalning under tid då betalningsanstånd gäller.

I skrivelse till chefen för justitiedepartementet den 9 december 1969 har Sveriges Riksbank påpekat att en tillämpning av förbudet i mora-

torielagen mot att uppvisa check till betalning skulle innebära att de arbetstagare som har sin lön inestående på checkräkning hos någon affärsbank eller sparbank inte kan komma åt sin lön. Riksbanken hemställer därför om en översyn av moratorielagen.

Svenska Byggnadsentreprenörföreningen har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 april 1966 tagit upp en annan fråga som har anknytning till moratorielagstiftningen. Föreningen har pekat på de konsekvenser som en tillämpning av kungörelsen (1959:177) angående byggnads- och reparationsberedskapen kan medföra. I skrivelsen hemställer föreningen att införsel i avlöning inte skall verkställas vid företag som är anslutna till beredskapen eller att införsel åtminstone skall verkställas endast för personal som avlönas från företagens centrala avlöningskontor.

Moratorielagen har inte ändrats sedan den kom till år 1940. Checklöneväsandets utbredning har helt ändrat förutsättningarna för förbudet att uppvisa check till betalning. Inte heller i övrigt torde lagen fylla kraven på en modern moratorielagstiftning.

På grund av det anförda förordar jag, att särskilda sakkunniga nu tillkallas för att företa en allmän översyn av moratorielagstiftningen.

Vid en sådan översyn bör också frågan om förfarandet vid införsel och annan utsökning under krig eller krigsfara uppmärksammas. De sakkunniga måste självfallet överväga, vilka förordnanden som i det hänseendet bör kunna meddelas med stöd av moratorielagstiftningen. Det kan emellertid finnas skäl att vid sidan av moratorielagstiftningen redan nu meddela bestämmelser om förfarandet i införsel- och annan exekutionsprocess, avsedda att tillämpas vid krig eller krigsfara eller andra utomordentliga av krig föranledda förhållanden. Om de sakkunniga finner, att sådana särskilda bestämmelser behövs, bör därav föranledda förslag läggas fram. Frågan om exekutionsväsendets organisation i krig faller däremot utanför utredningsuppdraget.

Kommittén har t. o. m. oktober 1970 hållit två sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

54. Nordisk kommitté (Ju 1970: 62) för översyn av den upphovsrättsliga lagstiftningen

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1970 för att deltaga i en samnordisk kommitté med uppgift att verkställa en översyn av den upphovsrättsliga lagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 29 augusti 1970):

Hesser, S. C. E. Torwald, justitieråd, *ordförande* (såvitt angår det interna arbetet på svensk sida)

Danelius, Hans C. Y., hovrättsassessor

Experter:

Andersson, Yngve, skulptör

Ekberg, Karl-Henrik, direktör

Ellwyn, Carl-Olof (Ola), advokat

Gehlin, Jan H. M., rådmän
Hansson, K. Gunnar, chefsjurist
Hernlund, Carl Hugo H., förste ombudsman
Holmstedt, Anders, direktör
Lassen, Bengt F. C., f. d. hovrättsråd, direktör
Rembe, Rolf, förbundsdirektör
Thoursie, Ragnar D. A., byrådirektör
Törneman, J. Algot G., intendent
Wilson, Sven T., direktör

Sekreterare:

Åkne, L. Roland, hovrättsassessor

Direktiv (anförande av statsrådet Geijer till statsrådsprotokollet den 29 juni 1970):

Lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (URL) och lagen (1960: 730) om rätt till fotografisk bild (FotoL) tillkom i nordiskt samarbete och överensstämmer i huvudsak med motsvarande lagar i Danmark, Finland och Norge. En särskild inom justitiedepartementet tillsatt utredningsgrupp har i två särskilda promemorior (Stenciler Ju 1969: 28 och 1970: 1) lagt fram förslag till vissa ändringar i URL och FotoL, bl. a. i syfte att möjliggöra Sveriges anslutning till den i Stockholm år 1967 reviderade Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk. Även i Danmark, Finland och Norge har särskilda delegerade utarbetat förslag till sådana lagändringar som erfordras för dessa länders anslutning till Stockholms-texten. Varken den svenska utredningsgruppen eller de delegerade i de övriga länderna har emellertid haft till uppgift att förbereda någon mera omfattande revision av upphovsrättslagstiftningen.

Till följd av den utveckling, bl. a. på det tekniska området, som har ägt rum efter den nuvarande upphovsrättslagstiftningens tillkomst har ett behov framträtt av att nu företa en mera allmän översyn av denna lagstiftning. Med hänsyn till lagstiftningens samnordiska karaktär är det naturligt att en sådan översyn sker i nordisk samverkan, och vid överläggningar mellan företrädare för Danmark, Finland, Norge och Sverige har enighet nåtts om de riktlinjer som bör läggas till grund för utredningsarbetet. På grundval av dessa riktlinjer, till vilka jag och cheferna för de berörda ministerierna i Danmark, Finland och Norge ansluter oss, kan följande anföras om utredningsarbetet.

En revision av den upphovsrättsliga lagstiftningen bör inte syfta till stora nydaningar på området. De huvudprinciper som präglar de nuvarande lagarna bör alltså vara vägledande, och likaså bör den nuvarande allmänna dispositionen av dessa lagar åtminstone i huvudsak behållas.

En huvuduppgift under utredningsarbetet bör vara att utarbeta förslag till sådana ändringar i upphovsrättslagstiftningen som erfordras för att denna skall bringas i takt med den snabba tekniska utveckling som ägt rum under det senaste årtiondet och som alltså pågår. Hänsyn måste därvid tas till de tekniska framsteg som gjorts inom film och television samt i fråga om databehandling och kopieringsmetoder. Bl. a. har den tekniska utvecklingen medfört ett ökat utnyttjande av verk i sammanhang som förut varit av mindre betydelse för upphovsmän-

nen. Nya metoder inom t. ex. pedagogik och dokumenttjänst förutsätter ett intensivt utnyttjande av litterära och konstnärliga verk genom fotokopiering och andra metoder för internt mångfaldigande. Det kan därför vara påkallat att ändringar görs i bestämmelserna om mångfaldigande för enskilt bruk.

I andra länder diskuteras ingående de rättsliga problem som användandet av telekommunikationssatelliter medför. Det bör undersökas om speciella bestämmelser i upphovsrättslagstiftningen erfordras i detta hänseende.

Sedan de upphovsrättsliga lagarna kom till har vidare skett vissa förskjutningar i olika gruppers intressen och önskemål. Detta gör det motiverat att undersöka, om upphovsrättslagarnas avvägning av olika intressen behöver ändras med hänsyn till den utveckling som ägt rum under det gångna decenniet. Olika gruppers önskemål avspeglas i viss mån i de framställningar om ändringar i upphovsrättslagstiftningen, som under senare år har inkommit till de ansvariga ministerierna i de nordiska länderna.

Organisationsväsendet på upphovsrättens område har efter den nuvarande upphovsrättslagstiftningens tillkomst ytterligare byggts ut och omfattar numera mycket stora grupper av upphovsmän. Organisationerna har också blivit effektivare. Detta förhållande medför, att man nu i högre grad än vid lagstiftningens tillkomst kan överväga att låta ersättningar till upphovsmännen bli föremål för kollektiva förhandlingar med upphovsmännens organisationer som förhandlingsparter. Önskemål om lagändringar i sådan riktning har framförts från upphovsmanahåll.

På vissa punkter kan det också visa sig önskvärt att överväga en ny utformning av de upphovsrättsliga reglerna av det skälet att dessa regler i praktiken tillämpats på annat sätt än som från början avsetts eller att det åtminstone uppstått osäkerhet om den rätta tolkningen av vissa lagregler. Exempelvis har det ibland visat sig svårt att fastställa hur långt det upphovsrättsliga skyddet sträcker sig i fråga om kartor.

En av de viktigaste uppgifterna för utredningen blir att gå igenom bestämmelserna i 2 kap. URL om inskränkningar i upphovsrätten.

I fråga om mångfaldiganderätten kan nämnas, att bestämmelsen i 11 § URL om rätt att framställa enstaka exemplar av skyddat verk för enskilt bruk ofta tolkats alltför extensivt. I många fall är det fråga om klara överträdelser av denna bestämmelse, och från upphovsmanahåll har hävdats att bestämmelsen borde ges en stramare och mera precis formulering. Å andra sidan föreligger önskemål från andra kretsar om att mångfaldigande genom fotokopiering o. d. skall få ske i större utsträckning än enligt nuvarande bestämmelser, t. ex. för undervisningsbruk och i biblioteksverksamhet.

Det har ifrågasatts, om 11 § i dess nuvarande utformning är helt förenlig med art. 9:2 i Bernkonventionens Stockholmstext, som medger unionsländerna att genom lagstiftning tillåta mångfaldigande av skyddade verk i vissa särskilda fall, förutsatt att sådant mångfaldigande inte gör intrång i det normala utnyttjandet av verket och ej heller oskäligt inkräktar på upphovsmännens legitima intressen. Enligt min mening kan det dock inte anses föreligga någon brist på överensstämmelse mellan 11 § och konventionstexten, och det är därför inte nödvändigt att ändra 11 § enbart för att möjliggöra Sveriges tillträde till

Stockholmstexten. Det är i detta läge naturligt, att frågan om den lämpliga utformningen av 11 § inom ramen för vad som kan anses tillåtet enligt Stockholmstexten tas upp till förutsättningslös behandling på det nordiska planet i samband med den nya översyn av upphovsrättslagstiftningen som nu skall företagas.

I detta sammanhang kan också nämnas de problem som uppkommer genom den tilltagande användningen av inspelningsapparater (bandspelare, magnetofoner m. m.). Rätten att mångfaldiga skyddade verk för enskilt bruk gör det möjligt att med hjälp av inspelningsapparater göra egna inspelningar av skyddad musik, och detta kan tänkas leda till en nedgång av försäljningen av grammofonskivor. De problem som sammanhänger härmed bör undersökas närmare.

En bestämmelse som ibland kritiserats är 17 § URL, som ger rätt att inom undervisningsverksamhet framställa exemplar av offentliggjort verk genom ljudupptagning, dock endast för tillfälligt bruk. Från upphovsmannahåll har man ansett detta innebära en alltför långtgående inskränkning i upphovsrätten. Från andra håll har man i stället velat utvidga den nuvarande friheten att göra ljudinspelningar inom undervisningsväsendet till att avse även inspelningar av televisionsutsändningar. Även beträffande denna paragraf uppkommer frågan om förhållandet till Bernkonventionens Stockholmstext. Jag har för min del ännu inte tagit ställning till om Sveriges anslutning till denna text förutsätter ändringar i 17 §. Skulle så inte vara fallet, bör enligt min mening hela frågan om paragrafens framtida bestånd och utformning övervägas under det fortsatta utredningsarbetet. Vid dessa överväganden bör man vara uppmärksam på betydelsen av att lagstiftningen inte omöjliggör ett fortsatt och ökat utnyttjande av radio- och televisionsprogram för undervisningsändamål, och det bör eftersträvas att nå fram till en enhetlig nordisk bedömning.

Av andra bestämmelser i 2 kap. som synes kräva översyn kan nämnas 14 § om citaträtten, 16 § om skolboksantologier och 23 § om utlåning och visning av böcker, noter, ritningar och andra liknande alster. I fråga om utlåningen från offentliga bibliotek synes det dock inte lämpligt att genomföra en ordning, som gör det möjligt för upphovsmännen eller deras organisationer att, om en uppgörelse om ersättning inte nås, hindra bibliotekens utlåning av upphovsrättsligt skyddade verk.

Även utanför 2 kap. URL finns vissa bestämmelser i vilka det kan finnas skäl att företa ändringar. Som exempel kan nämnas bestämmelserna i 41 § om giftorätt och familjerättsliga fång. Det bör i ljuset av hittillsvarande erfarenheter övervägas huruvida dessa bestämmelser bör revideras eller omformuleras i förtydligande syfte. I 42 § behandlas frågan om utmätning av upphovsrätt samt av manuskript och konstverk. Det har från konstnärshåll gjorts gällande att dessa bestämmelser ger en alltför vidsträckt rätt till utmätning av konstverk. Det bör ankomma på den kommande utredningen att överväga argumenten för och mot en lagändring på denna punkt.

I samband med en översyn av URL är det naturligt att överväga vissa följdändringar även i FotoL. Även andra ändringar, som är specifika för denna lag, kan ifrågakomma.

Även de i URL reglerade s. k. närstående rättigheterna är i behov av viss översyn. Som ett exempel kan nämnas 47 § URL, som överensstämmer med motsvarande bestämmelse i den finska lagen men som

väsentligt skiljer sig från regleringen i de danska och norska lagarna. Enligt den svenska bestämmelsen föreligger vid framförande av gramfonmusik i radio och television rätt för framställaren och utövande konstnärer att erhålla ersättning. Redan vid lagens tillkomst övervägdes möjligheten att utsträcka rätten till ersättning till att omfatta allt slags offentlig återgivning, men det ansågs försiktigast och lämpligast att till en början begränsa ersättningsrätten till framförande i radio och television och att vid senare tillfälle överväga en eventuell utvidgning till andra typer av offentliga framföranden. Det synes lämpligt att även denna fråga övervägs under utredningsarbetets gång och i samband härmed också frågan om behörigheten att framställa ersättningsyrkande av här avsett slag.

Jag har i det föregående angett ett antal frågor, som det enligt min mening kan finnas skäl att särskilt uppmärksamma under det kommande utredningsarbetet. Det är emellertid inte fråga om en uttömmande uppräknig av de problem som skall behandlas, utan utredningen bör vara fri att ta upp även andra spörsmål som aktualiseras under utredningsarbetets gång.

Det har redan framhållits, att upphovsrättslagstiftningen är i stort sett sammordisk och att det därför är naturligt att utredningsarbetet utförs i nordisk samverkan. Även med denna utgångspunkt står emellertid olika organisatoriska möjligheter till buds.

Under förutsättning av motsvarande ställningstaganden i Danmark, Finland och Norge vill jag föreslå att utredningsarbetet anförtros en kommitté bestående av företrädare för Danmark, Finland, Norge och Sverige och med ett gemensamt sekretariat. Varje regering bör utse sina sakkunniga i kommittén. Ordförandeskapet i kommittén bör cirkulera mellan de olika länderna.

Under utredningsarbetet bör företrädare för olika intressegrupper få tillfälle att framföra sina synpunkter. I fråga om formerna för anlåtande av sådan sakkunskap bör samråd förekomma mellan de olika länderna. Det kan därvid visa sig lämpligast att varje land utser särskilda personer att som experter bistå det landets sakkunniga i kommittén.

Utredningsarbetet kan också väntas komma att aktualisera vissa frågor, som på grund av existerande olikheter i lagstiftningen inte berör alla de fyra länderna utan endast något eller några av dem. När sådana frågor behandlas i kommittén, torde det i allmänhet vara naturligt att endast företrädare för det eller de berörda länderna deltar i behandlingen.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

55. Åtalsrättskommittén (Ju 1970: 63)

Kungl. Maj:t har den 27 november 1970 bemyndigat chefen för justitiedepartementet att tillkalla sakkunniga med uppdrag att utreda frågan om underlåtande av åtal m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 15 december 1970):

Direktiv (anförande av statsrådet Geijer till statsrådsprotokollet den 27 november 1970):

För åklagares skyldighet att åtala brott som hör under allmänt åtal brukar anges två olika principer, den absoluta åtalsplikten och den relativa åtalsplikten. Enligt den förstnämnda anses åklagaren skyldig att väcka åtal, så snart bevismaterialet är sådant att åklagaren på objektiva grunder kan motse att den misstänkte blir fälld. Enligt den andra principen har åklagaren, även om brott kan konstateras, att pröva om åtal med hänsyn till förhållandena i det särskilda fallet är påkallat. Den friare bedömningen av åtalsfrågan som medges enligt denna ståndpunkt innebär självfallet inte, att åklagaren får förfara efter gottfinnande. Olika allmänna och enskilda intressen skall beaktas vid åtalsprövningen.

Svensk rätt bygger på principen att åklagaren har absolut åtalsplikt. Även i de övriga nordiska länderna bygger lagstiftningen på principen om absolut åtalsplikt. I Norge och Danmark är emellertid denna princip försedd med så vida undantag, att den allmänna meningen är att i dessa länder råder relativ åtalsplikt. Praxis i Danmark och Norge innebär att åtal i stor utsträckning underlåts vid mindre allvarliga lagöverträdelser.

Även i svensk rätt finns det flera undantag från den absoluta åtalsplikten. I 20 kap. rättegångsbalken (RB), som innehåller regler om rätt till åtal, handlar 7 § om rätt att underlåta åtal och enligt lagen (1964: 167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (1964 års lag) kan åklagare under vissa förutsättningar underlåta att åtala brott som begåtts av någon som vid tiden för brottet inte fyllt 18 år. Regler om särskild åtalsprövning finns även i fråga om dem som omhändertagits för vård enligt sociallagstiftningen. Särskild åtalsprövning finns även föreskriven för vissa brott. Slutligen kan polisens rätt att meddela rapporteftergift sägas vara ett undantag från den absoluta åtalsplikten.

Enligt 20 kap. 7 § första stycket RB kan åklagare i fyra olika fall besluta att inte väcka åtal. I punkt 1 ges åklagaren rätt att underlåta åtal, om det är uppenbart att i händelse av lagföring annan påföljd än böter inte skulle komma att ådömas och att den misstänktes lagföring inte är påkallad från allmän synpunkt. Syftet med bestämmelsen är att från åtal undanta ringa brott när gärningen framstår som mindre straffvärd.

Enligt punkt 2 har åklagaren rätt att underlåta åtal om brottet förövats innan den misstänkte dömts för annat av honom förövat brott eller till fullo undergått straff eller annan påföljd för sådant brott och det är uppenbart, att brottet i jämförelse med det andra brottet med hänsyn till påföljden är utan nämnvärd betydelse.

Enligt punkt 3 får åtal underlåtas, om det i annat fall än som avses i punkterna 1 och 2 av särskilda skäl är uppenbart, att påföljd inte erfordras för att avhålla den misstänkte från vidare brottslighet och att det med hänsyn till omständigheterna inte heller eljest är påkallat att åtal väcks. Denna punkt, som har samband med bestämmelserna om påföljdseftergift i 33 kap. 4 § brottsbalken (BrB), avser endast undantagsfall.

Bestämmelserna i punkt 4 medger åklagaren att underlåta åtal om brottet uppenbarligen begåtts under inflytande av sådan själslig abnormitet som avses i 33 kap. 2 § BrB samt slutna psykiatrisk vård eller vård i vårdhem eller specialsjukhus för psykiskt utvecklingsstörda kommer till stånd utan lagföring och åtal inte är påkallat av särskilda skäl.

Bestämmelserna i 1964 års lag ger åklagaren möjlighet att — utöver vad som följer av 20 kap. 7 § RB — underlåta åtal för brott som har begåtts av den som vid tiden för brottet inte fyllt 18 år. För sådant beslut förutsätts att den underårige blir föremål för åtgärd som är lämpligast för hans tillrättaförande eller att brottet uppenbarligen har skett av okynne eller förhastande. Som tillrättaförande åtgärd anges övervakning eller samhällsvård enligt barnavårdslagen (1960: 97), eller annan därmed jämförlig åtgärd. Åtalsunderlåtelse kan också ske utan att sådan åtgärd vidtas om den unge erhåller särskild tillsyn eller lämplig sysselsättning. Bestämmelserna om åtalsprövning är kriminalpolitiskt motiverade och lagen innehåller ingen begränsning i fråga om kretsen av brott. Åtal skall dock väckas om det är påkallat från allmän synpunkt.

En prövning av åtalets lämplighet är vidare föreskriven i 57 § lagen (1954: 579) om nykterhetsvård, 69 § barnavårdslagen (1960: 97) och 21 § lagen (1964: 450) om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet när det misstänks att den som intagits (eller frivilligt ingått) i respektive vårdanstalter begått brott före utskrivningen. För vissa av dessa fall gäller begränsningar med hänsyn till brottets svårighetsgrad.

Behörigheten att besluta om åtalsunderlåtelse enligt 20 kap. 7 § RB och 1964 års lag är i vissa fall förbehållen högre åklagare.

Åklagares beslut att underlåta åtal grundas vanligen på en förundersökning. Bestämmelser om förundersökning finns i 23 kap. RB samt i förundersökningskungörelsen (1947: 948). Förundersökning skall inledas så snart på grund av angivelse eller eljest anledning förekommer att brott som hör under allmänt åtal har förövats (23 kap. 1 §). Den skall inledas av polismyndighet eller åklagaren. Har den inlets av polismyndigheten skall åklagaren överta ledningen så snart någon skälig kan misstänkas för brottet. Om saken är av enkel beskaffenhet, behöver dock inte åklagaren överta ledningen av förundersökningen annat än om det är påkallat av särskilda skäl (23 kap. 3 §).

På senare tid har framförts förslag om vissa reformer beträffande åtalsbestämmelserna och om reglerna om förundersökning. Sålunda har riksåklagaren (RÅ) i skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 februari 1969 föreslagit viss ändring i 20 kap. 7 § RB för att vidga möjligheterna att underlåta åtal för mindre allvarliga brott och för brott som begåtts av psykiskt sjuka och därmed jämställda. Svenska kommunförbundet och RÅ har i gemensam framställning den 20 februari 1969 begärt en allmän översyn av lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Trafikmålskommittén har vidare i betänkan- det Förundersökning (SOU 1967: 59) föreslagit bl. a. att brottsutredning i vissa fall skall kunna underlåtas.

De gjorda framställningarna syftar till begränsade reformer av åtalsreglerna. För egen del anser jag tiden nu vara inne att pröva om hela frågan om underlåtande av åtal.

Vid ett övervägande av den lämpliga utformningen av reglerna om åtalsunderlåtelse har man enligt min mening att ta hänsyn till reglernas betydelse från såväl kriminalpolitisk som processekonomisk synpunkt.

Ansträngningarna inom både social- och kriminalvården inriktas i allt större utsträckning på att undvika placering i institutioner och i stället utnyttja olika möjligheter till vård och behandling i öppna former. I den allmänna debatten har ifrågasatts värdet av tvångsåtgärder

inom socialvården. Det har också gjorts gällande att ingripande med konventionella metoder mot lagöverträdare i vissa fall snarare främjar än motverkar brottslighet. Särskilt när det gäller mindre allvarliga brott har starkt satts ifråga om det är lämpligt att använda rent straffrättsliga ingripanden i den omfattning som f. n. sker. I detta sammanhang aktualiseras frågan vilken verkan själva domstolsförfarandet har från kriminalpolitisk synpunkt. Den åsikten framförs ofta att domstolsförfarandet ibland kan äventyra ett från kriminalpolitisk synpunkt värdefullt samarbete med den brottslige eller att lagföringen i vart fall inte medför några fördelar från sådan synpunkt.

Frågan om åtal bör underlätas från kriminalpolitisk synpunkt är av särskilt intresse när det gäller unga lagöverträdare. Också i fråga om andra speciella kategorier lagöverträdare, t. ex. narkotikamissbrukare och psykiskt sjuka, kan ifrågasättas om inte lagföring bör ske i mindre utsträckning än som nu är fallet.

Vad härefter gäller åtalsreglernas betydelse från processekonomisk synpunkt är det till en början påtagligt att de senaste årens utveckling mot allt allvarligare och farligare brottslighet har ställt växande krav på rättsväsendets resurser i såväl personellt som tekniskt avseende.

Antalet polisanmälda brottsbalksbrott har under åren 1966—1968 uppgått till 410 900, 437 000 resp. 456 000. Vid en bedömning av brottslighetens utveckling bör uppmärksammas att många brott förblir helt okända för polisen.

F. n. gäller att polisen skall utreda alla anmälda brott. Man gör i princip ingen skillnad mellan allvarigare brott och mer bagatellartade. I praktiken handläggs dock vissa särskilt allvarliga brott eller viss typ av brottslighet med förtur. Detta medför i sin tur att arbetsbalanser kan uppstå när det gäller utredningar av övriga brott.

Med nuvarande ordning utreds inte sällan fall där det starkt kan sättas i fråga om inte arbetet utgör ett slöseri med rättsväsendets resurser. Inte minst för allmänhetens förtroende för rättsorganen är det av vikt att rättsväsendet inte utnyttjas för uppgifter som inte ter sig meningsfulla. En önskvärd prioritering försvåras med nuvarande regler för åtal och förundersökning.

Det är angeläget att möjligheterna till rationalisering av arbetet inom rättsväsendet och prioritering av angelägna uppgifter tas tillvara på bästa sätt. Härigenom blir det möjligt att använda resurserna för mera angelägna uppgifter.

Frågorna om utredning av brott samt lagföring och påföljder bör mot bakgrund av den nu antydda utvecklingen och tidigare framförda förslag tas upp till ett samlat bedömande. Principen att samhället genom utredning, lagföring och straff eller andra tvångsåtgärder skall ingripa mot varje känd lagöverträdelse har passerats av tiden. Det finns lika litet i Sverige som i andra länder praktiska möjligheter att upprätthålla den fullt ut. Samhällets strävanden bör i ökande utsträckning inriktas på att med andra medel än lagföring beivra lagöverträdelse samtidigt som rättsväsendets resurser koncentreras på den grövre brottsligheten och andra från samhällssynpunkt särskilt angelägna uppgifter såsom övervakning av trafiken, allmän ordning och säkerhet.

Med hänvisning till vad som nu har sagts förordar jag att särskilda sakkunniga tillkallas för att utreda frågan om åtalsunderlåtelse m. m.

Utredningsarbetet bör inte bindas genom alltför detaljerade direktiv. Beträffande vissa frågor vill jag emellertid utveckla några synpunkter

till ledning för utredningsarbetet.

Som jag tidigare har anfört är frågan om åtalsunderlåtelse av särskilt intresse när det gäller unga lagöverträdare. Mot bakgrunden av den utveckling mot mera differentierade behandlingsformer som har ägt rum bör utredningen överväga hur åtalsreglerna beträffande unga lagöverträdare bör vara utformade.

Även när det gäller lagöverträdare över 18 år finns det enligt min mening anledning att överväga att vidga möjligheterna att underlåta åtal. Jag syftar exempelvis på fall när brottet med fog kan antas vara en engångsföreteelse och prognosen för lagöverträdaren är god.

En vidgad användning av åtalsunderlåtelse bör övervägas också vid brott begångna av psykiskt sjuka och därmed jämställda. För beslut att inte väcka åtal krävs att brottet uppenbarligen begåtts under inflytande av den själsliga abnormiteten och att åtal inte är påkallat av särskilda skäl. Ett rättegångsförfarande torde i dessa fall ofta vara föga meningsfullt och kan ibland t. o. m. vara skadligt för den sjuke. En olägenhet är också att domstolen i dessa mål sällan kan underlåta att föranstalta om rättspsykiatrisk undersökning med den belastning detta innebär både för den som skall undersökas och för det hårt ansträngda undersökningsväsendet.

Det finns anledning överväga i vad mån det nuvarande kravet på kausalsammanhang mellan psykisk sjukdom av visst slag och brottet bör ersättas med andra bestämmelser, som avgränsar tillämpningsområdet för åtalsunderlåtelse i dessa fall. Denna fråga hör emellertid intimt samman med frågan om behandlingen i övrigt av psykiskt avvikande lagöverträdare. Jag avser att tillkalla sakkunniga för översyn av reglerna om behandlingen av psykiskt sjuka lagöverträdare. Dessa sakkunniga bör få i uppdrag bl. a. att överväga om kausalitetskravet i 33 kap. 2 § BrB kan ersättas med annan reglering. De bör i samband därmed och i samråd med de nu tillkallade sakkunniga se över de nyss angivna reglerna om kravet på kausalitet vid åtalsunderlåtelse.

De frågeställningar som nu har antytts är av intresse även när det gäller personer som begått brott under inflytande av alkohol- eller narkotikamissbruk. I förarbetena till narkotikastrafflagen (1968: 64) betonades vikten av att åklagarna tar tillvara möjligheterna att underlåta åtal mot vårdbehövande narkotikamissbrukare. I dessa fall bör utgångspunkten enligt min mening vara att den misstänkte skall få vård för sitt alkohol- eller narkotikaberoende och att den straffrättsliga reaktionen bör komma i andra hand.

Beträffande den allmänna bestämmelsen i 20 kap. 7 § första stycket 1 RB vill jag framhålla att tillämpningen visat att bestämmelsen inte har någon större betydelse ur kriminalpolitisk eller processekonomisk synvinkel. Enligt min mening bör det övervägas om inte åtal skulle kunna underlåtas i större utsträckning vid mindre allvarlig brottslighet än som nu anses möjligt. Även när det gäller seriebrottslighet — 20 kap. 7 § första stycket 2 RB — torde förhållandena ofta vara sådana att det för bestämmande av påföljden inte är motiverat att väcka åtal i den omfattning som nu sker. En omprövning av dessa frågor är därför motiverad.

Även i andra fall än de som har berörts tvingas åklagaren ibland att åtala trots att övervägande skäl talar för att åtal inte borde komma till stånd. Anledningarna härtill kan vara mycket skiftande. Bestämmelserna om rätt att underlåta åtal bör vara så utformade, att de täcker även

fall som kommer upp mera sällan. Jag vill bl. a. erinra att Kungl. Maj:t fått tillgripa abolitionsinstitutet för att undvika stötande konsekvenser av gällande bestämmelser. I sammanhanget bör även uppmärksammas att åtal i viss utsträckning bör kunna underlåtas på grund av internationella överenskommelser.

Som framgår av vad jag nu har anfört kan en omprövning av åtalsbestämmelserna komma att leda till en avsevärt vidgad användning av möjligheten att underlåta åtal. Utredningen bör med hänsyn härtill överväga om tillämpningsområdet för åtalsunderlåtelse liksom f. n. bör hänföras till vissa typfall av undantagskaraktär eller om reglerna bör utformas mera allmänt. Utredningsarbetet kan sålunda komma att leda till att principen om absolut åtalsplikt överges och helt eller delvis ersätts med principen om relativ åtalsplikt. Ett accepterande av den relativa åtalsplikten kan, som nämnts, även sägas återspegla en ändrad grundsyn som innebär att sociala vårdformer av olika slag i större utsträckning ersätter straffrättsliga ingripanden.

En särskild fråga som aktualiseras vid en allmän översyn av åtalsbestämmelserna i RB är vilken ställning målsäganden bör inta i brottmålsprocessen. Om kriminalpolitiska och processekonomiska synpunkter får ökad betydelse i brottmålsprocessen får målsägandens intresse av att straffansvar utkrävs ett minskat utrymme. Utredningens ställningstagande kan påverka principerna för målsägandens åtalsrätt. Däremot är det av betydelse att målsägandens möjligheter att hävda ersättningsanspråk inte försämras. En reform av samhällets rättshjälp bör kunna bli till nytta för skadelidande som vill göra gällande anspråk på ersättning i annan ordning än i brottmålsprocess.

En utveckling mot friare åtalsprövning kan också få konsekvenser för påföljdssystemet i BrB. Särskilt frågan om domstolarnas möjligheter att efterge påföljd och att överlämna lagöverträdare för sociala åtgärder måste samordnas med motsvarande möjligheter i samband med åtalsunderlåtelse. Som förut nämnts är frågan om psykiskt avvikande lagöverträdare avsedd att tas upp i annat sammanhang.

En särskild fråga i samband med åtalsunderlåtelse är vilka krav som skall ställas på bevisningen för att åtal skall kunna underlåtas. Det kan visa sig att de nuvarande kraven på fullständig utredning vid beslut om åtalsunderlåtelse bör modifieras. Av särskild betydelse i detta sammanhang är möjligheten för en misstänkt att få skuldfrågan prövad av domstol.

En ökad användning av åtalsunderlåtelse aktualiserar givetvis också frågan i vilken ordning sådana frågor skall handläggas. Beslut om åtalsunderlåtelse torde som hittills få fattas av åklagare. Det bör emellertid i detta sammanhang undersökas vilka åklagare som lämpligen bör anföras i olika fall. Även frågan om återkallelse av beslut om åtalsunderlåtelse bör prövas i samband med översynen av åtalsbestämmelserna. I detta sammanhang kan det också finnas anledning att överväga om några fördelar står att vinna genom införande av någon form av villkorlig underlåtelse av åtal. Det bör också övervägas om åtalsunderlåtelse bör kunna kombineras med böter eller andra påföljder, t. ex. fastställda i ett straffföreläggande.

De sakkunniga får också överväga de konsekvenser en vidgning av möjligheterna till åtalsunderlåtelse bör få i fråga om särskilda rättsverkningar med anledning av brott.

De skäl som talar för en reform av åtalsreglerna gäller också i bety-

dande grad bestämmelserna om förundersökning. Även dessa bestämmelser bör därför ses över i detta sammanhang. Utgångspunkten bör vara att polisens och åklagarens utredningsarbete skall stå i rimlig proportion till brottsligheten och att polisens resurser i högre grad än som nu är möjligt skall kunna inriktas på den allvarigare brottsligheten. De sakkunniga bör därför pröva i vad mån man bör kunna underlåta förundersökning eller lägga ned en påbörjad förundersökning. Underlag härför finns i trafikmålskommitténs förslag angående rationalisering av utredningsförfarandet i brottmål.

En reform av reglerna om åtal och förundersökning i den riktning jag har angett kan komma att medföra en omprövning av kompetensfördelningen mellan åklagare och polismyndighet. En särskild fråga i detta sammanhang är vem som skall fatta beslut om nedläggande av förundersökning. Denna fråga har diskuterats i prop. 1969: 114.

Enligt min uppfattning bör man nu i ett sammanhang överväga denna och andra frågor som rör förundersökningens inledande, ledande och avbrytande. Befogenheten för polismyndighet att inom vissa gränser leda och nedlägga förundersökning bör närmare prövas mot bakgrund av de allmänna synpunkter jag här har angett.

Fråga uppkommer också i vilken omfattning beslut om nedläggande av förundersökning och beslut om åtalsunderlåtelse skall föranleda registrering i kriminal- och polisregister. Denna bör prövas i samråd med samarbetsorganet för ADB inom rättsväsendet. Även i övrigt bör samråd äga rum med utredningar på närliggande områden, såsom samarbetsorganet för åtgärder mot ungdomsbrottsligheten, 1968 års brottmålsutredning och socialutredningen. Som jag tidigare anfört skall samråd även äga rum med den utredning för översyn av reglerna om behandlingen av psykiskt avvikande lagöverträdare som jag ämnar tillkalla.

Om förhållandena ger anledning härtill, bör de sakkunniga lägga fram förslag till partiella reformer inom ramen för utredningsuppdraget.

Utrikesdepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970

1. 1966 års utredning (UD 1967: 6) om Svenska institutet

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1966 för att utreda Svenska institutet som organ för utlandsinformation och kulturutbyte samt frågan om lämpligt mottagarland för de multilaterala studenterna i Sverige:

Helén, N. Gunnar, f. d. landshövding, led. av riksdagen, *ordförande*

Alemyr, Stig R., folkhögskolerektor, led. av riksdagen

Björk, Kaj Å., redaktör, led. av riksdagen

Dahlman, Sven W., ambassadör

Sekreterare:

Leifland, Leif, minister

Direktiven för utredningen, se 1967: U 6

De sakkunniga avlämnade den 19 oktober 1967 ett betänkande, benämnt "Svenska institutet, Principbetänkande om utlandsinformation och internationellt utbyte" (SOU 1967:56). Genom att utrikesdepartementet den 5 december 1969 avgivit en promemoria benämnd "Förslag rörande Svenska institutets organisation och uppgifter", vilken legat till grund för Kungl. Maj:ts proposition 1970: 45, är uppdraget slutfört.

2. Sakkunniga (UD 1970: 5) för utredning om Svenska institutets ombildning till en statlig stiftelse

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 april 1970 för att förbereda ombildningen av Svenska institutet till en statlig stiftelse:

Reuterswärd, B. Edvard, generaldirektör, *ordförande*

Jirstam, Björn H. L., lönedirektör

Lonaeus, Gunnar N., generalkonsul

Experter:

Regen, J. Gunnar, departementssekreterare

Sandell, Bo V., departementssekreterare

Sanmark, P. Arvid L., hovrättsassessor

Waahler, Bengt E., kansliråd

Sekreterare:

Sylvén, G. Christer, departementssekreterare

Direktiv (anförande av ministern för utrikes ärendena till statsrådsprotokollet den 3 april 1970):

a) De sakkunniga skall utarbeta förslag till de bestämmelser som bör meddelas av Kungl. Maj:t i fråga om personalen vid stiftelsen.

b) De sakkunniga skall vidare sluta avtal med den ideella föreningen Svenska institutet om stiftelsens övertagande av föreningens tillgångar och skulder,

sluta avtal med vederbörande personalorganisationer om anställnings- och arbetsvillkor för tjänster, utom för tjänst som direktör, vid stiftelsen,

anställa personal, utom direktören, vid stiftelsen och handlägga andra personalfrågor som föränleds av stiftelsens inrättande,

låta kungöra beslut i tillsättningsärenden i Post- och Inrikes Tidningar och låta anslå besluten i institutets lokaler,

avge yttrande till Kungl. Maj:t i ärenden rörande besvär över nyss nämnda beslut.

c) Besvär över de sakkunnigas beslut i tillsättningsärenden skall inges till Kungl. Maj:t inom tre veckor från dagen för kungörandet.

De sakkunniga har under tiden 27 april—28 augusti 1970 haft elva sammanträden samt fullgjort de uppgifter som angetts i uppdraget.

Uppdraget är därmed slutfört.

3. *Nationalkommittén (UD 1970: 3) för FN:s 25-årsjubileum*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 november 1969 till ledamöter i nationalkommittén för FN:s 25-årsjubileum:

Nilsson, H. Torsten L., minister för utrikes ärendena, led. av riksdagen,
ordförande

Almgren, Carl Erik Å., general

Andersson, Bolennart, generalsekreterare i Sveriges ungdomsorganisationers landsråd

Beskow, Inga, ordförande i Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet, svenska sektionen

Birnbaum, Karl E., direktör för Utrikespolitiska institutet

Björck, Anders P.-A., ordförande i Moderata samlingspartiets ungdomsförbund, led. av riksdagen

Carlsson, G. Ingvar, statsråd, led. av riksdagen

Eek, Hilding, professor

Florén-Winther, Ethel H. D., ordförande i Moderata samlingspartiets kvinnoförbund, led. av riksdagen

Fogelström, Per Anders, ordförande i Svenska freds- och skiljedomsföreningen

Fraenkel, Ingegärd C. E., ordförande i Folkpartiets kvinnoförbund, led. av riksdagen

Fredgard, Sonja I., ordförande i Centerns kvinnoförbund

Frithiofson, Karl A. F., ordförande i Sveriges riksidrottsförbund

- Gahrton, Per, ordförande i Folkpartiets ungdomsförbund
Geijer, K. Arne, Landsorganisationens ordförande, led. av riksdagen
Gustafson, Sven H., led. av riksdagen
Hernelius, J. Allan, led. av riksdagen
Hjalmarson, Jarl H., ordförande i Svenska röda korset
Holm, Tryggve O. A., ordförande i Svenska arbetsgivareföreningen
Johansson, S. Olof H., ordförande i Centerns ungdomsförbund
Josefson, P. L. Ruben, ärkebiskop
Kempe, Inga C., ordförande i Rädna barnens riksförbund
Lundgren, Stig G., ordförande i Folkbildningsförbundet
Mattson, Lisa, ordförande i Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund,
led. av riksdagen
Michanek, Ernst N., generaldirektör
Myrdal, Alva, statsråd, f. d. led. av I kamm.
Möller, Yngve A., chefredaktör, led. av riksdagen
Nordenskiöld, E. Otto E., radiochef
Orring, Jonas A., generaldirektör
von Platen, Gustaf G:son, ordförande i Publicistklubben
Ringholm, Bosse, ordförande i Sveriges socialdemokratiska ungdoms-
förbund
Rydbeck, Olof, ambassadör
Segerstedt Wiberg, Ingrid, ordförande i Svenska FN-förbundet, led. av
riksdagen
Thedin, Nils E., direktör i Kooperativa förbundet
Theolin, Sture, ordförande i Sveriges studenters FN-förbund
Wahlund, Sten G. W., professor, f. d. led. av II kamm.
Åström, C. Sverker, ambassadör
- Sakkunniga:
- Giron, Marc K., utrikesråd, *ställföreträdande ordförande*
Sundberg, Kaj I., minister
Romare, Jan O. G., kanslissekreterare
Eriksson, Lars E., förbundssekreterare i Svenska FN-förbundet
Zetterberg, M. Tore S., informationssekreterare i Svenska FN-förbundet
- Sekreterare:
- Lars Eriksson och Tore Zetterberg i samråd med övriga sakkunniga.

Direktiv (anförande av ministern för utrikes ärendena till statsråds-
protokollet den 7 november 1969):

FN:s generalförsamling beslöt den 19 december 1968 att på lämpligt sätt högtidlighålla FN:s 25-årsjubileum 1970. En samtidigt tillsatt kommitté med uppgift att förbereda högtidlighållandet rekommenderade medlemsstaterna att även nationellt högtidlighålla jubileet. Sverige har på kommitténs förfrågan meddelat att man planerar nationella arrangemang och avser tillsätta en nationalkommitté för att handha dessa. De nordiska utrikesministrarna har enats om att möjligheterna till samnordiska manifestationer bör undersökas. Enligt de kostnadsberäkningar

för svenska åtgärder som Svenska FN-förbundet gjort skulle nationalkommitténs verksamhet, exklusive arvoden till ledamöterna, uppgå till 127 000 kronor.

Kommittén har under tiden 16 januari—21 maj 1970 haft tre sammanträden. Därutöver har arbetet bedrivits inom informella samrådsgrupper inom sekretariatet.

Kommitténs verksamhet har varit inriktad på att dels uppmana institutioner och organisationer till egna aktiviteter i samband med FN-jubileet dels att ikläda sig ekonomiska åtaganden för materialframställning m. m.

Kommittén har redovisat de vidtagna åtgärderna i en den 30 december 1970 dagtecknad rapport.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Nordiska organisationskommittén (UD 1969: 6)

Utsedd genom Kungl. Maj:ts beslut den 24 november 1967 att vara svenska regeringens representant i en kommitté, tillsatt enligt beslut av de nordiska ländernas statsministrar och Nordiska rådets presidium, för utredning av det nordiska samarbetets former:

Rainer, A. Ove, statssekreterare

Sakkunnig:

Kettis, Pär A., avdelningsdirektör

Sekreterare:

Danelius, Hans C. Y., hovrättsassessor

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för kommittén, se 1969: UD 6.

Kommittén har under tiden december 1969—december 1970 haft sex sammanträden samt bl. a. avgett dels den 10 december 1969 en rapport om Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet (NU 1969: 20), dels den 14 september 1970 förslag till arbetsordning för Nordiska rådet och till reglering av tjänstemännens ställning vid samnordiska institutioner.

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971

5. Ledningsgruppen (UD 1970: 4) för översynen av SIDA:s organisation

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1970 för att leda utredningsarbetet rörande SIDA:s organisation och arbetsformer:

Löfqvist, Ivar, generaldirektör, *ordförande*

Feldt, Kjell-Olof, statsråd

Klackenberg, S. Lennart, statssekreterare (fr. o. m. 23 april 1970)

Michanek, Ernst N., generaldirektör

Ryding, P. Göran G., bitr. kabinetssekreterare (t. o. m. 23 april 1970)

Ersättare:

Lidgard, Curt S. H., handelsråd

Narfström, A. J. Petter, överingenjör

Rydén, Jan E., avdelningschef

Vinde, Pierre L. V., budgetchef

Sekreterare:

Jackert, Clas S:son, t.f. organisationsdirektör

Lokal: Statskontoret, Box 2106, 103 13 Stockholm 2, tel. växel 22 08 60

Direktiv (anförande av ministern för utrikes ärendena till statsrådsprotokollet den 23 januari 1970):

Enligt 1 0/0-planen för det statliga utvecklingsbiståndet till u-länderna, som riksdagen antog år 1968, kommer detta bistånd att växa snabbt de närmaste åren (prop. 1968: 101, SU 128, rskr 302). Denna kraftiga expansion har ställt och kommer att ställa stora krav på SIDA:s kapacitet och effektivitet vad gäller att planera och genomföra de bilaterala biståndsinsatserna.

Med hänsyn härtill anförde utrikesministern i prop. 1968: 101 (s. 106) att administrativa reformer kunde visa sig påkallade. I prop. 1969: 1 (bil. 5, s. 45) utvecklades detta vidare: "Genom den planering av det framtida biståndet, som bedrivs av SIDA inom ramen för 1 0/0-planen, och genom den kartläggning av kommande uppgifter och härför erforderliga administrativa funktioner, som denna planering inbegriper, har nu en säkrare grundval erhållits för att bedöma utformningen av den mest ändamålsenliga organisationen av den svenska biståndsförvaltningen."

En sådan bedömning av SIDA:s framtida organisation sker inom SIDA i nära samverkan med statskontoret och har hittills resulterat bland annat i ett principförslag till funktionsplan vars genomförande skulle innebära relativt stora avsteg från den nuvarande organisationen.

SIDA:s personal har ökat från 165 personer budgetåret 1965/66 till 256 personer budgetåret 1969/70. Under samma period har anslagen för det direkta statliga utvecklingsbiståndet ökat från 95 till 350 miljoner kronor. Under trycket av den snabba expansionen av biståndet har verket ställts inför problem av olika slag, vilket har försvårat samordning och central planering. Detta har även medfört att de olika avdelningarnas kortsiktiga verksamhetsinriktning och resursbehov i hög grad kommit att påverka arbetsformer, personalpolitik och organisation.

Det är viktigt att SIDA:s organisation, centralt och på fältet, byggs upp så att den kan motsvara de krav som den växande verksamheten ställer samt att personalresurserna kan utnyttjas och utvecklas på ett rationellt sätt. Härvid bör uppmärksammas i vilken utsträckning vissa typer av bistånd ställer större krav på förvaltningsresurser än andra

och hur detta behöver återspeglas i den framtida organisationen av biståndsmyndigheten. Jag finner det således angeläget att det nyssnämnda utredningsarbetet förs vidare och intensifieras. Det bör inriktas på att nå fram till konkreta förslag till förändringar gradvis av SIDA:s organisation. Mot denna bakgrund anser jag efter samråd med chefen för finansdepartementet att en ledningsgrupp med representanter för utrikesdepartementet, finansdepartementet, SIDA och statskontoret bör tillsättas med uppgift att leda det fortsatta utredningsarbetet.

I första hand bör därvid uppmärksammas vikten av en snabb förstärkning av den interna samordningen inom SIDA och av SIDA:s centrala planerande och kontrollerande funktioner i vad avser användningen av dels de tillgängliga personalresurserna, dels de anslagsmedel för biståndsverksamhet som ställs till SIDA:s förfogande. SIDA bör således ha ett väl anpassat planerings-, styr- och kontrollsystem, som ger verksledningen fullgod möjlighet att planera, styra och kontrollera såväl biståndsmyndighetens verksamhet i stort som utformningen av de konkreta biståndsinsatserna i alla stadier från insatsplaneringen till och med insatsförvaltningen. En viktig förutsättning för detta systems funktion torde vara en stark planerings- och budgeteringsenhet. En sådan enhet förutsätts utarbeta underlag för verksledningens beslut om finansiella ramar och andra gränser, som SIDA:s olika biståndsprogram måste hålla sig inom. Enheten bör vidare få möjlighet att kontrollera hur de planer som gjorts upp fullföljts.

En växande del av biståndsadministrationen förutsätts komma att handhas av SIDA:s biståndskontor ute på fältet. Kostnaderna för dessa biståndskontor, som ökar starkt, har hittills täckts genom sakanslaget för fältverksamhet och inte genom myndighetsanslaget. Från organisatorisk synpunkt bör emellertid hemmamyndigheten och biståndskontoren studeras som en helhet. En viktig uppgift för ledningsgruppen måste därför vara att undersöka och eventuellt lägga fram förslag till förändringar av arbets- och kompetensfördelningen mellan hemmamyndigheten och biståndskontoren. I detta sammanhang bör ledningsgruppen även undersöka vilka organisatoriska förbättringar som bör vidtas för att utbytet av personal mellan hemmamyndigheten och fältet skall kunna ske på ett smidigt sätt.

En arbetsplan har fastställts av ledningsgruppen den 26 juni 1970. Översynen av SIDA:s organisation har i arbetsplanen delats i ett antal delprojekt. Utredningsarbetet bedrivs av personal från statskontoret och SIDA i enlighet med planen.

Ledningsgruppen har under tiden mars—oktober 1970 hållit tre sammanträden.

Ersättarna — som under avdelningschef Rydén's ordförandeskap bereder de ärenden som skall föreläggas ledningsgruppen — har under samma tid hållit sex sammanträden.

Ledningsgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

6. Utredning (UD 1970: 6) rörande åtgärder till stöd för den svensk-amerikanska pressen i Nordamerika

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 maj 1970 att utreda frågan om åtgärder till stöd för den svensk-amerikanska pressen i Nordamerika:

Öberg, N. P. Kjell, generaldirektör

Sekreterare:

Heckscher, Eva, redaktör

Lokal: Utrikesdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm 16, tel. 14 15 20 (ordföranden), växel 22 40 70 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av ministern för utrikesärendena till statsrådsprotokollet den 6 maj 1970):

De svenskspråkiga tidningarna i Nordamerika har under snart ett århundrade spelat en betydande roll för att vidmakthålla kunskaperna om hemlandet och det svenska språket bland de svenska invandrarna i Nordamerika och deras ättlingar. De har också fyllt en uppgift som förbindelselänk mellan invandrarna inom de olika regioner, där en svensk bosättning skedde.

När den svenska invandringen avtog, försvagades underlaget för den svenska tidningsverksamheten. Ett stort antal av dessa tidningar har sedan successivt måst nedläggas eller slås samman. De återstående tidningarna har kämpat med ständigt ökade ekonomiska svårigheter i takt med minskande läsarantal, sjunkande upplagor och avtagande inkomster, föranlett av att det svensk-språkiga läsarunderlaget kraftigt minskat.

Endast genom personliga och ekonomiska uppoffringar har de flesta av de ännu utkommande tidningarna kunnat fortsätta att utkomma. Upplagorna är i de flesta fall mycket små. Sammanlagt beräknas de nio svenskspråkiga tidningarna i USA och Canada ha en upplaga på 42 000 exemplar.

Sex av dessa tidningar utkommer i Förenta Staterna på geografiskt vitt skilda orter, nämligen New York, Chicago, Los Angeles, San Francisco, Seattle och Austin. Tre tidningar hör hemma i Canada, nämligen Toronto, Winnipeg och Vancouver.

De svenskspråkiga tidningarnas ekonomiska situation har i olika sammanhang uppmärksamats. En viss materialförsörjning sker från Sverige, bekostad av allmänna medel. Även privata insatser görs för att förse tidningarna med kostnadsfritt Sverige-material. De grundläggande problemen i fråga om personal, inkomster och teknisk utrustning kvarstår emellertid olösta.

Med anledning av två likalydande motioner till 1969 års riksdag (I: 249 och II: 285) har riksdagen anhållit om utredning rörande åtgärder till stöd för den svensk-amerikanska pressen i Nordamerika (rskr 1969: 372).

I utrikesutskottets av riksdagen godkända utlåtande över de nämnda motionerna (UU 1969: 22) framhölls, att en utredning borde företas för att erhålla underlag för en bedömning huruvida åtgärder bör vidtas till stöd för den svensk-amerikanska pressen och vilken form ett sådant bistånd bör få. Därvid kunde enligt utskottet t. ex. undersökas

möjligheterna av att införa ett stipendiesystem, varigenom från Sverige utsända typografer genom anställning vid ifrågavarande tidningar skulle kunna underlätta dessas fortbestånd. Även andra åtgärder bör enligt utskottet givetvis prövas, exempelvis i fråga om anskaffning av modernare tryckeriteknisk utrustning. Möjligheten av en successiv omläggning till engelska språket bör enligt utskottet uppmärksammas, varigenom en anknytning möjliggörs till det ökande antalet svenskättlingar i tredje och fjärde generationen från emigrantstadiet.

Mot bakgrunden av vad jag anfört och riksdagens beslut vill jag förorda en utredning om behovet av stöd till den svensk-amerikanska pressen i Nordamerika. De synpunkter på utredningsarbetet, som framhållits av utskottet bör beaktas av utredaren. Utredningsuppdraget bör sålunda omfatta en kartläggning av den svensk-amerikanska pressens aktuella situation och en bedömning av om stödåtgärder är erforderliga och praktiskt möjliga att genomföra. Vidare bör formerna för ett eventuellt stöd i så fall övervägas. Jag anser att kostnaderna för ett sådant stöd får vägas mot andra utgifter inom ramen för den årliga medelstilldelningen för den allmänna informationen om Sverige i utlandet. Det bör ankomma på utredaren att inhämta synpunkter på möjliga stödåtgärder från vederbörande tidningsföretag.

Det är angeläget att utredningen bedrivs så skyndsamt som möjligt.

Den sakkunnige har under tiden juni 1970—oktober 1970 sammanträtt fyra gånger med bl. a. cheferna för utrikesdepartementets press- och informationsbyråer.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

Försvarsdepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970

1. 1968 års utredning (Fö 1969: 18) om biståndsutbildning

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 oktober 1968 för att utreda frågan om utbildning av vapenfria tjänstepliktiga och andra värnpliktiga för internationell biståndsverksamhet m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 23 oktober 1968):

Mellqvist, Sven A., expeditör, led. av riksdagen

Experter:

Creutzer, Bertil R., överste

Elmqvist, Karl-Axel, förbundssekreterare

Lindow, M.-W. Styrbjörn R. A. R:son, kansliråd

Marcus, Stig, hovrättslagman (fr. o. m. den 27 januari 1970)

Ringholm, Bosse, förbundsordförande

Ringmar, R. Torgil, avdelningschef

Sekreterare:

Engman, O. Ingemar, departementssekreterare

Direktiven för utredningen, se 1969: Fö 18.

Utredningen har under tiden november 1969—april 1970 hållit 16 sammanträden.

Utredningen har i juni 1970 avgett betänkandet "Värnplikt och biståndsutbildning" (Stencil Fö 1970: 8).

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971

2. Militära tjänstgöringsåldersutredningen (Fö 1965: 22)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 december 1963 för prövning av vissa frågor rörande användandet av äldre militär och civilmilitär personal (se Post- och Inrikes tidn. den 28 december 1963):

Resare, Alf C. R., överdirektör, *ordförande*

Borgquist, Frithiof, byråchef

Lundberg, Lars H:son, kommendör

Tiby, K. Ivar, departementssekreterare

Winther, Otto W. G., departementssekreterare

Experter:

Carleson, Sven A., kommendörkapten (fr. o. m. den 1 april 1970)

Junger, Tage G., överste

Jägerstedt, J. E. Rune, kapten

Larsson, S. Rune W., överste (t. o. m. den 9 februari 1970)

Lundgren, Carl-Ulrik, överstelöjtnant

Sjöstrand, Arne F. A., förvaltare

Sekreterare:

Lindahl, Carl-Fredrik H., major

Lokal: Tetragon, Sveavägen 166, 1 tr., 113 46 Stockholm, tel. 32 96 48
(sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1965: Fö 22. Härutöver har utredningen den 12 maj 1966 ålagts att verkställa översyn av behovet av befälspersonal inom flygvapnets krigs- och fredsorganisation.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 33 sammanträden samt företagit studiebesök vid krigsorganiserat förband under krigsförbandsövning och följt verksamheten inom flygvapnets fredsorganisation.

Utredningens huvuduppdrag slutfördes år 1969. Utredningen har i oktober 1970 avgett en promemoria om långtidsanställning av fältflygare (Stencil Fö 1970: 11).

Utredningens arbete om befälsordningen vid flygvapnet beräknas pågå under hela år 1971.

3. Marinens befälsutredning (Fö 1965: 23)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 december 1963 för att verkställa utredning rörande befälssystemet vid marinen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 10 januari 1964):

Borgquist, Frithiof, byråchef

Experter:

Algenon, Carl-Fredrik R., kommendörkapten av 1. graden

Egerstad, Torbjörn, överstelöjtnant

Hallerdt, Hans B., kommendörkapten av 1. graden

Hedén, Carl-Olof, överstelöjtnant

Heiroth, Ulf O., kommendörkapten av 1. graden

Lyth, K. Erik, överste

Rudberg, Per Y., kommendör

Skeppstedt, Sven H., överstelöjtnant

Sekreterare:

Heiroth, Ulf O., kommendörkapten av 1. graden

Lokal: Långa Raden 2, Fack, 100 14 Stockholm 100, tel. 21 04 31,
växel 23 27 85 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1965: Fö 23.

Utredningen har följt verksamheten vid flottans och kustartilleriets utbildningsanstalter och förbandsenheter samt utbildningen vid krigs-

organiserade staber och förband inom marinen under krigsförbandsövningar och särskilda övningar.

Utredningen har företagit studieresor till Västtyskland och Norge och därunder studerat den marina befälsstrukturen med avseende på rekrytering, utbildning och utnyttjande i respektive land.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

4. 1966 års värnpliktskommitté (Fö 1967: 23)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1966 för att verkställa utredning rörande den närmare utformningen av utbildningen för värnpliktiga i specialtjänst och vissa frågor rörande den frivilliga befälsutbildningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 28 juli 1966):

Gustavsson, Bengt T., led. av riksdagen

Experter:

Bennegård E. B. Hilding, överstelöjtnant

Benskiöld, Torsten E. A., major

Borgquist, Frithiof, byråchef

Brissman, Per-Gunnar, överste

Kesselmark, Leif Å., major

Lindén, Sven, kommandör

Lugn, Robert P. E., överstelöjtnant

Månsson, Arne S., överstelöjtnant

Olsson, S. Olof, major (t. o. m. den 31 mars 1970)

Reuterswärd, Wilhelm G., överste

Rosenius, Carl Olof, överstelöjtnant (t. o. m. den 30 april 1970)

Skarstedt, Carl-Ivar S., rättschef

Smedler, Jan-Eric G., överste

Sekreterare:

Nystedt, Stig H., byrådirektör

Bitr. sekreterare:

Jansson, Eric K., förvaltare

Lokal: Försvarsdepartementets kommittélokaler, Sehlstedtskatan 9, 115 28 Stockholm, tel. 61 35 03 (sekreteraren), 67 18 08 (bitr. sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1967: Fö 23. *Tilläggsdirektiv*, se 1969: Fö 11 och 1970: Fö 9.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 70 sammanträden. Dessutom har arbetsgrupper inom kommittén hållit ett flertal sammanträden med representanter för militära och civila myndigheter och organisationer. Utbildning av värnpliktiga har studerats vid olika förband och kurser.

Kommittén har den 6 november 1970 avgett delbetänkandet "Utbildning m. m. av värnpliktiga i specialtjänst" (SOU 1970: 65).

Kommittén beräknas avge delbetänkande beträffande översyn av värnpliktssystemet under 1971.

Kommitténs arbete i övrigt beräknas pågå under hela år 1971.

5. Utredningen (Fö 1967: 24) om handräckningsvärnpliktiga

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1966 för att verkställa utredning angående utbildningstiden för värnpliktiga med begränsad militär användbarhet m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 28 juli 1966):

Nihlfors, Folke U., organisationsdirektör, f. d. led. av II kamm.

Experter:

Börjesson, Paul D., kapten

Ericson, Rune P. R., kapten

Franzén, Nils P., organisationsdirektör

Hammar, Bengt J. H. L., major

Karlsson, E. Thore A., byrådirektör

Knutsson-Hall, Torsten K., organisationsdirektör

Norrmo, Sten E., major

Nyström, Bror-Oskar, major

Renberg, Holger V., rektor

Sjöberg, Bengt O. H. R., överstelöjtnant

Tunér, Hans G., byrådirektör (fr. o. m. den 24 oktober 1970)

Ysander, B. Christer A., kansliråd

Sekreterare:

Kourtzman, Per E., departementssekreterare

Lokal: Försvarsdepartementets kommittélokaler, Sehlstedtgatan 9, 115 28 Stockholm, tel. 60 25 35, 67 66 44 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1967: Fö 24.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 29 sammanträden. Dessutom har olika arbetsgrupper sammanträtt ett flertal gånger. Studiebesök har gjorts vid vissa förband och skolor.

De med Kungl. Maj:ts medgivande sedan hösten 1968 anordnade försöken vid förbanden inom Gotlands militärkommando, syftande till att i viss utsträckning ersätta handräckningsvärnpliktiga med civil personal, har avslutats under år 1970. En redogörelse för nämnda försök, såvitt de avsåg driften vid matinrättningarna, ingavs till Kungl. Maj:t den 11 december 1969 samtidigt med vissa förslag. Under november—december 1969 företog utredningen en enkät hos samtliga förband och skolor för att efterhöra befälskårernas önskemål om bl. a. driften av personalserveringarna. Utredningen har den 2 mars 1970 avgett en redogörelse för såväl resultatet av enkäten som försöksverksamheten i vad

den avsåg driften av befälmässarna. Samtidigt framlades förslag till vissa personal- och driftsformer vid militära mässar.

Utredningen har den 12 juni 1970 avgett delbetänkandet "Bemanningsformer för statliga isbrytare och sjömättningsfartyg" (Stencil Fö 1970: 9).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1971.

6. 1967 års rekvisitions- och förfogandeutredning (Fö 1968: 19)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 januari 1967 för att överse rekvisitions- och förfogandelagstiftningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 6 februari 1967):

Lundberg, N. Ragnar W., f. d. generaldirektör

Sekreterare:

Skarstedt, Carl-Ivar S., rättschef

Lokal: Försvarsdepartementet, Regeringsgatan 1, Fack, 103 20 Stockholm 16, tel. växel 22 40 70

Direktiven för utredningen, se 1968: Fö 19.

Författningsförslag har tillställts bl. a. utredningens kontaktmän hos totalförsvarsmyndigheterna som underlag för fortsatta överläggningar.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

7. Försvarets fredsorganisationsutredning (Fö 1968: 20)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 februari 1967 för att utreda frågan om vissa ändringar i krigsmaktens fredsorganisation (se Post- och Inrikes tidn. den 9 februari 1967):

Wesström, Eric A., f. d. landshövding

Experter:

Betzfeldt, Karl-Hugo, överstelöjtnant (t. o. m. den 30 november 1970)

Dahlberg, Benkt C. I., direktör

Franzén, Nils P., organisationsdirektör

Hallqvist, Per-Olof, major (fr. o. m. den 1 december 1970)

Hansson, Nils O., överste (fr. o. m. den 1 december 1970)

Höijer, Gunnar, krigsråd

Johnson, J. Åke, kommandörkapten av 1. graden

Larsson, Sven E., departementsråd

Lugn, Robert, överstelöjtnant (t. o. m. den 30 november 1970)

Månsson, E. O. Sigvard, överste (fr. o. m. den 17 november 1970)

Nordbeck, S. E. Gunnar, major (fr. o. m. den 18 april 1970)

Varenius, Bo G. O., överste (t. o. m. den 16 november 1970)

Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd

Sekreterare:

Wigardt, Hans G. T., organisationsdirektör

Bitr. sekreterare:

Jonsson, Kenny, byrådirektör (t. o. m. den 30 november 1970)
Lyckeberg, L. Nils, kanslisekreterare (fr. o. m. den 1 december 1970)
Tamfeldt, Bengt G., major (fr. o. m. den 1 december 1970)
Ullbrant, Ivan H., byrådirektör (t. o. m. den 30 november 1970)

Lokal: Försvarsdepartementet, Regeringsgatan 1, Fack, 103 20 Stockholm 16, tel. växel 22 40 70 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1968: Fö 20.

Utredningen har den 27 augusti 1970 erhållit tilläggsdirektiv som föreskriver att utredningsarbetet rörande ett fredsförband i det inre av övre Norrland skall inriktas på Arvidsjaur-alternativet. Under arbetet skall därvid särskild vikt läggas vid att studera och kostnadsberäkna behovet av åtgärder för att skapa en god arbets- och fritidsmiljö för fast anställda och värnpliktiga.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 52 sammanträden, varav 15 under resor, samt besökt två arméförband, en örlogsbas, åtta kommuner samt länsstyrelserna i Västernorrlands, Västert bottens, Norrbottens och Örebro län. Vidare har del av utredningen gjort studiebesök i Danmark och Finland. Översiktlig rekognoscering av orter i det inre av övre Norrland har utförts vid två tillfällen under sammanlagt en vecka.

Delbetänkanden nr 4 och 5 har den 2 januari 1970 avgetts om indragning av flottiljadministrationen vid Östgöta flygflottilj (Stencil Fö 1969: 5) respektive den 31 mars 1970 om förutsättningar för att förlägga ett nytt förband i norr, etapp 1 (Stencil Fö 1970: 6). Vidare har avgetts förslag rörande artilleriflygskolans lokalisering (skrivelse den 1 juni 1970).

Efter förslag från utredningen har Kungl. Maj:t genom beslut den 13 juni 1969 uppdragit åt överbefälhavaren att under budgetåret 1969/70 genomföra försöksverksamhet rörande stabs- och förvaltningsorganisationen m. m. inom försvarsområde. Kungl. Maj:t har genom beslut den 29 juni 1970 efter förslag från utredningen uppdragit åt överbefälhavaren att fortsätta försöksverksamheten under budgetåret 1970/71.

Utredningen beräknas avge delbetänkande nr 6 (förutsättningar för att förlägga ett nytt förband i norr, etapp 2) under våren 1971.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

8. 1968 års personalkategoriutredning (Fö 1969: 16)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1968 för att verkställa utredning rörande vissa personalfrågor vid försvarets materielverk m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 30 juli 1968):

Curtman, Curt W., f. d. överdirektör, *ordförande*

Blomqvist, O. Rune, departementsråd

Skoglund, B. E. Folke, överdirektör

Experter:

Elg, Gösta R., avdelningsdirektör

Engdahl, Gunnar V., överste

Kollind, Hans O., krigsråd (fr. o. m. den 16 november 1970)

Sölve, Torkel W:son, marindirektör av 2. graden

Wedin, R. Foke, f. d. amiralitetsråd

Ålander, Olof G., byrådirektör

Åsgård, Bo H., marindirektör av 1. graden

Sekreterare:

Augustinsson, Curt W., byrådirektör (t. o. m. den 31 december 1970)

Rosell, Egon E., organisationsdirektör (fr. o. m. den 15 december 1970)

Lokal: Lunmakargatan 13, 111 37 Stockholm, tel. 10 72 73

Direktiven för utredningen, se 1969: Fö 16.

Enligt chefens för försvarsdepartementet beslut den 16 oktober 1970 har utredningen att — utom såvitt gäller fråga om personaladministrationen inom försvaret — vid utredningsuppdragets fullgörande ta i beaktande de framställningar som gjorts av Sveriges Civilingenjörsförbund beträffande översyn av de kvalificerade teknikernas framtida möjligheter inom försvaret och av Försvarets Civila Tjänstemannaförbund beträffande arbetsvillkor m. m. för civilanställda inom försvaret.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 46 sammanträden. Dessutom har ett omfattande arbete bedrivits i olika arbetsgrupper. Utredningen har i första hand inriktat sitt arbete på den centrala instansen, försvarets materielverk.

Utredningen beräknas avge delbetänkande beträffande central instans under senare hälften av 1971.

Utredningens arbete i övrigt beräknas pågå under hela år 1971.

9. Försvarets materielanskaffningsutredning (Fö 1969: 17)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1968 med uppdrag att utreda organisationen av anskaffningsverksamheten och därmed sammanhängande funktioner m. m. inom försvarets materielverk (se Post- och Inrikes tidn. den 31 juli 1968):

Gustafsson, N. Gunnar, led. av riksdagen, *ordförande*

Eklund, C. Gunnar, generalmajor

Nilsson, Jan H., departementsråd

Sebardt, Carl E. W., bruksdisponent

Sundén, U:son Åke, generaldirektör

Experter:

Arman, Jan-Olof, överingenjör

Björnson, Las-Eric, departementssekreterare

Grandin, Gunnar E., konteramiral

Grenander, P. Gunnar R. G., överste

Holmberg, Gunnar E., planeringsdirektör
 Härlin, Olof C. A., överingenjör
 Kihlberg, Anders, byrådirektör
 Lindgren, Henrik G. A., avdelningschef
 Ludvik, Klaus, organisationsdirektör
 Nilsson, Björn, direktör
 Silvé, Ernst E., överste
 Sölve, Torkel W:son, marindirektör av 2. graden

Sekreterare:

Nilsson, Sten Börje R., kommandör

Bitr. sekreterare:

Strokirk, Lennart B. G., överstelöjtnant

Tibell, S. Olof G., flygdirektör

Lokal: Banérgatan 62, 104 50 Stockholm 80, tel. växel 67 95 60
 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1969: Fö 17.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 59 sammanträden.

Utredningen har den 15 december 1970 avgett delbetänkande rörande verksamheten vid försvarets materielverk (Stencil Fö 1970: 12).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

10. *Utredningen (Fö 1970: 16) om befodringsförfarandet m. m. inom krigsmakten*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 december 1968 för att utreda befodringsförfarandet m. m. inom krigsmakten.

Lundberg, N. Ragnar W., f. d. generaldirektör

Experter:

Holmstedt, Nils G., överste

Igelstam, Rutger M., överstelöjtnant

Löfstad, Einar, O., 1:e byråintendent (fr. o. m. den 1 december 1970)

Ogner, Stig, V., kansliråd

Werner, Ulf C. L., departementssekreterare

Sekreterare:

Olsson, Jan O., kanslisekreterare

Lokal: Försvarsdepartementet, Regeringsgatan 1, Fack, 103 20 Stockholm 16, tel. växel 22 40 70 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1970: Fö 16.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 28 sammanträden samt utarbetat preliminärt förslag till vitsordssystem för krigsmakten. Underhandskontakter har därvid tagits med företrädare för centrala och regionala staber och berörda personalorganisationer.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

11. 1969 års försvarsforskningsutredning (Fö 1970: 17)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 februari 1969 för översyn av försvarsforskningens framtida inriktning, ledning, organisation, samordning och ansvarsförhållanden (se Post- och Inrikes tidn. den 27 februari 1969):

Engström, Arne V., professor, *ordförande*

Borg, L. Göran, professor

Lindström, B. E. Gunnar, direktör

Lundquist, Nils Henrik, avdelningschef

Sköld, Nils G., generalmajor

Experter:

Bäcklund, Siv I., förste forskningsingenjör (fr. o. m. den 10 februari 1970)

Grape, S. Lennart, kansliråd

Gustafsson, Bengt E., professor

Nordling, O. V. Tore, civilingenjör (fr. o. m. den 10 februari 1970)

Oscarsson, Bo S. I., avdelningsdirektör

Wallin, Björn A., byrådirektör (fr. o. m. den 10 februari 1970)

Sekreterare:

Wahlström, J. Klas E., t. f. kansliråd

Bitr. sekreterare:

Högberg, Lars G., fil. lic.

Lokal: Försvarsdepartementet, Regeringsgatan 1, Fack, 103 20 Stockholm 16, tel. växel 22 40 70 (sekreterarna)

Direktiven för utredningen, se 1970: Fö 17.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 17 sammanträden.

Utredningen har den 29 juni 1970 avgett principbetänkandet "Forskning för försvarssektorn" (SOU 1970: 54).

En för 1969 års försvarsforskningsutredning och 1969 års utredning för samordnad forskning gemensam expertgrupp har redovisat faktorer av betydelse för det långsiktiga behovet av resurser för flygteknisk forskning i en särskild rapport (Stencil Fö 1970: 10).

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

12. 1969 års Skeppsholmsutredning (Fö 1970: 18)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 april 1969 med uppgift att upprätta utbyggnadsplan för Skepps- och Kastellholmarna:

Pålsson, E. Roland, departementsråd, *ordförande*

Morling, Bertil J. A., departementssekreterare

Rosén, Nils-Arne, avdelningsdirektör

Wilborg, Nils, avdelningsdirektör

Expert:

Laine, Christian, avdelningsdirektör (fr. o. m. den 3 mars 1970)

Bitr. sekreterare:

Forsell, L. O. Torbjörn, departementssekreterare

Lokal: Utbildningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för utredningen, se 1970: Fö 18.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sju sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

13. 1969 års skyddsrumsutredning (Fö 1970: 19)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 oktober 1969 för att verkställa utredning angående skyddsrumbyggnad (se Post- och Inrikes tidn. den 5 november 1969):

Swanstein, Stig N. S., landssekreterare

Experter:

Nordbeck, Lennart V., länsassessor

Schwarz, Brita E., byråchef

Terstad, I. Gösta A., kansliråd

Westin, J. Olle, kansliråd

Sekreterare:

Edmén, Lars H., civilförsvarsdirektör

Lokal: Länsstyrelsen i Västmanlands län, Fack, 721 86 Västerås, tel. 021/11 02 00 (sekreteraren) eller 021/13 39 68

Direktiven för utredningen, se 1970: Fö 19.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 18 sammanträden.

Utredningen beräknas under året avge delbetänkande om vissa principfrågor.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

14. Delegationen (Fö 1970: 20) för införande av nytt system för planering och budgetering inom försvaret

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 februari 1970 för att under Kungl. Maj:t leda införandet av nytt system för planering och budgetering inom försvaret:

Dahlberg, Benkt C. I., direktör, *ordförande* (t. o. m. den 19 april 1970)

Lindow, M.-W. Styrbjörn R. A. R:son, kansliråd, *ordförande* (fr. o. m. den 20 april 1970)

Andersson, J. Sven G., departementsråd (t. o. m. den 23 augusti 1970)

Frank, Aage, avdelningsdirektör

Holmberg, Gunnar E., planeringsdirektör
Johansson, Bengt, A. W., kansliråd (fr. o. m. den 24 augusti 1970)
Klefbom, Folke R., avdelningsdirektör
Landergren, Nils G. G., överste
Nilsell, Ragnar N., krigsråd
Nilsson, Stig Å., organisationsdirektör
Palm, Tore, revisionsdirektör

Sekreterare:

Lindow, M.-W. Styrbjörn R. A. R:son, kansliråd (t. o. m. den 19 april 1970)

Sjöberg, Bengt O. H. R., överstelöjtnant (fr. o. m. den 20 april 1970)

Lokal: Försvarsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm 16, tel. växel 22 40 70 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats. Delegationen får meddela anvisningar och direktiv till myndigheterna för den närmare utformningen av det nya systemet och för att förbereda dess införande.

Delegationen har under tiden februari—oktober 1970 hållit 29 sammanträden.

Delegationen har lämnat 19 uppdrag till myndigheter. Av dessa avses 10 uppdrag ligga till grund för beslut under hösten 1970.

Delegationens beslut har successivt delgivits myndigheterna.

Delegationen beräknas upphöra med sin ledningsfunktion under år 1971.

15. *Organisationskommittén (1970: 21) för regionmusiken*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 maj 1970 för att vidtaga de åtgärder och utföra det fortsatta planeringsarbete som erfordras för att omorganisera militärmusiken till regionmusiken (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juni 1970):

Rosenblad, Urban S., direktör, *ordförande*

Florstedt, Erik W., musikförvaltare (t. o. m. den 21 september 1970)

Gustafsson, Hans I., stadsdirektör

Larsson, Stig K., musikfanjunkare (fr. o. m. den 22 september 1970)

Lindblom, Paul, direktör

Ogner, Stig V., kansliråd

Experter:

Brilioth, Erik-Gustaf J., kanslisekreterare

Cederberg, Ingvar, intendent (fr. o. m. den 9 december 1970)

Espling, Bengt O., kapten

Jansson, Bertil G., producent (fr. o. m. den 24 augusti 1970)

Magnusson, K. G. (Karl-Gustav), överste

Törnbom, Olle Z., byrådirektör

Wallin, Nils L., direktör (t. o. m. den 8 december 1970)

Weiberg, Allan H., musikdirektör

Winéus, Bengt G. departementssekreterare

Sekreterare:

Granmar, Jan G., byrådirektör (fr. o. m. den 17 augusti 1970)

Lokal: Försvarsdepartementets kommittélokaler, Sehlstedtskatan 9, 115 28 Stockholm, tel. 62 28 07, 62 21 09.

Direktiv (PM upprättad den 6 maj 1970 inom försvarsdepartementet):

I prop. 1970: 31 har lagts fram förslag om att militärmusiken skall ombildas till en ny organisation med anknytning till försvaret, benämnd regionmusiken, som skall ha uppgifter inom såväl försvaret som det allmänna musiklivet. Ställning har tagits till huvuddragen i de organisatoriska förändringar som erfordras för denna omvandling av militärmusiken. Den nya organisationen föreslås bli genomförd fr. o. m. den 1 juli 1971. I propositionen berörs i olika sammanhang vissa frågor som bör ytterligare övervägas i det fortsatta planeringsarbetet. För att utföra detta arbete samt att i övrigt förbereda och genomföra omorganisationen har denna dag tillsatts en organisationskommitté för regionmusiken. I det följande sammanfattas i huvudsak de arbetsuppgifter som denna organisationskommitté, mot bakgrund av vad som föreslås i propositionen, skall ha.

1. Allmänt

Organisationskommittén har det allmänna ansvaret för att utföra det planerings- och förberedelsearbete som erfordras för omorganisationen av militärmusiken till regionmusiken. Det bör härvid ankomma på kommittén att lämna förslag till de bemyndiganden och uppdrag som Kungl. Maj:t bör lämna statlig myndighet eller kommittén för att denna omorganisation skall kunna genomföras fr. o. m. den 1 juli 1971.

2. Regionmusikens uppgifter m. m.

I prop. 1970: 31 har gjorts en allmän beskrivning av regionmusikens uppgifter inom försvaret och det allmänna musiklivet. Föredragande departementschefen har också gjort ett uttalande om fördelningen av regionmusikens insatser mellan dessa båda sektorer. Ansvaret för att genom vidareutbildning förbereda nuvarande militärmusiker för de nya uppgifterna ligger tills vidare på Institutet för rikskonsorter. Organisationskommittén bör göra en bedömning av den möjliga omfattningen av regionmusikens insatser under det första verksamhetsåret samt avge riktlinjer för dessa insatser fördelning inom regionerna på försvaret och det allmänna musiklivet. Till grund för denna fördelning bör ligga uppgifter från respektive intressenter rörande musikbehovet inom de olika sektorerna och 1968 års musikkommittés uppskattning av försvarets musikbehov. Vad gäller insatserna inom det allmänna musiklivet skall organisationskommittén bedöma hur stor del av kapaciteten som bör disponeras för rikskonsertverksamhet och hur stor del som bör disponeras av regionmusikens regionala ledning för direkta insatser. Vid bedömningarna skall kommittén ta hänsyn till den tid som under ett inledningsskede bör avsättas för vidareutbildning. Som en riktlinje för fördelningen av insatserna bör tills vidare gälla att ca 40 procent av den

totala kapaciteten disponeras för uppgifter inom försvaret och ca 60 procent för uppgifter inom det allmänna musiklivet. Organisationskommittén skall särskilt beakta vad som i propositionen anförts angående fördelning av stockholmsavdelningens insatser mellan försvaret och det allmänna musiklivet.

I propositionen framhålls att verksamhet som musklärare och instrumentalpedagog inom skolväsende och frivillig musikutbildning inte bör bedrivas inom ramen för musikernas tjänstgöring i regionmusiken. Med tanke på den brist på musikpedagoger som f. n. råder på många håll framhöll dock föredragande departementschefen att tjänstgöringen i regionmusiken i förekommande fall bör planeras så att pedagogisk verksamhet av angivet slag underlättas. Detta bör beaktas av kommittén.

Organisationskommittén skall vidare överväga i vilka former regionmusiken skall kunna samverka med andra musikinstitutioner, såsom de statsunderstödda symfoniorkestrarna, och med musikalisk amatörverksamhet.

3. *Organisatoriska frågor m. m.*

Organisationskommittén skall utarbeta förslag till närmare avgränsning av de olika regionerna med utgångspunkt från den samverkan musikavdelningarna emellan som föreslagits i prop. 1970:31. Kommittén bör därvid arbeta vidare på de förslag som lagts fram av 1968 års musikkommitté.

Organisationskommittén skall vidare överväga i vilka former regionmusikens regionala ledning skall samverka med företrädare för försvaret och rikskonsertverksamheten samt med intressenter inom regionens kulturliv. Därvid bör särskilt övervägas hur samverkan med intressenter på primärkommunal och landstingskommunal nivå och med intressenter inom folkbildning skall ske. I dessa frågor bör kommittén samråda med kulturrådet.

I propositionen har framhållits att det är väsentligt att förutom kapellmästarna även musikerna deltar i planeringen av den musikaliska verksamheten. Organisationskommittén bör utarbeta förslag till former för samarbete mellan kapellmästare, musiker och övrig personal vid regionmusikens musikavdelningar.

4. *Personalfrågor*

Till organisationskommitténs viktigaste uppgifter hör att göra en kartläggning av den aktuella personalsituationen och förbereda tillsättning av tjänster i den nya organisationen. Sedan avtal träffats om löner och anställningsvillkor och statsmakterna fattat beslut om regionmusikens personalorganisation skall kommittén tillsätta tjänsterna i regionmusiken. Vid planeringsarbetet betr. personalfrågor skall kommittén utgå från de förslag till övergångsåtgärder som 1968 års musikkommitté har föreslagit. Organisationskommittén skall särskilt kartlägga de åtgärder som blir nödvändiga för avveckling av militärmusikkårer som skall läggas ned, förstärkning av musikavdelningarna i Norrland och omorganisation av stockholmskårerna.

Organisationskommittén skall vidare bl. a. utarbeta förslag till bestämmelser rörande personalens tjänstgöring inom försvaret.

Organisationskommittén bör slutligen även överväga de åtgärder

som kan behövas för att med hänsyn tagen till de ändrade utbildningsförhållandena underlätta en tillfredsställande rekrytering till regionmusiken.

5. Utbildningsfrågor

Organisationskommittén skall överväga utformningen av fortsatt utbildning för militärmusiker som vid omorganisationen icke genomgått nuvarande tvååriga underofficersutbildning. Kommittén skall vidare utarbeta förslag till former för specialutbildning för den rent militär-musikaliska verksamheten och den under en övergångstid erforderliga vidareutbildningen för inriktning mot rixskonsertverksamheten. I utbildningsfrågor bör organisationskommittén samråda med organisationskommittén för högre musikutbildning och med Institutet för rixskonsorter.

6. Lokalfrågor m. m.

Organisationskommittén bör närmare utreda frågorna om regionmusikens framtida lokalförsörjning och därvid ta erforderliga kontakter med berörda myndigheter. Organisationskommittén bör därvid arbeta vidare på de förslag som lagts fram av 1968 års musikkommité.

Organisationskommittén bör vidare särskilt överväga hur regionmusikens transportfrågor skall lösas.

Kommittén har under tiden juni—oktober 1970 hållit sex sammanträden. Besök har gjorts vid militärmusikkåren i Eksjö. Samråd har tagits med organisationskommittén för högre musikutbildning. Slutlig framställning om anslag för budgetåret 1971/72 till regionmusiken har getts in till försvarsdepartementet.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

16. Utredningen (1970: 22) rörande det militära försvarets och civilförsvarets utveckling m. m.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 oktober 1970 för att utreda det militära försvarets och civilförsvarets utveckling m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 14 november 1970):

Lange, N. Gunnar, f. d. statsråd, led. av riksdagen, *ordförande*

Gustavsson, Bengt T., led. av riksdagen

Gustafsson, C. E. Torsten, led. av riksdagen

Göransson, J. Olle, led. av riksdagen

Hernelius, J. Allan, led. av riksdagen

Wedén, Sven M., led. av riksdagen

Experter:

Ekebjär, N. Göran, avdelningsdirektör (fr. o. m. den 1 december 1970)

Enquist, Jan, kommandörkapten av 1. graden (fr. o. m. den 15 december 1970)

Grape, S. Lennart, kansliråd

Johansson, Bengt A. W., kansliråd

Landergren, Nils G. G., överste (fr. o. m. den 15 december 1970)
Lindow, M.-W. Styrbjörn R. A. R:son, kansliråd
Thyberg, P. Erik, avdelningsdirektör (fr. o. m. den 1 december 1970)
Wachtmeister, Wilhelm H. F., utrikesråd
Winblad, Harry, överstelöjtnant (fr. o. m. den 15 december 1970)

Huvudsekreterare:

Blomqvist, O. Rune, departementsråd

Sekreterare:

Engman, O. Ingemar, departementssekreterare

Fremlin, Rune N. G., departementssekreterare

Hellman, Sven R., överingenjör

Lokal: Storkyrkobrinken 7, 103 10 Stockholm, tel. växel 22 45 00
(sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Andersson till statsrådsprotokollet den 16 oktober 1970):

Försvarsbesluten var fram till år 1958 ettåriga och innebar i huvudsak att det militära försvarets krigs- och fredsorganisationer reglerades till omfattning och innehåll. Denna avvägning i detalj övergavs år 1958, då statsmakterna (prop. 1958: 110, SU B 53, rskr B 83) övergick till ett flerårigt försvarsbeslut. Detta angav allmänna riktlinjer för den fortsatta utvecklingen och bestämde en ekonomisk ram för driftbudgeten som utgångspunkt för planeringsarbetet under beslutsperioden, budgetåren 1958/59—1960/61.

1961 års försvarsbeslut (prop. 1961: 1 bil. 6, SU 4, rskr 4), som omfattade budgetåren 1961/62 och 1962/63, utformades enligt samma huvudprinciper som hade antagits av 1958 års riksdag. Genom beslutet bestämdes en ekonomisk ram som omfattade både drift- och kapitalbudgeten för det militära försvaret.

De principer som kommit till uttryck i 1958 och 1961 års riksdagsbeslut har sedermera i allt väsentligt legat till grund för 1963 och 1968 års försvarsbeslut (prop. 1963: 108, SU 113, rskr 265 resp. 1968: 110, SU 122, rskr 281).

För civilförsvaret lades grunden för den nuvarande verksamheten genom beslut av statsmakterna åren 1956 och 1959. I 1956 års beslut (prop. 1956: 185, 2LU 52, rskr 376) fastställdes principer för utrymningsplanläggningen och det fortsatta skyddsrummsbyggandet. Genom 1959 års beslut (prop. 1959: 114, SU 85, rskr 233) reglerades huvudragen i organisationen för förebyggande och skadeavhjälpande verksamhet, utbildningsverksamhetens omfattning och civilförsvarsstyrelsens organisation.

Alltsedan år 1960 har utredningsarbetet rörande civilförsvarets fortsatta utveckling i viss mån samordnats med motsvarande arbete beträffande det militära försvaret. 1961, 1963 och 1968 års beslut (prop. 1961: 1 bil. 13, SU 11, rskr 11, prop. 1963: 86, SU 100, rskr 225 resp. prop. 1968: 110, SU 122, rskr 281) har för civilförsvaret inneburit en fortsatt verksamhet enligt de principer som antogs åren 1956 och 1959.

Nu gällande riktlinjer för utformningen av det militära försvaret och

civilförsvaret fastställdes av statsmakterna år 1968 (prop. 1968: 110, SU 122, rskr 281) på grundval av förslag från 1965 års försvarsutredning. Förutom ekonomiska ramar för det militära försvaret och civilförsvaret omfattade 1968 års försvarsbeslut vissa ändringar i den av 1964 års riksdag (prop. 1964: 110, SU 97, rskr 217) antagna målsättningen för krigsmakten.

Försvarsutredningen hade vidare funnit det önskvärt med en målsättning för civilförsvaret. I prop. 1968: 110 framhöll jag att det liksom för det militära försvaret kunde vara angeläget med en sådan målsättning men att frågan ännu inte var så beredd att förslag i ämnet kunde läggas fram. I prop. 1969: 1 (bil. 6) anförde jag därefter att underlaget för en målsättning för civilförsvaret skulle komma att tas fram i samband med pågående miljöstudier m. m. och att något förslag därför inte beräknades kunna föreläggas riksdagen före den 1 mars 1971.

En ny försvarsutredning bör enligt min mening inte ha till uppgift att få till stånd en uppgörelse mellan politiska partier om försvarsutgifternas storlek under en begränsad tidsperiod. Den bör istället överväga grunderna för den svenska säkerhetspolitiken och den långsiktiga inriktningen av våra totalförsvarsansträngningar. Underlaget för en sådan prövning bör hämtas från den ordinarie studie- och planeringsverksamheten.

Försvarets planeringssystem skall ge det underlag som statsmakterna behöver för att inom ramen för vår säkerhetspolitik pröva inriktningen av försvarspolitik och bedöma behovet av resurser för denna. Åtgärder har vidtagits för att införa nya riktlinjer för långsiktplaneringen av det militära försvaret och civilförsvarets framtida utformning. Det grundläggande utredningsarbetet har slutförts och i prop. 1970: 97 har lämnats en redogörelse för ett nytt system för planering och budgetering inom försvaret. I försvarsplaneringen kommer i det nya systemet ökad vikt att läggas vid den långsiktiga inriktningen i enlighet med intentionerna i vår säkerhetspolitik. Planering, budgetering och redovisning inriktas mot försvarets produkter, främst krigsorganisationen. Avsikten är att utvecklingen på lång sikt skall belysas genom s. k. perspektivplaner, som syftar till att formulera och analysera alternativa utformningar av det militära försvaret och civilförsvaret i stort och att ange alternativa möjligheter att lösa olika uppgifter. Verksamheten på kortare sikt avses bli inriktad med hjälp av femåriga rullande programplaner som redovisar det militära försvarets och civilförsvarets uppgifter och resursbehov.

Genom beslut av Kungl. Maj:t är den långsiktiga planeringen inom det militära försvaret och civilförsvaret redan inriktad efter den metod, vars grunddrag jag nyss har återgett. Miljöstudier, dvs. framtidsstudier beträffande den internationella utveckling som kan bli av betydelse för vår säkerhetspolitik, och perspektivplanering pågår. De första perspektivplanerna beräknas föreligga omkring den 1 mars 1971.

Det nya planeringssystemet innebär bl. a. att på skilda nivåer ökad vikt läggs vid målformuleringar så att dessa i högre grad än tidigare kan vägleda planeringen.

Jag anser det vara angeläget att en parlamentariskt sammansatt kommitté får tillfälle att ta del av det material som kommer fram genom miljöstudier och perspektivplanering och att bl. a. på grundval härav överväga inriktningen av den svenska säkerhetspolitiken och försvarspolitik.

Behovet av långsiktighet i försvarsplaneringen ställer särskilda krav på planeringssystemets utformning. Den handlingsfrihet på kort och lång sikt som statsmakterna har velat försäkra sig om skall i fortsättningen vara analyserad med hänsyn till vår avsikt att upprätthålla neutralitet och avhålla från angrepp. Handlingsfriheten skall så långt möjligt vara kartlagd beträffande beslutstidpunkter och handlingsalternativ. Av särskild vikt är att ökad uppmärksamhet ägnas åt framtida miljöer som utvecklingen kan leda till och åt de förutsättningar av skilda slag som kan komma att utgöra underlag för kommande beslut.

Perspektivplanerna kommer att innehålla alternativa principlösningar på vilka fortsatt forsknings- och utvecklingsarbete skall inriktas för att skapa långsiktig handlingsfrihet. De skall alltså inte utgöra förslag till framtida omfattning och kostnadsnivå för försvaret.

Försvarskommittén bör granska perspektivplanerna och därvid överväga bl. a. om kravet på en tillräcklig framtida handlingsfrihet för vår säkerhets- och försvarspolitik har blivit tillgodosett.

Programplaner för det militära försvaret och civilförsvaret kommer att föreligga omkring den 1 september 1971. Anvisningar för programplaneringen har lämnats till överbefälhavaren och civilförsvarsstyrelsen med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 september 1970. Av programplanerna skall bl. a. kunna utläsas en avvägning under en femårsperiod av resurser för följande ändamål:

- Vidmakthållande av kortsiktig operativ styrka under planperioden.
- Investeringar, främst för att skapa operativ styrka bortom gränsen för planperioden.
- Förberedelser för framtida investeringar genom forskning och tekniskt utvecklingsarbete.

Försvarskommittén bör i fråga om programplanerna endast överväga om dessa beträffande handlingsfrihet motsvarar perspektivplaneringens intentioner och kommitténs långsiktiga bedömningar.

När man skall överväga den svenska säkerhetspolitiken och det svenska försvarets roll däri kan man inte begränsa perspektivet till endast de delar av totalförsvaret som utgörs av det militära försvaret och civilförsvaret. Även totalförsvaret i övrigt — som ställer betydande anspråk på våra resurser i olika avseenden — måste uppmärksammas. För denna verksamhet är ett stort antal myndigheter ansvariga. En del av denna verksamhet och dessa myndigheter kan hänföras till det ekonomiska försvarets område. Även inom detta område pågår sedan något år i samarbete med bl. a. överbefälhavaren och civilförsvarsstyrelsen ett omfattande arbete med att utforma ett gemensamt planeringssystem i vilket miljöstudier ingår som ett led. Under den tid som kommittén verkar beräknas detta arbete inte ge ett sådant vägledande resultat som motsvarande arbete i fråga om det militära försvaret och civilförsvaret. Det är dock angeläget att kommittén tillförs och studerar det material som kan finnas tillgängligt under hösten 1971. Kommittén bör översiktligt studera inriktningen av andra delar av totalförsvaret än militärt försvar och civilförsvaret i syfte att tillse att kravet på balans i våra totala försvarsinsatser skall kunna tillgodoses.

Kommitténs arbete bör bedrivas med sikte på att förslag till 1972 års riksdag om det militära försvarets och civilförsvarets utveckling fr. o. m. budgetåret 1972/73 skall kunna grundas på överväganden och förslag från kommittén.

Utredningen beräknas, i enlighet med lämnat uppdrag, avge betänkande under senare delen av år 1971.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

17. *Utredningen (Fö 1970: 23) rörande systemet för förmåner åt värnpliktiga m. fl.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 oktober 1970 för att företa utredning rörande systemet för förmåner åt värnpliktiga m. fl. (se Post- och Inrikes tidn. den 21 november 1970):

Mellqvist, Sven A., led. av riksdagen

Direktiv (anförande av statsrådet Andersson till statsrådsprotokollet den 16 oktober 1970):

Värnpliktiga som i fredstid tjänstgör inom krigsmakten får enligt värnpliktsavlöningskungörelsen (1958: 485) bl. a. penningbidrag, utbildningspremier, tjänstgöringspremier och uttryckningsbidrag, fri förplägnad, beklädnad och inkvartering eller i vissa fall motsvarande kontant ersättning samt fri sjukvård och ett visst antal fria resor. Enligt familjebidragsförordningen (1946: 99) utgår — efter viss behovsprövning — bl. a. familjepening, bostadsbidrag och näringsbidrag.

Vapenfria tjänstepliktiga får enligt 18 § kungörelsen (1966: 414) med vissa bestämmelser om vapenfria tjänstepliktiga i princip samma förmåner som värnpliktiga inom krigsmakten. Vapenfri tjänstepliktig får dock inte utbildningspremie och hans penningbidrag utgår alltid enligt lägsta belopp. Han får däremot tjänstgöringspremie med sammanlagt högre belopp än för värnpliktig i allmänhet på grund av längre tjänstgöring.

Tjänstgöring i fredstid för totalförsvaret kan åläggas även i form av civilförsvarsplikt enligt civilförsvarslagen (1960: 74). Under det att värnplikt gäller endast män i åldern 18—47 år gäller civilförsvarsplikt både män och kvinnor i åldern 16—65 år. Civilförsvarspliktig är skyldig att tjänstgöra högst 30 dagar eller, i fråga om vissa kvalificerade befattningar, högst 60 dagar för utbildning samt högst 60 timmar under varje följd av tre kalenderår för övning. Värnpliktig eller vapenfri tjänstepliktig som har skrivits in i civilförsvaret kan åläggas tjänstgöring inom gränserna för den tjänstgöringsskyldighet som han har som värnpliktig eller vapenfri tjänstepliktig. Om ersättning vid civilförsvartjänstgöring finns bestämmelser i kungörelsen (1962: 619) om avlöning m. m. till civilförsvarspliktiga. Därjämte har bl. a. familjebidragsförordningarna tillämpning på civilförsvarspliktig. Förmånerna vid tjänstgöring inom civilförsvaret överensstämmer i huvudsak med värnpliktsförmånerna. Till civilförsvarspliktig som är över värnpliktsåldern utgår dock civilförsvarspenning i stället för penningbidrag och familjebidrag. Civilförsvarspenningen beräknas till skillnad mot andra ersättningar efter förlopad arbetsförtjänst. Ersättning utgår i regel inte vid övning utan endast vid utbildning och då bara för dygn varav minst sju timmar har tagits i anspråk.

Ersättning för skada till följd av olycksfall under militärtjänstgöring och vapenfri tjänst utgår enligt bestämmelserna i militärsättningsförordningen (1950: 261). Motsvarande bestämmelser för civilförsvarspliktiga finns i förordningen (1954: 249) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret. Vid sidan om dessa båda författningar gäller lagen (1962: 381) om allmän försäkring. Efter mönster av det frivilliga kollektiva olycksfallsförsäkringssystemet som regelmässigt förekommer inom det civila arbetslivet har värnpliktiga, vapenfria tjänstepliktiga och vissa civilförsvarspliktiga som skadas under tjänstgöring rätt till särskild ersättning enligt kungörelsen (1969: 761) om särskilt olycksfallsskydd för värnpliktiga m. fl. I detta sammanhang bör också nämnas att värnpliktiga, vapenfria tjänstepliktiga och vissa civilförsvarspliktiga har samma grupplivförsäkringsskydd vid dödsfall som arbetstagare i statens tjänst. Bestämmelser om grupplivförsäkringen finns i kungörelsen (1963: 243) angående grupplivförsäkring åt värnpliktiga m. fl.

Vid en bedömning av här anförda förmåner bör viss hänsyn också tas till de personalvårdande insatser som kommer de värnpliktiga m. fl. till del.

Det nuvarande förmånssystemet för värnpliktiga utformades i väsentliga delar vid tiden för andra världskriget. Systemet har därefter undergått partiella förändringar. En anpassning har skett i fråga om förmånernas storlek m. m. till följd av ändringar i utbildningssystemet och den allmänna standardutvecklingen (senaste beslut härom enligt prop. 1970: 110, SU 110, rskr 276). Den senaste förändringen av mer principiell innebörd genomfördes år 1967 och innebar en teknisk anpassning till det nya utbildningssystemet för värnpliktiga. Bl. a. genomfördes ett system med tjänstgöringspremier m. m. som skulle kompensera olikheterna i fråga om total tjänstgöringstid mellan skilda värnpliktskategorier (prop. 1967: 110, SU 102, rskr 250).

Utvecklingen under senare år ger anledning att se över principerna för det nuvarande förmånssystemet. Standardutvecklingen har för många t. ex. lett till en ökning av de bundna utgifterna. Detta innebär att även en tillfällig minskning av beräknade arbetsinkomster, t. ex. genom en inkallelse till militärtjänstgöring, för den enskilde ofta medför ekonomiska olägenheter som är svåra att möta med nuvarande system. En närmare bedömning av de värnpliktigas ekonomiska situation under tjänstgöring försvåras bl. a. av att en kartläggning saknas av frågan i vilken utsträckning de värnpliktiga får ersättning från sina arbetsgivare under militärtjänstgöring.

Nuvarande förmånssystem regleras i flera olika författningar, som genom ändringar och tillägg har blivit alltmer svåröverskådliga och besvärliga att tillämpa. Systemet har också blivit svårt att bedöma när det gäller kostnaderna. Systemet har kommit att innefatta mindre lämpliga gränsdragningar, som bl. a. innebär svårmotiverade olikheter i fråga om ersättningar vid samma slag av tjänstgöring. Det har överhuvudtaget blivit mycket svårt att få en helhetsbild av förmånstypernas inbördes sammanhang och avvägning. För civilförsvarets del redovisas problem av här angivet slag i en departementspromemoria med vissa synpunkter och förslag angående de civilförsvarspliktigas avlöningsförmåner (Fö stencil 1967: 17).

Med hänsyn till vad jag här har anförat bör en sakkunnig nu tillkallas för att företa en allsidig utredning beträffande systemet av förmåner vid

obligatorisk tjänstgöring i fredstid inom totalförsvaret för utbildning och övning liksom även vid inskrivning av värnpliktiga. Utredningen bör självfallet väsentligen avse förmåner åt värnpliktiga, vapenfria tjänstpliktiga och civilförsvarspliktiga men bör också omfatta förmåner åt hemvärnspersonal och frivillig A- och B-personal under sådan tjänstgöring som personalen enligt avtal har åtagit sig att fullgöra under fredstid. Utredningen bör utgå från de värnpliktigas m. fl. behovs- och förmånssituation och därvid söka göra en bedömning av hur förmånerna bör avvägas för att man skall kunna uppnå att föreliggande behov tillgodoses så rättvist som möjligt. Utredningen bör avse både förmånssystemets konstruktion, förmånernas art och värdebeständighet samt systemets administrering. Den sakkunnige bör utgå från ungefär nuvarande totala kostnader för förmåner åt värnpliktiga m. fl. När det gäller de kategorier som tas i anspråk för obligatorisk tjänstgöring, även som beträffande tjänstgöringens omfattning, längd och fördelning, bör den sakkunnige utgå från nuvarande ordning men även beakta sådana ändringar som kan komma att aktualiseras under utredningstiden. Man bör också beakta behovet av att systemet även därefter måste kunna fortlöpande anpassas till ändrade betingelser. Truppbefälet bör inte mer än nödvändigt belastas med systemets administrering.

Ett grundläggande krav på förmånssystemet är att det skall vara enkelt och praktiskt men samtidigt uppfattas som rättvist av den som fullgör tjänstgöringen och även i övrigt ha positiv effekt på denna. Systemet måste också innefatta möjligheter att ge förmånstagarna social trygghet även när de fullgör den medborgerliga skyldighet som tjänstgöringen är. Med beaktande av detta bör den sakkunnige överväga vilka principer som var för sig eller i kombination bör vara vägledande vid utformningen av ett lämpligt förmånssystem. Sådana principer kan t. ex. vara en princip som innebär att bidrag m. m. utgår i mån av behov, en princip som innebär att bidragen betraktas som ersättning för utfört arbete och en princip som avväger bidragen med beaktande av den civila arbetsförtjänst som går förlorad. Det kan vidare tänkas att man bör tillämpa skilda principer vid olika slag av tjänstgöring. Ersättningsformer som ger uttryck för behovsprincipen kombinerade med olika former av premier m. m. kan tänkas innebära den lämpligaste lösningen vid längre tjänstgöring, t. ex. värnpliktigas grundutbildning, under det att ersättning motiverad utifrån förlorad arbetsförtjänst kan utgå vid korttidstjänstgöring. Vidare kan lättadministrerade, mer schematiska ersättningsformer tänkas vara motiverade när det gäller tjänstgöring under mycket kort tid vid t. ex. mobiliseringsövning, viss tjänstgöring inom civilförsvaret och vid inskrivningsförrättning. I detta sammanhang bör också beaktas de problem som uppstår vid avvägningen mellan generella förmåner av typen penningbidrag, som alla kan tillgodogöra sig direkt, och andra mera selektiva förmåner, t. ex. premier för viss utbildning eller sådana reseförmåner, som betyder mer för dem som har långa resor till och från tjänstgöringsplatsen än för andra.

Den sakkunnige bör också uppmärksamma sådana problem som rör förmånssystemets samordning med andra förekommande bidrags- och ersättningsformer, inom och utom försvarets område, och med skatte- lagstiftningen samt samråda med pågående utredningar på detta område. Vidare bör undersökas om man genom t. ex. särskilda ersättningsformer kan hjälpa värnpliktiga m. fl. med stora utgifter för t. ex. amorteringar under tjänstgöringstiden.

Även om utredningen avser förmåner under fredstjänstgöring, bör likväl också övervägas möjligheterna att utforma systemet så att det om möjligt kan anpassas till de särskilda förhållanden som råder under beredskap och krig.

Utredningsarbetet bör bedrivas så att den sakkunnige i första hand kan successivt överlämna resultatet av principöverväganden och därefter fortsätta sitt arbete med mera detaljerat utformade förslag. Därvid bör också läggas fram de förslag till nya författningar eller ändringar i gällande författningar som övervägandena ger anledning till.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

Socialdepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970

1. 1961 års sjukförsäkringsutredning (S 1963:17)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 december 1961 för översyn av sjukförsäkringslagen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 4 januari 1962):

Persson, E. Yngve, förbundsordförande, led. av riksdagen, *ordförande*

Blom, Åke M., byråchef

Edström, Gunnar O., professor, f. d. led. av I kamm.

Kaijser, Rolf G. S., f. d. överläkare, f. d. led. av I kamm.

Olofsson, Gunnar E., planeringschef

Pettersson, Harald A. I., lantbrukare, led. av riksdagen

Skantz, Anna-Greta, ombudsman, led. av riksdagen

Expert:

Bolling, G. Hugo, direktör

Sekreterare:

Edvardsson, P. Einar, byrådirektör

Winblad, Ulf Å. A., byrådirektör

Direktiven för utredningen, se 1963: I S 17 och 1967: S 14.

Utredningen har under tiden november 1969—september 1970 hållit elva sammanträden. Utredningen har den 29 september 1970 avgett betänkandet "Ersättning vid vissa sjukvårdande åtgärder och sjukresor" (SOU 1970: 56).

Uppdraget är därmed slutfört.

2. Livsmedelsstadgekommittén (S 1964: 42)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 19 april och den 6 december 1963 för översyn av livsmedelslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 13 maj 1963):

Wretlind, K. Arvid J., professor, *ordförande*

Kämpe, Åke, bitr. förste stadsveterinär, *vice ordförande*

Englund, Ingegerd, fru

Fitger, N. F. Peter, fil. dr

Lindskog, Carl P. F., f. d. direktör

Lund, Gunnar, direktör

Nybom, Arne, förbundssekreterare

Sandberg, Gunnar, direktör

Experter:

Birgersson, Torsten B. A., byråchef
Björkman, Henning N. M., överste
Ekman, Jacob, agron. lic.
Hellström, J. Vidar, laborator
Jenning, Wolfgang C. E., avdelningsdirektör
Mattsson, Bengt, direktör
Svensson, Sven Erik, länsveterinär
von Sydow, C. F. Erik, professor
Wikner, A. Åke, hovrättsråd

Sekreterare:

Augustinsson, Bengt J. E., regeringsrättssekreterare

Bitr. sekreterare:

Arwidsson, H. A. Ingmar, byrådirektör
Ågren, Olof, byrådirektör

Direktiven för kommittén, se 1964: I S 42.

Kommittén har under tiden november 1969—mars 1970 hållit nio sammanträden. Kommittén har i mars 1970 avgett betänkandet "Ny livsmedelsstadga m. m." (SOU 1970: 6, 7).

Uppdraget är därmed slutfört.

3. *Nordisk arbetsgrupp (S 1967: 35) för utredning om enhetliga regler för märkning av brand- och hälsofarliga ämnen*

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 14 januari 1966 att vara svenska ledamöter i en nordisk arbetsgrupp för utredning av frågan om enhetliga regler för märkning av brand- och hälsofarliga ämnen, föranledd av Nordiska rådets rekommendation nr 17/1965:

Lindstedt, Anders, kommerseråd

Lönngrén, D. Rune, apotekare, ordförande i giftnämnden

Ett plenarsammanträde har hållits. Arbetsgruppen har den 29 juni 1970 avgett betänkandet "Merking av brann- og helsefarlige stoffer" (NU 1970: 7).

Uppdraget är därmed slutfört.

4. *Nordisk utredning (S 1967: 38) av frågan om enhetliga regler för auktorisation av glasögonoptiker m. m.*

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 25 februari 1966 att vara svenska ledamöter i ett nordiskt utskott för utredning av frågan om enhetliga regler för auktorisation av glasögonoptiker m. m.:

Frostner, Ivar, medicinalråd

Langton, Börje, byråchef

Burman, Svante, leg. optiker

Ett betänkande har utarbetats och överlämnats till Danmark för tryckning och offentliggörande genom Nordiska rådet.

Uppdraget är därmed slutfört.

5. Arbetsgruppen (S 1970: 27) för social informationsbroschyr

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 november 1968 med uppgift att utarbeta en social informationsbroschyr för allmänheten:

Fors, Åke Hj., kansliråd, *ordförande*

Classon, Sigvard, pressombudsman

Dahl, Martin, byrådirektör

Janzon, Bengt, informationschef

Sekreterare:

Akerblom, Örjan, förbundssekreterare

1969 års riksdag anvisade medel för en social informationsbroschyr. Arbetsgruppen har i kontakt med annan expertis utarbetat en informationsbroschyr som under namnet "Socialkatalogen" sänts ut till samtliga hushåll i landet i april 1970.

Uppdraget är därmed slutfört.

6. Utredningen (S 1970: 28) rörande yrkesskadeförsäkringens administration

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 december 1968 för utredning av frågan om yrkesskadeförsäkringens administration (se Post- och Inrikes tidn. den 27 december 1968):

Broberg, Rolf H. J., f. d. generaldirektör

Experter:

Ahlgren, Bert S., förbundsjurist

Engström, E. Martin, avdelningschef

Svensson, Inge G., direktörsassistent

Sekreterare:

Smedmark, Göran G:son, byrådirektör

Direktiven för utredningen, se 1970: S 28.

Utredningen, som under tiden november 1969—januari 1970 hållit två sammanträden, har i januari 1970 avgett betänkandet "Yrkesskadeförsäkringens administration" (Stencil S 1970: 1).

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971**7. Kommittén (In 1954: 32) för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggnad**

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 30 juni 1952.

Av Kungl. Maj:t förordnade ledamöter:

Boman, Rudolf E. K., lantbrukare, f. d. led. av I kamm.

Grönwall, Anders J. T., professor, styresman för akademiska sjukhuset
i Uppsala, *vice ordförande*

Bunner, Tor Å. G., byggnadsråd

Löfberg, Jan-Harald, akademiräntmästare, (t. o. m. den 9 juli 1970)

Wijkman, E. Gunnar B., universitetsråd (fr. o. m. den 10 juli 1970).

Av Uppsala läns landstings förvaltningsutskott utsedda ledamöter:

Carlsson, A. G. A., landstingsman, *ordförande*

Bergman, Åke, landstingsman

Hillerdal, Olle, docent

Nordlander, Nils-Brage, överläkare, landstingsman

Adjungerad ledamot:

Åberg, Lennart, landstingsdirektör

Experter:

Dahlström, Gunnar, docent

Fors, Sixten R., byråchef

Pehrson, Gösta H., sjukvårdsdirektör

Roempke, Sten O., arkitekt

Silén, Per Olof, förste sjukhusassistent

Stenbom, Åke, chefsingenjör

Ström, Gunnar O. F., professor

Tynelius, Erik G. A., planeringsintendent

Planeringschef:

Trapp, A. A. Lennart

Sekreterare:

Larsén, E. J. Lennart, kanslichef

Adresser:

Kansli, Slottsgränd 1, 752 20 Uppsala, tel. 018/10 04 60

Ordförande: Uppsala läns landsting, 752 20 Uppsala, tel. 018/10 22 00

Sekreterare: Slottsgränd 1, 752 20 Uppsala, tel. 018/10 04 60

Kommittén har under tiden den 1 juli 1969—den 30 juni 1970 hållit fyra sammanträden, varjämte arbetsutskottet sammanträtt vid 14 tillfällen.

Instruktionen för kommittén är utfärdad av Kungl. Maj:t den 30 januari 1953 med ändringar den 10 oktober 1957 och den 15 februari 1963. Kungl. Maj:t har vidare genom beslut den 10 april 1959 förordnat,

att kommitténs uppdrag även skall omfatta utrustningsfrågor i samband med akademiska sjukhusets utbyggnad.

Kommittén har under året fortsatt arbetet med sjukhusets utbyggnad enligt av Kungl. Maj:t den 29 juli 1958 godkänt förslag till reviderad generalplan samt den översyn av generalplanen och förslag till fortsatt utbyggnad 1964 som våren 1965 framlades för huvudmännen.

Den under året och de närmast följande budgetåren pågående verksamheten regleras genom riksdagens beslut med anledning av prop. 1968: 71 angående fortsatt utbyggnad av sjukhuset och berör främst etapp 2, omfattande lokaler för bl. a. kliniker och mottagningsavdelningar för allmänkirurgi, ortopedisk kirurgi, kirurgisk urologi samt delar av centraloperationsavdelning och röntgendiagnostikavdelning för hela sjukhuset. Etapp 2 beräknas, inklusive aulabyggnad och parkeringsanläggning, bli färdigställd att tas i bruk under budgetåret 1971/72.

Kungl. Maj:t har den 26 september 1969 uppdragit åt kommittén att inom en kostnadsram av 78 milj. kr. låta utföra en tredje etapp av sjukhusets utbyggnad — ett neuroblock, omslutande lokaler för neurologi, neurokirurgi, neurofysiologiskt centrallaboratorium, hud- och ögonkliniker samt rehabiliteringsklinik. Schakt- och grundarbeten för etapp 3 påbörjades den 4 maj 1970. Etappen 3 beräknas vara färdig att tas i bruk år 1973.

Inom kommittén bedrivs ett arbete med översyn av generalplanen för sjukhusets fortsatta utbyggnad efter etapp 3. Arbetet innebär en revidering av 1964 års generalplaneöversyn och kommittén beräknar att resultat av arbetet skall föreligga i början av år 1971.

8. Utredningen (S 1965: 21) rörande driftbokföring vid karolinska sjukhuset m. m.

Tillkallad den 13 februari 1963 enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1961 för utredning rörande driftbokföring vid karolinska sjukhuset:

Öberg, Per-Erik, finansdirektör

Experter:

Björk, Bertil E., konsulent

Duke, Karl-Erik Å., revisionsdirektör

Forthuber, Bela T., organisationsdirektör

Gustafsson, Tage, budgetchef (t. o. m. den 23 mars 1970)

Svensson, Sten R., pol. mag. (fr. o. m. den 9 mars 1970)

Sekretariat: LUP 023, Karolinska sjukhuset, 104 01 Stockholm, tel. växel 34 05 00

Tilläggsdirektiv, se 1967: S 13.

Under år 1970 har utredningen hållit 16 sammanträden. Utredningens arbetsgrupp har huvudsakligen varit engagerad i arbetsuppgifter sammanhängande med igångsättning och vidareutveckling vid sjukhuset av den fr. o. m. den 1 januari 1970 införda kostnadsställedovisningen enligt S-systemets kostnadsredovisningsrutin (utveckling av kostnadsställedokoden, integrationsproblem för det separata datorbaserade materialsystemet samt det planerade personal- och lönesystemet o. d.). Därvid har även problem rörande informationsutvinningen ur Militärapotekets datorbaserade redovisningsrutin för levererade läkemedel bearbetats. I anslutning till försöken med klinikblocksförvaltning vid sjukhuset har internbudgeteringsproblematiken penetrerats. Gruppen medverkar även i särskild av sjukhusledningen utsedd projektgrupp beträffande interndebitering av laboratorietjänster.

Sakkunnigutredningen har därjämte fortsättningsvis bearbetat de allmänna principerna för ett totalintegrerat ekonomisystem för sjukhuset.

Utredningen ingår som medlem i Storsjukhusens samarbetsgrupp för redovisningsfrågor.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 17 sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

9. Pensionsförsäkringskommittén (S 1964: 38)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 december 1962 för att utreda vissa frågor rörande den allmänna pensioneringen (se Post- och Inrikes tidn. den 23 januari 1963, den 17 juli 1965 och den 8 november 1967):

Granqvist, Liss M., president, *ordförande*

Danielson, Gunnar H., rättschef

Ekendahl, Sigrid H. E., f. d. led. av II kamm.

Gustafsson, G. Henning, f. d. kommunalarbetare, f. d. led. av II kamm.

Gustavsson, K. Rune, ombudsman, led. av riksdagen

Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen

Magnusson, A. Tage, disponent, led. av riksdagen

Experter:

Fridh, K. Göte, statssekreterare

Kjellström, S. Åke, f. d. byråchef

Petri, Carl Axel H., försäkringsdomare

Sekreterare:

Wilhelmsson, A. Börje, hovrättsassessor

Trygve, Jan S., byrådirektör

Lokal: Statsdepartementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. 040/749 50 (Wilhelmsson). Riksförsäkringsverket, Fack, 103 60 Stockholm, tel. växel 22 10 80 (Trygve)

Direktiven för utredningen, se 1964: I S 38, 1966: S 24 och 1968: S 16.

Kommittén har under november 1969—oktober 1970 sammanträtt under sammanlagt 16 dagar.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971.

10. *Nordisk utredning (S 1964: 40) om samarbetet beträffande lagstiftning och kontroll på livsmedelsområdet*

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 15 februari 1963 att deltaga som ledamöter i en svensk delegation i en nordisk utredning om samarbete beträffande lagstiftning och kontroll på livsmedelsområdet, föranledd av Nordiska rådets rekommendation nr 11/1962:

Rahm, A. Håkan B., f. d. överdirektör, *ordförande*

Blom, O. Torsten, f. d. veterinärråd

Jenning, Wolfgang C. E., avdelningsdirektör

Wretling, K. Arvid J., professor

Expert:

Sjölin, Stig, professor

Lokal: Socialstyrelsen, 105 30 Stockholm, tel. växel 23 60 60

Den svenska delegationen har under år 1970 hållit tre sammanträden.

11. *Familjepolitiska kommittén (S 1966: 36)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1966 för utredning av frågan om samhällets ekonomiska stöd till barnfamiljerna (se Post- och Inrikes tidn. den 11 mars 1965):

Åström, Lars-Åke E., generaldirektör, *ordförande*

Carlshamre, Nils O. G., lektor, led. av riksdagen

Hilding, Ingrid, rättschef

Hörnlund, Gördis, led. av riksdagen

Larsson, K. Einar A., lantbrukare, led. av riksdagen

Larsson, Lars E., typograf, led. av riksdagen

Mundebo, K. A. Ingemar, avdelningsdirektör, led. av riksdagen

Experter:

Björhammar, Carl A., försäkringsdomare

Björne, B. Gunnar, departementssekreterare

Dalén, Ingrid K., byrådirektör (fr. o. m. den 4 september 1970)

Edlund, C. Bertil, kansliråd (fr. o. m. den 1 september 1970)

Fridh, K. Göte, statssekreterare

Johansson, Ralph I., avdelningsdirektör (fr. o. m. den 4 september 1970)

Jönsson E. Gustav, departementsråd

Larsson, Ulf O., departementsråd

Sekreterare:

Lindberg, S. Ingemar, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:

Kindlund, A. Sören, pol. mag.

Wikman-Lindqvist, Monika, t. f. byrådirektör (fr. o. m. den 1 augusti 1970)

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för utredningen se 1966: I S 36.

Tilläggsdirektiv (Kungl. Maj:ts beslut den 27 maj 1970):

I skrivelse den 15 april 1970, nr 5, har riksdagen — med överlämnande av bl. a. statsutskottets utlåtande nr 5 i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1970/71 inom socialdepartementets verksamhetsområde jämte motioner — anmält att riksdagen såvitt nu är i fråga beslutat i enlighet med nämnda utlåtande. Genom skrivelsen har riksdagen bl. a. som sin mening givit till känna vad utskottet anfört om översyn av bestämmelserna för bostadstillägg och reglerna för bosättningslån.

I utlåtandet har utskottet hemställt om en översyn av bestämmelserna om bostadstillägg för barnfamiljer innefattande en prövning av möjligheterna att utvidga bidragssystemet till låginkomstgrupper utan barn under 16 år. Därvid måste enligt utskottet även aktualiseras frågor om bidragets effekter i olika familjekombinationer, vid olika civilstånd och vid olika hyreskostnader.

Utskottet har vidare anfört att en förutsättningslös översyn av reglerna för statliga bosättningslån bör göras i syfte att åstadkomma en mindre restriktiv prövning vid långivningen. Denna översyn bör även innefatta en genomgång av vilka typer av bostäder som skall betraktas som genomgångsbostäder vid prövning av tiden för den gemensamma bosättningen.

Kungl. Maj:t finner gott att med överlämnande av riksdagsskrivelsen och utskottsutlåtandet uppdraga åt familjepolitiska kommittén att verkställa den översyn av bestämmelserna för bostadstillägg och reglerna för bosättningslån varom utskottet hemställt, varvid erforderliga undersökningar rörande frågan om bostadssocialt stöd till låginkomstgrupper utan barn bör göras genom en särskild expertgrupp. Kommittén bör vid fullgörande av uppdraget samråda med därav berörda myndigheter och utredningar.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit nio sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

12. Statens handikappråd (S 1966: 37)

Inrättat enligt Kungl. Maj:ts beslut den 5 mars 1965. Rådets verksamhet utövas av en styrelse och ett representantskap.

Styrelse:

Sterner, Richard M. E., f. d. generaldirektör, *ordförande*

Fredriksson, Harry G., ombudsman

Gard, Sven, professor

Hedkvist, Charles K. G., direktör

Johannesson, Ewald G. V., direktör

Melin, Karl-Axel, överläkare

Wallin, Nils G. M., ombudsman

Suppleanter:

Dahl, Helena V. I., fru

Eriksson, Nancy M., fru, led. av riksdagen

Fredin, S. Albert G., förbundssekreterare

Jacobsson, Gustaf A., f. d. häradsskrivare

Karlsson, Gösta A., rektor

Larsson, Lars E., typograf, led. av riksdagen

Soop, Christian, fil. kand.

Wahlström, Victor B. G., ombudsman

Widman, Brit M., ombudsman

Sekreterare:

Gardeström, Linnéa, socionom

Bitr. sekreterare:

Carlsson, Rolf V., socionom

Hammerin, Karl-Erik A., socionom (fr. o. m. den 1 september 1970)

Representantskapet består av styrelsens ordförande samt två representanter för envar av följande organisationer:

De blindas förening (DBF)

De handikappades riksförbund (DHR)

Föreningen för de neurosedynskadade (FfdN)

Hörselfrämjandets riksförbund (HfR)

Riksförbundet för CP-barn (RCP)

Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka (RHL)

Riksförbundet för svensk epileptikervård (RSvE)

Riksförbundet för utvecklingsstörda barn (FUB)

Riksförbundet mot allergi (RmA)

Riksföreningen för trafik- och polioskadade (RTP)

Riksföreningen mot reumatism (RmR)

Riksorganisationen för mental hälsa (RMH)

Svensk förening för ileo- och colostomiopererade (ILCO)

Svenska diabetesförbundet (SD)

Svenska föreningen för psykisk hälsovård (SFPH)

Svenska multipel skleros-föreningarnas riksförbund (MS)

Svenska psoriasisförbundet (Pso)

Sveriges dövas riksförbund (SDR)

Lokal: David Bagares gata 3, 111 38 Stockholm, tel. 20 60 27, 20 60 28

Direktiven för rådet, se 1966: S 37

Styrelsen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tio sammanträden och representantskapet två sammanträden.

Yttranden har avgetts över ett stort antal betänkanden, riksdagsmotioner m. m.

13. Handikapputredningen (S 1966: 38)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1965 för att utreda frågan angående omvårdnaden av handikappade (se Post- och Inrikes tidn. den 16 juli 1965):

Skantz, Anna-Greta, ombudsman, led. av riksdagen, *ordförande*

Antonsson, Johannes M., hemmansägare, led. av riksdagen

Fors, Åke Hj., kansliråd

Gustafsson, Åke G., avdelningschef

Magnusson, Erik O. B., hemmansägare, f. d. led. av II kamm.

Nilsson, K. Börje, socionom, f. d. led. av II kamm.

Sörenson, Joel, pastor, f. d. led. av I kamm.

Experter:

Brattgård, Sven-Olof, professor

Eriksson, I. Seved, byrådirektör

Gardeström, Linnéa, socionom

Lundström, Karin E., undervisningsråd

Sköldvall, Johnny G., departementssekreterare

Sundmark, Bo V., avdelningsdirektör

Sekreterare:

Mattsson, Bengt-Olof T., departementssekreterare

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för utredningen, se 1966: S 38.

Genom beslut den 6 maj 1970 har Kungl. Maj:t uppdragit åt handikapputredningen att — med beaktande av vad statsutskottet har anfört (SU 50; rskr 152) — i samråd med bostadsstyrelsen utreda frågan om en utvidgning av tillämpningsområdet för invalidbostadsbidrag till att omfatta andra handikappade än som anges i gällande bidragsbestämmelser samt till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag som föranleds av utredningen.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sju sammanträden.

Utredningen har den 3 november 1970 avgett betänkandet "Bättre socialtjänst för handikappade" (SOU 1970: 64).

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

14. Socialdepartementets sjukvårdsdelegation (S 1966: 39)

Inrättad enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1965 för att som en till socialdepartementet knuten delegation följa utbyggnaden av sjukvårdsresurserna i landet och verka för en samordning av sjukvårdsplaneringen:

<i>Ledamöter:</i>	<i>Ersättare:</i>
Fridh, K. Göte, statssekreterare, <i>ordförande</i>	Nygren, G. Ingemar, kansliråd
Söderqvist, Bengt O. A., expedi- tionschef	Nelander, Olle M. V., direktör
Höök, Erik S. V., t. f. planerings- chef	Berg, Bengt Åke, kansliråd
Sandgren, C. Lennart, statssekre- terare	Ribbing, E. Manfred, departe- mentsråd
Berggren, G. Rune, statssekretera- re	Fröjd, S. Arne, landssekreterare
Rexed, Bror A., generaldirektör	Alsén, M. L. Sven, avdelningschef
Orring, Jonas A., generaldirektör	Gårdstedt, H. Birger, skolråd
Olsson, S. O. Bertil, generaldirek- tör	Rehnberg, K. Bertil, överdirektör
Thapper, G. Fridolf, landstingsråd, f. v. talman i II kamm.	Olsson, Bengt K., förbundsdirek- tör
Johansson, Sven, borgarråd	Romberg, N. Wilhelm A., sjuk- vårdsdirektör
(vakant)	Lindh, Tore B. E., direktör
<i>Experter:</i>	
Jönsson, E. Gustav, departementsråd	
Lindgren, S. Åke, avdelningschef	
Petersson, Olof H. E., kansliråd	
Sjöström, Åke B., byråchef	
Wennström, K. Gunnar, t. f. avdelningschef	
<i>Sekreterare:</i>	
Wikman, C. Gunnar, departementssekreterare	

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel
22 45 00

Delegationen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit två plenarsammanträden.

Delegationen har under året bl. a. angett riktlinjer för prioritering av nya byggnadsinvesteringar inom sjukvårdssektorn under år 1971.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

15. *Nordisk medicinalstatistikkommitté (S 1967: 36) (NOMESKO)*

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 21 januari 1966 (och 14 maj 1970) för att deltaga som svenska ledamöter i en nordisk kommitté för utredning av förutsättningarna för en likartad medicinalstatistik i de nordiska länderna, föranledd av Nordiska rådets rekommendation nr 32/1965:

Hall, Paul F. L., docent, överläkare

Jönhagen, Sven B., avdelningsdirektör

Nygren, G. Ingemar, kansliråd

Royen, Sverre N. H., direktör

Sjöström, Åke B., byråchef

Sekreterare:

Swenson, Dag C. W., byrådirektör

Lokal: Socialstyrelsen, Fack, 105 30 Stockholm, tel. växel 23 60 60 (Sjöström och Swenson)

Kommitténs huvudsekretariat är förlagt till Sverige.

Ett plenarsammanträde har hållits under året. Kommitténs arbete utförs huvudsakligen inom olika subkommittéer.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

16. *1967 års folktandvårdsutredning (S 1968: 33)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 december 1966 med uppdrag att utreda frågan angående folktandvårdens ställning och organisation m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 17 februari 1967):

Björkquist, Erik G. A., f. d. överdirektör, *ordförande*

Ahlberg, Jan Erik, förbundsdirektör

Allard, K. Å. Henry, f. d. försäljningschef, talman

Bergh, Carl H., hovrättsassessor

Berglund, O. Matteus, disponent, f. d. led. av II kamm.

Eriksson, John E., f. d. ombudsman, led. av riksdagen

Eskel, Arvid N., länsarbetsdirektör, led. av riksdagen

Krönmark, Eric A., lantbrukare, led. av riksdagen

Lindvall, Harald, f. d. kommunalråd

Experter:

Eklund, K. O, Jöran, tandvårdschef

Karlsson, Bertil H., tandvårdschef

Osvald, Olof K., f. d. medicinalråd

Sundin, Bengt R., cheftandläkare

Sekreterare:

Carlsson, S. Lennart, byrådirektör

Lokal: Socialstyrelsen, 105 30 Stockholm, tel. växel 23 60 60 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1968: 33 och 1969: 24.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden under sammanlagt fem dagar. Utredningens arbetsutskott har under samma tid hållit åtta sammanträden.

Utredningen har den 2 april 1970 avgett betänkandet "Folktandvårdens utbyggnad och reglering" (SOU 1970: 11).

Utredningens återstående uppgifter avser tandvården för långtids-sjuka och andra patientgrupper, som är förhindrade eller har svårigheter att anlita de konventionella distriktstandvårdspoliklinikerna.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

17. Fluorkommittén (S 1968: 35)

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 18 maj 1967.

Ledamöter:

Ericsson, S. Yngve, professor, *ordförande*

Ljungholm, S. Elof, laborator

Nilsson, Vilhelm, laboratorieföreståndare

Osvald, Olof K., f. d. medicinalråd

Westlin, Arne, avdelningsdirektör

Wingren, Josef Emanuel, länsläkare

Sekreterare:

Brown, Carl O., avdelningsdirektör

Lokal: Socialstyrelsen, Tegnérgatan 15 I, 111 40 Stockholm, tel. växel 23 60 60

Direktiven för utredningen, se 1968: S 35.

Kommittén har deltagit i två av socialstyrelsen anordnade fluorkonferenser nämligen den 11 juni och den 6 oktober 1970. Kommitténs ordförande har under april månad 1970 studerat fluoros i Indien.

Fluorkommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tre sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

18. Utredningen (S 1968: 36) angående yrkesskadeförsäkringens finansiering m. m.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1967 för att utreda yrkesskadeförsäkringens finansiering m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1967):

Samuelsson, Yngve, generaldirektör

5 Riksdagen 1971. 1 saml. Nr 1. Riksdagsberättelsen

Experter:

Bengtson, Sven F., byråchef
 Forssman, Sven, överdirektör
 Jönhagen, Sven, avdelningsdirektör
 Norman, Ilmar, byrådirektör
 Svensson, Inge, direktörsassistent
 Wedler, Rolf, f. d. byråchef
 Werner, Gunnar, direktör

Sekreterare:

Wallenberg, Jarl-Erik, byrådirektör

Lokal: Kungl. Försäkringsrådet, Nybrogatan 57 A, Box 5087, 102 42 Stockholm 5, tel. 60 94 59 (utredningsmannen) och Riksförsäkringsverket, Adolf Fredriks kyrkogata 8, Fack, 103 60 Stockholm 3, tel. växel 22 10 80 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1968: S 36.

Utredningsmannen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 15 sammanträden med experterna.

Utredningen har den 17 september 1970 avgett delbetänkandet "Yrkesskadeförsäkringens finansiering" (SOU 1970: 49).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första kvartalet 1971.

19. *Utredningen (S 1968: 37) angående sjukhusorganisationen m. m.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 november 1967 för att utreda vissa frågor angående sjukhusorganisationen m. m.:

Rahm, A. Håkan B., f. d. överdirektör

Expert:

Nygren, G. Ingemar, kansliråd

Sekreterare:

Westerberg, Bengt Y., hovrättsassessor

Lokal: Socialstyrelsen, 105 30 Stockholm, tel. växel 23 60 60

Direktiven för utredningen, se 1968: S 37 och 1970: S 23.

Utredningen, som under år 1969 avgett två delförslag, beräknas slutföra det senaste uppdraget avseende den öppna vårdens organisation under första halvåret 1971.

20. *Socialutredningen (S 1969: 29)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 december 1967 för allmän översyn av den sociala vårdlagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 2 februari 1968):

Andersson, Thure G., landshövding, *ordförande*

Albinsson, N. Gillis, landstingsdirektör

Andersson, G. Ingemar, byråchef

Henrikson, Lars G., led. av riksdagen

Holmqvist, A. Mary S., led. av riksdagen
 Krantz, P. Gunnar, direktör
 Larsson, Erik i Öskeviksby, led. av riksdagen
 Mangård, Nils, hovrättsråd
 Troedsson, Ingegärd, pol. mag.
 Wiklund, A. A. Daniel, avdelningsdirektör, led. av riksdagen

Experter:

Carlson, K. Sören, borgarråd
 Forslund, E. Birger, kansliråd
 Fridh, K. Göte, statssekreterare
 Hedlund, Bengt N. R., kommunalråd
 Inghe, P. Gunnar, professor
 Lindblom, Paul, direktör
 Ottoson, Ivan, rektor (fr. o. m. den 30 oktober 1970)
 Stark, K. Birger, socialchef
 Sturkell, Carl-Edvard, departementsråd
 Sverne, Tor E., rådmän

Huvudsekreterare:

Mangård, Nils, hovrättsråd

Sekreterare:

Holmberg, Sten E., byrådirektör
 Nasenius, B. Jan, departementssekreterare

Lokal: Svensksundsvägen, Hus 130—131, Skeppsholmen, Fack, 100 14
 Stockholm 100, tel. 20 22 84, 21 44 71, 21 44 77, 21 44 70

Direktiven för utredningen, se 1969: S 29.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 13 sammanträden. Studiebesök har företagits vid institutioner för psykisk barna- och ungdomsvård, vid ungdomsvårdsskolor och nykterhetsanstalter.

Utredningen har den 29 december 1970 avgett delbetänkandet "Åldersdomshemsavgifter" (Stencil S 1970: 6).

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

21. *Utredningen (S 1969: 30) om vissa sjukhusfonder m. m.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 mars 1968 för att föreslå ändrade ändamålsbestämmelser för vissa av direktionen för karolinska sjukhuset förvaltade fonder m. m.:

Uhlin, Karl-Erik, kanslichef

Expert:

Sjöstrand, O. Torgny, professor

Sekreterare:

Nilsson, S. Ingvar, departementssekreterare

Lokal: Civildepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1969: S 30.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1971.

22. 1968 års barnstugeutredning (S 1969: 31)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 april 1968 för utredning om barnstugeverksamheten närmast före och under de första skolåren (se Post- och Inrikes tidn. den 16 maj 1968):

Hellström, Mats, led. av riksdagen, *ordförande*

Granath, Karl Erik, barnavårdsdirektör

Gruda-Skard, Åse, docent

Ljungberg, Blenda M., led. av riksdagen

Mossberg, Elin K. E., ombudsman

Orehag, N. Lennart H., skoldirektör

Sandblad, Carl-Erik, utbildningssekreterare

Experter:

Carlsson, Gumel E., förskollärare

Jönsson, E. Gustav, departementsråd

Nordin, Inga, seminarielärare

Sigurdson, Getrud C., sekreterare, led. av riksdagen

Sekreterare:

Thorsell, Siv M., fil. kand.

Bitr. sekreterare:

Hallendorff, Jan G., fil. kand.

Henriksson, E. Sture F., byråsekreterare

Johansson, E. Gunnel L., byråsekreterare

Malmqvist, Stig G., socionom

Schyl-Bjurma, Gertrud S., fil. kand.

Lokal: Svensksundsvägen, Skeppsholmen, Fack, 100 14 Stockholm 100, tel. 20 22 84, 20 78 31, 10 58 11, 21 44 79, 21 02 27, 21 61 04, 11 10 84

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sju sammanträden.

Utredningen beräknas i början av år 1971 presentera en promemoria gällande pedagogiskt program för daghem och lekskola, och senare under året avge ett betänkande om barnstugeverksamhetens utformning och omfattning för barn under skolåldern.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

23. *Samarbetsorganet (S 1970: 29) för bekämpande av narkotikamissbruk*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 3 januari 1969 för att följa utvecklingen på narkotikaområdet m. m.:

Lidbom, Carl G., statsråd, *ordförande*

Romander, Holger A. G., riksåklagare

Eriksson, G. Torsten, f. d. generaldirektör (t. o. m. den 30 september 1970)

Persson, Carl J. G., rikspolischef

Rexed, Bror A., generaldirektör

Eriksson, G. Lennart, generaltulldirektör

Lövbeer, Hans, universitetskansler

Orring, Jonas A., generaldirektör

Martinsson, Bo, generaldirektör, f. d. led. av II kamm. (fr. o. m. den 1 december 1970)

Järdler, Sven A., förbundsdirektör

Olsson, Bengt K., förbundsdirektör

Sekreterare:

Sturkell, Carl-Edvard, departementsråd

Bitr. sekreterare:

Ringberg, Karin M., hovrättsassessor

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för samarbetsorganet, se 1970: S 29.

Arbetsgrupp för information:

Karlsson, Jan O., departementssekreterare, *ordförande*

Kihlbom, J. Magnus, leg. läkare

Ording, Jan, byrådirektör

Östby, Nils E., byrådirektör

Mattsson, Bengt-Olof, departementssekreterare, kontaktman mellan socialdepartementet och arbetsgruppen

Under tiden november 1969—oktober 1970 har samarbetsorganet hållit fem sammanträden. Arbetsgruppen är sysselsatt bl. a. med att komplettera broschyren "Fakta om narkotika och narkomani" med nytt material.

Samarbetsorganets arbete beräknas pågå under hela år 1971.

24. *Fosterbarnsutredningen (S 1970: 30)*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 mars 1969 med uppdrag att utreda vissa frågor beträffande vården av barn och ungdomar i fosterhem, barnhem och andra barnavårdande institutioner:

Hörnlund, Gördis K., led. av riksdagen

Experter:

Larsson, Karl-Gotthard, sekreterare

Wallin, M. Margareta (Greta), avdelningsdirektör

Sekreterare:

Sjöberg, Tage B., departementssekreterare

Thorstenson, R. Billy, departementssekreterare

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel
22 45 00

Direktiven för utredningen, se 1970: S 30.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 haft 15 sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

25. Samarbetskommittén (S 1970: 31) för social forskning

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 18 april 1969 med upp-
gift att ta upp frågor om undersökningar av allmänt intresse som ak-
tualiseras i det socialpolitiska arbetet och främja samarbete i sådana
frågor mellan förvaltningen och den vetenskapliga forskningen.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Aspling, leder som ordfö-
rande kommitténs arbete. Vidare deltar statsrådet Odhnoff i arbetet.

Ledamöter:

Carlson, K. Sören, borgarråd

Flemström, Carin, soc. stud.

Fridh, K. Göte, statssekreterare

Hedlén, Bengt, socialdirektör

Lindblom, Paul, fil. dr

Nelander, Olle, direktör

Ohlsson, P. T. Ingvar, generaldirektör

Poppius, Hans D., byråchef

Rexed, Bror, generaldirektör

Sandgren, Lennart, statssekreterare

Segerstedt, Torgny, professor

Åström, Lars-Åke, generaldirektör

Experter:

Börjeson, Bengt O., rektor

Konnander, Benkt, departementsråd

Larsson, Karl-Gotthard, sekreterare

Sekreterare:

Forslund, E. Birger, kansliråd

Bitr. sekreterare:

Holgersson, Leif, socionom (t. o. m. den 4 december 1970)

Ugglå, G. Inga-Lill, fil. lic. (fr. o. m. den 7 januari 1970)

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

En av kommitténs sekreteriat gjord kartläggning av forskningsprojekt på det sociala området har redovisats i "Forskningsprojekt, undersökningar m. m. på det sociala området 1967—1969" (Stencil S 1970: 2).

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

26. Sjukvårdskostnadsutredningen (S 1970: 32)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 juni 1969 för att utreda vissa frågor rörande sjukvårdskostnaderna, innefattande dels en samhällsekonomisk analys rörande sjukvårdskostnadernas utveckling och dels en teknisk undersökning rörande verkningar individuellt och kollektivt av nuvarande metoder för sjukvårdskostnadernas finansiering:

Höök, Erik S. V., t. f. planeringschef

Experter:

Ericsson, Kjell, finanssekreterare

Lindgren, S. Åke, avdelningschef

Skogsberg, P. Gösta, avdelningschef

Stenfors, Bo I. L., departementssekreterare

Svenonius Rolf H., ekonomichef

Sekreterare:

Hjorth, Lars E. A., departementssekreterare

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 22 45 00

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

27. Hjälpmedelgruppen (S 1970: 33)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 november 1969 för översyn av verksamheten med hjälpmedel för handikappade:

Fors, Åke Hj., kansliråd, *ordförande*

Tengvall, Sven-Erik G., departementssekreterare

Wennerberg, Sigfrid B., överingenjör

Experter:

Brattgård, Sven-Olof, professor

Danielsson, G. Gunnar, förste sekreterare

Hedkvist, K. G. Charles, direktör

Malm, B. Svante, avdelningsdirektör

Montan, Karl J. A., direktör
Roos, Birger, civilingenjör
Wedmalm, Per O. R., byrådirektör

Sekreterare:

Hedin, Bernt L., departementssekreterare

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel
22 45 00

Direktiv (Kungl. Maj:ts beslut den 28 november 1969):

För att handikappade skall få ändamålsenliga hjälpmedel till en skälig kostnad för det allmänna är det betydelsefullt att handikappinstitutets nuvarande kvalitets- och priskontrollerande funktion kompletteras med andra åtgärder som ger staten ökat inflytande över prisbildningen och upphandlingen på hjälpmedelsområdet.

Kungl. Maj:t bemyndigar chefen för socialdepartementet att tillkalla en arbetsgrupp om tre ledamöter med uppdrag att utreda frågan om ökat statligt inflytande över prisbildningen och upphandlingen i fråga om hjälpmedel för handikappade samt lägga fram förslag till de åtgärder som föranleds av utredningen. Gruppens arbete, som bör bedrivas skyndsamt, bör innefatta en kartläggning av hjälpmedelsmarknaden och i första hand inriktas på sådana mer allmänt förekommande hjälpmedelstyper där rationalisering och andra åtgärder bedöms bäst ägnade att förbilliga anskaffandet och tillhandahållandet av goda och ändamålsenliga hjälpmedel. Därvid bör särskilt uppmärksammas frågor som rör upphandling, import och tillverkning av hjälpmedel. Även formerna för bidragsförfarandet bör prövas av arbetsgruppen.

Gruppen har under tiden januari—oktober 1970 hållit 14 sammanträden.

Gruppen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

28. Sakkunnig (S 1970: 34) för översyn av hälsovårdsinspektörsutbildningen

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1970 för att verkställa översyn av hälsovårdsinspektörsutbildningen (HVI-utredningen):

Wihlborg, Hans H., organisationsdirektör

Experter:

Eriksson, L. Tore, sekreterare

Fhölenhag, Thomas, byrådirektör

Fredriksson, Knut A. G., hälsovårdskonsulent

Hammarfors, Per A. U., förste avdelningsingenjör

Möller, Arne P., kanslichef

Rengholt, Ulf N., avdelningsdirektör

Rylander, C. Ragnar, bitr. avdelningsföreståndare

Schelin, C.-J. Åke, sekreterare

Wollarz, P. Einar L., stadsveterinär

Sekreterare:

Andersson, Lars Erik E., departementssekreterare

Lokal: Skeppargatan 51, 114 58 Stockholm, tel. 67 89 07 (Wihlborg)
och växel 22 45 00 (sekreteraren)

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

29. Arbetsmiljöutredningen (S 1970: 35)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 februari 1970 med uppdrag att företa en allmän översyn av arbetarskyddslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 5 mars 1970):

Danielson, Gunnar H., rättschef, *ordförande*

Andersson, Sivert, metallarbetare

Gustafsson, Kerstin, förbundsjurist

Kjellstrand, Leif, ombudsman

Larsson, Gunnar, direktör

Lindström, Gunnar, direktör

Westling, Otto, generaldirektör

Experter:

Ahlgren, Bert, förbundsjurist

Bolinder, Erik, med. lic.

Forssman, Sven, överdirektör

Jönsson, Gustav, departementsråd

Lönngren, D. Rune, apotekare

Masreliez, Nils, med. lic.

Rundqvist, Karl-Ingvar, hovrättsassessor

Starland, Hilding, överingenjör

Sekreterare:

Gullberg, Hans, revisionssekreterare

Bitr. sekreterare:

Lindström, Jöns, departementssekreterare

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiv (anförande av statsrådet Aspling till statsrådsprotokollet den 20 februari 1970):

Frågor som gäller arbetsmiljön har under senare år fått en framträdande plats i den allmänna debatten. Det är naturligt att en väsentlig del av intresset därvid kommit att gälla arbetarskyddet, vars syfte är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet.

Lagfäst arbetarskydd har funnits i vårt land sedan slutet av förra seklet. Grundläggande regler om arbetarskyddet finns i dag i arbetarskyddslagen av år 1949 (1949: 1). Med stöd av lagen har kompletterande föreskrifter meddelats. Dessa återfinns till största delen i arbetarskyddskungörelsen (1949: 208). För arbetarskyddet betydelsefulla bestämmelser finns dessutom i en rad andra författningar. Här kan

nämnas byggnadsstadgan, brandlagen, strålskyddslagen, giftförordning-
en samt författningarna om brandfarliga och explosiva varor.

Under den period av drygt tjugo år som arbetarskyddslagen varit i
kraft har utvecklingen i socialt, tekniskt och ekonomiskt hänseende
gått mycket snabbt. Detta har fått återverkningar på faktorer som är
av betydelse för hälsan och säkerheten i arbetslivet. Rationaliseringar,
mekaniseringar och strukturförändringar har skapat en i många av-
seenden förändrad risksituation för arbetstagarna. Undersökningar som
företagits av Landsorganisationen har visat att större delen av arbets-
tagarna upplever oro och osäkerhet inför hälsorisker på arbetsplatserna.
Nya yrkesfaror har tillkommit, bl. a. som en följd av nya ämnen,
tillverkningsmetoder, maskiner och anläggningar. Det har också skett
en utveckling mot ökad arbetstakt, ökad utbredning av skiftarbetet och
nya former för arbetstidsförläggningen. Ökade kunskaper om yrkeshy-
gien och arbetsmedicin m. m. har samtidigt gjort det naturligt att vidga
arbetarskyddets ansvarsområde avsevärt. Uppgiften för arbetarskyddet
kan inte numera anses på samma sätt som förr begränsad till övervä-
gande tekniska frågeställningar. De yrkeshygieniska och medicinska
problemen på arbetsplatserna kräver stor uppmärksamhet. I enlighet
härmed blir det i betydande utsträckning en angelägenhet för arbetar-
skyddet att beakta arbetstagarnas hela hälsosituation. Den nya produk-
tionstekniken aktualiserar också i allt högre grad en skärpt övervak-
ning från arbetarskyddets sida av att arbetslokaler, maskiner, arbets-
metoder och andra arbetsmiljöfaktorer anpassas till den mänskliga ar-
betskraftens fysiska och psykiska förutsättningar.

Vid olika tillfällen har ändringar företagits i arbetarskyddslagstift-
ningen. En viktig förändring skedde år 1963, då arbetarskyddslagens
tillämpningsområde utvidgades till att omfatta i princip alla arbets-
tagare. Emellertid torde kunna sägas att arbetarskyddslagen i mycket
präglas av de produktions- och arbetsförhållanden som rådde vid tiden
för lagens tillkomst. Utvecklingen inom arbetslivet motiverar därför att
arbetarskyddslagen ses över.

Riksdagen har i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om en allmän
översyn av arbetarskyddslagen (2LU 1969: 58, rskr 273).

Även Landsorganisationen har i skrivelse till Kungl. Maj:t i juni
1969 framfört synpunkter och önskemål rörande en anpassning av
arbetarskyddslagstiftningen till moderna tankegångar på arbetarskydds-
området.

För egen del finner jag det angeläget att en genomgripande översyn
av hela arbetarskyddslagstiftningen nu kommer till stånd. För detta
ändamål bör tillsättas en särskild utredning, som även bör ha till upp-
gift att pröva frågor rörande arbetarskyddets organisation.

Den översyn som utredningen skall verkställa skall syfta till en lag-
stiftning som svarar mot en breddad målsättning för arbetarskyddet.
Allmänt sett bör lagstiftningen ge ett tillfredsställande underlag för
vidgade insatser mot hälsofarliga arbetsmiljöer. En grundtanke måste
vara att arbetstagarnas fysiska och psykiska hälsa skall kunna skyddas
effektivt i varje led av produktionen. Arbetarskyddets krav måste
bättre än f. n. kunna göra sig gällande redan i samband med plane-
ringen av arbetslokaler, maskiner och arbetsmetoder. Det är också
nödvändigt med ökade möjligheter till en fortlöpande kontroll av den
arbetshygieniska situationen på arbetsplatserna. Goda möjligheter mäs-

te dessutom finnas till ingripande i sådana fall då missförhållanden i skyddshänseende kunnat konstateras.

De bestämmelser som inryms i nuvarande arbetarskyddslagstiftning är ganska allmänt hållna. Detta har sin förklaring dels i att bestämmelserna skall gälla för så gott som hela arbetslivet med alla dess skilda verksamhetsgrenar och skiftande arbetsförhållanden, dels i att man velat underlätta en anpassning till teknikens utveckling m. m. I den mån behov av mer preciserade anvisningar föreligger ankommer det på tillsynsorganen att meddela dessa. För egen del anser jag att mycket talar för att den centrala arbetarskyddsförfattningen inte bör vara starkt detaljbetonat. Jag avser dock inte att här göra några bestämda uttalanden i frågan hur reglerna för arbetarskyddet bör vara uppbyggda i systematiskt hänseende. Detta spörsmål bör i sin helhet prövas av utredningen. Det primära är att den nya lagstiftningen ger ett fast underlag för åtgärder och ingripanden från arbetarskyddet på ett betydligt vidare område än den nuvarande lagen. Den nya lagstiftningen bör återspegla vår kunskap om och erfarenhet av att hälsorisker av fysisk och psykisk art ofta har sin grund i missförhållanden inom arbetslivet som kan motverkas genom vidgade insatser från arbetarskyddet.

Arbetarskyddslagens tillämpningsområde fastlades, som redan nämnts, så sent som år 1963. Det principiella ställningstagande som då skedde torde inte böra frångås. Arbetarskyddslagstiftningen bör således i princip vara allmängiltig. Detta hindrar inte att frågor som gäller tillämpningsområdet för lagstiftningen kan behöva prövas av utredningen. En betydelsefull fråga gäller skyddet för arbetstagare som helt eller delvis sysselsätts på arbetsplatser över vilka deras arbetsgivare inte råder. Enligt vad jag erfarit har också ett flertal andra spörsmål som gäller nuvarande lagstiftnings tillämpningsområde aktualiserats hos arbetarskyddsstyrelsen. Arbetarskyddsstyrelsen har nyligen i en framställning till Kungl. Maj:t föreslagit att huvuddelen av nuvarande inskränkningar i arbetarskyddslagstiftningens tillämplighet på arbete inom jordbruket skall slopas. Ståndpunkt till denna framställning kommer att tas sedan framställningen remissbehandlats.

Arbetarskyddslagstiftningen tar i sin nuvarande utformning sikte framför allt på åtgärder mot olycksfall i arbete och i vissa former av ohälsa som hänförs till yrkessjukdomarna. Även om väsentliga framsteg kunnat göras på detta fält med stöd av gällande bestämmelser, ger yrkesskadestatistiken besked om att insatserna mot olycksfallen och yrkessjukdomarna behöver intensifieras ytterligare. Detta gäller speciellt inom vissa branscher och beträffande vissa arbetsformer. Utredningen bör pröva möjligheterna att genom skärpt eller annars ändrad lagstiftning bidra till att undanröja eller minska yrkesriskerna.

En väsentlig uppgift för utredningen blir att uppmärksamma yrkesfaror — ofta av helt ny typ — som hänger samman med den tekniska och strukturella utvecklingen på senare tid. Som exempel på sådana faror kan nämnas förgiftningsrisker på grund av olika slag av luftföroreningar, risker för hörselskador till följd av ökande bullernivå hos maskiner och anläggningar samt risker för den psykiska hälsan på grund av alltmer specialiserade och mekaniserade arbetsprocesser. Förutsättningar måste skapas för att komma till rätta med de problem som här möter. Detta kan naturligtvis inte ske enbart genom lagstiftnings-

åtgärder. I lagstiftningen skall emellertid grunden för de vidgade skyddsinsatserna läggas.

Utredningen bör undersöka hur lagstiftningens materiella regler lämpligen bör omgestaltas för att uppfylla de nyssnämnda önskemålen. Utan anspråk på att därigenom lämna några närmare anvisningar om vilka vägar som bör beträdas vill jag här beröra vissa frågor som kan förtjäna att övervägas i detta sammanhang.

Kravet på att skyddsåtgärder sätts in på ett så tidigt stadium som möjligt gör det nödvändigt att ägna stort intresse åt frågor som angår granskning och besiktning av arbetslokaler, maskiner och anläggningar m. m. Kontrollen över arbetsmetodiken är naturligtvis inte mindre viktig. Föreskrifter om obligatorisk förhandsgranskning i viss omfattning av förslag, konstruktionsritningar o. d. torde få övervägas.

En del yrkesrisker, inte minst sådana som har sitt upphov i luftföroreningar, kan inte definitivt konstateras utan att särskilda, kanske kostnadskrävande undersökningar utförs på arbetsplatsen. Utredningen bör pröva hur föreskrifterna rörande sådana undersökningar skall vara utformade. I detta sammanhang bör utredningen ta upp frågan om de s. k. hygieniska gränsvärdena. Detta står i överensstämmelse med vad fjolårets riksdag uttalat i anledning av motioner om lagstiftning för kontroll av hälsofarliga ämnen och produkter (2LU 1969: 67, rskr 324).

Arbetstidsfrågorna är av stor betydelse för arbetstagarna. Proposition med förslag om en ny allmän arbetstidslag — i vilken principen om 40 timmars arbetsvecka skrivs in — har nyligen förelagts riksdagen (prop. 1970: 5). I den föreslagna arbetstidslagen regleras frågor om arbetstidens längd. Spörsmål som gäller arbetstidens förläggning fordrar nu en grundlig genomgång. Skyddssynpunkter bör ägnas stor uppmärksamhet vid översynen av gällande regler om dygnsvila, veckovila, raster och arbetspauser.

Särskilda skyddsbestämmelser rörande minderårigas användande till arbete torde också framdeles behövas. Utformningen får övervägas mot bakgrunden av nya förhållanden. Bl. a. motiverar förekomsten av organiserad företagshälsovård en översyn av reglerna om läkarkontroll av minderåriga. I fråga om minderårigas arbetstid bör bestämmelserna omprövas bl. a. mot bakgrunden av den föreslagna nya arbetstidslagstiftningen.

Den fortgående utvecklingen mot jämställdhet mellan män och kvinnor på arbetsmarknaden gör det naturligt att söka undvika särbestämmelser för den kvinnliga arbetskraften i arbetsrättslig lagstiftning. Utredningen bör pröva i vilken utsträckning sådana bestämmelser alljämt behövs för att tillgodose arbetarskyddets intressen.

En effektiv tillämpning av arbetarskyddslagstiftningen är självfallet av stor betydelse. Reglerna om tillsyn genom offentliga organ bör därför ses över med sikte på största möjliga effektivitet i tillsynsverksamheten. Arbetarskyddsstyrelsens och yrkesinspektionens organisation och arbetsformer bör tas upp till behandling av utredningen i anslutning till översynen av lagstiftningen. Den nuvarande uppdelningen av arbetarskyddstillsynen på allmänna yrkesinspektionen och olika specialinspektioner bör prövas. Även formerna för arbetsmedicinska institutets deltagande i arbetarskyddsverksamheten bör uppmärksammas av utredningen.

Frågan om anmälningsplikt beträffande nytillkomna arbetsställen — vilken var aktuell i samband med arbetarskyddslagets tillkomst — torde

åter få övervägas. Resultatet av det utredningsarbete som pågår inom arbetarskyddsstyrelsen när det gäller tillsynen över de mindre arbetsställena bör också beaktas.

Ett bemästrande av arbetsplatsens skydds- och hälsofrågor förutsätter inte bara en omfattande tillsyn genom myndighets försorg. Därutöver krävs en väl utbyggd lokal skyddsverksamhet, som måste svara för en ansenlig del av den fortlöpande bevakningen av den skyddstekniska och arbetshygieniska situationen. De anställdas möjligheter att öva inflytande på utformningen av arbetsmiljön bör ägnas stor uppmärksamhet.

Skyddsombudens ställning bör särskilt beaktas och deras handlingsmöjligheter förstärkas. En ökad insats i arbetarskyddet av dem som deltar i det praktiska arbetet bör medverka till önskade resultat av arbetarskyddsverksamheten. Möjligheterna till en utbyggd organisation med regionala skyddsombud bör undersökas. Uppmärksamhet bör också ägnas åt de uppgifter som vilar på yrkesinspektionens förtroenderåd.

För en stor del av arbetsmarknaden finns en överenskommelse som numera i större utsträckning än tidigare innefattar preciserade regler för det lokala arbetarskyddet. Man har också kommit fram till riktlinjer för en utbyggnad av företagshälsovården. Nuvarande bestämmelser i arbetarskyddslagstiftningen om organiserad samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare i arbetarskyddshänseende bör omprövas med beaktande av den utveckling som återspeglas i överenskommelserna. Hänsyn bör också tas till vad företagshälsovårdsutredningen redovisat i ett år 1968 framlagt betänkande (SOU 1968: 44) och till de fortsatta överväganden i hithörande frågor som äger rum i anledning av det uppdrag som den 29 maj 1969 lämnats socialstyrelsen angående disponering av läkarresurser för företagshälsovården.

Utöver vad jag här nämnt bör det stå utredningen fritt att ta upp sådana spörsmål som aktualiseras under arbetets gång och som faller inom ramen för en allmän översyn av arbetarskyddslagstiftningen.

I sitt arbete bör utredningen beakta de internationella strävandena på arbetarskyddets område.

Det bör stå utredningen fritt att lägga fram delförslag innan arbetet slutförts.

Utredningen har under tiden april—oktober 1970 sammanträtt under sju dagar.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

30. Arbetsgruppen (S 1970: 36) rörande försöksverksamhet inom barna- och ungdomsvården (AFBU)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 mars 1970 för att planera och framlägga förslag rörande försöksverksamhet för metodutveckling inom barna- och ungdomsvården:

Hörnlund, Gördis, led. av riksdagen, *ordförande*

Elmhorn, Kerstin, fil. lic.

Engström, Odd, departementssekreterare (t. o. m. den 15 oktober 1970)

Larsson, Karl-Gotthard, sekreterare

Gordan, Kurt, psykolog
Göransson, Bertil, rektor
Holgersson, Leif, socionom (t. o. m. den 7 december 1970)
Jonsson, Gustav, docent
Larnstedt, Ossian, departementsråd
Nilsson, Göte, byrådirektör
Rosén, Göta, f. d. avdelningschef
Vestlund, A. Gustaf, undervisningsråd

Sekreterare:

Elmhorn, Kerstin, fil. lic.
Thyblad, Tom, departementssekreterare

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel
22 45 00

Direktiv (Kungl. Maj:ts beslut den 6 mars 1970):

Kungl. Maj:t bemyndigar statsrådet Odhnoff att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att planera och framlägga förslag rörande försöksverksamhet för metodutveckling inom barna- och ungdomsvården. Försöksverksamheten skall i första hand avse åtgärder som förebygger eller minskar behovet av placeringar på ungdomsvårdsskola, förbättring av vården vid ungdomsvårdsskola, alternativ till sådan institutionsvård samt stödverksamhet för elever, som utskrivits från ungdomsvårdsskola.

Arbetsgruppen har under tiden april—oktober 1970 hållit ett sammanträde. Arbetsutskottet har under samma tid sammanträtt nio gånger.

Arbetsgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

31. Utredningen (S 1970: 37) om sjukpenning vid arbetsvård m. m.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 mars 1970 för utredning av frågan om sjukpenning vid arbetsvård m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 15 april 1970):

Hultström, Leif A. L., överdirektör

Experter:

Bergvall, Olof M. E., försäkringskassedirektör
Cohn, H. Olof (Olle), byrådirektör
Malmberg, B. Arvid, avdelningsdirektör

Sekreterare:

Helgstrand, Lars G., byrådirektör

Lokal: Riksförsäkringsverket, Adolf Fredriks kyrkogata 8, 103 60
Stockholm 3, tel. växel 22 10 80

Direktiv (anförande av statsrådet Aspling till statsrådsprotokollet den 20 mars 1970):

Enligt bestämmelser i lagen (1962: 381) om allmän försäkring kan sjukpenning utgå till försäkrad som undergår av sjukdom påkallade rehabiliteringsåtgärder bl. a. i form av arbetsvård.

Vid sådan arbetsvård i form av arbetsprövning, arbetsträning eller yrkesutbildning som har beviljats av arbetsvårdsorgan kan samtidigt utgå utbildningsbidrag enligt arbetsmarknadskungörelsen (1966: 368) eller annan ersättning av liknande karaktär, utgiven av kommunala medel med statsbidrag.

De bägge stödformer som således kommer i fråga när någon som är sjukpenningförsäkrad undergår arbetsmässig rehabilitering påkallad av sjukdom följer i stort skilda regler. Beloppsmässigt sker dock en viss samordning.

Rådande normer för utgivande av sjukpenning under tid för arbetsvård har visat sig medföra vissa svårigheter i tillämpningen. Svårigheterna har berörts i en framställning till Kungl. Maj:t från riksförsäkringsverket och arbetsmarknadsstyrelsen. Framställningen innehåller förslag att det nuvarande delade systemet för stöd vid arbetsvård, i vart fall när arbetsvården avser yrkesutbildning, skall avlösas av ett annat, där ersättning utges enbart i form av bidrag från arbetsmarknadsverket. Av olika skäl har emellertid verkens förslag inte befunnits medföra en tillfredsställande lösning av de problem som uppstått.

Med utgångspunkt i att den allmänna försäkringen även i fortsättningen skall kunna stödja arbetsmässiga rehabiliteringsåtgärder bör en utredning ske om den lämpliga utformningen av de närmare villkoren för detta stöd. En ändamålsenlig samordning mellan de förmåner som utgår från den allmänna försäkringen och dem som utgår från arbetsvårdsorgan skall eftersträvas. Vid utredningen bör, mot bakgrund av de erfarenheter som nu gällande normer gett, särskilt beaktas önskvärdheten av en sådan utformning av reglerna att de så långt möjligt medger för den försäkrade att redan vid arbetsvårdens början överblicka vad som kommer att gälla för honom under rehabiliteringstiden.

Nuvarande normer för utgivande av sjukpenning har visat sig medföra de största bedömningssvårigheterna i fråga om de mycket långvariga rehabiliteringsåtgärderna. För dessa fall bör särskilt undersökas vilka möjligheter till en mera ändamålsenlig ordning som kan stå till buds inom ramen för reglerna inom förtidspensioneringen.

En viktig uppgift vid utredningsarbetet bör slutligen vara att söka åstadkomma regler som medger en från administrativ synpunkt rationell handläggning av stödet.

Vid sidan av de nu nämnda problemen rörande den allmänna försäkringen bör motsvarande problem beträffande yrkesskadeförsäkringen och dess anknytning till arbetsvården behandlas.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1971.

32. 1970 års utredning (S 1970: 38) om tandvårdsförsäkring

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 april 1970 för att utreda frågan om utformningen av en tandvårdsförsäkring (se Post- och Inrikes tidn. den 27 maj 1970):

Åström, Lars-Åke E., generaldirektör

Experter:

Aggeryd, M. Thorsten, förbundsordförande

Ahlberg, Jan Erik, förbundsdirektör

Eriksson, Bengt G., kanslichef
Hedlin, John W. A., medicinalråd
Svenonius, Rolf H., ekonomichef
Tengvall, Sven-Erik G., departementssekreterare
Wikman, C. Gunnar, departementssekreterare
Astrand, Sven-Gustav, tandvårdsdirektör

Sekreterare:

Lundstedt, Barbro E., byrådirektör

Lokal: Riksförsäkringsverket, Fack, 103 60 Stockholm 3, tel. växel 22 10 80

Direktiv (anförande av statsrådet Aspling till statsrådsprotokollet den 24 april 1970):

Tillgången på tandläkare är självfallet av grundläggande betydelse för möjligheterna att införa en tandvårdsförsäkring. Antalet tandläkare i landet är f. n. närmare 7 000. Denna tandläkartäthet med närmare en tandläkare per 1 000 invånare är hög vid internationella jämförelser. Med nuvarande tandläkarutbildning beräknas — — — antalet yrkesverksamma tandläkare under de närmaste åren öka med omkring 200 per år och sedan med omkring 300 per år. I samband härmed vill jag erinra om att den totala intagningskapaciteten till tandläkarutbildning i landet i en nyligen framlagd proposition (1970: 122) föreslås öka under en övergångsperiod från nuvarande 380 intagningsplatser till 500 platser per år. Ökningen bedöms kunna starta läsåret 1972/73. Jag vill vidare erinra om att universitetskanslersämbetet den 17 oktober 1969 fått i uppdrag att utreda möjligheterna att snabbt öka kapaciteten för tandläkarutbildningen vid de odontologiska fakulteterna. Folk tandvårdsutredningens beräkning av tandläkartillgången visar att det kan finnas utrymme för införande av en tandvårdsförsäkring under 1970-talet. Den närmare tidpunkten beror bl. a. på hur tandvårdsförsäkringen utformas.

Förslag beträffande en tandvårdsförsäkring har — — — redovisats av sjukförsäkringsutredningen. Sedan detta förslag utarbetades har genomgripande och för utformningen av en tandvårdsförsäkring betydelsefulla förändringar genomförts främst när det gäller sjukförsäkringens ersättning för läkarvård i offentlig regi. Det material och de överväganden som redovisas i folktandvårdsutredningens betänkande öppnar också nya möjligheter i fråga om en tandvårdsförsäkring. Med dessa nya utgångspunkter bör en särskild utredningsman nu få i uppdrag att utarbeta förslag till den närmare utformningen av en tandvårdsförsäkring.

Syftet med en tandvårdsförsäkring bör vara att göra en god tandvård tillgänglig till en för alla medborgare överkomlig kostnad. För barnen i åldrarna 6—16 år finns det redan nu inom ramen för folktandvården en form av tandvårdsförsäkring. Starka skäl talar för att även en tandvårdsförsäkring för den vuxna befolkningen knyter an till landstingens folktandvård. En av utgångspunkterna för utredningsmannens arbete bör vara att den av samhället organiserade tandvården kommer att vidareutvecklas både när det gäller barn- och ungdomstandvården och i fråga om vuxentandvården.

En tandvårdsförsäkring kan göras allmängiltig, men det kan också

finnas skäl för vissa avgränsningar och för prioritering av vissa tandvårdsbehov. Det blir en av utredningsmannens uppgifter att klarlägga tandvårdsförsäkringens omfattning och i detta avseende lägga fram alternativa förslag.

En tandvårdsförsäkring för vuxentandvården bör innefatta en viss avgiftsbetalning från patienterna. När det gäller landstingens vuxentandvård regleras patientavgifterna f. n. genom den av Kungl. Maj:t fastställda folktandvårdstaxan (1965: 563). Utgångspunkten för den framtida utformningen av en tandvårdstaxa bör vara att den anger den nettoavgift som skall betalas av patienten. Det bör därvid prövas om det är möjligt att tillämpa en enhetsavgift för olika behandlingar. Den ersättning till landstingen som vid en tandvårdsförsäkring kan finnas motiverad utöver patientavgifterna bör så långt möjligt ges en schablonmässig utformning. Utredningsmannen bör även pröva de frågor som gäller samordningen mellan den organiserade barn- och ungdomstandvården och vuxentandvården inom ramen för en tandvårdsförsäkring.

En betydande del av vuxentandvården torde under en överskådlig framtid komma att ombesörjas av tandläkare utanför folktandvården. Det blir därför en viktig uppgift för utredningsmannen att pröva på vilket sätt den tandvård som lämnas av de icke landstingsanställda tandläkarna kan inordnas i en tandvårdsförsäkring. Olika former bör prövas för en rationell samverkan mellan folktandvården och den tandvård som meddelas av andra tandläkare. En av förutsättningarna för en tandvårdsförsäkring måste vara att det kan skapas garantier för att införandet av försäkringen inte leder till omotiverade höjningar av tandläkarnas arvoden.

Utredningsmannen bör även se över den allmänna försäkringens nuvarande ersättningsregler för viss specialtandvård och mödratandvården med sikte på att åstadkomma en samordning med de nya regler som föreslås för tandvård i övrigt.

Utredningsmannen bör redovisa beräkningar av konsekvenserna i olika avseenden av sina förslag, bl. a. beträffande tandvårdsresurserna och tandvårdsefterfrågan. I redovisningen bör ingå kostnadskalkyler och förslag rörande formerna för finansiering av de kostnader som följer av förslagen. Därvid bör utredningsmannen även ha möjlighet att ta upp finansieringsreglerna för den avgiftsfria barn- och ungdomstandvården.

Vid fullgörandet av sitt uppdrag bör utredningsmannen samråda med bl. a. företrädare för folktandvårdens huvudmän och tandläkarna.

Utredningen har under tiden maj—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

33. Sjukpenningutredningen (S 1970: 39)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1970 för att utreda frågan om sjukpenningförmåner m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 14 juli 1970):

Järnbrink, Hans G., avdelningschef

Experter:

Bergh, Sten, regeringsrättssekreterare, tillika utredningens *sekreterare*

Björne, B. Gunnar, departementssekreterare
Hjalmarsson, H. Yngve J., utredningssekreterare
Lundberg, Lars-Olof, sekreterare
Lundin, N. Tore H., avdelningsdirektör
Ossung, B. Göran, byråchef
Sjöberg, N. Björn V., hovrättsassessor
Svensson, Inge G., direktörsassistent

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Aspling till statsrådsprotokollet den 27 maj 1970):

Enligt gällande bestämmelser är sjukpenning som på grund av sjukförsäkring enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring eller försäkring enligt lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring tillfallit den försäkrade befriad från inkomstskatt. Vidare föreligger skattefrihet för motsvarande ersättning enligt annan författning som utgått till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring. Inte heller s. k. dagpenning, som vid arbetslöshet utgått på grund av försäkring, räknas som skattepliktig inkomst.

De nu nämnda ersättningarna har i tidigare sammanhang bedömts som i princip skattepliktig inkomst, eftersom de i regel träder i stället för en arbetsinkomst som skulle ha beskattats. Emellertid har man avstått från beskattning med hänsyn till bl. a. de administrativa svårigheter som förelegat i fråga om källskatteavdrag och taxeringskontroll. Det har dock därvid förutsatts att frågan om beskattning senare skulle tas upp till ytterligare övervägande.

I prop. 1966: 113 diskuterades frågan om beskattning av sjukpenning i samband med den utökning av antalet sjukpenningklasser och den höjning av sjukpenningens kompensationsgrad som då genomfördes. Det uttalades att frågan om en beskattning av sjukpenningen borde tas upp till prövning senare. Andra lagutskottet (2LU 1966: 47) förordade vid propositionens behandling att verkningarna av sjukpenningreformen skulle följas och att, om erfarenheterna gav anledning därtill, den översyn av reglerna som visade sig påkallad skulle verkställas. Efter samråd med chefen för finansdepartementet finner jag att en utredning rörande de tekniska förutsättningarna för att inordna sjukpenningen i beskattningssystemet nu bör komma till stånd. En särskild utredningsman bör tillkallas för ändamålet.

Görs sjukpenningen skattepliktig, vilket självfallet förutsätter att de nuvarande sjukpenningbeloppen samtidigt höjs, kan sjukpenningen bli mera jämförbar med sjuklön. Den kan då också på ett enkelt sätt göras pensionsgrundande för ATP. Därigenom kan ges möjlighet att skapa ökad jämlikhet mellan grupper som enbart har socialförsäkringen att lita till och andra grupper — främst tjänstemän — som uppbär ersättning från arbetsgivaren vid sjukdom och olycksfall. Utredningen bör omfatta också motsvarande förmåner från yrkesskadeförsäkringen och enligt militärsättningsförordningen (1950: 261). Detsamma gäller förmåner som utgår vid arbetslöshet. Däremot bör moderskapspenningen lämnas utanför.

Sjukpenningförsäkringen är uppbyggd efter inkomstbortfallsprinci-

pen som innebär att sjukpenningen skall till viss kompensationsgrad ersätta den inkomst av förvärvsarbete, som den försäkrade går miste om vid arbetsoförmåga på grund av sjukdom. Undantag härifrån är den s. k. hemmamakeförsäkringen enligt vilken icke förvärvsarbetande make i princip är tillförsäkrad grundsjukpenning på 6 kronor om dagen. Därutöver kan hemmamake frivilligt försäkra sig för sjukpenningstillägg på högst 9 kronor om dagen. Vidare kan studerande frivilligt försäkra sig för sjukpenning eller tillägg till obligatorisk sjukpenning i den omfattningen att totala ersättningen vid sjukdom utgör maximalt 15 kronor om dagen. Inte heller i sistnämnda fall täcker den frivilliga försäkringen bortfall av inkomst av förvärvsarbete.

Om sjukpenningförmånerna blir skattepliktig inkomst innebär detta att också sådan ersättning som inte baserar sig på arbetsinkomst blir skattepliktig inkomst, såvida inte vissa förmånsreformer undantas från skatteplikt. Utredningsmannen bör överväga den lämpliga lösningen med utgångspunkt i ett så långt möjligt konsekvent genomförande av principen om skatteplikt för sjukpenningförmånerna. Vid en beskattning av sjukpenningförmånerna måste de räknas upp till en sådan nivå att de efter skatt ger minst samma kompensationsgrad som f. n. Utredningsmannen bör överväga hur en sjukpenningsskala som tar hänsyn till att sjukpenningen är skattepliktig skall utformas.

Risk för överkompensation kan uppkomma genom att den försäkrade under sjukdom uppbär sjuklön från arbetsgivare och försäkringsförmåner från annat håll eller genom att den försäkrade samtidigt uppbär förmåner från olika försäkringar. Utredningsmannen bör ägna särskild uppmärksamhet åt frågan om sammanträffande av olika förmåner vid sjukdom och överväga behovet av lagstiftning som syftar till att begränsa möjligheterna till överkompensation vid sjukdom. I detta sammanhang bör också övervägas spörsmålet om lämpligheten av en viss från samhällsekonomiska synpunkter motiverad självrisk vid sjukdomsfall. Under arbetet med hithörande frågor bör utredningsmannen samråda med 1966 års skadeståndskommitté som bl. a. överväger frågor rörande överkompensation i skadeståndsfall.

En uppräknning av sjukpenningförmånerna till följd av beskattningen medför ökade utgifter för försäkringen. Samtidigt ökar skatteinkomsterna för stat och kommun. Olika vägar för att lösa finansieringsfrågan är tänkbara. Utredningsmannen bör i detta avseende kunna lägga fram alternativa förslag.

En betydande del av utredningsarbetet kommer att avse organisatoriska problem i anslutning till att sjukpenningen beskattas. Utredningsmannen bör undersöka vad en sådan reform skulle betyda ur administrationskostnadssynpunkt.

Under år 1967 utbetalades av försäkringskassorna sjukpenning och moderskapsförmåner till ca 2,2 milj. försäkrade för ca 4,3 milj. fall i ca 8 milj. poster. Siffrorna ökar sannolikt något år från år. Om försäkringskassorna skall pröva och i förekommande fall göra preliminärskatteavdrag berör detta således minst 2,2 milj. försäkrade.

För försäkringskassornas del torde det vara uteslutet att i ett manuellt system klara de med preliminärskatteavdrag sammanhängande uppgifterna. Bl. a. den årliga utskriften av ca 2 milj. kontrolluppgifter, som skall ske under januari månad, är en arbetsuppgift, som även i en stor ADB-anläggning kan bli betungande.

En väg att begränsa det manuella förfarandet är att övergå till ett

ADB-system för utbetalningarna, helt eller delvis. Samtidigt med utbetalningstransaktionen via ett ADB-system kan systemet automatiskt ackumulera utbetalt belopp på rätt försäkrad. Om systemet därutöver fortlöpande förses med uppgifter om de kontantutbetalningar som kan komma i fråga, kommer det vid årets utgång att innehålla de beloppsuppgifter, som krävs för bl. a. kontrolluppgiften. Riksförsäkringsverket och statskontoret har i uppdrag att utreda möjligheterna att genom användning av ADB-teknik och på annat sätt rationalisera administrationen inom den allmänna försäkringen. Utredningsarbetet utförs inom den s. k. RAFA-utredningen. I samråd med denna utredning bör klargöras hur databehandlingsfrågorna kan lösas vid övergång till beskattning av sjukpenningförmånerna och hur en integrering med datasystemet för uppborås- och folkbokföringsväsendet kan ske. Samråd i hitörande frågor bör vidare äga rum med utredningen angående företagens uppgifts- och uppboråsskyldighet, m. m.

Det blir också en viktig uppgift för utredningen att åstadkomma regler som så långt möjligt förenklar administrationen i försäkringskassorna då det gäller skatteavdragen. Bl. a. bör undersökas om schablonregler kan tillämpas vid skatteavdrag på sjukpenning.

En lösning som avsevärt skulle begränsa de administrativa svårigheterna inom försäkringskassorna för den större delen av de försäkrade, nämligen de anställda, kan vara att arbetsgivarna betalar sjuklön och i stället uppbär ersättningen från försäkringskassa. Sådant arbetsgivarinträde tillämpas i dag för bl. a. statsanställda. En sådan ordning skulle också kunna medföra en effektivare kontroll.

Även om sjukpenningen för det stora flertalet anställda skulle kunna utbetalas i form av sjuklön från arbetsgivare återstår ett stort antal försäkrade som inte kan omfattas av ett sådant system. Dit hör de som har inkomst enbart av annat förvärvsarbete än anställning. Särskilda problem kan uppstå också beträffande dem som har blandad inkomst av anställning och annat förvärvsarbete. Utredningsmannen bör ägna uppmärksamhet åt frågan att för sådana fall åstadkomma ett förfarande som ur administrativ synpunkt blir så enkelt och rationellt som möjligt.

Om sjukpenningförmånerna blir skattepliktig inkomst, öppnas såsom nämnts också möjlighet att på ett enkelt sätt hänföra dem till pensionsgrundande inkomst. Utredningsmannen bör lägga fram förslag om de lagändringar som behövs för ändamålet. Utgångspunkten bör därvid vara att sjukpenning skall vara pensionsgrundande i den mån den ersätter arbetsinkomst. De frågor som gäller ATP-avgift för ifrågakvarande inkomster bör också prövas i detta sammanhang.

Sjukpenning enligt lagen om yrkesskadeförsäkring och enligt militärer ersättningsförordningen ansluter nära till sjukpenningen från den allmänna försäkringen. Utredningsmannen bör undersöka vilka särskilda problem som här kan uppkomma vid en övergång till skattepliktiga förmåner och beakta de överväganden som sker rörande den framtida administrationen av förmånerna.

I fråga om arbetslöshetsförsäkringen motsvaras sjukpenningen inom den allmänna försäkringen av dagpenningen, som — även den skattefri — ersätter inkomstbortfall vid arbetslöshet. Arbetslöshetsförsäkringens administration är fördelad på de erkända arbetslöshetskassorna med arbetsmarknadsstyrelsen som tillsynsmyndighet. Även vid sidan av arbetslöshetsförsäkringen kan utgå kontant stöd från samhällets sida vid

arbetslöshet. Äldrestödet i form av omställningsbidrag är skattepliktigt men i övrigt föreligger skattefrihet för sådana bidrag. Utredningsmannen bör pröva förutsättningarna för att beskatta även sådana ersättningar och redovisa förslag rörande den lämpliga administrationen därvidlag. Frågorna om kontant stöd vid arbetslöshet utreds f. n. av den s. k. KSA-utredningen. Utredningsmannen bör samråda med KSA-utredningen och beakta resultatet av dess arbete.

Utredningen har t. o. m. oktober 1970 hållit fyra sammanträden. Samrådiskontakter har tagits med den s. k. RAFA-utredningen, som bedrivs gemensamt av statskontoret och riksförsäkringsverket, och utredningen om företagets uppgiftsplikt samt den s. k. KSA-utredningen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

34. Pensionsålderskommittén (S 1970: 40)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1970 för att utreda frågan om pensionsåldern m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 25 juni 1970):

Granqvist, Liss M., president, *ordförande*

Andersson, M. Alvar, lantbrukare, led. av riksdagen

Danielson, Gunnar H., rättschef

Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen

Mundebo, K. A. Ingemar, avdelningsdirektör, led. av riksdagen

Persson, E. Yngve, förbundsordförande, led. av riksdagen

Regnéll, Carl Göran, bankdirektör, led. av riksdagen

Experter:

Nilsson, Karl-Erik, bitr. direktör

Persson, Gustav B., sekreterare

Petri, Carl Axel H., försäkringsdomare

Strandberg, Sten Erik, byråchef

Svensson, Inge, direktörsassistent

Sekreterare:

Bratthall, Kenneth, hovrättsfiskal

Wilhelmsson, A. Börje, hovrättsassessor

Lokal: Statsdepartementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. 040/749 50 (Wilhelmsson), Statsdepartementens kommittéer, Lilla Badhusgatan 4, 411 21 Göteborg, tel. 031/11 49 08 (Bratthall)

Direktiv (anförande av statsrådet Aspling till statsrådsprotokollet den 27 maj 1970):

Under det senaste decenniet har den allmänna pensioneringen genomgått en utomordentligt kraftig utveckling. Således har de årliga utbetalningarna från den allmänna pensioneringen stigit från 2 850 milj. kr. år 1960 till ca 7 800 milj. kr. år 1969. Antalet personer som åtnjuter förmåner från den allmänna pensioneringen har ökat från 1 miljon år 1960 till 1,3 miljoner år 1969.

Genom tillkomsten år 1960 av ATP-systemet, som alltjämt är under uppbyggnad, har tillskapats pensioner med målsättningen att vid ålderdom, invaliditet eller familjeförsörjarens död ge ett pensionsskydd som ansluter till den standard som den försäkrade levde på som aktiv förvärvsarbete. ATP-reformen har också inneburit ett viktigt steg mot en utjämning av olikheterna i pensionshänseende mellan arbetare och tjänstemän.

Ikraftträdandet av lagen (1962: 381) om allmän försäkring vid ingången av 1963 utgör en markerad milstolpe i reformarbetet. Utvecklingen har dock på inget sätt stått stilla sedan dess. Ett stort antal förbättringar har genomförts under de år som gått. Standardförbättringar av folkpensionerna har genomförts successivt och vid 1969 års riksdag fattades ett viktigt beslut om vidare utbyggnad av folkpensioneringen genom införande av pensionstillskott till dem som inte har ATP eller endast har ringa sådan pension. Beslutet innebär årliga höjningar under en tioårsperiod framåt. Det senaste ledet i reformpolitiken utgörs av det beslut som nyligen fattats av riksdagen i anledning av prop. 1970: 66 med förslag rörande en utvidgad förtidspensionering. Denna reform innebär bl. a. att det blir lättare att få förtidspension för äldre förvärvsarbete med tungt eller pressande arbete om de inte längre orkar fortsätta sitt arbete.

Familjepensioneringen har byggts ut med särskild betoning av skyddet för barnen. På detta område pågår ett fortsatt utredningsarbete inom pensionsförsäkringskommittén med sikte på att skapa större likställdhet mellan män och kvinnor. För de handikappade har den nya förtidspensioneringen jämte de särskilda invalidförmånerna i form av invaliditetstillägg och invaliditetsersättning betytt mycket vid sidan av en rad övriga reformer på detta område.

De reformer som genomförts på den allmänna pensioneringens område under 1960-talet har inneburit en ökad trygghet för alla medborgare. I takt med att systemet förbättras ökar emellertid också våra krav. Det är därför naturligt att frågorna om en översyn av pensionssystemet i vissa hänseenden blivit alltmer aktuella.

Den nuvarande 67-årsgränsen inom ålderspensioneringen går tillbaka till 1913 års lag om allmän pensionsförsäkring. Frågan om en sänkning av åldersgränsen har ofta berörts i den allmänna debatten. Ett återkommande argument har därvid varit att stora grupper löntagare genom pensionsanordningar utanför den allmänna försäkringen tillförsäkrats en lägre pensionsålder. Därvid är dock att beakta att pensioneringen inom privata tjänstepensionssystem normalt är knuten till att anställningen upphör. Ålderspension från den allmänna försäkringen utgår däremot oavsett om den försäkrade slutar sitt förvärvsarbete eller ej.

De fortgående reallöneökningarna har aktualiserat frågan om en omprövning av den övre beloppsgränsen för beräkning av pensionsgrundande inkomst. Även frågan om ökad standardföljsamhet av utgående pensioner har rests mot samma bakgrund. Med hänsyn härtill har 1969 års riksdag (motionerna I: 48 och II: 19 samt I: 792 och II: 881, 2LU 71, rskr 327) hemställt om en utredning av standardsäkringens inom den allmänna pensioneringen.

Redan beslutade pensionsreformer och det starkt ökade antalet pensionärer innebär att konsumtionsutrymmet för pensionärerna kommer att tillväxa betydligt snabbare än för den övriga befolkningen. Ytterligare reformer måste därför förutsätta en lägre takt i den i övrigt möjliga

konsumtionshöjningen för den aktiva befolkningen. Övervägandena måste ske mot bakgrunden av en befolkningsutveckling under 1970-talet som innebär att befolkningen i aktiv ålder kommer att vara oförändrad medan antalet åldringar kommer att öka väsentligt. Självfallet måste det också göras en avstämning mot andra angelägna samhällsuppgifter.

Den bakgrund jag här tecknat — som innefattar viktiga sociala och fördelningspolitiska avvägningsproblem — gör det naturligt att nu tillkalla en särskild utredning för att se över vissa regler inom pensioneringssystemet.

Utredningen bör undersöka hur nuvarande regler för ålderspension inom såväl folk- som tilläggspensioneringen svarar mot de behov och önskemål som finns hos skilda grupper. När det gäller tanken på en allmän sänkning av pensionsåldern måste ingående övervägas om en sådan reform ger den från social synpunkt bäst motiverade användningen av de resurser som kan sättas in. Det är möjligt att andra lösningar kan ge utrymme för större förbättringar åt dem som har de största behoven. Olika vägar står här till buds. Den nyligen beslutade vidgningen av förtidspensioneringen är en väg att ge bättre pensionsmöjligheter för dem bland den äldre arbetskraften som bäst behöver komma i åtnjutande av pension tidigare än från 67 års ålder. Genom en sådan individuell prövning som det där är fråga om kan man inom en given kostnadsram gå längre ner i åldrarna än vid en generell sänkning av pensionsåldern.

Konsekvenserna i olika hänseenden av en sänkt pensionsålder bör noga övervägas med särskild vikt lagd vid de ekonomiska följderna både för pensionssystemet och för samhället i övrigt. Det bör därvid beaktas att en sänkt pensionsålder inte bara ställer krav på resurser för utgående förmåner utan också innebär ett produktionsbortfall. Angelägenheten av en sänkning av pensionsåldern bör vidare vägas mot andra reformönskemål. Fördelar och nackdelar från såväl den enskildes som samhällets synpunkt bör belysas. Om utredningen stannar för att förordna en allmän sänkning av pensionsåldern bör omfattningen av och takten för genomförandet av reformen också prövas.

Utredningsarbetet beträffande pensionsåldern bör innefatta en översyn av hela det regelsystem som gäller för uttag av ålderspension.

Den ordinära pensionsåldern inom den allmänna försäkringen är 67 år. Ålderspension kan dock utgå från tidigare tidpunkt, tidigast fr. o. m. den månad den försäkrade fyller 63 år. Uttas pension före 67 års ålder minskas pensionen med 0,6 % för varje månad som pensionen börjar utgå innan den försäkrade uppnår 67 år. På liknande sätt förhöjs pensionen om den försäkrade dröjer med att ta ut pensionen efter 67-årsåldern. Reduktionen av pensionen vid förtida uttag — liksom ökningen vid uppskjutet uttag — är livsvarig och bygger på försäkringsmatematiska beräkningsgrunder. Principen är att värdet av de sammanlagda pensionsbelopp som den försäkrade uppbär i sin livstid skall bli detsamma oberoende av när han börjar ta ut sin pension.

Det uppställs inga särskilda krav för rätt att få pension före 67 år. Alla kan alltså i dag få pension från 63 års ålder, men den blir då mindre än om uttag sker t. ex. från 67 år. Vidare är att märka att kommunalt bostadstillägg eller hustrutillägg inte kan utgå till ålderspension förrän den försäkrade uppnår 67 års ålder. Möjligheten till förtida uttag av pension har stått till buds sedan ingången av år 1963. F. n. upp-

bär drygt 45 000 personer ålderspension på grundval av förtida uttag. Av dessa är ca 20 000 under 67 år.

Enligt de gällande bestämmelserna är således 63 år den ålder då man kan börja ta ut ålderspension. Problemet är dock för många att alternativet att ta ut pensionen före 67 år inte ter sig som en godtagbar lösning eftersom pensionen reduceras med hänsyn till det förtida uttaget och eftersom kommunalt bostadstillägg eller hustrutillägg inte utgår. Utredningen bör ägna särskild uppmärksamhet åt frågan i vad mån lösningar står att vinna i ändrade regler för dessa tilläggsförmåner. Utredningen bör även i övrigt pröva olika möjligheter att vidareutveckla de regler om en rörlig pensionsålder som redan är inbyggda i pensionssystemet.

Ändringar angående pensionsuttaget kan motivera att reglerna för intjänande av ATP-pension ses över i vissa avseenden. F. n. kan pensionspoäng intjänas t. o. m. det år den försäkrade fyller 65 år. En huvudregel inom tilläggs pensioneringen är också att pensionspoäng inte beräknas för år varunder pension utgår. Med bibehållande av denna huvudregel bör sökas lösningar som leder till så gynnsamt resultat som möjligt för den försäkrade. Av särskild betydelse är detta spörsmål för de äldre åldersgrupper som inte kan nå upp till fulla antalet pensionsgrundande år inom tilläggs pensioneringen. Utredningen bör undersöka i vad mån det låter sig göra att inom ramen för nuvarande system öppna möjlighet att tjäna in ATP-poäng efter 65 års ålder. En sådan ordning skulle i många fall kunna verka som en extra stimulans för dem som väljer att fortsätta sitt förvärvsarbete i stället för att ta ut pension. För dem — särskilt sådana som tillhör övergångsgenerationen inom ATP — som har ett mindre antal pensionsgrundande år än vad som fordras för full pension skulle härigenom varje fortsatt år i förvärvslivet kunna bli av än större värde för den framtida pensionsnivån för den försäkrade än nu. Vid sidan av vad nu särskilt nämnts bör utredningen överväga de ytterligare lagändringar som kan motiveras av de förslag i fråga om pensionsåldern utredningen kan komma att framlägga.

Utredningen bör också följa upp verkningarna av den vidgning av rätten till förtidspension för äldre förvärvsarbetande som blir resultatet av riksdagens bifall till den tidigare nämnda propositionen 1970: 66. I den mån utredningen skulle finna att ytterligare lösningar av de föreliggande problemen står att vinna inom ramen för en vidgad förtidspensionering bör det stå utredningen fritt att lägga fram förslag härom.

Som tidigare nämnts har riksdagen hemställt om en utredning av frågan om standardsäkring inom den allmänna pensioneringen. Även hit hörande problem bör prövas av utredningen.

Det nuvarande indexsystemet för folkpensioner och ATP ger full kompensation för förändringar i det allmänna prisläget. Genom särskilda standardtillägg och genom de förra året införda pensionstillskotten har folkpensionärerna därjämte tillförsäkrats pensionsförbättringar utöver vad som motiveras av prisförändringarna. En viss standardgaranti är inbyggd i ATP-systemet genom att pensionen beräknas på medeltalet av de 15 bästa åren. Vid en fortgående reallöneökning blir därmed åren närmast före pensioneringen utslagsgivande för t. ex. ålderspensionsnivån. Detsamma gäller i ännu högre grad i fråga om förtids- och familjepension, eftersom antagandepoäng där kan beräknas på grundval av de två bästa av de fyra åren närmast före pensionsfallet. Om någon blir invalid i unga år kommer dock hans pension inte att

följa den standardutveckling som hans lön skulle ha undergått om han kunnat fortsätta sitt förvärvsarbete.

Mot bakgrunden av vad nu och i det föregående anförts bör utredningen undersöka behovet av och möjligheterna att med hänsyn till inkomstutvecklingen och omfattningen av de resurser som kan ställas till förfogande förstärka de garantier rörande pensionsnivån som följer av nu gällande bestämmelser. Därvid bör utredningen även pröva om nuvarande övre gräns för beräkning av pensionsgrundande inkomst fortfarande är riktigt avvägd eller om den bör höjas med hänsyn till utvecklingen sedan tilläggs pensioneringens tillkomst. Vidare bör särskild uppmärksamhet ägnas åt de problem som uppstår för dem som pensioneras i unga år.

Resultaten av utredningen bör redovisas i ett sammanhang. I redovisningen bör ingå kostnadskalkyler och anvisningar rörande formerna för täckning av de ökade kostnader som följer av de förslag utredningen kan komma att framlägga. I samband därmed skall utredningen även kunna överväga ändringar av de nuvarande finansieringsreglerna för den allmänna pensioneringen.

Det skall vara utredningen obetaget att utreda och framlägga förslag i frågor som inte särskilt nämnts men som anknyter till de utredningsuppgifter som angetts i det föregående.

Kommittén har under tiden maj—oktober 1970 hållit två sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

35. Utredningen (S 1970: 41) om förbättrad samordning av sjukvården vid karolinska sjukhuset med viss annan sjukvård

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 juni 1970 för utredning av de rättsliga och organisatoriska förutsättningarna för att, utan förändring av huvudmannskapet för karolinska sjukhuset, erhålla en förbättrad samordning av sjukvården vid sjukhuset med sjukvården inom för sjukhuset bestämda upptagningsområden för skilda medicinska specialiteter:

Rahm, A. Håkan B., f. d. överdirektör

Experter:

Bergkvist, Nils L., avdelningschef

Bergstedt, Tord L. H., bitr. sjukvårdsdirektör

Fredlundh, Lars A. V., avdelningsdirektör

Karlén, Göran H., sjukhusdirektör

Lokal: Skillinggränd 5, 112 20 Stockholm, tel. 53 57 80

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

Kommunikationsdepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970

1. Arlandagruppen 70 (K 1970: 36)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1970 med uppdrag att se över ett inom luftfartsverket utarbetat förslag till utbyggnadsplan och ramprogram avseende nytt stationsområde på Arlanda flygplats:

Nelander, Olle M. V., direktör, *ordförande*

Carlson, G. Rune, finansdirektör

Johansson, S. K. Lennart, departementsråd

von Willebrand, Bengt M., organisationsdirektör

Sekreterare:

Ekberg, Hans G., departementssekreterare

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Arbetsgruppen har under tiden januari—juli 1970 hållit tolv sammanträden.

Arbetsgruppen har den 3 juli 1970 avgett "Redogörelse för granskning av utbyggnadsplan samt ramprogram för en första etapputbyggnad av nytt stationsområde vid Arlanda flygplats" (Stencil K 1970: 2).

Uppdraget är därmed slutfört.

2. Transportstödsberedningen (K 1970: 38)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1970 med uppgift att förbereda införandet av transportstöd till Norrland och därmed sammanhängande frågor:

Hasslev, Nils-Olov F., statssekreterare, *ordförande*

Johansson, S. K. Lennart, departementsråd

Löfgren, Lars E., direktör

Norrbom, N. Claes-Eric, kansliråd

Pellijeff, F. H. Alexej, direktör

Sjunnebo, K. Ivan L., direktör

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

De sakkunniga har under tiden juni—oktober 1970 hållit fem sammanträden.

De sakkunniga har deltagit i utarbetandet av kungörelse om statligt regionalpolitiskt transportstöd (SFS 1970: 592).

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Transportforskningsgruppen (K 1970: 37)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 januari 1970 för att överarbeta och komplettera 1964 års transportforskningsutrednings förslag till transportforskningens organisation:

Aman, O. Valter, landshövding, *ordförande*

Ahrfelt, Bengt, organisationsdirektör

Andersson, Johnny L., avdelningsdirektör

Wennerberg, Sigfrid B., överingenjör

Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd

Expert:

Strömberg, Lars Göran, byrådirektör

Sekreterare:

Jensen, Birger H. L., organisationsdirektör

Bitr. sekreterare:

Danielsson, Jan, P. T., departementssekreterare (t. o. m. den 23 juni 1970)

Lindahl, Lars O. H., departementssekreterare (fr. o. m. den 24 juni 1970)

Direktiv (Kommunikationsdepartementet, PM den 30 januari 1970):

1. Inledning

I samband med behandlingen av frågor rörande den statliga trafikpolitiken har klart framgått att det föreligger ett starkt behov av bättre betingelser för en intensifierad transportforskning, bl. a. för att få fram informations- och beslutsunderlag för att följa upp och fullfölja trafikpolitiken. I frågor rörande samspelet mellan de olika transportmedlen och terminalfunktionerna ställs ofta stora krav på överblick av de trafik- och transportekonomiska förhållandena. Övervägandena rörande trafikpolitiken är i hög och växande grad beroende av en effektiv transportekonomisk forskning.

Ett annat område inom vilket forskning är av största betydelse är trafikteknik med vad den innefattar av kartläggning och studier av trafikströmmarna och deras reglering. Angelägna tekniska och teknisk-ekonomiska forskningsuppgifter aktualiseras vidare inom transport- och hanteringstekniken i anslutning till den successiva omläggning som sker av näringslivets transporter, vilka systematiseras, koncentreras och samordnas i avseende på transport- och hanteringsfunktionerna. Terminalerna i form av hamnar, flygplatser, järnvägsanläggningar och andra inlandsterminaler blir därvid knutpunkter i ett integrerat transportsystem, vilka måste dimensioneras efter de anslutande transportmedlens och hanteringsanordningarnas kapacitetsbehov. Ett område inom vilket forskning är av största betydelse är vidare trafiksäkerhetsområdet.

På väg- och gatutrafikens område medför den starkt ökande biltrafiken, att frågorna rörande trafiksäkerheten blir alltmer komplicerade samtidigt som de kräver att snabba och effektiva åtgärder vidtas. Trafiksäkerhetsforskningen utgör ett viktigt instrument vid handläggningen av trafiksäkerhetsfrågorna. Ifrågavarande forskning har ett nära samband med bl. a. den nyssnämnda trafiktekniska forskningen. På det fordons-

och maskintekniska området är det av intresse att sådan forskning bedrivs som bidrar till att klarlägga de funktionella krav som bör ställas från exempelvis transportsystemets och trafiksäkerhetens synpunkt.

2. *Transportforskningsutredningens förslag*

I betänkandet "Transportforskningens organisation" (SOU 1968: 34) föreslår 1964 års transportforskningsutredning ett särskilt helstatligt transportforskningsinstitut, som omfattar bl. a. dels statens väginstitutets hittillsvarande verksamhet, dels den av statens trafiksäkerhetsråd i egen regi bedrivna trafiksäkerhetsforskningen. Utredningen föreslår vidare att den transportekonomiska forskningen får en central plats i institutet. Institutet skall vidare på viss sikt tillföras resurser för forskning i frågor rörande järnvägar, sjöfart och luftfart samt i frågor rörande godshandteringsteknik och terminalutformning.

Vid sina överväganden om lämplig samordnande instans för transportforskningen har utredningen diskuterat inrättande av ett transportforskningsråd. Utredningen konstaterar att flera skäl finns för inrättandet av ett sådant råd men stannar för att ett befintligt forskningsråd, nämligen statens tekniska forskningsråd (nuvarande styrelsen för teknisk utveckling, STU) bör få huvudansvaret som bidragsgivande organ inom transportforskningssektorn.

Utredningen föreslår vidare att det bildas en samarbetskommitté för transportforskningsfrågor och att denna knyts till forskningsrådets samarbetsdelegation. Med hänsyn till att stora belopp förmedlas till transportforskningen vid sidan om forskningsråden föreslår utredningen att det inrättas en transportforskningsdelegation, som knyts till kommunikationsdepartementet. Delegationen skall ha till uppgift att mot bakgrund av en samlad överblick över hela transportområdet och över de resurser för transportforskning som finns verka för en samordning och ett effektivt utnyttjande av tillgängliga forskningsresurser. Delegationen avses vidare utgöra forum för diskussion och överläggningar om frågor med anknytning till forskning inom transportområdet samt till den transportpolitiska debatten.

Utredningen lägger inte fram några organisationsplaner för institutet utan förutsätter att institutet från sin tillkomst arbetar med den organisatoriska uppbyggnad, som tillämpas för de resurser, som överförs från väginstitutet och trafiksäkerhetsrådet. En omformning av den interna organisationen samt en utökning av resurserna bör enligt utredningen därefter successivt ske enligt beslut av styrelsen för institutet.

3. *Behov av överarbetning av utredningens förslag*

I fråga om det föreslagna transportforskningsinstitutet har olika remissinstanser påtalat den skissartade karaktären hos utredningens förslag och understrukit behovet av närmare överväganden beträffande organisationens utformning. Det har också anförts kritiska synpunkter i fråga om de föreslagna formerna för samordning av transportforskningsverksamheten. Bl. a. har påtalats den oklara befogenhetsfördelningen i förhållandet mellan den tänkta delegationen för transportforskning och det organ som avses handha forskningsrådsfunktionen. En översyn av utredningens förslag i denna del ävensom i vissa andra avseenden bör enligt flera remissinstanser komma till stånd.

Innan utredningens förslag kan läggas till grund för en proposition i ämnet är en överarbetning och komplettering av förslaget nödvändig. Detta arbete bör lämpligen ske i en arbetsgrupp genom särskilt tillkallade sakkunniga inom kommunikationsdepartementet.

Vid överarbetningen av transportforskningsutredningens förslag bör bl. a. de i det följande redovisade synpunkterna beaktas.

4. Transportforskningsinstitutet

Det stora flertalet remissinstanser biträder utredningens förslag om inrättande av ett transportforskningsinstitut, i vilket väginstitutets forskningsverksamhet och den av trafiksäkerhetsrådet i egen regi bedrivna trafiksäkerhetsforskningen integreras. Olika uppfattningar har emellertid kommit till uttryck i frågan om vilka forskningsaktiviteter det föreslagna institutet skall ägna sig åt utöver dem som f. n. förekommer vid de båda nämnda institutionerna. I fråga om forskningen inom järnvägs-, sjöfarts- och luftfartsområdena erinras om att den transportmedelstekniska forskningen och trafiksäkerhetsforskningen till övervägande del bedrivs genom internationella organisationer under medverkan av berörda nationella myndigheter. Flera remissmyndigheter anser att institutet — åtminstone på viss sikt — endast i mindre utsträckning torde behöva resurser för nämnda områden. Institutet anses främst böra tillgodose vägtrafikforskningen.

För arbetsgruppen bör som en utgångspunkt gälla att transportforskningsinstitutet skall omfatta dels väginstitutets nuvarande verksamhet och dels den av trafiksäkerhetsrådet i egen regi bedrivna trafiksäkerhetsforskningen. Institutet bör sålunda ha sin verksamhet i huvudsak inriktad på forskningsuppgifter avseende väg- och gatutrafiken. Det bör inte uteslutas, att det — med uppdragsverksamheten som indikator — kan visa sig lämpligt att på någon sikt i viss utsträckning vidga arbetsområdet till att omfatta uppgifter även inom andra trafikgrenar. Det förutsätts därvid att de tillkommande arbetsuppgifterna är av sådan art att det låter sig väl förena med övrig verksamhet vid institutet.

Vid institutet bör finnas den ekonomiska och statistiska expertis som motiveras av transportforskningsinstitutets nyss angivna uppgifter. Härmed avses det prognosarbete och statistiska arbete, som följer med forskningsuppgifterna inom exempelvis trafikteknik- och trafiksäkerhetsområdena, vidare det ekonomiska analysarbete som följer med olika slag av väg- och trafiktekniska projekt. Några resurser för trafik- och transportekonomisk forskning i vidare mening bör däremot inte tillföras institutet. Inte heller bör någon fristående teoretisk forskning rörande matematisk statistik, som förutsatts av utredningen, bedrivas vid institutet. I fråga om den trafik-medicinska forskningen bör övervägas hur den vid en inordning i transportforskningsinstitutet kan ges lämplig anknytning till medicinsk institution.

Med utgångspunkt i den ovan angivna avgränsningen av transportforskningsinstitutets uppgifter bör arbetsgruppen lägga fram förslag till lämplig huvudorganisation för institutet. Härvid bör förutsättas att i institutet skall ingå resurser för forskning inom områdena

trafikledsteknik,
transportmedelsteknik,
trafikteknik och
trafiksäkerhet.

Vidare skall ingå resurser för administration, service och planering.

I anslutning härtil bör arbetsgruppen överväga formerna för finansieringen av institutets verksamhet med en lämplig uppdelning av denna på allmän verksamhet och uppdragsverksamhet. Arbetsgruppen bör vidare överväga lämpligt system för den ekonomiska redovisningen.

Lokaliseringen av transportforskningsinstitutet

I fråga om lokaliseringen av institutet bör arbetsgruppen närmare överväga möjligheterna av att förlägga verksamheten utanför Storstockholmsområdet. Gruppen bör härvid överväga orter som med hänsyn till institutets inriktning erbjuder en lämplig forskningsmiljö. Behovet av samverkan med andra institutioner bör beaktas. Arbetsgruppen bör i fråga om lokaliseringen samråda med delegationen för lokalisering av statlig verksamhet.

5. Samordnings- och forskningsrådsfunktionen

Utredningen har såsom framhållits i avsnitt 2 stått i valet mellan att föreslå att ett särskilt transportforskningsråd inrättas eller att ett befintligt forskningsråd ges i uppgift att vara bidragsbeviljande organ. Utredningen har stannat för att föreslå att statens tekniska forskningsråd (nuvarande STU) får huvudansvaret som bidragsbeviljande organ även inom transportforskningssektorn. Vidare har föreslagits viss samordning med forskningsrådets samarbetsdelegation. Utredningen har dessutom föreslagit bildande av en transportforskningsdelegation knuten till kommunikationsdepartementet och med uppgift bl. a. att svara för samordning av forskningen på transportområdet.

Remissinstanserna framhåller allmänt behovet av en bättre samordning inom transportforskningsområdet.

Ett antal remissinstanser har tillstyrkt eller lämnat utan erinran utredningens förslag om inrättande av en transportforskningsdelegation som centralt organ för samordningen inom hela transportforskningsområdet. Vissa remissinstanser ansluter sig i princip till tanken bakom förslaget men anser detta vara alltför skissartat för att kunna läggas till grund för beslut. Enligt dessa remissinstanser är det oklart hur delegationen i praktiken skall verka för samordning, hur dess kontakter med företrädare för olika intressenter inom transportsektorn skall utformas och hur dess arbetsområde skall avgränsas i förhållande till exempelvis olika myndigheters, forskningsrådets och det föreslagna transportforskningsinstitutets verksamhetsområde. Oklarheten i detta hänseende anses bl. a. hänga samman med att delegationen inte tilldelats några klara verkställande funktioner. — Några remissinstanser slutligen har avstyrkt förslaget till transportforskningsdelegation eller uttalat sig kritiskt mot det.

De som helt avvisar förslaget förordar i stället att det organ som avses svara för forskningsrådsfunktionen skall handha samordningen och planeringen inom transportforskningsområdet. Dessa uppgifter anses nämligen naturligt höra hemma i ett organ, som genom sina medlemsfördelande funktioner har överblick över pågående och planerade forskningsprojekt.

I fråga om forskningsrådsfunktionens handhavande har vissa remissinstanser tillstyrkt, att STU får huvudansvaret som bidragsgivande organ även inom transportforskningsområdet. Vissa remissinstanser har förordat den av utredningen alternativt framförda tanken att skapa ett särskilt transportforskningsråd.

Som utredningen framhåller föreligger ett starkt behov av en bättre samordning av och bättre betingelser för transportforskningen. En sådan samordning bör lämpligen ske genom ett organ som hör till kommunikationsdepartementets ansvarsområde. De uttalanden som ett flertal remissinstanser gjort i anslutning till utredningens förslag om inrättandet av en till kommunikationsdepartementet knuten transportforskningsdelegation tyder också på att en sådan ordning framstår som naturlig. I fråga om formerna för en samordning av forskningsverksamheten på transportområdet synes emellertid den av utredningen föreslagna ordningen med dels en transportforskningsdelegation dels ett forskningsråd i viss utsträckning innebära en dubblering av samordnings- och planeringsfunktionerna. Dessa bör med fördel kunna sammanhållas hos ett organ, som fullgör såväl forskningsrådsfunktionen som samordnings- och planeringsfunktionerna. Arbetsgruppen bör utgå från att ett sådant organ skall inrättas.

Den forskning, vilken ett sådant organ — förslagsvis benämnt transportforskningsråd eller transportforskningsdelegation — bör främja, avses i första hand innefatta trafik- och transportekonomisk forskning. En aktivering inom detta område är angelägen för att få underlag för en uppföljning av utvecklingen inom olika transportgrenar i anslutning till de trafikpolitiska riktlinjerna och för att få underlag för olika framtida trafikpolitiska ställningstaganden. Genom rådet/delegationen får man möjlighet att flexibelt utnyttja bl. a. den nationalekonomiska, företagsekonomiska och samhällsvetenskapliga expertis som finns knuten till landets olika universitets- och högskoleinstitutioner, forskningsinstitut etc.

Till den forskning som bör stödjas av transportforskningsrådet/delegationen hör vidare naturligt den trafik- och trafikledstekniska forskningen, den transport- och hanteringstekniska forskningen samt trafiksäkerhetsforskningen. I sistnämnda hänseende är utgångspunkten, att trafiksäkerhetsrådets forskningsrådsfunktion (till skillnad från dess egen forskning) skall överföras till rådet/delegationen. I fråga om fordons- och maskinteknisk forskning bör det tekniskt-industriella utvecklingsarbetet ankomma på STU. Däremot bör rådet/delegationen kunna stödja sådan forskning, som bidrar till att klarlägga de funktionella krav som bör ställas från exempelvis trafiksystemets och trafiksäkerhetens synpunkt och som sedan bör beaktas i samband med det tekniskt-industriella utvecklingsarbetet.

I fråga om bidragsgivningen bör denna i första hand ske med anlåtande av de medel som ställs till rådets/delegationens förfogande och i anslutning till de forskningsplaner som upprättas. Möjlighet bör även finnas att exempelvis från kommunikationsdepartementets sida lägga ut specifika projektuppdrag till rådet/delegationen, som för ändamålet får särskilda medel. Rådet/delegationen skall i sådana fall ha till uppgift att svara för den närmare programmeringen av projekten, att engagera de forskningsexperter som krävs samt att följa upp och slutligen återredovisa projekten.

Det bör ankomma på arbetsgruppen att överväga den närmare avgränsningen av rådets/delegationens verksamhetsområde och de närmare organisations- och verksamhetsformerna.

Arbetsgruppen bör framlägga sina förslag i sådan tid att proposition i ämnet kan föreläggas 1971 års riksdag.

Gruppen har under tiden februari—oktober 1970 hållit tolv sammanträden.

Gruppen har den 15 december 1970 avlämnat "Samordnad transportforskning" (Stencil K 1970: 4).

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971

4. Svenska ledamöterna av Nordisk vägtrafikkommitté (K 1961: 24)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 december 1960 att såsom svenska ledamöter ingå i en nordisk kommitté med uppgift att utarbeta förslag till gemensam vägtrafiklagstiftning för Danmark, Finland, Norge och Sverige:

Holmquist, Bertil G., rättschef

Stoltz, A. Wilhelm, lagman

Experter:

Ahlström, Olle G., civilingenjör

Burén, Carl-David E., teknisk direktör

Egedal, Nils Hj., f. d. avdelningsdirektör (fr. o. m. maj 1970)

Hagardt, Sten A. O., direktör

Tornberg, E. A. Gunnar, avdelningsdirektör

Sekreterare:

Egedal, Nils Hj., f. d. avdelningsdirektör (t. o. m. april 1970)

Voss, Bertil G. P., kansliråd (t. o. m. den 25 september 1970)

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fem sammanträden. Dessutom har de svenska ledamöterna jämte experter sammanträtt ett flertal gånger.

Kommittén har under år 1970 avgett betänkandet "Vägtrafikregler, reviderat förslag" (NU 1970: 10) och räknar med att inom kort framlägga förslag till bestämmelser om signalanläggningar för vägtrafik.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

5. Bilregisterutredningen (K 1965: 36)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 april 1964 för att verkställa utredning om fordonsregistreringen och därmed sammanhängande spörsmål:

Swanstein, Stig N. S., landssekreterare

Experter:

Dahlström, Åke, avdelningsdirektör

Gullnäs, S. Ingvar, expeditionschef

Johnsson, Jan G., hovrättsassessor

Palm, Böret, t. f. expeditionschef

Pernelid, W. Åke E., direktör

Rällfors, Hans L., ADB-direktör

Sekreterare:

Rova, O. Eino, organisationsdirektör

Bitr. sekreterare:

Olsson, Agne Henry O., hovrättsassessor

Lokal: Statens trafiksäkerhetsverk, Fack, 171 20 Solna 1, tel. växel 98 13 20 (Rova)

Direktiven för utredningen, se 1965: I K 36.

Utredningsmannen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 14 sammanträden med experterna. En studieresa har företagits till Amerikas Förenta stater.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971.

6. *Trafikpolitiska delegationen (K 1965: 38)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 april 1964 att ingå i en delegation med uppgift att som rådgivande organ inom kommunikationsdepartementet följa upp genomförandet av det av statsmakterna beslutade trafikpolitiska reformprogrammet:

Hasslev, Nils-Olov F., statssekreterare, *ordförande*

Björkman, N. G. Folke, redaktör, f. d. led. av II kamm.

Blidfors, T. E. Johannes, f. d. seminarielärare, f. d. led. av II kamm.

Ericson, Hans E., förbundsordförande

Ericsson, Axel K. G., disponent

Grebäck, Erik H., agronom, led. av riksdagen

Himmelstrand, Gunnar G. F., direktör

Högberg, Mats J. G., ekonomidirektör

Kolare, Gustav C. K., förste förbundsordförande

Odén, C. Åke, kanslichef

Sterne, Gösta E. V., disponent, led. av riksdagen

Sundblad, Lars G., disponent

Thorell, K. Arne B., direktör

Öhrn, J. Bruno, kansliråd

Experter:

Kritz, Lars O., forskningsledare

Ranhem, Lars H., civilingenjör

Sjöberg, E. Arne, direktör

Sjökvist, Stig A. R., ingenjör

Sekreterare:

Norrbom, N. Claes-Eric, kansliråd

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00, rikssamt. 11 73 34 (Norrbom)

Delegationen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit ett sammanträde. Delegationen har dessutom anordnat regionala hearings i sex län.

Delegationen har till kommunikationsdepartementet avgett en den 4 maj 1970 dagtecknad rapport.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

7. Utredningen (K 1965: 43) angående befordran av farligt gods på väg m. m.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1964 för utredning av frågan om befordran av farligt gods på väg m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 20 november 1964):

Mangård, Nils, hovrättsråd, *ordförande*

Davidsson, G. Ingvar, avdelningsdirektör

Ericson, Hans E., förbundsordförande

Fredenmark, Gunnar, direktör

Jönsson, Allan, avdelningsdirektör

Lindahl, Lars O. H., departementssekreterare (fr. o. m. den 6 februari 1970)

Lindstedt, Anders, kommerseråd

Thorell, K. Arne B., direktör

Experter:

Ekberg, K. Gustav, byråchef

Helmerson, Bo I. H., direktör

Åberg, G. Bertil, professor

Sekreterare:

Björkman, A. Fredrik M., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:

Lagerbielke, Gustaf M. J., kammaråklagare (t. o. m. den 21 april 1970)

Vieweg, Lars J., kanslissekreterare (fr. o. m. den 22 april 1970)

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00, (Björkman och Vieweg)

Direktiven för utredningen, se 1965: I K 43.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tre sammanträden. En inom utredningen verksam redaktionskommitté har under samma tid hållit ett flertal sammanträden. Ett delbetänkande med bilagor innehållande bl. a. en översättning m. m. av Accord europeen relatif au transport international des marchandises dangereuses par route (ADR) samt förslag i fråga om Sveriges biträdande av denna konvention torde komma att läggas fram i början av år 1971.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

8. 1964 års sjömanslagskommitté (K 1965: 44)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 september 1964 för översyn av sjömanslagen (se Post- och Inrikes tidn. den 14 oktober 1964):

Borggård, Göran R., generaldirektör, *ordförande*

Edqvist, Rolf J:son, advokat

Grenander, Nils, direktör

Hadrup, Knut E. H., direktör

Karlsson, Gunnar, förbundsordförande (fr. o. m. den 23 mars 1970)

Thore, Johan S., förbundsordförande (avliden den 24 februari 1970)

Wiebe, Stig W. O., direktör

Experter:

Forsblad, N. Douglas, direktör

Karlbjörn, H. Sigvard, ombudsman

Sköld, Hans, ambassadör

Sekreterare:

Sjöstedt, K. Lennart T., hovrättsassessor

Lokal: Kungsbroplan 2, 1 tr., 112 27 Stockholm, tel. 54 39 51

Direktiven för utredningen, se 1965: I K 44.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fem sammanträden under sammanlagt tio dagar. Härutöver har hållits ett sammanträde med företrädare för motsvarande kommittéer i övriga nordiska länder.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971.

9. Vägkostnadsutredningen (K 1966: 41)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 september 1965 för att utreda frågan om vägtrafikens kostnadsansvar och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 26 november 1965):

Hörjel, Nils J., generaldirektör, *ordförande*

Dahmén, Erik V. H., professor

Godlund, Sven A. I., professor

Johansson, S. K. Lennart, departementsråd

Experter:

Carling, Alf G., docent

Carlsund, H. Bo, civilekonom

Johnsson, Jan G., hovrättsassessor

Grahn, F. Ture, byrådirektör

Lindhagen, C. Gösta, docent

Milstam, K. Östen, departementssekreterare

Sekreterare:

Öhrn, J. Bruno, kansliråd

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för utredningen, se 1966: 41.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit nio sammanträden. Härtill kommer att antal sammanträden inom skilda arbetsgrupper inom kommittén.

Under år 1970 har färdigställt två vetenskapliga arbeten "Trafiksäkerhet och samhällsekonomi" samt "Prissättning av gatuutrymme" vilka tillkommit i samband med undersökningar för vägkostnadsutredningens räkning.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

10. Hamnutredningen (K 1966: 40)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 september 1965 för att utreda spörsmålet om det svenska hamnväsendets framtida utformning (se Post- och Inrikes tidn. den 7 oktober 1965):

Severin, Erik J., generaldirektör, *ordförande*

Agrenius, Gösta B., borgarråd

Christoffersen, Torgeir, direktör

Gustafsson, Gunnar B., ombudsman

Hellner, Eskil M., expeditionschef

Lasson, Knut-Inge L., f. d. driftdirektör

Westerberg, Sten B., departementssekreterare

Experter:

Ericsson, Inger-Britt, avdelningsdirektör

Gabrielson, Lars, disponent

Himmelstrand, Gunnar G. F., direktör

Lindencrona, Gustaf, sjöfartsråd (fr. o. m. den 1 april 1970)

Linder, Helge, f. d. hamndirektör

Samuelson, Stig J. E., f. d. överingenjör (t. o. m. den 14 april 1970)

Wickbom, Sten G., rättschef

Sekreterare:

Samuelson, Stig J. E., f. d. överingenjör (huvudsekreterare t. o. m. den 14 april 1970)

Rexmo, Jan, länsassessor (huvudsekreterare fr. o. m. den 15 april 1970)

Ekberg, Hans G., departementssekreterare (bitr. sekreterare)

Orrsten, Henning, f. d. förste byråsekreterare (arbetsbitr.)

Lokal: Statsdepartementens kommittéer, L. Badhusgatan 4, 411 21 Göteborg, tel. 031/13 72 41 (huvudsekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1966: K 40.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tre sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

11. *Expertgruppen (K 1966: 42) för att leda ett utvecklingsarbete på bilavgasområdet*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 november 1965 för att genomföra ett utvecklingsarbete på bilavgasområdet:

Gerhardsson, Gideon, professor, *ordförande*

Ekberg, K. Gustav, byråchef

Hedlund, Folke, direktör

Larborn, Åke, direktör (avliden den 27 september 1970)

Persson, Göran A., byråchef

Salinger, Gerhard, civilingenjör (fr. o. m. den 27 oktober 1970)

Svenke, J. Erik K., teknisk direktör

Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd

Sekreterare:

Åslander, A. Nils-Olof, byrådirektör

Bitr. sekreterare:

Arbell, Leif G., förste länsassessor

Lind af Hageby, Gösta K. L., hovrättsassessor

Lokal: Svenska Arbetsgivareföreningen, S. Blasieholmshamnen 4 A, Box 16120, 103 23 Stockholm 16, tel. växel 22 56 00 (Gerhardsson)

Statens naturvårdsverk, Smidesvägen 5, Fack, 171 20 Solna 1, tel. växel 98 18 00 (Åslander)

Civildepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (Arbell)

Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (Lind af Hageby)

Direktiven för expertgruppen, se 1966: K 42.

Expertgruppen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 16 sammanträden. Ett inom expertgruppen bildat arbetsutskott har under samma tid hållit fyra sammanträden. På uppdrag av chefen för kommunikationsdepartementet har AB Atomenergi vid sina anläggningar i Studsvik bedrivit utvecklingsarbete under expertgruppens ledning. Från och med den 1 juli 1970 handhar statens naturvårdsverk det fortsatta utvecklingsarbetet.

Expertgruppen har den 15 april 1970 avgett en PM rörande avgaskontroll av bensindrivna bilar av 1971 eller senare års modell (Stencil K 1970:1) samt en PM rörande föreskrifter om begränsning av luftföroreningar genom avgaser från bil med Wankelmotor.

Expertgruppen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971.

12. *Svårfartsutredningen (K 1967: 35)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 mars 1966 för att utreda frågor rörande trafik med luftkuddefarkoster (svävare), (se Post- och Inrikes tidn. den 13 april 1966):

Wilkens, O. Gösta P., f. d. borgmästare, *ordförande*

Falkemo, Curt C. H., professor

Uggla, Hans G. O. C:son, konteramiral

Experter:

Grönfors, Kurt G. W., professor

Lagerwall, Hans E., lotsdirektör

Weimar, Åke J. H. K., civilingenjör

Sekreterare:

Ligner, Anders V., hovrättsassessor

Lokal: Statsdepartementens kommittéer, Lilla Badhusgatan 4, 411 21 Göteborg, tel. 031/11 49 06 (ordföranden) och 031/17 83 80 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1967: K 35.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit två sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971.

13. *Utredningen (K 1967: 36) om beredskapslagstiftning på luftfartens område*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 april 1966 för att verkställa utredning om beredskapslagstiftning på luftfartens område:
Isacson, Bertil I., hovrättsråd

Lokal: Hovrätten för Nedre Norrland, Sundsvall, tel. 060/15 72 50

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

14. *Svenska sakkunniga (K 1967: 37) inom Nordisk kommitté för trafiksäkerhetsforskning (NKT)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 april 1966 att såsom svenska ledamöter ingå i ett nordiskt samarbetsorgan för trafiksäkerhetsforskning:

Backman, Gösta B., kansliråd, *ordförande*

Hansson, Hans O. G., kanslichef

Expert och sekreterare:

Backlund, Fredrik A., fil. lic.

Lokal: Sveavägen 166, 14 tr., 113 46 Stockholm, tel. 30 90 00

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

De sakkunniga har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tolv sammanträden, varav två varit gemensamma med kommitténs övriga ledamöter från Danmark, Finland och Norge. Kommittén har i januari 1970 framlagt en katalog över pågående och planerade nordiska projekt på trafiksäkerhetens område. Norge, som sedan den 1 januari

1969 svarar för ordförandeskapet i kommittén har ombesörjt sammanställningen och redigeringen av katalogen.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1971.

15. *Nordisk kommitté (K 1967: 38) för transportekonomisk forskning (NKTF)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 april 1966 att ingå som svenska ledamöter i ett nordiskt samarbetsorgan för transportekonomisk forskning:

Johansson, S. K. Lennart, departementsråd, *ordförande*

Samuelson, Stig J. E., överingenjör

Expert:

Sidenvall, J. Gunnar, byrådirektör

Sekreterare:

Carlsund, H. Bo, civilekonom

Lokal: Grew Turegatan 38, 114 38 Stockholm, tel. 61 68 29 (Carlsund)

Kommittén som består av två ledamöter från vardera Danmark, Finland, Norge och Sverige, har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Kommittén har anordnat ett seminarium om 1970-talets transportmarknad med tonvikt på järnvägarnas ställning och fyra forskarkonferenser om resp. ekonomisk värdering av restid, hamn- och sjöfartsfrågor, ekonomisk värdering av trafikolyckor och vissa av trafikens s. k. miljöeffekter samt om närtrafikfrågor.

Den till kommittén knutna arbetsgruppen för sammanställning och värdering av data rörande person- och godstransportarbetets omfattning i Norden har hållit två sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

16. *Utredningen (K 1967: 40) om oljeledningar*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 maj 1966 för att utreda behovet av lagstiftning om anläggande och utnyttjande av rörledningar för transport av olja m. m., och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 10 augusti 1966):

Fallenius, Bertil A., f. d. landshövding

Experter:

Danielsson, G. Åke D., major

Ekberg, Hans G., departementssekreterare

af Klintberg, Rolf H. F., direktör

Lindstedt, Anders, kommerseråd

Ljungberger, A. Torsten, f. d. fastighetsdirektör

Petrén, G. Otto E., justitieråd

Sekreterare:

Wängberg, Hans-Åke, hovrättsassessor

Lokal: Statens Hyresråd, Fack, 100 55 Stockholm 10, tel. växel 67 04 70

Direktiven för utredningen, se 1967: K 40.

Utredningsmannen och experterna har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tolv sammanträden. Utredningsmannen, experten Lindstedt och sekreteraren har under fem dagar företagit studiebesök vid pipe-line anläggningar i Frankrike och Schweiz.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under senare delen av år 1971.

17. Flygtrafikledningskommittén (K 1967: 44)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 november 1966 för utredning angående flygtrafikledningens organisation och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 30 november 1966):

Netzén, K. Gösta, landshövding, *ordförande*

Görs, L. Folke, driftdirektör

Johansson, S. K. Lennart, departementsråd

Nilsson, Jan H., departementsråd

Wagner, G. F. Wilhelm, överste

Experter:

Johansson, Caj-Aage, avdelningsdirektör

Olsson, Carl Olov, civilingenjör

Morales, H. Christofer, t. f. avdelningsdirektör

Sekreterare:

Nordström, Lars-Erik, civilingenjör

Lokal: c/o LUTAB, Nybrogatan 60, 1 tr., 114 40 Stockholm, tel. 60 30 99

Direktiven för utredningen, se 1967: K 44.

Kommittén har den 13 februari 1969 avgett delbetänkandet "Utbildning av flygtrafikledningspersonal" (Stencil K 1969: 2).

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit elva plenarsammanträden. Särskilda experter har ställts till förfogande av chefen för flygvapnet, flygmaterieförvaltningen, luftfartsverket och SMHI för beredning av arbetsuppgifter inom ramen för utredningsuppdraget. Dessa experter har under sekreterarens ledning arbetat i två grupper, nämligen

ATS-gruppen för frågor rörande flygtrafikledningssystem, lufrumsorganisation, automation samt behov av personal och utrustning;

Meteorologigruppen för frågor rörande organisation av flygvädertjänsten.

En arbetsgrupp bestående av sekreteraren Nordström, stabstrafikledaren i flygvapnet G. Lennart Berkenstam samt förste trafikledaren i luftfartsverket Gunnar Gardmo har företagit en resa till Canada och USA för detaljstudier av vissa trafikledningstekniska och -operativa frågor.

Kommittén har under år 1970 låtit utföra en vetenskaplig analys rörande kollisionsriskerna i svenskt luftrum, särskild analys av det militära flygets uppträdande, samt utredningar rörande behov av personal och utrustning i det framtida trafikledningssystemet.

Kommittén avser att i början av år 1971 framlägga sitt huvudbetänkande rörande flygtrafikledningssystem, luftrumsorganisation samt flygtrafikledningens framtida organisation.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

18. Flygarbetstidsutredningen (K 1968: 49)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 december 1966 för att ingå i en skandinavisk kommitté för utredning av den flygande personalens arbetstider m. m.:

Hjern, Bengt K. L., regeringsråd, *ordförande*

Jensen, Povl, driftschef

Jeppson, Jan K. V., ombudsman

Lager, Carl-Gustav, fil. lic.

Norlander, Carl-Oscar, flygchef

Perback, Björn C. L., flygstyrman

Sekreterare:

Odhammar, J. E. Ivan, hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:

Danielsson, Jan P. T., departementssekreterare (fr. o. m. den 5 december 1969)

Utredningen består dessutom av fem danska och fyra norska ledamöter jämte en dansk och en norsk sekreterare.

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. 60 49 26 (Odhammar), växel 22 45 00 (Danielsson)

Direktiven för utredningen, se 1968: K 49.

Under tiden november 1969—oktober 1970 har utredningen i sin helhet sammanträtt under sex dagar. Den inom utredningen tillsatta arbetsgruppen har under nämnda tid sammanträtt under sammanlagt 20 dagar. Överläggningar har därvid förts med representanter för flygföretag och arbetstigareorganisationer. Verksamheten på vissa skandinaviska flyglinjer har studerats.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

19. Motorredskapsutredningen (K 1968: 53)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 mars 1967 för översyn av reglerna om motorredskap samt utredning av vissa närliggande frågor:

Odén, C. Åke, kanslichef (t. o. m. den 28 februari 1970)

Ahreson, Holger, vägdirektör (fr. o. m. den 1 mars 1970)

Experter:

Adolfsson, Bo, förhandlingsombudsman

Bäckström, Bo, överingenjör

Ekberg, K. Gustav, överingenjör

Odén, C. Åke, kanslichef (fr. o. m. den 1 mars 1970)

Strömbäck, Erland H. D. D:son, hovrättsassessor

Thalén, Bo D:son, major

Sekreterare:

Holmquist, Bo, departementssekreterare

Lokal: Järntorget 84, 1 tr., 111 29 Stockholm, tel. 24 62 90 (Ahreson), växel 22 45 00 (Holmquist).

Direktiven för utredningen, se 1968: K 53 och 1969: K 45.

Utredningsmannen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit åtta sammanträden med experterna samt ett flertal gruppssammanträden och hearings för beredande av särskilda frågor m. m.

Utredningen har den 13 mars 1970 avgett delbetänkandet "Snöskotern — fordonet och föraren" (SOU 1970: 9).

Utredningen beräknas slutföra sitt återstående arbete under år 1971.

20. Körkortsutredningen (K 1968: 54)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 mars 1967 för att utreda frågan rörande centralt körkortsregister m. m. och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 6 maj 1967):

Hermansson, Rune, direktör

Experter:

Alpsten, Börje A., departementsråd

Blomquist, Bo G., förste länsassessor

Lindqvist, S. Olof K., byrådirektör

Raud, Jaan, byrådirektör

Sahlin, Martin, chefredaktör

Trotzig, C. Fredrik J., avdelningschef

Wahlström, Karl-Erik A., byrådirektör

Öhlin, Göran B. G., länsassessor (fr. o. m. den 5 oktober 1970)

Sekreterare:

Sandberg, Per G., pol. mag. (fr. o. m. den 5 oktober 1970)

Öhlin, Göran B. G., länsassessor (t. o. m. den 4 oktober 1970)

Lokal: Statskonsult AB, Box 19, 127 21 Skärholmen, tel. växel 710 09 40 (Sandberg)

Direktiven för utredningen, se 1968: K 54.

Utredningsmannen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 20 sammanträden med experterna.

Utredningen har den 22 maj 1970 avgett betänkandet "Körkort och körkortsregistrering" (SOU 1970: 26).

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

21. Utredningen (K 1969: 51) om stängselskyldighet vid järnväg

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 december 1967 för att utreda de frågor rörande stängselskyldighet vid järnväg, som riksdagens tredje lagutskott behandlat i sitt utlåtande nr 27 år 1964:

Thuresson, Arne V. U. W., hovrättsråd

Lokal: Lützengatan 9, 115 23 Stockholm, tel 60 45 17 (bostad)

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

22. Sjömanspensionskommittén (K 1969: 52)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 december 1967 för att utreda sjömanspensioneringen och dess administration m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 5 januari 1968):

Hamdahl, Bengt O., regeringsråd, *ordförande*

Grenander, Nils, direktör

Thore, Johan S., förbundsordförande (avliden den 24 februari 1970)

Karlsson, Gunnar, förbundsordförande (fr. o. m. den 23 mars 1970)

Expert:

Kjellström, S. Åke, byråchef

Sekreterare:

Hävermark, K. Gunnar J:son, organisationsdirektör

Lokal: Grev Turegatan 38, 114 38 Stockholm, tel. 63 69 16

Direktiven för utredningen, se 1969 K: 52.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit två sammanträden.

Kommittén har genomfört den i instruktionen för handelsflottans pensionsanstalt föreskrivna s. k. femårsundersökningen.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under våren 1971.

23. 1968 års svenska öresundsdelegation (K 1969: 54)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 februari 1968 för att i samarbete med en motsvarande dansk delegation förbereda regeringsöverläggningar i för Sverige och Danmark gemensamma frågor

rörande fast förbindelse över Öresund och storflygplats i Öresundsregionen:

Hasslev, Nils-Olov F., statssekreterare, *ordförande*

Johansson, Caj-Aage, avdelningsdirektör

Peterson, Lars E., generaldirektör

Sjönander, Bo Jonas, statssekreterare

Ström, H. Bertil, teknisk direktör

Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd, tillika *sekreterare*

Sekreterare:

Wennerhorn, Karl Otto L. (se ovan)

Bitr. sekreterare:

Torgils, A. Gunnar, hovrättsassessor

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (Wennerhorn och Torgils)

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Efter det att regeringsöverläggningarna om öresundsfrågorna började i april 1969 har delegationen i dess helhet inte hållit något sammanträde. Underlaget för regeringsöverläggningarna har emellertid under år 1970 kompletterats genom bl. a. delegationens försorg. Ytterligare frågor kan kräva delegationens medverkan. Delegationen behålls därför tills vidare.

24. Bussbidragsutredningen (K 1969: 59)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 augusti 1968 och den 4 september 1970 för att utreda frågan om det statliga stödet till drift av icke lönsamma busslinjer på landsbygden och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 9 september 1968): Johansson, Erik V., arbetsförmedlingsföreståndare, led. av riksdagen Severin, Erik J., generaldirektör (fr. o. m. den 1 september 1970)

Experter:

Björkman, A. Fredrik M., departementssekreterare (fr. o. m. den 15 september 1970)

Granebeck, Karl Sigurd, byrådirektör

Pellijeff, F. H. Alexej, direktör

Sekreterare:

Uhnбом, C. Bengt I., departementssekreterare

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (Uhnбом)

Direktiven för utredningen, se 1969: K 59.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 25 sammanträden. Utredningens arbete har nära anknytning till det arbete som bedrivs av utredningen rörande företagsstrukturen inom den yrkesmässiga vägtrafiken samt arbetsgruppen för att leda utarbetandet

av modellplan för regional trafikplanering. Detta påverkar tidsschemat för framläggandet av utredningsresultatet.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

25. *Arbetsgruppen (K 1969:60) för översyn av bestämmelserna angående typ- och registreringsbesiktning av fordon*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 oktober 1968 för att se över bestämmelserna angående typ- och registreringsbesiktning av fordon:

Backman, Gösta B., kansliråd, *ordförande*

Jönsson, Carl-Arne, byrådirektör

Nordström, Olle, överingenjör

Pellijeff, F. H. Alexej, direktör

Sekreterare:

Berg, Hans E., departementssekreterare

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (Berg)

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Kungl. Maj:t har uppdragit åt arbetsgruppen att även utreda frågan om skärpningar i besiktningskraven rörande dynamisk stabilitet för tunga fordonskombinationer. De tekniska undersökningar som är förknäade med uppdraget utförs av statens väginstitut.

Arbetsgruppen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 13 sammanträden samt gjort studiebesök i Södertälje, Göteborg och Arboga.

Arbetsgruppen beräknas slutföra sitt arbete under första hälften av år 1971.

26. *Befälsbemanningsutredningen (K 1970: 29)*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 maj 1969 för översyn av behörighetskraven för sjöbefäl (se Post- och Inrikes tidn. den 16 juni 1969):

Borggård, Göran R., generaldirektör

Experter:

Colldahl, Gunnar, rektor

Forsblad, N. Douglas, direktör

Hadrup, Knut E. H., direktör

Karlsson, Gunnar, förbundsordförande

Wiebe, Stig W. O., direktör

Sekreterare:

Sjöstedt, K. Lennart T., hovrättsassessor

Lokal: Kungsboplan 2, 1 tr., 112 27 Stockholm, tel. 54 39 51 el. 54 41 63

Direktiven för utredningen, se 1970: K 29.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fem sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

27. *Trafikolycksstatistikkommittén (K 1970: 30)*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 maj 1969 för översyn av trafikolycksstatistiken m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 17 juni 1969):

Westerlind, Erik A., landshövding

Experter:

Englund, S. Anders J., byråchef

Erlander, Sven B., professor

Imre, M. Erdem, avdelningsdirektör

Kappelin, Carl-Erik, byråchef

Kritz, Lars-Bruno, forskningsledare (fr. o. m. den 9 september 1970)

Lehmann, F. Margareta, aktuarie (fr. o. m. den 17 december 1969)

Lindgren, Stig, avdelningschef

Sande, Jens, byrådirektör

Skybäck, Sigurd Å. N., direktör (fr. o. m. den 17 december 1969)

Sekreterare:

Sjögren, G. Inge G., byrådirektör

Bitr. sekreterare:

Dahlström, Rolf E., byrådirektör (fr. o. m. den 22 januari 1970)

Lokal: Statistiska centralbyrån, Fack, 102 50 Stockholm 27, tel. växel 67 99 60

Direktiven för utredningen, se 1970: K 30.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tio sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

28. *Utredningen (K 1970: 31) rörande företagsstrukturen inom den yrkesmässiga vägtrafiken*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 maj 1969 för att utreda frågan om företagsstrukturen inom den yrkesmässiga vägtrafiken och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 11 juni 1969):

Severin, Erik J., generaldirektör

Experter:

Egedal, Nils Hj., f. d. avdelningsdirektör

Uhnбом, C. Bengt I:son, departementssekreterare

Wiberg, Ragne, kanslichef

Öhrn, J. Bruno, kansliråd

Sekreterare:

Björkman, A. Fredrik M., departementssekreterare

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (Björkman)

Direktiven för utredningen, se 1970: K 31.

Utredningsmannen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit ett flertal sammanträden med experterna och företrädare för den yrkesmässiga trafiken samt företagit studieresor inom landet. Ett delbetänkande beräknas kunna avges under det första halvåret 1971.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

29. *Arbetsgruppen (K 1970: 32) för undersökning av behovet av väderleksinformation*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 juni 1969 för att — med anlitanande av lämplig konsult — genomföra en undersökning av behovet av allmän och mera kundangepassad väderleksinformation och hydrologisk information, av de kostnader som för Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts del är förenade med tillhandahållande av sådan information och av institutets möjligheter att genom avgiftsdebitering uppnå täckning av kostnaderna:

Bruno, Gösta F., t.f. överdirektör, *ordförande*

Lönnqvist, Olov, byråchef

Magnander, Ebbe E. A., avdelningschef

Expert:

Madsen, Magnus E., förste statsmeteorolog

Sekreterare:

Claus, L. Gillis I. H., organisationsdirektör

Lokal: Statskontoret, Box 2106, 103 13 Stockholm 2, tel. växel 22 08 60

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Arbetsgruppen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 13 sammanträden.

Arbetsgruppen beräknas slutföra sitt arbete under första kvartalet 1971.

30. *Trafikbullenutredningen (K 1970: 33)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 juni 1969 för utredning om normer för trafikbuller (se Post- och Inrikes tidn. den 3 juli 1969):

Johansson, N. Rune, ombudsman, led. av riksdagen, *ordförande* (t. o. m. den 30 juni 1970)

Jansson, Paul G., elektriker, led. av riksdagen, *ordförande* (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Andersson, Sven G., frisörmästare, led. av riksdagen
 Björck, Anders P.-A., förbundsordförande, led. av riksdagen
 Hansson, Torsten B. G., arkitekt SAR, f. d. led. av I kamm.
 Jönsson, Eric L., ombudsman, led. av riksdagen
 Larsson, K. Einar A., lantbrukare, led. av riksdagen
 Sigurdson, Gertrud C., sekreterare, led. av riksdagen

Experter:

Blücher, Gösta E. O., avdelningsdirektör
 Boheman, H. C. Fredrik, överstelöjtnant
 Ekberg, K. Gustav, överingenjör
 Fladvad, J. Arne, direktör (t. o. m. den 23 november 1970)
 Ingemansson, N. Stig P., civilingenjör (fr. o. m. den 1 juli 1970)
 Kajland, Anders R., civilingenjör (fr. o. m. den 10 mars 1970)
 Kihlman, Tor S. D., professor (fr. o. m. den 1 juli 1970)
 Köhlmark, Bo R., civilingenjör
 Leine, N. Erik, avdelningsdirektör
 Lidén, Gunnar K. O., docent (fr. o. m. den 9 oktober 1970)
 Ljungström, Claes G., hovrättsassessor (fr. o. m. den 27 november 1970)
 Olerud, Eric, sekreterare (fr. o. m. den 23 november 1970)
 Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd
 Åkerrén, Bo. Y., medicinalråd

Sekreterare:

Jonsson, A. Ingemar G., arkitekt

Bitr. sekreterare:

Ljungström, Claes G., hovrättsassessor (t. o. m. den 27 november 1970)
 Sundberg, Kjell M., förste byråsekreterare (fr. o. m. den 27 november 1970)

Lokal: Linnégatan 5, 3 tr., 114 47 Stockholm, tel. 60 49 85

Direktiven för utredningen, se 1970: K 33.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sju sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

31. *Arbetsgruppen (K 1970: 34) för upprättande av dispositionsplan för viss del av Nedre Norrmalm i Stockholm*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 september 1969 för att utarbeta en dispositionsplan för kvarteren Pensionären och Pennfåktaren samt angränsande områden väster om kvarteren inom Nedre Norrmalm i Stockholm:

Johansson, S. K. Lennart, departementsråd, *ordförande*

Carlson, G. Rune, finansdirektör

Carlstedt, Arne R., teknisk direktör

Hedtjärn, Åke G., teknisk direktör

Svanberg, Sven-Erik, direktör

Wessel, Jan, överingenjör

Wickberg, Arne W., direktör

Åmark, Sven O. F., kansliråd

Sekreterare:

Gustafsson, K. Börje, departementssekreterare

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2,
tel växel 22 45 00 (Gustafsson)

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Arbetsgruppen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit två sammanträden.

Arbetsgruppen har under år 1970 anlitat en utomstående konsult för främst vissa tekniska och stadsplanemässiga utredningsarbeten. Konsulten har haft särskilda överläggningar med berörda intressenter.

Arbetsgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

32. 1969 års vägutredning (K 1970: 35)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 december 1969 med uppdrag att verkställa översyn av lagen om enskilda vägar (Post- och Inrikes tidn. den 29 december 1969):

Körlof, Voldemar, regeringsråd, *ordförande*

Karlsson, Göran, redaktör, led. av riksdagen

Persson, Fritz J. H., byrådirektör, f. d. led. av I kamm.

Pettersson, Karl, fabriksör, f. d. led. av I kamm.

Stridsman, Torsten, ombudsman, led. av riksdagen

Sekreterare:

Jaensson, Sverker, lantmätare

Lokal: Kungl. lantmäteristyrelsen, Box 16331, 103 26 Stockholm 16,
tel. växel 22 78 50

Direktiv (anförande av statsrådet Norling till statsrådsprotokollet den 5 december 1969):

Det enskilda vägväsendet regleras av lagen (1939: 608) om enskilda vägar (EVL) samt av vissa statsbidragsförfattningar, av vilka den viktigaste är kungörelsen (1952: 793) angående statsbidrag till enskild väghållning.

Under åren efter det andra världskriget har vägtrafiken och vägbyggandet utvecklats mycket snabbt. Redan år 1960 togs frågan om en översyn av väglagstiftningen upp och sakkunniga (1960 års vägsakkunniga) tillkallades.

Dessa avgav betänkanden, den 7 december 1961 angående statsbidrag till enskild väghållning (SOU 1962: 6), den 25 april 1962 angående avgiftsbelagda trafikanläggningar (SOU 1962: 26) och den 25 april 1968 angående allmänna vägar (SOU 1968: 17).

På det enskilda vägväsendets område har utvecklingen efter hand

medfört att förhållandena omgestaltats. EVL:s principiella uppbyggnad torde visserligen allttjämt i stort motsvara tidens krav men lagen har sedan sin tillkomst ändrats endast i begränsad omfattning och framstår därför i flera avseenden som föråldrad. I och med att nya lagar som har nära beröring med de frågor som regleras i EVL tillkommit eller snart väntas tillkomma uppstår också samordningsproblem. Jag tänker därvid främst på lagen (1966: 700) om vissa gemensamhetsanläggningar, den nyligen antagna miljöskyddslagstiftningen och förslaget till en ny fastighetsbildningslag som inom kort kommer att föreläggas riksdagen, på 1960 års vägsakkunnigas nyssnämnda förslag till ny lag om allmänna vägar m. m. samt på förslaget till ny jordabalk. Vissa särskilda problem inom EVL:s tillämpningsområde har vidare föranlett motioner till 1967 års riksdag. Tredje lagutskottet uttalade i utlåtandet (1967: 25) med anledning av motionerna att EVL måste anses vara i behov av en allmän översyn och förutsatte att Kungl. Maj:t inom en relativt nära framtid skulle komma att föranstalta om en sådan. Utskottet stödde sig därvid på bl. a. ett remissyttrande från lantmäteristyrelsen, vari åtskilliga brister i EVL påpekades. Riksdagen har i skrivelse (1967: 320) anmält att riksdagen fattat beslut i enlighet med utskottets uttalande.

Behovet av en allmän översyn av lagstiftningen om enskilda vägar har sålunda vuxit allteftersom tiden gått. Enligt min mening bör en sådan översyn komma till stånd och ske genom särskilt tillkallade sakkunniga.

EVL upptog i sin ursprungliga lydelse tre kapitel, som allttjämt gäller med vissa ändringar. Kapitel 1 (1—5 §§) innehåller vissa begreppsbestämningar och andra bestämmelser av allmän natur. Kapitel 2 (6—70 §§) behandlar enskilda vägar i allmänhet. Kapitel 3 (71—93 §§) innehåller särskilda bestämmelser om vissa vägar inom områden med tätare bebyggelse. Genom lag (1952: 234) om tillägg till EVL har tillfogats kapitel 4 (94—99 §§) som tar upp vissa speciella föreskrifter rörande skogsvägar. Slutligen har genom lag (1954: 197) om ändring i EVL tillkommit kapitel 5 (100—107 §§) med bestämmelser för främjande av trafiksäkerheten.

Allmänna vägar är enligt lagen (1943: 431) om allmänna vägar dels alla vägar som vid lagens ikraftträdande den 1 januari 1944 var att anse såsom allmänna, dels alla vägar som därefter byggts som allmänna, inrättats som särskilda vintervägar eller förändrats till allmänna och allttjämt kvarstår som sådana. Alla andra vägar är enskilda vägar. Hit hör alltså ej enbart vägar för körtrafik utan även cykelvägar och gångvägar för såväl stadigvarande som tillfälligt bruk.

De enskilda vägarna omfattar därmed såväl vägar av rent privat karaktär som vägar vilka från allmänna nyttyosynpunkter står de allmänna vägarna nära och som åtnjuter ett betydande ekonomiskt stöd från det allmänna. De enskilda vägarnas betydelse för samfärdsel och näringsliv är följaktligen ytterst varierande. Kommer den särskilda förvärtnings- och förvaltningsform som avser enskilda vägar inom område med tätare bebyggelse enligt 3 kap. EVL till stånd, beaktas givetvis det allmänna intresset av planenlighet och planmässighet. När det däremot gäller de enskilda vägarna i allmänhet enligt 2 kap. EVL beraktas dessa i huvudsak som väghållarnas egen angelägenhet, som dessa har rätt att med utslutande av andra besluta om. De krav på beaktande av allmänintresset, som gäller för vägar enligt 2 kap. EVL, framgår i första hand

av 4 § andra stycket där det sägs att enskild väg inte får byggas så att plan eller andra bebyggelseföreskrifter eller eljest markens ändamålsenliga bebyggelse motverkas. Finns fastställd regionplan skall den tjäna till ledning för utförande av vägföretag. I trafiksäkerhetens intresse kan vidare länsstyrelsen enligt 5 kap. bl. a. förordna att byggnad eller stängsel inte får uppföras inom visst avstånd från vägens mitt utan särskilt tillstånd.

Vid exempelvis planläggning enligt byggnadslagstiftningen eller vid förrättning enligt fastighetsbildningslagstiftningen spelar lämplighetskraven och allmänintresset en betydligt mera framträdande roll. Mot bakgrunden av utvecklingen mot ökande extern trafik på vissa enskilda vägar och allt större ekonomiskt stöd från staten och kommunerna bör emellertid övervägas om inte avsevärt större krav på planmässighet och skyldighet att beakta allmänintresset bör införas i EVL. Därvid bör särskilt beaktas kommunernas intresse av att det enskilda vägväsendet anpassas till den kommunala planeringen. Vidare måste trafiksäkerhets-synpunkterna kunna beaktas i högre grad än f. n. Särskilt när det gäller anläggande av enskilda vägar som beräknas komma att trafikeras i större omfattning, bör hänsyn kunna tas även till naturvårds- och miljöskydds-synpunkter. De sakkunniga bör ta upp nu nämnda frågor och därvid beakta bl. a. den nya miljöskyddslagstiftningen och följa den nytillsatta trafikbulerutredningens arbete.

Införs krav på större beaktande av de allmänna intressena, aktualiseras också vissa därmed sammanhängande frågor. Sålunda synes inte vara helt klart om EVL ger möjlighet att meddela beslut om byggande av väg under visst villkor t. ex. att statsbidrag kommer att beviljas. Samordningen mellan tillståndsbeslut och beslut om statligt eller kommunalt bidrag bör utredas.

Upplåtelse av vägmark enligt 2 kap. i EVL kan komma till stånd endast om upplåtelsen inte länder den upplåtande fastigheten till märkligt men. Om emellertid, som jag nämnt, kraven på planmässighet skall iakttas och allmänna intressen tillgodoses i högre grad än f. n., kan antas att vägmark någon gång kan behöva tas i anspråk också på sådant sätt att viss fastighet i fortsättningen blir svår eller omöjlig att bruka på ett ändamålsenligt sätt. De sakkunniga bör överväga denna fråga och de problem, bl. a. beträffande ersättning till markägaren, som kan följa därav.

Förrättning enligt 2 kap. EVL inleds genom ansökan till länsstyrelsen av fastighetsägare eller av nyttjanderättshavare som enligt avtal skall fullgöra väghållningsskyldigheten för fastighet. Länsstyrelsen utser förrättningsman. Vid förrättningen avgörs uppkommande frågor. Missnöjd sakägare kan därefter genom besvär bringa förrättningen under ägodelningsrättens prövning. Bestäms genom förrättning eller dom att två eller flera fastigheter skall delta i vägföretaget, skall dessa fastigheter utgöra en vägsamfällighet som skall ha hand om den gemensamma väghållningen. Finns inom område tätare bebyggelse eller kan sådan inom nära förestående tid väntas uppkomma skall emellertid länsstyrelsen enligt 3 kap. ta initiativet till vägfrågornas lösning. Vid förrättning genom en av länsstyrelsen förordnad förrättningsman skall konstateras om förutsättningar finns för bildande av vägförening. Finns förrättningsmannen att en vägförening bör komma till stånd skall förrättningen fortsätta och vägfrågorna inom föreningens område avgöras. Frågan om ersättning till fastighetsägare för upplåtelse av mark

eller annat intrång skall emellertid om frågan är tvistig avgöras av ägo- delningsrätt. Den som är missnöjd med förrättning kan besvära sig till länsstyrelsen, som också innan förrättningen avslutats kan besluta att förrättningen skall underställas länsstyrelsens prövning.

Inom justitiedepartementet pågår f. n. som ett led i arbetet med följd- författningar till den nya fastighetsbildningslagen viss utredning i fråga om sådan lagstiftning som gäller samverkan mellan fastigheter. Utred- ningsarbetet syftar till att samordna lagen (1966: 700) om vissa gemen- samhetsanläggningar, EVL och bestämmelserna om dikning i vatten- lagen (1918: 523) med regelsystemet i fastighetsbildningslagen. Avsikten är i första hand att göra de associationsrättsliga bestämmelserna samt reglerna om förrättningsmyndigheten och förrättningsförfarandet såvitt möjligt enhetliga. Arbetet, som bedrivs med sikte på att lagförslag skall föreläggas 1971 års riksdag, är emellertid inte inriktat på de särskilda materiella problemen inom EVL:s tillämpningsområde. Det är givetvis av vikt att den av mig förordade översynen av lagstiftningen om en- skilda vägar och utredningen inom justitiedepartementet bedrivs i nära samråd.

Utvecklingen inom EVL:s tillämpningsområde är mycket snabb. En omfattande exploatering för bebyggelse pågår inom tätorter och fritids- områden. Också på landsbygden inträffar stora förändringar bl. a. ge- nom att delar av den fasta bebyggelsen förvandlas till fritidsbostäder. Utvecklingen leder till bl. a. att de förhållanden som förelegat vid tid- punkten för en förrättning för bestämning av väghållningen snart nog kan bli inaktuella. Nya fastigheter som utnyttjar vägarna i fråga kan bildas, fastighetsindelningen kan ändras, markens användning kan bli en annan och tidigare bebyggelse kan lämnas obebodd. Den gällande lagstiftningen ger inte här möjligheter att ernå en tillräckligt följsam anpassning till utvecklingen.

Gränsen mellan de fall då 2 kap. och de fall då 3 kap. EVL skall tillämpas blir på grund av bebyggelseutvecklingen, inte minst genom fri- tidsbebyggelsens expansion, i praktiken allt svårare att dra. Vid ansökan om förrättning saknar ofta såväl sökande som förrättningsmyndigheten tillräcklig kännedom om förhållandena på platsen för att kunna bedö- ma lämpligaste förrättningsform. Om därvid förordnandet vid tillsät- tande av förrättningsman kunde ges en sådan avfattning att en ända- målsenlig förvaltningsform kunde väljas under förrättningens gång, skulle vissa olägenheter som följer av den nuvarande ordningen kunna undvikas. Det bör också övervägas om ett sammanförande eller när- mande till varandra av instituten vägsamfällighet och vägförening i EVL kan ske och om vägsamfällighetens styrelse eller delägare kan tilläggas ökad beslutskompetens när det gäller att ta hänsyn till uppkommande ändrade förhållanden av förutnämnt slag. Om de sakkunniga finner att en så långtgående reform som ett sammanförande av instituten inte är lämplig, bör de överväga en smidigare och samtidigt klarare gränsdrag- ning mellan institutens tillämpningsområden.

Genom bl. a. den tekniska utvecklingen i fråga om maskiner för väg- underhåll har behov uppkommit att kunna sammanföra mindre väg- samfälligheter till större enheter. Krav föreligger ofta på samordning av väghållningen inom ett större område när det gäller beviljande av statsbidrag till maskiner och redskap för underhållsändamål. Frågan har tidigare behandlats i 1955 års skogsbruksutrednings betänkande Skogsbrukets vägfrågor (Stencil Jo). Kommunernas ekonomiska stöd till

den enskilda väghållningen liksom kommunernas möjligheter och intresse att överta ansvaret för väghållning utanför det kommunala vägnätet kan också motivera en sammanföring av mindre vägsamfälligheter till större enheter eller annan samordning av väghållningen inom ett större område. F. n. kan samgående ske endast genom förrättning som ofta kan bli omständlig. De sakkunniga bör därför undersöka möjligheterna att genom bestämmelser i EVL genomföra en rationaliserande samordning av väghållningen inom större enheter.

Som jag redan antytt, förekommer det numera ofta att kommun svarar för eller ekonomiskt bidrar till väghållningen inom delar av sitt område. Det kommunala engagemanget torde i många fall medföra fördelar bl. a. från rationaliseringssynpunkt. Även från allmän planeringssynpunkt och i andra hänseenden berör det enskilda vägväsendet ofta kommunala intressen. De sakkunniga bör därför pröva om skäl finns för att införa lagregler om kommunal medverkan i frågor som rör det enskilda vägväsendet. Därvid bör de sakkunniga hålla nära kontakt med bygglagutredningen, som enligt sina direktiv skall överväga bl. a. frågorna om ett sammanförande av stads- och byggnadsplaneinstitutet till ett detaljplaneinstitut och om ansvaret för genomförandet av en sådan plan.

Jag har i det föregående berört vissa principiella problem. Också i åtskilliga mera speciella frågor torde emellertid utvecklingen ha visat att EVL:s regler inte är anpassade till dagens förhållanden. Som exempel på dylika frågor vill jag nämna följande.

Frågan om vad som är att hänföra till väg har i fråga om allmän väg behandlats av 1960 års vägsakkunniga. Skogsnäringens intressenter har framfört önskemål om att last- och upplagsplatser för virke som anordnas utmed väg skall anses höra till vägen. 1960 års vägsakkunniga har inte ansett sig kunna förorda att skogsbrukets behov av last- och upplagsplatser tillgodoses genom en ändring av reglerna för hållande av allmän väg men har å andra sidan funnit det angeläget att skogsbrukets möjligheter att anordna sådana platser i erforderlig omfattning underlättas på annat sätt. Enligt de sakkunniga synes detta bäst kunna ske genom lämpliga ändringar i EVL. Jag avser ta ställning till denna fråga först i den lagrådsremiss med förslag till ny lag om allmänna vägar som är att vänta under våren 1970. Skulle en lösning inte komma till stånd genom nyssnämnda lag, bör de sakkunniga ta upp frågan vid översynen av lagstiftningen om enskilda vägar.

Ibland föreligger behov av att kunna besluta om särskild slitageersättning för fastighet som har andel i väg. Detta kan vara fallet då på fastighet, förutom stadigvarande verksamhet, bedrivs mer tillfällig sådan. Behov föreligger också av möjlighet till indexreglering av slitageersättningen samt av användning av andra debiteringssätt än de i EVL angivna. De sakkunniga bör överväga dessa frågor men också se över reglerna om fördelningen av väghållningskostnaderna i övrigt samt söka finna lösningar som inte gör reglerna alltför komplicerade och svåra att tillämpa.

Skyldigheten att bidra till nedlagda kostnader för anläggning, omläggning eller förbättring av befintlig väg i samband med upplåtelse av rätt att begagna vägen är nu begränsad till sådana kostnader som nedlagts under de sist förflutna fem åren. Då lån till vägförbättringar ofta beviljas med avsevärt längre amorteringstid kan denna bestämmelse i sin nuvarande utformning leda till olämpliga resultat. Starka skäl förelig-

ger således för en utsträckning av skyldigheten att delta i kostnaden för dylika arbeten så att en bättre anknytning till amorteringstiden erhålls. Vid bedömningen av denna fråga bör lagstiftningen inom närliggande områden också beaktas, bl. a. lagen om vissa gemensamhetsanläggningar, som innehåller bestämmelser i frågor av delvis samma karaktär.

De sakkunniga bör överväga de frågor som jag berört i det föregående men bör inte vara bundna till någon snäv ram utan söka klarlägga hur lagstiftningen om enskilda vägar i sin helhet skall vara utformad för att tillgodose ett rationellt enskilt vägväsende under överblickbar framtid samt föreslå de författningsändringar som kan finnas påkallade. De sakkunniga bör vidare ange de ekonomiska och organisatoriska konsekvenser som deras förslag för med sig.

Utredningen har t. o. m. oktober 1970 hållit fyra sammanträden.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

33. Arbetsgruppen (K 1970: 39) för översyn av utbildningsplaner för ny flygtrafikledarskola

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1970 för att se över flygtrafikledningskommitténs förslag till utbildningsplaner m. m. för ny flygtrafikledarskola vid Malmö-Sturup flygplats:

Steen, Göran A., sjösäkerhetsdirektör

Experter:

Berkenstam, G. Lennart, stabstrafikledare

Liljedahl, Svante B., 1:e trafikledare

Sekreterare:

Norman, L. Åke, kanslisekreterare

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2,
tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiv (Kommunikationsdepartementet, PM den 5 juni 1970):

1. Den sakkunnige skall se över det förslag till utbildningsplaner för den nya trafikledarskolan som redovisas i flygtrafikledningskommitténs betänkande "Utbildning av flygtrafikledningspersonal" (Stencil K 1969: 2).

2. Arbetet skall bedrivas med utgångspunkt från de uttalanden om utbildningsgång och utbildningsplaner som gjorts i prop. 1970: 1, bil. 8, sid. 201—202 och avse de specifikt militära utbildningsmomentens inriktning och omfattning. Arbetet i denna del skall ske i samråd med 1966 års värnpliktskommitté.

3. Den sakkunnige skall pröva huruvida några ändringar i kommitténs förslag till skolans inre organisation erfordras med anledning av resultatet med översynen av utbildningsplanerna.

Arbetsgruppen har t. o. m. november 1970 hållit tre sammanträden.

Arbetsgruppen beräknas slutföra sitt arbete under våren 1971.

34. *Simulatorgruppen (1970: 40)*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1970 för att utarbeta tekniskt-operativ specifikation för radarsimulator och annan teknisk utrustning vid ny flygtrafikledarskola vid Malmö-Sturup flygplats:

Nordström, Lars-Erik, civilingenjör

Experter:

Johansson, Caj-Aage, avdelningsdirektör

Paulsson, K. Yngve, 1:e stabstrafikledare

Sekreterare:

Norman, L. Åke, kanslisekreterare

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Arbetsgruppen har t. o. m. november 1970 hållit ett sammanträde.

Arbetsgruppen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

35. *Trafikplaneringsutredningen (K 1970: 41)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 september 1970 att ingå i en arbetsgrupp för att leda utarbetandet av modellplan för regional trafikplanering:

Hasslev, Nils-Olov F., statssekreterare, *ordförande*

Bäckström, A. Ingemar, driftdirektör

Godlund, Sven A. I., professor

Johansson, S. K. Lennart, departementsråd

Norrbom, N. Claes-Eric, kansliråd

Thufvesson, Bengt E., kansliråd

Tjällgren, Per Olov L., teknisk direktör

Expert:

Nordström, Lars E., forskarasistent

Sekreterare:

Ekberg, Hans G., departementssekreterare

Karlsson, Nils Allan, byrådirektör

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Arbetsgruppen har påbörjat sitt arbete den 1 oktober 1970.

Arbetsgruppen har i sin helhet sammanträtt en gång under år 1970. Härjämte har ett stort antal sammanträden ägt rum med delar av arbetsgruppen.

Arbetsgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

36. Utredningen (1970: 42) för översyn av sjöräddningens organisation m. m.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 september 1970 för att företa en översyn av sjöräddningens organisation m. m.:

Lemne, Mats H., landshövding

Sekreterare:

Hävermark, K. Gunnar J:son, organisationsdirektör

Lokal: Grev Turegatan 38, 114 38 Stockholm, tel. 63 69 16

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

37. Utredningen (K 1970: 43) angående åtgärder mot övergivna fartyg m. m.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 november 1970 för att se över och i erforderlig utsträckning komplettera författningsbestämmelserna om åtgärder i fråga om övergivna fartyg m. m.:

Nordström, Clas G., departementsråd

Sekreterare:

Liljeqvist, Rolf, hovrättsassessor

Direktiv (anförande av statsrådet Norling till statsrådsprotokollet den 27 november 1970):

Regler om fartygsvrak och andra övergivna fartyg finns i Kungl. Maj:ts beslut den 20 augusti 1841 (se SFS 1841: 44 s. 2), sjölagen (1891: 35 s. 1), lagen (1918: 163) med vissa bestämmelser om sjöfynd, lagen (1942: 350) om fornminnen och kungörelsen (1951: 321) om undanröjande av för sjöfarten eller fisket hinderliga vrak m. m. Även i hamnordningar och kanalreglementen finns föreskrifter om övergivna fartyg. Slutligen är bl. a. bestämmelser i naturvårdslagen (1964: 822) samt straff- och processrättsliga regler av intresse i fråga om övergivna fartyg.

Enligt 1841 års beslut har den, som först anmäler hos länsstyrelse att han på särskilt angiven plats avser att försöka ta upp sjunket och övergivet gods, viss företrädesrätt till sådan verksamhet.

224 § sjölagen har regler om bärgarlön för bl. a. den som bärgar fartyg, som förolyckats eller är i fara, eller ombordvarande gods eller annat som hör till fartyget.

Lagen med vissa bestämmelser om sjöfynd föreskriver att den som bärgar övergivet fartyg eller skeppsvrak eller redskap eller gods som hör till fartyg skall anmäla fyndet för polisman eller tulltjänsteman.

Lagen om fornminnen behandlar i ett särskilt avsnitt skeppsvrak i de fall då minst 100 år kan antas ha förflutit sedan skeppet blev vrak. Riksantikvarien prövar fråga om tillstånd att vidta åtgärd i fråga om sådant vrak.

1951 års kungörelse bemyndigar sjöfartsverket att föranstalta om undanröjande av fartyg eller annat större föremål som har sjunkit i allmän farled och föranleder hinder eller fara för sjöfarten. Motsvarande regel

gäller om väsentligt förfång för fiske av betydelse uppkommer inom vattenområde där fiske får bedrivas utan stöd av enskild fiskerätt.

För de särskilda bestämmelser som meddelas i hamnordningar har ett av sjöfartsverket utarbetat normalförslag till hamnordning blivit normgivande. Enligt normalförslaget får hamnmyndighet föreskriva, att fartyg inte får införas i hamnområdet eller att befälhavaren skall föra bort det därifrån, om risk finns för att fartyget skall sjunka eller på annat sätt orsaka skada eller hinder för trafiken. Hamnmyndighet får också ålägga befälhavare att föra bort bl. a. fartyg som har sjunkit eller stött på grund. Polismyndighet får låta föra bort fartyget på den försunliga bekostnad, om den som det åligger underlåter att göra det.

Enligt gällande kanalreglementen är befälhavare skyldig att flytta fartyg, som blivit upplagt utan tillstånd eller som sjunkit, grundstött eller fastnat i is i kanalen. Gör han inte det, får kanalförvaltningen flytta fartyget på redarens bekostnad.

I prop. 1970:157 föreslår chefen för jordbruksdepartementet ändrade regler i naturvårdslagen till skydd mot nedskräpning. Enligt förslaget införs ett ovillkorligt förbud mot nedskräpning utomhus. Förbudet omfattar också vattenområde. Hälsovårdsnämnd får förelägga den som är ansvarig för nedskräpning bl. a. att ställa i ordning platsen. Vidare får kommunen viss skyldighet att låta städa, t. ex. om den som är ansvarig för nedskräpningen inte kan anträffas. Om än bestämmelserna enligt ordalydelsen i vissa fall är tillämpliga då fartyg överges, är de inte utformade så, att de i allmänhet är lämpade som grund för åtgärder mot fartyg eller fartygsvrak.

Den som förfogar över vattenområde kan hos domstol eller överexekutor begära beslut om handräckning, om den som utan lov har lämnat ett fartyg inom området inte själv flyttat fartyget. Flyttar den som har besittningsrätten till området själv fartyget kan han göra sig skyldig till självtäkt eller annat brott enligt 8 kap. brottsbalken. Å andra sidan kan den som utan lov lämnar ett fartyg på annans vattenområde därigenom göra sig skyldig till egenmäktigt förfarande.

Med stöd av sin befogenhet enligt 7 § 1 mom. länsstyrelseinstruktionen (1958:333) att för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet förelägga vite kan länsstyrelse i vissa fall ingripa när övergivet fartyg utgör fara för allmän säkerhet, t. ex. på grund av att olja rinner ut eller risk för påsegling föreligger.

Sammanfattningsvis gäller att de i det föregående redovisade bestämmelserna om åtgärder i fråga om fartygsvrak eller fartyg, som övergivits eller är olämpligt placerade, närmast reglerar dels fall då någon önskar bärga eller redan har bärgat t. ex. ett övergivet fartyg, dels fall då bl. a. sjunket fartyg åstadkommer hinder eller fara i allmän farled eller är till väsentligt förfång för fisket, dels fall då fartyg befinner sig i hamn eller kanal.

Det finns emellertid åtskilliga andra fall där det är av allmänt intresse att skadade eller övergivna fartyg inte blir liggande som vrak, att olämpligt placerade fartyg flyttas och att från naturvårdssynpunkt påkallade åtgärder vidtas mot fartyg, vrak eller annat föremål som kommit i vattnet, men där detta intresse ej på ett tillfredsställande sätt tillgodoses genom gällande lagstiftning.

Åtskilliga exempel kan sålunda anföras på fall där berörda statliga eller kommunala myndigheter borde kunna ingripa i fråga om fartyg, fartygsvrak eller annat föremål i vatten, även om varken något direkt

hinder eller någon omedelbar fara föreligger för sjöfarten i allmän farled och även om det inte heller är fråga om väsentligt förfång för fisket eller gäller hamn eller kanal. Ett förlist fartyg, som har olja eller annat farligt ämne ombord, kan innebära stor fara för miljöförstöring i och kring det vattenområde där det befinner sig. Faran kan givetvis vara stor oavsett om fartyget ligger inom eller utom allmän farled eller fiskeområde. Förutom genom kollision kan sålunda utsläpp förr eller senare ske genom skador som åsamkats fartyget vid förlisningen, genom korrosion etc. En bogserad behållare, som innehåller olja eller annat farligt ämne och som har slitit sig, kan skadas om den blir överseglad eller om den driver mot stranden. Även ett flytande föremål, som kan skada påseglande fartyg, bör kunna tas om hand innan det har drivit in i allmän farled. Ett fartygsvrak med uppfläkt skrov kan vara farligt för lekande barn eller för badande. Ett vrak som står på grund kan vidare vara ett mycket störande inslag från miljösynpunkt. Det kan ej anses tillfredsställande att en behövlig åtgärd i fråga om t. ex. ett fartyg som ligger på annan plats än i allmän farled eller inom fiskeområde skall vara beroende av om någon är villig att bärga fartyget på egen bekostnad. Vidare har det visat sig att reglerna i hamnordningarna inte är effektiva. Ett skäl är att det ibland är svårt att fastställa vem som är senaste ägare till t. ex. en gammal skuta och att förfarandet därför hindras eller fördröjs av delgivningssvårigheter. Det är också att märka, att normalförslaget till hamnordning inte beaktar förhållandena i hamnar som är i privat ägo.

Jag anser därför att lagstiftningen på området bör ses över och kompletteras. Arbetet med översynen bör anförtros en särskilt tillkallad sakkunnig.

Den sakkunnige bör närmare överväga olika statliga och kommunala myndigheters befogenheter och skyldigheter i fråga om undanröjande av övergivna fartyg m. m. Utifrån en ändamålsenlig fördelning av ansvaret skall den sakkunnige närmare ange, i vilka fall myndighet bör ingripa och den närmare arten av de åtgärder som kan vidtas. Vidare bör bl. a. anges på vilket sätt den för fartyget eller föremålet ansvarige skall efterforskas och underrättas om ifrågakommande åtgärder och vilken tid myndighet skall kunna dröja med beslut och verkställighet. I sistnämnda hänseende bör beaktas, att myndighet som svarar för oljebekämpning till sjöss kan behöva befogenhet att vidta snara och till sin art mycket ingripande åtgärder mot ett strandat tankfartyg. I andra fall där ett fartyg har strandat ges kanske rådrum under månader, innan myndigheten bör verkställa ett beslut om flyttning.

Behovet att ge kommunerna ytterligare befogenheter och skyldigheter bl. a. inom vattenområde som inte är hamn bör särskilt belysas. Härvid torde beaktas att utrangerade fritidsbåtar ofta lämnas åt sitt öde vid någon strand och att detta kan vara till förfång för bl. a. fritidsverksamhet. Den sakkunnige bör likaledes ägna uppmärksamhet åt möjligheterna att genom lämplig myndighet vidta åtgärder i hamn eller annat vattenområde i enskild ägo.

Det är angeläget att föreskrifter utformas så, att det klart framgår vilken myndighet som i varje situation har ansvaret för att åtgärder kommer till stånd.

Av gällande författningar är det endast kanalreglementen som direkt ålägger någon som är ansvarig för ett fartyg att vidta någon sådan åtgärd med fartyget som nu är i fråga. Den sakkunnige bör — utifrån ett

klarläggande av vem eller vilka som i olika fall bör anses såsom ansvariga — undersöka i vilka fall och i vilken omfattning skyldighet att undanröja vrak, att flytta olämpligt placerade fartyg eller att vidta andra åtgärder med fartyg eller andra föremål i vattnet bör åläggas den som är ansvarig för fartyget eller föremålet samt vilka tvångsmedel som bör kunna tillgripas mot den ansvarige. Vidare bör den sakkunnige föreslå regler om kostnadsansvar och ersättningskyldighet och överväga i vilken mån skyldighet bör föreligga att i vissa fall ställa säkerhet och att utmärka vrak och strandat eller sjunket fartyg. Det bör därvid särskilt tillses, att frågan om ansvaret för kostnaderna för ingripande löses så, att effektiva åtgärder inte hindras av att någon ansvarig för fartyget eller vraket inte finns eller inte anträffas eller att den ansvarige inte har möjlighet att vidta förelagd åtgärd. Det är också av intresse att få belyst vilka kostnader som är förenade med nya regler om undanröjande av övergivna fartyg.

Den sakkunnige bör utöver sjörättsliga ansvarighetsregler särskilt beakta föreskrifterna i lagen (1967: 420) om flyttning av fordon i vissa fall. Vidare bör den sakkunnige beakta dels det arbete som pågår inom mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationen (IMCO) i syfte att få till stånd en konvention om åtgärder mot fartygsvrak på öppna havet, dels konventionen om åtgärder mot fartygsvrak på öppna havet, dels konventionen om kuststaters rätt att ingripa mot oljeskador vid fartygshaverier på öppna havet.

Med hänsyn till sambandet mellan nationella och internationella regler om åtgärder mot fartyg av oljeskyddsskäl bör den sakkunnige utarbeta förslag till svensk lagstiftning som föranleds av sistnämnda konvention. Detta förslag bör om möjligt redovisas i ett tidigt skede av utredningen.

Den sakkunnige bör samråda med berörda myndigheter och organisationer samt med sjölagsskommittén, hamnutredningen, räddningstjänstutredningen, fritidsbåtutredningen samt utredningen om sjöräddning och havsövervakning.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

38. *Utredningen (K 1970: 44) för översyn av mönstrings- och registreringsbestämmelserna för sjöman m. m.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 november 1970 för att företa en översyn av mönstrings- och registreringsbestämmelserna för sjöman m. m.:

Borggård, Göran R., generaldirektör

Sekreterare:

Hävermark, K. Gunnar J:son, organisationsdirektör

Lokal: Grev Turegatan 38, 114 38 Stockholm, tel. 63 69 16

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

Finansdepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970

1. Krigsavlöningsberedningen (C 1964: 8)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 februari 1963 för att inom dåvarande civildepartementet biträda med utformningen av avlöningsföreskrifter m. m. för tillämpning under beredskap och krig:

Edgardh, Claes H. H., t. f. rättschef, *ordförande*

Andrén, A. Gunnar, förhandlingsdirektör

Kollind, Hans O., krigsråd

Lindberg, N. Olof, departementsråd

Ogner, Stig V., kansliråd

Experter:

Stiernstedt, Lars J. T., förhandlingsdirektör

Tell, Anna Greta, avdelningsdirektör

Sekreterare:

Winéus, Bengt G., departementssekreterare

Beredningen har avgett principförslag beträffande regleringen av avlöningsförmåner under krig m. m. I anslutning härtill har vissa ytterligare överväganden gjorts inom en särskild arbetsgrupp.

Uppdraget är därmed slutfört.

2. Utredningen (C 1964: 14) rörande hälsokontroll för de statsanställda m. fl.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1963 för att verkställa utredning rörande hälsokontroll för de statsanställda m. fl. (se Post- och Inrikes tidn. den 3 juli 1963):

Aldestam, N. Arne, t. f. statssekreterare

Experter:

Hall, Paul F. L., docent, överläkare

Edström, Ricardo F. S., chefsläkare

Sekreterare:

Ström, Evert R., avdelningsdirektör

Direktiven för utredningen, se 1964: I Ci 14.

Utredningen har den 30 oktober 1970 avgett undersökningen "Statsanställdas arbetsförhållanden, trivsel, karriär, sjukfrånvaro och hälsa".

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Sakkunnig (Fi 1965: 27) för översyn av lagen om understödsföreningar

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 oktober 1964 för översyn av lagen (1938: 96) om understödsföreningar huvudsakligen med utgångspunkt från de synpunkter som upptagits i en av försäkringsinspektionen med skrivelse den 1 juli 1964 till finansdepartementet överlämnad promemoria (se Post- och Inrikes tidn. den 4 december 1964):

Wallén, Axel O. A., expeditionschef/rättschef

Experter:

Bergsmark, Henry R., direktör

Brink, O. J. Thage, direktör

Carlson, C. G. Torsten, aktuarie

Wenner, Brita M., avdelningsdirektör

Sekreterare:

Jermsten, Per L., hovrättsassessor

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Den sakkunnige har under tiden november 1969—april 1970 hållit två sammanträden med experterna.

Den sakkunnige har den 14 maj 1970 avgett betänkandet "Understödsföreningar" (SOU 1970: 23).

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Avtalsstatistikutredningen (C 1966: 15)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 oktober 1965 för att utreda frågan om uppläggnings- och statistikarbetet (se Post- och Inrikes tidn. den 30 oktober 1965):

Höök, Erik S. V., t. f. planeringschef, *ordförande*

Aldestam, N. Arne, t. f. statssekreterare (t. o. m. den 14 maj 1970)

Fastbom, E. Lennart, planeringschef

Odéen, Bengt O. G., direktör

Tiby, K. Ivar, departementssekreterare

Expert:

Lindahl, K. Olof R., t. f. förhandlingsdirektör

Sekreterare:

Åberg, Per I., lönedirektör

Bitr. sekreterare:

Aabye-Nielsen, Hans, departementssekreterare

Direktiven för utredningen, se 1966: Ci 15.

Statsrådet Löfberg har den 21 juli 1970, efter framställning av utredningen, förklarat att utredningsarbetet skall anses slutfört.

5. Skattestrafflagutredningen (Fi 1966: 34)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 december 1965 för översyn av skattestrafflagstiftningen och därmed jämförlig lagstiftning (se Post- och Inrikes tidn. den 10 februari 1966):

Jungefors, Stig L. S., chefsrådman, *ordförande*

Alexanderson, K. Erik, lagman, f. d. led. av I kamm.

Johansson, A. Erik M., taxeringsdirektör

Kristenson, E. Valter, metallarbetare, led. av riksdagen

Thornstedt, Hans G., professor

Experter:

Asplund, G. Lennart, chefsåklagare

Börjeson, C. Olof A., departementsråd

Engman, James, redaktör

Fries, Ingmar F., departementssekreterare

Gunnarsson, Sven, kansliråd

Järnbrink, Hans G., avdelningschef

Thelander, N. Erik, avdelningsdirektör

Widmark, P. Sverker V., kammarrättsråd

Sekreterare:

Nordenadler, Anders, hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:

Bergh, Sten, regeringsrättssekreterare

Welander, Gösta, kammaråklagare

Direktiven för utredningen, se 1966: Fi 34.

Utredningen har under tiden november 1969—april 1970 hållit ett sammanträde.

Utredningen har den 27 april 1970 avgett betänkandet "Aspirationer, möjligheter och skattemoral" (SOU 1970: 25).

Uppdraget är därmed slutfört.

6. Fastighetstaxeringskommittéerna (Fi 1967: 35)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 maj 1966 för undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet respektive annan fastighet vid 1965 års allmänna fastighetstaxering ävensom av behovet av ändrade bestämmelser för fastighetstaxering:

Kommitté I, jordbruksfastighet:

Hagberg, A. Erik, professor, *ordförande*

Sköld, E. Tage, lantbruksdirektör

Experter:

Bergström, Carl Fredrik A., förste länsassessor

Eriksson, L. Valter, byrådirektör

Gunnarsson, A. Birger, byrådirektör

Hall, A. Bertil, överingenjör
 Hallman, Eric R., överdirektör
 Lindholm, Gösta, förste taxeringsintendent
 Wadell, Ulla G. S., regeringsrättssekreterare

Sekreterare:

Thorselius, Ulf T., kansliråd

Kommitté II, annan fastighet:

Carlegrim, N. Erik A., professor, *ordförande*
 Manhem, B. T. Seth, landskamrerare
 Thorselius, Ulf T., kansliråd

Experter:

Samma som åt kommitté I

Direktiven för kommittéerna, se 1967: Fi 35.

Under tiden november 1969—oktober 1970 har kommittéerna hållit 18 gemensamma sammanträden, varjämte arbetsgrupper inom kommittéerna sammanträtt ett tjugotal gånger.

Kommittéerna har den 17 augusti 1970 avgett ett betänkande med förslag till vissa ändringar i bestämmelserna om särskild fastighetstaxering (Stencil Fi 1970: 11).

Kvarstående arbetsuppgifter har övertagits av särskilda sakkunniga, tillkallade med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 december 1970 (uppdraget redovisas i 1972 års riksdagsberättelse). I samband därmed har förklarats att kommittéernas arbete skall anses slutfört.

7. Betygsutredningen (C 1967: 14)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 juni 1966 för att utreda frågan om normer för betyg och intyg över anställning inom den statligt reglerade offentliga förvaltningen (se Post- och Inrikes tidn. den 3 augusti 1966):

Broomé, J. T. Allan, generaldirektör

Experter:

Fjellström, Carl-Gustaf F., byråchef, tillika *sekreterare*

Werner, Ulf C. L., departementssekreterare

Direktiven för utredningen, se 1967: Ci 14.

Utredningsmannen har under tiden november 1969—mars 1970 hållit ett flertal sammanträden med experterna.

Utredningen har den 4 juni 1970 avgett betänkandet "Tjänstgöringsbetyg" (SOU 1970: 28).

Uppdraget är därmed slutfört.

8. *Byggnadsupphandlingsutredningen (Fi 1968: 44)*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 mars 1967 för översyn av formerna för avtal om husbyggande för statens räkning m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 25 april 1967):

Ödeen, Stig A. E., f. d. generaldirektör

Experter:

Eklund, E. Per G., kammarrättsråd

Fridman, Bo A., auktoriserad revisor

Lindholm, Martin, avdelningschef

Marknäs, N. Sigurd V., byggnadsråd

Ramnek, J. Lennart, direktör

Ström, Per G. A., kommunalråd

Sundell, C. E. Yngve, direktör

Söderström, Olle, direktör

Tammelin, Paul A. V., överdirektör

Vogt, Victor L., arkitekt

Sekreterare:

Engebeck, Lars R., civilingenjör

Direktiven för utredningen, se 1968: Fi 44.

Utredningen har under tiden november 1969—maj 1970 hållit fem sammanträden.

Utredningsmannen har den 6 maj 1970 avgett delbetänkandet "Upphandling av byggnader. Del 2. Administrationen" (SOU 1970: 18).

Uppdraget är därmed slutfört.

9. *1967 års kommunalskattekommitté (Fi 1968: 51)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 oktober 1967 för att utreda frågor angående reglerna för utbetalning av kommunalskattemedel m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 24 november 1967):

Oredsson, S. Malte, generaldirektör, *ordförande*

Boo, Karl G. H., assistent, led. av riksdagen

Eklöf, Kurt G. A., bankdirektör

Lindström, Harry I., direktör

Palm, N. Sture, redaktör, led. av riksdagen

Sanell, P. Åke, kansliråd

Thufvesson, Bengt E., kansliråd

Expert:

Gadd, P. Arne E., revisionsdirektör, led. av riksdagen

Sekreterare:

Werbell, Bror I., byrådirektör

Direktiven för kommittén, se 1968: Fi 51.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tolv sammanträden.

Kommittén har den 22 oktober 1970 avgett betänkandet "Utbetalning av kommunalskatt" (SOU 1970: 62) samt en redogörelse för data-behandling av prognosmodeller prövade av 1967 års kommunalskatte-kommitté (Stencil Fi 1970: 10).

Uppdraget är därmed slutfört.

10. *Utredningen (C 1969: 17) rörande fullföljdsordningen i vissa mål om avlöning m. m.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 maj 1968 för att utreda frågan om fullföljdsordningen i vissa mål om avlöningar m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 14 juni 1968):

Lidbeck, P. Ingmar, regeringsråd

Expert:

Normark, Georg R., chefsjurist

Sekreterare:

Walder, Bengt, direktörsassistent

Direktiven för utredningen, se 1969: Ci 17.

Utredningen har under tiden november 1969—juni 1970 hållit nio sammanträden.

Utredningen har den 30 juni 1970 avgett betänkandet "Besvär i skälighetsfrågor" (Stencil Fi 1970: 9).

Uppdraget är därmed slutfört.

11. *Utredningen (Fi 1969: 62) angående avdragsrätt för forskningskostnader*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 november 1968 med uppdrag att överse frågan om avdrag vid beskattningen för forskningsverksamhet (se Post- och Inrikes tidn. den 9 december 1968):

Lundell, Sture V., regeringsråd

Experter:

Helmers, Dag, docent

af Klercker, E. Bertil T:son, jur. dr

Sandström, Carl Olof, kammarrättsråd

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Utredningen har den 2 januari 1970 avgett betänkandet "Förslag till bestämmelser om avdragsrätt vid beskattningen för forskningsverksamhet" (Stencil Fi 1970: 1).

Uppdraget är därmed slutfört.

12. Ledningsgruppen (Fi 1970: 54) för översyn av den statliga personaladministrationen

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 januari 1969 för att lämna riktlinjer och anvisningar för statskontorets översyn av den statliga personaladministrationen:

Uggla, Karl-Lennart, t. f. generaldirektör, *ordförande* (t. o. m. den 13 april 1970)

Aldestam, N. Arne, t. f. statssekreterare, *ordförande* (fr. o. m. den 14 april 1970)

Bjurel, A. Bertil E., generaldirektör

Lindmark, A. Lars G., generaldirektör

Löfqvist, Ivar, generaldirektör

Ryman, Sven-Hugo G., utbildningschef

Sanell, P. Ake, kansliråd

Expert:

Fastbom, E. Lennart, planeringschef

Sekreterare:

Fjellström, Carl Gustaf F., byråchef

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Ledningsgruppen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit två sammanträden.

Kungl. Maj:t har den 11 december 1970 i samband med viss omläggning av programmet för de personaladministrativa frågorna förklarat ledningsgruppens arbete avslutat.

13. Statens läkarförhandlingsdelegation (Fi 1970: 55)

Förordnade genom Kungl. Maj:ts beslut den 31 januari resp. den 9 oktober 1969 att ingå i statens läkarförhandlingsdelegation och vara statsverkets representant i en med Svenska landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet gemensam särskild förhandlingsdelegation:

Sandberg, A. Birger, förhandlingsdirektör

Ersättare:

Tännérus, Lars A., lönedirektör

Experter:

Borgström, Mats E., avtalsjurist

Eriksson, K. Arvid, byrådirektör

Sekreterare:

Andersson, Lars I., avdelningschef

Direktiven för delegationen, se 1970: Fi 55.

Efter förhandlingssamarbete på arbetsgivarsidan med Svenska landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet vid förhandlingar med anledning av ändringar fr. o. m. den 1 januari 1970 i sjukvårdslagen

(den s. k. 7-kronorsreformen) träffades — inför en av Kungl. Maj:t särskilt förordnad förlikningskommission — mellan statens läkarförhandlingsdelegation och Sveriges läkarförbund den 30 december 1969 och den 2 januari 1970 preliminära överenskommelser om löner under januari månad 1970 m. m. till vissa läkare. Överenskommelserna godkändes den 10 januari 1970 av riksdagens lönedelelegation och den 23 januari 1970 av Kungl. Maj:t. Efter fortsatta förhandlingar inför förlikningskommissionen träffades den 12 februari 1970 preliminär överenskommelse i enlighet med ett av förlikningskommissionen den 7 februari 1970 framlagt slutligt medlingsförslag. Denna preliminära överenskommelse godkändes av riksdagens lönedelelegation den 17 februari 1970 och av Kungl. Maj:t den 20 februari 1970. Parterna slöt den 14 februari 1970 slutligt avtal, vilket godkändes av riksdagens lönedelelegation och Kungl. Maj:t den 3 april 1970.

Den 14 maj 1970 slöt statens läkarförhandlingsdelegation och Sveriges läkarförbund avtal om allmänna bestämmelser för vissa statliga och icke-statliga läkare m. fl. (ABL). Avtalet godkändes av Kungl. Maj:t den 27 maj 1970. Parterna slöt den 28 augusti 1970 avtal om avlöningsförstärkning för överläkare vid statens arbetsklirik i Stockholm, vilket godkändes av Kungl. Maj:t den 4 september 1970.

Delegationens arbete har avslutats vid utgången av år 1970 (se prop. 1970: 63 s. 19).

14. 1969 års personalvårdsutredning (Fi 1970: 56)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 januari 1969 för översyn av frågor om personalvård, hälsovård och hälsokontroll för arbetstagare inom statsförvaltningen och annan statligt reglerad verksamhet (se Post- och Inrikes tidn. den 13 februari 1969):

Tammelin, Paul A. V., överdirektör

Sekreterare:

Sohlberg, Norah I., byrådirektör

Direktiven för utredningen, se 1970: Fi 56.

Utredningen har den 29 maj 1970 avgett betänkandet "Översyn av den statliga personalvårdens organisation" (Stencil Fi 1970: 6).

Uppdraget är därmed slutfört.

15. Riksskatteverkskommittén (Fi 1970: 66) (RSV-kommittén)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 september 1969 med uppdrag att framlägga förslag om riksskatteverkets organisation och i övrigt förbereda omorganisationen av den centrala skatteförvaltningen (se Post- och Inrikes tidn. den 22 oktober 1969):

Ekman, S. Gösta, generaldirektör, *ordförande*

Andersson, J. Sven G., departementsråd
Appelgren, L. Göran S., ekonomidirektör
Bruno, Gösta F., t. f. överdirektör

Sekreterare:

Rönquist, Karl-Axel, förste taxeringsintendent

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 28 sammanträden.

Kommittén har den 20 februari 1970 avgett promemoria med förslag rörande riksskatteverkets organisation (Stencil Fi 1970: 3).

Kommitténs arbete avslutas i samband med att riksskatteverket inrättas.

16. *Ledningsgruppen (Fi 1970: 73) med uppdrag att leda utredningsarbetet angående statistiska centralbyråns organisation*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 februari 1970 med uppdrag att leda utredningsarbetet angående statistiska centralbyråns organisation:

Ohlsson, P. T. Ingvar, generaldirektör, *ordförande*

Andersson, J. Sven G., departementsråd

Bruno, Gösta F., t. f. överdirektör

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Ledningsgruppen har under tiden april—augusti 1970 hållit åtta sammanträden.

Statistiska centralbyrån har i sin anslagsframställning för budgetåret 1971/72 i samråd med statskontoret lagt fram förslag till ändrad organisation.

Uppdraget är därmed slutfört.

17. *Delegationen (Fi 1970: 78) med uppgift att handlägga ärenden om tjänstetillsättning m. m. med anledning av inrättandet av riksskatteverket (RSV-delegationen)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 oktober 1970 med uppgift att handlägga ärenden om tjänstetillsättning m. m. med anledning av inrättandet av riksskatteverket:

Ekman, S. Gösta, generaldirektör, *ordförande*

Hallman, Eric R., överdirektör

Lindberg, N. Olof, departementsråd

Experter:

Hagman, Arne S. A., byrådirektör

Lind, Stig A., byrådirektör

Rönquist, Karl-Axel, förste taxeringsintendent

Skoog, Karl-Gustaf, förste byråsekreterare

Sekreterare:

Djupstedt, K. Arne, förste byråsekreterare

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Delegationen har den 27 november samt den 4 och den 21 december 1970 meddelat beslut angående tillsättning av tjänster hos riksskatteverket.

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971

18. Markdelegationen (K 1957: 30)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 23 november 1956 för att ingå i en delegation med uppgift att företräda staten vid förhandlingar med Stockholms stad rörande vissa mellan staten och staden föreliggande byggnads- och markfrågor samt inkomma med de förslag som förhandlingarna kan föranleda:

Johansson, J. Henry, kanslidirektör, f. d. överlantmätare

Larsson, Sixten, f. d. generaldirektör

Renlund, R. Gösta, bankdirektör

Experter:

Elghufvud, E. Gösta, avdelningsdirektör

Stagg, A. Ivan E., byrådirektör

Sekreterare:

Arrhenius, Karl G. H., kanslichef

Bitr. sekreterare:

Elofsson, Axel E., byrådirektör

Lokal: Blasieholmstorg 11 C, 111 48 Stockholm, tel. 10 55 91 och 11 46 88

Direktiven för delegationen, se 1957: I K 30 och 1965: I K 11.

Kungl. Maj:t har den 27 maj 1970 föreskrivit att delegationens uppdrag även skall innefatta uppgiften att företräda staten vid förhandlingar med Stockholms stad om Beckholmens framtida användning.

Delegationen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 20 sammanträden. Härjämte har fortlöpande överläggningar ägt rum med experter och expertorgan hos kommuner samt förhandlingar förts med vissa enskilda.

I fråga om fullföljandet av det år 1966 träffade principavtalet om upplåtelse av vissa delar av Järvafältet till Stockholms stad och vissa andra kommuner har delegationen den 18 juni 1970 för Kungl. Maj:ts prövning överlämnat *dels* två tilläggsavtal, det ena innebärande en omlokalisering av ett enligt 1966 års avtal undantaget område för statligt ändamål, det andra en reglering av dispositionen av vissa till Järvafältsfastigheterna hörande andelar i Sollentuna häradsallmänning, *dels* tre avtal om slutliga marköverlåtelser till resp. Stockholms stad, Sol-

lentuna köping och Järfälla kommun. Avtalen har därefter godkänts av Kungl. Maj:t. Av markfrågorna i övrigt återstår i huvudsak slutlig överlåtelse till Sundbybergs stad av de delar av Rissneområdet, som disponeras av Tygförvaltningsskolan. Härom pågår utredningar och förhandlingar.

Härjämte har delegationen den 7 oktober 1970 för Kungl. Maj:ts prövning överlämnat ett med Stockholms stad träffat avtal om *dels* en reglering av statens och stadens ägoförhållanden i och invid kv. Fyrmörsaren på Nedre Norrmalm för kvarterets bebyggande för staten med ett huvudkontor för riksbanken mot Brunkebergstorg och för staden med en byggnad för kulturella ändamål, den s. k. östra kulturhusdelen, mot Sergels Torg samt med del av den s. k. Klaratunneln, *dels* överlåtelse till staden av de av staden arrenderade parkområdena mellan Hamngatan och Strömgatan, Kungsträdgården (Karl XIII:s Torg) och Karl XII:s Torg. Avtalet innefattar också vissa ändringar av och tilllägg till tidigare markbytesavtal mellan parterna avseende bl. a. kv. Kronoberg (polishustomten) och kv. Asplunden (f. d. Garnisonssjukhuset) på Kungsholmen samt kv. Fyrmörsaren.

Vidare har delegationen efter samråd med Stockholms stad träffat avtal med Ekensbergs Varv AB om en femårig upplåtelse till varvet av Beckholmen med vissa undantag. Avtalet har den 26 oktober 1970 överlämnats för Kungl. Maj:ts prövning.

Markdelegationen har i avtalsfrågorna haft samråd med berörda myndigheter, bl. a. fortifikationsförvaltningen och vissa andra av försvarets myndigheter, byggnadsstyrelsen samt företrädare för riksbanken.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

19. Utredningen (Fi 1959: 37) om universitetens egendomsförvaltning

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 mars 1958 för utredning rörande universitetens egendomsförvaltning m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 13 mars 1958):

Hörjel, Nils J., generaldirektör, *ordförande*

Lindblad, Sven J. H., bankdirektör

Resare, Bengt C. M., överdirektör

Welinder, P. E. Carsten, professor

Experter:

Johnsson, Jan G., hovrättsassessor

Uhlin, Karl-Erik, kanslichef

Sekreterare:

Jacobsson, A. Torvald, avdelningsdirektör

Lokal: Riksarkivet, Fack, 100 26 Stockholm 34, tel. växel 54 02 00

Direktiven för utredningen, se 1959: I Fi 37.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1971.

20. *Koncentrationsutredningen (Fi 1962: 37)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 november 1961 för utredning rörande ägandeförhållandena och maktkoncentrationen i det privata näringslivet (se Post- och Inrikes tidn. den 18 december 1961):

Arvidsson, Guy N. A., professor, *ordförande*

Faxén, Karl-Olof, docent

Hagnell, Hans, led. av riksdagen (landshövding fr. o. m. den 1 april 1971)

Lindberger, Lars, t. f. planeringschef

Olsson, K. Helmer, generaldirektör

Tidefelt, J. Sune, ombudsman

Experter:

Arvidsson, Marianne E., fil. kand.

Carling, Alf G., fil. dr

Gustafsson, Stig G. V., docent

Johansson, K. Göran, pol. mag.

Lindgren, J. Gunnar, universitetslektor

Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen

Ribrant, Gunnar C. H., fil. dr

Wikström, Solveig R., ekon. lic.

Sekreterare:

Hagström, Tony G., kansliråd

Hjorth, Lars E. A., departementssekreterare

Isacson, Göthe I. G., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:

Sundström, Monica E., departementssekreterare

Lokal: Industridepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för utredningen, se 1962: I Fi 37.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Utredningen har den 15 juni 1970 avgett betänkandet "Stordriftsfördelar inom industriproduktionen" (SOU 1970: 30).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

21. *Utredningen (Fi 1963: 34) om metrologiska enheter*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1962 för översyn av gällande lagstiftning rörande metrologiska enheter m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1962):

Lännergren, E. Bengt, justitiekansler, *ordförande*

Edstrand, Karl-Ingmar, departementsråd

Åhström, N. Åke A:son, hovrättsråd

Experter:

Laurell, Karl Fredrik, avdelningsdirektör

Malmgren, Kurt K.-G., rättschef

Neymark, Marit H. E., laboratoriechef

Rudberg, Erik G., professor

Ulvfot, Benkt H., myntdirektör

Sekreterare:

Personne, Jon M., byrådirektör

Lokal: Birger Jarls Torg 5, 4 tr., 111 28 Stockholm, tel. växel 22 36 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1963: I Fi 34.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 24 sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971.

22. *Fondbyråutredningen (Fi 1965: 25)*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1964 för att utreda frågan om den framtida förläggningen av de arbetsuppgifter som nu ankommer på statskontorets fondbyrå:

Ivarsson, Sven-Ivar, avdelningschef

Experter:

Kull, Börje, byråchef

Nordström, Lennart W., organisationsdirektör

Säfström, Stig O., revisionsdirektör

Sekreterare:

Duke, Karl Erik Å., revisionsdirektör

Lokal: Riksrevisionsverket, Fack, 100 26 Stockholm 34, tel. växel 54 15 80

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden. Dessutom har en arbetsgrupp inom utredningen sammanträtt 15 gånger.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1971.

23. *Utredningen (Fi 1965: 26) om redovisning i skuldförbindelser mot säkerhet i fartygsinteckning av vissa fondmedel*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 oktober 1964 för att utreda frågan om redovisning i skuldförbindelser mot säkerhet i fartygsinteckning av fondmedel, som avses i 274 § lagen om försäkringsrörelse och 19 § lagen om understödsföreningar samt därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 4 december 1964):

Lindstedt, Anders, kommerseråd

Sekreterare:

Reuterskiöld, Bo H. C., t. f. byrådirektör (t. o. m. den 4 december 1970)

Personne, Jon M., byrådirektör (fr. o. m. den 5 december 1970)

Lokal: Birger Jarls torg 5, 4 tr., 111 28 Stockholm, tel. växel 22 36 00

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under andra halvåret 1971.

24. Utredningen (Fi 1966: 28) om definitiv källskatt

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1965 för att utreda frågan om att införa en definitiv källskatt samt därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 19 mars 1965):

Hedborg, Gustaf T., kammarrättspresident

Experter:

Arnklint, Helmer S. E., byrådirektör

Edlund, C. Bertil, kansliråd

Ekman, S. Gösta, generaldirektör

Hallman, Eric R., överdirektör

Lindqvist, Rolf L. A., landskamrerare

Magnusson, A. Tage, disponent, led. av riksdagen

Wärnberg, Erik G., trävaruhandlare, led. av riksdagen

Sekreterare:

Gustafson, G. Arne, bitr. skattedirektör

Lokal: Riksskatteverket, Tritonvägen 21, 171 94 Solna 1, tel. växel 98 15 20 eller 98 15 40

Direktiven för utredningen, se 1966: Fi 28 samt skattesystemutredningens direktiv 1961: Fi 36.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 15 sammanträden, varav fyra med samtliga experter.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1971.

25. Bilskatteutredningen (Fi 1966: 29)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1965 för översyn av vägtrafikbeskattningen och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 10 april 1965):

Hörjel, Nils J., generaldirektör, *ordförande*

Abelin, Hans Henrik G. Z., kansliråd

Björkman, N. G. Folke, redaktör, f. d. led. av II kamm.

Blidfors, T. E. Johannes, f. d. seminarielärare, f. d. led. av II kamm.

Gustafsson, Nils-Eric, småbrukare, led. av riksdagen

Palm, Böret, t. f. expeditionschef

7† Riksdagen 1971. I saml. Nr 1. Riksdagsberättelsen

Sterne, Gösta E. V., disponent, led. av riksdagen

Experter:

Grahn, F. Ture, byrådirektör

Jansson, Jan Owen, civilekonom

Johnsson, Jan G., hovrättsassessor (fr. o. m. den 1 april 1970)

Milstam, K. Östen, departementssekreterare

Odén, C. Åke, kanslichef

Thulin, Einar E:son, skattedirektör

Öhrn, J. Bruno, kansliråd

Sekreterare:

Johnsson, Jan G., hovrättsassessor (t. o. m. den 31 mars 1970)

Nilsson, K. Valter, hovrättsassessor (fr. o. m. den 1 april 1970)

Bitr. sekreterare:

Rignell, Sven Å., kammaråklagare (t. o. m. den 9 augusti 1970)

Lokal: Statsdepartementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. växel 040/749 50.

Direktiven för utredningen, se 1966: Fi 29.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 13 sammanträden.

Utredningen har den 3 juni 1970 avgett principbetänkandet "Kilometerbeskattning" (SOU 1970: 36) samt den 1 september 1970 en skrivelse till chefen för finansdepartementet om uppföljningen av utredningens förslag i nämnda betänkande och vissa finansieringsfrågor.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

26. Tullagstiftningskommittén (Fi 1966: 32)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 mars 1965 för översyn av bestämmelserna om tullklarering och tullkontroll samt därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 23 juni 1965):

Fahlander, Vidar M. J., f. d. generaltulldirektör, *ordförande*

Bergstrand, Sten-Erik, expeditionschef

Blom, S. T. Lennart, direktör

Croneborg, K. O. Rutger, kommerseråd

Hartler, Hans M. S., tullråd

Nyström, Holger R. B., direktör

Willart, N. Bo, departementssekreterare

Experter:

Abelin, Hans Henrik G. Z., kansliråd

Bose, Curt E., direktör

Brindner, Per E., direktör

Kristensson, Bengt A., direktör

Linder, Helge, f. d. hamndirektör

Myrsten, J. Lennart, bitr. utrikesråd

Nyrén, Bengt, direktör

Olsson, N. Bertil, direktör

Wennergren, C. Bertil O., ställföreträdande justitieombudsman

Åkerlund, K. A. Lars, direktör

Sekreterare:

Jansson, N. Lennart, regeringsrättssekreterare

Bitr. sekreterare:

Erixon, Ragnar W., t. f. byrådirektör

Resele-Tidén, C. O. Åke, t. f. förste byråinspektör

Lokal: Österlånggatan 14, 2 tr., 111 31 Stockholm 2, tel. 21 29 11

Direktiven för kommittén, se 1966: Fi 32.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit elva sammanträden.

Kommittén har den 2 mars 1970 avgett betänkandet "Tullproceduren vid import" (Stencil Fi 1970: 4).

Ytterligare ett betänkande beräknas komma att avges under år 1971.

Kommitténs arbete i övrigt beräknas pågå under hela år 1971.

27. Alkoholpolitiska utredningen (Fi 1966: 33)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 oktober 1965 för översyn av alkohol- och nykterhetspolitiken:

Lindholm, P. Sigurd, f. d. statsråd, f. d. led. av II kamm., *ordförande*

Bergegren, Astrid, kontorist, led. av riksdagen

Boo, Karl G. H., assistent, led. av riksdagen

Burman, Olof, direktör

Erbacke, K. Gunnar, direktör

Hermansson, Rune, f. d. statsråd, direktör

Hillbo, Arne O., byråchef

Jungefors, Stig L. S., chefsrådman

Nyberg, J. Olaus, redaktör, f. d. led. av II kamm.

Wennerfors, Alf A:son, studierektor, led. av riksdagen

Experter:

Collett, John P. E., byrådirektör

Englund, Anders, byråchef

Jonsson, K. Erland, docent

Larsson, Karl Gotthard, sekreterare

Nilsson, Tom, lektor (fr. o. m. den 9 september 1970)

Ragnarsson, Lennart, intendent (t. o. m. den 8 september 1970)

Rydberg, Ulf, leg. läkare (fr. o. m. den 26 maj 1970)

Sundgren, Lars J., lektor

Sekreterare:

Carlsson, Sven-Gunnar, konsulent

Bitr. sekreterare:

Stendahl, Anders L:son, hovrättsassessor

Lokal: Österlånggatan 14, 111 31 Stockholm, tel. 21 23 09

Direktiven för utredningen, se 1966: Fi 33.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 18 sammanträden.

Utredningen har den 15 juni 1970 avgett "PM om organisationen för utskänningskontrollen" (Stencil Fi 1970: 5).

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

28. Fondbörsutredningen (Fi 1967: 32)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 februari 1966 för översyn av börslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 24 februari 1966):

Wulff, Kurt E., generaldirektör, *ordförande*

Algott, Stig A., börschef

Aronson, S. Albert, direktör

Dahlström, Gösta E., fil. lic.

Eklöf, Kurt G. A., bankdirektör

Hessler, S. Henrik, professor

Langenskiöld, Carl G. L., direktör

Lindencrona, Alvar, direktör

Stern, Torkel E., bankinspektör (fr. o. m. den 10 februari 1970)

Wahlgren, E. Göran, departementsråd

Wikander, Sten J. O., bankdirektör (t. o. m. den 9 februari 1970)

Åhström, N. Ake A:son, hovrättsråd

Experter:

Hanner, Per V. A., auktoriserad revisor

Loheman, Arne, hovrättsråd

Stern, Torkel E., bankinspektör (t. o. m. den 9 februari 1970)

Sekreterare:

Johanson, Lars R., direktör

Bitr. sekreterare:

Hagman, Jan-Magnus, civilekonom (fr. o. m. den 16 februari 1970)

Lokal: Bankinspektionen, Drottninggatan 50—52, Box 40024, 103 41 Stockholm 40, tel. växel 24 21 20 (ordföranden), 22 90 20 (bitr. sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1967: Fi 32.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 14 sammanträden.

Utredningen har den 3 juli 1970 avgett delbetänkandet "Förtrolig företagsinformation och börshandel" (SOU 1970: 38).

Utredningens arbete beräknas pågå under större delen av år 1971.

29. *Utredningen (C 1967: 11) om städningen vid statliga myndigheter*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 mars 1966 för att verkställa en översyn av den statliga städningen (se Post- och Inrikes tidn. den 13 april 1966):

Johansson, Kjell Å. M., förhandlingsdirektör, *ordförande*

Stime, Per-Erik W., avdelningsdirektör

Wallén, Åke, byrådirektör

Experter:

Höök, S. Rune, lönesekreterare

Lindahl, K. Olof R., t. f. förhandlingsdirektör

Stare, K. J. Peter, avdelningsdirektör

Svantesson, K. Gösta H., byrådirektör (t. o. m. den 31 december 1970)

Sekreterare:

Olson, O. Lennart, t. f. byråchef

Lokal: Statens avtalsverk, Slottsbacken 6, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 59 60 (Höök)

Direktiven för utredningen, se 1967: Ci 11.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit åtta sammanträden.

Utredningen har den 8 december 1970 avgett betänkandet "Den statliga lokalvårdens organisation" (Stencil Fi 1970: 13).

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

30. *Utredningen (Fi 1967: 33) om det skatterättsliga fastighetsbegreppet*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 april 1966 för att överse reglerna för det skatterättsliga fastighetsbegreppet och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 2 maj 1966):

Villner, Sven V., landskamrerare

Experter:

Farman, J. Hugo, intendent

Jacobsson, L. Ebbe, f. d. direktör

Modigh, Pontus, direktör

Sekreterare:

Granath, Nils O., departementssekreterare

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sju sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

31. *Byggnadsindexkommittén (Fi 1968: 43)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 mars 1967 för utredning om konstruktion av prisindex på byggnads- och anläggningsområdet m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 25 april 1967):

Fastbom, Lennart E., planeringschef, *ordförande*

Carlsson, G. Arne V., departementsråd

Hinno, Rein, departementssekreterare

Kjessel, Bo, arkitekt

Mildner, Erwin A., fil. lic.

Ruist, Erik H., professor

Experter:

Fredriksson, Georg N., byrådirektör

Ivarsson, Holger I., avdelningsdirektör

Lindén, Yngve T., t. f. byråchef

Sekreterare:

Hahr, Anders L. H. A., civilingenjör

Lokal: Statistiska centralbyrån, Linnégatan 87, Fack, 102 50 Stockholm 27, tel. växel 63 05 60 (ordföranden)

Direktiven för kommittén, se 1968: Fi 43.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit elva sammanträden, varav två tredagarssammanträden i internatform.

Arbetet har varit koncentrerat på frågor om utformning av olika byggnadsindex för bostäder och på utarbetande av ett delbetänkande angående sådana index. Arbetet med detta har i huvudsak slutförts under år 1970 och betänkandet kommer att publiceras under år 1971.

Kommitténs arbete i övrigt beräknas pågå under hela år 1971.

32. *Förhandlingsutredningen (C 1968: 16)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 april 1967 för att utreda vissa frågor i förhandlingsrättssystemet för de offentliga tjänstemännen (se Post- och Inrikes tidn. den 19 april 1967):

Uggla, Karl-Lennart, t. f. generaldirektör, *ordförande* (t. o. m. den 13 april 1970)

Aldestam, N. Arne, t. f. statssekreterare, *ordförande* (fr. o. m. den 14 april 1970)

Ericsson, K. Georg V., lagman

Gustafsson, M. Gunnar, ombudsman, led. av riksdagen (fr. o. m. den 4 juni 1970)

Gustafsson, Åke G., avdelningschef

Mannerfeldt, Nils O. G., justitieråd

Montelius, Jan-Christian O. A., departementsråd

Experter:

Björkman, K. Eugen, direktör
 Groll, Lennart E. O., pressombudsman
 Johansson, Eric G. E., direktör

Sekreterare:

Hårdefelt, S. Börje, hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:

Andersson, Anders H., assessor (t. o. m. den 27 februari 1970)

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1968: Ci 16 och 1970: Fi 39.

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Löfberg till statsrådsprotokollet den 17 juni 1970):

Genom beslut den 22 september 1967 tillkallades sakkunniga för att utreda frågan om ändringar i det statliga tjänste- och lönesystemet m. m. för personal med tjänstemannaställning (lönesystemutredningen). Utredningen har bl. a. i uppdrag att undersöka hur anställningsformer-
 na skall utformas i samband med sådana ändringar.

När reformen av de offentliga tjänstemännens förhandlingsrätt genomfördes och deras anställnings- och arbetsvillkor reglerades genom särskilda lagar — statstjänstemannalagen (1965: 274) och kommunaltjänstemannalagen (1965: 275) — behandlades också frågan om lagstiftningen skulle göras tillämplig även för anställda utan tjänstemannaställning.

Föredragande departementschefen (prop. 1965: 60) anförde därvid att han ej utan särskild utredning var beredd att ta upp frågan om att införa i huvudsak gemensamma regler för alla anställda, eftersom skillnader förelåg i så väsentliga frågor som anställningsform, skydd mot entledigande, skyldigheter i tjänsten och disciplinära åtgärder.

Med hänsyn till de erfarenheter som vunnits sedan reformen genomfördes anser jag tiden vara mogen att söka införa samma regler av offentligrättslig natur för alla arbetstagare i offentlig tjänst. Det bör ankomma på förhandlingsutredningen att göra den utredning som behövs i frågan.

Om på grundval av den utredning, som förhandlingsutredningen sålunda bör göra, det fortfarande visar sig ofrånkomligt med olikheter i de offentligrättsliga reglerna för arbetstagare i offentlig tjänst, bör den allmänna målsättningen vara att man i princip ger samma trygghet i anställningen för alla arbetstagare. De förslag som utarbetas bör ge utrymme för en flexibel personalplanering som ger möjlighet till önskvärda omdispositioner av personella resurser inom och mellan olika verksamhetsgrenar av förvaltningen.

Förhandlingsutredningen bör bedriva sitt arbete i nära samarbete med lönesystemutredningen.

Om den tidigare berörda undersökningen motiverar ändringar i tjänstemannalagstiftningen bör förslag därom läggas fram.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit nio sammanträden.

Utredningen har den 29 januari 1970 avgett promemorian "Organisationen av den statliga förhandlingsverksamheten i löne- och anställningsfrågor m. m." (Stencil Fi 1970: 2) och den 25 juni 1970 promemorian "Fråga om avtalsfrihet beträffande arbetstidens förläggning" (Stencil Fi 1970: 8).

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

33. *Betalningsbalansutredningen (Fi 1968: 46)*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 juni 1967 för att utreda frågan om förbättrad betalningsbalansstatistik (se Post- och Inrikes tidn. den 22 juli 1967):

Metelius, Bengt E., docent

Experter:

Lemne, Carl-Göran, bankokommissarie

Nyström, Lars A., bankkamrer

Sekreterare:

Grassman, Sven H. W., fil. mag.

Lokal: Baggensgatan 9, tel. 11 56 23. Postadress: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2

Direktiven för utredningen, se 1968: Fi 46.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 haft ett stort antal överläggningar med representanter för olika myndigheter och organisationer.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971.

34. *Kapitalkatteberedningen (Fi 1968: 47)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 juni 1967 för översyn av förmögenhets- samt arvs- och gåvobeskattningen (se Post- och Inrikes tidn. den 22 juni 1967):

Walberg, Sten S., regeringsråd, *ordförande*

Abelin, Hans Henrik G. Z., kansliråd

Alemyr, Stig R., rektor, led. av riksdagen

Brandt, Erik R., f. d. ombudsman, led. av riksdagen

Hermansson, Herbert E., lantbrukare, f. d. led. av I kamm.

Ottosson, C. E. Holge, direktör, f. d. led. av I kamm.

Tistad, Eskil G. D., tulldirektör, f. d. led. av I kamm.

Experter:

Edlund, C. Bertil, kansliråd

af Klercker, E. Bertil T:son, jur. dr

Larsson, Tage K. L., försäkringsdirektör

Lindberg, Lars G. B., advokatfiskal

Rönquist, Karl-Axel, förste taxeringsintendent

Stahl, Ivar, byråassistent

Steneborn, H. Arne, landskamrerare

Werding, Jan, civilekonom (fr. o. m. den 8 maj 1970)

Sekreterare:

Anclow, Per R., kammarrättsfiskal

Lokal: Rosenbad 2, 3 tr., Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00
(sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1968: Fi 47.

Beredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tolv sammanträden. Dessutom har arbetsgrupper inom beredningen sammanträtt vid skilda tillfällen.

Beredningen beräknas slutföra sitt arbete under våren 1971.

35. Lönesystemutredningen (C 1968: 17)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 september 1967 med uppgift att utreda frågan om ändringar i det statliga tjänste- och lönesystemet m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 4 oktober 1967):
Ericson, Folke C. W., generaldirektör, *ordförande* (t. o. m. den 4 maj 1970)

Ugglå, Karl-Lennart, t. f. generaldirektör, *ordförande* (fr. o. m. den 5 maj 1970)

Aldestam, N. Arne, t. f. statssekreterare (t. o. m. den 14 maj 1970)

Bertman, Harry, byggnadsråd

Gustafsson, Åke G., avdelningschef

Härdefelt, S. Börje, hovrättsassessor

Nyrén, A. Per-Elof, organisationsdirektör

Ragnå, Nils E. A., personaldirektör

Salomonson, C. Stig R., byråchef

Experter:

Bäckström, N. Birger, lönesekreterare

Lindahl, K. Olof R., t. f. förhandlingsdirektör

Sekreterare:

Rudén, Allan N., personaldirektör

Lokal: Swedish Telecommunication Consulting AB, Farstagången 22, Farsta, Stockholm; postadress c/o Swedtel, Box 25, 123 21 Farsta 1, tel. 713 29 16 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1968 Ci: 17.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 21 sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

36. Beredningen (Fi 1969: 48) för regional planering

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 december 1967 med uppgift att undersöka möjligheterna för en ökad samordning och utveckling av prognoser och planer inom den offentliga sektorn och inom det enskilda näringslivet med sikte på att skapa bästa möjliga underlag för en regional utvecklingsplanering (se Post- och Inrikes tidn. den 9 februari 1968):

Feldt, Kjell-Olof, statsråd, *ordförande* (t. o. m. den 12 oktober 1970)
Sjönander, Bo Jonas, statssekreterare, *ordförande* (fr. o. m. den 13 oktober 1970)

Ekström, Bert O., t. f. kansliråd
Fröjd, S. Arne, landssekreterare
Göransson, F. O. Bo, utredningssekreterare
Höök, Erik S. V., t. f. planeringschef
Kahlin, Tage H., direktör
Tersman, Rune F. B., direktör
Thufvesson, Bengt E., kansliråd
Ågren, Lars O. T., direktör

Suppleanter:

Sundström, Olof G., utredningschef (för Göransson)
Petzäll, Ingvar A., direktör (för Kahlin)
Ericsson, Kjell, finanssekreterare (för Tersman)
Nordberg, Anders E., direktör (för Ågren)

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Beredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit ett sammanträde.

Beredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

37. Checklöneutredningen (Fi 1969: 51)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 mars 1968 för att utreda frågan om checklön och därmed sammanhängande problem (se Post- och Inrikes tidn. den 20 mars 1968):

Lundell, Sture V., regeringsråd

Lokal: Regeringsrätten, Kungl. Slottet, V. valvet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. 11 30 67

Direktiven för utredningen, se 1969: Fi 51.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971.

38. *Testutredningen (C 1969: 16)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 mars 1968 för att utreda frågan om förutsättningarna och formerna för psykologiska undersökningar inom statsförvaltningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 17 april 1968):

Cars, Gunnar F. O., regeringsråd, *ordförande*

Berglund, Erik, sekreterare

Björk, Kaj Å., redaktör, led. av riksdagen

Holm, Thorsten H., ombudsman

Larsson, Sven O., psykolog, tillika *sekreterare*

Magnusson, David N., professor

Ström, K. Fingal, kansliråd

Ulf, Bo L., administrativ direktör

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1969: Ci 16.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tio sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första delen av år 1971.

39. *Traktamentsbeskattningsutredningen (Fi 1969: 53)*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 april 1968 för att utreda frågan om traktamentsbeskattningen och därmed sammanhängande uppgiftsskyldighet (se Post- och Inrikes tidn. den 31 augusti 1968):

Elfving, Folke R. A., landskamrerare

Experter:

Birkenstedt, F. Harry, ekonomichef

Eklund, Erik G., direktör

Näsholm, Birger, byråchef

Schärman, S. Olof, kanslichef

Sekreterare:

Koch, Göran E. M., t. f. länsassessor

Lokal: Länsstyrelsen, Fack, 403 10 Göteborg 2, tel. växel 031/17 81 00

Direktiven för utredningen, se 1969: Fi 53.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit åtta sammanträden med experterna. Därutöver har överläggningar ägt rum med representanter för olika myndigheter.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

40. Utredningen (Fi 1969: 54) för utveckling av system med differentierade lönekostnadspålägg

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 maj 1968 med uppdrag att utveckla system med differentierade lönekostnadspålägg (se Post- och Inrikes tidn. den 11 juni 1968):

Kalén, Olof H., lönedirektör

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen, som i december 1969 lade fram sin huvudpromemoria, har den 16 juni 1970 avgett promemoria angående beräkning av lönekostnadspålägg på lön av gåvomedel m. m. (Stencil Fi 1970: 7). Av utredningsarbetet återstår frågan om finansieringen av statens kostnader för pensionering av vissa grupper icke statsanställd personal.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1971.

41. 1968 års kapitalmarknadsutredning (Fi 1969: 59)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 september 1968 för översyn av kapitalmarknadens struktur och funktionssätt (se Post- och Inrikes tidn. den 16 oktober 1968):

Åsbrink, Per V., riksbankschef, ordförande

Antonsson, Johannes M., hemmansägare, led. av riksdagen

Apelqvist, K. A. Seved, direktör

Browaldh, Tore, bankdirektör

Höök, Erik S. V., t. f. planeringschef

Iveroth, C. Axel, direktör

Johansson, Knut B. M., förbundsordförande, led. av riksdagen

Lindblad, Sven J. H., bankdirektör

Mehr, Hjalmar L., borgarråd

Nilstein, Arne H., förbundsdirektör (fr. o. m. den 30 juni 1970)

Nordenskiöld, E. Otto E., radiochef (t. o. m. den 29 juni 1970)

Expert:

van der Hoeven, Willem, bankkommissarie

Sekreterare:

Hansson, Lars R., bankkommissarie

Bitr. sekreterare:

Sahlén, Anders F., pol. mag. (fr. o. m. den 11 maj 1970)

Lokal: Sveriges Riksbank, Helgeandsholmen, Box 2119, 103 13 Stockholm 2, tel. växel 22 82 00

Direktiven för utredningen, se 1969: Fi 59.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit två sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

42. Upphandlingskommittén (Fi 1969: 60)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 oktober 1968 för att utreda frågor rörande statlig upphandling m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 6 november 1968):

Lindmark, A. Lars G., generaldirektör, *ordförande*

Adamsson, Erik S. J., expeditör, led. av riksdagen

Fransson, Bo-Gunnar L., departementssekreterare

Granström, Stig E., överintendent

Johansson, Bengt K. Å., departementssekreterare (fr. o. m. den 5 december 1970)

Larsson, Lars-Olov H., fastighetsdirektör

Skårman, Bo A. W., distriktslantmätare, f. d. led. av I kamm.

Sohlman, Ragnar W. A. R:son, departementsråd (t. o. m. den 4 december 1970)

Winberg, O. Bertil, planeringsdirektör

Experter:

Blomqvist, K. Gunnar V., byrådirektör (fr. o. m. den 23 juni 1970)

Eriksson, Sven A., byrådirektör

Granstedt, E. Lennart N., departementssekreterare (fr. o. m. den 23 juni 1970)

Gustafsson, Åke G., avdelningschef

Johansson, Bengt K. Å., departementssekreterare (fr. o. m. den 23 juni t. o. m. den 4 december 1970)

Nissback, Nils E., revisionsdirektör

Vahlén, K. E. Lennart, professor (fr. o. m. den 5 december 1970)

Wiberg, G. Lennart E:son, direktör (fr. o. m. den 2 februari 1970)

Sekreterare:

Wettergren, Lars J. B., avdelningsdirektör

Lokal: Riksrevisionsverket, Fack, 100 26 Stockholm 34, tel. växel 54 15 80

Direktiven för utredningen, se 1969: Fi 60.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tolv sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

43. Jordbruksbeskattningskommittén (Fi 1969: 63)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 november 1968 för att överse nu gällande bestämmelser för inkomstbeskattning av jordbruk (se Post- och Inrikes tidn. den 12 december 1968):

Eckersten, Ivan E., statssekreterare, *ordförande*

Adolfsson, Tage V. A., godsägare, led. av riksdagen

Andersson, M. Alvar, lantbrukare, led. av riksdagen

Andersson, Karl Olov, direktör
Brodén, Sven E., departementsråd
Svedberg, Erik D., hemmansägare, led. av riksdagen
Wärnberg, Erik G., trävaruhandlare, led. av riksdagen

Experter:

Ericson, Filip L., byråchef
Sagnert, Stig E., skattedirektör
Stening, F. Birger, kammarrättsassessor (fr. o. m. den 18 september 1970)

Sekreterare:

Hillerbrand, Carl-Henric S., bitr. taxeringsintendent
Bitr. sekreterare:

Wallin, Alf G., byrådirektör

Lokal: Länsstyrelsen, Box 901, 701 21 Örebro 1, tel. 019/12 14 29, rikssamt. växel 019/13 60 00 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1969: Fi 63.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 15 sammanträden. Dessutom har en arbetsgrupp inom kommittén sammanträtt vid skilda tillfällen. Vidare har kommittén företagit en studieresa till Danmark, varvid överläggningar ägt rum med representanter för skattedepartementet där.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

44. 1969 års punktskatteutredning (Fi 1970: 57)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 mars 1969 för att se över gällande bestämmelser på punktskatteområdet i de delar som inte nu ses över i annat sammanhang eller som nyligen varit föremål för översyn (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juni 1969) samt enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1970 för att behandla frågor rörande beskattning av spelautomater o. likn. (se Post- och Inrikes tidn. den 2 oktober 1970):

Fridolin, Hans R., departementsråd, *ordförande*

Thulin, Einar E:son, skattedirektör

Willart, N. Bo, departementssekreterare

Expert:

Schultz, J. Allan S., bitr. skattedirektör

Sekreterare:

Andersson, Fritz A. R., avdelningsdirektör

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 27 sammanträden.

Utredningen har den 2 juli 1970 avgett betänkandet "Översyn av vissa punktskatter: De materiella reglerna" (SOU 1970: 37).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

45. *Arbetsgruppen (Fi 1970: 58) för utredning av vissa frågor rörande tullpackhuskarlslagen*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 mars 1969 för att dels utreda konsekvenserna för tullpackhuskarlslagen, om deras ensamrätt till vissa handräckningsgöromål avvecklas, dels efter överläggningar med företrädare för tullpackhuskarlslagen framlägga de förslag vartill utredningen kan föranleda (se Post- och Inrikes tidn. den 14 april 1969):

Johansson, Kjell A. M., förhandlingsdirektör, *ordförande*

Jansson, N. Lennart, regeringsrättssekreterare, tillika *sekreterare*

Lundh, K. Gunnar, tullråd

Sjönell, L. Marianne, byråchef

Lokal: Österlånggatan 14, 2 tr., 111 31 Stockholm, tel. 21 29 11

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Arbetsgruppen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden samt avlagt studiebesök på arbetsplatser i Stockholm, Göteborg, Malmö och Trelleborg.

Arbetsgruppen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

46. *1969 års översyn (Fi 1970: 59) av klassificeringsgrunder för fast maskinanläggning*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 maj 1969 med uppdrag att utreda frågor om grunderna för klassificering av statens fasta maskinanläggningar (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juni 1969):

Hallin, G. Erik, krigsråd, *ordförande*

Erlandson, Sten, civilingenjör

Troedsson, Sten, byråchef

Experter:

Erlandsson, S. Göran F., avdelningsdirektör (fr. o. m. den 2 oktober 1970)

Göransson, N. Joel, avdelningsdirektör (fr. o. m. den 24 februari 1970)

Sekreterare:

Erichson, Bo-Lennart, organisationsdirektör

Bitr. sekreterare:

Dahlström, Bjarne, ingenjör (fr. o. m. den 24 februari t. o. m. den 14 oktober 1970)

Lokal: Timmermansgatan 34, 116 49 Stockholm, tel. 84 03 85. Post-adress: Box 608, 101 28 Stockholm 1

Direktiven för utredningen, se 1970: Fi 59.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 36 sammanträden. Dessutom har en arbetsgrupp inom utredningen sammanträtt 18 gånger.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

47. *Utredningen (Fi 1970: 60) om medverkan vid statlig personalutbildning*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 maj 1969 med uppdrag att lägga fram förslag till enhetliga riktlinjer för ersättning till tjänstemän som medverkar vid personalutbildning i statsförvaltningen, m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juni 1969):

Ryman, Sven-Hugo G., utbildningschef

Experter:

Ahrfelt, Bengt, organisationsdirektör

Näsholm, Birger, byråchef, tillika *sekreterare*

Sahlin, John E., direktörsassistent

Tell, Anna Greta, avdelningsdirektör

Lokal: Skeppsbron 10, 1 tr., 111 30 Stockholm, tel. 21 87 67 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1970: Fi 60.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tolv sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

48. *Skatteutredningen (Fi 1970: 61) om periodiskt understöd*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 maj 1969 för översyn av skattereglerna rörande periodiskt understöd (se Post- och Inrikes tidn. den 26 juli 1969):

Reuterswärd, Erik A. P., regeringsråd, *ordförande*

Lind, Johan A. L., hovrättsassessor

Nilsson, N. Yngve, lantbrukare, led. av riksdagen

Wirmark, O. Fridolf J., överförmyndare, f. d. led. av I kamm.

Expert:

Fries, Ingmar F., departementssekreterare

Sekreterare:

Eriksson, Bo G., kammarrättsfiskal

Lokal: Österlånggatan 14, 111 31 Stockholm, tel. 21 24 07 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1970: Fi 61.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 införskaffat och bearbetat statistiska uppgifter samt hållit fyra sammanträden. Vidare har studieresor gjorts till Danmark och Norge.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

49. *Utredningen (Fi 1970: 62) om meritvärdet av anställning inom biståndsverksamheten i u-länder, m. m.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1969 för att utreda frågan om meritvärdet av anställning inom biståndsverksamheten i u-länder, m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 14 juli 1969):

Wieslander, K. H. Bengt, regeringsråd, *ordförande*

Huss, P. Magnus I., t. f. direktör

Ringmar, R. Torgil, avdelningschef

Expert:

Jonés, Klas G., departementssekreterare (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Sekreterare:

Sandell, Bo V., departementssekreterare

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1970: Fi 62.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 18 sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

50. *Delegationen (Fi 1970: 63) för lokalisering av statlig verksamhet*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 juni 1969 med uppdrag att inkomma med förslag om vilken statlig verksamhet som bör flyttas från storstockholmsområdet och till vilka orter lokalisering bör ske (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juli 1969):

Sjönander, Bo Jonas, statssekreterare, *ordförande* (t. o. m. den 3 november 1970)

Vinde, Pierre L. V., budgetchef, *ordförande* (fr. o. m. den 4 november 1970)

Canarp, Curt S. T., byråchef

Larsson, Sven E., departementsråd

Smith, A. Åke, planeringsdirektör

Thufvesson, Bengt E., kansliråd

Sekreterare:

Hedström, Bo S., kansliråd (t. o. m. den 3 november 1970)

Wallin, Alf G., byrådirektör (fr. o. m. den 4 november 1970)

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Delegationen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 16 sammanträden.

Delegationen har den 16 juni 1970 avgett betänkandet "Decentrali-

sering av statlig verksamhet — ett led i regionalpolitiken” (SOU 1970: 29).

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

51. Budgetutredningen (Fi 1970: 64)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 juni 1969 för översyn av det statliga budgetsystemet (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juli 1969):

Feldt, Kjell-Olof, statsråd, *ordförande* (t. o. m. den 9 oktober 1970)

Sjönander, Bo Jonas, statssekreterare, *ordförande* (fr. o. m. den 10 oktober 1970)

Bohman, B. Gösta, direktör, led. av riksdagen

Gadd, P. Arne E., revisionsdirektör, led. av riksdagen

Lindmark, A. Lars G., generaldirektör

Werin, Lars H. V., professor

Experter:

Bergh, Carl Herman, hovrättsassessor

Lindbeck, C. Assar E., professor

Nabseth, Lars G., ekon. dr

Säfström, Stig O., revisionsdirektör (fr. o. m. den 1 december 1970)

Sekreterare:

Westerberg, Sten B. B., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:

Lagerblad, J. Peter, fil. kand.

Wandén, Stig A., departementssekreterare

Lokal: Baggensgatan 9, 111 31 Stockholm, tel. 11 56 32 och 20 07 89

Direktiven för utredningen, se 1970: Fi 64.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 sammanträtt tio gånger.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

52. Valutakommissionen (Fi 1970: 65)

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 21 augusti 1969 för att som undersökningskommission skyndsamt dels utreda huruvida de bankaktiebolag, som fått riksbankens bemyndigande att vara valutabank, lojalt tillämpat valutaregleringen dels, i den mån utredningsresultatet föranleder detta, föreslå lämpliga åtgärder för att hindra att valutaregleringen kringgås:

Åbjörnsson, Carl V., regeringsråd, *ordförande*

Alexanderson, K. Erik, lagman, f. d. led. av I kamm.

Joge, Sven F., vice riksbankschef

Strand, Axel W., riksgäldsfullmäktig, f. d. led. av I kamm.

Wärn, Tage G., f. d. statssekreterare

Expert:

Gustafsson, G. Åke, bankdirektör

Sekreterare:

Mollstedt, S. R. Bo, hovrättsråd

Lokal: Stora Nygatan 2 A, n. b., Box 2018, 103 11 Stockholm 2, tel. växel 23 66 60

Kommissionen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 16 sammanträden.

Kommissionen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1971.

53. *Delegationen (Fi 1970: 67) för förvaltningsdemokrati*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 september 1969 för att utreda frågor angående försöksverksamhet med fördjupad företagsdemokrati inom statsförvaltningen (se Post- och Inrikes tidn. den 14 november 1969):

Uggla, Karl-Lennart, t. f. generaldirektör, *ordförande* (t. o. m. den 27 maj 1970)

Vahlberg, Gustav E., generaldirektör, *ordförande* (fr. o. m. den 28 maj 1970)

Arsell, J. C. O. Göran, sekreterare (t. o. m. den 8 september 1970)

Abrahamson, Kerstin, sekreterare (fr. o. m. den 9 september 1970)

Holm, Thorsten H., ombudsman

Johansson, Arne G., förbundssekreterare

Palvall, Berne E., förste ombudsman

Qvarnström, Björn O., administrativ direktör

Rosenblad, Urban S., direktör

Rydén, Jan E., avdelningschef

Experter:

Fjellström, Carl Gustaf F., byråchef (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Pedersson, T. Svante, direktör (fr. o. m. den 15 oktober 1970)

Sekreterare:

Ström, K. Fingal, kansliråd

Bitr. sekreterare:

Paues, Ingvar R., byrådirektör (fr. o. m. den 1 januari 1970)

Lokal: Linnégatan 5, 114 47 Stockholm, tel. 63 22 50

Direktiven för delegationen, se 1970: Fi 67.

Delegationen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 15 sammanträden.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

54. *Bostadsbeskattningsutredningen (Fi 1970: 68)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 oktober 1969 för översyn av beskattningen av bostadsföreningar och deras medlemmar m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 14 november 1969):

Wahlgren, E. Göran, departementsråd, *ordförande*

Enarsson, J. O. Arvid, skogsbruksägare, led. av riksdagen

Eriksson, J. Einar, direktör, f. d. led. av I kamm.

Expert:

Fries, Ingmar F., departementssekreterare (fr. o. m. den 6 augusti 1970)

Sekreterare:

Lindstam, Leif E., kammarrättsfiskal (fr. o. m. den 1 mars 1970)

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för utredningen, se 1970: Fi 68.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

55. *Utredningen (Fi 1970: 69) om företagens uppgiftsplikt*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 december 1969 för att överse bestämmelserna om företagens och andra arbetsgivares uppgifts- och uppbördsskyldighet, m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 17 januari 1970):

Järnbrink, Hans G., avdelningschef, *ordförande*

Eklund, Erik G., direktör

Kjellgren, Ove I., förbundsjurist

Linde, Per Gunnar A. G., avdelningsdirektör, tillika *sekreterare*

Experter:

Essén, Ingemar, direktör (fr. o. m. den 12 mars 1970)

Hallman, Eric R., överdirektör (fr. o. m. den 12 mars 1970)

Lagerkvist, A. Claes G., byråchef (fr. o. m. den 12 mars 1970)

Persson, Staffan, bitr. professor (fr. o. m. den 5 oktober 1970)

Serte, Rudolf H., pol. mag. (fr. o. m. den 12 mars 1970)

Söderberg, Åke M., byråchef (fr. o. m. den 12 mars 1970)

Widmark, P. Sverker V., kammarrättsråd (fr. o. m. den 27 maj 1970)

Lokal: Skattehuset, Götgatan 76, 116 62 Stockholm, tel. växel 24 15 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1970: Fi 69.

Utredningen har under tiden januari—oktober 1970 hållit tio sammanträden. Samråd har skett med RAFA-utredningen, sjukpenningutredningen och traktamentsbeskattningsutredningen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

56. Utredningen (Fi 1970: 70) rörande förhållandet mellan bankgiro och postgiro

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1969 för att utreda förhållandet mellan bankgiro och postgiro (se Post- och Inrikes tidn. den 29 januari 1970):

Malmgren, Kurt K.-G., rättschef

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till statsrådsprotokollet den 30 december 1969):

Under senare år har affärsbanker, sparbanker och jordbrukets central-kassor vid sidan av postgirorelsen byggt upp ett eget girsystem, det s. k. bankgirot. Detta förhållande kan visserligen i och för sig ses som en rationalisering av den betalningsförmedling som traditionellt bedrivits av dessa bankinstitut. Men det kan samtidigt sättas i fråga om det från samhällsekonomisk synpunkt är lyckligt att betalningsförmedlingen i samhället sker via två från varandra helt skilda girsystem och om inte detta medför kostnader och svårigheter för den allmänhet girorörelserna är avsedda att betjäna. Då det är angeläget att få dessa frågor klarlagda bör förhållandet mellan bankgiro och postgiro utredas. Utredningen bör föreslå lämpliga åtgärder för att åstadkomma en rationell girohantering i landet.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under andra halvåret 1971.

57. Hemvistsakkunniga (Fi 1970: 71)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1970 för översyn av bestämmelserna om folkbokföring m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 31 mars 1970):

Edström, Kjell S., överdirektör, *ordförande*

Hadding, Carl Fredrik, hovrättsråd

Järnbrink, Hans G., avdelningschef

Olsson, Alf E., f. d. byråchef

Zetterström, Sven N., kommunalråd, f. d. led. av II kamm.

Sekreterare:

Wennerholm, Peter H. B., kammarrättsfiskal (fr. o. m. den 1 september 1970)

Lokal: Riksskatteverket, Tritonvägen 21, 171 94 Solna 1, tel. växel 98 15 20 eller 98 15 40

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till statsrådsprotokollet den 23 januari 1970):

Folkbokföringen i Sverige sker dels fortlöpande genom kyrkobokföringen, dels årligen genom mantalsskrivningen. Närmare föreskrifter om folkbokföringen finns i folkbokföringsförordningen (1967: 198) och

folkbokföringskungörelsen (1967: 495). De grundläggande bestämmelserna finns i folkbokföringsförordningen. Dit hör bl. a. frågan om vem som skall kyrkobokföras och frågan om rätt kyrkobokföringsort. Bestämmelserna om rätt kyrkobokföringsort, som sakligt sett är av gammalt datum, togs in i folkbokföringsförordningen med förbehållet att de skulle ses över så snart omständigheterna medger (se prop. 1967: 88 s. 21, 55 och 65).

En översyn av de grundläggande bestämmelserna om kyrkobokföring och mantalsskrivning bör nu komma till stånd. Skälen för denna översyn är uppenbara. Förutom att åtskilliga av dessa bestämmelser är otidsenliga och oklara till sin utformning, tillgodoser de inte på ett adekvat sätt de krav som från olika håll numera ställs på folkbokföringen.

En av sina viktigaste funktioner har folkbokföringen vid den direkta beskattningen. Bland grundprinciperna i svensk beskattningsrätt ingår att fysisk person är skattskyldig i den kommun där han varit bosatt under inkomståret. Denna princip är genomförd på det sättet att som hemortskommun anses den kommun där den skattskyldige författningens enligt skall vara mantalsskriven för året näst före taxeringsåret. Därmed är det kravet ställt på folkbokföringen att den skall lämna upplysning om var en person är bosatt. Detta krav tillgodoses genom reglerna i folkbokföringsförordningen om rätt folkbokföringsort, dvs. kyrkobokföringsort och mantalsskrivningsort. Var och en skall nämligen i princip kyrkobokföras i den församling och på den fastighet där han är bosatt och mantalsskrivas på den ort och fastighet som är den rätta för hans kyrkobokföring den 1 november. I förordningen finns åtskilliga regler till ledning för bedömningen av frågan om bosättningsort. Dessutom stadgas flera undantag från huvudregeln att folkbokföring skall grundas på bosättning.

Genom att folkbokföringen sker med utgångspunkt i bosättningen och en viss saklig bedömning av bosättningskriterierna således sker av de myndigheter som är ansvariga för folkbokföringen, kommer folkbokföringsorten att förutom i skattefrågor spela en stor roll för den enskilde individen i hans rättsliga mellanhavanden med både samhället och andra individer. Så är fallet så snart bosättningen är av rättslig relevans. En persons bosättning inverkar på avgörandet i många frågor, såsom vid prövningen av frågan om rätt till sociala förmåner, medborgarskapsfrågor, rösträttsfrågor, värnpliktsfrågor, fråga om domstolars och administrativa myndigheters kompetens etc. Det är visserligen inte alltid så att hans folkbokföring utesluter en fristående bedömning av bosättningsförhållandena, men folkbokföringen har mer eller mindre inflytande, t. ex. som bevisdatum.

Vid den översyn som jag nu aviserar bör utgångspunkten fortfarande vara att mantalsskrivningen skall utgöra bas för den direkta beskattningen av fysiska personer och oskiftade dödsbon. De principer på vilka skattskyldigheten vilar bör inte rubbas. Även den prövning som sker för beskattningsändamål bör fortfarande göras av de myndigheter som är ansvariga för folkbokföringen.

Den nyssnämnda huvudregeln att folkbokföring skall grundas på bosättning bör behållas. Vilka undantag från denna regel som skall finnas bör emellertid prövas. Som exempel kan särskilt nämnas följande.

Uppmärksamhet bör ägnas frågan om rätt folkbokföringsort för de personer som arbetar i arbetsmarknadsstyrelsens regi eller eljest vid stora entreprenadarbeten.

Tillämpningen av den nordiska överenskommelsen om folkbokföring medför att folkbokföringsreglerna inte är desamma vid flyttning från Sverige till nordiskt land som vid flyttning till utomnordiskt land. Detta förhållande har medfört komplikationer. Det bör undersökas om samordning av utflyttningsreglerna i detta hänseende bör eftersträvas och i så fall lämnas förslag till bestämmelser härom.

Vidare bör uppmärksammas vissa terminologiska frågor i anslutning till tillämpningen av 24 § folkbokföringsförordningen (se 3LU 1965: 24).

Jag har redan framhållit att nuvarande bestämmelser är otidsenliga. Det gäller inte bara den lagtekniska utformningen utan även de bedömningsgrunder som anges i författningen. Den rörlighet som utmärker befolkningen i det moderna samhället skapar problem i folkbokföringshänseende. Det behövs regler som — utan att förlora förankringen i de principer jag nämnt i det föregående — är avpassade för den nya situationen och som dessutom är klara och lätta att tillämpa. Det bör övervägas om den nuvarande utvecklingen av bosättningsbegreppet i folkbokföringsförordningen genom många men likväl ej uttömmande regler har varit till fördel eller om man i stället bör införa regler med allmänna formuleringar.

Översynen bör även omfatta en inventering av möjligheterna att differentiera och förbättra bedömningskriterierna så att folkbokföringsmyndigheternas avgöranden i bosättningsfrågan kan få vidare användning än vad nu är fallet. En förutsättning för att avgöranden inom folkbokföringens ram skall kunna få ökad användning på det sätt jag nu antytt är givetvis att de grundläggande kraven på bosättning inom olika författningsområden är likartade. För bedömning av frågan huruvida det är lämpligt eller ej att i författningar där bosättningen är ett väsentligt element anknyta till det bosättningsbegrepp som skall ligga till grund för folkbokföringen, krävs sålunda en analys av syftet med varje särskild regeltyp. De olika typer av regler med anknytning till skilda slag av bosättningsbegrepp som förekommer i gällande rätt bör därför genomgå.

I de fall då rättsverkningar redan nu är direkt knutna till mantalskrivning, som t. ex. i kommunallagen (1953: 753), eller till kyrkobokföring, som t. ex. i fråga om rätt församling för hindersprövning enligt 3 kap. giftermålsbalken eller förordnande av barnavårdsman enligt 8 kap. föräldrabalken, måste följdverkningarna uppmärksammas om bosättningsbegreppet inom folkbokföringen ändras. Ofta är det naturligt att anknyta till folkbokföringen. Särskilt bör detta gälla frågor om domstolars och administrativa myndigheters kompetens. Här bör i första hand uppmärksammas regeln i 10 kap. 1 § rättegångsbalken, som är direkt bestämmande (se t. ex. 8 kap. 11 § och 15 kap. 15 § giftermålsbalken, 14 kap. 2 § och 20 kap. 8 § ärvdabalken) eller torde vara vägleddande (se t. ex. 15 kap. 4 § giftermålsbalken, 20 kap. 1, 5, 9 m. fl. §§ föräldrabalken) för tillämpningen av ett stort antal forumregler inom olika rättsområden. Det förtjänar att övervägas om det inte är möjligt att i dessa sammanhang anknyta till kyrkobokföringen i stället för som nu till mantalsskrivningen för att slippa den eftersläpning som anknytningen till mantalsskrivningen medför. En förutsättning härför är dock att man snabbt kan få kännedom om var en viss person är kyrkobokförd bl. a. för att talan skall kunna väckas vid rätt domstol inom föreskriven tid, liksom man måste kunna i efterhand lätt få reda på var en person vid olika tidpunkter varit kyrkobokförd för att utröna t. ex. om

en person blivit försatt i konkurs.

Det bör övervägas, om det även från lagteknisk synpunkt är lämpligt att i fortsättningen i forumregler anknyta direkt till folkbokföringen, när denna skall vara bestämmande i sak.

Inom flera områden av samhällslivet är emellertid rättsverkningar inte knutna till folkbokföringen utan direkt till hemvist- eller bosättningsförhållandena och beroende på begreppstolkning av andra myndigheter än folkbokföringsmyndigheterna. Som exempel kan nämnas lagen (1950: 382) om svenskt medborgarskap och utlänningslagstiftningen. I sådana fall torde man få räkna med att det möter stora svårigheter att tillämpa folkbokföringens bosättningsbegrepp. Därför är saklig prövning av dessa kvalifikationsgrunder inte motiverad i vidare mån än jag strax skall beröra. Till en början vill jag sålunda framhålla att de bosättningsregler i skilda författningar, som bestämmer svenska medborgares samhällsförmåner under anställning utomlands, bör bringas i samklang med de regler som gäller skyldighet att betala skatt på grundval av bosättningsförhållandena i motsvarande situation. JO (1967: 422) har utförligt behandlat ett flertal klagomål i dessa avseenden och bl. a. uttryckt farhågor för att vissa lagändringar, som föreslogs i prop. 1966: 127 och sedermera genomförts, skulle komma att skärpa inkongruensen med risk för stötande resultat i många enskilda fall. Vid prövning av JO:s framställning om revision av bestämmelserna om bosättning i riket bör någon begränsning till begreppsfrågan inte föreskrivas, utan även angränsande spörsmål får tas upp om så behövs.

Det är vidare självklart att, när regleringen av bosättningsbegreppet grundar sig på konvention, tillämpningen av anknytningsfakta som hemvist o. d. måste bygga på motsvarande begrepp i konventionen. Som exempel kan nämnas 60 § i upphovsrättslagen (1960: 729) och 4 § i lagen (1964: 528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker. Men även utanför konventionsreglerade områden är det önskvärt att i internationellrättsliga sammanhang använda ett hemvistbegrepp som kan vinna en så bred internationell anslutning som möjligt.

Det anförda hindrar inte att översynen bör vara total när det gäller att åstadkomma en enhetlig terminologi i författningsmaterian. Vanligen används uttrycket "hemvist" men vid sidan därav förekommer "bosatt", "hemortskommun" och andra uttryck. Även uttrycket "domicil" kan behöva användas i lagtext för att täcka vissa begrepp i främmande rätt. Det bör härvid observeras att familjerättskommittén i sitt betänkande Internationell äktenskaps- och arvsrätt (SOU 1969: 60) sökt definiera det internationellfamiljerättsliga hemvistbegreppet men förutskickat, att detta kan behöva uppmärksammas av den nu aktuella utredningen.

Utredningen skall inte omfatta det nuvarande kyrkobokförings- och mantalsskrivningssystemet i administrativt eller organisatoriskt hänseende. Men hinder möter givetvis inte mot att förslag läggs fram i fråga om förbättringar i folkbokföringen i övrigt som kan finnas påkallade även om dessas genomförande förutsätter ändringar i det organisatoriska eller administrativa systemet. I sådant fall bör samråd ske med centrala folkbokförings- och uppborgsnämnden, som tidigare fått Kungl. Maj:ts uppdrag att utreda de administrativa och organisatoriska frågorna, samt med 1968 års beredning om stat och kyrka. Om folkbokföringen överförs till borgerligt organ kan det också bli aktuellt att ändra

termen kyrkobokföring.

Vad jag nu sagt om folkbokföringen har motsvarande tillämpning på andra administrativa områden vilkas bosättningsbegrepp överses.

Utredningen har t. o. m. oktober 1970 hållit två sammanträden.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1971.

58. Utredningen (Fi 1970: 72) om facklig förtroendemanns ställning

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 februari 1970 med uppdrag att utreda frågan angående ledighet m. m. för sådan anställd inom den statliga förvaltningen som i egenskap av facklig förtroendeman fullgör uppdrag inom personalorganisation (se Post- och Inrikes tidn. den 26 mars 1970):

Vahlberg, Gustav E., generaldirektör

Sekreterare:

Stiernstedt, Lars J. T., förhandlingsdirektör

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiv (anförande av statsrådet Löfberg till statsrådsprotokollet den 13 februari 1970):

Enligt 3 § statstjänstemannalagen (1965: 274) får avtal inte träffas om rätt till annan ledighet än semester. Avtal kan således inte träffas om rätt till tjänstledighet för t. ex. arbete för personalorganisations räkning. Avgörandet av denna fråga tillkommer arbetsgivaren.

Till skillnad från vad som gäller beträffande tjänstemän kan för statliga arbetstagare som inte är tjänstemän träffas kollektivavtal i fall som här berörs.

Personalorganisationernas roll inom arbetslivet har fått stor betydelse. Denna torde framdeles komma att öka. Den tekniska och ekonomiska utvecklingen, den statliga personalpolitikens inriktning och utvecklingen av de personaladministrativa rutinerna medför behov av att de anställda genom sina organisationer engageras i verksamheten i ökad omfattning. Exempel på utvecklingen inom den statliga förvaltningen är införandet av nya ekonomiska och administrativa system, införandet av befattningsbeskrivningar, nomenklatursystem, nya metoder för rekrytering och urval m. m. Vidare kan nämnas den stegrade rationaliseringstakten och det därmed ökade behovet av omplacering av anställda samt vad gäller tjänstemännen, förhandlingsrättsreformen. De ökade kraven på hänsyn till individen när det gäller arbetsledning, arbetarskydd och arbetsmiljön i övrigt är andra skäl till att de anställdas organisationer bör beredas möjlighet till än mer effektiv medverkan. Det är likaså av stor betydelse att verksamheten inom företagsnämnderna och den förutsebara utvecklingen mot ökat inflytande för de anställda i former som innebär ökad och fördjupad förvaltningsdemokrati beaktas.

Nuvarande regler om ledighet m. m. för sådan företrädare för personalorganisation, som är anställd inom den statliga förvaltningen men däremot inte inom personalorganisationen, synes inte ge de möjligheter till aktiv medverkan från de anställdas sida, som numera framstår som naturliga. En sakkunnig bör därför nu tillkallas för att utreda frågan

om hur möjligheterna till ledighet m. m. bör utvidgas för sådan anställd inom den statliga förvaltningen som i egenskap av facklig förtroendeman fullgör uppdrag inom personalorganisation.

Den sakkunnige bör undersöka om och i vilka fall uppdrag för personalorganisation bör bedrivas under tjänstledighet eller anses utgöra tjänstgöring. I detta sammanhang bör den sakkunnige ta ställning till om de fackliga förtroendemännen bör få ovillkorlig rätt till ledighet eller om vissa villkor bör uppställas samt vem som i så fall bör pröva framställningar om ledighet. Den sakkunnige bör även lägga fram förslag om eventuella begränsningar i rätten till ledighet, t. ex. med hänsyn till ledighetens längd, tidigare åtnjuten ledighet, arten av det fackliga uppdraget och svårigheter för myndigheten att fullgöra sina åligganden om förtroendeman inte fullgör sina ordinarie arbetsuppgifter som statsanställd.

Avvägningen av förmåner till förtroendeman under fullgörande av fackliga uppdrag omfattas däremot inte av utredningsuppdraget utan förutsätts ske i vanlig ordning genom kollektivavtal.

Den sakkunniga bör vidare utreda vilka former av service som statlig myndighet bör tillhandahålla facklig förtroendeman samt omfattningen härav. Det kan här vara fråga om exempelvis tillgång till telefon och andra kontorstekniska resurser samt möjlighet att få biträde av andra anställda vid myndigheten såsom skriv- och expeditivsvaktspersonal.

Den sakkunnige skall vara oförhindrad att behandla också andra frågor inom ämnesområdet än de förut berörda.

Den sakkunnige skall bedriva sitt arbete i nära kontakt med de statsanställdas huvudorganisationer.

Utredningen har intill utgången av oktober 1970 hållit åtta sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

59. Skatteutjämningsrevisionen (Fi 1970: 74)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 april 1970 för översyn av reglerna om skatteutjämningsbidrag till kommunerna (se Post- och Inrikes tidn. den 23 maj 1970):

Walberg, Sten S., regeringsråd, *ordförande*

Andersson, Leif, kansliråd

Carlstein, Rune A., stadskassör, led. av riksdagen

Eklund, E. Per G., kammarrättsråd

Gustafsson, Nils-Eric, småbrukare, led. av riksdagen

Hammarsten, Erik M., landstingsråd, f. d. led. av II kamm.

Jonsson, Anders E., möbelhandlare, led. av riksdagen

Experter:

Anclow, Per R., kammarrättsfiskal

Edlund, C. Bertil, kansliråd

Gunnarsson, Sven, kansliråd

Sekreterare:

Werbell, Bror I., byrådirektör

Lokal: Riksrevisionsverket, Fack, 100 26 Stockholm 34, tel. växel 54 15 80 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till statsrådsprotokollet den 24 april 1970):

Kostnaderna för skatteutjämningsbidragen har stigit väsentligt sedan det nu gällande systemet tillämpades första året dvs. år 1966. Då uppgick sammanlagda bidragssumman till 1 052 milj. kr. varav bidrag vid brist på skattekraft 965 milj. kr., bidrag vid hög utdebitering 77 milj. kr. och extra bidrag 10 milj. kr. De för år 1970 beviljade bidragen uppgår till 1 608 milj. kr., varav bidrag vid brist på skattekraft 1 450 milj. kr., bidrag vid hög utdebitering 137 milj. kr. och extra bidrag 21 milj. kr. Av sistnämnda summa är endast 10 milj. kr. egentliga extra bidrag och återstoden huvudsakligen s. k. stimulansbidrag, avsedda att kompensera kommuner för bortfall av bidrag i samband med kommunsammanslagningar.

Jag skall också nämna något om det antal kommuner som uppbär skatteutjämningsbidrag och väljer uppgifter från år 1969, som är det senaste år för vilket bearbetade siffror finns. Bidrag utgick nämnda år till samtliga landsting. Av landets 848 borgerliga primärkommuner fick 796 skatteutjämningsbidrag i en eller flera former. Härav var 594 landskommuner, 84 köpingar och 118 städer. Bidrag vid brist på skattekraft utgick till 695 kommuner, bidrag vid hög utdebitering till 564 kommuner och extra bidrag till 126 kommuner.

Dessa siffror ger en viss antydning om skatteutjämningsystemets betydelse. Däremot säger de ingenting om systemets effektivitet i fråga om skatteutjämning och standardutjämning. I det förra hänseendet kan några siffror likaså från år 1969 ge en föreställning om vad systemet innebär. I genomsnitt för hela landet motsvarade skatteutjämningsbidragen 2 kr. 5 öre per skattekrona under det att sammanlagda medelutdebiteringen utgjorde 20 kr. 24 öre. Då det gäller länsgenomsnitt i fråga om bidrag ligger Jämtlands län högst med 9 kr. 64 öre per skattekrona. Den sammanlagda medelutdebiteringen i detta län skulle vid den i fjol rådande utgiftsnivån utan bidrag ha uppgått till 30 kr. 66 öre i stället för 21 kr. 2 öre. För Norrbottens län, som kommer därnäst, motsvarar bidraget 8 kr. 81 öre per skattekrona. Sammanlagda medelutdebiteringen skulle under samma förutsättning där ha uppgått till 29 kr. 75 öre utan bidrag i stället för 20 kr. 94 öre. Om man ser på enskilda kommuner blir utjämningseffekten än mer påtaglig.

Jag skall belysa systemets skatteutjämnande verkan också genom att redovisa genomsnitt för utdebiteringarna inom de tre skattekraftsområdena. Skattekraftsområde 1 är det som har lägst garanti i fråga om skatteunderlag och område 3 det som har högst. Totala medelutdebiteringen utgjorde för områdena 1, 2 och 3 resp. 20 kr. 14 öre, 21 kr. 2 öre och 20 kr. 91 öre att jämföras med riksmedeltalet 20 kr. 24 öre. För enbart landskommuner visar motsvarande serie 20 kr. 27 öre, 20 kr. 77 öre och 21 kr. 6 öre att jämföras med 20 kr. 40 öre.

Utjämningseffekten kan också studeras genom att man ser efter hur den totala utdebiteringen varierar mellan landets olika kommuner. För

år 1969 var högsta totala utdebiteringen 24 kr. 30 öre och den lägsta 15 kr. 41 öre. Skillnaden mellan högsta och lägsta utdebitering var alltså 8 kr. 89 öre. De nämnda utdebiteringarna kan vara extrema fall och om man tar bort dessa och några till eller sammanlagt tre anmärkningsvärt höga och fyra anmärkningsvärt låga utdebiteringar så ligger återstoden mellan 17 och 23 kr. dvs. spännvidden är 6 kr. Sammanlagt 76 kommuner hade en total utdebitering som översteg 22 kr. Av dessa kommuner fanns en i skattekraftsområde 3, 15 i skattekraftsområde 2 och 60 i skattekraftsområde 1. Av sammanlagt 35 kommuner med en total utdebitering av 18 kr. eller lägre fanns en i skattekraftsområde 3 och återstoden i skattekraftsområde 1.

De relaterade siffrorna kan ge en föreställning om systemets skatteutjämnande effekt, dels absolut och dels relativt. I det förra hänseendet visar siffrorna klart att det på sina håll inte skulle varit möjligt att driva en kommunal verksamhet av nuvarande omfattning utan det stöd som skatteutjämningsbidragen utgjort. När det gäller systemets skatteutjämnande effekt kommunerna emellan tyder siffrorna på att vissa skillnader kvarstår i fråga om utdebitering även om en betydande koncentration av skattesatserna kring medelutdebiteringen numera föreligger. Sålunda motsvarar befolkningen i kommuner med en total kommunal utdebitering över 19 kr. och upp t. o. m. 21 kr., dvs. ett intervall om 2 kr. närmast kring medelutdebiteringen i riket, 41 % av landets befolkning. Vidgar man intervallet 1 kr. uppåt och 1 kr. nedåt så finns inom detta kommuner med en befolkning som motsvarar ca 83 % av hela befolkningen. Man skall också när man bedömer systemet efter skillnader i utdebiteringar komma ihåg, att det stora antalet kommunsammanläggningar som kommer att ske fram till mitten av 1970-talet sannolikt kommer att medföra en ytterligare koncentration av utdebiteringssatserna kring medelutdebiteringen. Skatteutjämnningssystemets relativa effekt kan emellertid inte bedömas endast med ledning av uppgifter om kommunalt skatetryck.

Karakteristiskt för skatteutjämnningssystemet är dess enkla uppbyggnad. De generella bidragen beräknas på grundval av ett fåtal lättillgängliga faktorer, vilket underlättar för den enskilda kommunen att överblicka systemets verkningar på den egna ekonomin. Enkelheten i systemet har också medfört att det förekommit ytterst få besvär över länsstyrelsernas beslut om bidrag. De faktorer som bestämmer bidragens storlek är förutom utdebiteringen, som kommunen bestämmer själv, medelskattekraften i riket, skattekraften i kommunen, indelningen i skattekraftsområden med olika nivå på garanterat skatteunderlag och utdebiteringsgränsen, vilken motsvarar sammanlagda medelutdebiteringen i riket.

Vid tillkomsten av skatteutjämnningssystemet förutsattes att reglerna efter en tid skulle ses över. I fråga om utdebiteringsgränsen begärde riksdagen en omprövning senast år 1970 av sambandet mellan utdebiteringsgränsen och medelutdebiteringen i riket.

I samband med behandling av Kungl. Maj:ts framställning i prop. 1969: 1 om anslag för budgetåret 1969/70 till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. begärde riksdagen (SU 1969: 36, rskr 120) att en parlamentarisk utredning skulle få i uppdrag att göra en översyn av det nuvarande skatteutjämnningssystemet i syfte att nå en ytterligare utjämnad kommunalskatt över hela landet. Enligt uskottet borde utredningen också få i uppdrag att i samband därmed överväga frågan om

kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Utskottet uttalade också att utredningen skulle ha siktet inriktat på förhållandena sådana dessa kunde tänkas gestalta sig i mitten på 1970-talet och därefter.

I likhet med riksdagen anser jag att det nu är tid att se över skatteutjämningsystemet och att en utredning bör tillsättas för ändamålet. Översynen bör som målsättning ha att med bevarande av det nuvarande systemets principiella uppbyggnad — innefattande enkelhet och lättillämplighet — uppnå en bättre och alltså rättvisare utjämnning av det kommunala skattetrycket i olika delar av landet. Översynen bör grundas på bedömningar av systemets utjämnande effekter hittills i olika hänseenden.

En av de betydelsefullaste bestämmelserna i systemet är indelningen i skattekraftsområden och de därav betingade skattekraftsgränserna. Det är viktigt att dessa skattekraftsgränser på ett så riktigt sätt som möjligt återspeglar det kommunalekonomiska kostnadsläget i olika delar av landet. I några fall har Kungl. Maj:t begagnat den möjlighet som jag tidigare nämnt att förordna om avvikelser från den i förordningen givna indelningen i skattekraftsområden. Det är emellertid av mer än ett skäl vanskligt att i någon större utsträckning förordna om sådan avvikelse. Det är lätt att systemet därigenom bryts sönder och det är endast i uppenbara fall som en avvikelse kan komma i fråga i ett system som grundar sig på en total och ingående bedömning för hela landet. Det är alltså angeläget att den i förordningen givna indelningen är så rättvis som möjligt.

Utdebiteringsgränsen har som framgår av vad jag tidigare sagt betydelse vid beräkningen av både bidrag vid brist på skattekraft och bidrag vid hög utdebitering. Utdebiteringsgränsen utgörs i skatteutjämningsystemet av medelutdebiteringen i riket. Det är alltså en rörlig gräns som varierar med det genomsnittliga kommunala skattetrycket. Som alternativ till en på så sätt bestämd utdebiteringsgräns diskuteras vid systemets tillkomst en fast, i kronor och ören bestämd utdebiteringsgräns, som skulle kunna ändras endast genom riksdagsbeslut. Beträffande detta alternativ fanns då inte tillräcklig utredning för att bedöma dess verkningar. Vid översynen bör undersökas konsekvenserna av en sådan fast gräns men även andra sätt att bestämma utdebiteringsgränsen bör utredningen undersöka. Alternativet med en fast utdebiteringsgräns synes dock strida mot syftet med en bidragsform som syftar till mellankommunal utjämnning. Det leder i stället till ett renodlat statsbidrag. En fast gräns torde också leda till en snabbare ökning än vad som f. n. är fallet av den samlade bidragssumman och utredningen bör under beaktande av vad jag senare anför i fråga om kostnadsramen särskilt undersöka de statsfinansiella konsekvenserna av en sådan utdebiteringsgräns.

Då det gäller bidraget vid brist på skattekraft utgör utdebiteringsgränsen en faktor i den s. k. reduceringsregeln. Genom denna regel minskas det tillskjutna skatteunderlaget och därmed bidraget för landskommun, köping eller stad som har en sammanlagd utdebitering understigande utdebiteringsgränsen. Det har ifrågasatts huruvida bidrag överhuvudtaget borde utgå till kommuner med en sammanlagd utdebitering som understiger medelutdebiteringen i riket. F. n. rör det sig här om ca 300 kommuner som får bidrag med sammanlagt omkring 200 milj. kr. Det har å andra sidan också ifrågasatts om någon reduktion alls bör ske. Om man helt slopar bidragsgivningen till kommuner med en sam-

manlagd utdebitering som understiger medelutdebiteringen i riket får man en tröskeffekt. En sådan konsekvens kan inte accepteras och bidragen till dessa kommuner kan därför enligt min mening inte helt slopas. Utredningen bör undersöka den gällande reduceringsregelns effekt och framlägga de förslag som detta föranleder. Omprövningen kan möjligen ge vid handen att medel kan föras över från de mindre skattetyngda till de relativt sett mera skattetyngda kommunerna varigenom en ytterligare utjämning skulle åstadkommas.

Vid beräkningen av bidraget vid brist på skattekraft är medelskatte-kraften i riket en för bidragets storlek bestämmande faktor. Medelskatte-kraften uttrycks med ett belopp i skattekrönor och skatteören per invånare. Härav följer att invånarantalet i en kommun bestämmer bidragets storlek. Detta förhållande är i och för sig inte något att invända mot eftersom en kommuns utgifter står i relation till dess invånarantal. Emellertid kan det förhållandet att bidraget är beroende av invånarantalet ha sin speciella betydelse för avfolkningskommunerna. Det torde säkerligen vara förenat med problem att minska den kommunala verksamheten i takt med de sjunkande inkomsterna på ett sådant sätt att den kommunala standarden för de kvarboende kommunmedlemmarna inte samtidigt sänks. Visserligen innebär det nuvarande systemet att skatteutjämningsbidragen ökar med stigande utdebitering och som jag tidigare nämnde beaktas befolkningsminskning vid tilldelning av extra bidrag. Det är dock inte säkert att detta är tillräckligt för att skapa rättvisa genom skatteutjämningsystemet. Det är därför angeläget att undersöka hur systemet fungerat för avfolkningskommunerna. Vid översynen bör detta beaktas och utredningen bör överväga huruvida en rimlig bidragsgivning till avfolkningskommunerna kan lösas på ett riktigare sätt inom ramen för de två generella bidragsformerna.

Jag har tidigare nämnt att en kommuns egen utdebitering är av betydelse för bidragets storlek. För de båda generella bidragsformerna gäller således att ju högre en kommuns egen utdebitering bestäms desto större blir det bidrag kommunen får. I systemet finns alltså en utgifts-stimulerande faktor. Mot denna verkar det förhållandet att en hög utdebitering också drabbar kommunens egna medlemmar. Man kan då fråga sig om dessa varandra motverkande omständigheter balanserar varandra eller om systemets utgiftsstimulerande och utdebiteringshöjande effekt i någon omfattning påverkat den kommunala hushållningen på ett icke acceptabelt sätt. Vid översynen bör utredningen försöka bedöma i vad mån skatteutjämningsystemets konstruktion i denna del i någon omfattning kan ha medverkat till en onödigt kraftig kommunal utgifts-expansion. Ett förhållande som i detta sammanhang också bör observeras är att bidrag på grund av hög utdebitering kan utgå till en kommun oavsett hur god skattekraften i kommunen är. Utredningen bör därför undersöka om det finns anledning att vid denna bidragsform reducera bidragen till kommuner med gott skatteunderlag. Sådan reduktion bör dock endast komma ifråga i de fall där skattekraften väsentligt överstiger den som garanteras inom det område kommunen finns. Jag vill emellertid också framhålla, att det förhållandet att kommunens egen utdebitering utgör en fördelningsfaktor såtillvida innebär en fördel att kommuner med dåligt skatteunderlag därigenom ges möjlighet att närma sin standard till den standard som kommuner med bättre skatteunderlag kan hålla. Det är möjligt att man med hänsyn till sådana fördelar med systemet bör acceptera de nackdelar som enligt vad jag ovan

antytt kan finnas. Vad som däremot icke kan accepteras  r de fall där staten med skatteutjämningsbidrag f r vara med och betala utgifter, som kommunen tar på sig och som avser ändamål utanför den kommunala kompetensen.

Det förhållandet att utdebiteringen påverkar bidragets storlek kan enligt erfarenhet leda till, att staten får vara med och betala utgifter som kommuner tar på sig och som avser ändamål utanför den kommunala kompetensen. I detta hänseende har det förekommit en del tendenser till missbruk. Dessa fall har inte gått att korrigera inom ramen för de generella bidragen. Däremot har vid tilldelning av extra bidrag utgifter för dessa ändamål beaktats så att bidrag som eljest skulle ha utgått har reducerats. Genom denna metod kan man korrigera en del av de fall där kommuner åsamkat sig och staten utgifter för ändamål som står i strid med lagstiftningen. Jag är medveten om att det stöter på stora svårigheter att inom ramen för de generella bidragen skapa regler f r en korrigering i fall som de här avsedda. En närmare reglering kan spoli ra systemets enkelhet och l ttill mplighet. Eftersom det emellertid  r angeläget att enskilda kommuner inte f r statsbidrag till att täcka utgifter av hithörande slag bör i samband med översynen övervägas om regler kan utformas som kan utgöra ett korrektiv mot överskridande av de kommunala befogenheterna. Utredningen bör om den finner en acceptabel lösning föreslå efter vilka grunder och i vilka former korrigering bör ske.

I fråga om de extra bidragen nämnde jag tidigare att de framför allt tilldelas skattetyngda kommuner med stora skolskjutskostnader och sådana kommuner med stark befolkningsminskning. Att så sker  r i överensstämmelse med de uttalanden som gjordes i samband med att systemet infördes. Bidragssumman har under de första fem åren varit oförändrad, 10 milj. kr. per  r. I prop. 1970: 1 har föreslagits att bidragssumman skall höjas till 15 milj. kr. för  r 1971. Utredningen bör undersöka om det är befogat att även i fortsättningen låta bidragsgivningen i så hög grad styras av nämnda faktorer eller om andra förhållanden skall tillmätas större betydelse eller om eventuellt en friare prövning av ansökningarna kan vara bättre ägnad att främja skatteutj mningssystemets syfte. Jag vill i detta sammanhang erinra om att i mitten av 1970-talet skolskjutskostnaderna f r de nya, sammanlagda kommunerna med deras större skatteunderlag då kan komma att relativt sett minska i betydelse.

Jag skall i detta sammanhang nämna något om ett par ändringar i beskattningsreglerna, som ingår i det framlagda skatteförslaget. Genom skattereformen avses avdragsrätten för kommunalskatt vid den statliga inkomsttaxeringen skola slopas. Denna avdragsrätt har en skatteutjämnande effekt för sådana inkomsttagare som har större kommunalskatt  n det minimiavdrag som alltid medges. De nya statliga inkomstskattskalorna kommer emellertid att utformas så att slopan det av dragsr tten uppvägs f r invånarna i det övervägande flertalet kommuner. Det är endast vissa inkomsttagare i kommuner med särskilt hög kommunalskatt som inte blir helt kompenserade för förlusten av den skatteutjämnande effekten av kommunalskatteavdraget. Utredningen bör undersöka om det inom skatteutjämningsystemets ram finns anledning att kompensera invånarna i de här avsedda kommunerna.

Genom skattereformen avses också ortsavdragen skola ändras. Ändringen kommer att innebära att dessa avdrag genomsnittligt sett höjs

och kommunerna kommer därigenom att åsamkas ett skattebortfall. Avsikten är att kommunerna skall få full kompensation för bortfallet. Ändringen av ortsavdragen kommer också att påverka ett par av fördelningsfaktorerna i skatteutjämningsystemet, nämligen medelskattekraften i riket och skattekraften i varje enskild kommun. Utredningen har att beakta dessa effekter och inom systemets ram föreslå erforderliga lösningar.

När frågan om skatteutjämningsystemet tas upp aktualiseras ofta ett annat spörsmål, som anses ha samband därmed, nämligen kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Den sistnämnda frågan hänger intimt samman med uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan stat och kommun. Dessa frågor skall behandlas i en särskilt av chefen för civildepartementet tillsatt beredning. I avvaktan på en lösning härav bör frågan om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun inte upptas till prövning. Jag förordar alltså att utredningsuppdraget begränsas till att avse en översyn av skatteutjämningsystemet.

Med detta ställningstagande i fråga om utredning av kostnadsfördelningen mellan stat och kommun har jag också angett den kostnadsmissiga ramen för översynen av skatteutjämningsystemet. Det är alltså inte meningen att översynen skall leda till någon omfördelning av kostnadsansvaret mellan stat och kommun. Det är dock inte realistiskt att låsa fast utredningen vid en helt oförändrad kostnadsram. Jag har i det föregående nämnt några möjligheter till skärpning av reduceringsregeln vid bidrag vid brist på skattekraft. Vad en sådan skärpning och andra åtgärder kan ge i inbesparingar finns det inte möjlighet att nu uppskatta. Det är inte heller möjligt att nu bedöma vad en revision av gränserna för skattekraftsområdena kan komma att kosta. Detsamma gäller de kompensationer, som i vissa fall kan behövas för att motverka förlusten av den skatteutjämnande effekten av kommunalskatteavdraget. Som en ytterligare osäkerhetsfaktor tillkommer effekterna av kommunsammanläggningarna som inte heller nu kan uppskattas. Riktmärket för översynen bör emellertid vara en i huvudsak oförändrad kostnadsram.

Utredningen har under tiden maj—oktober 1970 hållit fyra sammanträden. Dessutom har arbetsgrupper inom utredningen sammanträtt vid skilda tillfällen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

60. *Sakkunnig (Fi 1970: 75) med uppdrag att se över kammarkollegiets uppgifter och organisation*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 maj 1970 med uppdrag att se över kammarkollegiets uppgifter och organisation (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juni 1970):

Tammelin, Paul A. V., överdirektör

Lokal: Skeppsbron 10, 111 30 Stockholm, tel. 20 41 68

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till statsrådsprotokollet den 6 maj 1970):

Kammarkollegiet, Sveriges äldsta nu bestående myndighet, leder sitt ursprung från år 1539. Kollegiet hade ursprungligen ett mycket vidsträckt arbetsområde. Efter hand har emellertid olika arbetsuppgifter utbrutits därifrån. Samtidigt har vissa nya uppgifter tillkommit. Till följd härav är kollegiets nuvarande uppgifter av mycket skiftande natur. Typiskt för kollegiet är dock dess utredande och processförande verksamhet.

Kammarkollegiet är central myndighet huvudsakligen för ärenden som är av fastighets- eller kamerarättslig natur eller angår vissa allmänna intressen eller avser kyrklig egendom. Kollegiet är dessutom bevakningsmyndighet för civila myndigheter i fråga om fordran, som tillkommer staten, och granskningsmyndighet i fråga om stämpelskatt, arvs-skatt och gåvoskatt.

I kollegiets uppgifter ingår bl. a. att föra det allmännas talan i vattenmål och mål om ersättning eller inlösen enligt naturvårdslagen. Kollegiet handlägger även frågor om den kommunala och kyrkliga indelningen, den prästerliga tjänsteorganisationen, prästers och kyrkomusikers avlöning samt lappväsendet. Vidare har kollegiet vård och inseeend över viss statlig och annan fast egendom. Kollegiets advokatfiskalskontor (kammaradvokatfiskalsämbetet) har att bl. a. bevaka det allmännas rätt i ärenden som angår allmänna arvsfonden.

Chef för kammarkollegiet är en generaldirektör. Kollegiet är organiserat på fyra byråer, ett advokatfiskalskontor (advokatfiskalsämbetet) och ett arkivkontor. Advokatfiskalsämbetet intar i vissa frågor en självständig ställning inom verket. Som exempel härpå kan nämnas att ämbetet enligt lagen (1928: 281) om allmänna arvsfonden självständigt bevakar arvsfondens rätt till egendom. Vidare kan ämbetet i vissa frågor överklaga länsstyrelsens beslut hos kollegiet liksom ämbetet sedan kan överklaga kollegiets beslut hos Kungl. Maj:t.

Erfarenheten visar att det inom svensk statsförvaltning föreligger ett behov av en myndighet med uppgifter av den typ kammarkollegiet ansvarar för.

Som angivits är kollegiets arbetsuppgifter av skiftande natur. Någon översyn av kollegiets uppgifter och organisation har inte skett sedan år 1926. Mot denna bakgrund bör nu en översyn göras av en särskild utredning.

Utgångspunkten för översynen bör vara att kammarkollegiet skall bestå som självständig myndighet. En riktpunkt för översynen bör vidare vara att någon avgörande ändring av kollegiets nuvarande huvudinriktning på utredande och processförande uppgifter inte skall ske. Utredningen bör avse dels om kollegiet bör tillföras uppgifter, som i dag åligger andra myndigheter, dels om arbetsuppgifter som naturligt hänger samman med andra myndigheters verksamhet bör överföras till dessa myndigheter.

Den 29 juni 1964 tillkallades fondbyråutredningen för att utreda frågan om den framtida förläggningen av de arbetsuppgifter som nu ankommer på statskontorets fondbyrå. Enligt vad jag erfarit överväger utredningen vissa förslag som berör kammarkollegiet. Utredningen om kammarkollegiet bör samråda med fondbyråutredningen härom. Vidare har jag inhämtat att kapitalkatteberedningen avser att ta upp frågan om var de centrala arbetsuppgifterna i fråga om arvsskatt och gåvoskatt skall förläggas. Utredningen bör i denna fråga hålla kontakt med kapitalkatteberedningen.

Utredningen bör vid sin översyn av kammarkollegiets arbetsuppgifter lägga fram det förslag till ändrad organisation av kollegiet som gjorda erfarenheter och översynen av arbetsuppgifterna kan föranleda. Jag vill i organisationsfrågan dessutom erinra om den särställning advokatfiskalämbetet intar inom kollegiet i vissa frågor. Översynen bör i denna del syfta till en fullständig integration av advokatfiskalämbetet i kollegiet. Detta kräver bl. a. en genomgång av berörd lagstiftning.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1971.

61. Sakkunniga (Fi 1970: 77) med uppdrag att göra en översyn av företagsbeskattningen m. m.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1970 för översyn av företagsbeskattningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juli 1970):

Ericsson, John A., direktör, f. d. led. av I kamm., *ordförande* (t. o. m. den 11 december 1970)

Wärnberg, Erik G., trävaruhandlare, led. av riksdagen, *ordförande* (fr. o. m. den 12 december 1970)

Andersson, M. Alvar, lantbrukare, led. av riksdagen

Brodén, Sven E., departementsråd

Helmers, Dag, docent

Johansson, Tage N., assistent, led. av riksdagen

Magnusson, A. Tage, disponent, led. av riksdagen

Molin, N. Rune, förbundskassör

Nettelbrandt, A. Cecilia, förbundsjurist, led. av riksdagen

Nilstein, Arne H., förbundsdirektör

Stadling, J. Otto V., hemmansägare, led. av riksdagen

Expert:

Atterwall, Göran L., kammarrättsfiskal (fr. o. m. den 18 september 1970)

Sekreterare:

Gustafson, G. Arne, bitr. skattedirektör (fr. o. m. den 18 september 1970)

Lokal: Riksskatteverket, Tritonvägen 21, 171 94 Solna 1, tel. växel 98 15 20 eller 98 15 40

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till statsrådsprotokollet den 29 juni 1970):

Vid överväganden om företagsbeskattningens utformning måste såväl stabiliseringspolitiska som tillväxtpolitiska och fördelningspolitiska mål beaktas. Det gäller sålunda att utröna olika skatteformers verkningar med avseende på vart och ett av dessa tre mål och att avväga beskattningens utformning så, att samtliga i rimlig utsträckning tillgodoses.

Den svenska företagsbeskattningen torde redan i sin nuvarande form präglas av en sådan avvägning mellan olika mål. Dess grunddrag är nettovinstbeskattningen. Ett karakteristiskt inslag häri är principen att

all nettoavkastning beskattas, således — vad gäller aktiebolag och ekonomiska föreningar — även den del av vinsten som utdelas till delägarna. Dessutom blir utdelningen föremål för ny beskattning hos delägarna. Skatteuttaget på den redovisade nettovinsten är relativt högt internationellt sett, eller f. n. i genomsnitt ca 53 % för aktiebolagens del, vartill kommer aktieägarens inkomstskatt på den utdelade vinsten. Den förhållandevis kraftiga beskattningen av nettovinsten har å andra sidan kompletterats med regler för den skattemässiga värderingen av företagets omsättnings- och anläggningstillgångar, som torde kunna betraktas som jämförelsevis liberala. Reglerna får till effekt bl. a. att det växande företaget kan uppskjuta beskattningen av nettoavkastningen och i viss utsträckning även helt undgå den. Möjligheterna här till ökar i takt med tillväxten av företagets reall tillgångar.

Redan av denna korta beskrivning av företagsbeskattningens två huvudkomponenter torde framgå hur lagstiftaren velat göra avvägningen mellan två av de tidigare nämnda målen, nämligen det fördelningspolitiska resp. det tillväxtpolitiska. I den utsträckning som företagets överskott behålls inom företaget i form av arbetande realkapital skjuts beskattningen helt eller delvis på framtiden. Det överskott som utdelas till aktieägarna eller balanseras inom företaget med placering i icke avskrivningsbara finansiella tillgångar drabbas däremot av den relativt hårda nettovinstbeskattningen. Genom denna konstruktion har man velat stimulera realkapitaluppbyggnaden i företagen och samtidigt hålla tillbaka inkomst- och förmögenhetstillväxten hos företagets ägare.

I de nämnda delarna har företagsbeskattningen inte tilldelats några primära stabiliseringspolitiska uppgifter. Detta har skett genom vissa kompletterande instrument, som senare införts. Det viktigaste torde vara systemet med avsättning till investeringsfonder. Detta system, som ingår som ett led i nettovinstbeskattningen, avser att påverka det tidsmässiga förloppet av företagets investeringar, både i anläggningstillgångar och i lager, så att de sker under perioder som är lämpliga från konjunktursynpunkt. Vidare har direkta avgifter på företagets investeringar, främst byggnader, uttagits under vissa perioder och för vissa typer av investeringsobjekt. Även här har huvudsyftet varit att påverka investeringarnas tidsmässiga utveckling under olika konjunkturfaser. Det bör tillfogas, att investeringsfonderna under senare tid i viss utsträckning också använts för att påverka industriinvesteringarnas fördelning i lokaliseringspolitiskt syfte.

Inslaget av nettovinstbeskattning i den svenska företagsbeskattningen har emellertid successivt minskat till följd av att företagen med tiden i ökad utsträckning påförts andra skatter och avgifter, som belastar deras omkostnader och som därför kan betraktas som produktionsfaktorskatter.

Dit hör främst energiskatten, socialförsäkringsavgifterna samt den nyligen införda allmänna arbetsgivaravgiften. Huvudsyftet bakom dessa skatter och avgifter torde få sägas vara fördelningspolitiskt. Företagen har ansetts böra på detta direkta sätt delta i finansieringen av antingen de anställdas sociala förmåner, framför allt sjukpenning och ålderspension, eller statsutgifterna i allmänhet. I själva verket har utvecklingen på socialförsäkringsområdet medfört att socialförsäkringsavgifter av olika slag numera dominerar företagets skatteutgifter. Dessa avgifter uppgick 1968 till 5,4 miljarder kr. eller närmare 9 % av lönesumman i samtliga företag, medan den till stat och kommun inlevererade vinst-

skatten från aktiebolagen, dvs. större delen av företagsamheten, uppgick till 2,4 miljarder kr.

Vad beträffar beskattningsreglernas närmare innebörd bör framhållas att företagens vinstberäkning sker efter regler som i stort sett är enhetliga för alla företag, men att beskattningsnivån är olika för skilda företagsformer. Vid den statliga inkomstbeskattningen är nämligen vissa företagskategorier proportionellt beskattade. Således gäller att den beskattningsbara inkomsten för aktiebolag och ekonomiska föreningar beskattas proportionellt, därvid skatten utgör 40 % för de förra och i regel 32 % för de senare. Likaså utgår proportionell skatt för livförsäkringsanstalter med 10 % och för t. ex. stiftelser med 15 %. För andra kategorier företag för vilka beskattningen sker individuellt hos den enskilde företagaren är däremot beskattningen progressiv på samma sätt som gäller för fysiska personer i allmänhet. Hit hör företag som bedrivs i form av enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. För dessa kategorier är alltså beskattningsnivån beroende av den enskilde företagarens sammanlagda inkomster. I fråga om den kommunala inkomstbeskattningen åter är samtliga företagskategorier likabehandlade såtillvida att den beskattningsbara inkomsten genomgående beskattas proportionellt, därvid skattens storlek bestäms av den kommunala utdebiteringen i varje särskild kommun. I detta sammanhang kan pekas på att den reform i fråga om fysiska personers inkomstbeskattning som antagits av årets riksdag med verkan fr. o. m. 1972 års taxering medfört den skillnaden mellan de företagsformer som vid den statliga beskattningen beskattas proportionellt och de som beskattas progressivt, att väl de förra men inte de senare vid den statliga taxeringen tillgodoräknas avdrag för påförda kommunalutskylder.

Som antytts förut får man emellertid en riktig uppfattning om företagsbeskattningen endast om man tar hänsyn även till de reglerbara faktorer som i mera avgörande grad kan påverka den totala beskattningen av företagets vinster. Till dessa faktorer hör dels sådana som är bestämmande för beräkningen av företagets egen vinst och därmed för beskattningsunderlaget och dels sådana som medför en ytterligare beskattning av företagsvinsten hos företagets delägare.

Till faktorer som påverkar företagets egen vinst hör reglerna om att anskaffningskostnaderna för byggnader samt maskiner och andra inventarier får skrivas av. Hit hör också reglerna för värderingen av omsättningstillgångarna, som möjliggör en betydande skattemässig nedskrivning av varulagrets värde under dess verkliga värde. Särskilt genom avskrivningsrätten för inventarier och nedskrivningsrätten för varulager har företagen möjlighet att skapa avsevärda s. k. dolda reserver vid beskattningen. I detta sammanhang kan även nämnas att företagen med avdragsrätt vid inkomstbeskattningen kan verkställa avsättning till fonder för konjunkturutjämning och vissa andra ändamål. I vissa fall, som t. ex. i fråga om konjunkturinvesteringsfonderna, är avdragsrätten betingad av att företaget på spärrat konto i riksbanken insätter ett belopp som är avsett att i stort sett svara mot den inkomstskatt som belöper på avsättningen. Avsättningarna är visserligen avsedda att tillgodose syften som godtagits av statsmakterna men genom dem kan företagen för egen del åstadkomma en icke obetydlig minskning av den beskattningsbara inkomsten. Andra faktorer som på liknande sätt kan påverka vinstberäkningen är avdragsrätten för koncernbidrag som lämnas av ett företag inom en koncern till ett annat företag inom samma

koncern samt den rätt till förlustutjämning mellan olika beskattningsår som föreligger enligt särskilda regler.

I vissa fall kan som förut antytts företagsvinsten bli föremål för ytterligare beskattning hos företagens delägare. Jag tänker härvid i första hand på den ekonomiska dubbelbeskattning som i princip träffar aktiebolagens och de ekonomiska föreningarnas utdelade vinstmedel. Dessa beskattas inte bara hos det utdelande företaget utan även hos den slutlige mottagaren av utdelningen. Reglerna för beskattningen av företagens vinster i olika led är ganska invecklade och det skulle föra för långt att här närmare redogöra för dessa. Jag vill endast erinra om att s. k. kedjebeskattningsregler kan uppkomma enligt särskilda regler för utdelningar på aktier som innehas av företagen i kapitalplaceringssyfte och för utdelningar mellan bolag när moderbolaget ägs av en mer begränsad personkrets, s. k. fåmansbolag. Särskilda beskattningsregler gäller även för utdelningar till bolag som bedriver verksamhet av visst slag, exempelvis s. k. förvaltningsbolag. Vidare vill jag erinra om de lättnader i utdelningsbeskattningen som ges genom den särskilda avdragsrätten för aktieutdelningar i samband med nyemissioner.

Ett annat sätt på vilket en beskattning av företagsvinsten kan sägas ske hos delägaren är när denne säljer sina andelar i företaget till annan person. I sådana fall aktualiseras en beskattning enligt de regler för aktievinstbeskattningen som infördes år 1966. Denna beskattning tar sikte på den värdeökning som andelarna undergått under tiden för innehavet.

I den mån företaget upplöses genom likvidation aktualiseras en beskattning av de dolda vinstmedlen. Såvitt gäller aktiebolag realiserar detta beskattningsanspråk genom utskiftningsskatten. Därvid gäller särskilda regler i samband med fusioner.

Jag har härmed berört några av de faktorer som i mera väsentlig grad är ägnade att påverka den samlade beskattningen av företagsvinsterna.

I diskussionen kring vår företagsbeskattning har under årens lopp mer eller mindre djupgående ändringar ifrågasatts. Denna diskussion har utgått från samtliga de tre syften med företagsbeskattningen som jag inledningsvis berörde.

Den mest grundläggande förändringen har aktualiserats i samband med diskussionen om att helt eller delvis slopa nettovinstbeskattningen och övergå till s. k. bruttobeskattning. En form av bruttoskatt som därvid framförts har varit att i stället för vinstbeskattning tillämpa någon form av bruttoomsättningsskatt. Som motivering för en sådan omläggning har anförts stabiliseringspolitiska skäl. I huvudsak är det dock förutsatta gynnsamma verkningar på den ekonomiska tillväxten som åberopats. Enligt detta synsätt antogs nämligen nettovinstbeskattningen gynna de mindre effektiva företagen framför de mera effektiva. En bruttoskatt skulle ha motsatta verkningar.

När allmänna skatteberedningen i sitt betänkande "Nytt skattesystem" (SOU 1964: 25) avvisade tanken på en bruttobeskattning av företagen och föreslog mervärdeskatt i stället för den då gällande allmänna varuskatten, anlade man ett helt annat synsätt. Beskattningen borde inte utan bärande motiveringar i varje enskilt fall ges en styrande inverkan med avseende på konsumtion, produktion och företagsstruktur. Enligt skatteberedningens mening borde nettointkomstbeskattningen bibehållas inte bara för fysiska personer utan också för juridiska personer eftersom

den utgjorde en tämligen neutral skatteform för företagen. Statsmakterna har numera beslutat om övergång till mervärdeskatten som huvudform för beskattningen av den privata konsumtionen.

För min del har jag inte funnit argumenten för en renodlad bruttobeskattning av företagen särskilt övertygande från tillväxtpunkt. Avvägningen mellan nettobeskattning och andra skatteformer av typ produktionsfaktorskatter utgör i och för sig en av huvudfrågorna när det gäller att avgöra den lämpliga utformningen av företagsbeskattningen. Som jag senare kommer att utveckla, bör det sålunda övervägas att — jämsides med en bibehållen nettovinstbeskattning — i ökad utsträckning använda produktionsfaktorskatter för olika ekonomiskt-politiska syften.

När det gäller de existerande skattereglernas konsekvenser från tillväxtpunkt torde det vara allmänt omvitnat, inte minst från näringslivet självt, att de förhållandevis generösa reglerna för avskrivning av inventarier och nedskrivning av varulager gynnsamt påverkat utbyggnadstakt och konsolideringsgrad i de svenska företagen. Men det har också hävdats, att det höga skatteuttaget på kapitalets nettoavkastning — i kombination med arvs- och förmögenhetsbeskattningen och inkomstbeskattningen i synnerhet av högre inkomsttagare — negativt påverkat nysparande och tillgången på riskvilligt kapital. I det sammanhanget har också pekats på att nyemission av aktier är en dyr form av kapitalanskaffning som i vissa lägen utgör ett hinder för företagen och deras utveckling.

Den lösning som ibland anvisas med avseende på det sistnämnda problemet är att skattebelastningen på företagen och deras ägare sänks, t. ex. genom att den ekonomiska dubbelbeskattningen av utdelad vinst avskaffas. Såsom torde framgå av det följande, kan det emellertid av fördelningspolitiska skäl inte accepteras att beskattningen av nettovinsten mildras på detta sätt med bibehållande i oförändrad omfattning av nu gällande av- och nedskrivningsregler.

Detta betyder å andra sidan inte att företagsbeskattningens nuvarande struktur skulle vara i alla avseenden väl avvägd med hänsyn till effekten på den ekonomiska tillväxten. Det finns sålunda anledning att låta särskilt tillkallade sakkunniga göra en översyn av företagsbeskattningen. De sakkunniga bör vid utredningen pröva huruvida den nuvarande avvägningen är den riktiga mellan å ena sidan möjligheten till vinstreglerande dispositioner genom bl. a. förmånliga av- och nedskrivningsregler och å andra sidan storleken av den vinstbeskattning som träffar företagen. Vid ställningstagandet till de olika önskemål som här anmäler sig bör det stå utredningen fritt att pröva andra konstruktioner inom nettovinstbeskattningens ram, där behovet av konsolidering och stimulans till realkapitalutbyggnad avvägs mot önskemålet om rörlighet och risktagande. Utredningen bör därvid kunna utnyttja erfarenheter från andra länder med skatteformer, som i olika grad avviker från de här tillämpade. Utredningens överväganden i dessa hänseenden bör ske med beaktande av att de nuvarande reglerna för företagens av- och nedskrivningar delvis har till syfte att möjliggöra skatteutjämning mellan olika beskattningsår och att visst utrymme härför bör finnas även i fortsättningen.

I anslutning härtill bör också undersökas om de existerande av- och nedskrivningsreglerna har några selektiva, från struktur- eller allokeringspunkt mindre önskvärda verkningar. Av utredningar som utför-

des för allmänna skatteberedningens räkning framgår, att gällande skatteregler tenderar att hos företag med hög takt i realkapitaluppbyggnaden sänka det faktiska skatteuttaget i förhållande till vad som tas ut av mindre expansiva företag med jämförbar lönsamhet. De konsekvenser beskattningssystemet i detta hänseende kan ha för företagsstruktur, investeringsurval och resursanvändning bör studeras. Därvid bör också uppmärksammas de skilda förhållanden, som råder mellan familjeföretag å den ena och företag med spritt ägande å den andra sidan i fråga om möjligheterna att tillgodogöra sig avkastningen av företagets verksamhet. Från strukturpolitisk synpunkt är det bl. a. av intresse att utreda i vad mån beskattningsreglerna kan sägas stimulera familjeföretagens ägare att överlåta sina företag till de stora koncernerna och därigenom tillgodogöra sig en under företagets livstid ackumulerad vinst i form av kapitalvärdetstegring. Även om det är av betydelse att beskattningsreglerna inte lägger hinder i vägen för de stora koncernerna att köpa upp mindre, starkt expansiva företag, är det samtidigt ett intresse både från allmänna synpunkter och från konkurrens- och tillväxtsynpunkt, att beskattningen inte ensidigt gynnar en ökad ägandekonzentration inom näringslivet.

I samband med diskussionen av nya stödformer inom lokaliseringpolitiken har tanken framförts att denna borde kompletteras med en geografisk differentiering av företagsbeskattningen. Enligt min mening finns det emellertid många skäl som talar mot en sådan lösning. Om frågan skulle tas upp i den här aktuella utredningen skulle utredningens arbete dessutom få en annan karaktär än den åsyftade.

Däremot kan det vara anledning att ta upp frågan om avdragsrätt för avsättningar för täckande av garantirisker. I praxis bedöms avdragsrätten i avsaknad av uttryckliga bestämmelser tämligen restriktivt. Frågan har vid olika tillfällen uppmärksamats av riksdagens bevillningsutskott (jfr BeU 1970: 29).

Nettovinstbeskattningen med tillhörande av- och nedskrivningsregler bör också granskas från stabiliseringspolitisk synpunkt. Med undantag för investeringsfonderna ger det rådande skattesystemet knappast utrymme för någon ekonomisk-politisk styrning av företagets beteende på kort sikt. Det kan snarare hävdas att beskattningsreglerna på ett med hänsyn till konjunkturförhållandena mindre lyckligt sätt inverkar på utvecklingen av företagets disponibla bruttointäkter och därmed även på deras investeringar i byggnader, maskiner och lager. De nuvarande liberala av- och nedskrivningsreglerna tenderar att förstärka likviditeten hos företagen framför allt i högkonjunkturlägen, eftersom det är i sådana situationer som företagets investeringar och bruttointäkter brukar vara högst.

Jag har tidigare angett som en av utredningens huvuduppgifter att pröva huruvida de nuvarande möjligheterna att bilda dolda reserver ger en alltför stor stimulans till konsolidering och realkapitalutbyggnad inom det existerande företagets ram. De stabiliseringspolitiska problemen i anslutning till av- och nedskrivningsreglerna ger i och för sig anledning till en prövning i samma riktning. Men eftersom det torde vara en ofrånkomlig förutsättning för utredningens arbete, att grundragen i företagsbeskattningen består, bör det på denna punkt kunna övervägas att i utjämnande syfte åstadkomma temporära insättningar av vinstmedel på spärrkonto.

I detta sammanhang bör erinras om att avskrivningsreglerna för

byggnader nyligen varit föremål för översyn och att ny lagstiftning genomförts så sent som förra året. Det bör knappast komma i fråga att redan nu göra några mer omfattande ändringar i denna lagstiftning, särskilt som dessa avskrivningsregler lämnar ett jämförelsevis litet utrymme att bilda dolda reserver.

Som jag tidigare framhållit är investeringsfonderna det väsentliga skattepolitiska instrument som står till förfogande för att påverka företagens investeringsaktivitet. Vid sidan härav har tillfälliga, extra avskrivningar använts för stimulans av investeringar i maskiner. Utredningen bör överväga om skäl föreligger att ytterligare utbygga denna stimulans. Enligt min mening har systemet med konjunkturinvesteringsfonder en så väsentlig roll i stabiliseringspolitiken att det inte bara bör bibehållas utan också, om möjligt, byggas ut. Därför bör utredningen göra en översyn med syfte att mer effektivt än f. n. inordna lagerinvesteringarna i systemet. Det bör ske mot bakgrunden av den stora roll för svängningarna i total efterfrågan och importbehov, som lagerinvesteringarna numera spelar. Utredningen bör också ta upp frågan om att förbättra möjligheterna att använda investeringsfondssystemet för andra ändamål, t. ex. att främja forskning. I samband med sina överväganden bör utredningen vidare pröva om några fördelar i form av överskådlighet och enkelhet i tillämpningen kan vinnas genom att de skilda regelkomplexen för olika slag av fondinstitut vid beskattningen samordnas och sammanförs.

Såsom jag förut framhållit torde det vara givet att den nuvarande nettovinstbeskattningens huvuddrag måste bestå. Det bör dock övervägas att komplettera detta system med rörliga bruttoskatter, som kan användas i stabiliseringspolitiskt syfte. Jag avser därmed närmast investerings- och arbetsgivaravgifter, de senare av den typ som införts med verkan fr. o. m. den 1 januari 1969. Behov av sådana komplement till nettobeskattningen torde uppstå framför allt i konjunkturlägen med klara överhettningstendenser, där en snabb likviditetsindragning via höjda arbetsgivaravgifter eller en omedelbar dämpning av företagens investeringsaktivitet lämpligen bör åstadkommas. Utredningens uppgift blir därför att undersöka verkningarna av dylika avgifter från olika synpunkter, såväl stabiliseringspolitiska som strukturpolitiska, och utreda hur ett system med rörliga avgifter bör konstrueras för att ge största möjliga handlingsfrihet inom den ekonomiska politiken utan att därför i icke acceptabel utsträckning störa företagens planering. Jag vill i detta sammanhang erinra om det förslag rörande s. k. konjunkturdepositioner för enskilda företags byggnadsinvesteringar, som nyligen lagts fram av byggplaneringsutredningen (SOU 1970: 33). En annan tanke som framförts i den allmänna diskussionen är att i konjunkturpolitiskt syfte utnyttja avdragsrätten för ingående skatt i mervärdeskattesystemet. Vid den nu förordade utredningen bör prövas olika medel för att konjunkturmässigt kunna styra investeringar även i fråga om maskiner och omsättningstillgångar.

De fördelningspolitiska syftena i företagsbeskattningen har man, som jag tidigare antytt, sökt tillgodose främst genom att företagets nettovinst beskattas relativt hårt. När samtidigt ett ganska betydande utrymme ges för skattefri kapitalackumulation inom företagen, är detta ett uttryck för uppfattningen att det är ett allmänt intresse att företagen har en finansiellt stark ställning med erforderlig motståndskraft vid konjunkturförsämringar.

Såvitt kan bedömas har dessa inslag i den svenska företagsbeskattningen också lett till att företagen bedrivit en internationellt sett återhållsam utdelningspolitik.

I den mån avkastningen överförs till ägarna i form av kapitalvärdestegring blir beskattningens effekter på förmögenhetsbildning och kapitalavkastning dock avsevärt mer komplexa än vad som framgår enbart av ett studium av nettovinstbeskattningen. För det första måste hänsyn tas till effekterna på inkomst- och förmögenhetsfördelningen av arvs- och förmögenhetsbeskattningen, realisationsvinstbeskattningen men även av inkomstbeskattningen, åtminstone på större inkomster. För det andra har man att söka bedöma hur andra former av skattebelastning på företagen, främst olika slag av existerande eller nyttillkommande bruttoskatter och avgifter, kan tänkas påverka företagens lönsamhet. För det tredje ingår också i bilden problemet om olika skatters övervälringsbarhet och därmed frågan om hur företagsbeskattningen påverkar fördelningen löner—vinster i vårt samhälle.

En första uppgift för utredningen bör därför vara att i möjligaste mån söka kartlägga de fördelningspolitiska verkningarna såväl av den nuvarande företagsbeskattningen som av de förändringar härav som utredningen kan komma att föreslå. I båda fallen bör det ske inom den allmänna ram som jag här angett. Jag är väl medveten om svårigheterna i denna uppgift, särskilt med hänsyn till att några säkra teorier beträffande övervälringseffekten knappast torde kunna läggas till grund för bedömningen. Skälet till att ett försök till kartläggning ändå bör göras är bl. a. att ganska skiftande uppfattningar framförts om den nuvarande företagsbeskattningens verkningar från fördelningspolitisk synpunkt. Det har bl. a. hävdats, att den relativt hårda nettovinstbeskattningen, särskilt i kombination med kapital- och inkomstbeskattningen för fysiska personer, försvårar företagens kapitalanskaffning och minskar tillgången på s. k. riskvilligt kapital. Om detta är sant, borde det tyda på att vårt skattesystem har påtagliga verkningar på förmögenhetsbildning och kapitalavkastning. Å andra sidan påstås att företagsbeskattningen, särskilt då de generösa av- och nedskrivningsreglerna, ger betydande utrymme för kapitalackumulation på privata händer. Tendensen skulle enligt denna mening ha förstärkts under 1960-talet och inneburit en faktisk nedgång i skattebelastningen på vinster och kapitalavkastning i vårt land.

Vilken av dessa uppfattningar som är den riktiga torde kunna avgöras först på grundval av de analyser och undersökningar som utredningen har att utföra. Möjligen kan dessa komma att visa att bakom de skilda tolkningarna i fråga om utvecklingen under 1960-talet ligger ett orsakssammanhang som baserar sig på andra faktorer än företagsbeskattningen. En sådan kan vara en genomsnittligt sett sjunkande lönsamhet för de svenska företagen. Samtidigt kan spridningen i lönsamhet mellan branscher och företag ändå ha ökat till följd av stora skillnader i produktivitet utveckling och marknadsläge. Mot den bakgrunden är det också av värde att få klarlagt hur företagsbeskattningen verkar i olika företagsformer och i företag med skilda förutsättningar i de nyss nämnda avseendena. Detta är av intresse inte bara med hänsyn till effekterna på kapitalavkastningen och ägarnas förmögenhetssituation utan också för en belysning av företagsbeskattningens konsekvenser för lönebildning och lönestruktur.

Enligt min mening ger den tillgängliga statistiken över förmögenhets-

utvecklingen klart besked om att ett betydande utrymme för privat förmögenhetsbildning funnits under efterkrigstiden i vårt land även med beaktande av penningvärdeförsämringen. Det gäller framför allt när förmögenheterna nått en viss storlek och för tillgångar placerade i realkapital. Utgångspunkten för utredningens överväganden i detta avsnitt bör därför vara, att företagsbeskattningen, sedd tillsammans med övriga komponenter i skattesystemet, bör bidra till en jämnare och mera rättvis fördelning av inkomster och förmögenheter i vårt land. Särskilt angeläget är att utforma företagets beskattning så, att den inte gynnar uppkomsten av stora förmögenhetskoncentrationer och därmed motverkar strävandena till en minskad koncentration av ekonomisk makt i enskilda händer.

Emellertid hänför sig kapitalbildningen inte endast till företagsamheten utan också till innehav av fastigheter och annan egendom som representerar realvärden. De kapitalvinster som hänför sig till sådana realvärden beskattas enligt reglerna för realisationsvinstbeskattningen. Jag har för avsikt att låta överse frågan om denna beskattning i särskild ordning.

Den utformning och nivå för företagsbeskattningen, som är ägnad att tillgodose nyss angivna syften, har utredningen att pröva mot bakgrunden av flera faktorer. Därmed åsyftas de slutsatser och resultat som kan nås beträffande företagsbeskattningens betydelse för inkomst- och förmögenhetsfördelningen. Vidare måste en avvägning göras mellan de fördelningspolitiska målen och företagsbeskattningens funktion att också möjliggöra en fortsatt utbyggnad, tillväxt och nyetablering av företag i vårt land. Vid en sådan avvägning bör utredningen beakta inte bara de traditionella formerna för kapitaltillskott i företagen utan också de nya institutionella sparandeformer, som är under framväxt eller kan tillkomma, t. ex. som en följd av 1968 års kapitalmarknadsutrednings arbete.

Av det förut sagda framgår att den huvudfråga utredningen har att ta ställning till är huruvida den nuvarande avvägningen mellan skatt på redovisad nettovinst och skatteförmånerna via avskrivnings- och nedskrivningsreglerna ger de från angivna synpunkter bästa resultatet. Vid sitt ställningstagande bör utredningen ta hänsyn även till de effekter på kapitalavkastning och förmögenhetsutveckling som uppkommer för företagets ägare vid varierande utdelningspolitik genom beskattningen av fysiska personers inkomster, förmögenheter och kapitalvinster. Vid övervägandena bör beaktas önskvärdheten av att man uppnår likartade effekter i fråga om kapitalavkastningens beskattning oberoende av företagets ägarstruktur och deras associationsform. Inte minst bör därvid familjeföretagens situation uppmärksammas även av skäl som jag tidigare nämnt. I sammanhanget bör erinras om att förmögenhets- och arvsbeskattningen av delägare i familjeföretag fått en provisorisk lösning i samband med den i år beslutade skattereformen och att det närmast ankommer på kapitalskatteberedningen att föreslå mer definitiva regler.

I det föregående har jag antydningvis berört frågan om företagsbeskattningens konsekvenser för lönebildning och lönestruktur. Ett särskilt spörsmål är härvid i vad mån företagsbeskattningen kan utformas med hänsyn till rådande skillnader i lönsamhet mellan olika branscher och företag. Utredningen bör undersöka möjligheterna att inom investeringsfondssystemets ram åstadkomma avsättningar av särskilt goda före-

tagsvinster för investerings- och utvecklingsändamål. Sådana avsättningar skulle ha det dubbla syftet att dels stabilisera löne marknaden och dels skapa resurser för företagets fortsatta tillväxt.

Utredningen kan givetvis ta upp även andra förändringar i företagsbeskattningen, vilka kan tänkas bidra till en jämnare inkomst- och förmögenhetsfördelning. Jag har förut nämnt möjligheten av en ökad användning av bruttoskatter. Däremot ingår inte i utredningsuppdraget att föreslå andra förändringar i beskattningen av fysiska personer än som kan föranledas av utredningens överväganden beträffande avskrivnings- och nedskrivningsreglernas framtida utformning. En annan sak är att reglerna för beskattningen av fysiska personer självfallet har stor betydelse för utformningen av utredningens förslag beträffande företagsbeskattningen.

Utredningen bör eftersträva att åstadkomma så enkla och lättillämpade beskattningsregler som möjligt. Det bör emellertid också beaktas att det f. n. i viss utsträckning förekommer att aktiebolagsformen använts av vissa företagare för att vinna icke avsedda lättnader vid beskattning. Jag avser här bl. a. möjligheten att driva verksamhet i s. k. enmansbolag samt handeln med s. k. förlustbolag. Det är angeläget att utredningen undersöker dessa företeelser och föreslår lämpliga motåtgärder. Jag vill erinra om vad jag anförde i prop. 1966: 85 om att det i vissa lägen kan vara nödvändigt att på begränsade avsnitt av skattelagstiftningen införa mera allmänt hållna bestämmelser för att råda bot på missbrukstendenser. Yttrandet föranledde ingen erinran från riksdagens sida. Särskilt på företagsbeskattningens områden kan sådana bestämmelser vara lämpliga med hänsyn till svårigheterna att i detalj reglera olika skatteflyktsituationer i affärslivet.

En annan sak som också bör tas upp i detta sammanhang är friheten från inkomst- och förmögenhetsskatt för vissa stiftelser. Möjligheten att bilda skattefria stiftelser kan i många fall medföra ett avsevärt skattebortfall för det allmänna, som framstår som otillfredsställande i sådana fall då företag helt eller delvis ägs av stiftelser.

Skattefriheten är beroende av att stiftelserna fyller i författningen närmare angivna allmännyttiga ändamål. I olika sammanhang har observerats att åtskilliga sådana stiftelser vid sidan av sitt allmännyttiga ändamål fyller den faktiska funktionen att vara ett medel för att bevara ekonomiskt inflytande åt personer som står nära den som föranstaltat om stiftelsens inrättande. Senast har kapitalskatteberedningen varit inne på detta ämne i SOU 1969: 54.

Vid sin prövning av denna fråga bör utredningen överväga om den ändamålsbestämning som f. n. gäller som villkor för skattefrihet är lämplig. Det kan ifrågasättas om inte villkoren bör göras snävare mot bakgrunden av den utveckling samhällets verksamhet numera fått på hithörande område. Vidare bör såsom ett nytt villkor för skattefrihet krävas att stiftelserna ställs under offentlig tillsyn i någon form.

Utredningens överväganden bör också innefatta ett ställningstagande till frågan huruvida motiv alltjämt föreligger att behålla nuvarande skillnad i skattebelastning vid den statliga inkomstbeskattningen mellan aktiebolag och flertalet ekonomiska föreningar. Skälen för den nuvarande skillnaden framstår i dag som betydligt svagare än då den infördes. Vidare synes för nu nämnda skattskyldiga den nuvarande avdragsrätten för kommunala utskylder böra avskaffas såsom redan skett för fysiska

personer genom 1970 års skattereform. Förslaget bör alltså innebära att denna avdragsrätt upphör för alla skattskyldiga.

I utredningsuppdraget bör inte ingå en omprövning av reglerna för beskattning av försäkringsanstalter. Dessa bestämmelser har nyligen ändrats efter en översyn i särskild ordning och sammanhänger delvis med hur beskattningen av försäkringstagarna ordnas. Inte heller bör utredningen gå in på de bestämmelser som gäller för beskattning av jordbruk och skogsbruk i vidare mån än som föranleds av utredningens överväganden beträffande avskrivningsreglerna för inventarier och byggnader samt reglerna om nedskrivning av varulager. Det bör erinras om att jordbruksbeskattningen f. n. överses av en särskild utredning, jordbruksbeskattningskommittén, och att förslag till ändring av skogsbeskattningsreglerna f. n. är föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Jag vill tillfoga att reformer av företagsbeskattningen inte torde kunna ske oberoende av förhållandena i andra länder. Detta följer redan av Sveriges vittomfattande utrikeshandel men understryks ytterligare av det snabbt ökande samarbetet på det ekonomiska området över huvud samt av den internationalisering av företagsamheten som pågår. Det bör således ingå i utredningens uppdrag att pröva med vilken grad av frihet i förhållande till viktigare avnämare- och leverantörsländer företagsbeskattningens höjd och utformning kan fastställas mot bakgrunden av önskemålet om fortsatt konkurrenskraft och tillväxt i vårt näringsliv. Likaså bör utredningen beakta de resultat som kan komma att uppnås inom olika organ för harmonisering av företagsbeskattningen i olika länder.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1971.

62. Utredningen (Fi 1970: 76) om insyn i utländskt bankföretag

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1970 för att utreda frågan om det allmännas insyn i utländskt bankföretag, i vilket svensk bank är delägare (se Post- och Inrikes tidn. den 11 juli 1970):

Myrsten, J. Lennart, bitr. utrikesråd, *ordförande*

Gustafsson, G. Åke, bankdirektör

Malmgren, Kurt K.-G., rättschef

Vernerson, Sven-Georg V., bankinspektör

Sekreterare:

Paulsson, Ian E., kanslissekreterare (fr. o. m. den 21 oktober 1970)

Lokal: Utrikesdepartementet, Fack, 103 23 Stockholm 16, tel. växel 22 40 70

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till statsrådsprotokollet den 27 maj 1970):

Under 1960-talet har Kungl. Maj:t i åtskilliga fall lämnat svenska banker tillstånd att engagera sig som delägare i utländska bankföretag. Behovet av sådana engagemang hänger främst samman med de utlandsinriktade företagens ökade krav på tillgång till de internationella penning- och kapitalmarknaderna då det gäller finansiering av utlands-etablering samt export och import. När det inte varit fråga om rena minoritetsandelar i det utländska bankföretaget har Kungl. Maj:t som

villkor för sitt medgivande föreskrivit att vederbörande svenska bank skall vara skyldig att lämna bankinspektionen de uppgifter om det utländska företagens verksamhet, som inspektionen finner erforderliga för kännedom om förhållanden av betydelse för den svenska bankens säkerhet och en sund utveckling av dess rörelse.

Bankinspektionen har hos Kungl. Maj:t aktualiserat frågan om det allmännas insyn i den verksamhet som bankerna driver genom ifrågasvarande bankföretag i utlandet och påtalat att inspektionen i ett visst fall, som rörde ett schweiziskt bankföretag, av den svenska moderbanken vägrats vissa uppgifter under hänvisning till de bestämmelser om banksekretess som gäller för schweiziska banker.

Mot bakgrund av vad som nu anförts är det angeläget att få klarlagt dels vilka uppgifter bankinspektionen bör ha tillgång till i fråga om bankernas utlandsengagemang för att kunna bedöma om verksamheten är förenlig med deras säkerhet och sunda utveckling, dels vilka reella möjligheter bankinspektionen f. n. har att få dessa uppgifter. Dessa frågor bör bli föremål för en skyndsamt utredning av särskilt tillkallade sakkunniga.

Utredningsarbetet bör inriktas främst på sådana utländska bankföretag, i vilka svensk bank har ägarmajoritet eller starka minoritetsintressen. Men också smärre engagemang i utländska bankföretag bör behandlas.

Skulle det visa sig att lagstiftningen i något av de berörda länderna lägger hinder i vägen för nödvändig insyn från svensk sida, bör de sakkunniga söka anvisa lämpliga lösningar för att överbrygga dessa hinder. Därvid bör de sakkunniga vara oförhindrade att ta kontakt med företrädare för centralbanker och tillsynsmyndigheter i olika länder för information och överläggningar. De sakkunniga bör vid sådana kontakter undersöka möjligheterna att uppnå underhandsöverenskommelser om insyn för den svenska tillsynsmyndigheten. Skulle detta inte visa sig genomförbart, bör de sakkunniga lägga fram material, som kan tjäna till underlag vid förhandlingar mellan den svenska regeringen och vederbörande stat.

De frågor som de sakkunniga enligt det sagda skall behandla kan vara aktuella också i andra nordiska länder. De sakkunniga bör därför belysa hur man där ser på motsvarande insynsproblem och undersöka möjligheterna till en samordnad nordisk politik i detta avseende.

Innan kontakt tas med utländska myndigheter skall de sakkunniga samråda med utrikesdepartementet.

Utredningen har t. o. m. oktober 1970 hållit ett sammanträde.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

63. *Sakkunniga (Fi 1970: 79) med uppdrag att se över inkomstbeskattningen av realisationsvinst vid icke yrkesmässig avyttring av fastigheter, värdepapper och annan egendom*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 november 1970 för att se över inkomstbeskattningen av realisationsvinst vid icke yrkesmässig avyttring av fastigheter, värdepapper och annan egendom (se Post- och Inrikes tidn. den 4 december 1970):

Lundell, Sture V., regeringsråd, *ordförande*

Jansson, Paul G., elektriker, led. av riksdagen

Nilsson, N. Yngve, lantbrukare, led. av riksdagen

Sandström, Carl Olof, kammarråtsråd

Expert:

Fries, Ingmar F., departementssekreterare

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till statsrådsprotokollet den 20 november 1970):

Enligt den ursprungliga avfattningen av kommunalskattelagen (1928:370) var vinst vid icke yrkesmässig försäljning av egendom (s. k. realisationsvinst) skattepliktig endast under vissa förutsättningar. I fråga om fastighet var vinsten skattepliktig om avyttringen ägt rum inom 10 år från förvärvet. Vinst vid försäljning av annan egendom var skattepliktig om innehavet understeg 5 år. För att få en mjuk övergång från skatteplikt till skattefrihet infördes senare särskilda avtrappningsregler i skattskyldigheten.

Under 1960-talet blev det emellertid alltmer uppenbart att denna avvägning av skatteplikten för realisationsvinst var otidsenlig. Vid 1966 och 1967 års riksdagar genomfördes därför reformer som innebar att en i tiden obegränsad skattskyldighet för vinst vid försäljning av aktier resp. fastigheter infördes. F. n. gäller följande.

Beträffande aktier och vissa andra därmed jämförbara värdepapper som innehafvs kortare tid än 5 år gäller att vinst vid försäljning inom 2 år från förvärvet är skattepliktig fullt ut. Har aktien innehafvs 2 men inte 3 år beskattas 75 % av vinsten. Vid 3 men inte 4 års innehav beskattas 50 % av vinsten och vid 4 men inte 5 års innehav 25 % av vinsten. Beträffande äldre innehav gäller att beskattningen konstruerats i viss mån som en omsättningsskatt. Som skattepliktig inkomst upptas vid inkomsttaxeringen 10 % av vad den skattskyldige fått vid försäljningen av aktien efter avdrag för kostnader i samband med avyttringen. Beskattning enligt denna schablon skall dock inte ske om det framstår som sannolikt att avyttringen skett utan vinst eller med vinst, som inte överstiger 5 % av försäljningssumman. Schablonregeln tillämpas inte heller vid avyttring av aktier i bostadsaktiebolag och andelar i bostadsföreningar eller vid överlåtelse av s. k. organisationsaktier eller liknande andelar mellan företag inom en koncern. Kungl. Maj:t kan medge befrielse helt eller delvis från beskattning enligt schablonregeln, om regelns tillämpning kan antas hindra från allmän synpunkt önskvärd strukturrationalisering.

Från den schablonmässigt beräknade skattepliktiga realisationsvinsten under ett beskattningsår medges avdrag med 500 kr.

Vinst vid icke yrkesmässig avyttring av fastighet beskattas som regel i sin helhet, om fastigheten innehafvs mindre än två år. Om fastigheten innehafvs två år eller mera beskattas 75 % av vinsten. Samma regel gäller — oberoende av innehavstiden — vid tvångsavyttring eller liknande avyttring. Vid vinstberäkningen skall inköpspriset för fastigheten (ingångsvärdet) liksom årliga förbättringskostnader som uppgått till minst 3 000 kr. omräknas efter det allmänna prisläget när avyttringen sker. Omräkningen skall ske med ledning av en indexserie, grundad på konsument-

prisindex och levnadskostnadsindex med 1914 som basår. Förbättringskostnader får avräknas vid vinstberäkningen för år då de uppgått till minst 3 000 kr. Har den avyttrade fastigheten omfattat byggnad, som i huvudsak varit avsedd att användas för bostadsändamål, får från försäljningsvinsten dras ytterligare ett belopp av 3 000 kr. för varje påbörjat kalenderår som bostadsbyggnaden funnits på fastigheten under innehavstiden. Möjlighet till uppskov med realisationsvinstbeskattningen föreligger i vissa fall t. ex. vid expropriation eller tvångsöverlåtelse och när överlåtelsen ingår som ett led i jordbrukets eller skogsbrukets yttre rationalisering. Som förutsättning för uppskov med beskattningen gäller att realisationsvinsten uppgått till minst 3 000 kr., att bankgaranti ställts för den beräknade skatten, och att ersättningsfastighet av jämförligt slag anskaffas inom tre år.

Som framgår av det föregående sker numera realisationsvinstbeskattningen av aktier och fastigheter enligt två skilda system. Att detta skulle medföra vissa olägenheter stod redan från början klart och det ansågs angeläget att på sikt inrikta sig på att samordna de båda systemen. Samtidigt framhölls att det kunde vara ändamålsenligt att avvakta erfarenheterna av den praktiska tillämpningen av de båda systemen innan denna översyn igångsattes.

Den nya lagstiftningen har visserligen ännu tillämpats förhållandevis kort tid men tillräckliga praktiska erfarenheter torde ändå ha vunnits av hur de nya systemen verkar. Jag anser därför att en översyn i syfte att närma systemen till varandra nu bör komma till stånd. För uppgiften bör tillkallas särskilda sakkunniga.

Det utmärkande för den nuvarande aktievinstbeskattningen är att den delvis bygger på det ursprungliga systemet i kommunalskattelagen och kompletterats med en schablonbeskattning för att tillgodose syftet med en icke tidsbegränsad beskattning. Schablonregeln har fördelen att vara relativt enkel. Erinringar kan emellertid riktas mot systemet, bl. a. att det inte för de längre innehaven är någon renodlad vinstbeskattning. Schablonregeln, som avsiktligt gjorts grov, kan i vissa speciella fall leda till resultat som framstår som stötande från rättvisesynpunkt. De sakkunniga bör undersöka möjligheterna att i större utsträckning låta beskattningen anknyta till den verkliga vinsten. Vidare bör de sakkunniga undersöka om någon annan metod än schablonmetoden är bättre ägnad att främja rörligheten på aktiemarknaden, vilket var ett av huvudsyftena med 1966 års reform.

De regler för beskattning av realisationsvinst vid fastighetsförsäljning som infördes 1967 bryter likaså med den tidigare gällande ordningen genom att möjliggöra en icke tidsbegränsad beskattning. Det kan inte förnekas att dessa bestämmelser är tämligen komplicerade. Genom sin mera detaljerade utformning tar lagstiftningen större hänsyn till de varierande omständigheterna i de enskilda fallen och den ger i den meningen mer rättvisande utslag. Å andra sidan kan den nuvarande avvägningen av beskattningen mellan bebyggda och icke bebyggda fastigheter behöva omprövas. F. n. beskattas vinst vid försäljning av mark utan byggnad förhållandevis hårdare än andra fastigheter. Delvis är detta en avsedd konsekvens men det har gjorts gällande att utformningen av de nuvarande reglerna gör skillnaderna i beskattningen omotiverat stora. Detta har i den praktiska tillämpningen medfört svårigheter bl. a. i arbetet för jord- och skogsbrukets yttre rationalisering. De sakkunniga bör pröva denna fråga i belysning av de praktiska erfarenheterna.

Som allmän riktpunkt för utredningsarbetet bör gälla att ett enhetligt system för kapitalvinstbeskattningen är önskvärt. Visar sig detta omöjligt att åstadkomma utan att lagstiftningen i alltför hög grad tynges med invecklade bestämmelser, bör de sakkunniga sträva efter att göra systemen så lika som möjligt inom ramen för ett i stort sett oförändrat sammanlagt skatteuttag för detta inkomstslag. Vid sina överväganden bör de sakkunniga särskilt beakta att en ny lagstiftning inte får stimulera överflyttningar av fastigheter till eller från aktiebolag inför förestående försäljningar. F. n. finns en särskild regel för att motverka sådana överflyttningar. Denna regel bör ägnas uppmärksamhet, om nuvarande system behålls i en eller annan form.

De sakkunniga bör beakta att särskilt aktievinstbeskattningen måste ses tillsammans med reglerna för företagsbeskattningen. Samråd bör därför äga rum med den tidigare i år tillsatta utredningen om företagsbeskattningen.

Kapitalvinstbeskattningen kan utformas som en del av den vanliga inkomstbeskattningen — såsom skett hos oss — eller som en särskild beskattningsform. Exempel på det sistnämnda finns på åtskilliga håll utomlands. Enligt min mening bör de sakkunniga inte utan starka skäl avlägsna sig från den hittills använda beskattningsformen.

Om de sakkunniga finner skäl därtill, bör de vara oförhindrade att behandla realisationsvinstbeskattningen av obligationer och lösöre. Det bör i övrigt stå de sakkunniga fritt att utreda och lägga fram förslag i fråga om särskilda spörsmål som äger samband med realisationsvinstbeskattningen. Särskilt bör nämnas den fråga om rätt till uppskov i vissa fall med realisationsvinstbeskattningen som nyligen behandlats av riksdagen i anslutning till motionerna I: 494 och II: 568 (BeU 1970: 52).

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1971.

64. *Sakkunniga (Fi 1970: 80) med uppdrag att se över gällande bestämmelser beträffande hundskatten*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 november 1970 för att se över gällande bestämmelser beträffande hundskatten:

Abelin, Hans Henrik G. Z., kansliråd, *ordförande*

Lindström, Harry I., direktör

Expert:

Anclow, Per R., kammarrättsfiskal

Lokal: Rosenbad 2, 3 tr., Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (Anclow)

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1971.

Utbildningsdepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970

1. Yrkesutbildningsberedningen (E 1964: 57)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1963 för att utreda yrkesutbildningens uppgifter, innehåll och organisation (se Post- och Inrikes tidn. den 23 oktober 1963):

Öhman, G. Birger, överdirektör, *ordförande*
 Gårdstedt, H. Birger, skolråd
 Haldén, J. O. Folke, direktör
 Hallbeck, Oscar A., f. d. kommunalråd
 Isling, B. Åke J., utbildningschef
 Karlson, Tore E., ombudsman
 Kellgren, Nils E., fil. kand., f. d. led. av II kamm.
 Nilsson, Jan-Ivan N., lantbrukare, led. av riksdagen
 Olsson, Bengt K., förbundsdirektör
 Stefanson, R. Stig S., optikermästare, f. d. led. av I kamm.
 Stålnacke, Erik O., skolinspektör
 Wetterström, Karin H., kamrer, f. d. led. av II kamm.

Experter:

Ager, Ruth M., f. d. undervisningsråd
 Alfort, Axel M., direktör
 Andersson, Karin, förbundssekreterare
 Assarsson, Axel A., utredningsman
 Binett, Einar, förbundssekreterare
 Björnegård, Gudrun, rektor
 Blix, Erik O., rektor
 Blomberg, Erik, personaldirektör
 Bohman, Karl Erik, direktör
 Brandgård, Evert, sekreterare
 Bråland, Ingrid, studierektor
 Bäckström, Sixten, förbundsordförande
 Caping, Bengt R., byrådirektör
 Carlström, Stig, rektor
 Dahlander, E. Gunnar, rektor
 Darpö, Börje, förbundsdirektör
 Ekholm, Herbert, rektor
 Elander, Kurt O., direktör
 Eliasson, H. Torsten Y., lektor

Engström, Stina, civilekonom
Ericsson, K. Gösta, byråchef
Ernest, N. K. E. Gunnar, rektor
Falk, Eric G. R., länsjägmästare
Folkmarson, James A., länskolinspektör
Forsberg, Birger, rektor
Forsberg, N. Uno, rektor
Forssell, Einar E., f. d. förste skolinspektör
Fredriksson, Bert, avdelningsdirektör
Fridén, Gunvor A. B., rektor
Fäktenmark, Erik, ingenjör
Gerhardsson, Gideon, professor
Grabö, Paul E., direktör
Grönberg, Ann-Margret, lab.ass.
Gumælius, Herman, rektor
Gustafson, Birgitta, avdelningsdirektör
Gustafsson, Birger, rektor
Hagander, Sten I., avdelningsdirektör
Hallberg, Rolf Sage, skolinspektör
Hallgren, E. Susanne, fortbildningskonsulent (avliden den 15 maj 1970)
Hansson, Karin, barnavårdslärare
Helling, Olle, rektor
Helte, G. Verner, direktör
Hjortzberg, Agneta, seminarielärare
Holmberg, Sten E., ombudsman
Hurtig, Folke, skolinspektör (avliden den 10 nov. 1969)
Husén, Torsten, professor
Högberg, Hans, byråchef
Jacobson, Bengt A., länskolinspektör
Johansson, Erik, ingenjör
Johansson, Gotthard, rektor
Johansson, K. Inge, studierektor
Johansson, John, förste skötare
Jonsson, Kjell I., byrådirektör
Jungqvist, Anna-Brita, konsulent
Jönsson, Börje N., ombudsman
Jönsson, E. Gustav, departementsråd
Kaby, Nils A., skolinspektör
Karlsson, Einar I., ombudsman
Karlsson, Erik, skolchef
Landahl, K. Lennart, byrådirektör
Larsson, Matts Bergom-, direktör
Larsson, Rune, rektor
Lindberg, Gösta, studierektor

Lindblom, Helena, barnhemskonsulent
Lindgren, Stig, medicinalråd
Lindman, Per O. G., ingenjör
Ljungberg, Leif, civilingenjör
Ljunghill, Karl Gustav, skoldirektör
Lundeberg, Christer N. S., undervisningsråd
Lundgren, Nils P. V., professor
Luterkort, Ingrid, regissör
Löfgren, Anne-Marie, rektor
Magnusson, Alice, sekreterare
Malmgren, Helge, fil. kand.
Mjörnberg, Agne, studierektor
Nilsson, Allan, rektor
Nilsson, Thora I.-L., byråchef
Nordenskjöld, Gustaf, direktör
Nordström, Gert Z., rektor
Nybom, P. P. Arne, ombudsman
Odebäck, S. Paul, skolkonsulent
Olderin, Gunnar O., byråchef
Oldgren, Erik, byrådirektör
Olsson, Marianne, studiesekreterare
Olsson, A. E. Osborn, undervisningsråd
Persson, Arne, konsulent
Persson, Stig E., bitr. skoldirektör
Petri, Ingemar, byrådirektör
Ringdal, Harry, rektor
Rundqvist, Barbro, sjuksköterska
Rüdhmer, Gustav, överingenjör
Sandberg, Per, studierektor
Sandblad, Carl-Eric, utbildningssekreterare
Simlund, Ernst-Olof, apotekare
Sjunnesson, Georg, rektor
Sjöbeck, J. Christian, direktör
Sjöberg, Hilding, landstingsråd
Staf, Karl-Rune, ingenjör
Stetler, Emil F., avdelningsdirektör
Ström, B. O. Gunne, rektor
Strömgren, Holger, yrkeslärare
Sätre, Gunnar, utbildningschef
Tegman, Olle, ingenjör, konsulent
Tegner, Göran, direktör
Thorvinger, Hjördis, rektor
Wahlström, Lars, ombudsman
Wernlund, Brita K., byrådirektör

Vestin, F. E. Margareta, avdelningsdirektör

Westman, Eric, ingenjör

Wikstrand, Rolf A. I., sekreterare

Wikström, Hans F., rektor

Virdebrandt, Carl-Erik B., kansliråd

Wohrne, Vulf, överingenjör

Vrethammar, K. Harald, undervisningsråd

Zachrisson, Birgit, skolkonsulent

Åhlén, Knut, rektor

Åmark-Wintzer, Lucia A. S., skolkonsulent

Ångquist, Bror, lektor

Sekreterare:

Dahl, Åke K. G., rektor

Direktiven för utredningen, se 1964: I E 57 och 1967: E 31.

Beredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit åtta sammanträden. Dessutom har några av expertgrupperna sammanträtt ett flertal gånger.

Beredningen har avgett följande betänkanden, nämligen den 31 mars 1970 "Reformerad lärarutbildning" (SOU 1970: 4), den 31 mars 1970 "Yrkesteknisk högskoleutbildning" (SOU 1970: 8), den 23 september 1970 "Viss medicinsk och farmaceutisk yrkesutbildning" (SOU 1970: 50) och den 16 oktober 1970 "Yrkesutbildning och arbetstid: samverkan och ansvarsfördelning" (SOU 1970: 58).

Uppdraget är därmed slutfört.

2. *Kompetensutredningen (E 1966: 56)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 oktober 1965 för att utreda gymnasie- och fackskoleutbildningens kompetensvärde m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 20 november 1965):

Orring, Jonas A., generaldirektör, *ordförande*

Berg, C. G. Håkan, byråchef

Gustavsson, Bengt T., ombudsman, led. av riksdagen

Lewén-Eliasson, Anna-Lisa, led. av riksdagen

Mattsson, S. M. Lennart, distriktsstudieledare, led. av riksdagen

Mundebo, K. A. Ingemar, avdelningsdirektör, led. av riksdagen

Neymark, N. G. Ejnar, byråchef (t. o. m. 31 december 1969)

Olderin, Gunnar O., byråchef (fr. o. m. den 1 januari 1970)

Sandberg, A. Birger, t.f. förhandlingsdirektör

Wallmark, Gunnar S., intendent, f. d. led. av I kamm.

Experter:

Ager, Ruth M., f. d. undervisningsråd

Almefelt, Paul V., byråchef

Berg, Christer G., teknolog

Billig, Ragnhild, rektor
Bongehiell, Per I. F:son, skolkonsulent
Bystedt, Britt-Marie, direktör
Chytraeus, Inger, byrådirektör
Dahlheim, Göran, ingenjör
Dahllöf, Urban S., docent
Eketorp, Sven, professor
Elgqvist-Saltzman, Inga, avdelningsdirektör
Gouiedo, Leif, avdelningsdirektör (fr. o. m. den 1 juli 1969)
Göthberg, Bo, folkhögskoleinspektör
Hammarbäck, Sven Arne, byråsekreterare
Henrysson, Sten, professor
Holmgren, Uno, rektor (fr. o.m. den 10 december 1969)
Jansson, Torbjörn, byrådirektör
Johansson, Ingvar, rektor
Jonsson, Benny, byrådirektör
Karlsson, Jan-Sture, sekreterare
Karlström, Hans Åke, avdelningsdirektör
Krantz, Gösta, studierektor
Kuylenstierna, Gun, byrådirektör
Lejbrant, Thure, byrådirektör
Lindqvist, Ingvar, professor
Lyckman, Ingvar, organisationskonsulent
Magnusson, Göran, byrådirektör
Marklund, O. Sixten A., undervisningsråd
Nilsson, Allan, rektor
Nilsson, Ann-Marie, organisationskonsulent
Ohlin, Mats, teknolog
Oliw, Börje, rektor
Olsson, Margareta, förste byråsekr.
Olsson, A. E. Osborn, undervisningsråd
Persson, Henry A., sekreterare
Ringborg, S. Erland, avdelningsdirektör
Ringgren, Helmer, professor
Sandberg, Per, studierektor
Sjödin, Ulla, byrådirektör
Sjöström, S. Birger, byrådirektör
Skoglund, Sten, professor
Stetler, Emil F., avdelningsdirektör
Storm, P. David G., t.f. byråchef
Ström, K. Fingal, kansliråd
Svanfeldt, Göran H., avdelningsdirektör
Söderström, Göran, intendent
Vestin, F. E. Margareta, avdelningsdirektör

Wetter, Gunilla, byrådirektör
Wilken-Ferm, Birgit, förste byråsekreterare
Östlundh, Hans-Erik, undervisningsråd

Sekreterare:

Larsson, Helmer, E., utredningschef (t. o. m. den 15 oktober 1970)

Bitr. sekreterare:

Ericsson, Britta, M., byrådirektör (t. o. m. 31 augusti 1970)

Hjorth, K. Gunilla, förste byråsekreterare

Direktiven för utredningen, se 1966: E 56.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sjutton sammanträden.

Kommittén har den 11 juni 1970 avgett betänkandet "Vägar till högre utbildning I" (SOU 1970: 21) och den 25 augusti 1970 betänkandena "Vägar till högre utbildning II" (SOU 1970: 55) och "Behörighet, meritvärdering, studieprognos" (SOU 1970: 20).

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Sakkunniga (E 1967: 55) med uppdrag att följa frågan om högre teknisk utbildning i Norrland

Uppdrag enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1966 åt fakultetsberedningen för de tekniska vetenskaperna att jämte nedannämnda riksdagsledamöter kontinuerligt följa frågan om högre teknisk utbildning i Norrland och när så befinnes möjligt framlägga förslag rörande fortsatt utbyggnad av nämnda utbildning:

Holm, J. Lennart, generaldirektör, *ordförande*

Berglund, Carl-Bertil, direktör

Borg, L. Göran, professor, rektor

Hellestam, Sigvard, direktör

Johansson, Sven A. E., professor

Jönsson, Elias I., hemmansägare, f. d. led. av II kamm.

Lindberg, O. Arne, kyrkoherde, f. d. led. av II kamm.

Lindström, Olle, professor

Nordström, Lars V., professor

Näsström, Emil E., f. d. kommunaldirektör, f. d. led. av I kamm.

Olson, O. Hjalmar, direktör

Olving, Sven, professor

Stenberg, Gunvor, speciallärare, f. d. led. av I kamm.

Svanberg, U. Ingvar, skoldirektör, led. av riksdagen

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 5 september 1969 utvidgades fakultetsberedningen för de tekniska vetenskaperna med fyra ledamöter. Därmed tillfördes även kommittén ytterligare fyra sakkunniga nämligen

Blixell, Anders, teknolog

Karlsson, Karl Gustav, ingenjör
 Niblaeus, Kerstin, teknolog
 Sjögren, Håkan, universitetslektor

Kommittén har i skrivelse den 12 juni 1970 anmält att den — med anledning av statsmakternas beslut angående högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland (prop. 1970: 88, SU 133, rskr 296) — anser att uppdraget är slutfört.

4. Skolledarutredningen (U 1968: 51)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 september 1967 för att verkställa utredning rörande organisationen av skolledningen vid större gymnasiala skolenheter m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 5 oktober 1967):

Sönnerlind, Arne S., skolråd, *ordförande*
 Björinder, Henry K. E., sekreterare
 Krook, Sven, rektor
 Lindgren, Göte, sekreterare
 Olsson, Olof, rektor
 Orehag, N. Lennart H., skoldirektör
 Sandberg, A. Birger, t.f. förhandlingsdirektör

Experter:

Backström, Gösta, skolchef
 Elfving, Lars S., bitr. skoldirektör (fr. o. m. den 1 januari 1970)
 Jonsson, K. Göte, sekreterare
 Karlin, Bengt G., organisationsdirektör
 Sjöholm, Bert, rektor (t. o. m. den 31 december 1969)
 Sundh, Karl Olof, skolinspektör

Sekreterare:

Sjöholm, Bert, rektor

Bitr. sekreterare:

Åkerberg, Karl-Axel I., byrådirektör

Direktiven för utredningen, se 1968: U 51.

Utredningen har under tiden december 1969—oktober 1970 hållit fem sammanträden samt företagit studiebesök vid försöksskolor i Linköping, Finspång och Skellefteå.

Projektgruppen för grundskolans ledning har besökt två försöksskolor i Malmö samt hållit fem sammanträden.

Utredningen har under våren 1970 genomfört en organisationsundersökning som berört skolchefer samt viss annan till den centrala skolförvaltningen knuten personal i ett trettiotal kommuner.

Utredningens arbete har avslutats med utgången av oktober 1970.

5. Utredningen (U 1969: 43) rörande förbättrad konfirmationsundervisning m. m.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 januari 1968 för att som sakkunnig dels utreda frågan om genom inrättande av konsulent-tjänster eller på annat sätt särskilda åtgärder bör vidtagas för förbättring av konfirmandundervisningen samt att, om dylika åtgärder finnes erforderliga, avge förslag om hur kostnaderna skall bestridas, dels undersöka möjligheterna att i ökad utsträckning använda icke prästvigda tjänstebiträden åt präst:

Aberg, Erik V. R., f. d. kammarråd

Expert:

Ekman, Olle, komminister

Sekreterare:

Nykvist, Gösta N., kammarråd

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Utredningen har den 23 mars 1970 avgett betänkandet "Användning i ökad utsträckning av icke prästvigda tjänstebiträden. Förordnande av teologie studerande som tjänstebiträde åt kyrkoherde i svensk utlandsförsamling" (Stencil U 1970: 5).

Uppdraget är därmed slutfört.

6. Sakkunniga (U 1970: 45) för revision av En liten bönbok

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 december 1968 för att inom utbildningsdepartementet biträda med slutrevision av En liten bönbok i enlighet med de önskemål och riktlinjer 1968 års kyrkomöte uttalat:

Nivenius, C. Olle B., biskop, *ordförande*

Anér, Kerstin, fil. dr, led. av riksdagen

Edman, A. Gunnar, författare

Sekreterare:

Eckerdal, Lars H., docent, Kopparslagarvägen 2, 245 00 Staffanstorp, tel. 046/566 11

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

De sakkunniga har under tiden november 1969—maj 1970 hållit två sammanträden.

De sakkunniga har den 9 maj 1970 avgett betänkandet "Översyn av förslag till En liten bönbok" (Stencil U 1970: 11).

Uppdraget är därmed slutfört.

7. Sakkunniga (U 1970: 53) för översyn av föreliggande förslag till predikotexter ur gamla testamentet för kyrkorådets sön- och helgdagar

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 december 1969 för att se över föreliggande förslag till predikotexter ur gamla testamentet för kyrkoårets sön- och helgdagar:

Ringgren, K. V. Helmer, professor, *ordförande*

Andersson, Torsten N., kyrkoherde

Lindhagen, Curt E., lektor

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

De sakkunniga har under tiden december 1969—juni 1970 hållit två sammanträden.

De sakkunniga har den 3 juni 1970 avgett betänkandet "Översyn av predikotexter ur gamla testamentet för kyrkoårets sön- och helgdagar" (Stencil U 1970: 9).

Uppdraget är därmed slutfört.

8. Organisationskommittén (U 1970: 58) för dialekt- och ortnamnsarkiven m. m.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 mars 1970 med uppgift att förbereda åtgärder föranledda av den i propositionen 1970: 46 föreslagna ändrade formen för ledningen av dialekt- och ortnamnsarkiven samt ombildningen av svenskt visarkiv till en statlig myndighet:

Kromnow, E. Åke, riksarkivarie, *ordförande*

Bengtsson, L. Ingmar O., professor

Dahlstedt, Karl-Hampus, professor

Sönnerlind, Kerstin I., avdelningsdirektör

Ulné, John O., undervisningsråd

Sekreterare:

Jacobsson, A. Torvald, avdelningsdirektör

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Kommittén har hållit fyra sammanträden under tiden 20 mars—30 juni 1970.

Arbetsgrupper inom kommittén har dessutom haft ett flertal sammanträden. Ordföranden och sekreteraren har besökt de av organisationen berörda arkiven. Flera överläggningar med arkivcheferna har ägt rum.

Förslag till instruktion och regleringsbrev för den nya myndigheten har avlämnats till Kungl. Maj:t den 6 maj 1970.

Förslag till arbetsordning m. m. har överlämnats till den nya myndigheten den 30 juni 1970.

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971**9. Tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté (1945: 30)**

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 12 augusti 1944:

Woxén, Ragnar, generaldirektör, professor, *ordförande*

Ahrbom, Nils O., f. d. professor

Alexanderson, K. Erik, lagman, f. d. led. av I kamm.

Borg, L. Göran, professor, rektor

Näsström, Emil E., f. d. kommunaldirektör, f. d. led. av I kamm.

Smith, A. Åke, planeringsdirektör

Österberg, David V., professor

Arkitekt:

Henriksson, Gunnar A., f. d. professor

Sekreterare och kassaförvaltare:

Norrman, Lars-Olof, avdelningsdirektör

Lokal: Tekniska högskolan i Stockholm, Fack, 100 44 Stockholm 70,
tel. växel 23 65 20

Direktiven för kommittén, se 1945: I E 30 och 1947: I E 21: instruktion den 20 juni 1946.

Kungl. Maj:t har den 4 september 1970 dels uppdragit åt kommittén att utföra ny- och ombyggnad för sektion V vid högskolan, dels föreskrivit att kommitténs uppdrag skall upphöra sedan dess arbete med nämnda ny- och ombyggnad slutförts. På kommittén hittills ankommande lokalplanering samt planering och upphandling av inredning m. m. skall föras över till byggnadsstyrelsen i den ordning varom kommittén och styrelsen kommer överens.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

10. Utredningen (E 1962: 41) rörande sjukgymnastutbildningen

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 februari 1961 för att utreda frågan om ökad utbildning av sjukgymnaster och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 22 mars 1961):

Sjöstrand, O. Torgny, professor

Lokal: Kliniskt fysiologiska avdelningen, Karolinska sjukhuset, Stockholm, tel. växel 34 05 00

Direktiven för utredningen, se 1962: I E 41 och 1965: I E 37.

För att utredningen skall kunna fullföljas krävs erfarenhet av sjukgymnastutbildning av synskadade. Kungl. Maj:t har den 12 december 1969 medgivit att försöksverksamhet med utbildning av synskadade

studerande får bedrivas vid sjukgymnastinstitutet i Stockholm. De synskadade skall följa den ordinarie undervisningen vid institutet men får genom arbetsmarknadsstyrelsens försorg en handledare till sitt förflögande.

I avvaktan på resultatet av ifrågavarande utbildning vilar utredningen.

11. *Konsertbyråutredningen (E 1963: 45)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 maj 1962 med uppdrag att utreda frågan om inrättandet av en statlig konsertbyrå och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 7 juni 1962):

Nordmark, Hans A., direktör, *ordförande* (t. o. m. den 19 januari 1970)
Pålsson, E. Roland, departementsråd, *ordförande* (fr. o. m. den 20 januari 1970)

Andersson, Freddy V. E., förbundsordförande

Hahn, Gunnar A., kapellmästare

Malmgren, Allan B., studieombudsman

Poppius, Hans D., byråchef

Tegen, Martin, docent

Experter:

Bauer, Sven Harald, advokat

Brandel, Åke, redaktör

Forsström, Gösta E. A., sekreterare

Hellquist, Per-Anders, redaktör

Hähnel, Folke, redaktör

Lannegren, Göran, fil. kand. (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Ljungberg, Lennart, civilingenjör

Ljungman, Seve K. B., professor

Reimers, Lennart, direktör

Wallin, Nils L., direktör

Wallner, Bo, lektor

Wirén, Karl-Gunnar, intendent

Sekreterare:

Johansson, Nils J. O., fil. kand.

Lokal: Svensksundsvägen 2, 111 49 Stockholm, tel. 20 53 87 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1963: I E 45.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fem sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

12. Utredningen (E 1965: 51) rörande lärarnas arbetsförhållanden

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 april 1964 för att utreda lärarnas arbetsförhållanden m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 11 april 1964):

Ohlsson, P. T. Ingvar, generaldirektör, *ordförande*
 Alfredsson, Karl-Erik N., förbundsjurist
 Björinder, Henry K. E., sekreterare
 Bodell, Karl G., skolinspektör, tillika *sekreterare*
 Eriksson, B. Sune, sekreterare
 Hellers, P. A. Hans, förbundsordförande
 Nord, B. Ingemar, avdelningschef (t. o. m. den 28 maj 1970)
 Sandberg, A. Birger, t.f. förhandlingsdirektör
 Tylén, Halward, rektor

Experter:

Almefelt, Paul V., byråchef
 Björk, John G. T., rektor
 Heimklo, K. Julius M., rektor
 Karlin, Bengt G., organisationsdirektör
 Rapaport, Edmund, byråchef
 Svensson, Nils-Eric, byråchef

Lokal: Statistiska centralbyrån, Fack, 102 50 Stockholm 27, tel. växel 63 05 60

Direktiven för utredningen, se 1965: I E 51.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit åtta sammanträden samt gruppsammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

13. Svenska ESRO-kommittén (U 1970: 20)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 april 1964 för att vara svenskt kontaktorgan med Organisationen för europeisk rymdforskning (ESRO) m. m.:

Stiernstedt, K. Jan T., expeditjonschef, *ordförande*
 Bolin, Bert R. J., professor
 Eckerberg, Lennart, departementssekreterare
 Engström, Arne V., professor
 Hultqvist, Bengt, professor
 Håkansson, Hans, departementsråd
 Jacobaeus, Christian, tekn. dr
 Sanell, P. Åke, kansliråd (fr. o. m. den 1 mars 1970)

Experter:

Aldestam, N. Arne, t. f. statssekreterare (t. o. m. den 29 april 1970)
 Erstam, Sven-Erik, länspolischef

Fälthammar, Carl-Gunne, bitr. professor (fr. o. m. den 1 april 1970)

Granström, Folke, stadsombudsman

Lewin, Saul, överingenjör

Lindgren, Stig, docent (fr. o. m. den 1 april 1970)

Mueller, Jöran, rättschef (t. o. m. den 31 mars 1970)

Rey, Lars, civilingenjör

Sanmark, P. Arvid L., hovrättsassessor (fr. o. m. den 1 april 1970)

Tell, Björn V., överbibliotekarie (fr. o. m. den 1 april 1970)

Sekreterare:

Holmberg, Bo, civilekonom

Lokal: Svartmangatan 9, 111 29 Stockholm, tel. 10 01 88

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fem sammanträden. Därför har kommitténs arbetsgrupper hållit 18 sammanträden. Vidare har vissa av kommitténs ledamöter och experter deltagit i sammanträden med ESRO:s råd, kommittéer för administrativa och finansiella frågor, vetenskapliga och tekniska frågor samt vissa ad hoc kommittéer, sammanlagt 19 sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

14. Lokal- och utrustningsprogramkommittéerna (E 1965: 54) för universitet och högskolor (LUP-kommittéerna)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1964 för att utarbeta lokalprogram och utrustningsprogram för universitet och högskolor (se Post- och Inrikes tidn. den 21 juli 1964):

LUP-kommittén för Uppsala

Wijkman, E. Gunnar B., universitetsråd, *ordförande*

Carlsson, Jan, fil. stud. (fr. o. m. den 1 december 1970)

Eriksson, Gunnar S. I., förste fotograf

Lindquist, B. Rune L., byråchef

Lindstrand, Leif, byggnadsråd

Moll, Olof G., byråchef, tillika *huvudsekreterare*

Rydén, Jan E., avdelningschef

Vindevåg, Leif A. S., pol. stud. (t. o. m. den 30 november 1970)

Experter:

Dahlbom, J. Rickard, professor

Öbrink, Karl Johan, bitr. professor

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sju sammanträden.

LUP-kommittén för Lund

Hammar, Stig H., universitetsråd, *ordförande*
Broberg, K. Bertram, professor
Fagerholm, Per Anders L., fil. kand.
Hellgren, Bertil G., maskinist
Juthagen, Leif R., avdelningsdirektör
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Moll, Olof G., byråchef, tillika *huvudsekreterare*
Rydén, Jan E., avdelningschef

Experter:

Borgström, E. Bengt G., professor
Fronaeus, Sture A., professor
Gralén, Nils G. J., professor, rektor
Sunner, Stig A., professor

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sju sammanträden.

LUP-kommittén för Göteborg

Engelmark, Bo E., professor, rektor, *ordförande*
Andersson, Lennart O., fil. stud. (fr. o. m. den 1 juli 1970)
Juthagen, Leif R., avdelningsdirektör
Lindquist, R. Rune L., byråchef
Moll, Olof G., byråchef, tillika *huvudsekreterare*
Ottosson, Karl-Göran, fil. stud. (t. o. m. den 30 juni 1970)
Rydén, Jan E., avdelningschef
Thun, K. Ragnar, byråchef
Wemminger, Lars V., forskningsingenjör

Experter:

Careborg, Lars-Olof, byrådirektör
Grönfors, Kurt G. W., professor, rektor
Kihlman, K. Herbert, byrådirektör
Lysell, E. G. S. Lennart, professor
Markén, Karl-Erik, bitr. professor

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sex sammanträden.

LUP-kommittén för Stockholm

Woxén, Ragnar, generaldirektör, professor, *ordförande*
Bergström, K. Sune D., professor
Borg, Göran, professor (fr. o. m. den 1 mars 1970)
Henriksson, Gunnar A., f. d. professor (t. o. m. den 28 februari 1970)
Eklund, K. Ronnie, jur. stud. (fr. o. m. den 1 juli 1970)
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Lindstrand, Leif, byggnadsråd

Moll, Olof G., byråchef, tillika *huvudsekreterare*
 Norberg, Dag L., professor, rektor
 Rydén, Jan E., avdelningschef
 Sundqvist, Gustaf Adolf, intendent
 Wolrath, Björn G., fil. kand. (t. o. m. den 30 juni 1970)

Expert:

Kierkegaard, C. Peder J. H., professor

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sju sammanträden.

LUP-kommittén för Umeå

Paul, Karl-Gustav, professor, rektor, *ordförande*
 Fors, Sixten R., byråchef
 Hjalmarsson, Leif R., pol. stud. (t. o. m. den 30 juni 1970)
 Lindstrand, Leif, byggnadsråd
 Moll, Olof G., byråchef, tillika *huvudsekreterare*
 Nordlander, N. Arne, universitetslektor
 Rydén, Jan E., avdelningschef

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fem sammanträden.

LUP-kommittén för Linköping

Almefelt, Paul V., byråchef, *ordförande*
 Backer, Nils, forskningsingenjör
 Karlsson, K. Ove, teknolog
 Lindquist, B. Rune L., byråchef
 Lindstrand, Leif, byggnadsråd
 Moll, Olof G., byråchef, tillika *huvudsekreterare*
 Rydén, Jan E., avdelningschef

Kommittén har under tiden juli—oktober 1970 hållit två sammanträden.

Samarbetsnämnden för LUP-kommittéerna

Woxén, Ragnar, generaldirektör, professor, *ordförande*
 Almefelt, Paul V., byråchef (fr. o. m. den 1 juli 1970)
 Berg, Christer G., teknolog (t. o. m. den 30 juni 1970)
 Hammar, Stig H., universitetsråd
 Hultin, S. Erland V., forskningsassistent
 Ingelmark, Bo E., professor, rektor
 Ottosson, Karl-Göran, fil. stud. (fr. o. m. den 1 juli 1970)
 Paul, Karl-Gustav, professor, rektor
 Törnquist, Harry E., byggnadsråd
 Wijkman, E. Gunnar B., universitetsråd

Experter:

Andersson, A. Owen, tekn. lic.
Dahlin, N. Åke S., överingenjör
Ekblad, Carl-Rickard E., verkstadsöveringenjör
Fors, Sixten R., byråchef
Kull, Karl-Erik, veterinär
Lüning, Karl Gustav T. G., professor
Wiklund, Oscar E., byrådirektör

Sekreterare:

Moll, Olof G., byråchef
Biträdande sekreterare åt kommittéerna och samarbetsnämnden:
Johnsson, Roland G., byrådirektör
Lindfors, Leif V., fil. kand. (fr. o. m. den 1 augusti 1970)
Lundblad, E. A. J. Thomas, byrådirektör (t. o. m. den 7 juni 1970)
Nygren, Jan B., avdelningsdirektör
Tsai, Helve, byråsekreterare (t. o. m. den 30 juni 1970)
Wolrath, E. Birgitta, fil. kand. (fr. o. m. den 16 januari 1970)

Lokal: Wenner-Gren Center, Box 23025, 104 35 Stockholm 23, tel. växel 15 04 45.

Direktiven för utredningen, se 1965: 54.

Samarbetsnämnden har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Kommittéernas och nämndens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

15. *Utredningen (E 1965: 55) rörande sexual- och samlevnadsfrågor i undervisnings- och upplysningsarbetet*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 9 oktober 1964 för att överväga och framlägga förslag rörande *dels* sexualundervisningens och sexualupplysningens omfattning, innehåll och mål, *dels* åtgärder till förbättrande av undervisningen och upplysningsverksamheten (inriktad på skolans åldersstadier) på ifrågavarande område:

Lund, Ragnar F., f. d. undervisningsråd, *ordförande* (t. o. m. den 9 mars 1970)

Andersson, Leif, kansliråd, *ordförande* (fr. o. m. den 10 mars 1970)

Bergström-Walan, Maj-Briht, fil. lic.

Boëthius, Carl Gustaf, fil. mag., tillika *huvudsekreterare*

Granstrand, Rolf, fil. stud.

Heeger, Birgitte, fil. kand.

Ottersen, J. Ottar, studierektor

Rodhe, Gösta, skolöverläkare

Sjövall, Thorsten, leg. läkare

Wickbom, Torsten A., rektor

Experter:

Aronsson, Harry, docent
 Bromsjö, Birger, docent
 Granér, Rolf, studerande
 du Rietz, Lars, studierektor
 Meurling, Karl, studierektor
 Svensson, Sven, lektor
 Åberg, Gertrud, småskollärare

Bitr. sekreterare:

Marén, Lars Å., departementssekreterare (fr. o. m. den 20 april 1970)

Lokal: Svartmangatan 9, 111 29 Stockholm, tel. 21 59 27, 21 56 24.

Direktiven för utredningen har angetts i kungl. brev den 9 oktober 1964.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit femton sammanträden.

Under år 1970 har delundersökningar färdigställts om "Sexualkunskapen på grundskolans låg- och mellanstadier. Lärarenkät" (SOU 1970: 39) och "Sexual- och samlevnadsundervisning vid folkhögskolorna. Lärarenkät" (Stencil U 1970: 21).

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

16. 1965 års musei- och utställningssakkunniga (E 1966: 52) (Mus 65)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 mars 1965 för att utreda frågor rörande museiväsendet och verksamhet med riksutställningar m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 29 april 1965 och den 30 mars 1967):

Holm, J. Lennart, generaldirektör, *ordförande*
 Biörnstad, Margareta, antikvarie
 Hubendick, Bengt L., museichef
 Hultén, Karl Gunnar, museidirektör
 Jerdenius, K. Elof, organisationsdirektör
 Lagercrantz, Bo U., stadsantikvarie
 Meyerson, K. Åke W., överintendent, tillika *huvudsekreterare*
 Noreen, Sven E., landsantikvarie
 Ullberger, Kurt, konstnär
 Westin, Gunnar A. E., landsantikvarie

Experter:

Bergengren, Bengt Göran, intendent
 Ekblad, S. Gunnar, hovrättslagman
 Linn, Björn G., avdelningsdirektör
 Amer, Maj Britt, avdelningsdirektör (fr. o. m. den 15 januari 1970)

Bitr. sekreterare:

Hedqvist, Eric H., intendent

Hjorth, Jan L. S., byrådirektör
 Holmquist, Bengt M., 1:e intendent
 Unnerbäck, K. E. Eyvind, antikvarie

Lokal: Livrustkammaren, 115 21 Stockholm, tel. 62 01 16 (Meyerson),
 Gumshornsgatan 6, 1 tr., 114 60 Stockholm, tel. 61 83 48 (Hedqvist),
 61 83 09 (Unnerbäck), Riksutställningar, Sandhamnsgatan 63, 115 28
 Stockholm, tel. växel 63 51 80 (Westin, Hjorth och Holmquist)

De *ursprungliga direktiven* för utredningen, se 1966: E 52. *Tilläggsdi-*
rektiv, se 1968: 30.

De sakkunniga har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit
 tio sammanträden. Dessutom har särskilda expertgrupper inom utred-
 ningen sammanträtt tio gånger.

Försöksverksamheten med riksutställningar av konst och kultur- och
 naturhistoriska föremål har fortsatt och utbyggt. Budgetåret 1970/71
 disponerar de sakkunniga 4 075 000 kr. för ändamålet ur riksstatsansla-
 get Bidrag till särskilda kulturella ändamål. Fr. o. m. budgetåret 1969/
 70 bedriver de sakkunniga också — i samarbete med Folkrorelsernas
 konstfrämjande — försöksverksamhet med försäljning av konst i Stock-
 holm och i Örebro län. Budgetåret 1970/71 disponerar de sakkunniga
 375 000 kr. för detta ändamål ur nyssnämnda anslag.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1971.

17. Läromedelsutredningen (E 1967: 50)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 januari 1966
 för att utreda frågan om produktion och granskning av läroböcker och
 andra pedagogiska hjälpmedel m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 5
 april 1966):

Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av riksdagen, *ordförande*

Beckman, K. Birger, direktör

Dahlbom, Bengt S., avdelningsdirektör

Furubo, Jan-Eric, fil. stud.

Kärnek, Ruth I. C., landstingsråd

Ringborg, S. Erland, avdelningsdirektör

Experter:

Bengtson, Sture C., bitr. skoldirektör

Henrysson, Sten, professor

Holmström, Lars-Gunnar, docent

Härnqvist, Kjell, professor

Höglund, E. Olov, byrådirektör

Hölne, Karl-Vilhelm, förlagschef (fr. o. m. den 1 januari 1971)

Magnusson, Ingela A., forskningsassistent (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Nordén, Bengt, forskningsassistent (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Stencrantz, Annika B., forskningsassistent (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Svensson, Nils-Eric, byråchef

Wallin, Erik C., docent

Sekreterare:

Englund, David, utbildningsledare (fr. o. m. den 1 januari 1971)

Hölne, Karl-Vilhelm, förlagschef (t. o. m. den 31 december 1970)

Bitr. sekreterare:

Furestedt, Karl E., fil. kand.

Lokal: Svartmangatan 9, 3 tr., 111 29 Stockholm, tel. 20 97 94 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1967: E 50.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 16 sammanträden.

Kommittén har den 18 mars 1970 avgett betänkandet "Fria läromedel" (SOU 1970: 10).

Kommittén avser att i början av 1971 lägga fram ett betänkande om produktutveckling på läromedelsområdet.

Återstående uppgifter för kommittén är frågor rörande produktion, distribution och inköp av läromedel.

På Kungl. Maj:ts uppdrag undersöker statens pris- och kartellnämnd läromedelsmarknaden åt utredningen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

18. Sakkunniga (E 1967: 53) för beredning av frågor rörande upprättande av storaccelerator

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 juni 1966 för att bereda frågor rörande upprättande av storaccelerator:

Sandgren, C. Lennart, statssekreterare, *ordförande*

Brising, Lars H., direktör

Ekspong, A. Gösta, professor

Engström, Arne V., professor

Funke, Gösta W., fil. dr

Lemne, Mats H., landshövding

Sanell, P. Åke, kansliråd

Stiernstedt, K. Jan T., expeditionschef

Lokal: Utbildningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

De sakkunniga har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit två sammanträden.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1971.

19. Reklamutredningen (K 1967: 43)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 oktober 1966 för att utreda reklamens verkningar med särskild hänsyn till reklamsändningar i televisionen (se Post- och Inrikes tidn. den 9 november 1966):

Hörjel, Nils J., generaldirektör, *ordförande*

Andersson, Karin, förbundssekreterare, ledamot av riksdagen

Blidfors, T. E. Johannes, seminarielärare, f. d. led. av II kamm.

Gerentz, Sven T., chefredaktör

Hasslev, Nils-Olov F., statssekreterare

Hellsten, Sven T., direktör (t. o. m. den 23 september 1970)

Johnson, Lars G., direktör (fr. o. m. den 24 september 1970)

Lindqvist, Sven O., författare

Pagmar, Sten G. D., direktör (t. o. m. den 7 september 1970)

Wallberg, Ursula, förste forskningssekreterare

Wiege, Lars B., direktör (fr. o. m. den 8 september 1970)

Winqwist, Carl-Henrik, direktör

Wärneryd, Karl-Erik, professor

Experter:

Albinsson, N. Göran, direktör

Elm, Torsten J. W., byråchef

Friberg, Karl-Erik B., aktuarie

Gustafsson, Karl-Erik, ekon. lic.

Hagberg, Carl-Lennart, kammarrättsassessor

Hjorth, Lars E. A., departementssekreterare (fr. o. m. den 15 augusti 1970)

Lindhoff, B. Håkan, civilekonom

Lindskog, Nils-Petter, direktör

Ortmark, Åke H., civilekonom

Sundström, S. Åke A., fil. kand.

Tengelin, Sten E., direktör

Åberg, Carl Johan, byråchef

Sekreterare:

Sarman, Arthur H., fil. lic.

Eisler, Hans M., civilekonom (fr. o. m. den 1 april 1970)

Lokal: Postbanken, Drottninggatan 89, 105 05 Stockholm, tel. växel 23 65 00

Direktiven för utredningen, se 1967: K 43.

Under januari—oktober 1970 har utredningen haft tretton sammanträden och de sju arbetsgrupperna tjugosex sammanträden. I maj 1970 publicerade utredningen det preliminära resultatet av en större statistisk undersökning. Den redovisas i två promemorior rubricerade "Reklamkostnaderna i Sverige" och "Preliminär redovisning av reklamkostnadernas storlek i Sverige 1965—1967" (Stencil).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

20. *Kommittén (U 1968: 44) för television och radio i utbildningen (TRU-kommittén)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 februari 1967 för försöksverksamhet med television och radio i utbildningsväsendet (se Post- och Inrikes tidn. den 7 mars 1967):

Edenman, Ragnar H. L., landshövding, *ordförande*

Borg, L. Göran, professor, rektor

Holmström, Lars-Gunnar, docent

Lundgren, Rolf A., direktör

Lundgren, Stig G., byrådirektör

Orring, Jonas A., generaldirektör

Persson, Henry A., sekreterare

Sohlman, Ragnar W. A. R., departementsråd

Experter:

Ag, Lars E., direktör

Ahlström, Bengt, avdelningsdirektör

Ahlström, Karl-Georg J., professor

Alm, Jan, med. kand.

Almfelt, Paul V., byråchef (fr. o. m. den 15 juni 1970)

Almqvist, Gert, tekn. lic.

Andersson, Bengt Joel, professor

Bergström, Willy, universitetslektor

Block, A. Eskil, tekn. lic.

Breitholtz, Axel, skolradiochef (fr. o. m. den 15 juni 1970)

Broberg, K. Bertram, professor

Brody, Sam, professor

Brunzell, Frans-Olof, studierektor, *försöksledare*

Bylund, B. Erik M., professor

Böttiger, Lars-Erik, docent

Carlsson, A. Janne, professor

Cedergren, Ebba L. C., professor

Colding, Bertil, professor

Dahlbom, Bengt S., avdelningsdirektör (fr. o. m. den 15 juni 1970)

Eliasson, H. Torsten Y., lektor

Enander, Bengt N., professor

Eriksson, Ejnar K. G., docent (fr. o. m. den 9 juli 1970)

Fris, Ann-Margret, studierektor, *försöksledare*

Grant, N. Gunnar, docent

Grüting, Britt M., departementssekreterare

Gustavsson, Kurt, ingenjör (t. o. m. den 8 juli 1970)

Hagander, Sten I., avdelningsdirektör

Hallendorff, C. J. Herman, professor

Hammar, Carl-Filip, revisionsdirektör (fr. o. m. den 1 oktober 1970)

Hammar, Thomas, docent
Hammarberg, Peter, rektor
Hellström, Emil, undervisningsråd
Henrysson, Sten, professor
Hermansson, Hartwig V., rektor
Holmberg, Bengt R., professor
Hägg, Ingemund, universitetslektor
Ingelstam, Erik P. G., professor
Ingelstam, Lars E., bitr. professor
Johansson, K. Gunnar E., professor
Johansson, K. Inge, studierektor
Krantz, Paul Olof, byrådirektör
Lagerwall, S. Y. Torbjörn, universitetslektor
Larsson, Gösta, sekreterare (fr. o. m. den 15 juni 1970)
Larsson, Hans, byrådirektör (fr. o. m. den 15 juni 1970)
Lindquist, C. Bertil J., professor
Lukkari, Bror, utredningschef (fr. o. m. den 15 juni 1970)
Lundh, Jan-Henrik, studierektor, *chef för produktionsenheten*
Markesjö, A. Gunnar, universitetslektor
Molander, Stig, förste byråingenjör (t. o. m. den 8 juli 1970)
Nauckhoff, Per, fil. kand.
Nilsson, Jan, civilingenjör, *försöksledare*
Otteblad, S. I. Arne, universitetslektor
Petri, Ingemar, byrådirektör, *försöksledare*
Poppius, Ulla, kanslichef (fr. o. m. den 15 juni 1970)
Regolo, Margit, redaktör
von Rosen, Erik, överläkare
Rådström, Hans V., professor (avliden den 5 november 1970)
Schedvin, Sven-Olof, lektor
Schyl-Bjurman, Gertrud, fil. kand.
Stenbäck, Manne, redaktör
Stoye, Peter C. J., civilingenjör, civilekonom
Ström, Gunnar O. F., professor
Sundberg, Nore, civilekonom (fr. o. m. den 15 juni 1970)
Svahn, Olov E., professor
Svensson, Nils-Eric, byråchef
Thorsell, Siv M., fil. kand.
Törnqvist, Gunnar E., professor
Wahlgren, Ivan, revisionsdirektör (fr. o. m. den 15 juni 1970)
Vestlund, A. Gustaf, undervisningsråd
Wennström, K. Gunnar, medicinalråd
Wretmark, Gerdt, överläkare
Zackrisson, Uno, universitetslektor
Åkerlind, Lars E. K., universitetslektor

Aström, Karl Johan, professor

Huvudsekreterare:

Bohlin, Erland, lektor (fr. o. m. den 1 oktober 1970)

Hammar, Carl-Filip, revisionsdirektör (t. o. m. den 30 september 1970)

Bitr. sekreterare:

Bohlin, Erland, lektor (fr. o. m. den 1 mars 1970 t. o. m. den 30 september 1970)

Lokal: Stockholmsvägen 30, 182 71 Stocksund, tel. växel 85 04 20

Direktiven för utredningen, se 1967: E 44.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sju sammanträden. Därför har kommitténs expertgrupper hållit 29 sammanträden. Vidare har ett stort antal sammanträden hållits med tillfälligt anlitad expertis i planeringsgrupper m. m.

Kommitténs arbete har avsett planering, produktion av program och annat kursmaterial och försöksverksamhet med viss del av det producerade materialet i enlighet med av Kungl. Maj:t fastställd produktionsplan. Studiokapaciteten vid kommitténs produktionsenhet i Stocksund medger inspelning av bl. a. ca 500 tv-program per år. Budgetåret 1970/71 disponerar kommittén för sin verksamhet 10 580 000 kr. ur reservationsanslaget Viss utbildning via radio och television m. m. Kungl. Maj:t har den 4 september 1970 fastställt produktionsplan för budgetåret 1970/71.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

21. *Pedagogikutredningen (U 1968: 47) (PU)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 april 1967 för att utreda frågan om samordning och arbetsfördelning mellan pedagogiska institutioner inom lärarhögskolor och universitet m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 16 maj 1967):

Sandgren, C. Lennart, statssekreterare, *ordförande*

Berg, C. G. Håkan, byråchef

Härnqvist, Kjell, professor

Stukát, Karl-Gustaf, professor

Svensson, Nils-Eric, byråchef

Experter:

Ardö, Paul A. E., lektor

Askling, Berit, fil. lic.

Bongenhielm, Per I. F:son, konsulent (fr. o. m. den 21 juli 1970)

Dahllöf, Urban S., docent

Eliasson, H. Torsten Y., lektor

Ellegård, H. Alvar, professor

Gjöthlén, Alf, byråchef

Höglund, Bengt A., assistent

Klasson, K. Alger, assistent
Lalander, Nils, redaktör
Lindell, N. J. Ebbe, extra laborator
Wallin, Erik, docent

Sekreterare:

Gran, J. Bertil, lektor

Lokal: Lärarhögskolans pedagogiska institution, Ystadvägen 17,
214 30 Malmö, tel. 040/96 20 40, växel 040/867 00

Direktiven för utredningen, se 1968: 47.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sex sammanträden.

Kommittén har den 27 april 1970 avgett betänkandet "Pedagogisk utbildning och forskning" (SOU 1970: 22).

Utredningen fortsätter sitt arbete i vad avser vuxenpedagogiska frågor. Betänkande avseende denna återstående del av utredningsuppdraget beräknas kunna avlämnas i början av år 1971.

22. Dataarkiveringskommittén (U 1968: 48)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1967 att utreda arkivfrågorna för den moderna informationsbehandlings databärare m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 6 oktober 1967):

Kromnow, E. Åke, riksarkivarie, *ordförande*

Berglund, K. Gustaf, produktionschef

Frank, S. Torsten, organisationsdirektör

Holmberg, Erik G., hovrättsråd

Experter:

Cnattingius, Claes M., bibliotekarie

Grage, Elsa-Britta, fil. lic.

Lagerqvist, Åke, byrådirektör

Sekreterare:

Haverling, Sven G. I., förste arkivarie

Bitr. sekreterare:

Brunnberg, R. K. Charlotte, departementssekreterare

Lokal: Riksarkivet, Fyrverkarbacken 13—17, 112 60 Stockholm, tel.
54 02 00

Direktiven för utredningen, se 1968: U 42.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sju sammanträden.

Kommittén har under år 1970 i samarbete med statens provningsanstalt prövat arkivbeständighet hos mikrofilm och magnetband.

Kommittén räknar med att under år 1971 avge ett delbetänkande om arkivering av bild- och ljudupptagningar hos Sveriges Radio m. fl. institutioner.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

23. *Sakkunniga (U 1968: 49) för förhandling om avtalsreglering av upphovsrättsliga frågor på undervisningsområdet (AUU-sakkunniga)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1967 med uppgift att förhandla om en avtalsreglering av de upphovsrättsliga frågorna på undervisningsområdet:

Hesser, S. C. E. Torwald, justitieråd, *ordförande*

Bergström, Svante B., professor

Experter:

Ahlström, Bengt, avdelningsdirektör

Dahlbom, Bengt S., avdelningsdirektör

Landström, Sten-Sture, direktör

Sandberg, A. Birger, t.f. förhandlingsdirektör

Sekreterare:

Grüting, Britt M., departementssekreterare (fr. o. m. den 1 februari 1970)

Lokal: Högsta domstolen, Riddarhustorget 8, 111 28 Stockholm 2, tel. 23 67 20 (ordföranden)

Direktiv för de sakkunniga har icke utfärdats.

De sakkunniga har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit åtta sammanträden.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1971.

24. *Konstnärsutbildningssakkunniga (U 1968: 52) (KUS)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 september 1967 för utredning av konstnärsutbildningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 12 september 1967):

Lindblom, Paul, rikskonsertchef, *ordförande*

Acking, Carl-Axel, professor

Bergman, Hans R., studerande

Brunnberg, Hans A., professor

Larsson, Mårten J., arkitekt SAR

Linde, Ulf H., professor

Meyerson, K. Åke W., överintendent

Nemes, Endre, professor

Persson, Sigurd F., ädelsmed

von Schantz, K. Philip G., professor

Experter:

Bohman, Jan A., grafiker

Hallström, Björn H., fil. lic.

Lindgren-Fridell, A. Marita G., fil. lic., 1:e intendent

Myrenberg, Bo K. M., arkitekt SAR

Myrenberg, Lars E. T., arkitekt SAR

Nilsson, I. Pål-Nils, fotograf

Wahrby, Hans O., fortbildningsledare

Sekreterare:

Johanson, Nils J. O., fil. kand.

Bitr. sekreterare:

Erikson, M. Birgitta, kanslist

Jansson, Björn S., fil. kand.

Lokal: Svensksundsvägen 2, 111 49 Stockholm, tel. 20 53 87 (sekreterare), 11 88 72 (bitr. sekreterare)

Utredningens *direktiv*, se 1968: U 52.

Tilläggsdirektiv, se 1969: U 41.

De sakkunniga har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 23 sammanträden. Dessutom har ett tjugotal sammanträden hållits av arbetsgrupper inom de sakkunniga.

De sakkunniga har den 12 november 1970 avlämnat sitt huvudbetänkande, "Högskolor för konstnärlig utbildning" (SOU 1970: 66).

De sakkunniga beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

25. *Organisationskommittén (U 1968: 54) för behandling av vissa frågor rörande jordbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens skolor*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 september 1967 med uppdrag dels att överväga de organisatoriska m. fl. frågor, som sammanhänger med ett införande av jordbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens yrkesskolor under skolöverstyrelsens och länskolnämndernas insyn, dels att i avvaktan på beslut i tillsynsfrågan fungera som samordnande organ vad gäller skolöverstyrelsens, lantbruksstyrelsens och skogsstyrelsens planering främst i frågor som gäller läroplansarbetet och skolbygget:

Gårdstedt, H. Birger, skolråd, *ordförande*

Arnell, Anders, avdelningsdirektör

Ericsson, K. Gösta, byråchef

Experter:

Enander, Karl-Göran, rektor

Folkmarson, James A., länskolinspektör

Hallin, Ingmar, lektor (fr. o. m. den 1 november 1969)

Nordin, Gösta, undervisningsråd

Sekreterare:

Jonsson, Kjell I., byrådirektör

Lokal: Skolöverstyrelsen, Fack, 104 22 Stockholm 22, tel. växel 22 70 00

I proposition angående huvudmannaskapet för mellanskolan (prop. 1970: 4) har vederbörande departementschef anmält, att det ankommer

på kommittén att närmare utreda personalfrågor för jordbrukets och skogsbrukets yrkesskolor.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 18 sammanträden.

Kommittén har under år 1970 avlämnat dels förslag angående läroplaner för de linjer och kurser, som på jordbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnärings områden berörs av gymnasieskolreformen, dels betänkande med förslag rörande organisation m. m. för skolverkets tillsyn över yrkesutbildningen inom lantbruk och skogsbruk (Stencil U 1970: 3), dels petita för utbildning inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring budgetåret 1971/72.

Under första halvåret 1971 beräknas kommittén avlämna dels ett betänkande rörande lokalisering av lantbruks-, lantbruksskolor, dels förslag angående skolledning och personalfrågor för ifrågavarande skolor, dels förslag angående vissa administrativa och organisatoriska frågor och övergångsordningar i anledning av berörda skolors samordning med gymnasieskolan.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1971.

26. 1968 års kyrkohandbokskommitté (U 1969: 44)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 mars 1968 för att inom utbildningsdepartementet biträda med revidering av den Svenska kyrkohandboken och övriga kyrkans böcker i den mån de kan beröras av en handboksrevision:

Askmark, K. F. Ragnar, biskop, *ordförande*

Andrén, Åke, professor

Edwall, Pehr A. R., kontraktsprost

Göransson, Harald O., musikdirektör

Hallqvist, Britt G., författare

Experter:

Eckerdal, Lars H., docent

Gerhardsson, Birger, professor (fr. o. m. den 29 juni 1970)

Gustafsson, Berndt G. E., docent (fr. o. m. den 29 juni 1970)

Holte, K. Ragnar, professor

Ljungdahl, Olle, domkyrkoorganist (fr. o. m. den 5 febr. 1970)

Molde, Bertil, docent (fr. o. m. den 29 juni 1970)

Nilsson, Torsten, musikdirektör (fr. o. m. den 5 febr. 1970)

Simonsson, Tord L. W., kyrkoherde

Sekreterare:

Ahrén, Per-Olov A., docent

Lokal: Trastvägen 22, Uppåkra, 222 48 Lund, tel. 040/46 48 60 (sekreteraren)

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fem sammanträden, företagit en studieresa till Holland samt anordnat en tvådagarskonferens om den liturgiska försöksverksamheten. På kommitténs vägnar har sekreteraren deltagit i två sammanträden med Nordisk kommitté för revision av kyrkoårets texter.

Kommittén har den 27 januari 1970 avgivit särskilt betänkande angående icke prästvigds medverkan vid nattvardsdistributionen (Stencil U 1970: 2).

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

27. 1968 års utbildningsutredning (U 1969: 47)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 april 1968 för utredning rörande den fortsatta planeringen av det eftergymnasiala utbildningssystemet m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 11 maj 1968):

Sandgren, C. Lennart, statssekreterare, *ordförande*

Löwbeer, Hans, universitetskansler

Olsson, S. O. Bertil, generaldirektör

Orring, Jonas A., generaldirektör

Experter:

Referensgrupper:

Företrädare för de politiska partierna

Dahl, R. Birgitta, förste byråsekreterare, led. av riksdagen

Fiskesjö, Bertil A. N., universitetslektor (fr. o. m. den 26 november 1970)

Gustavsson, Bengt T., ombudsman, led. av riksdagen

Larsson, L. Thorsten, lantbrukare, led. av riksdagen (t. o. m. den 25 november 1970)

Nordstrandh, Ove H., lektor, led. av riksdagen

Svensson, J. Erik O., disponent

Tham, Carl C. W., partisekreterare

Företrädare för utbildningsväsendet

Flink, A-B. Christina, studerande (fr. o. m. den 27 augusti 1970)

Gralén, Nils G. J., professor, rektor

Hallberg, Per Åke, jur. stud. (t. o. m. den 10 februari 1970)

Jacobson, Bengt A., länskolinspektör (t. o. m. den 31 oktober 1970)

Johansson, K. Inge, studierektor

Kolk, Jaan, studerande (t. o. m. den 29 maj 1970)

Lindström, S. Åke, fil. stud. (fr. o. m. den 10 februari 1970)

Sköld, Lars G., överdirektör

Stjernquist, Per Nilsson-, professor

Weintz, Erik, skolinspektör (fr. o. m. den 1 november 1970)

Företrädare för arbetsmarknadsorganisationerna m. m.

Cronqvist, Sven-Olof H., ombudsman

Curman, S. Johan H., intendent

Eriksson, Sune B., sekreterare

Haldén, J. O. Folke, direktör

Isling, B. Åke J., utbildningschef

Karlson, Tore E., ombudsman

Linderöth, Karl Axel, direktör

Ström, K. Fingal, kansliråd

Tobisson, Lars F., direktör

Wikstrand, Rolf A. I., sekreterare

Övriga experter:

Agell, Anders L. G:son, bitr. professor (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Almefelt, Paul V., byråchef (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Andersson, Johnny L., byråchef

Arfwedsson, Anders J., ombudsman (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Attehog, Gösta, byrådirektör

Axelsson, Karl-Axel, undervisningsråd

Back, Pär-Erik, professor (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Bengtsson, Jarl, fil. lic.

Bentzel, Ragnar H., professor

Berg, C. G. Håkan, byråchef

Bernhardsson, K. Göte E., ombudsman (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Block, A. Eskil, tekn. lic.

Börjeson, Bengt O., rektor (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Ericsson, Britta M., byrådirektör (t. o. m. den 31 augusti 1970)

Eriksson, Hans G., byrådirektör

Fleischer, B. Lennart, sekreterare (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Fornstedt, Ulf H., byrådirektör

Gesser, Bengt A., fil. lic.

Gårdstedt, H. Birger, skolråd

Göransson, Lars O., byrådirektör (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Haglund, Per, med. kand. (fr. o. m. den 10 juni 1970)

v. Heland, Björn E:son, undervisningsråd

Hellström, Gunnar J., universitetslektor (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Härnqvist, Kjell, professor

Jacobson, Bengt A., länskolinspektör (fr. o. m. den 1 november 1970)

Javette, Bo, ombudsman (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Jonsson, Bo E., sekreterare (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Karlsson, G. Åke, förste sekreterare (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Kim, Lillemor, A. B., byrådirektör

Kjellberg, Gunvor, förste byråsekreterare (fr. o. m. den 19 oktober 1970)

Lindbeck, C. Assar E., professor

Lindström, Alice M. F., undervisningsråd (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Lundberg, K. Max, professor (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Lundeberg, Christer N. S., undervisningsråd

Lundqvist, Åke G., kanslichef (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Magnusson, Leif R., pol. mag.

Nilsson, Thora I.-L., byråchef

Näswall, Björn K., kanslisekreterare

Olderin, Gunnar O., byråchef

Olsson, A. E. Osborn, undervisningsråd

Poppius, Hans O. D., byråchef

Rehnberg, K. Bertil, överdirektör

Ringborg, S. Erland, avdelningsdirektör

Rydh, Olof G. G., pol. mag.

Ryman, Sven-Hugo G., utbildningschef (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Sandin, Lisbeth, fil. stud. (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Silenstam, N. Per A., byrådirektör

Sjöstrand, Per, fil. lic.

Sjöström, S. Birger, förste konsulent (fr. o. m. den 30 juni 1970)

Stark, K. Birger, socialchef (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Ståhl, Ingemar O. L., docent

Svanfeldt, Göran H., avdelningsdirektör

Svensson, Nils Å., direktör (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Svensson, L. G. Roland, kanslisekreterare

Sundgren, Magnus, soc. stud.

Törnqvist, Gunnar E., professor (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Ysander, Bengt Christer A., kansliråd (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Wennström, K. Gunnar, medicinalråd (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Werkö, Lars A., professor (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Åkerstedt, Jonas V, ombudsman (fr. o. m. den 10 juni 1970)

Österberg, Gunnar R., universitetslektor

Östlundh, Hans-Erik, undervisningsråd

Sekreterare:

Bergendal, Gunnar S., byråchef

Bitr. sekreterare:

Ericsson, Britta M., byrådirektör (fr. o. m. den 1 september 1970)

Henrikson, Ulf T. A., fil. kand.

Hökerberg, Annika, S. O., fil. kand.

Karlsson, Jan-Sture, fil. mag. (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Oscarsson, Gösta, H., pol. mag.

Sjödahl, Lars I., byrådirektör (fr. o. m. den 15 april 1970)

Sjöström, S. Birger, förste konsulent (t. o. m. den 30 juni 1970)

Lokaler: Utbildningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 samt Svartmangatan 9 4 tr., 111 29 Stockholm, tel.

10 53 52 (expedition), 21 17 74 (Ericsson), 10 53 54 (Henrikson),
10 22 49 (Östlundh)

Direktiven för utredningen, se 1969: U 47.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tio protokollförda sammanträden och åtta sammanträden med referensgrupperna.

Utredningen har under år 1970 publicerat bl. a. två tryckta promemorior, dels "Högre utbildning — forskningsanknytning och studieorganisation", dels "Gymnasieskolan — några utvecklingslinjer".

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

28. 1968 års studiemedelsutredning (U 1969: 48)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 maj 1968 för översyn av studiemedelssystemet m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 14 juni 1968):

Nilsson, K. Börje, socionom, led. av riksdagen, *ordförande*

Andersson, K. A. Stig, rektor

Mattsson, B. G. Stig, byråchef

Oberger, Bengt, civilekonom

Sundberg, Ingrid E., fil. kand., led. av riksdagen

Experter:

Göransson, Lars O., byrådirektör (t. o. m. den 17 december 1969)

Lindfors, Leif V., fil. kand. (t. o. m. den 31 juli 1970)

Sekreterare:

Johansson, Kjell I., sekreterare (fr. o. m. den 1 november 1970)

Lindell, Lars-Olof A., pol. mag. (t. o. m. den 14 oktober 1970)

Bitr. sekreterare:

Lindroth, Annica M., fil. kand. (fr. o. m. den 1 augusti 1970)

Lundquist, Olof F., förste byråsekreterare

Lokal: Järntorget 84, 1 tr., 111 29 Stockholm, tel. 11 77 34

Direktiven för utredningen, se 1969: U 48.

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Moberg till statsrådsprotokollet den 29 december 1970):

Studiemedelsförordningen (1964: 401) innehåller bestämmelser om bl. a. storleken av studiemedel. Dessa utgår med 70 % av basbeloppet för termin. Med termin avses därvid första eller andra hälften av kalenderåret (s. k. studiemedelstermin). Studioterminerna vid utbildningsanstalterna är däremot inte konstruerade på detta sätt. Studioterminerna vid filosofisk fakultet omfattar således tiden 1.9—19.1 resp. 20.1—3.6.

Sveriges förenade studentkårer har i en framställning till Kungl. Maj:t vänt sig mot de tillämpningsregler i fråga om krav på studieresultat efter två terminers studier vid filosofisk fakultet som centrala studiehjälpnsnämnden meddelat. Över framställningen har yttranden inhämtats från universitetskanslersämbetet och centrala studiehjälpnsnäm-

den. Dessa myndigheter har efter samråd förordat att 1968 års studiemedelutredning med förtur skall utreda frågan om bättre anpassning mellan studiemedelstermin och studietid. I samband med detta arbete bör enligt de båda verken frågan om vilka krav på meriter som skall ställas vid slutet resp. början av en termin ånyo kunna bli aktuell.

Studiemedelssystemet har byggts upp efter enkla och schabloniserade regler. Ett exempel härpå är indelningen i terminer som täcker hela kalenderåret. Av intresse i detta sammanhang är också antagandet att studietiden utgör tio månader per år vid alla utbildningsanstalter där studiemedel utgår. Av framställningen från Sveriges förenade studentkårer och yttrandena över denna framgår att den bristande överensstämmelse som nu råder mellan begreppen studiemedelstermin och studietid kan skapa vissa problem. Jag anser därför att 1968 års studiemedelutredning bör få i uppdrag att pröva om en närmare samordning av studietid—studiemedelstermin är möjlig och lämplig.

Att generellt samordna studiemedelstermin och studietid stöter på svårigheter beroende på den principiella uppbyggnaden av studiemedelssystemet. Om det därför visar sig omöjligt att åstadkomma denna generella samordning, måste andra lösningar undersökas. I ett läge där man i stort accepterar en bristande överensstämmelse mellan de båda terminsbegreppen — något som för det stora flertalet studerande inte torde innebära några problem — bör man undersöka möjligheterna att anpassa studiemedelsterminerna till de faktiska studietiderna vid filosofisk fakultet.

Utredningen bör noga överväga vilka konsekvenser för studiemedelssystemet som helhet en sådan anpassning skulle kunna få. Om det blir aktuellt att på nytt pröva meritvärderingskraven bör utredningen utgå från att de principer i fråga om krav på studieresultat som redovisats i prop. 1970: 77 (s. 29—31) skall gälla i tillämpliga delar.

Utredningens arbete med dessa frågor bör bedrivas skyndsamt.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 15 sammanträden.

Utredningen har den 17 december 1969 avgett betänkandet "Studiemedel vid fil. fak." (Stencil U 1969: 10) samt den 14 oktober 1970 betänkandet "Vissa frågor rörande studiemedel" (Stencil U 1970: 13).

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

29. 1968 års litteraturutredning (U 1969: 49)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 juni 1968 för att utreda frågan om litteraturstöd m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juli 1968):

Björk, Kaj Å., redaktör, led. av riksdagen, *ordförande*

Ahlmark, Per, fil. kand., led. av riksdagen

Arvidsson, Stellan, rektor, f. d. led. av II kamm.

Sundman, Per-Olof, författare, led. av riksdagen

Wästberg, Per, författare

Experter:

Hjelmqvist, Bengt, f. d. avdelningsdirektör

Swedner, H. H. R. Harald, bitr. professor

Sekreterare:

Löfdahl, Göran, fil. mag.

Bitr. sekreterare:

Lannegren, Göran, fil. kand.

Lokal: Svensksundsvägen 2, 111 49 Stockholm, tel. 11 88 27 (Löfdahl), 11 88 61 (Lannegren)

Direktiven för utredningen, se 1968: U 49.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit elva sammanträden. En konferens om utredningens biblioteksexperimentella verksamhet anordnades i Stockholm den 12—14 maj 1970.

Kommittén har den 15 oktober 1970 avgett ett delbetänkande, "Statligt tidskriftsstöd" (Stencil U 1970: 17).

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

30. 1968 års beredning (U 1969: 50) om stat och kyrka

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1968 för fortsatt utredning rörande förhållandet mellan staten och svenska kyrkan (se Post- och Inrikes tidn. den 9 juli 1968):

Myrdal, Alva, statsråd, f. d. led. av I kamm., *ordförande*

Blomquist, Per A. B., komminister, f. d. led. av I kamm.

Bolin, A. Bertil, bitr. generaldirektör (t. o. m. den 26 mars 1970)

Dahlén, P. Olle R., pol. mag., led. av riksdagen

Gustafsson, M. Gunnar, ombudsman, led. av riksdagen

Hjelm-Wallén, Lena B., adjunkt, led. av riksdagen

Larsson, Gunnar K. V., lantbrukare, led. av riksdagen

Zachrisson, Bertil J., chefredaktör, led. av riksdagen (fr. o. m. den 27 mars 1970)

Experter:

Bolin, A., Bertil, bitr. generaldirektör (fr. o. m. den 27 mars 1970)

Garke, Hans, avdelningsdirektör

Lindgård, Sven, domprost (fr. o. m. den 11 februari 1970)

Olsson, Sten G., stiftssekreterare (fr. o. m. den 11 februari 1970)

von Soth, Carl-Fredrik, jur. kand. (fr. o. m. den 19 oktober 1970)

Stoltz, Ingmar, prodirektor (fr. o. m. den 11 februari 1970)

Wallin, A. E. Göte, konsulent

Zachrisson, Bertil J., chefredaktör, led. av riksdagen (t. o. m. den 26 mars 1970)

Sekreterare:

Söderberg, N. Olof, byrådirektör

Bitr. sekreterare:

Hansson, S. Kristina, jur. kand. (fr. o. m. den 18 april 1970)

Olofsson, Klas T., fil. kand. (fr. o. m. den 16 februari 1970)

Öjner, N. Folke, fil. kand. (t. o. m. den 13 januari 1970)

Lokal: Järntorget 84, 2 tr., 111 29 Stockholm, tel. 11 77 28 (kansli),

11 77 29 (Söderberg), 11 54 64 (Hansson), 11 77 31 (Olofsson)

Direktiven för beredningen, se 1968: U 50.

Beredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit nio sammanträden under sammanlagt 13 dagar samt företagit två studieresor under sammanlagt tio dagar.

Beredningen har den 13 februari 1970 avgett betänkandet "Om stat och kyrka — en sammanställning av remissyttrandet" (SOU 1970: 2).

Beredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

31. *Kommittén (U 1969: 51) för studiestöd åt vuxna (SVUX)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1968 för att utreda studiefinansieringen inom vuxenutbildningen (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juli 1968):

Larsson, Lars E., typograf, led. av riksdagen, *ordförande*

Arfwedsson, Anders J., sekreterare (fr. o. m. den 10 oktober 1970)

Dahlgren, Margareta B., direktörsassistent

Karlson, Tore E., ombudsman

Källstad, Thorvald E., rektor, led. av riksdagen

Larsson, Lennart, ombudsman

Larsson, Ulf O., departementsråd

Tobisson, Lars F., direktör (t. o. m. den 9 oktober 1970)

Sekreterare:

Göransson, Lars O., byrådirektör

Bitr. sekreterare:

Jacobsson, Eva B., kanslisekreterare

Stagh, Marina L., pol. mag.

Engberg, Peter O. (fr. o. m. den 19 oktober 1970)

Lokal: Järntorget 84 1 tr., 111 29 Stockholm, tel. 11 77 35, 11 54 60

Direktiven för utredningen, se 1969: U 51.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tio sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

32. *Filmutredningen (U 1969: 52)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1968 för att utreda frågan om filmbranschens ekonomiska struktur och villkor m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 13 juli 1968):

Åqvist, N. Erik M., hovrättspresident, *ordförande*

Bengtson, Torsten S., redaktör, led. av riksdagen
 Ellwyn, Ola, advokat
 Grede, Kjell, regissör
 Palm, N. Sture, redaktör, led. av riksdagen
 Peterson, Thage E. G., direktör, led. av riksdagen
 Schein, Harry, direktör

Experter:

Eklund, Bo L., civilekonom
 Stening, F. Birger, kammarrättsassessor

Sekreterare:

Ekman, Gunnar O. S., hovrättsråd

Bitr. sekreterare:

Larson, Leif E., kanslisekreterare

Lokal: Svartmangatan 9, 111 29 Stockholm, tel. 11 42 17 (sekr.)

Direktiven för utredningen, se 1968: U 52.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tolv sammanträden.

Utredningen har den 17 december 1970 avgivit delbetänkandet "Samhället och filmen" (SOU 1970: 73).

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

33. Lärarutbildningskommittén (U 1970: 44)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 november 1968 för att utreda frågan om utbildning av lärare i s. k. övningsämnen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 4 januari 1969):

Alemyr, Stig R., rektor, led. av riksdagen, *ordförande*

Edam, Carl Tomas H:son, sekreterare

Gustafsson, Lars I., universitetslektor, led. av riksdagen

Högberg, J. Paul, rektor

Junel, K. Bertil, skolråd

Olsson, Ernst W., f. d. lantbrukare, f. d. led. av I kamm.

Olsson, Jan-Olof, sekreterare

Persson, Henry A., sekreterare

Stenholm, I. Britta, skoldirektör, tillika *huvudsekreterare* (fr. o. m. den 15 april 1970)

Experter:

Amylong, Tora, skolkonsulent

Bengtsson, Rune, rektor

Blixt, Ewa H., hushållslärare

Cassel, A. Margareta, hushållslärare (fr. o. m. den 8 september 1970)

Dahl, Karin I., lektor (t. o. m. den 21 oktober 1970)

Englund, Georg, fortbildningskonsulent

Engström, Bengt Olof, lektor (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Fridén, Gunvor A. B., rektor
Fridén-Abelson, Ingrid A. S., rektor
Fry, Agneta M., barnavårdslärare
Gestrelius, Kurt E. G., lektor (fr. o. m. den 22 oktober 1970)
Hallgren, E. Susanne, fortbildningskonsulent (avliden den 15 maj 1970)
Isacsson, Dan S., rektor (fr. o. m. den 1 juli 1970)
Järvholm, J. Bertil, lektor (fr. o. m. den 1 juli 1970)
Littorin, Anne-Britt M., hushållslärare
Lundberg, P. J. Thorsten, rektor
Malmgren, S. Sture L., gymnastikdirektör
Müller, Jytte M., skolkonsulent (fr. o. m. den 8 september 1970)
Nilsson, G. Ingemar, lektor (fr. o. m. den 1 juli 1970)
Nordin, Anna-Greta, seminarielärare
Norling, Barbro M., lektor (fr. o. m. den 8 september 1970)
Nordström, Gert Z., rektor
Olsson, A. E. Osborn, undervisningsråd (t. o. m. den 20 november 1970)
Quennerstedt, K. Ella-Brita, seminarielärare
Romilson, Christer H., teckningslärare
Swenne, Åke M. H., rektor (fr. o. m. den 1 juli 1970)
Söderberg, E. Bo, skolkonsulent
Vrethammar, K. Harald, undervisningsråd
Wiechel, Lennart C. G., lektor (fr. o. m. den 22 oktober 1970)
Ågren, Bengt O., gymnastikinspektör
Åkerström, E. Göran, slöjdlärare
Åryd, I. Birgitta, fortbildningskonsulent
Åström, C. O. Bengt, skolkonsulent (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Sekreterare:

Lindén, Lars G., departementssekreterare
Nordquist, Gunilla E., yrkesvalslärare

Lokal: Svensksundsvägen 2, 111 49 Stockholm, tel. 11 88 17 (Stenholm), 11 88 43 (Lindén), 11 88 29 (Nordquist), 11 88 48 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1970: U 44.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 22 sammanträden. Dessutom har expertgrupperna sammanträtt ett stort antal gånger.

Kommittén har den 19 februari 1970 avlämnat förslag till provisorisk ny läroplan för hushållsläroplanen vid seminarierna för huslig utbildning och den 28 april 1970 förslag angående anordnande av särskilt anpassad utbildning för icke behöriga lärare i s. k. övningsämnen (Stencil U 1970: 10) samt den 13 november 1970 förslag till ämneskombination, utbildningslinjer och praktisk-pedagogisk utbildning för lärare som genomgår provisorisk ämnesutbildning i musik (Stencil U 1970: 20).

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

34. *Universitetsrestaurangkommittén (U 1970: 46)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 mars 1969 för att planera och samordna m. m. restaurangverksamheten vid universitetet och högskolorna (se Post- och Inrikes tidn. den 27 mars 1969):

Brommesson, Per-Axel, direktör, *ordförande*

Brundell, Nils-Erik, direktör

Hagbergh, Göran G. E., avdelningsdirektör

Philipson, Lars, teknolog

Experter:

Koch, Michael von, hyresråd (fr. o. m. den 16 juni 1970)

Wåhlström, Hans, ingenjör (fr. o. m. den 15 oktober 1969)

Sekreterare:

Magnusson, Leif, fil. kand.

Lokal: Göteborgs Studentrestauranger AB, Götabergsgatan 9 3 tr., 411 34 Göteborg, tel. 031/13 97 37

Direktiven för utredningen, se 1970: U 46.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 18 sammanträden. Dessutom har överläggningar avhållits med bl. a. företrädare för de berörda restaurangföretagen liksom med de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna i restaurangföretagens styrelse.

Kommittén har den 24 april 1970 avgett betänkandet "Budgetsystem och kontoplaner för universitetsrestauranger" (Stencil U 1970: 1).

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

35. *1969 års psalmkommitté (U 1970: 47)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 mars 1969 för att inom utbildningsdepartementet biträda med utarbetande av ett tillägg till Den svenska psalmboken, avseende både psalmtexter och psalmmelodier, att prövas och brukas i svenska kyrkan intill dess en allmän revision av Den svenska psalmboken företagits:

Björkman, Ulf L., docent, *ordförande*

Belfrage, H. Esbjörn G., docent

Frostenson, Anders, kyrkoherde

Göransson, Harald O., musikedirektör

Nisser, Per Olof, förste ungdomssekreterare

Experter:

Bodén, Anna-Brita, sekreterare, *bitr. sekreterare*

Erneholm, Berndt I., rättschef, *sekreterare*

Erséus, L. G. Torgny, musikedirektör

Hallin, L. Bertil, musikedirektör

Jansson, Henrik D. J., domkyrkoorganist

Löfström, U. Inge, kontraktsprost

Nilsson, Nils Gunnar, redaktör
Söderlind, Ulf G., kyrkoadjunkt
Sörenson, Torsten N., tonsättare

Lokal: Jordbruksdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel
22 45 00, 10 29 55 (Erneholm)

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit åtta sammanträden, varjämte en särskild grupp hållit sju sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

36. *Kommittén (U 1970: 48) för medicinsk teknik i Linköping*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 mars 1969 med uppgift att svara för visst samråd enligt avtal med Östergötlands läns landsting om lokaler för medicinsk teknik i Linköping:

Resare, Bengt C. M., överdirektör, *ordförande*

Lindstrand, Leif, byggnadsråd

Råby, K. Gösta, byråchef, tillika *sekreterare*

Expert:

Nygren, Alf L., byråchef (fr. o. m. den 1 maj 1970)

Lokal: Nämnden för undervisningsjukhusens utbyggande, Sehlstedts-
gatan 11, 115 28 Stockholm, tel. 22 16 70 (sekreteraren)

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

37. *1969 års radioutredning (U 1970: 49)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 juni 1969 för utredning rörande ökat sändningsutrymme i ljudradion för utbildnings- och informationsändamål m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 13 augusti 1969):

Järdler, Sven A., förbundsdirektör, *ordförande*

Gustavsson, K. Rune, ombudsman, led. av riksdagen

Hasslev, Nils-Olov F., statssekreterare

Lindahl, Essen H. G., direktör, led. av riksdagen

Samuelsson, Kurt O., docent

Sköld, Lars G., överdirektör

Experter:

Rohdin, B. Arne, överingenjör (fr. o. m. den 1 januari 1970)

Sundqvist, Anders O., laboratoriechef (fr. o. m. den 1 januari 1970)

Lindal, Kurt G., intendent (fr. o. m. den 1 januari 1970)

Sekreterare:

Hjelmqvist, Ingvar K. R., rektor

Bitr. sekreterare:

Arvidsson, Marianne E., fil. kand. (fr. o. m. den 1 maj 1970)

Lokal: Sandelsgatan 12, 115 33 Stockholm, tel. 67 69 16 (Hjelmqvist), 67 60 54 (Arvidsson), 61 89 44 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1970 U: 49.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tio sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

38. *Sakkunnig (U 1970: 50) för utredning om de praktisk-teologiska övningsinstitutens framtida ställning, m. m.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 september 1969 för utredning om de praktisk-teologiska övningsinstitutens framtida ställning, m. m. (se Post- och inrikes tidn. den 14 november 1969):

Andrén, Carl-Gustaf, professor

Lokal: Theologicum, Sandgatan 1, 223 50 Lund, tel. 046/11 88 39

Direktiven för utredningen, se 1970: U 50.

Såsom av universitetskanslersämbetet utsedd expert har den sakkunnige följt och deltagit i arbetet inom ämbetets utredning rörande den religionsvetenskapliga utbildningens mål och organisation. Överläggningar har ägt rum med bl. a. Svenska kyrkans samarbetsråd för utbildningsfrågor. Studieresor har företagits till England och Skottland, Västtyskland och Schweiz samt Danmark. Dessutom har den sakkunnige deltagit i en nordisk konferens i Sigtuna rörande den praktisk-teologiska utbildningen.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

39. *Sakkunniga (U 1970: 51) för översyn av samordningen mellan värnpliktsutbildning och eftergymnasiala studier*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 november 1969 med uppdrag att se över samordningen mellan värnpliktsutbildning och eftergymnasiala studier:

Ribbing, E. Manfred, departementsråd, *ordförande*

Marcus, Stig, hovrättslagman (t. o. m. den 8 juli 1970)

Skarstedt, Carl-Ivar, rättschef (fr. o. m. den 9 juli 1970)

Palm, Hans, kanslisekreterare

Franzén, Anders, kanslisekreterare

Expert:

Lindgren, Anne-Marie, kanslisekreterare (fr. o. m. den 21 juli 1970)

Sekreterare:

Johnsson, Åke E., kanslissekreterare (fr. o. m. den 16 juni 1970)

Lokal: Utbildningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00.

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 16 sammanträden. Överläggningar med 1966 års värnpliktskommitté har ägt rum.

De sakkunniga beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971.

40. Boställnämndssakkunnige (U 1970: 52)

Tillkallad av Kungl. Maj:t den 14 november 1969 för att utreda frågan om storleken av de ecklesiastika boställsnämndernas tjänstgöringsområden, m. m.:

Göransson, Göran, stiftssekreterare

Expert:

Odh, K. Hans M., nämndeman

Lokal: Lunds domkapitel, Fack, 221 01 Lund, tel. växel 046/13 50 50 (ordföranden)

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971.

41. Sakkunnig (U 1970: 54) för utredning av förfarandet vid professors-tillsättning m. m.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 december 1969 för att utreda frågan om förfarandet vid tillsättning av tjänst som professor eller biträdande professor m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 16 februari 1970):

Ulveson, H. N. Ingemar, justitieråd

Experter:

Ahrlund, Sten, docent

Lindahl-Kiessling, Kerstin M., docent

Lindström, Åke, fil. stud.

Marcusson, Sten G., sekreterare

Orava, Olavi A., avdelningsdirektör

Ringborg, S. Erland, avdelningsdirektör

Rudhe, Rolf S., byråchef

Sekreterare:

Svensson, Roger G. I., fil. kand.

Lokal: Högsta domstolen, Box 2066, 103 12 Stockholm 2, tel. växel 23 67 20 (Ulveson), Universitetshuset, S:t Olofsgatan 10 b, 752 21 Uppsala, tel. 018/10 95 16 (sekreteraren)

Direktiv: (anförande av statsrådet Moberg till statsrådsprotokollet den 12 december 1969):

I betänkandet Forskarutbildning och forskarkarriär (SOU 1966: 67) har 1963 års forskarutredning lagt fram förslag till reformering av forskarutbildningen, forskarkarriären och förfarandet vid tillsättning av bl. a. tjänst som professor eller biträdande professor. På grundval av betänkandet begärdes i proposition angående forskarutbildning och forskarkarriär m. m. (prop. 1969: 31) bl. a. riksdagens godkännande av vissa riktlinjer för forskarutbildning och forskarkarriär m. m. Riksdagen biföll propositionen (SU 93; rskr 222). Reformen genomförs med början under innevarande budgetår.

I fråga om förfarandet vid tillsättning av tjänst som professor eller biträdande professor anförde dåvarande chefen för utbildningsdepartementet i nämnda proposition bl. a. att han delar universitetskanslersämbetets uppfattning att innehavare av sådan tjänst bör kunna utses på enklare sätt än vad forskarutredningen föreslagit och att frågan om förfarandet bör övervägas ytterligare. I avvaktan på att ställning kan tas till ett nytt förslag förordade departementschefen att man skulle genomföra vissa av de åtgärder som utredningen föreslagit i syfte att reducera tidsåtgången. Detta gällde bl. a. specimenstiden och tiden för sakkunniggranskningen. Kungl. Maj:t har sedermera i kungörelsen (1969: 326) om ändring i universitetsstadgan (1964: 461) förordnat bl. a. att specimenstiden skall utgöra två månader mot tidigare tre samt att tiden för sakkunniggranskningen skall minska till tre månader från tidigare sex månader. Dessa nya regler skall tillämpas vid tillsättning av tjänst som kungjorts ledig tidigast den 1 juli 1969.

Förfarandet vid tillsättning av tjänst som professor eller biträdande professor bör nu tas upp till den prövning som dåvarande chefen för utbildningsdepartementet förutskickade. Prövningen bör verkställas av en särskilt tillkallad sakkunnig.

Tjänst som professor eller biträdande professor bör kunna tillsättas på enklare sätt än det som tillämpas f. n. och det som föreslagits av forskarutredningen. Det bör därför också vara möjligt att väsentligt förkorta den tid som f. n. krävs för tillsättningsärendena. Som riktpunkt bör gälla att den tid som åtgår från det en tjänst kungjorts ledig till dess slutligt beslut om tillsättning föreligger endast i undantagsfall bör överstiga sex månader. I allmänhet bör den kunna vara inte oväsentligt kortare.

Vem som är den lämpligaste till tjänst som professor eller biträdande professor måste uppenbarligen bedömas mot bakgrund av de åligganden som enligt gällande bestämmelser är förenade med tjänsten. Detta innebär bl. a. att man liksom hittills har att beakta främst sökandenas vetenskapliga skicklighet. Det synes emellertid vara angeläget att även andra befordringsgrunder än den vetenskapliga skickligheten i egentlig mening beaktas i vidare mån än som nu sker. Detta bör, som forskarutredningen föreslagit, gälla i fråga om bl. a. undervisningsskickligheten. Därvid är främst skickligheten att meddela forskarutbildning, särskilt förmågan att handleda doktorander, av intresse, liksom insatser vid produktion eller utveckling av läromedel. Även andra meriter än vetenskaplig skicklighet och undervisningsskicklighet kan vara av betydelse. Sålunda bör bl. a. klinisk skicklighet beaktas vid tillsättning av sådan tjänst som professor eller biträdande professor som är förenad med

tjänst som läkare eller tandläkare. Vidare bör övervägas i vad mån hänsyn skall tas till administrativ erfarenhet, t. ex. från uppdrag som prefekt eller studierektor vid universitets- eller högskoleinstitution eller från utrednings- och planeringsarbete som berör forskning eller utbildningsorganisation.

Som ett led i tillsättningsförfarandet bör liksom hittills ingå en prövning av sökandenas vetenskapliga kompetens verkställd av vetenskapligt sakkunniga personer. Denna sakkunnigprövning bör dock kunna begränsas till en mer allmän bedömning som f. n. sker. Det kan nämligen inte anses tillräckligt motiverat att av högt kvalificerad personal vars arbetskraft primärt skall ägnas forskning och undervisning kräva så stora insatser inom ramen för sakkunnigprövningen som behövs enligt nuvarande ordning. Vidare kan ifrågasättas om de vetenskapligt sakkunniga skall yttra sig om annat än de sökandes vetenskapliga skicklighet. Övriga befordringsgrunder bör nämligen kunna granskas och värderas på i stort sett samma sätt som redan sker vid tillsättning av exempelvis tjänster som skolledare och lärare inom skolväsendet. Återstår därefter frågan om hur sökandenas meriter i de olika befordringsgrunderna skall vägas samman till en helhetsbedömning. Denna fråga bör uppmärksammas särskilt.

Förfarandet för utseende av sakkunniga bör kunna förenklas. Målet för arbetet med denna fråga skall vara att skapa förutsättningar för att till sakkunniga utses personer som tillsammans är representativa för utvecklingen av forskning och undervisning inom det ämnesområde som berörs. Därvid bör beaktas att det ibland kan vara värdefullt att anlita sakkunniga från andra länder.

I ärende om tillsättning av tjänst som professor eller biträdande professor bör lokala synpunkter alltid inhämtas. Dessa kan lämpligen ske genom att tjänsten tillsätts efter förslag av myndighet vid vederbörande universitet eller högskola. Den sakkunnige bör på denna punkt särskilt pröva önskemålen att skilda personalgrupper och de studerande får framföra synpunkter, innan förslaget avges.

Inom ramen för ett förenklat tillsättningsförfarande torde ett kallelseförfarande i allmänhet inte behövas. Det är dock inte uteslutet att det i vissa fall kan behövas särskilda åtgärder för att förmå personer, som är väl lämpade för en ledigkunjord tjänst som professor eller biträdande professor, att ställa sig till förfogande. Detta kan gälla personer som på grund av verksamhet utomlands inte fått kännedom om ledigkunjordandet eller som på grund av sina anställningsförhållanden inte önskar offentligen tillkännage att de vill byta anställning. Särskilda åtgärder kan också behövas för att till Sverige knyta framstående utländska vetenskapsmän.

Den sakkunnige bör undersöka i vad mån erfarenheter ifrån andra länder, särskilt de nordiska, kan vara av intresse.

Förutom förfarandet vid tillsättning av tjänst som professor eller biträdande professor vid universitet eller högskola inom universitetskanslersämbetets arbetsområde bör den sakkunniges uppdrag avse även sådan tjänst vid andra högskolor. Efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet finner jag sålunda att uppdraget bör avse tjänsterna som professor eller biträdande professor (motsvarande) vid jordbrukets högskolor. Den sakkunniges uppdrag bör slutligen innefatta översyn av förfarandet vid tillsättning av motsvarande tjänster vid de statliga forskningsråden och vid andra myndigheter där sådana tjänster f. n.

tillsätts efter huvudsakligen samma regler som vid universiteten. I fråga om tjänster vid dessa myndigheter har jag samrått med vederbörande departementschefer.

Den sakkunniges förslag om tillsättningsförfarandet bör åtföljas av kostnadsberäkningar och förslag till de författningsändringar som behövs.

Den sakkunniges arbete bör bedrivas skyndsamt.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

42. *Särskilt uppdrag (U 1970: 55) åt förutvarande statsministern Tage Erlander*

Kungl. Maj:t uppdrog den 19 december 1969 åt förutvarande statsministern Tage Erlander att för forskningsändamål sammanställa uppgifter och sammanföra handlingar från sin verksamhet som statsminister.

Expert:

von Sydow, Björn, fil. kand.

Lokal: Utbildningsdepartementet, Mynttorget 1, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

43. *Kommittén (U 1971: 3) för försöksverksamhet med vuxenutbildning*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1970 för försöksverksamhet med viss vuxenutbildning (se Post- och Inrikes tidn. den 16 februari 1970):

Ekström, Sven E. A., förvaltningschef, led. av riksdagen, *ordförande*

Dahlgren, Margareta B., direktörsassistent

Brandgård, Evert, utbildningsintendent

Vestlund, A. Gustaf, undervisningsråd

Persson, Henry A., sekreterare

Sanell, Åke P., kansliråd

Johansson, Inge K., studierektor

Johansson, Berndt, departementssekreterare

Experter:

Hansson, Göte, docent

Höijer, Björn, fil. lic.

Johansson, Solveig B., fil. kand.

Sekreterare:

Persson, Per-Ebbe R., studiesekreterare

Lokal: Barnhusgatan 18, 105 53 Stockholm, tel. 22 89 80

Direktiv (anförande av statsrådet Moberg till statsrådsprotokollet den 23 januari 1970):

Landsorganisationen i Sverige (LO) och Arbetarnas bildningsförbund (ABF) har anhållit om medel till viss försöksverksamhet med vuxenutbildning.

Syftet med försöksverksamheten är enligt LO och ABF att man genom flexibla studieformer och med olika slag av speciella studiesociala och studiestimulerande åtgärder skall försöka att till vuxenutbildningen rekrytera sådana vuxna som har kort och bristfällig ungdomsutbildning och som av sociala, psykologiska eller geografiska skäl nu inte har möjlighet att delta i samhällets vuxenutbildning.

Försöksverksamheten bör enligt framställningen bedrivas på ett tiotal orter. Den bör koncentreras till några få, i sammanhanget betydelsefulla ämnen, såsom svenska, matematik, samhällskunskap, engelska och eventuellt också något yrkesämne.

Undervisningen bör för varje ämne omfatta 60—80 studietimmar. Den bör i huvudsak bedrivas i form av studiecirklar. För elevrekryteringen bör enligt LO och ABF anordnas väl förberedd uppsökande verksamhet. Deltagarna i försöksverksamheten bör också få möjlighet till studierådgivning. Som ett led i försöksverksamheten bör vissa studiestimulerande åtgärder sättas in. Försöksverksamheten bör enligt förslaget ledas av en särskild arbetsgrupp.

Över förslagen har — efter remiss — yttranden avgetts av skolöverstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, Svenska kommunförbundet och kommittén för studiestöd åt vuxna (SVUX). Vidare har Svenska arbetsgivareföreningen och Tjänstemännens bildningsverksamhet inkommit med skrivelser i ärendet. Samtliga dessa instanser har tillstyrkt att en försöksverksamhet av här föreslagen karaktär genomförs och sett förslaget som ett värdefullt led i reformarbetet på vuxenutbildningens område.

I årets statsverksproposition (prop. 1970: 1 bil. 10) prioriteras på utbildningsdepartementets område stödet till vuxenutbildning och särskilt sådana åtgärder, som gynnar främst dem som har kort grundutbildning. På inrikesdepartementets område redovisas (prop. 1970: 1 bil. 13) den utbyggnad som under innevarande budgetår på försök genomförts av de längre kurserna i arbetsmarknadsutbildningen. Eleverna erhåller vid dessa kurser allmän undervisning motsvarande vissa av grundskolans kurser i bl. a. svenska, matematik och fysik. Denna satsning inom arbetsmarknadsutbildningen riktar sig särskilt till dem som annars kanske aldrig hade fått tillfälle att höja sin allmänna kunskapsnivå.

En av de viktigaste frågorna vid det fortsatta reformarbetet med vuxenutbildningen är hur man skall utveckla lämpliga uppsökande åtgärder som riktar sig till de utbildningsmässigt sämst tillgodosedda. För detta ändamål finns behov av olika former av försöksverksamhet. En försöksverksamhet bör nu komma till stånd för att man skall undersöka vilka förhållanden som medverkar till att personer med kort och bristfällig grundutbildning inte utnyttjar möjligheterna till vuxenutbildning. Därvid bör man pröva åtgärder som kan medverka till att undanröja studiehindren för sådana personer. Verksamheten bör anordnas i studiecirkelns form för personer som inte redan kompenserat brister i sin grundutbildning genom studier inom det allmänna utbildningsväsendet, folkbildningen e. d. I den mån utbildningsprogram för radio och television står till förfogande bör dessa om möjligt utnyttjas i utbildningen. För den aktuella utbildningen bör särskilda rekryteringsfrämjande åtgärder komma i fråga. Inom ramen för försöket bör prövas vilka rekryteringsfrämjande effekter som skilda typer av ekonomiskt stöd under studierna får.

Särskilda sakkunniga bör tillkallas för att leda försöket och utvärdera resultaten av det. Jag avser att senare föreslå Kungl. Maj:t att ställa särskilda medel till förfogande för denna verksamhet.

Försöksverksamheten som utgör ett utvecklingsprojekt inom vuxenutbildningens område bör utformas så att betryggande möjligheter finns att kontrollera och utvärdera effekten av de olika åtgärderna. Samråd bör ske med berörda myndigheter i fråga om den organisatoriska och pedagogiska uppläggningsen. De sakkunniga bör vidare samråda med SVUX, som enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1968 tillkallats för att utreda studiefinansieringen inom vuxenutbildningen.

Kommittén har under tiden april—oktober 1970 hållit elva sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

44. 1970 års socionomutbildningsberedning (U 1970: 57)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1970 med uppgift att förbereda utbyggnad av socionomutbildningen:

Sköld, Lars G., överdirektör, *ordförande*

Björk, Jimmy, sekreterare

Elmér, Åke B. A., rektor

Ericsson, Ylva, socionom

Gradin, Anita I., departementssekreterare, led. av riksdagen

Konnander, Benkt A. V., departementsråd

Experter:

Franzén, Anders, kanslisekreterare

Krantz, Ingrid H., lektor

Sekreterare:

Johansson, Karl-Axel, 1:e byråsekreterare

Lokal: Byggnadsstyrelsen rum 4050, Box 22 067, 104 22 Stockholm 22, tel. växel 54 05 60

Direktiv (Utbildningsdepartementet, promemoria den 23 januari 1970):

1968 års utbildningsutredning kommer att inom ramen för sitt långsiktiga arbete se över utbildningens mål och allmänna uppläggning inom den aktuella utbildningssektorn. Organisationskommittén bör därför utgå från nu gällande allmänna mål för socionomutbildningen (jfr bl. a. prop. 1964: 48 s. 25—26).

Organisationskommittén bör överväga justeringar i utbildningens uppläggning och föreslå de ändringar som kan påkallas av minskningen av den praktiska utbildningens omfattning. Kommittén bör särskilt beakta möjligheterna att inom ramen för den teoretiska utbildningen kompensera avkortningen av studiepraktiken genom särskilda åtgärder exempelvis ökad integration mellan olika utbildningsmoment. Kommittén bör utarbeta förslag till hur studiepraktiken bör passas in i utbildningen.

Kommittén bör vidare uppmärksamma vad som förts fram vid remissbehandlingen rörande sådana åtgärder före studierna eller vid studiernas början som syftar till att orientera de studerande om deras framtida yrkesverksamhet.

Kommittén bör utarbeta förslag till hur den avsedda ökningen av intagningskapaciteten bör genomföras. Härvid bör hänsyn tas till möjligheterna att rekrytera lärare och att skaffa lokaler och praktikplatser. Dessa faktorer bör ligga till grund för dels en tidsplan för kapacitetsökningen, dels en bedömning av till vilka orter den ökade kapaciteten bör förläggas. Kommittén bör i sistnämnda avseende samråda med 1968 års utbildningsutredning.

Kommitténs utbyggnadsförslag bör innefatta preciserade beräkningar av behovet av lärare, konsulenter, lokaler, praktikplatser och övriga resurser.

Kommittén bör vidare undersöka de eventuella förstärkningar som kan bedömas erforderliga vad gäller handledarutbildning samt tekniska och pedagogiska hjälpmedel.

Kommittén bör redovisa kostnadsberäkningar fördelade på budgetår och ändamål.

Vidare bör kommittén överväga åtgärder som kan underlätta lärare-rekryteringen, särskilt i ämnen i vilka man med nuvarande behörighetskrav har svårt att finna lämpliga lärare.

Organisationskommittén bör undersöka vilka konsekvenser de framförda förslagen bör få för formerna för samarbetet mellan högskoleenheterna.

Förslag om försöksverksamhet med antagning av studerande inom ramen för den s. k. fria kvoten har förts fram av kompetensutredningen i skrivelse den 16 januari 1970. Organisationskommittén bör i sitt arbete uppmärksamma detta förslag. Härtill kommer den vid remissbehandlingen av U 68:s förslag aktualiserade frågan om vidgade möjligheter för redan yrkesverksamma — vilka inte uppfyller de formella behörighetskraven — att vinna tillträde till socionomutbildning. Kommittén bör beakta dessa förslag och även uppmärksamma möjligheterna för de studerande att få partiell utbildning.

Organisationskommittén bör fullgöra sitt uppdrag skyndsamt så att den avsedda kapacitetsökningen kan inledas med en första etapp läsåret 1970/71. Med hänsyn till den tid som krävs för att planlägga förläggning av socionomutbildning till nya orter torde ökningen läsåret 1970/71 få ske vid befintliga socialhögskolor.

Kommittén bör i behörighetsfrågor samråda med kompetensutredningen. Vidare bör kommittén i lokalfrågor samråda med byggnadsstyrelsen samt lokal- och utrustningsprogramkommittéerna för universitet och högskolor.

Beredningen har under tiden februari—oktober 1970 hållit 18 sammanträden.

Beredningen har den 17 november 1970 avgett sitt huvudbetänkande "Vidgad socionomutbildning" (Stencil U 1970: 19) med förslag om bl. a. inrättande av tre nya socialhögskolor och om utformningen av den praktiska delen av socionomutbildningen.

Beredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

45. *Organisationskommittén (U 1970: 59) för riksinternatskolor*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 april 1970 med uppgift att förbereda åtgärder föranledda av inrättandet av de i propositionen 1970: 53 föreslagna riksinternatskolorna:

Sundvik, K. Ivar, generalkonsul, *ordförande*
Andersson, N. G. Bertil, departementssekreterare
Folkmarson, James A., länskskolinspektör
Gadd, P. E. Arne, led. av riksdagen
Lind, Per E., ambassadör

Experter:

Frykhammar, Bo, fil. kand.
Jonsson, Stig, skoldirektör
Larsson, Sixten, förman
Stigstedt, Björn, kommunalråd

Sekreterare:

Skeppare, Åke, fil. mag.

Lokal: Skolöverstyrelsen, Fack, 104 22 Stockholm 22, tel. växel 22 70 00

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Kommittén har under tiden april—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under år 1971.

46. *Organisationskommittén (U 1970: 60) för högre musikutbildning (OMUS)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 april 1970 för att utföra fortsatt planeringsarbete för en reform av den högre musikutbildningen:

Wetterblad, R. Ingmar T., generaldirektör, *ordförande*
Ahlqvist, Barbro S. M., skolkonsulent
Assarson, Birgit, departementssekreterare
Bengtsson, L. Ingmar O., professor
Gabrielsson, Ingemar H., professor
Nordstedt, Lars R., studerande
Olofsson, K. Oscar, skoldirektör
Sjöström, N. Gunnar, rektor, tillika *huvudsekreterare*
Sjöqvist, Gunnar A. H., direktör
Thunander, H. Karl-Axel, musikedirektör

Experter:

Hansson, S. Kristina, utredningssekreterare
Leander, Sven, assessor
Lindqvist, B. Rune L., byråchef

Schwerin,, Olof, kyrkomusiker
 Segerstedt, Mårten R., adjunkt
 Stålné, Björn W., studerande
 Werner, Odd, avdelningsdirektör
 Wiggen, Knut, tonsättare

Bitr. sekreterare:

Eriksson, Nils-Erik, byrådirektör

Lokaler: Linnégatan 5 2 tr., 114 47 Stockholm, tel. 61 15 14; Storgatan 13, 2 tr., 411 24 Göteborg, tel. 031/11 34 64

Direktiv (Utbildningsdepartementet, promemoria den 10 april 1970):

Som framgår av prop. 1970: 25 angående musik- och dansutbildning m. m. skall som första led i organisationskommitténs uppdrag ingå att förbereda en reform av den högre musikutbildningen som skall kunna genomföras successivt med början budgetåret 1971/72. Därför skall organisationskommittén efter den 1 juli 1971 fungera som provisorisk tillsynsmyndighet för musikhögskolorna och för högre musikutbildning vid andra skolor. Förberedelsearbetet för en utbildningsreform omfattar frågor såväl om utbildningen som av organisatorisk och administrativ natur.

1. Utbildningsfrågor

1.1 Tillträdesbestämmelser m. m.

En av de viktigare uppgifterna för organisationskommittén är utformningen av villkor och regler för tillträde till den högre musikutbildningen. I sitt förslag bör kommittén ta hänsyn till kompetensutredningens förslag och statsmakernas ställningstaganden till detta.

Det är angeläget att det finns möjlighet till dispens från det i prop. 1970: 25 (s. 101) uppställda allmänna behörighetskravet för tillträde till utbildningen med hänsyn till att den musiklinje, som enligt propositionen skall införas inom gymnasieskolan, utgör ett försök som kommer att bedrivas i begränsad omfattning.

Kommittén bör ägna speciell uppmärksamhet åt frågorna om särskilda behörighetskrav, meritvärdering vid urvalet av sökande och intagningsförfarandet i övrigt. Kommittén bör närmare precisera vilka kunskaper och färdigheter som de sökande bör ha för tillträde till de olika utbildningslinjerna. Kraven på förkunskaper bör inte ställas högre eller vara andra än vad som är motiverat med hänsyn till målet för den utbildning som avses. Det bör vara angeläget att lämna tillträde till utbildningen för studerande med mer varierande förkunskaper än nu, i fråga om både art och nivå. Kommittén bör ta hänsyn till detta då utbildningen planläggs.

I fråga om meritvärderingen av de sökande till högre musikutbildning som gått igenom den särskilda musiklinjen inom gymnasieskolan bör kommittén utgå ifrån att dessa redan fått sina musikaliska kunskaper och färdigheter bedömda och betygsatta.

Kommittén bör föreslå åtgärder i syfte att förenkla och förkorta intagningsförfarandet. Möjligheterna att anordna central intagning av studerande till samtliga skolor, vid vilka högre musikutbildning kommer att bedrivas, bör särskilt övervägas.

1.2 *Utbildningens organisation m. m.*

Kungl. Maj:t skall fastställa mål och allmänna riktlinjer samt i förekommande fall timplan för utbildningen inom de olika utbildningslinjerna (prop. 1970: 25 s. 100). Organisationskommittén bör utarbeta förslag till sådana bestämmelser. Vidare bör kommittén överväga om i övrigt studieplanerna för den högre musikutbildningen kan utformas och fastställas i liknande ordning som gäller för grundläggande utbildning vid filosofisk fakultet (SFS 1969: 50 ändrad 1969: 327).

Organisationskommittén bör utforma regler för undervisning samt kunskaps- och färdighetskontroll på ett sätt som underlättar för de studerande att inom angivna studietider nå sina studiemål. Kommittén bör tillse att studerande som har erforderliga förutsättningar får möjlighet att fullfölja utbildningen i snabbare takt än vad som normalt förutsätts.

En viktig uppgift för kommittén är att föreslå förändringar och förändringar av de nuvarande formerna för examination inom den högre musikutbildningen. Vid samtliga utbildningslinjer, där studierna är organiserade i form av grundkurser och tillvalskurser, skall i fortsättningen redovisning av studieresultaten ske successivt. Kommittén bör utgå ifrån att examensbetyg som musklärare, musikpedagog och kyrkomusiker tills vidare skall utfärdas till de studerande som genomgått utbildning vid dessa utbildningslinjer. För övrig utbildning skall kommittén överväga i vilken utsträckning och i vilka former intyg eller betyg över fullföljda studier skall förekomma.

Ett nytt system för betygsättning av genomgångna kurser har föreslagits av 1965 års musikutbildningskommitté i kommitténs betänkande II (SOU 1968: 49). Mot bakgrund av den kritik som vid remissbehandlingen av förslaget riktats mot systemet behöver detta modifieras. Organisationskommittén bör med utgångspunkt från förslaget och remisskritiken utarbeta förslag till betygssystem och därvid i så stor utsträckning som möjligt söka uppnå överensstämmelse med det system för betygsättning som tillämpas inom annan högre utbildning.

1.3 *Studieplansarbete*

För överskådlighetens skull kommer de följande preciseringarna av organisationskommitténs uppgifter att även innehålla en sammanfattning av de riktlinjer beträffande utbildningslinjernas allmänna konstruktion och studietider som föreslagits i prop. 1970: 25. I sitt arbete skall kommittén utgå från och där så erfordras överarbeta de studieplaneförslag som föreligger i 1965 års musikutbildningskommittés betänkanden.

1.3.1 Musklärare (prop. 1970: 25 s. 104—105)

Organisationskommittén bör i det fortsatta studieplansarbetet i första hand ägna sig åt utbildningen av musklärare för skolväsendet.

Organisationskommitténs arbete bör bedrivas i samråd med lärarutbildningskommittén.

Lärarutbildningen skall vara fyraårig och omfatta dels utbildning av lärare i musik och annat ämne (tvåämnesmusklärare), dels utbildning av lärare i enbart musik (ettämnesmusklärare).

Organisationskommitténs uppdrag i fråga om musklärarytutbildningen avser ämnesstudierna i musik vid utbildning av både tvåämnes- och ettämnesmusklärare.

Ettämnesmusiklärare skall i högre grad än tvåämnesmusiklärare kunna förena uppgifter inom skolväsendets obligatoriska undervisning i musik med uppgifter inom den frivilliga musikundervisningen. Med anledning härav ökar kraven på både bredd och djup i ettämnesmusiklärarnas musikaliska färdigheter och metodiska skolning. Mot bakgrund härav bör som förutsätts i prop. 1970: 25 den ämnesmässiga delen i utbildningen av ettämnesmusiklärare motsvara en treårig musikpedagogisk utbildning.

1.3.2 Musikpedagoger (prop. 1970: 25 s. 103—104)

Som utgångspunkt för arbetet med utformningen av musikpedagogutbildningen bör organisationskommittén göra en analys av utvecklingstendenserna inom den frivilliga musikundervisningen och söka närmare precisera de uppgifter för vilka utbildningen av pedagoger skall vara avpassad.

I enlighet med vad som förordas i prop. 1970: 25 skall kommittén utforma musikpedagogutbildningen så att den kan avslutas efter två, tre eller fyra år.

Musikpedagoger skall utbildas för undervisning i instrumentalmusik, sång, rytmik och musikteoretiska ämnen.

I enlighet med vad som föreslagits i prop. 1970: 25 skall organisationskommittén utarbeta förslag till studieplan för en tvåårig utbildning av pedagoger för undervisning i instrumentalmusik.

Kommittén bör överväga om det finns anledning att utforma en tvåårig utbildning av pedagoger med även andra uppgifter än undervisning i instrumentalmusik, dvs. pedagoger med sång, rytmik eller musikteoretiska ämnen som huvudämnen i sin utbildning. Möjligheterna att kombinera olika ämnesområden skall också prövas.

Den treåriga pedagogutbildningen skall ha formen av en påbyggnadsutbildning på den kortare utbildningen.

Fyraårig specialiserad musikpedagogutbildning skall enligt prop. 1970: 25 kunna anordnas i begränsad omfattning. Utbildning bör kunna utformas som en påbyggnadsutbildning ovanpå en tvåårig pedagogutbildning i de fall där sådan förekommer.

Utbildningen av rytmikpedagoger skall av kommittén utformas på sådant sätt att den klart skiljer sig från den utbildning av danspedagoger som från budgetåret 1970/71 — om riksdagen bifaller de förslag härom som lagts fram i prop. 1970: 25 — skall anordnas vid statens dansskola. Kommittén bör även i sammanhanget avge förslag beträffande den utbildningsverksamhet som bedrivs vid Dalcrozeseminariet.

1.3.3 Kyrkomusiker (prop. 1970: 25 s. 105—106)

Organisationskommittén bör utarbeta förslag till förstärkning av den lägre kyrkomusikaliska utbildning som hittills främst ägt rum inom ramen för statliga sommarkurser. Vidare bör kommittén undersöka på vilket sätt kursverksamheten innehållsmässigt och organisatoriskt kan närmare samordnas med övrig musikutbildning. Kommittén skall vidare avge förslag beträffande den högre kyrkomusikaliska utbildningen och därvid utarbeta studieplan för en treårig, för rent kyrkomusikaliska uppgifter avsedd utbildning som kan kompletteras med ett års instrumentalpedagogisk utbildning. Orgel samt ett annat för de kyrkomusi-

kaliska och pedagogiska uppgifterna lämpat instrument skall ingå i utbildningen. Organisationskommittén bör även närmare överväga om den treåriga kyrkomusikaliska utbildningen kan utformas på sådant sätt att den, kompletterad med praktisk lärarutbildning, kan bli godtagbar för behörighet till tjänst som ettämneslärare i musik inom skolväsendet.

1.3.4 Övriga musiker (prop. 1970: 25 s. 106—107)

Organisationskommittén skall utarbeta studieplaner för en fyraårig instrumentalist- och sångutbildning och för den däri ingående instrumentala delen av utbildningen av orkester- och ensemblemusiker. I fråga om kraven på utbildning av orkester- och ensemblemusiker skall kommittén beakta bl. a. vad som anförts i prop. 1970: 31 angående regionmusik. I musikerutbildningen skall utöver den instrumentala utbildningen ingå även praktisk verksamhet och erfarenhet av arbetsförhållandena inom orkestrar och ensembler. Kommittén bör i fråga om denna del av utbildningen utgå från det förslag till ensembleskolning som lagts fram av teater- och orkesterrådet och 1968 års musikkommitté. Sammanlagt skall utbildningen av orkester- och ensemblemusiker omfatta fyra år.

Organisationskommittén bör närmare pröva förutsättningarna för att genomföra en koristutbildning i enlighet med musikutbildningskommitténs förslag.

1.3.5 Ensembleledare (prop. 1970: 25 s. 108)

Organisationskommittén bör utarbeta förslag till utbildning av ensembleledare. Därvid bör beaktas bl. a. vad som anförts i prop. 1970: 31 angående regionmusik i fråga om kraven på kapellmästare m. fl. befattningshavare inom denna organisation.

1.3.6 Specialutbildning i komposition och dirigering (prop. 1970: 25 s. 108)

Specialutbildningen i komposition kommer att avse ett fåtal elever med speciella förutsättningar och intressen. Det finns därför anledning att organisationskommittén ger utbildningen en fri utformning. Utbildningen bör omfatta högst tre år och förläggas till musikhögskolan i Stockholm.

Inom undervisningen i komposition skall i olika frågor med anknytning till nutida musikskapande bedrivas kurs- och seminarieverksamhet, som bör vara öppen för studerande från andra utbildningslinjer. Kommittén bör överväga hur denna verksamhet skall utformas och organiseras både i Stockholm, där specialutbildning i komposition skall anordnas, och vid övriga skolor med högre musikutbildning.

Kommittén skall med anledning av vad som anförts i prop. 1970: 25 angående specialutbildningen i dirigering söka utforma denna som en form av påbyggnadsutbildning.

1.3.7 Solist- och annan påbyggnadsutbildning (prop. 1970: 25 s. 102)

Organisationskommittén bör närmare undersöka behovet av påbyggnadsutbildning och överväga innehåll och former för denna. Fortsatt solistutbildning bör inte medges längre tid än två år utöver den grundläggande utbildningen.

1.3.8 Kursverksamhet (prop. 1970: 25 s. 109)

Organisationskommittén bör arbeta vidare på det material, som redovisats i musikutbildningskommitténs betänkanden, och utförligt redovisa innehåll i och former för den kursverksamhet som det enligt kommitténs bedömning är angeläget att anordna inom ramen för den högre musikutbildningen.

1.4 Dimensionering m. m.

Kommittén bör, i samråd med statistiska centralbyrån, komplettera det underlag för den totala dimensioneringen av utbildningen som redovisats av 1965 års musikutbildningskommitté och på grundval härav lägga fram en plan för en utbyggnad av utbildningskapaciteten. Kommittén bör särskilt beakta angelägenheten av åtgärder för att häva musiklärarbristen och har att i detta syfte samråda med lärarutbildningskommittén, som inom ramen för sitt arbete skall göra en uppskattning av utbildningsbehovet i fråga om musiklärare. De möjligheter till särskild utbildning av lärare i musik som kan komma att erbjudas med anledning av skolöverstyrelsens förslag den 9 februari 1970 bör beaktas i sammanhanget. En utförligare redovisning av utbildningsbehovet i fråga om musikpedagoger än den som låg till grund för musikutbildningskommitténs förslag är nödvändig. I fråga om kyrkomusiker föreligger ett ökat utbildningsbehov särskilt av kantorer. Vid dimensioneringen av musiker- och ensembleledarutbildningen bör organisationskommittén beakta det förslag till omorganisation av militärmusiken som lagts fram för riksdagen i prop. 1970: 31 angående regionmusik samt följderna av att den grundläggande utbildningen inom försvaret genom omorganisationen successivt avvecklas. Kommittén bör räkna med en relativt begränsad utbyggnad av det statsunderstödda orkesterväsendet. Fortsatt solistutbildning bör omfatta ett begränsat antal elever.

2. Organisatoriska och administrativa frågor

2.1 Tillsynsmyndighet

Organisationskommittén skall förbereda och avge förslag beträffande den verksamhet som kommittén skall bedriva i egenskap av tillsynsmyndighet för utbildningen och därvid närmare precisera tillsynsmyndighetens uppgifter. I så stor utsträckning som möjligt bör ansvaret för utbildningen ligga på lokal nivå, dvs. på skolorna och deras organ.

2.2 Musikhögskolorna

Enligt prop. 1970: 25 (s. 110) skall från den 1 juli 1971 jämte musikhögskolan i Stockholm finnas statliga musikhögskolor i Göteborg och Malmö. Organisationskommittén skall i samråd med huvudmännen för de statsunderstödda musikkonservatorierna på dessa orter vidta erforderliga förberedelser för att konservatorierna skall kunna förstatligas från angiven tidpunkt.

Organisationskommittén skall avge förslag beträffande uppgifter för musikhögskolornas styrelser samt i fråga om ledning och organisation av verksamheten inom musikhögskolorna. Verksamheten bör anordnas på ett sådant sätt att både elever och anställda får ansvar för och

inflytande över utbildnings- och arbetsförhållandena. Kommittén bör särskilt beakta den försöksverksamhet med nya former för samarbete mellan studerande, lärare och övrig personal som sedan budgetåret 1968/69 bedrivs vid musikhögskolan i Stockholm och musikkonservatorierna i Göteborg och Malmö.

Organisationskommittén skall utarbeta förslag till personalorganisation vid musikhögskolorna. Ingående överväganden erfordras beträffande anställningsformer och kompetenskrav särskilt för lärarpersonalen. Bl. a. bör i större utsträckning än för närvarande tjänster som lärare på olika nivåer tillsättas för begränsad tid. Frågan om de fortsatta möjligheterna att samtidigt inneha och utöva lärartjänst och annan tjänst, både statligt reglerade och andra tjänster, bör tas upp till prövning. Kommittén bör iakttä stor restriktivitet beträffande förslag till tjänster på professorsnivå. Formerna för tjänstetillsättningar bör i största möjliga utsträckning ansluta till vad som gäller inom undervisningsväsendet i övrigt.

2.3 Övriga skolor

I prop. 1970: 25 (s. 111) förordas att viss högre musikutbildning, i första hand två- och treårig musikpedagogutbildning, skall bedrivas vid Folkliga musikskolan Ingesund, Framnäs folkhögskola och Örebro musikpedagogiska institut under förutsättning av att godtagbara överenskommelser kan träffas med huvudmännen för skolorna.

Organisationskommittén skall utföra det förberedelsearbete som erfordras i detta syfte. Arbetet skall bedrivas i samråd med huvudmännen för skolorna och i fråga om folkhögskolorna även med skolöverstyrelsen. Kommittén bör redovisa resultatet av detta arbete, varefter formerna för att träffa erforderliga överenskommelser med skolorna får fixeras.

3. Övriga uppgifter

Organisationskommittén skall lägga fram en tidsplan för genomförandet av reformen av den högre musikutbildningen och föreslå erforderliga övergångsordningar. Kommittén skall noggrant beräkna och redovisa kostnaderna för de framlagda förslagen och ange den successiva utgiftsförändringen under de därav berörda budgetåren.

Med anledning av vad som anförs i prop. 1970: 25 (s. 114) skall organisationskommittén utarbeta förslag till lokal- och utrustningsprogram för den högre musikutbildning, som skall anordnas utanför Stockholm. Kommitténs uppgifter i samband med arbetet på projektering av nybyggnad för musikhögskolan i Stockholm kommer att anges i annat sammanhang. Med hänsyn till den förutsedda ökningen av utbildningskapaciteten i Göteborg och Malmö är det angeläget att snabbt nå en lösning av lokalfrågorna på dessa orter. Behovet av överspelningsrum för de studerande bör uppmärksammas.

Kommittén har under tiden maj—oktober 1970 hållit nio sammanträden. Därutöver har ett 25-tal gruppsammanträden ägt rum.

Kommittén har i skrivelse den 14 oktober 1970 om anslag för den högre musikutbildningen (Stencil U 1970: 18) lämnat en närmare redo-

görelse för sitt hittillsvarande arbete. Skrivelsen innehåller även förslag om provisoriska åtgärder beträffande den högre musikutbildningen fr. o. m. läsåret 1971/72.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

47. Utredningen (U 1970: 61) om musikaliska akademien

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 april 1970 för utredning av följderna för musikaliska akademiens del av de i propositionen 1970: 25 föreslagna förändringarna av akademiens uppgifter i fråga om den högre musikutbildningen:

Ekblad, S. Gunnar, hovrättslagman

Expert:

Nilsson, Axel N., byrådirektör

Lokal: Göta hovrätt, Box 422, 551 02 Jönköping 1, tel. växel 036/11 94 30

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningsmannen har under perioden april—oktober 1970 haft ett flertal sammanträden med företrädare för akademien.

Utredningens arbete beräknas bli slutfört under år 1971.

48. Organisationskommittén (U 1970: 62) för högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 april 1970 för planering av högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland:

Edström, John Olof, disponent, *ordförande*

Björling, Gotthard, professor

Henningsson, Lars-Åke, teknolog

Lindstrand, Leif, byggnadsråd

Malmgren, Nils, kommunalråd

Nilsson, Folke, direktör

Nordström, Lars, professor

Paul, Karl-Gustav, professor

Poppius, Hans D., byråchef

Östlund, Zolo, kanslichef

Lassinantti, I. Ragnar, landshövding, *adjungerad*

Experter:

Axrup, Stig, utbildningsledare

Bergdahl, Sven-Gunnar, bergsingenjör

Berglund, Carl-Bertil, direktör

Domar, Torgny, universitetslektor

Enquist, Daniel, departementssekreterare

Fransson, Bo-Gunnar L., departementssekreterare

Kallioniemi, Henry, universitetslektor

Karlsson, Christer, civilingenjör

Lager, Ingemar, t.f. universitetslektor

Leo, Håkan, bergsingenjör

Reinius, Erling, professor

Sundbäck, Ulrik, universitetslektor

Sundström, John, professor

Tennberg, Klas, förste byråsekreterare

Sekreterare:

Ejerhed, Anders G., civilingenjör (fr. o. m. den 15 augusti t. o. m. den 15 december 1970)

Lokal: Universitetskanslersämbetet, Box 16334, 103 26 Stockholm, tel. 24 85 60

Direktiv (Utbildningsdepartementet, promemoria den 24 april 1970):

Norrlandsberedningen har den 16 december 1969 lagt fram betänkandet Högre teknisk utbildning i Norrland (Stencil U 1969: 11). Betänkandet har remissbehandlats. Med utgångspunkt i nämnda betänkande har Kungl. Maj:t i prop. 1970: 88 föreslagit riksdagen att godkänna riktlinjer för uppbyggnad av högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland i enlighet med vad föredragande statsrådet anfört.

Föredraganden, statsrådet Moberg, föreslår i nämnda proposition att en enhet för högre teknisk utbildning och forskning skall förläggas till Luleå. En maskinteknisk utbildningslinje med tillhörande forskningsorganisation bör ingå i enheten. Vidare skall planeringen av enheten bedrivas med sikte på att delar av utbildnings- och forskningsverksamheten vid sektionen för bergsvetenskap vid tekniska högskolan i Stockholm skall flyttas till Luleå. I det fortsatta utredningsarbetet bör prövas om skäl och förutsättningar finns för att senare ytterligare differentiera den högre tekniska utbildningen i Luleå. Beträffande intagningskapaciteten till utbildningen bör som riktpunkt gälla att den av norrlandsberedningen föreslagna kapaciteten för Luleå inte bör underskridas. Planeringen av utbildnings- och forskningsresurserna bör inriktas på att permanenta lokaler skall uppföras i Luleå, även om provisoriska lokaler övergångsvis måste användas. Forskningen vid enheten bör bedrivas i samverkan med befintliga och planerade forsknings- och utvecklingsresurser i Luleå.

Vidare förslås att högre teknisk utbildning skall komma till stånd i Skellefteå/Umeå-området. Utbildningen i Skellefteå, som bör omfatta den senare delen av en civilingenjörsutbildning, avses få en inriktning som bidrar till att utveckla industrin i regionen. Den inledande delen av utbildningen bör äga rum inom en utbildningsorganisation på annan ort. Förutsättningarna för samverkan mellan Skellefteå och Umeå i detta avseende bör särskilt undersökas. Den högre tekniska utbildningen i Skellefteå bedöms kunna replera på bl. a. planerade forsknings- och utvecklingsresurser i staden.

Den högre tekniska utbildningen i Umeå bör väsentligen utformas på grundval av de förutsättningar som utbildnings- och forskningsresurserna inom den matematik-naturvetenskapliga fakulteten erbjuder.

Arbetet med att planera den föreslagna uppbyggnaden av högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland bör utföras av en särskild

organisationskommitté. Kommittén bör utreda och föreslå uppläggnings-, inriktning och organisation av den högre tekniska utbildningen i Luleå samt i Skellefteå och Umeå. Kommittén bör vidare lägga fram förslag till dimensionering av utbildningen på resp. ort under de närmaste läs-åren.

På denna grundval bör organisationskommittén utarbeta preciserade beräkningar rörande behovet av lärare, forskare och övrig personal samt av lokaler, utrustning och övriga resurser för utbildningen. Kommittén bör redovisa kostnadsberäkningar fördelade på orter och budgetår. De kostnadsmässiga konsekvenserna av olika dimensioneringsalternativ bör belysas. Kommittén bör vidare utreda vilken organisatorisk ställning ifrå-gavarande högre teknisk utbildning skall få i universitets- och högskole-organisationen.

Organisationskommittén bör samråda med de organisationer och myndigheter som planerar att bygga upp forsknings- och utvecklingsenheter i Luleå och Skellefteå. Kommittén bör vidare beakta resultaten bl. a. av den inom universitetskanslersämbetet pågående utredningen rörande för-utsättningarna för en för flertalet utbildningslinjer vid de tekniska högskolorna sammanhållen grundutbildning och gemensam intagning till denna grundutbildning.

Organisationskommittén bör i lokalfrågor samråda med byggnadsstyrelsen och samarbetsnämnden för lokal- och utrustningsprogramkommittéerna för universitet och högskolor.

Organisationskommittén bör fullgöra sitt uppdrag med sikte på att utbildningen om möjligt skall inledas redan läsåret 1971/72.

Kommittén, som inom sig utsett fyra subkommittéer, har under tiden mars—oktober 1970 hållit fyra sammanträden. Inom subkommittéerna har elva sammanträden hållits.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

49. Utredningen (U 1970: 63) om skolans inre arbete

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1970 för att utreda frågan rörande åtgärder för elever med särskilda svårigheter i skolan och därmed sammanhängande frågor, bl. a. skolans arbetsmiljö (se Post- och Inrikes tidn. den 15 juli 1970):

Orring, Jonas A., generaldirektör, *ordförande*

Beckius, Carin E., sekreterare

Larsson, L. Thorsten, lantbrukare, led. av riksdagen

Mogård, Britt E. T., fru, led. av riksdagen

Mårtensson, Alvar G. G., telearbetare, led. av riksdagen

Richardson, N. Gunnar E., docent, led. av riksdagen

Svenningsson, S. Levi H., fil. kand.

Experter:

Anveden, Per Olov, förbundsordförande

Elliot, Ian, studerande

Haga,, Ingegerd, ombudsman
Hellers, P. A. Hans, förbundsordförande
Lirén, Gösta, förste ombudsman
Mattson, Ingemar, rektor
Nilsson, Anna-Lisa, led. av riksdagen

Sekreterare:

Johansson, Sven-Åke S., studierektor

Lokal: Norr Mälarstrand 22 5 tr., 112 20 Stockholm, tel. 51 45 84
(sekreteraren), 51 06 09 (expedition)

Direktiv: (anförande av statsrådet Carlsson till statsrådsprotokollet den 27 maj 1970):

1. Under de senaste årtiondena har det allmänna skolväsendet byggts ut såväl kvantitativt som kvalitativt. Strävan har därvid varit att bereda alla ungdomar utbildning utan hinder av ekonomiska, sociala eller geografiska förhållanden. Vi står nu inför en ny etapp i utvecklingen på skolområdet. Den nya läroplanen för grundskolan införs successivt med början läsåret 1970/71. Den 1 juli 1971 får vidare yrkesutbildningen nytt och breddat innehåll, och samtidigt ersätts de nuvarande skolformerna gymnasium, fackskola och yrkesskola med en enda skolform, gymnasieskolan.

Denna utveckling medför ökade möjligheter att med hänsynstagande till varje elevs speciella förutsättningar ge honom en god undervisning. Reformerna innebär emellertid starka krav på en förändring också av skolans inre arbete. Sitt konkreta uttryck har de nya principerna fått i de moderna läroplanerna. Det pedagogiska forsknings- och utvecklingsarbetet har under senare år starkt inriktats mot de frågor, som har samband med en individualiserad undervisning. Om samtliga elever skall få en reellt likvärdig utbildning måste nämligen en rad särskilda åtgärder vidtagas, eftersom generella reformer kan missgynna de grupper, som av olika skäl inte förmår utnyttja de förbättrade möjligheterna.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att min företrädare i prop. 1968: 129 framhöll att en huvuduppgift för grundskolan är att ta tillvara det unika hos varje elev och att anpassa lärostoff och arbetsmetoder till hans eller hennes förutsättningar. I skolans uppgifter ingår inte bara att förmedla kunskaper utan i lika hög grad att ge eleven tillfälle att utvecklas till en självständig samhällsmedborgare med personligt engagemang i omvärlden. Dessa möjligheter kan och får inte undandras någon elev, därför att han har svårigheter med skolarbetet. Skolan har tvärtom ett särskilt ansvar för dessa elever, då skoltiden är ett kanske aldrig återkommande tillfälle att ge dem de möjligheter till personlig och social utveckling samhället är skyldigt att erbjuda sina medborgare.

Skolan kan inte bygga på att samma arbets- och inlärningsmetoder skall passa alla elever. En ökad individualisering av undervisningen, så att samma lärostoff kan behandlas med olika metoder och i olika studietakt, är därför nödvändig. Skolan bör i sin undervisning vara anpassad till olika begåvnings typer utan att för den skull ge avkall på kravet att eleverna skall ges en gemensam kunskaps- och referensram.

Många elever upplever svårigheter i skolarbetet till följd av yttre omständigheter, som i sig inte har någonting med deras studieförutsättningar att göra. Dessa barn har ett sämre utgångsläge i skolarbetet i

förhållande till övriga elever. Det är därför nödvändigt att genom särskilda stödåtgärder kompensera för dessa ogynnsamma yttre omständigheter. Sådana åtgärder måste sättas in redan vid skolans början för att motverka en ackumulation av studiesvårigheter, som senare under skoltiden kan leda till allvarliga problem.

2. Inom skolväsendet finns redan i dag vissa möjligheter att tillgodose behoven hos elevgrupper med särskilda svårigheter. Den år 1965 beslutade specialskolan syftar sålunda till att ge barn med grava syn-, hörsel- eller talrubningar en mot grundskolan svarande utbildning. Möjligheter till fortsatt utbildning efter specialskolan har också skapats, senast genom riksdagens beslut i år på grundval av handikapputredningens förslag om fullständig gymnasieskola för handikappade (prop. 1970: 1 bil. 7 s. 196).

Psykiskt utvecklingsstörda barn får sin undervisning inom särskolan, för vilken landstingen är huvudmän (prop. 1967: 142, 2 LU 67, rskr 400).

Även inom grundskolan har insatser gjorts för att möta kraven på en mer elevanpassad undervisning. Specialklasser och särskild undervisning finns för intellektuellt utvecklingshämmande elever, för elever med beteendestörningar och anpassningssvårigheter, elever med läs- och skrivsvårigheter, hörselskadade och synskadade elever, elever med tal- och rörelsehinderade elever (f. n. endast specialklass). Denna undervisning syftar till att kompensera för sådana handikapp, som gör det svårt för den enskilde eleven att utan särskilda pedagogiska insatser tillgodogöra sig de kunskaper och de utvecklingsmöjligheter som skolan erbjuder. Den särskilda undervisningen är avsedd för elever som på grund av långvarig sjukdom e. d. inte kan delta i vanligt skolarbete.

Även inom de gymnasiala skolformerna finns sedan 1965 möjlighet att anordna specialundervisning för elever med fysiska handikapp, dvs. elever med syn- och hörselskador och rörelsehinderade elever. Enligt beslut av statsmakterna (prop. 1967: 1 bil. 10 s. 153, SU 8, rskr 8) pågår sedan läsåret 1967/68 försöksverksamhet med gymnasial utbildning i Örebro för gravt hörselskadade elever.

Möjligheterna till specialundervisning inom de gymnasiala skolformerna avser endast fysiskt handikappade elever. Kungl. Maj:t medgav emellertid genom beslut den 3 juli 1969 att statsbidrag fick utgå ur anslaget Pedagogiskt utvecklingsarbete inom skolväsendet under budgetåret 1969/70 till försöksverksamhet med s. k. pedagogisk gymnasielinik i Lund. I undervisningen deltar dels elever med anpassningssvårigheter från Lunds gymnasie-region, dels elever från Råby ungdomsvårdsskola. Såväl fackskole- som gymnasieutbildning kommer läsåret 1970/71 att ges vid kliniken. I prop. 1970: 1 (bil. 10 s. 208) beräknas medel för fortsatt statsbidrag till denna verksamhet.

3. En rad åtgärder har sålunda vidtagits för att ge elever med uppenbara handikapp i skolarbetet en fullgod utbildning. Det finns likväl många elever, som inte får det utbyte av sin skolgång som läroplanerna syftar till. De upplever inte skolarbetet som tillräckligt stimulerande. Sådana s. k. underpresterande elever lämnar den obligatoriska skolan otillräckligt förberedda för både yrkesverksamhet och fortsatta studier.

Skolan har som väsentligt mål att ge varje elev lika möjligheter till utbildning. Det är dock inte tillräckligt att enbart erbjuda samma rätt till utbildningsplats; det är också nödvändigt att ge den hjälp i fråga om pedagogiska stödinsatser som många elever behöver för att få en

med övriga likvärdig studiesituation. Åtgärder i detta avseende har betydelse även för den allmänna arbetsmiljön i skolan. Elever, som inte upplever skolarbetet som meningsfullt, uppträder ofta oroligt under lektionstid. Detta försvårar givetvis deras möjligheter att få utbyte av undervisningen samtidigt som arbetssituationen för övriga elever störs. I olyckliga fall kan detta medföra spänningar mellan olika elevgrupper, något som motverkar skolans mål att skapa förståelse för de grupper, som har särskilda svårigheter i det moderna samhället. Rätt insatta stödåtgärder för elever med särskilda skolsvårigheter har därför betydelse för samtliga elevers sociala utveckling och för samarbetet i skolan. Sådana åtgärder är också nödvändiga för att den enskilde läraren skall uppleva sig ha möjlighet att göra en meningsfull arbetsinsats.

En grupp av elever, som kan uppleva svårigheter i skolarbetet av andra skäl än bristande motivation, är de som råkar ut för s. k. mobbing därför att de på något sätt uppfattas som avvikande. Förföljelser av detta slag måste uppmärksammas med avseende på såväl de elever, som drabbas av dem, som de elever som tar del i dem. Det är också nödvändigt att inom ramen för undervisningen diskutera dessa frågor och hos eleverna skapa förståelse för olika levnadsmönster och beteenden.

Frågan om arbetstrivsel och arbetsmiljö i skolan gäller — som min företrädare framhöll i prop. 1968: 129 (s. 62) — såväl beteendeproblem som inställning och attityder hos alla dem, som arbetar inom skolan, till skolans mål, arbetsformer, innehåll och organisation. Frågan har således betydelse för alla i skolan verksamma, oavsett arbetsuppgifter.

Jag vill erinra om att Kungl. Maj:t den 12 maj 1968 meddelade riktlinjer för skolöverstyrelsens arbete med att främja goda arbetsförhållanden i skolan. Med utgångspunkt från bl. a. dessa riktlinjer har ett omfattande arbete ägt rum inom överstyrelsen. Det har i första hand rört sig kring de problem, som sammanhänger med skoldemokrati och elevernas utveckling till medansvar och medinflytande. Vissa undersökningar har också genomförts som är av värde för diskussionen om miljöförhållandena i skolan. Nyligen har också riksdagen uttalat sig för en allmän översyn av de problem, som sammanhänger med arbetsmiljöns utforskning i dagens skola (SU 1970: 49, rskr 145).

Ett grundläggande problem i detta sammanhang torde vara att skapa motivation hos de av olika skäl underpresterande eleverna att engagera sig i skolarbetet. Att vissa elever får mindre utbyte av sin skolgång kan ses som ett uttryck för att skolan inte alltid förmått tillvarata varje elevs möjligheter på det sätt läroplanen syftar till. Enligt min mening bör man nu följa upp hittills genomförda och nyligen beslutade reformer med ett utredningsarbete rörande åtgärder för elever, med särskilda svårigheter i skolarbetet och därmed sammanhängande frågor, bl. a. skolans arbetsmiljö. Detta uppdrag bör anförtros åt särskilda sakkunniga.

4. Den grundläggande uppgiften för de sakkunniga bör vara att pröva i vad mån nuvarande åtgärder till stöd för av olika skäl underpresterande elever hjälpt dem få behållning av sin skolgång. Det är nödvändigt att få en klarare uppfattning om detta. Detta undersöknings- och utredningsarbete avser främst pedagogiska frågor med utnyttjande av resultaten från forsknings- och utvecklingsarbetet på detta område. Jag vill i detta sammanhang erinra om vad jag i årets statsverksproposition (prop. 1970: 1 bil. 10 s. 171) anförde om inriktningen av det pedagogiska utvecklingsarbetet.

De sakkunniga bör starta sitt arbete med en kartläggning av dels de organisatoriska insatser, som redan gjorts inom skolväsendet, dels de pågående eller planerade undersökningsprojekt jämte andra erfarenheter, som kan ge vägledning för det fortsatta utredningsarbetet. I den mån så visar sig önskvärt bör de sakkunniga vara oförhindrade att hos Kungl. Maj:t begära medel för egna undersökningar.

De sakkunnigas undersökningar har ett visst samband med det arbete som inom skolöverstyrelsen bedrivits inom utredningsgruppen samverkan i skolan. Detta gäller bl. a. i fråga om arbetssituation och arbetstrivsel med den innebörd dessa begrepp gets i det föregående. En demokratisk skola, där den enskilde eleven och läraren upplever att han själv har faktiska möjligheter att påverka sina egna arbetsförhållanden, bidrar verksamt till att skapa en god arbetsmiljö.

De sakkunnigas arbete bör leda fram till ett programförslag med avseende på de pedagogiska förändringar och kompensatoriska åtgärder, som är nödvändiga för att de elever, som i dag inte finner tillräcklig stimulans i skolarbetet skall uppleva undervisningen som meningsfull. Förslaget bör ange vilka åtgärder, som omedelbart kan och bör vidtas, och vilka frågor, som kräver ytterligare forsknings- och utredningsarbete, innan man slutligt kan ta ställning till vilka förändringar som är påkallade. Det blir sålunda fråga om åtgärder på såväl kort som lång sikt. Som jag nyss framhållit kan det bli fråga om genomgripande åtgärder av pedagogisk natur.

En bärande princip för grundskolan är att en organisatorisk differentiering av eleverna så långt möjligt skall undvikas. Ett organisatoriskt sammanhållet system bidrar verksamt till att förverkliga skolans mål att motverka social åtskillnad och hos eleverna skapa förståelse för människors olika förutsättningar och beteenden. De sakkunniga har att utgå från denna princip när det gäller den organisatoriska ramen för de pedagogiska åtgärder, som kan komma att föreslås. Jag vill i detta sammanhang vidare erinra om att min företrädare i prop. 1968: 129 bl. a. framhöll: "Alldeles bortsett från att nuvarande definitioner och möjligheter till identifiering inte medger någon särskilt säker gränsdragning mellan normalpresterande och svagpresterande elever har det inte påvisats att en (sådan) individualisering bäst sker genom yttre organisatoriska åtgärder. Utvecklingen går tvärtom, som jag i det föregående framhållit, i riktning mot en individualisering genom pedagogiskt-metodiska insatser på det inre planet".

De sakkunniga bör pröva hur en individuell differentiering skall kunna genomföras för gruppen av underpresterande elever. Detta har beröringspunkter med systemet med resurstimmar, som läsåret 1970/71 införts i grundskola. Genom detta system har en möjlighet öppnats för ett mer individuellt och flexibelt utnyttjande av dessa extra resurser än enbart delning av klass. De sakkunniga bör överväga i vilken utsträckning resurstimmarna kan användas för stödinsatser för här aktuella elevgrupper. Jag vill vidare erinra om vad som anförts i det föregående nämnda beslutet av den 12 maj 1968 om bl. a. elevvård, klinikverksamhet och specialklass. Jag vill heller inte utesluta, att man genom långtgående förändringar av skolans inre arbete kan åstadkomma en allmänt förbättrad miljö. En fråga som bör prövas i detta sammanhang, är de svårigheter, som eventuellt kan uppträda för här berörda elevgrupper vid övergången från mellanstadiets klassläraresystem till högstadiets ämnesläraresystem.

Utredningen bör i sitt arbete granska det förslag till ändrade regler för anordnande av specialklass och särskild specialundervisning, som framlagts av skolöverstyrelsen. Detta förslag syftar bl. a. till ökad frihet för kommunerna att pröva olika organisatoriska lösningar av specialundervisningen. Detta ligger väl i linje med den nya läroplanen för grundskolan. I utredningsarbetet bör särskilt studeras de erfarenheter som gjorts inom den försöksverksamhet, som vissa kommuner bedrivit på detta område, och som tyder på att goda resultat härigenom kan uppnås för att på ett naturligt sätt infoga specialundervisningen i det vanliga skolarbetet. De sakkunniga bör pröva om man inte kan gå ytterligare ett steg i denna riktning genom att infoga bl. a. även den särskilda undervisningen i ett sådant system.

I utredningsarbetet bör särskild uppmärksamhet ägnas åt de glest byggda skoldistriktens möjligheter att ordna lämplig undervisning för de underpresterande eleverna. Här måste även beaktas möjligheterna för dessa distrikt att anordna lämplig undervisning för elever som där placerats som fosterbarn till följd av sociala problem i hemmiljön.

Till de specialfrågor som de sakkunniga bör undersöka hör frågan om nuvarande regler för statsunderstöd till lokal skolpsykologverksamhet är väl utformade. De sakkunniga bör härvid pröva om nuvarande bestämmelser om nedsättning av undervisningsskyldighet för folkskollärare, småskollärare och speciallärare för att utöva viss skolpsykologisk verksamhet bör ersättas av en bestämmelse som inte är bunden till viss yrkesgrupp. I detta sammanhang bör även skolkuratorernas ställning diskuteras.

5. Frågan om förändringar i skolans inre arbete har hittills diskuterats med utgångspunkt i elevernas behov. Denna fråga har emellertid stor betydelse även för den enskilde lärarens arbetssituation. Det är nödvändigt att han ges möjligheter att utföra en för honom själv tillfredsställande arbetsinsats.

Det är främst lärarna som i samråd med elever och föräldrar har att söka förverkliga skolans mål i den konkreta undervisningssituationen. Utvecklingen i skolan har redan nu lett till avsevärda förändringar i lärarrollen. Lärarens uppgift blir allt mindre att uppträda som specialist inom ett avgränsat ämnesområde. Viktigare är uppgiften att skapa bästa möjliga studiesituation för varje elev bl. a. genom handledning och gradvis breddning av elevens intresseområde. De sakkunniga bör därför i sitt arbete pröva hur läraren skall ges möjlighet att skapa tillfällen för alla elever att tillgodogöra sig de kunskaps- och utvecklingsmöjligheter, som skolan erbjuder. Ju mer den individualiserade undervisningen betonas, desto större vikt måste man tillmäta lärarens roll. De sakkunniga bör vidare överväga om dessa förändringar påverkar lärarnas arbetssituation så att följdåtgärder med avseende på lärarnas arbetsförhållanden är önskvärda. I detta sammanhang bör även beaktas att till en god arbetsmiljö hör en effektiv personalvård, en fråga som under senare år tillmätts allt större betydelse på skilda områden.

På det allmänna lärarutbildningsområdet har ett stort reformarbete inletts genom 1967 års riksdagsbeslut. Speciallärarutbildningen fick sin nuvarande utformning år 1967. Yrkesutbildningsberedningen har nyligen lagt fram förslag till lärarutbildning i de s. k. yrkesämnena. Lärarutbildningskommittén — som tillsattes i slutet av år 1968 — har till uppgift att framlägga förslag till utbildning av lärare i de s. k. övningsämnena. Utredningen om lärarnas arbetsförhållanden arbetar med frågor

om rationalisering av lärararbetets uppläggning. Stor uppmärksamhet ägnas alltså lärarutbildningsfrågorna. Då de sakkunnigas förslag kan komma att få betydelse för lärarutbildningens innehåll, organisation och dimensionering bör dock de sakkunniga till Kungl. Maj:t anmäla om de anser att motiv finns att ta upp även lärarutbildningsfrågorna till prövning.

6. Barnets beteende och skolprestationer påverkas av både hem- och skolmiljö. En god kontakt mellan hem och skola är därför nödvändig, om skolan skall kunna ge eleverna en undervisning som tar hänsyn till alla de faktorer, som påverkar elevens arbete. Hemmets attityd till skolan har också betydelse för elevens skolresultat. Det är viktigt att föräldrarna ges adekvat information om skolan, dess mål och dess arbetsmetoder. Utredningen bör därför i sitt arbete ta upp frågan hur kontakterna mellan hem och skola ytterligare skall kunna förbättras.

Också fritidsmiljöns utformning har betydelse för skolarbetet. De sakkunniga bör i detta avseende söka samråd med 1968 års barnstugeutredning.

7. Som jag tidigare framhållit kan svårigheter i skolarbetet många gånger vara betingade av olika former av sociala handikapp. Dessa kan vara av så komplex natur att pedagogiska stödåtgärder inom skolans ram inte är tillräckliga för att ge dessa elever möjlighet till en harmonisk personlighetsutveckling. Skolans insatser måste här kompletteras med andra samhälleliga stödåtgärder, generella eller individuella, som innefattar elevens hela levnadsmiljö. De sakkunniga bör här samråda med socialutredningen, som enligt sina direktiv (riksdagsberättelsen 1969. S: 29 s. 137) har att pröva huruvida inte ett fastare samarbete kan organiseras mellan skolväsendet och socialvården och med den utredning inom socialdepartementet, som arbetar med frågan om försöksverksamhet inom barna- och ungdomsvården. Skolans elevvård, dess arbetsformer och resultat måste likaså tas med i bilden.

De sakkunniga bör även ta del av de undersökningsprojekt, som f. n. pågår eller planeras inom den sociala forskningen, vilka kan vara av betydelse för utredningsuppdraget under denna punkt. De sakkunniga bör här samråda med den arbetsgrupp inom socialdepartementet, som arbetar med att kartlägga pågående forskningsprojekt inom detta område. De sakkunniga bör till Kungl. Maj:t anmäla vilka ytterligare undersökningar som kan vara erforderliga för att belysa frågan om vilka insatser som i ett helhetsperspektiv är nödvändiga för att lösa de socialt störda elevernas problem.

8. Jag har i det föregående främst uppehållit mig vid problemen för de elever, som går i grundskola och gymnasieskola. När det gäller barnen i specialskolan och dess frivilliga påbyggnader får de organisatoriska förutsättningarna att anpassa undervisningen till elevernas behov anses vara i stort sett tillfredsställande. Det ankommer på skolöverstyrelsen att i anslutning till sin uppgift som tillsynsmyndighet pröva behovet av eventuella förstärkningar och förbättringar i detta avseende. Jag avser att inom kort föreslå Kungl. Maj:t att uppdra åt skolöverstyrelsen att utreda dels frågan om försöksverksamhet med anpassningsundervisning för vuxna synskadade med tillägghandikapp, dels en närmare samordning av verksamheten vid de Blindas Förenings litteratursektion och hjälpmedelscentralen vid Tomtebodaskolan.

På en punkt anser jag emellertid att de sakkunnigas uppdrag bör vidgas till specialskolans elevgrupper. Som jag tidigare framhöll har en or-

ganisatorisk bas skapats för att tillgodose dessa elevers behov. Vi vet emellertid inte om dessa möjligheter till fulla utnyttjas. En undersökning av utbildningsfrekvenser inom den frivilliga undervisningen skulle ge ett värdefullt underlag för fortsatta åtgärder. En sådan undersökning bör också innefatta en analys av de faktorer som främjar resp. hindrar de handikappades deltagande i frivillig utbildning. Utredningsarbetet bör i denna del bedrivas gemensamt med skolöverstyrelsen.

9. Utbildningsväsendet tar i anspråk en stor del av den offentliga sektorns resurser. Jag har i prop. 1970: 1 (bil. 10 s. 157) uttalat att i fråga om elever med svårigheter, orsakade av sociala eller kulturella förhållanden i uppväxtmiljön, står skolan inte så väl rustad. Åtgärder för att tillgodose dessa elevers behov måste därför tillmätas stor vikt och har prioriterats i regeringens förslag till utgiftsstat för budgetåret 1970/71.

De sakkunniga bör göra noggranna avvägningar i sitt arbete. De bör vara oförhindrade att kritiskt granska existerande former av insatser. Förslagen bör åtföljas av ekonomiska analyser och kostnadsberäkningar. Då arbetet, som jag framhållit, bör bedrivas såväl kortsiktigt som långsiktigt, bör de sakkunniga kunna avlämna sina förslag etappvis. Förslagen skall åtföljas även av förslag till erforderliga författningsändringar.

Utredningsuppdraget berör som jag tidigare framhållit skolöverstyrelsens verksamhet i flera avseenden, och de sakkunniga bör arbeta i god kontakt med överstyrelsen, de pedagogiska institutionerna vid de högre läroanstalterna, skolornas huvudmän och berörda personal- och elevorganisationer.

Uppdraget tangerar även andra utredningars arbeten. Jag tänker därvid på socialutredningen, handikapputredningen, barnstugeutredningen och fosterbarnsutredningen. De sakkunniga bör hålla sig underrättade om arbetet inom dessa.

Kommittén har under tiden maj—oktober 1970 hållit två sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

50. Kårobligatorieutredningen (U 1970: 64)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 juli 1970 för utredning angående de obligatoriska studentsammanslutningarnas verksamhet m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 10 september 1970):

Ekblad, Gunnar S, hovrättslagman

Experter:

Björkman, Jerker A., socionomie studerande

Nilsson, Axel N., byrådirektör

Nilsson Kaj J., förste taxeringsrevisor

Westin, Gunnar P., socionomie studerande

Lokal: Utbildningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (Björkman och Westin)

Direktiv (anförande av statsrådet Moberg till statsrådsprotokollet den 15 juli 1970):

De studerande vid universiteten och vissa andra eftergymnasiala utbildningsanstalter är skyldiga att tillhöra särskilda sammanslutningar av studerande.

Detta obligatoriska medlemskap har vid upprepade tillfällen satts i fråga. Under senare tid har bl. a. Uppsala universitets studentkår och socialhögskolans i Stockholm studentkår framfört önskemål om att det obligatoriska medlemskapet skall avskaffas. Sveriges förenade studentkårer (SFS) har nyligen hemställt att frågan om de studerandes och de anställdas framtida inflytande över utbildningsfrågorna, högskoleförvaltningen samt vissa sociala servicefunktioner skall utredas och att därvid hänsyn skall tagas till de speciella problem som kan uppstå när obligatoriet, som SFS anser bör avskaffas, upphör.

De studentsammanslutningar, för vilka statsmakterna föreskrivit obligatoriskt medlemskap, driver f. n. en omfattande verksamhet. Denna är delvis statsunderstödd eller på annat sätt reglerad genom statliga bestämmelser.

Som grund för en närmare diskussion om det obligatoriska medlemskapet krävs en kartläggning av studentsammanslutningarnas nuvarande verksamhet samt deras ekonomiska och rättsliga förhållanden. Därvid bör klarläggas vilken betydelse som olika delar av nämnda verksamhet har för den enskilde studeranden och för särskilda grupper av studerande, t. ex. handikappade och barnfamiljer. Vidare behövs en analys av i vad mån det obligatoriska medlemskapet är en förutsättning för skilda delar av studentsammanslutningarnas verksamhet. Kartläggningen och analysen bör omfatta också de stiftelser (motsv.) som bedriver olika slag av verksamhet för de studerandes räkning och där studentsammanslutningarna har inflytande. Nämnda kartläggning och analys bör nu komma till stånd och verkställas av en särskild sakkunnig. Syftet med den sakkunniges arbete är att redovisa de sakuppgifter som behövs för diskussion om det obligatoriska medlemskapet. I den sakkunniges uppdrag bör inte ingå att avge förslag i frågan om det obligatoriska medlemskapet bör behållas eller avskaffas och inte heller i fråga om lösningar av de problem som kan uppkomma vid ett eventuellt avskaffande av det obligatoriska medlemskapet.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt så att utredningsresultatet kan föreligga under våren 1971.

Utredningen har under tiden juli—oktober 1970 sammanträtt fyra gånger samt deltagit i konferenser som haft anknytning till studentsammanslutningarnas verksamhet eller till frågan om det obligatoriska medlemskapet i studentkår.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

51. Praktikcentrumkommittén (U 1970: 65)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 september 1970 med uppgift att förbereda, leda och utvärdera försöksverksamhet med praktikcentra för studerande vid socialhögskolorna (se Post- och Inrikes tidn. den 14 november 1970):

Konnander, Benkt A. V., departementsråd, *ordförande*

Karlsson, Kurt, sekreterare
Sellvall, L. Göran, departementssekreterare
Stark, K. Birger, socialchef
Örtegren, Inger M. K., byrådirektör

Experter:

Ahlander, Uno, drätselchef
Bolin, Lars A., byråchef
Esping, Ulla, socialassistent
Franzén, Anders, kanslisekreterare
Jonsson, Ann, socionomie studerande
Jakobsson, Harriet, lektor
Orava, Olavi A., avdelningsdirektör
Sallin, Karin M., avdelningsdirektör

Sekreterare:

Körner, Sten G., departementssekreterare

Lokal: Utbildningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiv (Utbildningsdepartementet, promemoria den 11 september 1970):

Efter överläggningar mellan primärkommunförbunden och samarbetsnämnden för socialhögskolorna inleddes hösten 1968 i Jönköping och Sundsvall försöksverksamhet med praktikcentra inom kommunal socialvård för studerande vid socialhögskolorna. Denna försöksverksamhet pågår alltjämt. På initiativ av vederbörande kommun har praktikcentra vidare anordnats i bl. a. Kalmar, Borås, Göteborg, Örebro och Skellefteå.

Genom beslut den 17 maj 1968 och den 30 december 1969 har Kungl. Maj:t anvisat medel som ersättning till kommunala myndigheter för kostnader vid försöksverksamheten.

Samarbetsnämnden för socialhögskolorna har den 4 december 1969 till Kungl. Maj:t överlämnat en inom Svenska kommunförbundet utarbetad rapport över försöksverksamheten. Med utgångspunkt i denna rapport har överläggningar ägt rum mellan företrädare för Svenska kommunförbundet och utbildningsdepartementet.

Vid överläggningarna har enighet rått om att vid utformningen av den fortsatta verksamheten vid praktikcentra hänsyn måste tas såväl till de kvalitativa och pedagogiska resultaten som till kostnaderna för verksamheten. Innan slutlig ställning tas till bl. a. frågan om formerna för denna verksamhet, bör ytterligare försök anordnas. Företrädare för Svenska kommunförbundet och staten bör tillkallas såsom sakkunniga för att utarbeta riktlinjer för samt leda och utvärdera den fortsatta försöksverksamheten.

De sakkunniga bör uppmärksamma särskilt omfattningen och inriktningen av de uppgifter, som vilar på handledare vid praktikcentrum. Vidare bör uppmärksammas omfattningen av de studerandes befattning med ordinarie arbetsuppgifter vid praktikinstitutionen samt socialhögskolornas och praktikinstitutionernas kostnader vid denna praktikform. Arbetsgruppen bör i sitt arbete utgå från att varje utbildningsgrupp skall bestå av 6—10 praktikanter. Vidare bör årskostnaden

för en utbildningsgrupp omfattande 6 praktikanter uppgå till högst 45 000 kr. och för en grupp omfattande 10 praktikanter högst 60 000 kr.

Den fortsatta försöksverksamheten, vilken bör omfatta praktikinstitutioner inom såväl den kommunala som den statliga sektorn, bör inledas vårterminen 1971.

De sakkunniga bör så länge försöksverksamheten pågår kontinuerligt följa arbetet i berörda delar vid praktikinstitutionerna och fortlöpande anpassa riktlinjerna för denna med hänsyn till gjorda erfarenheter.

Försöksverksamheten bör avslutas före utgången av december 1971. De sakkunniga bör före den 1 mars 1972 inkomma till utbildningsdepartementet med förslag till riktlinjer för en i permanent form bedrivna verksamhet med praktikcentra.

Kommittén har under tiden september—oktober 1970 hållit fem sammanträden. Fyra sammanträden har hållits med arbetsgrupper inom kommittén.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

52. Utredningen (U 1970: 66) rörande länsskolnämndsorganisationen

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 november 1970 med uppgift att utreda frågan om länsskolnämndsorganisationen (se Post- och Inrikes tidn. den 19 december 1970):

Fagerberg, Gösta, kommunalråd, *ordförande*

Carlsson, Eric, led. av riksdagen

Eriksson, B. Sune, direktionssekreterare

Färm, Hilding, landstingsråd

Jonsson, Arvid, hemmansägare

Orehag, N. Lennart H., skoldirektör

Sönnerlind, Arne S., skolråd

Direktiv: (anförande av statsrådet Carlsson till statsrådsprotokollet den 13 november 1970):

1. På grundval av förslag från 1951 års skolstyrelseutredning inrättades budgetåret 1958/59 en regional organisation för skolväsendets ledning, nämligen länsskolnämnderna (prop. 1956: 182; KSU 1; rskr 420). Länsskolnämnd finns numera inrättad för varje län. Den består av nio ledamöter. För varje ledamot finns en suppleant. Till nämnden är knutna en eller flera skolinspektörer, av vilka en är länsskolinspektör, samt annan personal, bl. a. skolpsykolog och fortbildningsledare.

Länsskolnämnd har inseeende över grundskolan, specialskolan, det frivilliga statsunderstödda skolväsendet och vissa andra skolor. Nämndens uppgifter regleras i ett flertal författningar, främst i skollagen (1962: 319), skolstadgan (1962: 439), instruktionen (1965: 741) för länsskolnämnderna och ett antal statsbidragsförfattningar. Enligt instruktionen åligger det länsskolnämnd särskilt att främja skolväsendets utveckling samt försöksverksamhet och skolpsykologisk verksamhet vid skolorna. Nämnden skall vidare sörja för en ändamålsenlig planering av skolväsendet. Denna planering skall ske efter samråd med andra sam-

hållsplanerande myndigheter eller institutioner i länet. Till de övriga uppgifter som nämnden enligt instruktionen skall beakta särskilt hör att verka för att arbetet i skolorna bedrivs ändamålsenligt och att gällande föreskrifter efterlevs. Vidare skall nämnden vaka över anskaffningen av pedagogiska hjälpmedel, främja lärarnas fortbildning samt bedriva upplysningsverksamhet om skolväsendet. Andra väsentliga uppgifter för länskolnämnd är, enligt skolstadgan, att tillsätta flertalet ordinarie lärartjänster och att fatta beslut i statsbidragsärenden. Vid varje nämnd finns en länscentral för pedagogiska hjälpmedel.

Länskolnämndens arbetsuppgifter kan sålunda delas upp på följande fyra huvudområden: skolplanering, pedagogiska frågor, personalfrågor (inkl. besvärärenden) och statsbidragsfrågor.

Till planeringsuppgifterna hör bl. a. frågor om lokalisering av nya utbildningsvägar och skolenheter, skolbyggnadsfrågor samt frågor om grundskolans, den kommunala vuxenutbildningens och vissa delar av gymnasieskolans organisation. De pedagogiska frågorna avser inspektionsverksamhet, information, fortbildning och hjälpmedelscentral samt medverkan i fråga om initierande av pedagogisk aktivitet i olika skolor. Till personalfrågorna hör främst tjänstetillsättningar av lärare och ärenden om tjänstledighet. Statsbidragsgranskningen, slutligen, gäller den obligatoriska skolan och byggnadsbidrag.

2. Under de senaste åren har flera åtgärder beslutats som direkt eller indirekt berör länskolnämndernas uppgifter.

Genom beslut vid 1970 års riksdag (prop. 1970: 103, SU 132, rskr 308) om riktlinjer för en partiell omorganisation av den statliga länsförvaltningen kommer fr. o. m. 1 juli 1971 ansvaret för översiktliga samhällsplaneringsfrågor av större regionalpolitisk betydelse inom denna förvaltning att vila på länsstyrelsen. Från länskolnämnden skall länsstyrelsen därvid överta beslutanderätten för länet när det gäller allmän planering av skolväsendets lokalisering och dimensionering, särskilt såvitt avser grundskolans högstadium och gymnasieskolan. Syftet med länsförvaltningsreformen är att få en mer enhetlig syn på samhällsplaneringsfrågorna. I anslutning till beslutet om reformen har chefen för civildepartementet enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat en utredning (länsberedningen) med uppdrag att göra en samlad bedömning av den regionala samhällsförvaltningens uppgifter och organisation.

År 1956, det år då beslutet om länskolnämndorganisationen fattades, var antalet kommuner 1 037. De pågående kommunsammanslagningarna innebär att antalet kommuner kommer att reduceras till omkring 270 vid början av år 1974. Detta medför att den enskilda kommunen får större resurser i olika avseenden.

Beslutet om länskolnämndorganisationen innebar inte bara att en regional skolorganisation skulle byggas upp. Samtidigt beslöts att skolstyrelsen skulle få ett samlat ansvar för skolväsendet i kommunen. Erfarenheterna av den gemensamma kommunala skolstyrelsen har, såsom jag anförut bl. a. i prop. 1970: 4 angående huvudmannskapet för mellanskolan, varit positiva. 1956 års beslut och den senare utvecklingen får ses som uttryck för en medveten strävan att stärka de kommunala skolstyrelsernas ställning i olika avseenden. Denna utveckling har underlättats av att allt fler skolstyrelser fått särskilda chefsbefattningar på heltid för skolväsendet.

Vad jag här redovisat är redan beslutade åtgärder. Under de senaste

åren har emellertid även andra frågor som berör länskolnämndorganisationen aktualiserats.

Riksdagens revisorer har i 1967 års berättelse granskat frågan om tillsättning av ordinarie lärartjänster. Huvuddelen av dessa tjänster tillsätts av länskolnämnderna. Riksdagsrevisorerna konstaterade att ett omfattande dubbelarbete förekommer och fann det bl. a. mot denna bakgrund önskvärdt med en översyn av tillsättningsförfarandet. Även statsutskottet uttalade sig i samma riktning. Vid riksdagsbehandlingen av revisorernas utlåtande synes man närmast ha åsyftat en centralisering av besluten. I den allmänna debatten har emellertid också förslag om en decentralisering av beslutanderätten till skolstyrelserna förts fram.

Granskningen av statsbidrag för det obligatoriska skolväsendet liksom av organisationen för grundskolan sker f. n. hos länskolnämnderna. Dessa har också vissa betydelsefulla uppgifter i fråga om skolbyggnadsverksamheten. F. n. pågår överläggningar mellan representanter för utbildnings- och finansdepartementen samt företrädare för Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet om utformningen av statsbidragssystemet inom skolväsendet. En diskussionspromemoria om byggnadsbidraget har utgivits (Stencil U 1970: 12). Arbete med en motsvarande promemoria om driftbidraget pågår f. n.

Länskolnämnderna svarar för en väsentlig del av fortbildningen, bl. a. i anslutning till studiedagarna. Till nämnderna är knutna fortbildningsledare och fortbildningskonsulenter. Samtidigt har emellertid lärarhögskolornas fortbildningsavdelningar fått allt större uppgifter inom fortbildningen, bl. a. i fråga om studiematerialframställningen. En viss uppdelning av verksamheten förekommer mellan lärarhögskolorna. Skolöverstyrelsen har bl. a. i anslagsframställningarna för budgetåren 1968/69 och 1969/70 berört frågan om sambandet mellan de olika fortbildningsorganisationerna.

Pedagogiska hjälpmedel förekommer numera rikligt i skolväsendet. En rad kommuner har själva anskaffat eller gått samman om centraler för audiovisuella hjälpmedel, centraler som f. ö. i ökad omfattning betjänar även andra intressenter än skolan, närmast då det fria och frivilliga folkbildningsarbetet och biblioteken. En kommunal verksamhet inriktad på pedagogiska hjälpmedel är således under uppbyggnad.

Den redovisning jag här gjort visar att förutsättningarna för länskolnämndernas ställning och uppgifter väsentligt förändrats sedan deras tillkomst. En omläggning av skilda delar av nämndernas verksamhet aktualiseras från olika utgångspunkter. Skolöverstyrelsen har också för något år sedan påbörjat en översyn av länskolnämndernas inre organisation och arbete. Jag anser det angeläget att man i detta läge tar upp frågan om länskolnämndorganisationen till allsidig och förutsättningslös prövning. Denna prövning innefattar frågor av sådan art att den inte i sin helhet lämpligen kan utföras inom ramen för länsberedningens arbete. Prövningen bör därför göras av särskilda sakkunniga, som under arbetets gång fortlöpande samråder med länsberedningen.

3. De sakkunniga bör starta sitt arbete med att kartlägga de arbetsuppgifter som kommer att åligga länskolnämnden efter den nu beslutade, partiella länsstyrelseformen.

Länskolnämnderna har en viktig uppgift som kontaktorgan för skolöverstyrelsen såväl på det regionala planet som gentemot kommunerna. De sakkunniga bör i sitt arbete noga beakta denna uppgift och därvid klargöra i vad mån den påverkas av redan beslutade åtgärder, t. ex. läns-

styrelseformen, liksom av de förändringar de sakkunniga själva kan komma att föreslå.

Som tidigare sagts har de regionala samhällsplaneringsfrågorna koncentrerats till länsstyrelserna. Länskolnämnden skall dock fortfarande höras i sådana frågor och tjänsteman eller ledamot där vara föredragande. De sakkunniga bör överväga vilka motiv som finns att även framdeles behålla en sådan ordning resp. att inordna ytterligare planeringsuppgifter i länsstyrelsen.

Utvecklingen under senare år har entydigt gått mot ett ökat inflytande för kommunerna i skilda avseenden, dvs. i riktning mot en vidgad decentralisering. En viktig utgångspunkt för det fortsatta arbetet bör vara att kommunernas rätt att besluta över skolans verksamhet skall ytterligare vidgas. De sakkunniga bör således undersöka på vilka områden det är möjligt att överföra frågor som i dag åligger länskolnämnd till skolstyrelse.

En fråga som de sakkunniga bör ägna särskild uppmärksamhet är beslutsordningen vid tillsättning av ordinarie lärartjänster i skolväsendet. Då nuvarande ordning infördes för den obligatoriska skolan tillmötesgick man bl. a. starka krav från lärarnas sida om dels saklighet i meritvärderingen och garanti för att ensidiga lokala bedömanden inte skulle få spela för stor roll vid tillsättningen, dels rättighet att samtidigt få söka ett i princip obegränsat antal lediga tjänster och få behålla sin valfrihet ända fram till tillsättningsstillfället. En ändring av tillsättningsproceduren kan ske genom antingen centralisering eller decentralisering från länskolnämnderna. Förespråkare finns för olika lösningar. Till förmån för ett centraliserat tillsättningsförfarande talar bl. a. att man kan undvika nuvarande dubbelarbete och att redan nu vissa arbetsmoment, bl. a. merituträkningen, sker centralt. Till förmån för ett decentraliserat förfarande talar att kommunerna själva bör få tillsätta personalen i den kommunala verksamheten, vilket med det nuvarande systemet för meritvärdering bör kunna ske med beaktande av personalens intressen. Vidare kan tidsutdräkten avsevärt minska vid lokala beslut. De sakkunniga bör i sitt arbete med lärartillsättningsfrågor tillgodogöra sig det material och de erfarenheter som samlats inom skolöverstyrelsen.

Skolstyrelsen har numera och kommer att få, som jag tidigare antytt, större resurser för skolplanering och skolans verksamhet i övrigt. Detta kan knappast undgå att påverka frågan huruvida det vid sidan av länsstyrelsen behövs något särskilt regionalt planeringsorgan för skolväsendet. De sakkunniga bör mot bakgrund av de ökade resurserna hos kommunerna också undersöka motiv för och överväga behovet av en regional statlig organisation för information, fortbildning och pedagogiska hjälpmedel. Möjligheterna att knyta resurserna för fortbildning till större regioner — exempelvis under ledning av lärarhögskolor med fortbildningsavdelning — bör därvid prövas. I detta sammanhang bör även — i förekommande fall — möjligheterna till samverkan med eftergymnasiala utbildningsanstalter i fråga om pedagogisk utveckling uppmärksammas.

Vid fullgörandet av sina uppgifter bör de sakkunniga särskilt beakta de problem som uppstår genom att åtskilliga förhållanden i det allmänna skolväsendet — det gäller särskilt gymnasieskolan — berör mer än en kommun, ibland t. o. m. flera län. Det finns sålunda frågor som för sin lösning kräver bedömning och beslut av myndighet med ett större

kompetensområde än en enda kommun. Problemen sammanhänger åtminstone delvis med det nuvarande statsbidragssystemet.

Länsskolnämnderna fullgör i dag vissa uppgifter av ekonomisk-administrativ natur, som t. ex. att pröva vissa ansökningar om tjänstledighet för lärare och att granska statsbidragsansökningar för grundskolan. Länsstyrelsen har vissa uppgifter när det gäller statsbidrag för gymnasieskolan. De sakkunniga bör pröva vilket organ, lokalt, regionalt, eller centralt, som kan anses bäst skickat att ta hand om frågor om statsbidrag. De sakkunniga bör därför hålla sig informerade om arbetet med statsbidragssystemet i skolväsendet.

De frågor jag här redovisat kan naturligtvis, beroende på vilken lösning som väljs, även påverka de primärkommunala skolkansliernas uppgifter. Denna fråga har delvis berörts av skolledarutredningen i betänkandet Mellanskolans ledning (SOU 1969: 47). Enligt min bedömning är det mest ändamålsenligt att skolledarutredningens arbete fullföljs av de nya sakkunniga.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

Jordbruksdepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970

1. 1966 års Flyingedelegation (Jo 1967: 31)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 maj 1966 för att bereda vissa rationaliseringsåtgärder m. m. vid statens hingstdepå och stuteri i Flyinge (se Post- och Inrikes tidn. den 18 maj 1966):

Hjalmarsson, Bo A. S., lantbruksdirektör, *ordförande*

Franzén, Nils P., organisationsdirektör

Kjellander, Olof H., kapten

Sekreterare:

Rydbeck, Karin M. K., byrådirektör

Direktiven för utredningen, se 1967: Jo 31.

Delegationen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit ett sammanträde.

Delegationen har den 31 juli 1970 avlämnat slutredogörelse för rationaliseringsverksamheten vid statens hingstdepå och stuteri i Flyinge.

Uppdraget är därmed slutfört.

2. Organisationskommittén (Jo 1970: 19) för en nordisk fiskerikonferens år 1970

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 december 1968 med uppdrag att organisera en nordisk fiskerikonferens i Sverige år 1970 (se Post- och Inrikes tidn. den 4 oktober 1969):

Levin, Hans S., förbundsordförande, f. d. led. av II kamm., *ordförande*

Hult, N. E. Jöran, överdirektör

Lilja, Evert G., direktör

Lundblad, Björn O., kansliråd

Molin, A. A. Åke, direktör

Nyblad, G. T. Stig, civilekonom

Åberg, Ch. Georg, led. av riksdagen

Sekreterare:

Kronvall, R. G. Stellan, departementssekreterare

Direktiven för utredningen, se 1970: Jo 19.

Kommittén har under tiden januari— augusti 1970 hållit fyra sammanträden. Den tolfte nordiska fiskerikonferensen ägde rum i Visby den 26—28 augusti 1970.

Uppdraget är därmed slutfört.

3. 1969 års mjölkpriskommitté (Jo 1970: 21)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 april 1969 för översyn av prissättningssystemet för mjölk och mjölkprodukter m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 3 maj 1969):

Lindström, Ingvar A., byråchef, *ordförande*

Hellström, J. Vidar, laborator

Lindberg, Marta S., led. av riksdagen

Olsson, Bengt M., byråchef

Tiberg, Lennart F., agronom

Expert:

Sanne, Sven T., statskonsulent

Sekreterare:

Gustafsson, K. G. Tore, byrådirektör

Ågren, Carl-Henrik, byrådirektör

Direktiven för kommittén, se 1970: Jo 21.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 17 sammanträden.

Kommittén har den 4 februari 1970 avlämnat PM angående avgiftsbeläggning av sojaproteinprodukter (Stencil Jo 1970: 2).

Kommittén har den 8 december 1970 avgett betänkandet "Mjök: Produktion, konsumtion, prissättning m. m." (Stencil Jo 1970: 4).

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Utredningen (Jo 1970: 23) om stöd till jordbruket i norra Sverige

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 juni 1969 för att se över stödet till jordbruket i norra Sverige (se Post- och Inrikes tidn. den 4 juli 1969):

Widén, K. A. Ingvar, generaldirektör, *ordförande*

Hedström, T. Uno V. E., hemmansägare, led. av riksdagen

Johansson, Stig E., överdirektör

Johansson, N. Filip, hemmansägare, led. av riksdagen

Jönsson, Elias I., lantbrukare, f. d. led. av II kamm.

Lundmark, I. Gunnar, lantbruksassistent, f. d. led. av II kamm.

Åsling, Nils G., lantbrukare, led. av riksdagen

Experter:

Myresten, Sven-Olof, byrådirektör

Renborg, Ulf B:son, t.f. professor

Swedborg, Erik H., direktör

Sekreterare:

Jeppsson, O. Gunnar, avdelningsdirektör

Direktiven för utredningen, se 1970: Jo 23.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tretton sammanträden.

Utredningen har den 21 oktober 1970 avgett betänkandet "Jordbruket i norra Sverige" (SOU 1970: 72).

Uppdraget är därmed slutfört.

5. Utredningen (Jo 1970: 29) om den fortsatta driften av Norrvikens trädgårdar

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 maj 1970 för utredning av frågan om den fortsatta driften av Norrvikens trädgårdar (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juni 1970):

Hjelm, K. G. Lennart, professor, rektor

Experter:

Jansson, N. Ewald, förbundsordförande

Lundborg, E. Georg, landssekreterare

Sekreterare:

Öster, Karl Olov, departementssekreterare

Direktiv (anförande av statsrådet Sven-Eric Nilsson till statsrådsprotokollet den 14 maj 1970):

Norrvikens trädgårdar är belägna i Västra Bjäre kommun ca 3 km nordväst om Båstad och omfattar ett område av ca 18 ha. Trädgårdarna, som är utformade i olika stilar, anlades i början av 1900-talet på enskilt initiativ och ägs sedan år 1942 av Rederiaktiebolaget Nordstjernen. Bolaget, som därefter svarat för driften och utvecklingen av trädgårdarna, har tillkännagivit att det önskar avveckla sitt engagemang i anläggningen.

Med anledning av motionerna till årets riksdag I: 258 och II: 254 har jordbruksutskottet i utlåtande (nr 17) förordat att vissa frågor rörande den fortsatta driften av Norrvikens trädgårdar närmare utreds. Riksdagen har i skrivelse (nr 140) till Kungl. Maj:t gett till känna vad utskottet anför i anledning av nämnda motioner. Enligt min mening är det angeläget att Norrvikens trädgårdars fortsatta existens kan säkras. Hur detta bäst skall kunna ske bör särskilt utredas.

Vid utredningsarbetet bör en förutsättningslös prövning ske av frågan om huvudmannskapet för trädgårdarna liksom av frågan hur driften av anläggningen bör finansieras.

Av nämnda utskottsutlåtande framgår att vederbörande kommun och landstingskommun är beredda att aktivt medverka till anläggningens fortbestånd. Detta bör beaktas vid utredningsarbetet.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt och bör om möjligt vara avslutat före den 1 oktober 1970.

Utredningen har under tiden juni—september 1970 hållit fyra sammanträden.

Utredningen har den 24 november 1970 avgett promemorian "Den fortsatta driften av Norrvikens trädgårdar" (Stencil Jo 1970: 3).

Uppdraget är därmed huvudsakligen slutfört. Av utredningsuppdraget återstår slutförandet av vissa förhandlingar.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971**6. Trädgårdsnäringsutredningen (Jo 1959: 29)**

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 april 1958 för att verkställa en allsidig utredning rörande trädgårdsnäringsens problem (se Post- och Inrikes tidn. den 26 april 1958):

Widell, C. Gösta, f. d. generaldirektör, *ordförande*

Hansson, Nils G., lantbrukare, led. av riksdagen

Löfqvist, Thyra C., fru, f. d. led. av II kamm.

Nilsson, Jöns O., fruktodlare, f. d. led. av II kamm.

Olsson, K. Helmer, generaldirektör

Rimås, K. Sigvard E., lantbrukare, led. av riksdagen

Svedberg, A. Lage, småbrukare, f. d. led. av I kamm.

Experter:

Langdahl, Henry, f. d. avdelningschef

Malmqvist, Lars, agronom

Moberg, C. E. Ragnar, direktör

Norrgrén, Ulf, produktionschef

Nyström, Holger R. B., direktör

Sekreterare:

Säkk, Karl, fil. lic.

Lokal: Jordbruksdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1959: I Jo 29.

Tilläggsdirektiv, se kungl. brev den 15 april 1966.

-----
att på trädgårdsnäringsutredningen tills vidare skall ankomma att utreda sådana frågor på trädgårdsnäringsens område som av Kungl. Maj:t eller av chefen för jordbruksdepartementet överlämnas till utredningen -----

-----
Utredningen har under tiden december 1969—november 1970 inte hållit något plenarsammanträde.

7. Skogsbruksutredningen (Jo 1963: 26)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 maj 1962 för att verkställa utredning och avge förslag rörande den fortsatta statliga bidrags-, låne- och kreditgivningen till produktionsfrämjande åtgärder till förmån för det enskilda skogsbruket samt därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 15 maj 1962):

Wikström, Harry J., generaldirektör, *ordförande*

Danell, Claës A., skogsdirektör

Persson, Sven G. F., lantarbetare, led. av riksdagen

Sköld, Per I., direktör

Turesson, Bo, distriktslantmätare, led. av riksdagen

Winroth, Charles E. E., förste byråinspektör

Experter:

Knudsen, Finn, skogschef

Landahl, O. Sixten H., lantbruksdirektör

Lindskog, J. Lennart, överlantmätare

Olsson, E. Abel J., länsjägmästare (fr. o. m. 3 november 1970)

Sillerström, N. Erik, byråchef (t. o. m. 3 november 1970)

Åberg, Lars-Gunnar, bankdirektör

Sekreterare:

Plevin, Eddie, byrådirektör

Bitr. sekreterare:

Eiritz, Sven-Gustaf, intendent

Lokal: Rikets allmänna kartverk, Fack, 162 10 Vällingby 1, tel. växel 89 00 20 (ordföranden, sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1963: I Jo 26.

Tilläggsdirektiv, se 1968: Jo 16.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit ett plenarsammanträde.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

8. Skogspolitiska utredningen (Jo 1966: 28)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 juni 1965 för att utreda riktlinjerna för den framtida skogspolitiken (se Post- och Inrikes tidn. den 22 juni 1965):

Paulsson, G. Valfrid V., generaldirektör, *ordförande*

Antby, Sven O., lantbrukare, led. av riksdagen

Bäckström, Sixten, förbundsordförande

Eklund, E. Per G., kammarrättsråd, tillika *sekreterare*

Persson, E. Yngve, förbundsordförande, led. av riksdagen

von Sydow, Christian F. C. Hj., f. d. disponent, f. d. led. av II kamm.

Wikberg, J. Axel, lantbrukare, f. d. led. av I kamm.

Öjborn, Lars E., generaldirektör

Experter:

Almberger, Per, överjägmästare

Bergström, Olof, avdelningsdirektör

Fornstad, Bengt F., planeringschef (fr. o. m. 3 april 1970)

Hjorth, Ragnar, byråchef

Jungenfelt, Karl G., docent

Kilander, Kjell, direktör

Knudsen, Finn, skogschef

Norrbom, N. Claes-Eric, kansliråd

Persson, Ernst G., jägmästare (fr. o. m. 1 april 1970)

Wessén, Vilhelm, verkst. direktör

Önnesjö, Karl Erik A., disponent

Bitr. sekreterare:

Karlsson, Jan O., departementssekreterare (t. o. m. 3 november 1970)

Persson, Ernst G., (se ovan) (fr. o. m. 3 november 1970)

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1966: Jo 28.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

9. Veterinärväsendeutredningen (Jo 1966: 30)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 juni 1965 för att utreda veterinärväsendets uppgifter och organisation (se Post- och Inrikes tidn. den 29 juni 1965):

Persson, Sven G. F., lantarbetare, led. av riksdagen, *ordförande*

Björkman, K. Gösta, generaldirektör

Nybom, P. Arne A., förbundssekreterare

Pettersson, Harald A. I., lantbrukare, led. av riksdagen

Werner, Curt A., byrådirektör

Experter:

Jönsson, Göran B., statsveterinär

Norrbom, N. Claes-Eric, kansliråd

Rapaport, Edmund, byråchef

Thege Ingvar, förbundsdirektör

Sekreterare:

Ovegård, Lars O., avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:

Kolk, Raimond, avdelningsdirektör

Lokal: Sveavägen 24—26, Box 687, 101 29 Stockholm 1, tel 20 47 78 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1966: Jo 30.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit nio sammanträden.

Utredningen har avgett en rapport om distriktsveterinärernas tjänstgöringsförhållanden, m. m. (SOU 1970: 53).

Utredningens huvudbetänkande med förslag till ny veterinärdistriktsindelning kommer att avlämnas i början av år 1971.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första hälften av år 1971.

10. *Lokal- och utrustningsprogramkommittén (Jo 1966: 31) för jordbrukets högsolor*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 juni 1965 för att utarbeta lokalprogram och utrustningsprogram för lantbrukshögskolan, skogshögskolan och veterinärhögskolan m. fl. (se Post- och Inrikes tidn. den 23 juni 1965).

Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 27 maj 1970 skall lokal- och utrustningsfrågor som rör veterinärhögskolan, statens veterinärmedicinska anstalt och berörda institutioner vid lantbrukshögskolan handläggas av organisationskommittén för omlokalisering av veterinärhögskolan och statens veterinärmedicinska anstalt:

Törnquist, Harry E., byggnadsråd, *ordförande*

Hagberg, Erik A., professor, rektor

Hjelm, K. G. Lennart, professor, rektor

Lindquist, B. Rune L., byråchef

Rydén, Jan E., avdelningschef

Schmitterlöw, Carl G., professor, rektor

Experter:

Eriksson, Harald, institutchef

Granhall, Ingvar, professor

Mühlow, John, föreståndare

Sekreterare:

Eliasson, Per-Erik, byråchef

Bitr. sekreterare:

Forssman, Åke, avdelningsdirektör

Olsson, Malte, departementssekreterare

Lokal: Lantbrukshögskolans centrala förvaltning, 750 07 Uppsala 7, tel. växel 018/10 20 00 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1966: Jo 31.

Tilläggsdirektiv (kungl. brev den 30 juni 1967)

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sex sammanträden.

Kommittén har under år 1970 avlämnat bl. a. ett lokalprogram för undervisningshus vid Ultuna och sex utrustningsprogram.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

11. *Utredningen (Jo 1968: 27) rörande grunderna för taxesättningen vid vissa anstalter på jordbrukets område (1970: 16)*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 mars 1967 för att utreda grunderna för taxesättningen vid vissa anstalter på jordbrukets område (se Post- och Inrikes tidn. den 16 mars 1967):

Ericsson, Yngve A. R., kanslichef

Lokal: Odengatan 27, 113 51 Stockholm, tel. 10 52 84

Direktiven för utredningen, se 1968: Jo 27.

Utredningen har den 30 december 1969 avgivit ett betänkande angående kostnadstäckningen vid statens växtskyddsanstalt, statens lantbrukskemiska laboratorium och statens maskinprovningar (Stencil Jo 1970: 1). Härefter återstår att avge betänkande med avseende å prissättningen av olika slags preparat m. m. vid statens veterinärmedicinska anstalt.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första delen av år 1971.

12. Jaktmarksutredningen (Jo 1968: 31)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 oktober 1967 för att verkställa utredning av vissa jaktfrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 7 november 1967):

Sköld, Per I., direktör, *ordförande*

Boo, Fritiof I., kommunalråd

Karlsson, Helge G., metallarbetare, led. av riksdagen

Rimås, K. Sigvard E., lantbrukare, led. av riksdagen

Ringaby, Per-Erik, godsägare, led. av riksdagen

Trana, Folke K. E., lantbrukare, f. d. led. av II kamm.

Wikberg, J. Axel, hemmansägare, f. d. led. av I kamm.

Expert:

Hildebrand, Per C., kansliråd

Sekreterare:

Hagman, Knut A. O., jägmästare

Lokal: Domänverket Centralförvaltningen, Birger Jarls Torg 5, Box 2093, 103 13 Stockholm 2, tel. växel 22 50 40 (sekreteraren). Efter den 1 mars 1971: Domänverket Centralförvaltningen, Björnstigen 89, 171 93 Solna, tel. växel 85 00 20 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1968: Jo 31.

Utredningen har under tiden januari 1970—oktober 1970 hållit sju sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

13. Fiskerinäringsutredningen (Jo 1968: 32)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 oktober 1967 för att utarbeta förslag rörande den fortsatta utformningen av prisregleringen för fisk (se Post- och Inrikes tidn. den 7 november 1967):

Eckersten, Ivan E., statssekreterare, *ordförande*

Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen

Lindskog, Carl P. F., direktör

Magnusson, Nils B., lantbrukare, led. av riksdagen
 Åberg, Ch. Georg, förbundsordförande, led. av riksdagen

Experter:

Lundblad, Björn O., kansliråd
 Säck, Karl, fil. lic.
 Verständig, Sigmund, avdelningsdirektör

Sekreterare:

Säck, Karl, fil. lic., (se ovan)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel
 22 45 00 (ordföranden och sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1968: Jo 32.

Utredningen har under tiden december 1969—november 1970 hållit
 19 plenarsammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

14. *Miljökontrollutredningen (Jo 1970: 20)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 april 1969 och
 den 23 maj 1969 för att utreda informationen på miljövårdsområdet
 m. m. resp. kontrollen av miljöfarliga produkter (se Post- och Inrikes
 tidn. den 17 april 1969 och den 17 juni 1969):

Utredningen arbetar på två avdelningar, en för informationen på mil-
 jövårdsområdet (avdelning 1) och en för kontrollen av miljöfarliga pro-
 dukter (avdelning 2):

Avdelning 1

Ekström, Sven E. A., förvaltningschef, led. av riksdagen, *ordförande*
 Hannerz, D. G. Lennart, forskningschef
 Hedengren, Sven-Olof G., överdirektör
 Johansson, E. Allan, departementsråd
 Lönngren, D. Rune, apotekare
 Medin, Knut H., byråchef
 Trotzig, C. Fredrik J., avdelningschef

Avdelning 2

Ekström, Sven E. A., (se ovan) *ordförande*
 Ahlgren, Bert S., förbundsjurist
 Anér, Kerstin, fil. dr, led. av riksdagen
 Hannerz, D. G. Lennart, (se ovan)
 Hedengren, Sven-Olof G., (se ovan)
 Helmersson, Bo I. H., direktör
 Henningsson, H. Einar G. M., elektriker, led. av riksdagen
 Johansson, E. Allan, (se ovan)
 Krönmark, Eric A., lantbrukare, led. av riksdagen
 Larsson, K. Einar A., lantbrukare, led. av riksdagen
 Lönngren, D. Rune, (se ovan)

Experter:

Mejegård, O. Sigvard W., hovrättsråd, tillika *sekreterare*
Palmstierna, Hans A. K., docent
Sandqvist, B. Eje G., avdelningsdirektör
Swarén, Ulla M., byråchef (fr. o. m. 5 oktober 1970)

Sekreterare:

Mejegård, O. Sigvard W., (se ovan)

Bitr. sekreterare:

Malmås, Bengt H., byrådirektör
Öster, Karl Olov, departementssekreterare (fr. o. m. 5 oktober 1970)

Lokal: Storkyrkobrinken 7, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00
(sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1970: Jo 20.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 16 sammanträden, varav fyra inom avdelning 1, sju inom avdelning 2 och fem gemensamma sammanträden.

Utredningens arbete inom avdelning 1 beräknas pågå under hela år 1971. Arbetet inom avdelning 2 beräknas slutföras under år 1971.

15. *Laboratorieberedningen* (Jo 1970: 8)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 februari 1969 med uppgift att vidta vissa åtgärder som behövdes för att bilda ett bolag för driften av regionala veterinärmedicinska laboratorier, m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 22 april 1969):

Akerman, N. Håkan, överdirektör

Experter:

Lindquist, Sten, förste intendent
Ovegård, Lars O., avdelningsdirektör

Sekreterare:

Ovegård, Lars O., (se ovan)

Lokal: Sveavägen 24—26, Box 687, 101 29 Stockholm 1, tel. 20 47 78
(sekreteraren)

Sedan utredningens arbete enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 februari 1969 slutförts (se 1970: 308) har Kungl. Maj:t genom beslut den 6 maj 1970 uppdragit åt beredningen att undersöka möjligheterna till och formerna för samverkan mellan AB Svensk Laboratorietjänst och Svenska kontrollanstalten för mejeriprodukter och ägg (KMÄ). Beredningen är oförhindrad att ta upp även andra frågor som kan vara av intresse i det sammanhanget.

Laboratorieberedningen har bl. a. haft överläggningar i olika omgångar med företrädare för de båda företagen och med av dessas verksamhet intresserade myndigheter och företag.

Beredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1971.

16. Sakkunniga (Jo 1970: 22) för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 juni 1969 för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 26 juni 1969 och den 11 juli 1970):

Pettersson, S. Arne, sekreterare, led. av riksdagen, *ordförande*

Carlsson, W. Bernt, departementssekreterare

Dahlin, Sven M., utredningssekreterare

Fälldin, N. O. Thorbjörn, lantbrukare, led. av riksdagen

Holmberg, K. Göran, redaktör

Lönnqvist, Ulf R., departementssekreterare

Åkerlund, Hans E., planeringsdirektör

Experter:

Burman, G. Bertil, byråchef

Ericson, E. Gerhard H., byrådirektör

Fladvad, J. Arne, direktör (fr. o. m. den 13 juli 1970)

Fredén, Erland, direktör (fr. o. m. den 24 februari 1970)

Frid, Sven Rune, planeringsdirektör (fr.o. m. den 13 juli 1970)

Karlsson, B. E. Gert, direktör

Nordlund, E. Anders, lektor

Omma, Per Henrik, renägare

Sekreterare:

Jeansson, Nils Ragnar, aktuarie

Bitr. sekreterare:

Öster, Karl Olov, departementssekreterare

Biträder kommittén:

Sundelin, K. A. Åke, turistintendent

Lokal: Biblioteksgatan 9, 111 46 Stockholm, tel. 21 95 77 (sekreteraren), 21 65 26 (Sundelin)

Direktiven för utredningen, se 1970: Jo 22.

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Bengtsson till statsrådsprotokollet den 27 maj 1970):

Statligt lokaliseringsstöd utgår som lån och, om särskilda skäl föreligger, bidrag till den, som utövar eller ämnar utöva verksamhet inom turistnäringen, vid ny-, till- eller ombyggnad av turistanläggning i de delar av landet som utgör stödområde. Som turistanläggningar räknas hotellbyggnader, större campinganläggningar, semesterbyar och skidliftar. Fråga om lokaliseringsstöd prövas av arbetsmarknadsstyrelsen eller i vissa fall av Kungl. Maj:t. Stöd till turistanläggningar kan lämnas också i form av lånegaranti. Fråga om sådan garanti prövas av kommerskollegium.

I den hittills bedrivna försöksverksamheten med lokaliseringsstöd har lokaliseringsbidrag inte i något fall beviljats för investeringar i turistanläggningar. Endast lån har beviljats. Stöd till turistanläggningar har lämnats också i form av beredskapsarbeten.

11† Riksdagen 1971. I saml. Nr 1. Riksdagsberättelsen

Lokaliseringsstöd har hittills inte beviljats till campinganläggningar och endast i begränsad utsträckning till semesterbyar och skidliftar. De hittillsvarande insatserna i fråga om lokaliseringsstöd till turistanläggningar har i hög grad koncentrerats till fjällkommunerna inom stödområdet. Under 1960-talets senare del har till sådana anläggningar årligen utgått genomsnittligt 5 milj. kr. såsom lokaliseringslån och 1,5 milj. kr. såsom lånegarantier.

1968 års lokaliseringsutredning tog i sitt förslag rörande den fortsatta lokaliseringpolitiska stödverksamheten (SOU 1969: 49) inte upp frågan om stöd till turistanläggningar m. m. I prop. 1970: 75, som avsåg den fortsatta regionalpolitiska stödverksamheten, behandlades därför inte denna fråga.

Vid remissbehandlingen av lokaliseringsutredningens betänkande framhölls emellertid från flera håll att lokaliseringsstödet till turistnäringen bör utredas. Jag delar denna uppfattning. Efter samråd med chefen för inrikesdepartementet förordar jag att frågan utreds inom ramen för det utredningsuppdrag som anförtrots de sakkunniga för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m.

Som utgångspunkt för de sakkunnigas arbete bör gälla att lokaliseringsstöd endast får utgå då en ökning av sysselsättningsmöjligheterna eller serviceunderlaget på en ort bedöms som angelägen. Ytterligare förutsättningar bör naturligtvis vara att anläggningarna kan bedömas få en tillfredsställande lönsamhet och att de planeras inom områden med goda förutsättningar för turism. De sakkunniga bör särskilt undersöka om stöd bör lämnas till enklare och billigare anläggningar av typ stugbyar o. d., dvs. anläggningar som bättre motsvarar efterfrågan från bredare befolkningsgrupper. Vidare bör de sakkunniga pröva om stöd också bör utgå till sådana gemensamma anläggningar, som är av positiv betydelse för turismens utveckling inom de här avsedda områdena.

De sakkunniga bör vidare pröva huruvida skäl föreligger att i särskilda fall medge lokaliseringsstöd även till turistanläggningar utanför det allmänna stödområdet. Även samordningen mellan lokaliseringsstöd, lånegarantier och beredskapsarbeten samt övrigt statligt stöd till turistanläggningar bör ses över av de sakkunniga.

Vid sina överväganden i fråga om stödets form och storlek bör de sakkunniga beakta de konkurrenseffekter som stöd till nya turistanläggningar kan få i förhållande till anläggningar som tillkommit tidigare.

På grund av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t uppdrar åt de sakkunniga för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m. att utreda frågan om utformningen m. m. av det statliga lokaliseringsstödet till turistnäringen.

Ytterligare utredningsuppdrag har tillagts de sakkunniga

dels den 6 februari 1970 att utreda huvudmannaskapet för vandringslederna i fjällvärlden — däri inbegripet övernattningsanläggningar, broar, rösning m. m. Vidare skall de sakkunniga utreda hur uppförandet, underhållet och driften m. m. av lederna och därtill hörande anläggningar skall finansieras. Länsstyrelsens i Norrbottens län förslag rörande nya vandringsleder skall överarbetas av de sakkunniga, som därvid bör pröva angelägenhetsgraden av de olika nya lederna. Vid fullgörandet av ovannämnda uppdrag — som bör utföras skyndsamt — skall de sak-

kunniga bl. a. samråda med lantbruksstyrelsen, som har att höra renäringsnämnden, samt med naturvårdsverket och vederbörande länsstyrelser. Sedan uppdraget fullgjorts skall de sakkunniga inkomma till Kungl. Maj:t med förslag,

dels den 3 april 1970 att — vad som kunde föranledas av riksdagens beslut (rskr 1968: 392) — utarbeta ett program för turism och friluftsliv inom vindelälvsområdet och att därefter inkomma med förslag till Kungl. Maj:t. Uppdraget skall fullgöras med förtur.

De sakkunniga har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit nio sammanträden.

De sakkunniga har företagit två studieresor till Norrbottens och Västerbottens län samt en studieresa till Frankrike.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1971.

17. Sambruksutredningen (Jo 1970: 24)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 juli 1969 för att utreda vissa frågor rörande sambruksföreningar (se Post- och Inrikes tidn. den 30 augusti 1969):

Johansson, Stig E., överdirektör, *ordförande*

Hansson, H. Gunnar, lantbruksdirektör

Jansson, N. Ewald, förbundsordförande

Persson, Sven G. F., lantarbetare, led. av riksdagen

Tågmark, Sven G., lantbrukare, f. d. led. av I kamm.

Experter:

Lindberg, E. Rupert, driftsledare

Renborg, Ulf B:son, t.f. professor

Skoog, Karl L., driftsledare

Sekreterare:

Siöalth, G. Birger, departementssekreterare

Lokal: Jordbruksdepartementet, Fack 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1970: Jo 24.

Utredningen har under tiden oktober 1969—november 1970 hållit sju sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

18. Fiskeadministrativa utredningen (Jo 1970: 25)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 september 1969 för utredning av den regionala fiskeriadминистраtionens uppgifter och organisation (se Post- och Inrikes tidn. den 4 oktober 1969):

Lekman, J. Inge, hovrättsråd, *ordförande*

Johanson, Eric W., typograf, led. av riksdagen

Kåhre, M. Lillemor, byrådirektör

Sekreterare:

Westberg, Swen E. G. A., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:

Mühlenbock, Kjell I. O., kanslissekreterare

Lokal: Jordbruksdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreterare och bitr. sekreterare)

Direktiven för utredningen, se 1970: Jo 25.

Utredningen har under tiden januari—oktober 1970 hållit sju sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

19. 1969 års skogstekniska FoU-utredning (Jo 1970: 26)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 oktober 1969 med uppdrag att utreda frågan om det skogstekniska forsknings- och utvecklingsarbetet (se Post- och Inrikes tidn. den 29 oktober 1969):

Ebeling, Fredrik H., generaldirektör

Experter:

Bendz, C. Mårten E:son, byrådirektör

Burman, K. Enar, ombudsman

Jacobsson, S. E. O. Nicke, avdelningsdirektör

Lönner, N. Göran, docent

Sekreterare:

Damgren, H. G. Fredrik, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:

Hektor, Bo F. A., byrådirektör (fr. o. m. den 2 mars 1970)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1970: Jo 26.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 32 sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1971.

20. Nationalkommittén (Jo 1970: 27) för 1972 års FN-konferens om den mänskliga miljön

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 19 december 1969 för att för svenskt vidkommande organisera förberedelserna samt genomföra 1972 års FN-konferens om den mänskliga miljön vilken kommer att hållas i Sverige (se Post- och Inrikes tidn. den 22 december 1969):

Erlander, Tage F., led. av riksdagen, *ordförande*

Bengtsson, Ingemund S. B., statsråd, *v. ordförande*

Mårtensson, Jan P. G., departementssekreterare, generalsekreterare

Allard, Henry K. Å., talman
 Boheman, Erik C:son, f. v. talman i I kamm.
 Brohult, Sven F. A., professor
 Eckersten, Ivan E., statssekreterare
 Edberg, Rolf F., landshövding
 Eidem, Ingmar, direktör
 Engström, Arne V., professor
 Fehrm, E. Martin, generaldirektör
 Geijer, K. Arne, Landsorganisationens ordförande, led. av riksdagen
 Hjalmarson, Harry H., direktör
 Holm, J. Lennart, generaldirektör
 Holm, Tryggve O. A., konsul
 Johannesson, Ewald, direktör
 Jödahl, Ole E., kabinetssekreterare
 Löwbeer, Hans, universitetskansler
 Michanek, Ernst N., generaldirektör
 Myrdal, Gunnar K., professor
 Nordenskiöld, E. Otto E., radiochef
 Nycop, Carl-Adam, chefredaktör
 Oscarsson, Sigvard (Sigge), förbundsordförande
 Paulsson, G. Valfrid V., generaldirektör
 Remens, Eva F., adjunkt, kommunfullmäktig
 Rexed, Bror A., generaldirektör
 Rydbeck, Olof, ambassadör
 Segerstedt Wiberg, Ingrid, f. d. led. av I kamm.
 Swartz, Carl P. E:son, utrikesråd
 Theorell, Hugo A. T., professor
 Tiselius, Arne W. K., professor
 Åström, C. Sverker, ambassadör

Kommittén för organisationsfrågor:

Mårtenson, Jan P. G., departementssekreterare, *ordförande*

Experter:

Börjeson, Finn G., pressombudsman
 Hänninger, Ulf N. O., byråchef
 Laurin, Lars E., byrådirektör
 Rosén, Nils Arne, arkitekt
 Stenström, Robert, turistintendent
 Svahn, Bertil, ingenjör
 Sylvén, G. Christer, departementssekreterare
 Tollemar, Carl-Gustav W., organisationsdirektör

Sekreterare:

Lifh, Inga B., fru

Kommittén för informationsfrågor:

Mårtenson, Jan P. G., departementssekreterare, *ordförande*

Experter:

Börjeson, Finn G., pressombudsman

Holmberg, K. Göran, redaktör

Lundström, Sven, informationschef

Lönnqvist, Ulf R., departementssekreterare

Melin, Cai T. O., kansliråd

Palmgren, Leif, studieombudsman

Palmstierna, Hans A. K., docent

Rollén, Berit, pressekreterare

Röhl, Wilhelm, redaktör

Kommittén för forskning och andra sakfrågor:

Engström, Arne V., professor, *ordförande*

Holm, J. Lennart, generaldirektör

Mårtenson, Jan P. G., departementssekreterare, *vice ordförande*

Swartz, Carl P. E:son, utrikesråd

Experter:

Ahlgren, Sven H. J., förbundsdirektör

Bolin, Bert R. J., professor

Brinck, Per S. V., professor

Dahmén, Erik V. H., professor

Eek, Hilding, professor

Falkenmark, Malin, fil. lic.

Forsse, Anders P., avdelningschef

Gustafsson, Åke C. T., professor

Hannerz, D. G. Lennart, forskningschef

Hedén, Carl-Göran, professor

Helmerson, Bo I. H., direktör

Himmelstrand, Ulf J. I., professor

Hjelm, K. G. Lennart, professor

Höök, Erik S. V., t.f. planeringschef

Johansson, Allan E., departementsråd

Kronvall, R. G. Stellan, departementssekreterare

Lekman, J. Inge, hovrättsråd

Lindell, Bo G., professor

Lindencrona, Fredrik V. K., landstingsdirektör

Lundholm, Bengt G., fil. dr

Lönngren, D. Rune, apotekare

Palmstierna, Hans A. K., docent

Persson, Göran A., byråchef

Tengroth, Karl-Erik, direktör

Walin, Gösta A., f. d. justitieråd

Sekreterare:

Bäckstrand, Göran K. M., kanslisekreterare

Stenram, Håkan, amanuens

Lokal: Fredsgatan 2, 3 tr., 111 52 Stockholm, tel. 21 45 68 (fr. o. m. mars 1971 Riksdagshuset, Helgeandsholmen).

Nationalkommittén har under tiden december 1969—oktober 1970 hållit två sammanträden, organisationskommittén fyra, informationskommittén tre och forskningskommittén sex sammanträden.

Kommittén har utarbetat detaljförslag till genomförande av konferensen för svenskt vidkommande. F. n. utarbetas inom kommittén ett förslag till nationalrapport avseende svensk miljövard m. m. som skall tillställas FN.

FN-konferensen beräknas äga rum i Stockholm år 1972 med början den 5 juni för att pågå under två veckor.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

21. *Naturvårdskommittén (Jo 1970: 28)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 februari 1970 för översyn av naturvårdslagen (se Post- och Inrikes tidn. den 6 mars 1970):

Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen, *ordförande*

Grebäck, Erik H., agronom, led. av riksdagen

Hjorth, Nils T., förrådsförvaltare, led. av riksdagen

Lothigius, Carl-Wilhelm, lantbrukare, led. av riksdagen

Ludvigsson, Ingrid, fru, led. av riksdagen

Lönnqvist, Ulf R., departementssekreterare

Wirtén, Rolf G. S., folkskollärare, led. av riksdagen

Experter:

Delin, Lars A., hovrättsråd

Holm, J. Lennart, generaldirektör

Jonzon, Sven-Gösta B., generaldirektör

Jussil, Ingrid S., arkitekt

Lindskog, J. Lennart, överlantmätare

Paulsson, G. Valfrid K., generaldirektör

Sekreterare:

Björnberg, Bengt I. A., revisionssekreterare

Lokal: Birger Jarlsgatan 27, 1 tr., 111 45 Stockholm, tel. 20 79 83 och 20 79 23 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Bengtsson till statsrådsprotokollet den 6 februari 1970):

Naturvårdslagen (1964: 822) trädde i kraft den 1 januari 1965. Lagens tillkomst liksom ökade statliga anslag till naturvårdsändamål har gjort det möjligt att i betydande omfattning säkerställa naturområden för all-

mänhetens friluftsliv och för kulturella och vetenskapliga ändamål. Ca 57 000 ha mark har säkerställts som naturreservat. För ca 110 000 ha mark har meddelats tidsbegränsade förbud i avvaktan på reservatbildning. Vidare har strandskyddsförordnanden meddelats i stor omfattning. Under budgetåren 1963/64—1969/70 har sammanlagt anvisats drygt 50 milj. kr. för säkerställande och vård av naturområden. I 1970 års statsverksproposition har upptagits drygt 17 milj. kr. för samma ändamål. På landskapsvårdsområde pågår samarbete mellan statens naturvårdsverk och arbetsmarknadsstyrelsen. För innevarande budgetår har avsatts ca 20 milj. kr. för beredningsarbeten på detta område. Inom naturvårdsverket utreder en arbetsgrupp de problem inom landskapsvårdens område som hänger samman med jordbrukets rationalisering. Även forskning kring dessa frågor har satts igång.

Naturvårdslagen har nu varit i kraft i fem år. Lagen har varit ett mycket värdefullt medel inom miljövårdspolitiken. Vissa brister i lagen har dock kunnat konstateras vid tillämpningen. Utvecklingen på miljövårdsområdet går så snabbt att det behövs en fortlöpande översyn av de medel som används inom miljövårdspolitiken, om de uppställda målen skall kunna nås.

Bygglagutredningen har i uppdrag att göra en fullständig översyn av systemet för fysisk planering. Man kan utgå från att resultatet av bygglagutredningens arbete kommer att innefatta gemensamma lösningar av såväl frågor som regleras i naturvårdslagen som andra miljöfrågor. Vissa brister i lagen är det emellertid så angeläget att snarast komma till rätta med att särskilda sakkunniga bör tillsättas för en översyn av lagen. Översynen bör ske i nära samråd med bygglagutredningen.

De nuvarande *skyddsformerna* enligt naturvårdslagen är nationalpark, naturreservat, naturminne samt särskilda bestämmelser till skydd för växt- och djurarter, skydd för friluftslivet, skydd för landskapsbilden och skydd mot nedskräpning. Skyddet mot nedskräpning har behandlats i betänkandet Ett renare samhälle (SOU 1969: 18).

Vad gäller de övriga skyddsformerna bör de sakkunniga undersöka om bl. a. en sammanföring kan ske av närbesläktade skyddsformer. Vidare bör de sakkunniga pröva om de nuvarande skyddsformerna är ändamålsenliga för att tillgodose behovet av en allsidig landskapsvård med hänsyn till den snabba omvandling som landskapet f. n. genomgår. Härvid bör bl. a. beaktas den förändring som sker av landskapet genom jordbrukets och skogsbrukets rationalisering. I detta sammanhang bör undersökas om förordnande om skydd för landskapsbilden bör kompletteras med möjlighet att utfärda skötsel föreskrifter. En samordning mellan naturvårds- och skogsvårdslagstiftningen bör eftersträvas.

En fråga, som inte regleras i naturvårdslagen, men som ändå bör prövas av de sakkunniga rör *förvaltningen* av de säkerställda naturområdena. Denna är f. n. splittrad. De statliga områdena förvaltas av domänverket medan naturreservat i enskild ägo till övervägande del förvaltas av skogsvårdsstyrelserna. Reservat i kommunal ägo förvaltas oftast av kommunen. De sakkunniga bör pröva om nuvarande ordning är lämplig eller om behov föreligger av en bättre och mer samordnad förvaltning.

Genom naturvårdslagen infördes till skydd för landskapsbilden *tillståndsvång för täkt* av sten, grus, sand eller lera för annat ändamål än markinnehavarens husbehov. Till skydd för grundvatten finns i vattenlagen bestämmelser, som också gäller sådana täkter. I samband med att

tillstånd till täkt getts enligt naturvårdslagen har ställts frågan om inte naturvårdslagens och vattenlagens (1918: 523) regler borde samordnas. Denna fråga bör övervägas av de sakkunniga.

Enligt naturvårdslagen kan markägaren eller nyttjanderättshavaren vara berättigad till *ersättning* av staten i samband med bildande av naturreservat, vid vägrat tillstånd samt i vissa andra situationer enligt i naturvårdslagen närmare angivna grunder.

I samband med att naturvårdslagen antogs uttalade riksdagen (3LU 1964: 41, rskr 371) att utvecklingen av tillämpningen av ersättningsbestämmelserna borde följas och — i den mån så var påkallat — göras till föremål för överväganden.

I fråga om ersättning för mistad bebyggelserätt har expropriationsutredningen i sitt huvudbetänkande (SOU 1969: 50) föreslagit ändringar i byggnadslagens bestämmelser om ersättnings- och inlösningsplikt. Förslaget innebär vissa begränsningar i gällande ersättningsbestämmelser. Utredningen har framhållit att motsvarande jämkningar bör ske beträffande likartade bestämmelser i bl. a. naturvårdslagen. Utredningen har dock inte utarbetat några förslag vad gäller naturvårdslagen.

Avsättandet av värdefulla naturområden har redan medfört betydande kostnader för staten i form av bl. a. ersättningar till markägare. Dessa kostnader kommer att öka avsevärt om de planerade säkerställandena genomförs. Det har vidare ifrågasatts om samhället skall vara skyldigt att utge ersättningar för att värdefull natur inte skall förstöras i de fall, där ändring i äganderättsförhållandena eller någon mer betydande inskränkning i föfoganderätten inte sker. Detta kan gälla t. ex. vid vägrat tillstånd till täkt. De sakkunniga bör pröva ersättningsfrågorna i hela deras vidd. Härvid bör bl. a. prövas om åtgärder från samhällets sida i form av skötsel av ett naturområde i vissa fall kan anses vara tillräcklig ersättning. Vid prövningen av ersättningsfrågorna bör beaktas de ställningstaganden på andra områden som kan komma att ske på grundval av expropriationsutredningens betänkande. Samrådet med bygglagutredningen blir vid prövningen av dessa frågor av särskild betydelse. Ersättningsfrågorna bör behandlas av de sakkunniga med förtur.

Utöver de frågor som här berörts bör de sakkunniga vara oförhindrade att ta upp andra frågor, som hör ihop med eller har nära samband med naturvårdslagen, vartill de finner skäl. Om det är lämpligt bör de sakkunniga kunna redovisa sina förslag i form av delbetänkanden. De sakkunniga bör samråda med — förutom bygglagutredningen — vattenlagsutredningen, grustäktskommittén och sakkunniga för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m.

Kommittén har under tiden april—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

22. Organisationskommittén (Jo 1970: 30) för omlokalisering av veterinärhögskolan och statens veterinärmedicinska anstalt

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1970 i anledning av veterinärhögskolans och statens veterinärmedicinska anstalts omlokalisering (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juni 1970):

Edenman, Ragnar H. L., landshövding, *ordförande*

Björkman, K. Gösta, generaldirektör

Hansen, Hans-Jörgen, professor, föreståndare

Hegrelius, A. Olov R., regeringsråd

Hjelm, K. G. Lennart, professor, rektor

Schmitterlöw, Carl G., professor, rektor

Segerstedt, Torgny, professor, rektor

Törnquist, Harry E., byggnadsråd

Widén, K. A. Ingvar, generaldirektör

Experter:

Hedström, Bo S., kansliråd

Hornwall, Gert H. D., överbibliotekarie

Höglund, E. Olov, byrådirektör

Lannek, Nils G. V., professor

Lindquist, B. Rune L., byråchef

Sanner, Lars-Erik, överbibliotekarie

Wijkman, E. Gunnar B., universitetsråd

Sekreterare:

Birgersson, Torsten B. A., byråchef, *huvudsekreterare*

Eliasson, Per-Erik, byråchef

Bitr. sekreterare:

Ehregren, K. Lennart, t.f. statskonsulent

Nordblom, Bengt S. J., t.f. konsulent

Lokal: Lantbrukshögskolans centrala förvaltning, 750 07 Uppsala 7,
tel. växel 018/10 20 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Bengtsson till statsrådsprotokollet
den 27 maj 1970):

Sedan beslut nu har fattats om att veterinärhögskolan och statens veterinärmedicinska anstalt skall flyttas till Uppsala bör en särskild organisationskommitté tillkallas för att utreda frågor som sammanhänger med denna omlokalisering.

Som allmän utgångspunkt för kommitténs arbete bör gälla att veterinärhögskolan och veterinärmedicinska anstalten består som självständiga enheter. Kommittén bör dock ta upp frågan om att anordna en gemensam förvaltning, gemensamt bibliotek och andra gemensamma serviceorgan för lantbrukshögskolan, veterinärhögskolan och veterinärmedicinska anstalten.

I fråga om samordning av veterinärhögskolans verksamhet med annan forskning och utbildning bör de ställningstaganden som redovisats i prop. 1970: 37 ligga till grund för kommitténs arbete.

Kommittén bör i första hand utarbeta en detaljerad plan för högskolans och anstaltens flyttning. Kommittén bör i lokal- och utrustningsfrågor som rör veterinärhögskolan, anstalten och berörda institutioner vid lantbrukshögskolan ha de uppgifter som f. n. åvilar lokal- och utrustningsprogramkommittén för jordbrukets högstskolor. Lokal- och utrustningsprogram för de institutioner vid veterinärhögskolan, vilka avses bli förlagda till Artillerifältet och bli inordnade i motsvarande insti-

tutioner vid universitetet i Uppsala bör utarbetas i samråd med lokal- och utrustningsprogramkommittén för Uppsala.

Kommittén bör särskilt ta upp frågan om hovslagarutbildningens framtida utformning och lokalisering.

Arbetet bör bedrivas med utgångspunkt från att utflyttningen kan påbörjas senast inom tre år och vara slutförd efter ytterligare tre—fyra år.

Kommittén har under tiden augusti—oktober 1970 hållit tre sammanträden i plenum. Dessutom har fem sammanträden ägt rum med arbetsgrupper inom kommittén.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

23. Utredningen (Jo 1970: 31) om inrättande av en fältstation i Skara

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 juni 1970 för utredning om inrättande av en fältstation i Skara (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juni 1970):

Henriksson, Rune I., kansliråd

Experter:

Birgersson, Torsten B. A., byråchef

Eliasson, Per-Erik, byråchef

Hedström, Bo S., kansliråd

Sekreterare:

Junback, Carl Gunnar, kanslisekreterare

Lokal: Jordbruksdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiv (anförande av statsrådet Bengtsson till statsrådsprotokollet den 27 maj 1970):

Med anledning av att riksdagen fattat beslut (prop. 1970: 37, JoU 23, rskr 235) om att veterinärhögskolan och statens veterinärmedicinska anstalt skall förläggas till Uppsala har jag tidigare denna dag hemställt att en organisationskommitté tillkallas för att utreda frågor som sammanhänger med denna omlokalisering. Samtidigt bör en sakkunnig tillkallas för att närmare utreda frågan hur veterinärhögskolan och lantbrukshögskolan lämpligast bör utnyttja den goda tillgången på olika slag av husdjur i Skaraborgs län.

Under beredningen i jordbruksdepartementet av 1965 års veterinärmedicinska utrednings betänkande Samordning av veterinärhögskolans verksamhet med annan forskning och utbildning (Stencil Jo 1967: 7) framhölls av representanter för Skara stad och veterinärhögskolan att folkskoleseminariet i Skara skall läggas ned år 1973 och att dess lokaler borde utgöra en god tillgång vid anordnandet av en fältstation för högskolan i Skara. Med anledning härav framhöll jag i förenämnda proposition — sedan jag avvisat tanken att till Skara förlägga hela högskolan — att det borde vara en fördel för såväl veterinärhögskolan som lantbrukshögskolan att i ökad utsträckning få tillgång till det rika djurmateriet i Skaraborgs län. Det borde särskilt utredas i vilka former detta lämpligast kunde ske.

Jordbruksutskottet framhåller likaså i sitt utlåtande med anledning av propositionen att det bör vara en avgjord fördel för såväl veterinärhögskolan som lantbrukshögskolan att i ökad utsträckning få tillgång till de viktiga husdjur som finns i Skaraområdet genom inrättandet av en fältstation i Skara. Utskottet finner att området synes väl lämpat härför med tanke på de veterinära inrättningar som sedan länge finns där och konstaterar med tillfredsställelse att frågan skall utredas. Denna utredning förutsätter utskottet även skall belysa i vilken utsträckning klinisk utbildning bör förläggas till Skara. Enligt utskottets mening är det angeläget att förstärkningen av högskolans resurser i förevarande avseende snarast kommer till stånd och att utredningsarbetet därför genomförs snabbt.

Riksdagen godkände utskottets uttalande.

Utredningen om en fältstation i Skara bör således bedöma inriktningen och omfattningen av verksamheten vid en sådan anläggning samt därvid klargöra behovet av resurser för veterinärhögskolan. Lantbrukshögskolans behov av tillgång till djurmaterialet i Skaraområdet bör även fastställas. Samarbetet med veterinärinrättningen i Skara bör undersökas. En tidsplan för utbyggnaden av fältstationen bör upprättas.

Utredningsarbetet bör bedrivas snabbt. Ett nära samarbete bör ske med den förenämnda organisationskommittén.

Utredningen har t. o. m. september 1970 hållit fyra sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

24. *Publika arrendeutredningen (Jo 1970: 32)*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 juni 1970 för översyn av bestämmelserna om utarrendering av publik jord (se Post- och Inrikes tidn. den 18 juli 1970):

Bäärnhjelm, G. Mauritz, hovrättsråd

Experter:

Berg, Sven O., akademifogde

Göransson, C. Göran N., stiftssekreterare

Holmstedt, Stig A., byråchef

Melin, Gunnar R. D., förbundsjurist

Odh, K. Hans M., nämndeman

Svensson, Sven-Rune, agronom, jur. kand.

Åkerman, N. Håkan, överdirektör

Lokal: Ekorrvägen 18, 161 37 Bromma, tel. 26 89 00 (Bäärnhjelm)

Direktiv (anförande av statsrådet Bengtsson till statsrådsprotokollet den 17 juni 1970):

En inte ringa del av jordbruksfastigheterna i landet ägs eller förvaltas av statliga eller kyrkliga organ (publik jord). Den jordbruksmark som hör till dessa fastigheter är i de flesta fall upplåten till enskilda brukare på arrende. Antalet brukningsenheter uppgår till ca 6 000. Av dessa tillhör omkring en tredjedel kategorin skogsjordbruk, kronotorp och liknande, där den upplåtna arealen är förhållandevis liten och innehavaren vanligen inte får sin huvudsakliga bärning av jordbruket på arrendestäl-

let. Återstående publika arrendegårdar har däremot en genomsnittsareal som överstiger genomsnittet för såväl arrenderade som självägda brukningsenheter i landet.

Vid upplåtelse på arrende av publik jord gäller f. n., förutom 1 och 2 kap. lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom (NJL), ett stort antal specialförfattningar, mestadels meddelade av Kungl. Maj:t. Skilda bestämmelser gäller således för utarrendering av statens jordbruksdomäner, skogsjordbruk och kronotorp, universitetens arrendegårdar, kyrkliga löneboställen, Lunds domkyrkas hemman samt ecklesiastika arrendegårdar.

Kungl. Maj:t har den 20 mars 1970 beslutat att i proposition till riksdagen framlägga förslag till ny jordabalk som upptar bl. a. civilrättsliga bestämmelser om arrende. I lagrådsremiss den 19 september 1969 föreslår Kungl. Maj:t en ny lag om förvaltning av kyrklig jord.

Enligt 2 kap. NJL gäller olika regler för skilda kategorier av jordbruksarrenden, bl. a. med hänsyn till vem som äger jorden. Bestämmelserna i den nya jordabalken om sådana arrenden är betydligt enhetligare. För upplåtelse av publik jord skall sålunda gälla samma bestämmelser som för andra upplåtelse. Till denna ordning ansluter sig även förslaget till lag om förvaltning av kyrklig jord. Detta förslag upptar inte några civilrättsliga bestämmelser om arrende. Den nya jordabalkens bestämmelser om arrende förutsättes bli tillämpliga på arrende av kyrklig jord.

De lagförslag som sålunda lagts fram aktualiserar behovet av en översyn av de olika specialförfattningar, som reglerar upplåtelse av publik jord. Frågan har uppmärksamats av arrendelagsutredningen, vars slutbetänkande Jordbruksarrende (SOU 1968: 57) har legat till grund för de bestämmelser om jordbruksarrende, som föreslås intagna i den nya jordabalken. Utredningens förslag i vad det avser den publika jorden kan sammanfattas på följande sätt.

Den nuvarande lagens uppdelning på sociala och vanliga arrenden försvinner. Sakligt betyder detta att de båda regelkomplexen sammanmälts och samtidigt närmar sig den ordning som hittills gällt för flertalet publika arrenden. Många av de bestämmelser som nu finns i de författningar som innehåller särskilda regler om upplåtelse av publik jord blir härigenom överflödiga. Sådana bestämmelser föreslås bli upphävda. I andra fall står bestämmelserna i de publika författningarna i strid med den nya jordabalkens bestämmelser om arrende. I sådana fall föreslår utredningen erforderliga ändringar i specialförfattningarna. I några fall motiveras ändringar i författningarna med att bestämmelserna, utan att komma i konflikt med den nya jordabalkens bestämmelser om arrende, är otidsenliga.

Den översyn som utredningen sålunda gjort av arrendeförfattningar avseende publik jord har skett huvudsakligen i syfte att göra det möjligt att ge de nya och enhetliga bestämmelserna i den nya jordabalken full tillämplighet även på det publika området. När det gäller att i övrigt anpassa de nyssnämnda specialförfattningarna till de nya arrendebestämmelserna, är utredningens förslag däremot inte fullständigt. Utredningen pekar själv på nödvändigheten av en efterföljande komplettering (s. 215, 434).

Jag delar utredningens uppfattning att en reform av den allmänna arrendelagstiftningen bör följas av en ytterligare översyn av de särskilda författningar som berör utarrendering av publik jord. Jag föreslår där-

för att en sakkunnig tillkallas för att göra denna översyn.

Det är främst i tre avseenden som fortsatt utredning är erforderlig. För det första bör en genomgång ske av hittills inte inventerade författningar som inte står i överensstämmelse med de föreslagna nya arrendebestämmelserna. Vidare bör förvaltningsinstruktionerna moderniseras. Slutligen bör en allmän anpassning ske av principerna för de individuella avtalsvillkoren till jordbrukets (eller annat upplåtelseändamål) aktuella förhållanden.

Arrendelagsutredningens genomgång av specialförfattningar på arrenderättens område har i huvudsak varit begränsad till följande författningar, nämligen på den statliga sidan förordningen (1934: 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom och stadgan (1945: 751) angående utarrendering av universitetsjord samt på den kyrkliga sidan ecklesiastika boställsordningen (1932: 400), stadgan (1945: 588) angående stiftsnämnds förvaltning av ecklesiastik jord och cirkuläret (1949: 206) angående provisoriska bestämmelser för utarrendering av vissa kyrkofastigheter i Skåne, Halland och Blekinge.

Genom nu nämnda författningar regleras de flesta och de ekonomiskt mest betydelsefulla publika arrendeuupplåtelseerna. Andra författningar med besläktat innehåll är på den statliga sidan sådana som behandlar upplåtelser av kronotorp, kronolägenheter, fjällägenheter och lägenheter som innehas av samer. Även på den kyrkliga sidan finns ett inte obetydligt antal specialförfattningar. En inventering därav har nyligen företagits av 1960 års ecklesiastika boställsutredning i dess betänkande Förvaltningen av kyrklig jord m. m. (SOU 1968: 12).

På samma sätt som redan gjorts av arrendelagsutredningen bör utredningsmannen undersöka och lämna förslag till ändringar i återstående specialförfattningar med arrenderättsligt innehåll. Några av de ifrågakvarande författningarna tillämpas inte längre när det gäller nya upplåtelser. I dessa fall bör det övervägas att upphäva författningarna.

I den mån förvaltningsmyndigheternas instruktioner har samband med förhållanden som ändras genom tillkomsten av de nya arrendebestämmelserna, bör även instruktionerna ändras. Innehållet i dessa går i flera fall tillbaka på äldre tider, då inkomsten från den utarrenderade jorden var viktig för staten. Utredningsmannen bör gå igenom gällande författningar och föreslå erforderliga ändringar. Alla möjligheter att nu göra förvaltningsförfarandet enklare, billigare och enhetligare bör därvid tillvaratas. Som exempel kan nämnas proceduren vid bestämmande av arrendeavgift inom vissa förvaltningsområden. Sålunda föreskrivs i 1934 års förordning angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom och i 1945 års stadga angående utarrendering av universitetsjord, att arrendeuupplåtelse skall föregås av ett uppskattningsförfarande av särskilda uppskattningsnämnder. Ett av syftena härmed är att tillse att avtalsvillkoren blir skäliga.

Enligt de nya bestämmelserna om jordbruksarrende skall även vid publika arrenden tvist om villkoren för ett arrende, som förlängts enligt de nya reglerna om förlängningsrätt, bestämmas av arrendenämnden. En sådan skall finnas i varje län. Arrendenämnden skall ha befogenhet att jämka oskäliga villkor. Med en sådan ordning bortfaller till stor del skälen för att ha kvar de särskilda uppskattningsnämnderna. Utredningsmannen bör undersöka om man helt kan avveckla uppskattningsnämnderna. Enhetlighet mellan olika slag av förvaltning bör eftersträvas.

Frågan om innehållet i förvaltningsinstruktionerna har nära samband

med kontraktsskrivandet och därmed också innehållet i avtalen. I många fall anges i författningarna att arrendatorn i avtalet skall åta sig att verkställa eller underlåta viss åtgärd. En sådan bestämmelse innefattar enligt sin ordalydelse endast en instruktion till förvaltningsorganet att tillse att arrendeavtalet får ett visst innehåll. I och för sig har en sådan bestämmelse inte någon självständig civilrättslig betydelse för förhållandet mellan jordägaren och arrendatorn. Indirekt uppnås en sådan effekt i och med att avtalen — såsom vanligen sker — avfattas enligt författningarna. Svåröverblickbara konsekvenser uppstår i de fall avtalen inte står i överensstämmelse med specialförfattningarna (se SOU 1968: 57 s. 195 ff). Lämpligheten av sådana bestämmelser i instruktionerna kan ifrågasättas, när det som här är fallet gäller förhållanden som parterna emellan skall regleras i ett avtal, vilket i sin tur är resultatet av förhandlingar mellan dem. Det synes, som också utredningen framhåller, vara lämpligare att försöka skilja mellan, å ena sidan, sådana bestämmelser som skall tjäna till vägledning för förvaltningsorganen och, å andra sidan, sådana avtalsvillkor som man från jordägarens sida önskar se tillämpade i rättsförhållandet till arrendatorerna. Härigenom vinner man både ökad klarhet i rättsläget och större möjligheter att åstadkomma effektivare förvaltning. Allt detta synes på lång sikt vara till fördel för alla berörda parter.

Exempel på ämnen som f. n. inte är enhetligt reglerade men som är ägnade för en mera likformig behandling är arrendetiden (SOU 1968: 57 s. 389, 435), underhållsansvaret (s. 429), brandförsäkringsskyldigheten (s. 428), borgensansvaret (s. 170), hägnadsskyldigheten, ersättning för fristående förbättringar och väghållningsskyldigheten.

När det gäller sättet för att åstadkomma enhetlighet inom avtalsområdet nämner utredningen som ett tänkbart alternativ normalkontrakt, som utformats efter överläggningar med företrädare för förvaltningsmyndigheter och intresseorganisationer på arrendatorssidan. Även jag anser detta vara en möjlig och lämplig metod för att nå det avsedda syftet. Det bör därför ingå i utredningsmannens befogenheter att kalla till och leda sådana överläggningar. Utredningsmannen bör vid sitt slutliga ståndpunktstagande särskilt beakta å ena sidan olika förvaltningsorgans och arrendatorskategoriernas speciella behov och intressen och å andra sidan önskemålet av största möjliga enhetlighet i författningsmaterialiet.

En av anledningarna till den sammanblandning av instruktionsbestämmelser och bestämmelser av — direkt eller indirekt — civilrättslig karaktär, som nu påträffas i t. ex. 1934 års förordning, torde vara bestämmelsen i 77 § regeringsformen att kronans fastigheter i princip skall "förvaltas efter de grunder riksdagen därom föreskriver". Bestämmelsen har hittills tillämpats på det sättet att — efter riksdagens hörande — mycket detaljerade regler givits för domänverkets förvaltning, medan motsvarighet här till antingen inte alls eller endast i begränsad utsträckning förekommer i fråga om annan statens fasta egendom. Den praxis som utvecklats vid ändringar i förordningen är inte ändamålsenlig (se t. ex. SFS 1966: 194). Även denna fråga bör uppmärksammas av utredningsmannen, som därvid bör samråda med grundlagsberedningen.

I utredningsmannens uppdrag bör ingå att bringa även andra författningar än de här särskilt nämnda i överensstämmelse med de föreslagna arrendebestämmelserna. Detta gäller t. ex. om tillämpningsföreskrifter och författningar om ersättning till förrättningsmän vid till- och avträ-

dessyner (SOU 1968: 57 s. 330). Utredningsarbetet bör bedrivas så skyndsamt att erforderliga författningsändringar kan träda i kraft samtidigt som den nya jordabalken.

Utredningen har t. o. m. oktober 1970 hållit tre sammanträden med experterna.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

25. Fritidsbåtutredningen (Jo 1970: 33)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1970 med uppdrag att utreda frågor som hör samman med fritidsbåttrafiken (se Post- och Inrikes tidn. den 18 juli 1970):

Frithiofson, Karl A. F., landshövding, *ordförande*

Augustsson, J. A. Gillis, järnbruksarbetare, led. av riksdagen

Dahlgren, P. Anders B., lantbrukare, led. av riksdagen

Nylander, Sven H., ingenjör

Schelin, Bengt A. E., direktör

Experter:

Brändström, Carl-Edvard P., byrådirektör

Damgren, H. G. Fredrik, departementssekreterare

Simonsson, Peter M. O. O., sjöfartsråd

Sekreterare:

Mehr, Katrin G., länsassessor

Lokal: Linnégatan 5, 114 47 Stockholm, tel. 62 65 89 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Bengtsson till statsrådsprotokollet den 29 juni 1970):

Den ökade fritiden har fört med sig ett starkt stegrat intresse för bl. a. motions-, rekreations- och friluftsvksamhet. I takt med denna allmänna utveckling har också innehavet av fritidsbåtar ökat kraftigt. Antalet sådana båtar beräknas uppgå till mellan 350 000 och 400 000. I detta antal har då inte inräknats mindre roddbåtar och liknande. En fortsatt kraftig ökning av antalet fritidsbåtar kan väntas.

Det stigande båtantalet medför att behovet av småbåtshamnar och av olika serviceåtgärder för fritidsbåttrafiken ökar starkt. På många håll har det visat sig svårt att tillgodose den allt större efterfrågan på hamnplatser. Anläggandet av småbåtshamnar har i många fall förhindrats eller fördröjts till följd av finansieringssvårigheter. Detta gäller framför allt i fråga om s. k. hemmahamnar, dvs. hamnar i tätorter för dessas befolkning. Vid sidan av sådana hamnar behövs emellertid också både s. k. anslutningshamnar, dvs. hamnar som främst är avsedda att tjäna som båtparkeringsplatser för personer som är beroende av båt för att nå sitt fritidsområde, och s. k. uthamnar eller gästhamnar, dvs. hamnar avsedda som utflyktsmål eller stödpunkter vid långfärder eller som tillfälliga angöringsplatser.

Det ökade innehavet av fritidsbåtar medför emellertid behov inte bara av ökat antal hamnplatser utan också av särskilda farleder m. m. för fritidsbåttrafiken. I detta sammanhang kan nämnas att många farleder

får allt mindre betydelse för handelssjöfarten. Ett bibehållande av sådana farleder endast eller i första hand för fritidsbåtar leder till att kostnadsansvaret för dessa farleder delvis överflyttas till fritidsbåttrafiken.

Den snabbt ökande fritidsbåttrafiken medför också problem från sjösäkerhets- och miljövårdssynpunkter. Många förare av fritidsbåtar saknar tillräckliga kunskaper om gällande sjötrafikregler och om hur man skall handla i olika situationer till sjöss och i hamn. Samtidigt ställer utvecklingen mot större och snabbare båtar allt högre krav på förarnas kunskaper och manövreringsförmåga. Från miljövårdssynpunkt har såväl sopor som toalettavfall från fritidsbåtar blivit alltmer besvärande problem, liksom buller från snabba motorbåtar.

I prop. 1970: 79 angående stöd till idrotten förklarar chefen för handelsdepartementet, att det allt vanligare innehavet av fritidsbåtar och den därav följande ökade efterfrågan på hamnar och andra serviceåtgärder ställer krav på samhället som inte utan vidare kan tillgodoses inom ramen för det statsstöd som nu utgår.

Frågor rörande statligt stöd till fritidsbåttrafiken handläggs f. n. av statens naturvårdsverk. För budgetåret 1970/71 har under anslaget Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. anvisats 5 milj. kr. för åtgärder för fritidsbåttrafiken. Från denna anslagspost utgår — förutom statsbidrag till småbåtshamnar m. m. — också ersättning till sjöfartsverket för vissa kostnader för fritidsbåttrafiken. Vidare bestrids från denna anslagspost bl. a. kostnaderna för sjösäkerhetsrådet som har till uppgift att med inriktning på fritidsbåttrafiken bl. a. upplysa om och propagera för ett riktigt och säkert uppträdande till sjöss.

Med hänsyn till bl. a. de problem jag här pekat på bör enligt min mening särskilda sakkunniga nu tillkallas för att utreda de frågor som hör samman med fritidsbåttrafiken. De sakkunniga bör inledningsvis göra en översiktlig inventering av antalet fritidsbåtar av olika typer och storlekar här i landet. Vidare bör de nuvarande statliga och kommunala insatserna för fritidsbåttrafiken kartläggas, liksom tillgången på båtplatser och annan service. Mot bakgrunden av en bedömning av utvecklingstendenserna bör de sakkunniga därefter bedöma det framtida behovet av åtgärder av olika slag.

När det gäller bidragsgivningen till hamnar, bryggor och farleder m. m. för fritidsbåtar, bör de sakkunniga pröva såväl omfattningen som inriktningen av de statliga insatserna. Därvid bör beaktas att det i princip bör ses som en kommunal uppgift att anordna hamnar och tilläggsplatser som avses betjäna kommunens egna invånare och att kostnaderna i största möjliga utsträckning skall kunna täckas genom avgifter.

De sakkunniga bör vidare i samråd med berörda myndigheter göra en översyn av den serviceverksamhet för fritidsbåttrafiken som utförs av bl. a. sjöfartsverket och sjösäkerhetsrådet. Därvid bör bl. a. frågorna om fördelningen av ansvaret för denna verksamhet och om kostnadsfördelningen mellan fritidsbåttrafiken och andra trafikantgrupper klarläggas.

Som jag tidigare berört medför det starkt ökande antalet fritidsbåtar vissa problem från sjösäkerhets- och miljövårdssynpunkter. De sakkunniga bör göra en genomgång av gällande bestämmelser rörande fritidsbåttrafiken och överväga vilka ändringar som behöver göras för att tillgodose rimliga säkerhets- och miljövårdsintressen. Därvid bör bl. a. prövas frågor rörande kompetenskrav och minimiålder för förare av vissa fritidsbåtar, obligatorisk ansvarighetsförsäkring och säkerhetsutrustning samt besiktning av fritidsbåtar från säkerhetssynpunkt. Vidare bör de

sakkunniga överväga åtgärder för att motverka förorening från fritidsbåtar genom toalettutsläpp, tömning av sopor m. m. samt frågor rörande destruktion av uttjänta fritidsbåtar.

Den närmare reglering i vissa avseenden av fritidsbåttrafiken som enligt vad jag tidigare anfört bör övervägas förutsätter att möjligheter finns att övervaka och identifiera fritidsbåtar. De sakkunniga bör därför utreda frågan om obligatorisk registrering av vissa slag av fritidsbåtar samt lägga fram förslag till utformning av ett fritidsbåtregister.

De sakkunnigas förslag i fråga om utformningen av ett register bör liksom övriga förslag vara åtföljt av noggranna kostnadsberäkningar. De sakkunniga bör vidare lägga fram förslag rörande finansieringen av de åtgärder och det statsstöd som föreslås.

Vid fullgörandet av sitt uppdrag bör de sakkunniga uppmärksamma att vissa särskilda frågor som berör fritidsbåtar behandlas av andra utredningar. I syfte att undvika dubbelarbete bör de sakkunniga därför samråda med bl. a. trafikbillerutredningen.

Utredningen har t. o. m. oktober 1970 hållit ett sammanträde.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

Handelsdepartementet**A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970****1. Utredningen (H 1965: 17) rörande tillsynen över lotteriverksamhet**

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 januari 1964 för att utreda tillsynen över lotteriverksamheten (se Post- och Inrikes tidn. den 2 mars 1964):

Söderlund, S. Yngve, f. d. justitieråd, *ordförande*

Nilsson, Ernst F., direktör

Widmark, G. F. Sam, landssekreterare

Expert:

Heiman, K. Oskar, polisintendent

Sekreterare:

Norström, Carl, regeringsrättssekreterare

Direktiven för utredningen, se 1965: I H 17.

Utredningen har under tiden december 1969—juni 1970 hållit åtta sammanträden.

Utredningen har i juni 1970 avlämnat sitt betänkande "Om lotterier" (SOU 1970: 52).

Uppdraget är därmed slutfört.

2. Bensinhandelsutredningen (H 1968: 8)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1967 för att utreda bensinhandeln (se Post- och Inrikes tidn. den 1 augusti 1967):

Kellgren, Nils E., f. d. led. av II kamm., *ordförande*

Andersson, Torsten C., direktör

Kjellberg, Sten A., direktör

Kihlstedt, Curt A., professor

Lundgren, Sven J., ombudsman

Skarp, Arne, direktör

Experter:

Lindh, Leif G. B., direktör

Stening, F. Birger, kammarrättsassessor

Sekreterare:

Sahlström, Sven C., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:

Patek, Stanislaw O., departementssekreterare

Direktiven för utredningen, se 1968: H 8.

Utredningen har under tiden november 1969—maj 1970 hållit elva sammanträden.

Utredningen har den 15 maj 1970 avgett betänkandet "Rationell bensinhandel" (SOU 1970: 24).

Uppdraget är därmed slutfört.

3. *Krigsmaterielexportutredningen (H 1970: 11)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 juni 1969 för att utreda riktlinjerna för svensk export av krigsmateriel (se Post- och Inrikes tidn. den 18 juli 1969):

Elfving, Gösta O. C., landshövding, *ordförande*

Bergegren, Astrid, fröken, led. av riksdagen

Dahlén, P. Olle R., pol. mag., led. av riksdagen

Hernelius, J. Allan, led. av riksdagen

Josefson, Stig A., lantbrukare, led. av riksdagen

Kristenson, E. Valter, metallarbetare, led. av riksdagen

Möller, Yngve A., chefredaktör, led. av riksdagen

Wååg, Nils Erik, ingenjör, led. av riksdagen

Sekreterare:

Hellström, Jan A. F., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:

Hertzman, Olov A., hovrättsfiskal (fr. o. m. den 16 januari 1970)

Direktiven för utredningen, se 1970: H 11.

Utredningen har under tiden december 1969—oktober 1970 hållit sexton sammanträden.

Utredningen har den 28 oktober 1970 avgett betänkandet "Svensk krigsmaterielexport" (SOU 1970: 63).

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971

4. *Svenska delegationen (H 1961: 21) i nordiska ekonomiska samarbetsutskottet*

Utsedda enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 februari 1960 att såsom ombud för Sverige delta i arbetet inom nordiska ekonomiska samarbetsutskottet (se Post- och Inrikes tidn. den 24 februari 1960):

Dennis, Bengt, statssekreterare, *ordförande* (fr. o. m. den 1 juli 1970)

von Sydow, Gunnar, landshövding, *ordförande* (t. o. m. den 30 juni 1970)

Lundström, Hans O., statssekreterare
Ryding, P. Göran G., bitr. kabinetssekreterare

Suppleanter:

Englund, K. G. Åke, generaldirektör
Klackenberg, S. Lennart, statssekreterare
Bernström, Knut, utrikesråd
Lindqvist, Olle O. G., avdelningschef

Experter:

Bergman, Ewe, bankokommissarie (fr. o. m. den 4 november 1970)
Branting, J. E. Malte, direktör
Croneborg, K. O. Rutger, kommerseråd
Ekström, Bert O., kansliråd (fr. o. m. den 27 augusti 1970)
Joge, Sven F., vice riksbankschef
Johnsson, E. Reidmond, byrådirektör
Larson, Sten E., byråchef
Leuf, Nils Börje, departementssekreterare
Lychou, Dag E. A:son, kommerseråd
Marklund, K. Lennart, departementssekreterare
Myrsten, J. Lennart, bitr. utrikesråd
Senning, Claes O., kansliråd
Wennersten, P. Gösta, kommerseråd
Willart, N. Bo, departementssekreterare
Åhström, N. Åke A. I:son, hovrättsråd
Öhlen, Gustav E. J., avdelningsdirektör

Huvudsekreterare:

Leuf, Nils Börje, departementssekreterare (se ovan)

Bitr. sekreterare:

Marklund, K. Lennart, departementssekreterare (se ovan)

Lokal: Handelsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (huvudsekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1961: I H 21.

De nordiska statsministrarna beslöt i april 1968 att tillsätta en särskild utredning för att utarbeta förslag beträffande ett utvidgat nordiskt ekonomiskt samarbete. Med anledning härav tillsattes en ämbetsmannakommitté vars svenska delegation bestått av medlemmarna i samarbetsutskottet samt statssekreterarna Ivan Eckersten, jordbruksdepartementet, och Ove Rainer, justitiedepartementet.

Ämbetsmannakommittén har under tiden november 1969—mars 1970 hållit sju sammanträden. Resultatet av kommitténs utredningar om ett utvidgat nordiskt ekonomiskt samarbete har redovisats i rapporter den 17 juli 1969 (NU 1969: 1) och den 4 februari 1970 (NU 1969: 11).

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

5. *Butiksetableringsutredningen (H 1968: 7)*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 maj 1967 för att fortsätta ett genom Kungl. Maj:ts beslut den 18 december 1964 meddelat uppdrag att granska länsstyrelsernas dittillsvarande verksamhet beträffande butiksutvecklingen m. m. och för att därvid närmare undersöka etableringsfrågorna i samband med kommunernas bebyggelse- och butiksplanering:

Martenius, Åke B. A., regeringsråd

Experter:

Tranell, E. Olof B., näringsfrihetsombudsmannens ställföreträdare

Wirén, Erik T., t.f. professor, arkitekt

Sekreterare:

Hermanson, K. Gunnar, hovrättsassessor

Lokal: Näringsfrihetsombudsmannens kansli, Birger Jarls torg 12, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 43 15

Direktiven för utredningen, se 1968: H 7.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit åtta sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under våren 1971.

6. *Konsumentutredningen (H 1968: 9)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1967 för att utreda riktlinjerna för den statliga konsumentupplysningen samt därmed sammanhängande forsknings-, provnings- och undersökningsverksamhet (se Post- och Inrikes tidn. den 29 juli 1967):

Andersson, Thure G., landshövding, f. d. led. av II kamm., *ordförande*

Backman, Gösta B., kansliråd

Borglund, Erik A., hovrättsråd (fr. o. m. den 20 mars 1970)

Erlander, E. Lillemor E., sekreterare

Ersson, Valter S., redaktör

Gillberg, Karl Erik, direktör

Lindh, Leif G. B., direktör (fr. o. m. den 30 januari 1970)

Ström, Turid, avdelningschef

Wallén, Thord H., studierektor

Westling, Harald, direktör (t. o. m. den 30 januari 1970)

Experter:

Gawell, Jonas U., direktör

Hibe, Erik G., direktör

Nord, B. Ingemar, avdelningschef

Odhnoff, Jan E., docent

Ringborg-Waldeck, A. Elise, avdelningsdirektör

Ringstedt, Nils, A. E., byrådirektör (fr. o. m. den 1 maj 1970)

Wallberg, Ursula, förste forskningssekreterare

Werne, Gösta A. K., byråchef

Sekreterare:

Claesson, Göran C.-O., direktör (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Ferngren, K.-G. Roland, avdelningsdirektör (t. o. m. den 26 maj 1970)

Bitr. sekreterare:

Carlson, B. Inger E., hovrättsfiskal (t. o. m. den 30 juni 1970)

Lokal: Birger Jarlsgatan 27, 1 tr., 111 45 Stockholm, tel. 20 63 08

Direktiven för utredningen, se 1968: H 9 och 1969: H 9.

Utredningen har under tiden december 1969—november 1970 hållit 20 sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

7. Patentpolicykommittén (H 1969: 10)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 december 1967 för utredning om vissa spörsmål rörande patentverket (se Post- och Inrikes tidn. den 22 januari 1968):

Borggård, Göran R., generaldirektör, *ordförande*

Bergling, Nils B. V., direktör

Ekstam, Gunnar E., avdelningschef

Körner, F. Lennart, direktör

Larfeldt, Nils J., ingenjör

Wallerius, Olof, förste forskningsingenjör (fr. o. m. den 30 juni 1970)

Experter:

Uggla, Claës A., patenträttsråd

Lewin, Saul, överingenjör

Sekreterare:

Törnroth, N. Lennarth, byrådirektör

Lokal: Kungl. Patent- och registreringsverket, Valhallavägen 136, 114 41 Stockholm, tel. växel 22 55 40

Direktiven för utredningen, se 1969: H 10.

Kommittén har under tiden december 1969—november 1970 hållit tre sammanträden. Kommittén har även sammanträtt med motsvarande kommittéer i Danmark, Finland och Norge den 9 och 10 december 1969 samt i Stockholm den 16 och 17 november 1970. Representanter för kommittéerna har också haft möte i Köpenhamn den 12 februari 1970.

Kommittén avgav i januari 1970 en preliminär promemoria Patentverkets service och PCT-planen. (Stencil H 1970: 1). I samband med promemorian avgav kommittén särskilt yttrande till chefen för handelsdepartementet över ett den 11 juli 1969 publicerat förslag till Patent Cooperation Treaty (PCT).

Sedan den diplomatiska konferensen antagit PCT, fortsätter kommittén sitt arbete med undersökning av vissa kostnadsfrågor av betydelse

för Sveriges deltagande i samarbetet enligt PCT samt utredning om de ändringar i patentlagstiftningen som blir nödvändiga vid sådant deltagande. Lagstiftningsarbetet kommer att äga rum i nära kontakt med de övriga nordiska kommittéerna. I samråd med dessa kommer kommittén även att överväga sådana frågor av främst administrativ natur, vilka kan få aktualitet i det fall att det svenska patentverket utses att vara internationell granskningsmyndighet.

Det fortsatta arbetet omfattar även frågor som aktualiseras av de pågående överläggningarna om en europeisk patentkonvention.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

8. *Kommerskollegieutredningen (H 1969: 12)*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1968 för att utreda kommerskollegiets arbetsuppgifter och organisation (se Post- och Inrikes tidn. den 8 augusti 1968):

Lundberg, Sten G. J., generaldirektör, *ordförande*

Experter:

Ehnmark, Ernst Erik, redaktör

Knubb, Erik V., bergmästare

Leffler, J. Olof, direktör

Lindqvist, Olle O. G., avdelningschef

Lindstedt, Anders, kommerseråd

Pettersson, Eric B., planeringschef

Sekreterare:

Andersson, Sune A., t.f. organisationsdirektör

Bitr. sekreterare:

Anell, Kerstin, byråsekreterare (t. o. m. den 30 april 1970)

Lokal: Statens institut för konsumentfrågor, Rålambsvägen 8, 112 59 Stockholm, tel. 51 50 81 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1969: H 12.

Under året har bl. a. överläggningar ägt rum med parter som har intresse av den framtida organisationen inom kommerskollegiets verksamhetsområde.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971.

9. *Exportfrämjandeutredningen (H 1970: 12)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 november 1969 för översyn av den exportfrämjande verksamheten (se Post- och Inrikes tidn. den 3 januari 1970):

von Sydow, Gunnar, landshövding, *ordförande*

Belfrage, Kurt-Allan, envoyé

Dahlström, Gösta E., fil. lic.

Grundström, Hans, direktör
 Hedberg, A. Axel R., förbundsordförande
 Lindencrona, Fredrik V. K., landstingsdirektör
 Nordenson, Jonas W., direktör
 Swartz, Carl P. E:son, utrikesråd

Experter:

Bauer, Anders F. H., byrådirektör (fr. o. m. den 1 juni 1970)
 Blomqvist, Svante C., sekreterare (fr. o. m. den 10 augusti 1970)

Sekreterare:

Rynell, Sven E. L., direktör (fr. o. m. den 1 juni 1970)

Lokal: Handelsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för utredningen, se 1970: H 12.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fem sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

10. 1970 års affärstidskommitté (H 1970: 13)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1969 för att utreda frågan rörande affärstidsregleringen (se Post- och Inrikes tidn. den 3 januari 1970):

Martenius, Åke B. A., regeringsråd, *ordförande*
 Brundin, Paul S., direktör
 Lindfors, Kurt O. I., direktör
 Magnusson, Erik Å., förbundsordförande
 Sundewall, Bengt N. R., direktör

Sekreterare:

Hermanson, K. Gunnar, hovrättsassessor

Lokal: Näringsfrihetsombudsmannens kansli, Birger Jarls torg 12, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 43 15

Direktiven för utredningen, se 1970: H 13.

Kommittén har under tiden januari—oktober 1970 hållit 16 sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971.

11. Distributionsutredningen (H 1970: 14)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1970 för att göra en utredning om varudistributionen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 19 februari 1970):

Lewén-Eliasson, Anna-Lisa, led. av riksdagen, *ordförande*
 Andersson, Karin, förbundssekreterare
 Andersson, K. Sigvard V., direktör

Gillberg, Karl-Erik, direktör
Hulterström, Sven Å., ombudsman
Lindfors, Kurt O. I., direktör
Lloyd, Bengt E., ombudsman
Myrén, K. G. Lennart, direktör
Persson, Lars H., professor
Sundquist, A. Åke, direktör

Expert:

Ringborg-Walldeck, A. Elise, avdelningsdirektör (fr. o. m. den 27 april 1970)

Sekreterare:

Sahlström, Sven C., departementssekreterare (fr. o. m. den 27 april 1970)

Lokal: Handelsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. 22 45 00

Direktiv: (anförande av statsrådet Lange till statsrådsprotokollet den 23 januari 1970):

I den moderna hushållningen spelar distributionen av varor och tjänster en betydande roll. Man brukar räkna med att något över hälften av det totala konsumtionsvärdet utgör ersättning för distributionsarbete i olika former. Inom näringsgrenen handel sysselsattes enligt folkräkningen år 1965 över 500 000 personer eller cirka 15 % av antalet förvärvsarbetande i landet. Omsättningen i detaljhandelsledet var år 1968 ungefär 36 miljarder kronor.

Inte bara de traditionella handelsleden utan också transportväsendet och andra servicenäringar samt producenterna är engagerade i varudistributionen. En väsentlig och alltmer ökande del av distributionsarbetet utförs av den sista länken i kedjan nämligen hushållen. Någon beräkning av det ekonomiska värdet av hushållens distributionsarbete har hittills inte gjorts. Bilden av den totala distributionsstrukturen är därför ofullständig. Det kan dock konstateras, att en avsevärd del av de produktiva resurserna i samhället tas i anspråk för varudistributionen.

Varuhandeln har under 1950- och 1960-talen undergått en stark utveckling. Iögonenfallande är inom dagligvaruhandeln å ena sidan den starka företagskoncentrationen samt uppkomsten av dels stora, centralt belägna butiksenheter, dels s. k. externa stormarknader ävensom övergången till självbetjäning, å andra sidan bortfallet av mindre företag och försäljningsställen. Även inom andra branscher har väsentliga förändringar ägt rum. Utvecklingen har närmare belysts i koncentrationsutredningens delbetänkande Strukturutveckling och konkurrens inom handeln (SOU 1968: 6).

I den mån denna omvandling innebär en teknisk och strukturell rationalisering, varigenom produktiva resurser kommer till effektiv användning, kan den från samhällsekonomiska synpunkter betraktas med tillfredsställelse. En förutsättning för att rationaliseringsvinsterna skall kunna bidra till välbästandet är dock att vinsterna tillfaller konsumenterna i form av fördelaktigare priser eller bättre anpassning till hushållens reella behov samtidigt som de anställda i fråga om löner, trygghet och arbetsförhållanden i övrigt tillförsäkras jämställdhet med dem som arbetar inom andra servicenäringar.

Butikskoncentrationen kan sålunda innebära fördelar för konsumenterna. De får fler varugrupper i en och samma butik. Stordriften kan innebära möjligheter till kostnadssänkande rationalisering, som kan komma konsumenterna tillgodo.

Handelns strukturomvandling har emellertid också ogynnsamma verkningar. Särskild uppmärksamhet förtjänar de problem som uppstår för de enskilda hushållen till följd av utvecklingen inom detaljhandeln. När avståndet till inköpsstället blir större och den personliga servicen alltmer faller bort ställs ökade anspråk på insatser från hushållens sida. Inköpen blir mera tidskrävande. För att de skall kunna ske rationellt behövs ökade planerings-, transport- och lagringsresurser i hemmen. Handelns rationalisering innebär alltså i stor utsträckning en övervältring av varudistributionsarbete på konsumenterna och på samhället. Konsumenterna har begränsade möjligheter att på ett rationellt sätt anpassa sig till den ändrade situationen. För vissa konsumentgrupper, främst åldringar och handikappade samt glesbygdernas befolkning kan stora svårigheter uppstå. Det kan även vara fallet beträffande familjer, där båda makarna förvärvsarbetar, och familjer som inte har tillgång till bil.

I detta sammanhang kan framhållas att en promemoria om glesbygdsbefolkningens speciella varuförsörjningsproblem utarbetats inom handelsdepartementet och att glesbygdsutredningen tagit initiativ till en försöksverksamhet avseende varudistributionen inom områden av utpräglad glesbygdskaraktär, där särskilda åtgärder är nödvändiga för att uppehålla en rimlig samhällelig och kommersiell service.

Vidare är det uppenbart, att den starka företagskoncentrationen inom varuhandeln, i synnerhet dagligvarudistributionen, medfört nya betingelser för konkurrensen mellan handelsföretagen och ändrade styrkeförhållanden inom näringslivet. Vissa företag och frivilliga blockbildningar har fått en mycket stark ställning. En följd av den nya konkurrenssituationen kan vara att rationaliseringsvinstens fördelning blir en annan än den som jag nyss förutsatte och som från samhällets synpunkt är önskvärd.

Med hänsyn till vad som sagts i det föregående bör en utredning om varudistributionen och därmed förknippade problem komma till stånd. Den bör inriktas särskilt på de frågor som aktualiserats av handelns strukturutveckling och som har betydelse för konsumenterna från de synpunkter som nyss berörts. Härigenom tillgodoses ett önskemål från servicekommittén om en hushållsinriktad distributionsstudie. Kommittén har bl. a. påpekat, att den bristande kunskapen om hushållens ekonomiska verksamhet och dennas samband med olika detaljhandels- och boendeformer kan sägas ha varit en systematisk felkälla i detaljhandelsstrukturutveckling och därmed också för hela samhällsutvecklingen. Tyngdpunkten i utredningsarbetet bör läggas på de konsumentekonomiska och samhällsekonomiska följderna av koncentrationen inom detaljhandeln, i första hand dagligvaruhandeln. Förändringar inom andra delar av distributionssektorn bör kunna innefattas i utredningen i den mån de medför påtagliga problem för konsumenterna. Det kan också finnas anledning att uppmärksamma utbudet av tjänster.

Det av koncentrationsutredningen framlagda materialet och därtill knutna bedömningar kan tjäna som en utgångspunkt för utredningsarbetet. Verkningarna av utvecklingen inom handeln bör ytterligare klargöras och bedömas. I detta hänseende bör utredningen kunna ses som en fördjupning och utvärdering av den gjorda analysen. Den hushållsundersökning, som sker genom konsumentutredningens försorg, bör kunna

underlätta bedömningen av de enskilda hushållens anpassningsmöjligheter och reaktioner inför förändringar inom handelns struktur. Jag förutsätter därför, att utredningsarbetet bedrivs i samråd med konsumentutredningen.

Av vikt är att utredningen inte begränsas till att avse endast dagens situation. Den snabba utvecklingen av såväl de förhållanden som har betydelse för konsumtionens inriktning och för konsumtionsvarumarknadens lokalisering som de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för en rationell varudistribution gör det angeläget att så vitt möjligt ange hur framtiden kan komma att se ut. Bl. a. kan man i detta sammanhang ställa frågan hur den ökning av fritiden, som kan förutses, kan komma att påverka konsumtionen. Samhällets fortsatta urbanisering och den fortgående ökningen av bilbeståndet är andra exempel på faktorer som bör beaktas. Åtskilliga av de faktorer, som i dag styr varuhandelns strukturutveckling, kan ha mist sin verkan inom en jämförelsevis nära framtid. En samlad prognos bör vara av värde bl. a. för bedömning av frågan huruvida aktuella planer på investeringar för fortsatt koncentration på varuhandelns område är samhällsekonomiskt motiverade på sikt. I sammanhanget kan nämnas, att material, som belyser omfattningen och inriktningen av investeringarna inom handeln samlats in för det arbete på en ny långtidsutredning, som påbörjats inom finansdepartementet.

Genom utredningen bör sålunda i görlig mån klarläggas, vilka förutsättningar, som kommer att gälla för varudistributionen i framtiden, och vilka krav som bör ställas för att konsumenternas behov skall bli tillgodosedda. En viktig uppgift blir att göra en totalbedömning, där inte bara de företagsekonomiska synpunkterna utan även hushållens insatser och uppoffringar i tid och pengar beaktas. Mot bakgrunden av en sådan totalanalys finns det anledning att överväga behovet av och formerna för samhälleliga åtgärder för att påverka handelns strukturomvandling i sådan riktning att övervältringseffekterna motverkas och att rimliga konsumentönskemål om bl. a. olika former av närhetsservice kan tillgodoses. Härvid bör särskilt beaktas sådana krav som kan ställas med hänsyn till de gamlas och de handikappades svårigheter. I fråga om de problem som varudistributionen erbjuder i glesbygderna bör kontakt hållas med glesbygdsutredningen.

Det kan framhållas, att koncentrationstendenserna inom handeln kan ha förstärkts på grund av det sätt på vilket planeringen av ny bebyggelse äger rum. Hithörande frågor behandlas av servicekommittén och butiksetableringsutredningen, med vilka samråd bör ske. Likaså bör, med hänsyn till varudistributionens och butiksetableringens betydelse för och beroende av samhällsplaneringens framtida utformning, samarbete tas upp med bygglagutredningen. Jag vill slutligen erinra om att frågan om affärstidens reglering utreds av nyligen tillkallade särskilda sakkunniga.

Utredningen har under tiden maj—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

Inrikesdepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970

1. Sakkunniga (In 1968: 17) i gemensam nordisk kommitté för utredning av förutsättningarna för enhetlig nordisk utlänningslagstiftning m. m. (nordiska kommittén för utlänningslagstiftning)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 april 1967 för att delta i en för Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge gemensam kommitté för utredning av förutsättningarna för en enhetlig nordisk utlänningslagstiftning och en samstämmig nordisk utlänningspolitik:

Bundsen, Sven E. F., byråchef

Källner, Claes-Göran G., expeditionschef

Sekreterare:

Tjernberg, K. V. Harry, hovrättsassessor

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tre sammanträden under sammanlagt åtta dagar.

Kommittén har i december 1970 avgett betänkandet "Utlänningspolitik och utlänningslagstiftning i Norden" (NU 1970: 16).

Uppdraget är därmed slutfört.

2. Byggplaneringsutredningen (In 1968: 20)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 oktober 1967 för att utreda frågor om planering av byggnads- och anläggningsverksamhetens omfattning och inriktning (se Post- och Inrikes tidn. den 11 oktober 1967):

Tilert, C. Reidar, generaldirektör, *ordförande*

Berggren, G. Rune, statssekreterare

Ohlsson, P. T. Ingvar, generaldirektör

Rehnberg, K. Bertil, överdirektör

Sjönander, Bo Jonas, statssekreterare

Experter:

Atterwall, Göran L., kammarrättsfiskal

Källner, Claes-Göran G., expeditionschef

Thufvesson, Bengt E., kansliråd

Sekreterare:

Spendrup, K. Aksel, avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:

Erlander, Bo G., forskningssekreterare

Direktiven för utredningen, se 1968: In 20.

Utredningen har under tiden november 1969—april 1970 hållit tio sammanträden.

Utredningen har i april 1970 avgett betänkandet "Medel för styrning av byggnadsverksamheten" (SOU 1970: 33).

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Ungdomsbostadsutredningen (In 1969: 23)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 augusti 1968 för utredning rörande bostäder för ungdom (se Post- och Inrikes tidn. den 21 augusti 1968):

Peterson, Thage E. G., direktör, led. av riksdagen, *ordförande*

Friggebo-Rydberg, Birgit I. G., tjänsteman

Hallberg, Bengt O. L., förbundssekreterare

Håkansson, Per Olof, direktör

Landqvist, Inga-Lill E., ombudsman

Lundevall, Owe N. A., direktörsassistent

Stockhaus, A. E. Bertil, ungdomskonsulent

Expert:

Dahlsten, Ulf L., teknolog (t. o. m. den 2 februari 1970)

Sekreterare:

Vingedal, S. Gunnar, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:

Bergström, Ulla, fil. lic.

Direktiven för utredningen, se 1969: In 23.

Utredningen har under tiden november 1969—juni 1970 hållit elva sammanträden.

Utredningen har i augusti 1970 avlämnat betänkandet "Ungdom — Bostad, Servicebostäder för ungdom m. fl." (SOU 1970: 43).

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971

4. Utlänningsutredningen (In 1963: 37)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 december 1961 för att verkställa översyn av utlänningslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 4 januari 1962):

Lännergren, E. Bengt, justitiekansler, *ordförande*

Hedin, Carl-Eric, lantbrukare, led. av riksdagen

Hellner, Eskil M., expeditiöschef

Lindahl, Essen H. G., direktör, led. av riksdagen

Nilsson, Jan-Ivan N., lantbrukare, led. av riksdagen

Segerstedt Wiberg, Ingrid, journalist, led. av riksdagen

Expert:

Melander, Göran E., jur. kand.

Sekreterare:

Tjernberg, K. V. Harry, hovrättsassessor

Lokal: Lilla Nygatan 1, 3 tr., 111 28 Stockholm, tel. växel 22 45 00

Direktiven för utredningen, se 1963: I In 37.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tolv sammanträden. Representanter för utredningen har den 11—15 maj 1970 besökt EEC-kommissionen i Brüssel och den 26—30 oktober 1970 United Nations High Commissioner for Refugees i Genève.

Utredningen avlämnar inom kort betänkandet "Den fria rörligheten för personer inom EEC" och avser att under våren 1971 avge ett betänkande om flyktingskap.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

5. Byggindustrialiseringsutredningen (In 1965: 30)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 november 1964 för att utreda frågan om åtgärder till främjande av byggnadsbranschens industrialisering (se Post- och Inrikes tidn. den 24 november 1964):

Cederwall, Gustav F. E., landshövding, *ordförande*

Bergman, Per R., direktör, led. av riksdagen

Holm, J. Lennart, generaldirektör

Jönsson, Börje N., andre förbundsordförande

Källenius, Sten I. R., direktör, f. d. led. av II kamm.

Tobé, Erik I., överlantmätare, led. av riksdagen

Experter:

Ahrbom, Nils O., f. d. professor (t. o. m. den 30 juni 1970)

Bernhard, Harry B., överingenjör

Blomgren, Boris W., direktör

Dahlberg, Erik E., arkitekt

Henriksson, Gunnar A., professor

Håkansson, Hans E. V., departementsråd

Leo, P. Gunnar, direktör

Huvudsekreterare:

Westin, J. Olle, kansliråd (t. o. m. den 2 februari 1970)

Sekreterare:

Andersson, Sven-Åke V., fil. kand. (t. o. m. den 2 februari 1970)

Ericson, Gösta, arkitekt

Lokal: Inrikesdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för utredningen, se 1965: I In 30.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Utredningen beräknas avlämna sitt slutbetänkande i början av år 1971.

6. *Låneunderlagsgruppen (In 1966: 27)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 oktober 1964 för att inom inrikesdepartementet biträda med utredning rörande förhållandet mellan låneunderlag och pantvärde för bostadslån samt däremot svarande produktionskostnader:

Westin, J. Olle, kansliråd, *ordförande*

Berg, Bengt Åke, kansliråd (fr. o. m. den 17 mars 1970)

Bernhard, Harry B., överingenjör

Billström, P. O. Frithiof, byråchef

Johansson, Bengt K. Å., departementssekreterare (t. o. m. den 2 mars 1970)

Mildner, Erwin A., fil. lic.

Experter:

Almqvist, Sven A. T., ingenjör

Danielson, K. Harry, ingenjör

Ivarsson, Holger I., avdelningsdirektör

Jargin, Ingvar, ingenjör

Johnsson, Sten B., ingenjör (t. o. m. den 26 oktober 1970)

Ledstedt, K. Gösta I., ingenjör (fr. o. m. den 27 oktober 1970)

Lindén, Yngve T., byråchef

Sekreterare:

Rosberg, K. Gustav A., byrådirektör

Lokal: Statistiska centralbyrån, Bo-byrån, Linnégatan 87, 102 50 Stockholm 27, tel. växel 63 05 60 (sekreteraren)

Gruppen har under 1970 avlämnat PM för gruppbyggda småhus år 1968 (Stencil In 1970: 1).

Arbetsgruppen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tre sammanträden.

Arbetsgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

7. *Expertgruppen (In 1967: 24) för regional utredningsverksamhet*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1965 för att i anslutning till lokaliseringsberedningens verksamhet dels biträda vid uppläggning av den regionala utredningsverksamheten, särskilt i vad avser uppgiftsfördelning samt metodologisk samordning och utveckling, dels biträda forskningsberedningen med att samla informationer om och föreslå koordinering av forskningsverksamheten samt definiera forskningsbehov i lokaliseringsfrågor:

Ohlsson, P. T. Ingvar, generaldirektör, *ordförande*

Canarp, Curt S. T., byråchef

Ekström, Bert O., kansliråd (t. o. m. den 26 oktober 1970)

Godlund, Sven A. I., professor

Holm, J. Lennart, generaldirektör (fr. o. m. den 3 mars 1970)

Höök, Erik S. V., t.f. planeringschef

Ljung, Lars U., fil. kand. (fr. o. m. den 27 oktober 1970)

Thufvesson, Bengt E., kansliråd

Wirén, Erik T., t.f. professor, arkitekt

Förordnade att biträda expertgruppen:

Andersson, Åke E., bitr. professor

Bentzel, Ragnar H., professor (t. o. m. den 2 mars 1970)

Bergendahl, Göran H., docent (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Berglund, Bernt, planeringsdirektör (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Bylund, B. Erik M., professor

Carlsson, N. Gösta, professor (fr. o. m. den 3 mars 1970)

Dahmén, Erik V. H., professor (fr. o. m. den 3 mars 1970)

Dalgård, P. J. Ingemar, planeringsdirektör (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Herlitz, Claes A., byrådirektör

Hofsten, Erland A. G., byråchef (t. o. m. den 2 mars 1970)

Holm, A. O. Per, fil. lic.

Hägerstrand, S. Torsten E., professor

Jakobsson, N. Arne I., kanslichef (t. o. m. den 2 mars 1970)

Jungen, Rune, fil. lic.

Karlsson, G. Georg, professor (t. o. m. den 2 mars 1970)

Nordström, Lars E., fil. lic.

Odhnoff, Jan E., docent (t. o. m. den 2 mars 1970)

Olsson, Rune I., departementsråd

Peterson, Bo E., statistikchef (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Rundblad, Bengt G., docent

Samuelsson, Kurt O., docent (fr. o. m. den 3 mars 1970)

Siven, Claes-Henric, fil. lic. (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Strandberg, Margit I., byrådirektör (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Thorngren, S. Bertil, ekon. lic. (t. o. m. den 2 mars 1970)

Tryggvesson, G. Rune, byråchef

Törnqvist, Gunnar E., professor

Westerståhl, H. Jörgen, professor

Wärneryd, Olof I., docent (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Sekreterare:

Guteland, Gösta A., fil. lic.

Bitr. sekreterare:

Engdahl, K. Anders F., fil. kand.

Liljeström, Lars-Erik, förste länsaktuarie

Stighäll, L. B. Christer, fil. kand. (fr. o. m. den 17 mars 1970)

Öberg, N. Sture, fil. kand. (fr. o. m. den 20 januari 1970)

Lokal: Inrikesdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel
22 45 00

Expertgruppen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sex sammanträden. Expertgruppens utredningsverksamhet är fördelad på arbetsgrupper angående regionala produktionskostnader, levnadsvillkor i olika regioner samt näringslivs- och befolkningsprognoser. Inom expertgruppens kansli utförs sammanställningar av vunna forskningsresultat. Under 1970 har betänkandet "Balanserad regional utveckling" (SOU 1970: 3) med bilagedelarna "Urbaniseringen i Sverige" (SOU 1970: 14) och "Regionalekonomisk utveckling" (SOU 1970: 15) lagts fram. En av expertgruppen utarbetad bilaga till långtidsutredningen beräknas lämnas i början av år 1971.

Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

8. Låginkomstutredningen (In 1967: 27)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 december 1965 för att kartlägga låginkomstgrupperna och belysa deras problem (se Post- och Inrikes tidn. den 27 december 1965):

Meidner, Rudolf A., fil. dr

Experter:

Faxén, Karl-Olof, docent

Hofsten, Erland A. G., byråchef

Holm, J. Lennart, generaldirektör

Johansson, Sten R., fil. lic.

Lindberg, E. Jakob M., fil. kand.

Ohlsson, Ingvar D., pol. mag.

Sundström, Olof G., utredningschef

Svennilson, Ingvar S., professor

Söderström, Lars, forskningssekreterare

Wallberg, Ursula, förste forskningssekreterare

Sekreterare:

Holmberg, Per H. A., fil. kand.

Bitr. sekreterare:

Weibo, Björn S., departementssekreterare

Lokal: Ferkens gränd 1 (postadress: Inrikesdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2), tel. 21 61 07, 21 61 09, 21 61 14, 21 51 58

Direktiven för utredningen, se 1967: In 27.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tre sammanträden.

Utredningen har den 18 juni 1970 avgett betänkandet "Svenska folkets inkomster" (SOU 1970: 34). I augusti 1970 offentliggjordes utkast till fem avsnitt avseende utredningens levnadsnivåundersökning, bl. a. angående befolkningens hälsotillstånd och kostvanor, de extremt lågavlönade och utbildningsfrågor.

Under år 1971 kommer utredningens levnadsnivåundersökning och

undersökning om skatte- och socialpolitikens inkomstfördelningseffekter att slutföras.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

9. KSA-utredningen (In 1967: 28)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 mars 1966 för att utreda frågor om kontant stöd vid arbetslöshet (se Post- och Inrikes tidn. den 15 juni 1966 och den 22 april 1967):

Larsson, Lars E., typograf, led. av riksdagen, *ordförande*

Baude, Annika M. C., utredningssekreterare

Bäck, Karl-Axel, kassaföreståndare

Carlson, K. Sören, borgarråd

Elf, G. Algot, byrådirektör

Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen

Nordgren, Hans P. W., skräddarmästare, led. av riksdagen

Petersson, Erik Filip T., rektor, f. d. led. av I kamm.

Petersson, Olof H. E., kansliråd

Sandell, H. M. Viola, inspektör, led. av riksdagen

Svensson, Inge G., direktörsassistent

Experter:

Bengtson, Sven F., byråchef

Cosmo, Ingemar O., hovrättsassessor

Erici, Bernt H, byråchef

Jönsson, J. Ove, byråchef

Ljungholm, Kurt A., byråchef

Stark, Hans-Olov, t.f. rättschef

Strandberg, Margit L., byrådirektör

Tobisson, Lars F., direktör

Wernlund, Stig, kansliråd

Sekreterare:

Harland, N. D. Eyvind, byrådirektör

Bitr. sekreterare:

Hedin, Bernt L., departementssekreterare

Holmquist, K. R. Torbjörn, kanslisekreterare

Medelberg, Erik I., t.f. byrådirektör (fr. o. m. den 19 maj 1970)

Lokal: Sveavägen 13—15, 10 tr., 111 57 Stockholm, tel. 21 93 61, 20 81 35

Direktiven för utredningen, se 1967: In 28 och 1968: In 9.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sammanträden under 19 dagar. Dessutom har ett flertal sammanträden hållits med olika grupper av experter samt med representanter för myndigheter och organisationer.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

10. *Delegationen (In 1967: 30) för bostadsfinansiering*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 september 1966 med uppgift att bereda och avge förslag avseende vissa spörsmål och ärenden som äger samband med bostadsbyggandets finansiering:

Tilert, C. Reidar, generaldirektör, *ordförande*

Eklöf, Kurt G. A., riksbanksdirektör

Elison, Magnus L., byråchef

Feldt, Kjell-Olof, statsråd (t. o. m. den 9 oktober 1970)

Rehnberg, K. Bertil, överdirektör

Sjönander, Bo Jonas, statssekreterare (fr. o. m. den 10 oktober 1970)

Expert:

Carlsson, G. Arne V., departementsråd

Sekreterare:

Westin, J. Olle, kansliråd

Bitr. sekreterare:

Almgren, Hans, sekreterare (fr. o. m. den 27 januari 1970)

Dederling, Stig, arkitekt (fr. o. m. den 21 april 1970)

Nilsson, Kerstin E., byggnadsingenjör (t. o. m. den 28 februari 1970)

Lokal: Inrikesdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1967: In 30.

Delegationen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit åtta sammanträden. Delegationen har kontinuerligt haft överläggningar med kreditinstituten om kreditförsörjningen till 1970 års bostadsbyggande.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

11. *Expertgruppen (In 1968: 14) för utredningsverksamhet i arbetsmarknadsfrågor*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 januari 1967 för att i anslutning till sysselsättningsberedningens verksamhet ta initiativ till och biträda beredningen vid uppläggning av utredningsverksamhet i frågor rörande arbetsmarknadspolitikens verkningar:

Meidner, Rudolf A., fil. dr, *ordförande*

Arvidsson, Guy N. A., professor (t. o. m. den 14 augusti 1970)

Canarp, Curt S. T., byråchef

Carlsson, G. Arne V., departementsråd

Dahlström, Gösta E., fil. lic.

Danielsson, Georg, utredningssekreterare (t. o. m. den 16 juni 1970)

Högberg, K. Gunnar, pol. mag.

Niklasson, Ö. O. Harald, fil. lic. (fr. o. m. den 15 augusti 1970)

Rydén, Jan E., avdelningschef

Sundström, Olof G., utredningschef (fr. o. m. den 17 juni 1970)

Experter:

Dahlberg, L. Åke, fil. kand.

Niklasson, Ö. O. Harald, fil. lic. (t. o. m. den 14 augusti 1970)

Wadensjö, Eskil W., civilekonom

Sekreterare:

Silenstam, N. Per A., byrådirektör

Bitr. sekreterare:

Andersson, Rolf G., fil. kand. (fr. o. m. den 7 oktober 1970)

Lokal: Institutet för arbetsmarknadsfrågor, Sveavägen 63, 3 tr., 113 59 Stockholm, tel. 32 06 02 (bitr. sekreteraren)

Expertgruppen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sju sammanträden. Undersökningarna av omskolningsverksamhetens kostnader och intäkter och av immigrationens ekonomiska effekter fortskrider. Ekonomiska och sociologiska studier av kostnader och intäkter i samband med arbetskraftens flyttningar pågår. Undersökning av arbetsförmedlingarnas informationsverksamhet är under planläggning.

Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

12. Servicekommittén (In 1968: 16)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 april 1967 med uppgift att behandla vissa frågor angående service i bostadsområden (se Post- och Inrikes tidn. den 25 april 1967):

Odhnoff, E. Camilla, statsråd, *ordförande*

Dalén, Ingrid K., byrådirektör

Eriksson, I. Seved, byrådirektör

Jussil, Sune K., departementssekreterare

Lundahl, Ingrid L., forskningssekreterare

Lundevall, Owe N. A., direktörsassistent

Nettelbrandt, A. Cecilia, fru, led. av riksdagen

Norberg, Erik, direktör

Sigurdson, Gertrud C., sekreterare, led. av riksdagen

Skantz, Anna-Greta, ombudsman, led. av riksdagen

Wallberg, Ursula, förste forskningssekreterare

Experter:

Block, A. Eskil, tekn. lic.

Theorin, K. Maj Britt M., sekreterare, led. av riksdagen

Sekreterare:

Thiberg, Sven, t. f. professor

Bitr. sekreterare:

Lindencrona, Tomas, arkitekt

Lokal: Linnégatan 67, 1 tr., 114 60 Stockholm, tel. 63 91 23 (sekreteraren), 63 91 21 (Lindencrona), 63 81 22 (Theorin).

Direktiv för utredningen, se 1968: In 16.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 22 sammanträden. Representanter från kommittén har företagit en studiereja till Sovjetunionen den 2—10 augusti 1970.

Kommittén har den 2 november 1970 avgett betänkandet "Boendeservice 2" (SOU 1970: 68).

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

13. Byggarbetskraftsutredningen (In 1968: 19)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 oktober 1967 för att utreda behovet av arbetskraft m. m. inom byggnads- och anläggningsverksamheten (se Post- och Inrikes tidn. den 11 oktober 1967):

Olsson, S. O. Bertil, generaldirektör, *ordförande*

Beckman, Rune G., kansliråd

Jönsson, Börje N., andre förbundsordförande

Sjöbeck, J. Christian, direktör

Experter:

Berg, Arne G. H., direktör (fr. o. m. den 2 december 1970)

Pettersson, Björn G., ombudsman

Sundström, Hans R., pol. mag. (t. o. m. den 1 december 1970)

Sekreterare:

Borg, Sten O., forskningssekreterare

Bitr. sekreterare:

Lindström, Bo G., förste aktuarie (t. o. m. den 31 oktober 1970)

Pantzare, Folke S., förste aktuarie (t. o. m. den 31 oktober 1970)

Lokal: Arbetsmarknadsstyrelsen, Fack, 102 20 Stockholm 12, tel. växel 54 05 20 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1968: In 19.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 16 sammanträden, deltagit i ett besök av en rysk byggdelegation den 26—27 februari i Luleå och Umeå samt företagit en studieresa till Helsingfors den 21—24 september.

Utredningen har den 30 juni 1970 avgett en specialundersökning avseende den äldre arbetskraften inom byggnadsindustrin (SOU 1970: 46).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

14. Utredningen (In 1969: 19) om förhandlingsrätt för arbetstagarorganisation beträffande pensionerade medlemmar

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 december 1967 för att utreda frågan om förhandlingsrätt för arbetstagarorganisation beträffande pensionerade medlemmar (se Post- och Inrikes tidn. den 21 december 1967):

Bexelius, Ernst G. B., f. d. generaldirektör

Experter:

Forstadius, Erik L. W., direktör

Gustafsson, Stig G., förbundsjurist

Kalén, Olof H., lönedirektör

Kjellgren, Ove I., förbundsjurist

Lundberg, Gunnar E. B., kanslichef

Sekreterare:

Edlund, Sten E., revisionssekreterare, docent

Lokal: Tjustgatan 5, 116 27 Stockholm, tel. 40 07 84 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1969: In 19.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sex sammanträden med vissa av experterna samt därutöver haft skriftliga och muntliga kontakter med samtliga experter. Sammanträffanden har även ägt rum med andra arbetsmarknadsrepresentanter.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971.

15. 1968 års lokaliseringsutredning (In 1969: 20)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 december 1967 för att verkställa utredning rörande den fortsatta lokaliseringspolitiska stödverksamheten m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 februari 1968):

Lemne, Mats H., landshövding

Rådgivande nämnd:

Ekström, Bert O., kansliråd (t. o. m. den 26 oktober 1970)

Fälldin, N. O. Thorbjörn, lantbrukare, led. av riksdagen

Hamrin, Mac T. P., överlantmätare, led. av riksdagen

Kahlin, Tage H. G., direktör

Ljung, Lars U., fil. kand. (fr. o. m. den 27 oktober 1970)

Svanberg, U. Ingvar, skoldirektör, led. av riksdagen

Turesson, Bo, distriktslantmätare, led. av riksdagen

Experter:

Berggren, Göte B., planeringsdirektör (fr. o. m. den 17 november 1970)

Björklund, O. Percy, avdelningsdirektör (t. o. m. den 30 september 1970)

Sekreterare:

Rydholm, Björn, kammarrättsfiskal

Bitr. sekreterare:

Levin, Tage P., kanslisekreterare

Lokal: Birger Jarls torg 11 (postadress: Inrikesdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2), tel. 21 76 87 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1969: In 20.

Den sakkunnige har under tiden november 1969—oktober 1970 hål-

lit fem sammanträden med den rådgivande nämnden och fem sammanträden med expert och sekretariat. Utredningen har i december 1970 avgett en PM angående sekretessbestämmelsernas tillämplighet på statliga företag.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

16. Invandrarutredningen (In 1969: 22)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 maj 1968 för att utreda invandrades anpassningsproblem m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juni 1968):

Möller, Yngve A., chefredaktör, led. av riksdagen, *ordförande*

Bengtsson, Hugo V., plåtslagare, led. av riksdagen

Diesen, Ingrid E., fil. mag., f.d. led. av I kamm.

Fagerlund, Bengt O. H., assistent, led. av riksdagen

Jönsson, J. Ove, byråchef

Mattsson, S. M. Lennart, distriktsstudieledare, led. av riksdagen

Wirtén, Rolf G. S., folkskollärare, led. av riksdagen

Experter:

Hellners, E. Trygve, hovrättsassessor

Israelsson, K. Ragnar E., undervisningsråd

Larnstedt, A. Ossian G., departementsråd

Reinans, Sven A., byrådirektör (t. o. m. den 30 juni 1970)

Swedner, H. H. R. Harald, bitr. professor

Trankell, Arne, professor

Öberg, Kjell N. A., generaldirektör

Sekreterare:

Svedberg, Jan, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:

Reinans, Sven A., byrådirektör (fr. o. m. den 1 juli 1970)

Widgren, Jonas O., förste byråsekreterare

Lokal: Malmorgsgatan 8, 3 tr., Box 16164, 103 24 Stockholm 16, tel. 10 45 93 (Widgren), 20 59 03 (Svedberg) och 21 76 92 (Reinans)

Direktiven för utredningen, se 1969: In 22.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 23 sammanträden.

Resultat från olika undersökningar om invandrades och minoriteters problem har börjat komma fram. Vissa problemområden har tagits upp till överläggningar med vederbörande myndigheter m. fl.

Representanter för utredningen har den 1—2 juni 1970 sammanträffat med representanter för finländska myndigheter m. fl. i Helsingfors för inhämtande av synpunkter på finländska invandrades förhållanden m. m.

Utredningen avser att i början av år 1971 avge ett delbetänkande om utbildning för invandrare.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

17. *Utredningen (In 1969: 24) rörande den skyddade sysselsättningen*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 augusti 1968 för utredning rörande den skyddade sysselsättningen (se Post- och Inrikes tidn. den 26 augusti 1968):

Meidner, Rudolf A., fil. dr, *ordförande*

Jansson, Helmer, landstingsdirektör

Lindvall, Karl-Erik, ombudsman

Petersson, Olof H. E., kansliråd

Ågren, Lars O. T., direktör

Experter:

Ericsson, Roland, avdelningsdirektör

Utberg, Rolf, sekreterare

Sekreterare:

Landin, Palle J., avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:

Bohman, Ulla M., fil. kand. (t. o. m. den 31 augusti 1970)

Fredriksson, Bernt A., förste byråinspektör (fr. o. m. den 1 mars 1970)

Lokal: Linnégatan 5, 3 tr., 114 47 Stockholm, tel. 63 99 12 (sekreteraren), 67 50 92 (bitr. sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1969: In 24.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden. Under 1970 har bl. a. sammanställts och analyserats vissa driftsekonomska data samt uppgifter om arbetstagarnas sammansättning vid de skyddade verkstäderna.

Utredningen beräknas pågå under hela år 1971.

18. *Sakkunnig (In 1969: 25) för utredning rörande statens ekonomiska stöd till allmänna samlingslokaler*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 oktober 1968 för utredning rörande statens ekonomiska stöd till allmänna samlingslokaler (se Post- och Inrikes tidn. den 5 november 1968):

Eriksson, J. Einar, verkställande direktör, f. d. led. av I kamm.

Experter:

Linde, Torsten, försäkringsråd

Peterson, Thage E. G., direktör, led. av riksdagen

Sekreterare:

Mannegard, Eli, avdelningssekreterare

Lokal: Riksdagshuset, 100 12 Stockholm 46, tel. 14 20 20 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1969: In 25.

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fem sammanträden.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1971.

19. Saneringsutredningen (In 1970: 26)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 december 1968 för att utreda frågan om åtgärder för sanering av det äldre bostadsbeståndet (se Post- och Inrikes tidn. den 28 december 1968):

Sännås, Bertil R., generaldirektör, *ordförande*

Andersson, M. Alvar, lantbrukare, led. av riksdagen

Breitholtz, Claës J. E. C:son, direktör

Ekström, Sven E. A., förvaltningschef, led. av riksdagen

Johannesson, Erik R., direktör

Källenius, Sten I. R., direktör, f. d. led. av II kamm.

Petersson, G. Å. Bertil, ombudsman, led. av riksdagen

Svensson, S. I. R. Erik, förbundsordförande

Expert:

Vingedal, S. Gunnar, departementssekreterare (fr. o. m. den 12 oktober 1970)

Sekreterare:

Svensson, T. Erland, förste ingenjör

Bitr. sekreterare:

Sundberg, T. Harry, byrådirektör

Lokal: Bostadsstyrelsen, Box 6402, 113 82 Stockholm, tel. 22 85 40

Direktiven för utredningen, se 1970: In 26.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit åtta sammanträden. Därutöver har utredningen i samband med studiebesök haft överläggningar i saneringsfrågan med statliga och kommunala planeringsorgan i Köpenhamn, med kommunala myndigheter i Stockholm och Malmö samt med länsorgan och kommunala myndigheter i Visby.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

20. Glesbygdsutredningen (In 1970: 27)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 juni 1969 med uppdrag att utreda glesbygdsproblemen (se Post- och Inrikes tidn. den 7 augusti 1969):

Gustafsson, Hans L., landshövding, f. d. led. av II kamm., *ordförande*

Berglund, Frida J., skolsköterska, led. av riksdagen

Fors, Åke Hj., kansliråd

Jonasson, J. E. Bertil, lantbrukare, led. av riksdagen

Lothigius, Carl-Wilhelm, direktör, led. av riksdagen

Petersson, Olof H. E., kansliråd

Sörlin, Thore, slöjdlärare, f. d. led. av I kamm.

Ågren, Lars O. T., direktör

Öhvall, Bertil, konsulent, led. av riksdagen

Experter:

Johansson, Stig E., överdirektör (t. o. m. den 16 mars 1970)
 Norrbom, N. Claes-Eric, kansliråd
 Persson, Ernst G., jägmästare (fr. o. m. den 17 mars 1970)
 Sahlström, Sven C., departementssekreterare
 Sääf, K. Å. Henry, avdelningsdirektör (fr. o. m. den 20 januari 1970)
 Walander, Håkan I., socionom (fr. o. m. den 1 oktober 1970)

Sekreterare:

Akerlund, Hans E., planeringsdirektör

Bitr. sekreterare:

Mårtén, Hans W., fil. kand. (fr. o. m. den 1 september 1970)
 Norman, Roland V., pol. mag. (fr. o. m. den 3 mars 1970)
 Walander, Håkan I., socionom (t. o. m. den 30 september 1970)

Lokal: Birger Jarls torg 11 (postadress: Inrikesdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2), tel. 20 87 56 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1970: In 27.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit åtta sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

21. *Expertgruppen (In 1970: 28) för vissa zigenarfrågor*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 oktober 1969 med uppgift att skyndsamt utreda levnadsförhållanden m. m. för de zigenare som hittills under 1960-talet fått tillstånd att vistas i riket samt överväga och ta initiativ till åtgärder som gör det möjligt för dem att få en med övriga invandrare jämförbar ställning i samhället enligt de riktlinjer som gäller för den reglerade invandringen:

Nilsson, K. Börje, förbundsordförande, f. d. led. av II kamm., *ordförande*

Andersson, G. Ingemar, byråchef, f. d. led. av II kamm.

Israelsson, K. Ragnar E., undervisningsråd

Pettersson, Gunnar A. B., avdelningsdirektör

Wahlström, Stina M., avdelningsdirektör

Särskild sakkunnig:

Gustafsson, Inga L., psykolog (fr. o. m. den 17 mars 1970)

Sekreterare:

Stargård, E. Hugo, rektor

Lokal: Malmtorgsgatan 8, 3 tr., 111 51 Stockholm, tel. 21 70 48 och 20 28 94

Direktiven för utredningen, se 1970: In 28.

Expertgruppen har under tiden januari—oktober 1970 hållit åtta sammanträden.

Expertgruppen har genom enkät till landets socialnämnder insamlat

uppgifter om förekomsten av invandrade utomnordiska zignerare samt gjort en kartläggning av dessa zigenares aktuella levnadsförhållanden.

Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

22. Utredningen (In 1970: 29) rörande arbetsförmedlingen inom vissa yrkesområden m. m.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 november 1969 med uppdrag att utreda arbetsförmedlingen inom vissa yrkesområden m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 13 november 1969):

Rehnberg, K. Bertil, överdirektör, *ordförande*

Ahlvarsson, Lars I., borgarråd (t. o. m. den 19 november 1970)

Bodström, T. Lennart, *ordförande* i TCO

Fredriksson, Kjell G. F., sekreterare (t. o. m. den 1 september 1970)

Karlsson, H. K. Göran, förhandlingsombudsman (fr. o. m. den 20 november 1970)

Lindeborg, Sven H., direktör (fr. o. m. den 24 december 1969)

Lindström, Gunnar, direktör (t. o. m. den 23 december 1969)

Marcusson, Sten G., sekreterare (fr. o. m. den 2 september 1970)

Olsson, Holger S., avtalssekreterare

Stiernstedt, Lars J. T., förhandlingsdirektör

Experter:

Grenfors, Gunnar E. H., hovrättsassessor (fr. o. m. den 22 december 1969)

Hallman, I. Christina, förbundssekreterare (fr. o. m. den 3 november 1970)

Svedberg, K. Johan, förste byråinspektör (fr. o. m. den 10 februari 1970, t. o. m. den 1 september 1970)

Thoursie, Ragnar D. A., byrådirektör (fr. o. m. den 3 november 1970)

Wendelborn, Bertil, ombudsman (fr. o. m. den 3 november 1970)

Sekreterare:

Härdin, K. Uno, byrådirektör (fr. o. m. den 1 februari 1970)

Lokal: Arbetsmarknadsstyrelsen, Fack, 102 20 Stockholm 12, tel. växel 54 05 20

Direktiven för utredningen, se 1970: In 29.

Utredningen har t. o. m. oktober 1970 hållit tolv sammanträden.

Grupper ur utredningen har i oktober 1970 enligt Kungl. Maj:ts medgivande företagit studieresor till Storbritannien resp. Väst-Tyskland.

Utredningen har i juli 1970 avgett en PM "Olaga arbetsförmedling" (Stencil In 1970: 5)

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

23. *Utredningen (In 1970: 30) rörande ökad anställningstrygghet och vidgad behörighet för arbetsdomstolen*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 december 1969 med uppdrag att utreda frågor om ökad anställningstrygghet och vidgad behörighet för arbetsdomstolen (se Post- och Inrikes tidn. den 11 december 1969):

Aman, O. Valter, landshövding, *ordförande*
 Björkman, K. Eugen, direktör
 von Feilitzen, Styrbjörn O., direktör
 Gustafsson, Stig G., förbundsjurist
 Hårdefelt, S. Börje, hovrättsassessor
 Kjellgren, Ove I., förbundsjurist
 Lindström, Gunnar, direktör
 Lundberg, K. F. Valdemar, förbundsordförande

Experter:

Ljungar, Jan A. B., revisionssekreterare (fr. o. m. den 3 februari 1970)
 Normark, Georg R., chefsjurist (fr. o. m. den 24 december 1969)

Sekreterare:

Lunning, Lars G. H., hovrättsassessor (fr. o. m. den 3 februari 1970)

Lokal: Munkbron 7, 3 tr., 111 28 Stockholm, tel. 21 61 97

Direktiven för utredningen, se 1970: In 30.

Utredningen har t. o. m. oktober 1970 hållit ett sammanträde. Sekreteraren har därutöver haft ett flertal överläggningar med utredningens ledamöter och experter samt med företrädare för arbetsmarknadens parter.

Utredningens arbete, beräknas pågå under hela år 1971.

24. *Bygghkonkurrensutredningen (In 1970: 31)*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 december 1969 för utredning rörande åtgärder för att förbättra konkurrensförutsättningarna inom bostadsbyggandet m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 29 december 1969):

Svenson, S. Göte, statssekreterare

Experter:

Westin, J. Olle, kansliråd

Tranell, E. Olof B., näringsfrihetsombudsmannens ställföreträdare

Sekreterare:

Drakenberg, S. Örjan, sekreterare

Bitr. sekreterare:

Wänkkö, Per G., byrådirektör

Lokal: Linnégatan 5, 3 tr., 114 47 Stockholm, tel. 61 23 34 (Drakenberg) och 60 87 47 (Wänkkö)

Direktiv (anförande av statsrådet Holmqvist till statsrådsprotokollet den 12 december 1969):

De riktlinjer för bostadspolitiken som statsmakterna drog upp i mitten och slutet av 1940-talet och som i sina huvuddrag gäller allttjämt syftar till att höja bostadsstandarden både kvantitativt och kvalitativt och att hålla bostadskostnaderna nere. Ett väsentligt inslag i strävandena att nå dessa syften utgör omfattande samhälleliga insatser för bostadsförsörjningen från både kommunernas och statens sida. Den utbyggnad av samhällsinsatserna som med fördelning på kommunerna och staten har skett i enlighet härmed sedan 1940-talet innebär i huvudsak följande.

Kommunerna har ansvaret för planeringen av bostadsbyggandet. Byggnadslagstiftningen tillförsäkrar kommunerna rätt att bestämma hur mark får disponeras för tätbebyggelse. Kommuns befogenheter och skyldigheter i fråga om bostadsförsörjningen regleras i lagen (1947: 523) om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande. Bland skyldigheterna ingår bl. a. att förmedla statliga lån och bidrag till bostadsbyggandet och att upprätta bostadsbyggnadsprogram. Dessa program har förbättrat produktionsplaneringen i kommunerna och därmed ökat kommunernas möjligheter att påverka kostnader och hyror i nyproduktionen, bl. a. genom att ställa villkor i samband med fördelning av kommunägd mark och bostadslåneramar på byggherrar och byggprojekt.

Kommunerna förutsätts vidare ta aktiv del i bostadsproduktionen och bostadsförvaltningen och därigenom begränsa de spekulativa vinstintressena inom bostadsförsörjningen. I enlighet härmed bör huvuddelen av nyproducerade flerfamiljshus förvaltas av företag som arbetar utan enskilt vinstintresse och i nära samarbete med kommunen. Som ett led i denna utveckling har kommunernas ställning stärkts på det markpolitiska området genom vidgade möjligheter till expropriation av mark för tätbebyggelse och förköpsrätt till sådan mark.

Expropriationsutredningen har nyligen lagt fram förslag som ytterligare ökar kommunernas möjligheter att exproprieras mark för samhällsbyggnadsändamål. Frågan om att ställa ytterligare instrument till förfogande för kommunerna för att de skall kunna fullgöra sin uppgift att styra och leda samhällsbyggandet utreds även av bl. a. bygglagutredningen.

Statens direkta insatser för bostadsförsörjningen ligger huvudsakligen på det finansiella planet. Sålunda ger staten lån i olika former för bostadsbyggandet och bidrag till vissa hushållsgruppers bostadskostnader. Kommunala initiativ för bostadsbyggande stöds bl. a. genom att de statliga bostadslånen utgår utan krav på egen kapitalinsats i fråga om hus som förvaltas av kommuner och allmännyttiga företag, dvs. företag som arbetar utan enskilt vinstintresse och i vilka kommun har ett bestämmande inflytande. Den kommunala markpolitiken understöds av staten genom markförvärvslån och tomträttslån till kommuner.

Betydelsen av de bostadspolitiska uppgifter som har tilldelats kommunerna underströks i prop. 1967: 100 angående riktlinjer för bostadspolitiken m. m. Där sägs bl. a. i fråga om de allmännyttiga och kooperativa bostadsföretagen, som tillämpar självkostnadsprincipen, att de bör ha en dominerande ställning inom flerfamiljshusproduktionen och

därigenom bli vägledande och normgivande vid hyresprövningen i framtiden. Kommunerna har alltså efter hand fått ökade möjligheter att påverka bostadsbyggandet i riktning mot de uppställda bostadspolitiska målen. Utvecklingen visar att målen har förverkligats i åtskilliga avseenden. De kommunala markförvärven har ökat starkt. De sammanlagda kostnaderna för sådana markförvärv steg under perioden 1963—1967 från 557 till 1 245 milj. kr. och uppgick år 1968 till 1 150 milj. kr. Självkostnadsföretagen har fått en dominerande ställning på bostadsmarknaden. Deras andel i nyproduktionen av flerfamiljshus har under senare år utgjort omkring 80 %.

Det finns emellertid också inslag i utvecklingen som ger anledning till skärpt uppmärksamhet. Ett grundläggande bostadspolitiskt mål är att nå lägsta möjliga kostnad för bostäder av given kvalitet. För att komma dithän är det inte tillräckligt att begränsa de enskilda vinstintressenas inflytande på förvaltningen av bostadshusen. Riktlinjerna för bostadspolitiken inrymmer också kravet på effektiv konkurrens inom bostadsbyggandet. I detta avseende kan man sätta i fråga om utvecklingen helt har svarat mot målsättningen. Jag tänker då främst på vissa utvecklingstendenser på byggproduktionsområdet. Mot bakgrund härav anser jag att det finns skäl att samla och värdera erfarenheterna av utvecklingen beträffande konkurrensförhållandena. Jag föreslår att dessa förhållanden undersöks närmare av en särskild sakkunnig.

Utvecklingen på byggproduktionsområdet har präglats och kommer sannolikt även i framtiden att präglas av ökad rationalisering av arbetet på byggplatserna genom bl. a. långt driven mekanisering, effektivare planering och utnyttjande av serieeffekten. Samtidigt har allt större del av den tillverkning som förr skedde på byggplatsen successivt flyttats över till fasta anläggningar. Byggdelarnas förtillverknings- och färdigställningsgrad har ökat starkt och byggande med stora element för byggnadsstomme och installationsrika rum har kommit in i bilden. I huvudsak har utvecklingen mot förtillverkade byggdelar skett inom den traditionella byggnadsmaterialindustrin, men i viss utsträckning har också byggföretagen själva engagerat sig i förtillverkningen genom egna elementfabriker. Denna s. k. vertikala integration har i organisatoriskt avseende ibland fått den formen att byggföretag och företag för tillverkning av byggnadsmaterial och byggkomponenter har knutits samman via investmentbolag. I sådana integrerade företagskedjor kan också markanskaffande företag och bankintressen ingå.

Produktionsteknikens utveckling och integrationen av byggande och materialproducerande företag, med stora investeringar i byggmaskiner, i anläggningar för byggkomponenttillverkning och i produktutveckling, har medfört att byggföretagen eftersträvar långsiktighet i beställningarna för att få garantier för full och jämn sysselsättning. Detta har i sin tur lett till att företagen visat ökat intresse för produktutformningen och i viss utsträckning sökt integrera även projekteringen med byggproduktionen. Företagens förvärv av mark får ses mot denna bakgrund som ett väsentligt led i strävandena att säkra beställningar av entreprenaduppdrag.

Denna utveckling mot ett allt mer industrialiserat byggande har på olika sätt främjats av statsmakterna. Jag ställer mig positiv också till strävandena att integrera produktionen på byggplats med byggnadsmaterialproduktionen och den ökade användningen av totalentreprenad,

även om anbudskonkurrens i vissa fall kan vara svår att åstadkomma vid denna entreprenadform.

Vid den utredning som jag förordar bör undersökas hur de ändrade konkurrensförutsättningarna för bostadsbyggandet, som redan har inträtt eller som kan förutses för framtiden, inverkar på de fastlagda riktlinjerna för bostadspolitiken och särskilt på kommunernas möjligheter att aktivt öva inflytande över bostadsförsörjningen. Visserligen har kommunerna som jag har sagt fått medel att påverka och ta aktiv del i bostadsbyggandet och större resurser härför. Men den snabba tätortstillväxten och de ökande kraven på samhällsservice ställer ändå ofta kommunerna i svåra situationer. I detta läge kan byggföretag, inte minst om de äger mark som skall bebyggas, lätt få en dominerande ställning i förhållande till kommuner och byggherrar. Sålunda torde byggföretag genom sitt markinnehav ibland kunna i praktiken beskära kommunens handlingsfrihet i fråga om bebyggelsens utformning. Vidare synes man kunna anta att byggföretag i en del fall har kunnat utnyttja sin ställning till att begränsa konkurrensen vid upphandling av bostadsprojekt med åtföljande risker för högre produktions- och bostadskostnader än som hade kunnat erhållas genom obunden upphandling.

Vad jag nu har sagt innebär inte att det i dag skulle saknas konkurrens på byggproduktionsområdet. Men utvecklingen innebär, som jag har antytt, en del risker för att vinster i ett avseende samtidigt kan äventyra de bostadspolitiska målen i andra avseenden. Det är väsentligt att en förbättrad produktivitet inom byggproduktionen verkligen kommer bostadskonsumenter till del. Det bör därför bli en uppgift vid utredningen att kartlägga och analysera utvecklingen hittills och utvecklingstendenserna för framtiden.

Med utgångspunkt i denna kartläggning och analys bör bedömas vilken inverkan producerande företags markinnehav har på kommunernas reella möjligheter att avgöra frågor om bostadsbebyggelse på denna mark och vilka åtgärder som kan behöva vidtas med anledning härav.

En betydelsefull fråga i detta sammanhang är hur garantier kan skapas för konkurrens på produktionsområdet. Gällande förbud i konkurrensbegränsningslagen mot organiserad anbudssamverkan ger vissa garantier för anbudskonkurrens. Förbudsbestämmelsen är dock inte effektiv mot all anbudssamverkan. Den sakkunnige bör överväga om bestämmelserna kan utformas på ett lämpligare sätt.

Tillgängliga uppgifter antyder emellertid att förhandlingar i allt större utsträckning ersätter anbudskonkurrens inom bostadsbyggandet. S. k. förhandlingsentreprenad kan ibland vara den mest ändamålsenliga upphandlingsformen, men den bör då kombineras med åtgärder som kompenserar bortfallet av det direkta konkurrensmomentet i upphandlingen. Det kan ske på flera vägar, t. ex. genom att byggherren inhämtar kontrollanbud från andra entreprenörer. Man kan också tänka sig en skyldighet för byggherren att i lämpligt sammanhang offentligt redovisa den träffade överenskommelsen och den bedömning som den grundas på. Jag vill vidare peka på den betydelsefulla redovisningsmetoder inom byggnadsindustrin har för en förbättrad kostnadsstatistik som ger större möjligheter att bedöma erbjudet pris i en förhandlingsentreprenad men givetvis också entreprenadanbud i andra fall. Vid utredningen bör mot bakgrund av det anförda undersökas vilka krav som bör ställas på kostnadsredovisningen, bl. a. i samband med preliminär ansökan om bostadslån, för att enhetliga redovisningsmetoder inom byggnads-

industrin skall främjas. Vidare bör förutsättningslöst övervägas vilka krav eller villkor som bör ställas upp för att konkurrensen mellan byggföretagen skall främjas och i vad mån sådana krav eller villkor lämpligen kan knytas till olika samhällsinsatser inom bostadsbyggandet, t. ex. bostadslångivningen. I samband härmed bör prövas om gällande villkor för erkännande av bostadsföretag som allmännyttigt är ändamålsenliga med hänsyn till den förut redovisade utvecklingen i fråga om kommunernas ställning på bostadsförsörjningsområdet och strukturförändringarna på byggföretagarsidan.

Vid utredningsarbetet bör uppmärksammas att den rådande splittningen inom beställarledet bör motverkas. Bostadsprojekten är i regel små och många byggherrar har ingen kontinuerlig verksamhet. Den sakkunige bör beakta vad som har anförts i 1969 års statsverksproposition (prop. 1969: 1 bil. 13 s. 220—222) om betydelsen av byggherresamverkan.

Bostadskonsumenternas bostadskostnader bestäms givetvis inte bara av bostädernas produktionskostnader utan också av kostnaderna för deras underhåll och drift. Vinster för bostadskonsumenternas del av låga produktionskostnader och därmed också låga kapitalkostnader kan motverkas av höga driftkostnader. Med hänsyn till både konkurrensen mellan olika bostadsförvaltare och intresset av förbättrad konsumentupplysning på området bör den sakkunige undersöka möjligheterna att genom enhetliga redovisningsnormer ge underlag för jämförelser av förvaltningskostnader och hyror i olika hus.

Den sakkunige har under tiden mars—oktober 1970 hållit 15 sammanträden med experterna och har härvid bl. a. haft överläggningar med representanter för vissa organisationer på bostads- och byggområdena.

Den sakkunniges arbete beräknas pågå under hela år 1971.

25. Paritetslåneutredningen (In 1970: 32)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 februari 1970 för att utreda vissa frågor rörande paritetslånesystemet (se Post- och Inrikes tidn. den 9 mars 1970):

Åqvist, N. Erik M., hovrättspresident

Experter:

Carlsson, G. Arne V., departementsråd

Janson, Arne A. V., verkställande direktör

Olsson, Bertil E., auktoriserad revisor

Rönnerberg, Mats O. F., ombudsman

Sigurdson, Sven G. S., byråchef

Sekreterare:

Westerberg, Bengt Y., hovrättsassessor

Lokal: Socialstyrelsen, Wallingatan 2, 105 30 Stockholm, tel. växel 23 60 60

Direktiv (anförande av statsrådet Holmqvist till statsrådsprotokollet den 27 februari 1970):

I det system för främjande av bostadsförsörjningen, som utformades i mitten av 1940-talet, spelade det statliga kreditstödet en dominerande roll. Detta stöd innebar i huvudsak dels att staten tillhandahöll krediter, dels att staten generellt och i betydande mån subventionerade räntekostnaderna genom räntesättningen på statslånen och räntebidrag till bottenlånen. Krediterna lämnades på nominella villkor. Den 1 januari 1968 ersattes den äldre ordningen med det s. k. paritetslånesystemet (prop. 1967: 100, SU 100, rskr 265). Detta system innebär att kapitalkostnaderna, med vissa undantag, fördelas om i tiden. För hus som har tillkommit med stöd av statligt lån enligt äldre bestämmelser, dock tidigast under år 1958, har de förut utgående statliga räntebidragen ersatts med statliga räntelån. Detta lånesystem är till väsentliga delar uppbyggt efter samma modell som paritetslånesystemet.

Paritetslånesystemet är i sina huvuddrag konstruerat på följande sätt.

Omfördelningen av kapitalkostnaderna är avsedd att gå till så att låntagarens årliga betalningar i början av lånetiden blir lägre än vad som motsvarar de faktiska ("nominella") betalningsvillkoren för att sedan successivt höjas på visst sätt.

Hur stora belopp låntagaren årligen faktiskt skall erlägga bestäms med utgångspunkt i en av riksdagen fastställd *basannuitet*, som gäller tills vidare, och ett av Kungl. Maj:t för varje år fastställt *paritetstal*.

Basannuiteten, som inte har förändrats sedan systemet trädde i funktion, är 5,1 % för flerfamiljshus och för småhus som hyrs ut eller upplåts med bostadsrätt samt 5,3 % för småhus som bebos av låntagaren. Den del av fastighetskapitalet, som motsvarar det s. k. låneunderlaget för i huvudsak utrymmena för bostadsändamål, multipliceras med basannuiteten och paritetstalet. Inom denna s. k. baskostnad skall rymmas låntagarens räntebetalningar och amorteringar under ett år på det fastighetskapital som motsvarar låneunderlaget.

Mot baskostnaden avräknas i första hand vad låntagaren beräknas erlägga i ränta och amortering på krediter som ligger under statslånet. Härefter återstående del av baskostnaden fördelas mellan staten och låntagaren proportionellt på bostadslånets och den egna kapitalinsatsens ursprungliga belopp. Den på staten fallande delen används för att betala i första hand ränta och i andra hand amortering på bostadslånet. Om detta belopp inte räcker ens till ränta på det statliga bostadslånet får låntagaren av staten låna vad som fattas. Amortering på statslånet kan då inte komma i fråga.

Överstiger de beräknade kostnaderna för underliggande kredit baskostnaden tillskjuter staten kontant det felande beloppet eller, om låntagaren har gjort egen kapitalinsats, en så stor del av det felande beloppet som svarar mot proportionen mellan statslånet och den egna kapitalinsatsen. Ökningen av skulden till staten utgör i sådant fall summan av räntan på bostadslånet och det kontanta tillskottet. Detta innebär att låntagaren betalar vare sig ränta eller amortering på bostadslånet.

Om baskostnaden är större än summan av kostnaden för underliggande kredit och räntan på bostadslånet, används överskottet för amortering på bostadslånet.

Ett omedelbart syfte med införandet av paritetslånesystemet var att möjliggöra en utveckling av de generella subventionerna. Genom omfördelningen i tiden skulle nämligen de hyreshöjningar, som eljest omedelbart skulle ha följt, inträda först efter hand. Ett mer långsiktigt syfte med omfördelningsreglerna är att de skall kunna hindra tillfälliga rän-

tevariationer på marknaden från att påverka kapitalkostnaderna och därmed hyrornas storlek. Dessutom skall de medverka till utjämning av kapitalkostnaderna och därmed av hyrorna för hus byggda under olika år.

Paritetstalen, i princip ett för varje årgång av hus, uttrycker främst ändringar i byggnadskostnaderna. Om byggnadskostnaderna stiger höjs paritetstalen för äldre hus. De årliga betalningarna för lån i dessa kan därigenom komma i paritet med motsvarande utgifter för de nya husen. Höjning av paritetstalen medför ökade baskostnader och ger alltså ökat utrymme för betalning av ränta och amortering på bostadslånet.

När beslut om paritetslånesystemet fattades räknade man med att statligt bostadslån skulle kunna återbetalas inom en tid av ca 30 år. Samtidigt påpekades att utvecklingen i fråga om byggnadskostnader och räntenivå kunde ge anledning till avvikelser från denna tid. Större sådana avvikelser kunde motverkas genom ändring av basannuiteten.

Uppbyggnaden av systemet grundades på erfarenheten att det fanns ett samband mellan en stabil lågräntenivå och låga byggnadskostnader resp. hög räntenivå och stigande byggnadskostnader. På senare år har emellertid, främst på grund av internationella förhållanden, räntenivån legat på en osedvanligt hög nivå, samtidigt som byggnadskostnaderna har varit i stort oförändrade. Räntan på de statliga lånen, som fastställs på grundval av kostnaderna för statens egen upplåning, har höjts från 6 % för år 1968 till 6,25 % för år 1969 och 7,5 % för år 1970. Paritetstalen har för de båda åren 1968 och 1969 varit 1,00. För år 1970 gäller paritetstalen 1,01 för hus som har färdigställts före år 1969 och 1,00 för senare färdigställda hus.

Som har framgått av redogörelsen förut, bestäms skuldbelastningen och amorteringstiden inom paritetslånesystemet av basannuiteten, paritetstalet och räntenivån. De två sistnämnda faktorerna har, som nyss har antytt, under den tid systemet har varit i tillämpning utvecklats på ett sätt som avviker från erfarenheter som man hade vid systemets tillkomst. Paritetstalen har nämligen varit nära nog konstanta samtidigt som räntenivån har varit hög. Vid behandlingen i årets statsverksproposition (prop. 1970: 1, bil. 13 s. 220) av dessa frågor framhöll jag att sådana förhållanden, om de består någon längre tid, kan leda till betydligt större skuldökningar och längre amorteringstider än som kan accepteras. Jag fann det därför angeläget att utvecklingen följs noga och att beräkningar fortlöpande görs i fråga om skuldökning, amorteringstider och de ändringar av basannuiteten som kan behövas med de utgångspunkter som systemet bygger på. Vidare framhöll jag att beräkningsarbetet, som bör omfatta även räntelånen, i första hand ankommer på bostadsstyrelsen samt att det är nödvändigt att samtidigt från hyrespolitisk och bostadssocial synpunkt bedöma utrymmet för höjning av basannuiteten eller andra åtgärder. Mot bakgrund härav anmälde jag min avsikt att låta göra sådana bedömningar i särskild ordning med sikte på att förslag i dessa frågor skall kunna föreläggas riksdagen så snart underlag härför förelåg.

Enligt uppgifter som jag har fått från bostadsstyrelsen utarbetar styrelsen f. n. program för att göra beräkningarna med automatisk databehandling. Förutsättningar torde därmed föreligga för sådana särskilda bedömningar som jag nyss har nämnt. Denna uppgift bör anförtros åt en särskild sakkunnig. Hans uppgift bör i första hand vara att på grundval av de beräkningar som utförs inom bostadsstyrelsen belysa skillnader

i fråga om skuldökning och amorteringstider vid alternativa paritetstal och räntenivåer. Därvid bör även beaktas hur förhållandena gestaltar sig för låntagarkategorier med olika stora egna kapitalinsatser.

Som förutskickades i prop. 1967: 100 kan det inte uteslutas att skuldökningar och förlängda amorteringstider som följd av ett högt ränteläge och låga paritetstal aktualiserar frågan om höjningar av basannuiteten. Den sakkunnige bör därför undersöka vilken effekt höjningar av basannuiteten har på bostadslånets amorteringstid vid alternativa räntenivåer och paritetstal, närmast för att amortering av statliga lån skall kunna hållas inom den förutsatta 30-årsperioden.

Utrymmet för en höjning av basannuiteten är begränsat av bostads-sociala hänsyn. Den sakkunnige har därför att i anslutning till de nyss nämnda antagandena beträffande paritetstal och räntenivå undersöka om det — utifrån förutsättningen att hela statslånet skall återbetalas inom husets livslängd — vid sidan av höjd basannuitet finns även andra möjligheter. En sådan möjlighet kan t. ex. vara en viss förlängning av amorteringstiden för statslånet eller införande av nominella villkor beträffande viss del av det fastighetskapital som nu omfördelas. Ett återinförande av generella subventioner bör inte komma i fråga.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att bostadslån nu utgår efter viss procentuell andel av låneunderlaget och att procentsatsen — och därmed det egna kapitalets andel av fastighetskapitalet — varierar alltefter låntagarkategori. Den sakkunniges bedömningar av frågan om en partiell övergång till nominella villkor kräver således överväganden angående hur stor del av fastighetskapitalet som skall omfördelas. Vidare måste bedömas om det finns anledning att differentiera bl. a. storleken efter låntagarkategori eller efter annan grund.

De här berörda frågorna har grundläggande betydelse för lånesystemet. Utredningsarbetet bör dock inte begränsas till enbart dessa frågor. Behov av en översyn av reglerna kan föreligga med hänsyn även till andra erfarenheter av paritetslånesystemet. Även om det ännu inte tillämpats någon längre tid torde underlag finnas för en sådan översyn. Den sakkunnige bör därvid uppmärksamma att systemet till sina verkningar är delvis svåröverskådligt och rymmer problem i fråga om tillämpningen.

Statsutskottet behandlade i sitt utlåtande 1968: 100 bl. a. vissa bokföringsfrågor i samband med paritetslånesystemet. Utskottet framhöll att lånesystemet kan leda till vissa svårigheter som hänger samman med att skuldsumman ökas utan att en motsvarande ökning av tillgångarna i bokföringen föreligger. Utskottet gjorde därefter vissa uttalanden om statens fordran i anledning av sådan skuldökning och föreslog att vad utskottet anfört härom borde bekräftas av riksdagen genom ett tillkännagivande att Kungl. Maj:t hade att, under vissa förutsättningar, medge anstånd med och att avskryva eller efterge betalning av ränta och amortering på bostadslån, såvitt avsåg uppkommen skuldökning, samt på räntelån. Riksdagen godtog vad statsutskottet anfört (rskr 252).

Enligt vad jag har erfart har detta riksdagens beslut ansetts innebära att låntagare som enligt gällande bestämmelser skall upprätta likvidationsbalansräkning inte behöver träda i likvidation om likvidationsanledning föreligger till följd av ökning av låneskulden till staten. En annan sak är om riksdagens beslut kan anses utgöra grund att vidta bokslutsdispositioner för att balansera skuldökningen. Den sakkunnige bör pröva dessa frågor och klarlägga hur lånesystemet skall återspeglas bokförings-

mässigt och lägga fram förslag till erforderliga författningsändringar.

En speciell fråga som lämpligen bör granskas i samband med översynen gäller metoden för att beakta räntekostnader som avser tiden från husets färdigställande till utbetalningen av statslånet. Vissa sådana kostnader ingår nu i låneunderlaget för bostadslånet. Detta har enligt vad jag har erfarit vållat bl. a. vissa redovisningstekniska problem. Även av andra skäl kan det förtjäna övervägas om sådana kostnader bör ingå i låneunderlaget eller om de bör täckas på annat sätt.

I prop 1967: 100 påpekades att särskilda problem kunde uppkomma vid tillämpningen av paritetssystemet, bl. a. därför att räntekostnaderna varierar dels mellan bundna och obundna lån och dels mellan bundna lån som har upptagits vid skilda tidpunkter. Det framhölls att bostadsstyrelsen, sedan erfarenheter hade vunnits, borde vidta eller föreslå lämpliga åtgärder. Den sakkunnige bör ta upp dessa problem och föreslå de åtgärder som kan behövas för att uppkommande skillnader i amorteringstider för bostadslånen skall kunna begränsas.

Slutligen vill jag erinra om uttalandet i prop. 1967: 100 att Kungl. Maj:t, under viss förutsättning, bör kunna förordna om sådana särskilda minskningar av räntelånen, som övergångsvis kunde vara motiverade av paritetshänsyn. Den sakkunnige bör lägga fram underlag för prövning av denna fråga.

Den sakkunnige bör vara oförhindrad att till behandling ta upp andra frågor rörande lånesystemets utformning än de förut nämnda även om de skulle vara av mera genomgripande slag. Arbetet bör bedrivas skyndsamt och delförslag kunna läggas fram om det anses motiverat.

Den sakkunnige har t. o. m. oktober 1970 hållit sju interna sammanträden samt under september och oktober 1970 sammanträffat med företrädare för av utredningsarbetet berörda organisationer och samman slutningar under sammanlagt sex arbetsdagar (hearings).

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

26. Industricentrautredningen (In 1970: 33)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1970 för att verkställa utredning rörande utbyggnad och organisation av industricentra m. m.:

Johansson, Rune B., direktör, led. av riksdagen

Sekreterare:

Björklund, O. Percy, avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:

Modig, Stig, förste inspektör

Lokal: Statens institut för företagsutveckling, Box 4012, 102 61 Stockholm 4, tel. 24 14 00 (sekreteraren), 54 05 20 (bitr. sekreteraren)

Direktiv (Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1970):

Kungl. Maj:t bemyndigar chefen för inrikesdepartementet att tillkalla en sakkunnig för fortsatt utredning av frågan om försöksverksamhet med utbyggnad av industricentra inom det allmänna stödområde som

anges i 2 § kungörelsen (1970: 180) om statligt regionalpolitiskt stöd. Härvid skall möjligheterna att förlägga industricentra till det inre stöd-område som avses i 4 § nämnda kungörelse uppmärksammas särskilt. I första hand bör förutsättningarna för att anordna industricentrum i en ort i ettvarvt av Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län undersökas. Utredningen bör grundas på en kartläggning av vilket intresse som kan förefinnas från industriföretagens sida av särskilda åtgärder i syfte att tillgodose behovet av industrilokaler och till dessa hörande gemensamma serviceanordningar i orter som prioriterats i den regionala utvecklingsplaneringen. På grundval av denna kartläggning bör den sakkunnige lämna förslag i fråga om lokaliseringen av industricentra och beträffande lämplig storlek och verksamhetsinriktning av dessa. Därvid bör beaktas de överväganden som i övrigt pågår om särskilda åtgärder för bl. a. etablering av ett industriellt utvecklingscentrum i övre Norrland.

Den sakkunnige skall vidare överväga organisationsformen för uppbyggnad och förvaltning av industricentra. I fråga om förvaltningen bör den sakkunnige överväga även andra alternativ än den av lokaliseringsutredningen föreslagna lösningen med ett statligt förvaltningsbolag, varvid den sakkunnige bör samråda med Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet. På grundval av de gjorda övervägandena bör den sakkunnige lägga fram kostnadsberäkningar. Utredningen skall bedrivas med skidsamhet.

Den sakkunnige har påbörjat sin verksamhet under september månad 1970 och har besökt vissa för utredningsarbetet aktuella orter i Jämtlands och Västerbottens län.

Den sakkunniges arbete beräknas pågå under hela år 1971.

27. Sveriges internationella byggnadskommitté (In 1970: 34)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1970 med huvudsaklig uppgift att främja internationellt ekonomiskt, industriellt och tekniskt-vetenskapligt samarbete inom områdena för byggnadsindustri och byggnadsmaterialindustri, främst då det gäller bostadsbyggande:

Cederwall, Gustav F. E., landshövding, *ordförande*

Bernhard, Harry B., överingenjör

Blomqvist, Gösta N., direktör

Eriksson, Olof E., teknisk direktör

Essunger, N. Gunnar R., överingenjör

Fog, Hans B., professor

Holm, A. O. Per, fil. lic.

Karlén, F. Ingvar G. D., direktör

Källenius, Sten I. R., direktör, f. d. led. av II kamm.

Leo, P. Gunnar, direktör

Myrlöv, Åke E., direktör

Olsson, Esbjörn O., utredningssekreterare

Orlando, A. N. Henning, arkitekt

Wehtje, H. Urban, direktör

Sekreterare:

Grenstedt, E. Lennart N., departementssekreterare

Lokal: Inrikesdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

28. *Sakkunnig (In 1970: 35) för översyn av bidragsbestämmelser m. m. inom arbetsmarknadsutbildningen*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 september 1970 för översyn av bidragsbestämmelser m. m. inom arbetsmarknadsutbildningen (se Post- och Inrikes tidn. den 25 september 1970):

Ahlqvist, G. Börje, byråchef

Lokal: Arbetsmedicinska institutet, Fack, 104 01 Stockholm 60, tel. växel 23 69 00

Direktiv (anförande av statsrådet Holmqvist till statsrådsprotokollet den 11 november 1970):

Arbetsmarknadsutbildningen omspannar en rad utbildningsåtgärder till stöd för dem som saknar efterfrågade yrkeskunskaper och som är utan arbete eller löper risk att bli ställda utan arbete. Gemensamt för åtgärderna är sålunda att de vidtas på sysselsättningspolitiska grunder. Också utan att arbetslöshet eller risk för arbetslöshet föreligger kan emellertid personer få utbildning inom arbetsmarknadsutbildningens ram om kurserna avser vissa yrken med utpräglad brist på arbetskraft. Denna s. k. bristyrkesutbildning bedrivs som försöksverksamhet.

Arbetsmarknadsutbildningen har stor omfattning. Under budgetåret 1969/70 påbörjade ca 70 000 personer sådan utbildning. Våren 1970 var ca 45 000 personer samtidigt i utbildning.

Utbildningen sker dels vid kurser i skolöverstyrelsens regi förlagda till särskilda kurscentra (omskolningskurser, fortbildningskurser, nybörjarkurser, anpassningskurser) eller vid kurser inom det reguljära utbildningsväsendet, dels inom företagen i form av provanställning eller enskild utbildning för äldre samt utbildning av handikappade.

Den vanligaste formen för stöd till den som deltar i arbetsmarknadsutbildning är utbildningsbidrag. Det utgår i regel endast till den som fyllt 20 år och utgörs av grundbidrag (f. n. 575 kr. per månad för gift och 525 kr. per månad för ogift elev), hyresbidrag, familjetillägg och särskilt bidrag. Huvudbestämmelserna om utbildningsbidrag finns i arbetsmarknadskungörelsen (1966: 368; omtryckt 1968: 246; ändrad senast 1970: 182).

När utbildningen äger rum vid företag utgår i allmänhet inte utbildningsbidrag. I stället får den som utbildas avtalsenlig lön, medan staten lämnar bidrag till företaget för dess utbildningskostnader, i regel i form av bidrag per timme.

Utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning är som nämnts i princip förbehållet personer som är arbetslösa eller som hotas av arbetslöshet. Den situation dessa människor befinner sig i motiverar en särbehandling jämfört med elever i annan vuxenutbildning. Även från

samhällets synpunkt är det angeläget att genom utbildningsinsatser finna ny och trygg sysselsättning för dem som slås ut från arbetsmarknaden eller som i övrigt har svårt att komma in på den. Utbildningsbidraget är därför i regel större än andra former av statligt studiestöd för vuxna och det behöver inte återbetalas.

Den som genomgår arbetsmarknadsutbildning är berättigad till utbildningsbidrag även när utbildningen är förlagd till läroanstalt där studierna normalt finansieras med bidrag och lån enligt studiehjälpsreglementet. För studier vid läroanstalt där studierna kan finansieras med studiemedel kommer utbildningsbidrag i fråga endast i undantagsfall.

De som börjar arbetsmarknadsutbildning och därvid blir berättigade till utbildningsbidrag uppstår inte sällan ersättning från arbetslöshetskassa eller pension, livränta, sjukpenning etc. Detta orsakar särskilda problem i fråga om samordning mellan de skilda ersättningsformerna. Arbetslöshetsersättning kan utgå även under utbildningstiden. Utbildningsbidrag utgår då endast i form av särskilt bidrag (arbetskläder, reseersättning, etc.). När pension, livränta eller sjukpenning m. m. utgår under utbildningstiden skall enligt 24 § arbetsmarknadskungörelsen utbildningsbidraget minskas med belopp som motsvarar nämnda ersättning, dock icke till den del beloppet utgörs av invaliditetstillägg eller invaliditetsersättning enligt lagen (1926: 381) om allmän försäkring. Ersättning för merkostnader till följd av vistelse utom hemorten reduceras inte. Utan hinder av bestämmelserna i paragrafen kan högst halva grundbidraget samt lägsta familjetillägg för barn utgå.

Utbildningsbidrag till familjeförsörjare skall enligt 22 § arbetsmarknadskungörelsen bestämmas med hänsyn till annan familjemedlems inkomst under utbildningstiden. Halva grundbidraget jämte lägsta familjetillägg för barn utgår dock alltid, oberoende av andra makens inkomst eller utgående underhållsbidrag. Om båda makarna samtidigt genomgår arbetsmarknadsutbildning tillämpas den regeln att helt grundbidrag enligt normerna för ogift elev utgår för båda medan familjetillägg för make ej utgår alls och barnstillägg endast till endera maken.

Reglerna för stöd vid arbetsmarknadsutbildning uppvisar ett delvis komplicerat system, där reduceringsreglerna och samordningsbestämmelserna medför att eleverna ofta får olika stora utbildningsbidrag.

Arbetsmarknadsstyrelsen har i sina anslagsframställningar under senare år föreslagit ändringar av utbildningsbidragen av innebörd bl. a. att lika grundbidrag för gift och ogift införs samt att prövning av grundbidragets storlek med hänsyn till makes inkomst slopas. Vid riksdagens vårsession i år fördes i motioner fram krav på ändrade bidragsregler innebärande bl. a. slopande av prövning mot makes inkomst (I: 5 och II: 7) och avsevärt höjda grundbidrag m. m. (I: 51 och II: 58 samt I: 694 och II: 801). Riksdagen avsåg dessa motioner. Däremot fann riksdagen det motiverat med en översyn av bidragsbestämmelserna, vilket hade föreslagits i andra motioner (I: 199 och II: 234 samt I: 351 och II: 389). I statsutskottets utlåtande (SU 1970: 54) som biträddes av riksdagen (rskr 157) hette det att en sådan översyn var motiverad i fråga om såväl de administrativa reglerna som sättet att med hjälp av inkomstprövningsregler m. m. fördela tillgängliga resurser så att optimal effekt uppnås. Även ändrade beskattningsregler talade enligt utskottet för en sådan översyn, varvid hänsyn även borde kunna tas till den prövning av en utbyggnad av de längre kurserna inom arbets-

marknadsutbildningen som kunde ske på grundval av redovisade erfarenheter.

Det ekonomiska stödet vid arbetsmarknadsutbildning har i sina huvuddrag varit oförändrat under lång tid. De nya utbildningsformer som tillkom på grundval av förslag från 1960 års arbetsmarknadsutredning (prop. 1966: 52) innebar att nya grupper kunde komma i fråga för arbetsmarknadsutbildning. Antalet personer som årligen utbildas och därmed också antalet bidragsärenden har ökat mycket snabbt. En översyn av inkomstprövningsregler och administrativa regler samt av samordningen mellan skilda bidrag bör därför nu komma till stånd. För översynen bör en särskild sakkunnig tillkallas. Utredningsarbetet bör koncentreras till problem som hör samman med utbildningsbidraget medan det statliga stödet till företag som bedriver arbetsmarknadsutbildning inte bör tas upp. Sådan företagsutbildning som bedrivs i form av lokaliseringsutbildning har prövats av årets riksdag. Den är numera att hänföra till den regionalpolitiska stödverksamheten och bör sålunda inte heller omfattas av översynen. Mer långsiktiga frågor inom arbetsmarknadsutbildningen bör tas upp i annat sammanhang.

Arbetsmarknadsutbildningen har en utomordentligt viktig uppgift att fylla som sluss ut på arbetsmarknaden för personer som av skilda anledningar inte tidigare har stått till arbetsmarknadens förfogande eller som vill återinträda i förvärvsarbete. Genom utbildningen undanröjs väsentliga hinder för den enskilde till aktiv arbetsinsats och ett från samhällets synpunkt angeläget återinträde i förvärvslivet möjliggörs. Antalet personer som efter genomgången arbetsmarknadsutbildning träder in på arbetsmarknaden utan att tidigare ha varit förvärvsarbetande eller som varit borta länge från förvärvslivet har ökat kraftigt. Det är angeläget att denna utveckling fortsätter. Hittillsvarande erfarenheter kan visserligen sägas ge vid handen att utbildningsstödet är uppbyggt på ett sätt som i huvudsak tillgodoser detta syfte. Men det har å andra sidan inte saknats kritik i fråga om bidragssystemets uppbyggnad och administration. Den sakkunnige bör därför undersöka om nuvarande bidragsregler i några hänseenden bör ändras så att de blir bättre ägnade att fylla sitt ändamål. Bl. a. bör den sakkunnige behandla frågan om bidragsprövningen i princip skall grundas enbart på sökandens egna förhållanden eller om hänsyn bör tas till hela familjens ekonomiska bärkraft. Jag vill i sammanhanget peka på att egen förmögenhet f. n. inte inskränker elevens rätt till utbildningsbidrag. Samma gäller eventuell inkomst under utbildningstiden, såvida inte inkomsten direkt är att hänföra till den pågående utbildningen. 1968 års studiemedelsutredning behandlar i sitt arbete likartade frågor, varför samråd bör äga rum med denna utredning.

En annan huvuduppgift för den sakkunnige blir att se över det nu tillämpade administrativa systemet och föreslå de ändringar i handläggningsordningen samt de nya bidragsregler och förenklade rutiner som denna översyn motiverar. Bland åtgärder som här kan komma i fråga är en viss schablonisering av nu utgående bidrag och bidragsdelar. Jag vill härvidlag erinra om att det särskilda bidraget består bl. a. av rese- och traktamentskostnader. Skäl talar för att bestämmelserna härom och motsvarande regler för flyttningsbidrag enligt arbetsmarknadsåtgärdelsen utformas likartat.

Ett annat problem utgör samordningen av utbildningsbidrag med utgående pension, sjukpenning, m. m. Ärenden av detta slag förekommer

ofta och är administrativt betungande. Samordningsreglerna bör ses över av den sakkunnige. Frågan om utbildningsbidragets samordning med sjukpenningen skall tas upp av den utredningsman som socialministern tillkallat för att överväga sjukpenning vid arbetsvård m. m. Den sakkunnige bör samråda med denne.

Utbildningsbidragen är sedan år 1961 skattefria. Inte heller sjukpenning, arbetslöshetsersättning från erkänd arbetslöshetskassa m. m. beskattas. Socialministern har nyligen tillsatt en utredning med uppgift att bedöma om sjukpenning och liknande ersättningar även i fortsättningen bör vara skattefria eller om de bör beskattas och beloppen i stället höjas. Den sakkunnige bör i samråd med denna utredning överväga de fördelar och de nackdelar som kan följa av att också utbildningsbidragen på motsvarande sätt höjs och beskattas.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

29. *Utredningen (In 1970: 36) rörande det framtida bostadsbyggandets omfattning och inriktning m. m.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 november 1970 för utredning rörande det framtida bostadsbyggandets omfattning och inriktning m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 23 december 1970):

Bergman, Per R., direktör, led. av riksdagen, *ordförande*

Andersson, M. Alvar, lantbrukare, led. av riksdagen

Källenius, Sten I. R., direktör, f. d. led. av II kamm.

Leo, P. Gunnar, direktör

Lindström, S. Olle, direktörsassistent

Nordberg, S. Ivar, organisationssekreterare, led. av riksdagen

Sandlund, Maj-Britt L., byrådirektör

Svensson, S. I. R. Erik, förbundsordförande

Turesson, Bo, distriktslantmätare, led. av riksdagen

Ullsten, S. K. Ola, socionom, led. av riksdagen

Direktiv (anförande av statsrådet Holmqvist till statsrådsprotokollet den 6 november 1970):

Under senare hälften av 1940-talet lade riksdagen fast mål och medel för en i stora delar ny bostadspolitik. Riksdagens beslut åren 1946—1948 fullbordade en under 1930-talet påbörjad uppbyggnad av en social bostadspolitik. De grundläggande målen för denna politik var att uppnå en väsentlig förbättring av bostadsförsörjningen, innefattande en höjning av utrymmes- och utrustningsstandarden, och att möjliggöra att nybyggda lägenheter kunde upplåtas till kostnader som var överkomliga även för hushåll med små inkomster.

Med bibehållande av dessa grundläggande mål har de bostadspolitiska medlen under 1950- och 1960-talen successivt anpassats till ändrade förutsättningar. Särskilt under senare delen av 1960-talet har flera omfattande reformer genomförts, bl. a. i fråga om bostadslånesystemet, hyreslagstiftningen, markpolitiken och bostadsstödet till barnfamiljer.

Den förda bostadspolitiken har avsatt betydande resultat.

Sedan mitten av 1940-talet har 1,7 milj. nya lägenheter byggts vilket innebär att mer än hälften av alla lägenheter är yngre än 25 år. Åtskilliga gamla, dåliga lägenheter har försvunnit ur beståndet och många har rustats upp och försetts med moderna bekvämligheter.

Särskilt under 1960-talet har bostadsproduktionen ökat kraftigt. Vid decenniets början låg årsproduktionen av nya bostäder på knappt 70 000 lägenheter för att vid slutet av decenniet ligga på mer än 100 000. Antalet småhus i denna årsproduktion har likaså stigit väsentligt under senare år.

Samtidigt med denna kraftiga antalsökning har de nyproducerade lägenheterna blivit större och fått förbättrad utrustning.

Andelen trångbodda hushåll, dvs. hushåll med mer än två boende per rum, köket oräknat, har genom dessa åtgärder kunnat minskas från 21 % år 1945 till 5 % år 1965. Andelen lägenheter med centralvärme ökade under samma period från 46 % till 83 % och andelen med tillgång till bad- eller duschrum från 28 % till 73 %.

Allt större del av våra bostäder förvaltas av allmännyttiga företag och kooperativa föreningar. Ungefär 80 % av de nybyggda flerfamiljshuslägenheterna och närmare 60 % av det totala lägenhetsbeståndet i flerfamiljshus ägs i dag av sådana företag och föreningar. Spekulations- och vinstinriktade intressen inom bostadsförvaltningen har härigenom kunnat minskas avsevärt. Genom ett omfattande bostadsstöd till barnfamiljer med låga inkomster och till pensionärer samt genom andra samhällsåtgärder har, trots inte obetydliga kostnadsökningar, boendekostnaderna för dessa kategorier kunnat hållas nere.

Den omfattande bostadsproduktionen under de senaste åren bör ses mot bakgrund av de beslut som riksdagen fattade åren 1965 och 1966 i fråga om bostadsbyggandets omfattning och inriktning under perioden 1965—1974. Därvid uttalade sig riksdagen för ett produktionsprogram som omfattade en miljon nybyggda lägenheter under denna tioårsperiod. Som allmänt riktmärke för planeringen av bostadsproduktionen angavs att lägenheterna skulle vara så stora att det inte behövde bo fler än två personer per rum, kök och vardagsrum oräknade.

Dessa riksdagens uttalanden gjordes delvis på grundval av bostadsbyggnadsutredningens prognos över bostadsbyggnadsbehovet fram till och med år 1975. Vid sidan om nyproduktionen räknade bostadsbyggnadsutredningen med en relativt omfattande ombyggnads- och moderniseringsverksamhet. Någon beräkning av behovet av specialbostäder gjorde utredningen inte.

Bostadsstyrelsen har nyligen presenterat en prognos över bostadsbyggnadsbehovet under 1970-talet med utblick mot 1980-talet. Till grund för styrelsens kalkyler ligger en befolkningsprognos som har utförts av statistiska centralbyrån och som utgår från uppgifter om befolkningens sammansättning enligt 1965 års folkräkning. Prognosen bygger på vissa antaganden bl. a. om invandringen.

Vidare har hänsyn tagits till inkomstutvecklingen medan däremot bostadskostnadernas inverkan på efterfrågan inte har kunnat beaktas. Alternativa förutsättningar har ställts upp i fråga om såväl bostadspolitiska stödåtgärder som utrymmesstandardens utveckling. Prognosen utmynnar i ett beräknat årligt bostadsbyggnadsbehov som i fråga om antalet lägenheter i stort sett motsvarar bostadsbyggandet under de senaste åren.

På flera punkter är det underlag som har förelegat för prognosen

osäkert, vilket självfallet måste beaktas vid bedömningen av prognosen. Bl. a. utgör fördelningen av ersättningsproduktionen mellan nyproduktion å ena sidan och ombyggnad och upprustning å andra sidan en osäkerhetsfaktor. Den har delvis sin grund i den ovisshet som råder beträffande omflyttningen inom landet. Också i vissa andra avseenden, t. ex. i fråga om invandringens storlek, utgörs prognosunderlaget av ganska osäkra antaganden.

Under de närmaste åren kommer emellertid aktuellare och delvis nytt statistiskt material att bli tillgängligt vilket fyller flera av luckorna i bostadsstyrelsens prognosunderlag.

Inom statistiska centralbyrån pågår sålunda en bostads- och hushållsundersökning gjord på urvalsbas. Denna undersökning, som delvis redan har redovisats, bör kunna ge bl. a. visst underlag för att bedöma bostadskostnadernas inverkan på bostadskonsumtionens omfattning och inriktning.

Den verksamhet som pågår inom ramen för den regionala utvecklingsplaneringen, länsprogram 1970 och den fortsatta länsplaneringsverksamheten kommer att ge ökade möjligheter att bedöma befolkningsomflyttningarnas inverkan på bostadsbyggnadsbehovet, bl. a. dess fördelning mellan nybyggnad och ombyggnad.

1970 års folk- och bostadsräkning kommer att öka säkerheten i prognosen för 1970-talet genom att ett aktuellare utgångsmaterial än det som bostadsstyrelsen har haft tillgång till kommer fram. Räkningens resultat i fråga om lägenhets- och hushållsdata beräknas föreligga i början av år 1973. Vid denna tidpunkt bör det också finnas ett säkrare underlag för att bedöma invandringens betydelse för bostadsefterfrågan.

Den kompletterande statistiska information som kommer fram bör jämte nu befintligt material och en analys av utfallet av det gällande miljonprogrammet kunna ge underlag för ett utredningsarbete som syftar till att dra upp riktlinjer för bostadsbyggandets omfattning och inriktning under tioårsperioden efter utgången av nuvarande programperiod.

Det framtida bostadsbyggnadsbehovet kan emellertid inte bedömas enbart på grundval av statistisk information. Det bestäms också i hög grad av bostadspolitiska mål. Bostaden är en social trygghetsfaktor av grundläggande betydelse och samhället har ansvaret för att bostadspolitiken säkerställer tryggheten på bostadsområdet. Sedan länge har målet för bostadspolitiken varit att alla människor skall ha tillgång till en sund, rymlig, välplanerad och ändamålsenligt utrustad bostad till rimligt pris. Detta grundläggande mål står givetvis fast. En precisering av målet måste emellertid ständigt göras med utgångspunkt i förändringar av konsumenternas anspråk och behov, i ändrade levnadsvanor och i den tekniska utvecklingen. Konkretiseringen påverkas givetvis också av ändrade resurser i samhället. En bedömning av det framtida bostadsbyggandet måste därför innefatta en prövning av frågan om konkretiseringen av de bostadspolitiska målen, medlen för deras förverkligande och deras inverkan på bostadsbyggnadsbehovet. Av grundläggande betydelse för förverkligandet av målen är samhällets möjligheter att genom bl. a. aktiv markpolitik, bostadslångivning och selektivt bostadsstöd styra bostadsproduktionens och bostadsförvaltningens sociala inriktning. Jag vill i sammanhanget erinra om de bostadspolitiska program som under senare tid har lagts fram av HSB, Riksbyggen, Hyresgästernas riksförbund och Svenska byggnadsarbetareförbundet, i vilka bl. a. dessa frågor berörs.

Mot bakgrunden av det anförda föreslår jag att särskilda sakkunniga nu tillkallas med uppgift att göra en bedömning av bostadsbyggandets omfattning och inriktning under tiden fram till mitten av 1980-talet och göra de bostadspolitiska överväganden som härvid aktualiseras.

Utredningen bör, som jag tidigare sagt, till en del grundas på de beräkningar av det totala bostadsbyggnadsbehovet som blir möjliga genom de förut nämnda kompletteringarna i det statistiska underlaget. Jag vill peka på bl. a. att de sakkunniga med utgångspunkt främst i resultaten från den regionala utvecklingsplaneringen bör göra en bedömning av befolkningsomflyttningarnas inverkan på bostadsbyggnadsbehovet. Vidare bör de sakkunniga beakta de resultat som kan komma fram av saneringsutredningens arbete samt göra de kompletterande beräkningar av det framtida bostadsbyggandets omfattning och inriktning som föranleds av resultaten från 1970 års folk- och bostadsräkning och de informationer i övrigt som utredningen kan samla in under sitt arbete. Med ledning härav bör de sakkunniga beräkna det framtida bostadsbyggandets totala omfattning, ombyggnad och upprustning inräknad samt därvid även överväga frågor rörande metoderna för fastställande av låneramar och fördelningen av dem.

Frågan om lägenhetsproduktionens fördelning på olika storleksklasser bör uppmärksammas. En sådan bedömning är angelägen inte minst mot bakgrund av en väntad såväl relativ som absolut ökning av antalet en- och tvåpersonershushåll.

De nu nämnda beräkningarna av bostadsbyggnadsbehovet bör kompletteras med bedömningar av bostadskonsumenternas villighet och förmåga att betala för en bostad med en viss standard i fråga om utrustning och utrymme. Vad gäller bostadskonsumenternas betalningsvillighet bör de sakkunniga beakta det arbete i fråga om vidgad konsumentupplysning på bostadsområdet som pågår bl. a. inom bostadsstyrelsen och möjligheterna att genom sådan upplysning påverka konsumenternas värdering av bostaden i förhållande till andra konsumtionsområden. Visst underlag för bedömningen bör statistiska centralbyråns bostads- och hushållsundersökning kunna ge bl. a. i fråga om bostadskostnadernas inverkan på bostadskonsumtionen. Bostadskostnaderna bestäms i hög grad av reglerna för s. k. paritetslån och räntelån. Jag vill i sammanhanget erinra om att en utredningsman har tillkallats för att skyndsamt göra en partiell översyn av lånesystemet.

När det gäller bostadskonsumenternas betalningsförmåga måste frågor rörande den allmänna hyresnivån uppmärksammas. Ett särskilt problem är de grupper som har små ekonomiska möjligheter att skaffa sig en bostad som motsvarar den av statsmakterna uppställda utrymmesnormen. Även om målet på längre sikt är att inkomstnivån för dessa grupper höjs så att de blir i stånd att betala kostnaden för en bostad som svarar mot deras behov bör nuvarande stödåtgärder inom bostadspolitikens ram bli föremål för översyn. Det finns enligt min mening anledning att överväga dels på vilket sätt relationen mellan hyra och inkomst kan användas som riktmärke för utformningen av stödåtgärder, dels om andra metoder för att mäta behovet av stöd kan vara mera ändamålsenliga.

Jag vill erinra om att riksdagen i år har hemställt om en översyn av bestämmelserna om bostadstillägg för barnfamiljer innefattande en prövning av möjligheterna att utvidga bidragssystemet till låginkomstgrupper utan barn (SU 1970: 5, rskr 5). Därvid måste enligt vad statsutskottet anført i ämnet även aktualiseras frågor om bidragets effekter i olika

familjekombinationer, vid olika civilstånd och vid olika hyreskostnader. Familjepolitiska kommittén har fått i uppdrag att göra denna översyn. Det är därför angeläget med ett nära samråd mellan de sakkunniga och familjepolitiska kommittén.

Resultaten av de nu nämnda utredningarna bör de sakkunniga väga in i sina bedömningar av det framtida bostadsbyggnadsbehovet. De sakkunniga bör också beakta de beslut som statsmakterna kommer att fatta vid den förnyade prövning av frågan om avveckling av hyresregleringen som förutsatts ske före utgången av år 1971.

Beträffande inriktningen av utredningsarbetet i övrigt skall jag i det följande ta upp endast några av de frågor som bör uppmärksammas av de sakkunniga.

Det ställs i dag allt starkare krav på en god närmiljö, dvs. miljön närmast bostaden. Bostad och närmiljö bildar en funktionell enhet. Det betonas alltmer att denna totala boendemiljö bör utformas på ett sådant sätt att den bidrar till att utjämna levnadsvillkoren mellan människor samt att den ger trygghet för de boende och ökade möjligheter till kontakt människor emellan. Den ökande andelen småhushåll har accentuerat dessa krav. Den del av närmiljön som utgörs av anordningar för service i form av tjänster samt möjligheter till gemenskap och kontakt åt de boende utreds f. n. av servicekommittén.

Det finns i dag tendenser till skiktning i bostadsområdena efter de boendes ålder, familjestruktur, inkomst m. m. Detta gäller särskilt i de större städerna. Skiktningen slår i viss mån igenom i sammansättningen av förskole- och skolklasser och andra grupper, för vilka bostadsområdet utgör rekryteringsunderlag. Detta medför risk för att olika befolkningsgrupper isoleras från varandra, vilket i sin tur kan minska förståelsen dem emellan. Det måste därför vara en angelägen bostadspolitisk uppgift att främja en allsidig hushållssammansättning i bostadsområdena.

En allsidig hushållssammansättning medför dessutom ett jämnare utnyttjande av anläggningar och service i bostadsområden både i det dagliga utnyttjandet och sett över en längre tidsperiod. Skälen för en jämnare ålders- och befolkningsstruktur i våra bostadsområden är alltså även samhällsekonomiska. Vidare kan en lämplig kombination av bostäder och arbetsplatser skapa ökat underlag för serviceanordningar.

Av betydelse i detta sammanhang är de kommunala bostadsförmedlingarnas möjligheter att medverka till en sådan hushållssammansättning. De sakkunniga bör söka bilda sig en uppfattning om vilka svårigheter förmedlingarna möter i en verksamhet med detta syfte och föreslå de åtgärder som kan vara ägnade att underlätta deras arbete. Statsutskottet har i ett av årets riksdag godkänt utlåtande (SU 1970: 50, rskr 152) föreslagit att en översyn görs av de normkrav staten ställer som förutsättning för länsbostadsnämnds beslut om bostadsförmedling som villkor för bostadslån. I detta sammanhang bör enligt utskottets mening prövas även möjligheterna att som lånevillkor eller eljest kunna stadga påföljd i form av återkrav av det statliga bostadslånet för sådan låntagare som utan skälig anledning vägrar acceptera av den kommunala förmedlingen anvisad bostadssökande. De sakkunniga bör såsom ett led i denna del av utredningsarbetet göra den av riksdagen önskade översynen och prövningen.

En grundläggande förutsättning för att en mera allsidig sammansättning i bostadsområdena skall kunna åstadkommas är att standardskillna-

der mellan olika områden jämnas ut. De många små lägenheterna från 1930- och 1940-talen är en av de faktorer som skapar problem i detta sammanhang. Frågan om hur de totala bostadsinvesteringarna skall fördelas mellan nybyggnad och modernisering, olika hustyper, bostäder och bostadskomplement, miljökomponenter i nyare och äldre bostadsområden etc. är därför väsentlig. De sakkunniga bör undersöka hur en avvägning mellan dessa olika sektorer bör göras för att en allsidig boendestruktur bäst skall främjas.

För att sådana avvägningar skall kunna göras behöver informationen förbättras beträffande investeringsvolym, finansieringsvägar m. m. för olika byggnadssektorer. De sakkunniga bör undersöka möjligheterna att tillgodose detta informationsbehov.

Fördelningen mellan skatt, hyra och avgifter vid finansiering av exploateringsanläggningar och olika miljökomponenter har stor betydelse för möjligheterna att åstadkomma en boendemiljö avpassad efter vars och ens behov och därmed också för hushållssammansättningen i bostadsområdena. De sakkunniga bör studera konsekvenserna av skilda fördelningsprinciper mot bakgrunden av målet om en allsidig hushållssammansättning i bostadsområdena.

De sakkunniga bör vara oförhindrade att till behandling ta upp även andra frågor än de här nämnda.

De sakkunnigas bedömningar av bostadskonsumtionens långsiktiga utveckling och de bostadspolitiska medel som härvid aktualiseras bör få formen av en redovisning av olika alternativ.

Den stora betydelse som bostadsbyggandet har från både bostadspolitiska och samhällsekonomiska synpunkter med verkningar på både kort och lång sikt gör det angeläget att de sakkunniga lägger fram ett så fullständigt material som möjligt. En väsentlig utgångspunkt för en bedömning av bostadsbyggandets framtida omfattning och inriktning, bostadskomplement inbegripna, måste vara utvecklingen av de totala resurserna i samhället och de anspråk på resurser som ställs från andra delar av samhällsekonomin. 1970 års långtidsutredning torde komma att ge visst underlag för en sådan bedömning, vilket utredningen bör beakta.

De sakkunniga bör, i den mån det visar sig lämpligt, kunna redovisa utredningsresultaten i delbetänkanden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

Civildepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970

1. Länsdemokratiutredningen (Ju 1966: 59)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 december 1964 för att utreda frågan om det ömsesidiga beroendet mellan riksstyrelsen samt kommunal och regional självstyrelse m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 21 januari 1965) samt, enligt tilläggsdirektiv den 27 maj 1966, även frågan om minoritetsrepresentation i kommunernas styrelser och därmed sammanhängande spörsmål:

Nyström, Per I., landshövding, *ordförande*

Ahlkvist, K. Emil, landstingsråd, f. d. led. av I kamm.

Asp, P. Einar, landstingsråd, f. d. led. av II kamm.

Hansson, Stig F., landstingsråd, f. d. led. av II kamm.

Petersson, Per M., hemmansägare, led. av riksdagen

Rimås, K. Sigvard E., lantbrukare, led. av riksdagen

Experter:

Gustafsson, F. Agne S., universitetslektor

Lindencrona, Fredrik V. K., landstingsdirektör

Sekreterare:

Esping, Hans G., utredningschef

Bitr. sekreterare:

Malmsten, Bo, fil. kand.

Direktiven för utredningen, se 1966: Ju 59 samt 1967: In 20.

Länsdemokratiutredningen har under åren 1969 och 1970 vilat med behandlingen av sina kvarstående uppgifter i avvaktan på beslut om den samordning av utredningar rörande den kommunala demokratin som riksdagen framhållit nödvändigheten av. En sådan samordning har nu kommit till stånd inom utredningen angående den kommunala demokratin, som enligt sina direktiv övertagit länsdemokratiutredningens återstående uppdrag.

Uppdraget är därmed slutfört.

2. Kartprisutredningen (Jo 1968: 29)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 juni 1967 för översyn av prissättningen på allmänna kartor och därmed sammanhängande frågor m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juni 1967):

Sjölin, Nils A., överlantmätare

Experter:

Eriksson, N. Åke, utredningssekreterare

Gustafsson, L. Börje, planeringschef

Jonsson, K. Ivar, driftsingenjör

Sekreterare:

Linderson, Bengt A., lantmätare

Direktiven för utredningen, se 1968: Jo 29

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sammanträden, överläggningar och samrådskontakter under 65 dagar.

Utredningen har i oktober 1970 avgivit "Betänkande med förslag till prissättning på de allmänna kartorna m. m." (Stencil C 1970: 5).

Uppdraget är därmed slutfört.

3. *Kommunalvalskommittén* (K 1968: 58)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 juni 1967 för utredning av frågan om ändrade regler för bestämmande av antalet landstingsmän, landstingskommuns indelning i valkretsar och valsystem för kommunalvalen (se Post- och Inrikes tidn. den 6 oktober 1967):

Lindell, Ingvar A., landshövding, *ordförande*

Dahlberg, K. Thure, ombudsman, led. av riksdagen

Eriksson, John E., f. d. ombudsman, led. av riksdagen

Eriksson, Karl-Erik, lantbrukare, led. av riksdagen

Lothigius, Carl-Wilhelm, direktör, led. av riksdagen

Experter:

Nyström, Lennart, direktör

Wickbom, Sten G., rättschef

Sekreterare:

Lundgren, Stig H. E., byrådirektör

Bitr. sekr.:

Nilsson, N. Per-Erik, hovrättsassessor

Direktiven för utredningen, se 1968: K 58

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tre sammanträden.

Kommittén har i december 1970 färdigställt betänkandet "Kommunala val".

Uppdraget är därmed slutfört.

4. *Kommittén* (K 1968: 59) för barns utemiljö

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1967 för att utreda frågor rörande tätortsmiljöns utformning med hänsyn till barns utomhusverksamhet (se Post- och Inrikes tidn. den 21 augusti 1967):

Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen, *ordförande*

William-Olsson, Inger B., fil. lic.

Wohlin, Hans E. O., arkitekt SAR

Experter:

Eskilsson, Kjell-Ove, arkitekt SAR

Harvard, Ingegerd, arkitekt

Sekreterare:

Floderus, Åsel, arkitekt SAR

Direktiven för utredningen, se 1968: K 59.

Kommittén har under tiden november 1969—mars 1970 hållit två sammanträden. Kommittén har den 10 mars 1970 avgett betänkandet "Barns utemiljö" (SOU 1970: 1).

Uppdraget är därmed slutfört.

5. Utredningen (C 1970: 23) om omfattningen av Södertälje kommunblock

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts beslut den 5 september 1969 för att göra utredning och framlägga förslag om ändring i planerna för Stockholms och Södermanlands läns indelning i kommuner beträffande omfattningen av Södertälje kommunblock:

Lindkvist, G. Bertil, överlantmätare

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Utredningsmannen har den 25 september 1970 avlämnat "Utredning ang. ändring av gällande kommunindelingsplaner för Salems kommun i Stockholms län samt Trosa stad, Gnesta köping, Daga och Vagnhärads kommuner jämte Torsåkers församling av Tystberga kommun i Södermanlands län" (Stencil C 1970: 4).

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971

6. Kommunalrättskommittén (In 1960: 43)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1959 för utredning av frågor om ersättning till kommunala förtroendemän, pensioner åt kommunala förtroendemän, överförande av kommunal förvaltning på särskilda rättssubjekt, kommuns skyldighet att underställa statlig myndighet vissa beslut och kommunernas övertagande av uppgifter, som tillkommit civilförsvaret (se Post- och Inrikes tidn. den 12 februari 1959) samt — enligt ytterligare av Kungl. Maj:t meddelade uppdrag — av frågor om underställningsfri lånerätt för kommunalförbund, om finansiering av kommuns utgifter för dess befattning med avfall och sopor, om kommunalt stöd åt studerande från utvecklingsländerna, om de med införandet av en enhetlig kommuntyp samman-

hängande problemen, om avveckling av städernas auktionsmonopol, om möjligheterna att genom delegation bereda utrymme för en starkare förankring inom kommunens olika delar av den kommunala förvaltningen (beträffande sistnämnda fråga se Post- och Inrikes tidn. den 9 november 1963), om en översyn av reglerna rörande den kommunala och landstingskommunala kompetensen, om ersättning för vissa kommunala förtroendeuppdrag, om regler angående återgång av olaga kommunala beslut, om reglerna rörande torgavgifter (se beträffande de fyra sist uppräknade frågorna Post- och Inrikes tidn. den 20 mars 1965), om antalet fullmäktige enligt 5 § kommunallagen, om suppleanter för stads-, kommunal- och kyrkofullmäktige bör införas, samt frågor om vissa följdbestämmelser i kommunallagstiftningen av grundlagberedningens förslag till partiell författningsreform:

Lindell, Ingvar A., landshövding, *ordförande*

Andrée, Torsten E., landstingsråd (för frågorna om den kommunala och landstingskommunala kompetensen m. fl.)

Dahlman, Sven-Olof, direktör (för frågorna om en enhetlig kommuntyp)

Gustafsson, Nils-Eric, småbrukare, led. av riksdagen

Holmqvist, Sture, kommunalnämndsordförande

Högström, Ivar, bostadsdirektör, led. av riksdagen

Järdler, Sven A., förbundsdirektör (för frågorna om en enhetlig kommuntyp)

Lindh, Erik A., utredningssekreterare (för frågorna om den kommunala och landstingskommunala kompetensen m. fl.)

Nordlund, Stig F., regeringsråd (för frågorna om den kommunala och landstingskommunala kompetensen m. fl.), *ordförande* i arbetssektion av kommittén

Strandberg, Bertil, kapten

Westberg, Olof R., förste rektor, led. av riksdagen

Experter:

Boman, Svante V., rådmän

Borglund, Erik A., hovrättsråd

Dahlman, Sven-Olof, direktör, se ovan

Järdler, Sven A., förbundsdirektör, se ovan

Kaijser, Fritz J., bitr. professor

Olvén, Bernt, landstingsdirektör

Romson, Rolf, direktör

Stenius, Jan-Erik E., landssekreterare (för frågorna om den kommunala och landstingskommunala kompetensen m. fl.)

Sekreterare:

Lindquist, Ulf W. E., hovrättsråd

Lokal: Lilla Badhusgatan 4, 411 21 Göteborg, tel. 031/13 72 36

Direktiven för utredningen, se 1960: In 43, 1961: In 30, 1964: In 7, 1966: In 5 och 1968: K 13.

De ytterligare meddelade utredningsuppdragen har tillagts kommittén den 18 november 1960 (kommunalförbundens lånerätt), den 10 november 1961 (avgifter för kommunens befattning med avfall och sopor), den 12 januari 1962 (stöd åt studerande från utvecklingsländerna), den 18 maj 1962 (frågor om en enhetlig kommuntyp), den 31 maj 1963 (städernas auktionsmonopol), den 8 november 1963 (frågor om delegation av kommunal förvaltning), den 5 mars 1965 (frågor om den kommunala och landstingskommunala kompetensen m. fl.), den 29 oktober 1965 (översyn av bestämmelserna i 5 § kommunallagen om antalet fullmäktige), den 15 april 1966 (fråga om suppleanter för stads-, kommunal- och kyrkofullmäktige) och den 15 juni 1967 (mandattider för kommunala nämnder samt valperiod för styrelse).

Kommittén har under tiden november 1969—oktober 1970 sammanträtt sju ton dagar. Arbetet har ägnats åt underställningsinstitutet och frågor om den kommunala kompetensen. Kommittén har under perioden avlämnat sitt trettonde betänkande "Kommuns och andra kommunala menigheters skyldighet att underställa statlig myndighet vissa beslut" (Stencil C 1970: 2).

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

7. Göteborgsutredningen (In 1963: 49)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 november 1962 och den 7 december 1962 för utredning av frågan om Göteborgs stads samgående med Göteborgs och Bohus läns landsting m. m.:

Persson, Carl J. G., rikspolischef

Representanter för Göteborgs och Bohus läns landsting:

Andersson, Erling, kamrer

Bjerrek, Bertil, disponent

Eliasson, Anders, häradsdomare

Gustafsson, M. Gunnar, ombudsman, led. av riksdagen

Svenungsson, Arne A. D., lantbrukare

Representanter för Göteborgs stad:

Gunne, Stig E., byråchef

Hermansson, Alf H. J., kommunalråd

Johannesson, Erik R., direktör

Molin, Björn A., docent (t. o. m. den 31 oktober 1970)

Ström, A. Lennart, ingenjör (fr. o. m. den 1 november 1970)

Svensson, Birger, ombudsman

Expert:

Lindencrona, Fredrik V. K., landstingsdirektör (t. o. m. den 31 augusti 1970)

Sekreterare:

Hägglund, John E., förste länsassessor

Lokal: Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, Fack, 403 10 Göteborg 2, tel. 031/17 22 80 (Hägglund)

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Lundkvist till statsrådsprotokollet den 13 mars 1970):

Efter överläggning med berörda parter i fråga om Göteborgs inträde i landstingskommunen och i samband därmed aktuella länsgränsfrågor har jag funnit att utredningens arbete bör fortsätta och bedrivas så att ställning till frågan om samgående mellan Göteborg och Göteborgs och Bohus läns landstingskommun kan tas i god tid före den 1 januari 1974. I samband därmed bör den sakkunnige utreda behovet av att ändra gränsen mellan Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län. Övervägandena angående länsgränsen bör ske mot bakgrund av att någon allmän reform av länsindelningen för närvarande inte är aktuell. Arbetet bör därför inriktas på sådana partiella ändringar som kan anses angelägna för att lämpliga regionala enheter för samhällsplanering m. m. i Storgöteborgsområdet skall kunna åstadkommas. Den sakkunnige bör dock om så bedöms lämpligt även kunna ta upp länsgränsens sträckning i övrigt mellan de båda länen till övervägande. Eventuella förslag till ändrad länsindelning bör framläggas så att de kan bedömas samtidigt med frågan om samgåendet mellan staden och landstingskommunen.

En planeringsnämnd, som har tillsatts på utredningens förslag av staden och landstingskommunen för samplanering och samordning av hälso- och sjukvården samt av andra landstingskommunal angelägenheter i Göteborgs och Bohus län, har varit i verksamhet under åren 1966—1968. Enligt avtal mellan Hallands läns landstingskommun, Göteborgs och Bohus läns landstingskommun, Göteborgs stad, Älvsborgs läns landstingskommun och Skaraborgs läns landstingskommun finns fr. o. m. den 1 januari 1969 en planeringsnämnd för landstingskommunal angelägenheter i de västsvenska länen.

Utredningsarbetet, som legat nere i avbidan på nya direktiv, har återupptagits hösten 1970 och sammanträde med parterna har hållits den 21 oktober och den 19 november 1970. Därvid har beslutats att utredningsarbetet skall vidgas till att omfatta även andra regionala frågor än rent landstingskommunal.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

8. Landstingens arkivutredning (In 1964: 26)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1963 för utredning rörande gallring i landstingskommunernas arkiv och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juli 1963):

Petrini, K. H. (Hasse), landsarkivarie, *ordförande*

Danielsson, Gunnar G., förste sekreterare

Expert:

Hall, Paul F. L., överläkare, docent

Sekreterare:

Frisk, Jan, arkivarie

Lokal: Svenska landstingsförbundet, Gävlegatan 16, Box 6606, 113 84 Stockholm, tel. växel 23 65 60

Direktiven för utredningen, se 1964: In 26.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sex sammanträden.

Utredningen har den 25 november 1968 avgett delbetänkandet "Arkiv inom hälso- och sjukvård" (SOU 1968: 53).

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

9. *Utredningen (In 1965: 25) angående Malmö stads återinträde i Malmöhus läns landsting*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 februari och den 20 mars 1964 för att utreda frågan om Malmö stads återinträde i Malmöhus läns landsting:

Netzén, K. Gösta, landshövding

Experter:

Lindencrona, Fredrik V. K., landstingsdirektör (t. o. m. den 31 augusti 1970)

Löfstedt, Gösta, landskamrerare

Representanter för staden och landstinget:

Ahlkvist, K. Emil, landstingsråd, f. d. led. av I kamm.

Andrée, Torsten, E., landstingsråd

Hansson, Stig, F., landstingsråd, f. d. led. av II kamm.

Ljungbeck, Carl, kommunalråd

Lundberg, Arne, kommunalråd

Mårtensson, Nils, direktör

Nelander, Eric M., landstingsman, led. av riksdagen

Stenberg, Oscar, direktör

Suppleanter för ovannämnda representanter:

Hejdeman, Gunnar A., kommunalråd

Jönsson, Hans, landstingsman

Nilsson, Erik F., agronom, f. d. led. av II kamm.

Nilsson, S. Eric, H., professor

Persson, Ture, ingenjör

Ward, Kurt K. B., landstingsråd

Sekreterare:

Eklund E. Per G., Kammarrättsråd, Kanslihuset, Fack, 103 10, Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Bitr. sekreterare:

Moding, Philip, byrådirektör, länsstyrelsen i Malmöhus län, 201 10 Malmö 1, tel. växel 040/14 60 00

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit ett flertal sammanträden, varjämte överläggningar ägt rum mellan utredningsmannen, experter och sekreterare.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

10. 1964 års civilbefälhavarutredning (In 1965: 28)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 mars 1964 för att biträda med att *dels* utreda frågan om civilbefälhavarnas befogenheter och uppgifter i krig, *dels* överse krigsorganisationen för civilbefälhavare och länsstyrelser:

Nyqvist, N. Tore, länsöverdirektör, *ordförande*

Edström, Lennart N., avdelningsdirektör

Hanning, P. Gösta, landssekreterare

Löwenhielm, Fredrik A., generalmajor

Swanstein, Stig N. S., landssekreterare

Expert:

Sundelius, Ove R. S., landssekreterare

Sekreterare:

Nordbeck, Lennart V., länsassessor.

Lokal: Försvarsdepartementet, Fack, 103 20, Stockholm 16, tel. växel 22 40 70

Under tiden november 1969—oktober 1970 har utredningen sammanträtt tio dagar.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

11. Exekutionsväsendets organisationsnämnd (In 1965: 29) (EON)

Inrättad genom Kungl. Maj:ts beslut den 29 maj 1964 för rådgivande och samordnande uppgifter i samband med genomförandet av förstatligandet och omorganisationen av exekutionsväsendet:

Svenson, S. Göte, statssekreterare, *ordförande*

Djurberg, L. G. Håkan, överdirektör

Edström, Kjell S., överdirektör

Frykholm, Nils O., kronofogde

Grönhagen, Nils-Olof, kommunalråd

Larsson, Sven A. A., departementsråd

Chef för nämndens kansli:

Djurberg, L. G. Håkan, överdirektör

Experter:

Beck-Friis, J. Olof, f. d. kronofogde

Cederstrand, Jan Erik, kronofogde
Dahl, Sonja E. S., byrådirektör
Jungkvist, K. J. Ragnar, kronodirektör
Carlsson, Ulf V., organisationsdirektör (t. o. m. den 6 maj 1970)
Sandberg, K. G. Arnold, landsarkivarie
Steffner, Bengt G., kronofogde
Trotzig, C. Fredrik J., avdelningschef
Törnebohm, Yngve K. V., t. f. byråchef
Wedin, Nils A., kronodirektör
Velén, B. Folke A., kronokommissarie (t. o. m. den 31 januari 1970)

Lokal: Brahegatan 49, 114 37 Stockholm, tel. 63 19 55 (nämndens kansli)

Enligt kungörelsen (1964: 848) om fullgörande tills vidare av uppgifter som ankommer på centralmyndigheten för administration och förvaltning av exekutionsväsendet fullgör EON t. v. de uppgifter som ankommer på sådan myndighet. I denna egenskap har nämnden bl. a. utfärdat föreskrifter och anvisningar m. m. beträffande den exekutiva verksamheten samt handlagt administrativa och kamerala ärenden angående kronofogdemyndigheternas organisation och personal. EON har anordnat dels kurser för utbildning av exekutions- och biträdespersonal, dels en kronofogdekonferens och dels chefskurser för kronofogdar. EON har även på annat sätt bedrivit rådgivande och vägledande verksamhet för kronofogdemyndigheterna i administrativa, kamerala och exekutionrättsliga frågor. EON har ombesörjt tryckning, lagerhållning och distribution av flertalet av de blanketter som används vid kronofogdemyndigheterna. I samarbete med statskontoret, riksrevisionsverket samt centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden har EON utarbetat principförslag till riksdatsystem för exekutionsväsendet, vilket förslag underställts Kungl. Maj:t för ett principbeslut i frågan. Slutligen har EON utfärdat råd och anvisningar rörande arkivbildning och arkivvård vid kronofogdemyndigheterna samt utarbetat och till Kungl. Maj:t ingett förslag rörande fackutbildningen inom exekutionsväsendet.

Enligt bemyndigande av Kungl. Maj:t har chefen för civildepartementet den 26 november 1969 tillkallat tre sakkunniga med uppdrag att utreda frågan om centralorgan inom exekutionsväsendet. EON torde fortsätta sin verksamhet under hela år 1971.

12. Räddningstjänstutredningen (In 1966: 29)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 december 1965 för att utreda frågan om åtgärder till främjande av räddningsberedskapen vid olyckstillfällen (se Post- och Inrikes tidn. den 8 december 1965):
Samuelson, Karl G., landshövding

Experter:

Arpstedt, K. Harry, ombudsman
 Freeman, Lars-Erik A., avdelningschef
 Haeggström, E. M. Åke, sjukvårdsdirektör
 Hultqvist, Swen E. H., riksbrandinspektör
 Källner, Claes-Göran G., expeditionschef
 Lindberg, K. Egon, brandingenjör
 Nilsson, Kurt E., direktörsassistent
 Strömdahl, Ingvar F., civilingenjör, f. d. riksbrandinspektör
 Ågren, Lars O. T., direktör

Sekreterare:

Holback, Stig, E., förste länsassessor

Bitr. sekreterare:

Neergaard, Erik A., hovrättsassessor

Lokal: Länsstyrelsen i Kopparbergs län, Box 142, 791 01 Falun 1, tel. växel 023/810 00

Direktiven för utredningen, se 1966: In 29.

Tilläggsdirektiv, se 1969: K 34.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit 29 sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under våren 1971.

13. Riksnämnden (K 1968: 57) för kommunal beredskap

Förordnade genom Kungl. Maj:ts beslut den 9 juni 1967 för att handlägga vissa centrala samordningsuppgifter rörande den kommunala beredskapsplanläggningen:

Sundelin, Åke, generaldirektör, *ordförande*
 Lundberg, Sten G. J., generaldirektör, *vice ordförande*
 Dahlman, Sven-Olof, direktör
 Nyqvist, N. Tore, länsöverdirektör
 Tengroth, Karl-Erik, direktör

Suppleant för v. ordf.:

Gyllö, Sture, avdelningschef

Experter:

Bengtsson, Gunnar, byrådirektör
 Björklund, Sven, civilförsvarsdirektör
 Edström, Lennart N., avdelningsdirektör
 Krona, Kurt, sekreterare
 Kärne, Sigvard, byrådirektör
 Lindeberg, Bengt, t. f. landssekreterare

Sekreterare:

Falkehed, Sven A. L., avdelningsdirektör

Kansli: Civilförsvarsstyrelsen, Jämtlandsgatan 97, Fack, 162 10 Vällingby 1, tel. växel 37 26 00

Direktiven för nämnden, se 1968:K 57 och 1969: K 47.

Riksnämnden har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tio sammanträden. Av Kungl. Maj:t den 15 mars 1968 anbefalld provplanläggning av den kommunala beredskapen har slutförts under våren 1970. Nämndens erfarenheter och förslag i anledning härav har den 20 maj 1970 redovisats i utredningspromemorian "Provplanläggning av den kommunala beredskapen 1968—1970".

Expertgruppen har under året hållit ett stort antal sammanträden.

Nämndens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

14. Bygglagutredningen (K 1969: 55)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 mars 1968 för översyn av byggnadslagstiftningen (se Post- och Inrikestidn. den 3 maj 1968):

Netzén, K. Gösta, landshövding, *ordförande*

Aronsson, Harald S., kommunalråd

Bergegren, Astrid, fröken, led. av riksdagen

Hammarsten, Erik M., bageriarbetare, f. d. led. av II kamm.

Lidgard, H. Bertil I., förbundsdirektör, led. av riksdagen

Nilsson, Jan-Ivan N., lantbrukare, led. av riksdagen

Tobé, Erik I., överlantmätare, led. av riksdagen

Experter:

Holm, J. Lennart, generaldirektör

Millgård, E. Olof (Olle), överingenjör (fr. o. m. den 1 mars 1970)

Paulsson, G. Valfrid V., generaldirektör (fr. o. m. den 1 mars 1970)

Sekreterare:

Jussil, Ingrid S., arkitekt

Bitr. sekreterare:

Hedvall, Hans L., hovrättsassessor

Svensson, Ronny G., byrådirektör (t. o. m. den 30 juni 1970)

Lokal: Linnégatan 5, 3 tr., 114 47 Stockholm, tel. 63 76 20 (expeditionen), 63 73 43 (I. Jussil), 63 22 30 (H. Hedvall), 61 40 38 (O. Millgård)

Direktiven för utredningen, se 1969: K 55.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit nio sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

15. Rådgivande expertgruppen (C 1970: 24) för fysisk riksplanering

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 oktober 1969 för att såsom rådgivande expertgrupp i den omfattning departementschefen bestämmer inom civildepartementet biträda vid den pågående utrednings- och försöksverksamheten beträffande fysisk riksplanering:

Holm, J. Lennart, generaldirektör, *ordförande*

Esping, F. Lars-Erik, byråchef

Fladvad, J. Arne, direktör

Hall, A. Bertil, överingenjör

Hägerstrand, S. Torsten E., professor

Kragh, Börje R. V., professor

Ågren, Lars O. T., direktör

Sekretariat: Civildepartementets planerings- och budgetsekretariat, fysisk riksplanering, Munkbron 17, 1 tr, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. 22 45 00 (arkitekt Pär Lindström, departementssekreterare Kjell R.

Svensson och arkitekt Eva Gyllensvärd).

Expertgruppen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit sexton sammanträden.

Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

16. Utredningen (C 1970: 25) angående säkerhetsföreskrifter rörande hissar och rulltrappor.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 november 1969 för översyn av säkerhetsbestämmelser rörande hissar och rulltrappor:

Strömdahl, Ingvar F., civilingenjör, f. d. riksbrandinspektör

Expert: Evaeus, B. Per H., departementssekreterare

Lokal: Civ.ing. Ingvar Strömdahl, Norr Mälarsstrand 32, 112 20 Stockholm, tel. 08/53 41 55.

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fyra sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

17. Utredningen (C 1970: 26) rörande centralorgan inom exekutionsväsendet

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 november 1969 för att utreda frågan om centralorgan inom exekutionsväsendet (se Post- och Inrikes tidn. den 3 december 1969):

Wickbom, Sten G., rättschef, *ordförande*

Larsson, Sven A. A., departementsråd

Widmark, P. Sverker V., kammarrättsråd

Experter:

Djurberg, L. G. Håkan, överdirektör (fr. o. m. den 27 november 1970)

Jungkvist, K. J. Ragnar, kronodirektör

Steffner, Bengt G., kronofogde (fr. o. m. den 5 juni 1970)

Wandén, Stig A., departementssekreterare (fr. o. m. den 27 november 1970)

Sekreterare:

Kullén, N. Olof (Olle) G., avdelningsdirektör

Lokal: Brahegatan 49, 114 37 Stockholm, tel. 63 19 55 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1970: C 26.

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Lundkvist till statsrådsprotokollet den 20 november 1970):

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 november 1969 tillkallade jag senare i samma månad tre sakkunniga för att göra en utredning rörande centralorgan inom exekutionsväsendet. De sakkunniga, som antagit namnet utredningen rörande centralorgan inom exekutionsväsendet, skall enligt sina direktiv (riksdagsberättelsen 1970 C: 26) kartlägga vilka uppgifter inom exekutionsväsendet som bör handläggas centralt samt i den mån behov av central handläggning föreligger undersöka vilket eller vilka organ som lämpligen bör komma i fråga som centralorgan.

Organisationen av exekutionsväsendet är i dag uppdelad på tre led, en centralmyndighet, länsstyrelserna och kronofogdemyndigheterna. Uppgifter inom exekutionsväsendet som författningsenligt ankommer på centralmyndigheten fullgörs tills vidare av exekutionsväsendets organisationsnämnd (EON) vilken också på grund av särskilda föreskrifter fullgör vissa andra centrala funktioner. F. n. är landet indelat i 81 kronofogdedistrikt. Distriktsindelningen bygger i huvudsak på indelningen i polisdistrikt. Flera skäl kan anföras för att en översyn nu görs av indelningen i kronofogdedistrikt. För att skapa större distrikt torde sålunda kunna anföras bl. a. — förutom rationaliseringssynpunkter — att de alltmer komplicerade arbetsuppgifter som ankommer på kronofogdemyndigheterna kräver en hög grad av sakkunskap på skilda områden och att sådan sakkunskap i större utsträckning än f. n. skulle kunna knytas till myndigheterna om verksamhetsområdet för varje myndighet vidgades.

Utredningen rörande centralorgan inom exekutionsväsendet bör anförts uppgiften att i anslutning till fullföljandet av sitt ursprungliga uppdrag även överväga en ändrad indelning i kronofogdedistrikt. Utredningen bör vid sin prövning beakta allmänhetens skäliga anspråk på rimliga reseavstånd till företrädare för myndigheten, vilket bl. a. kan tillgodoses genom att personal inom kronofogdedistrikt stationeras på andra orter än distriktets centralorter.

Vid prövning av dessa frågor bör samråd ske med EON och länsberedningen.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa att Kungl. Maj:t vidgar uppdraget för utredningen rörande centralorgan för exekutionsväsendet till att avse en översyn av indelningen i kronofogdedistrikt.

Utredningen har under tiden januari—oktober 1970 hållit nio sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

18. Nordiska kommunalrättskommittén (C 1970: 27)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1970 för att deltaga i en för Sverige, Danmark, Finland och Norge gemensam kommitté för utredning om behovet av och möjligheterna för sådana ändringar i kommunallagstiftningen att fasta legala former skapas för samarbete mellan kommuner över riksgränsen:

Källner, Claes-Göran G., expeditjonschef

Sekreterare:

Lindquist, Ulf W. E., hovrättsråd

Lokal: Lilla Badhusgatan 4, 411 21 Göteborg, tel. 031/13 72 36

Direktiv: I skrivelse den 18 november 1969 till vederbörande departement i Danmark, Finland och Norge har civildepartementet framlagt följande — av övriga länder därefter biträdda — förslag till uppläggning av arbetet med de gränskommunala frågorna i ett inledande skede.

Kommittén bör inleda sitt arbete med att inventera dels det samarbete som bedrivs bl. a. i Öresundsregionen, på Nordkalotten och vid gränsen mellan Sverige och Norge i övrigt eller som i dessa regioner bedöms angeläget att få till stånd, dels vilka hinder i lagstiftningen som kan föreligga för ett sådant kommunalt samarbete över gränserna. Kommittén bör inhämta upplysningar och synpunkter från företrädare för de av utredningsarbetet berörda regionerna. Sedan inventeringsarbetet avslutats bör frågan om kommitténs sammansättning prövas inför de överväganden om eventuella förslag till åtgärder som inventeringen kan leda till.

Kommittén har hållit sammanträde den 21—23 augusti 1970 i Rovaniemi.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

19. Länsberedningen (C 1970: 28)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 mars 1970 för beredning av vissa frågor rörande den regionala samhällsförvaltningens uppgifter och organisation (se Post- och Inrikes tidn. den 8 maj 1970):

Svenson, S. Göte, statssekreterare, *ordförande*

Bergman, Per R., direktör, led. av riksdagen

Dahlgren, P. Anders B., lantbrukare, led. av riksdagen

Gustafsson, Sune O., kommunalråd

Hamrin, Mac T. P., överlantmätare, led. av riksdagen

Högström, Ivar, bostadsdirektör, f. d. led. av I kamm.

Stefanson, R. Stig S., optikermästare, f. d. led. av I kamm.

Ward, Kurt K. B., landstingsråd

Winberg, S. Håkan, hovrättsassessor, led. av riksdagen

Experter:

Fog, Hans B., professor

Fröjd, S. Arne, landssekreterare

Jussil, Ingrid S., arkitekt

Svensson, Bengt Å. G., avdelningsdirektör

Thufvesson, Bengt E., kansliråd

Huvudsekreterare:

Norling, E. Gunnar E., planeringsdirektör

Sekreterare:

Hinnfors, S. Ivar, förste länsassessor

Myhlback, J. Lennart, fil. kand.

Lokal: Lilla Nygatan 1, 3 tr, 111 28 Stockholm, tel. växel 22 45 00

Direktiv (anförande av statsrådet Lundkvist till statsrådsprotokollet den 20 mars 1970):

Länen är verksamhetsområden för en betydande del av den statliga förvaltning som decentraliserats till regional nivå. Den statliga länsförvaltningen omfattar närmare tjugotalet olika myndigheter och organ av vilka dock några är gemensamma för två eller flera län.

Länen är vidare i princip områden för den landstingskommunala verksamheten. Från denna princip kommer fr. o. m. år 1971 att finnas endast tre undantag, bestående i att någon landstingskommun inte finns i Gotlands län och i att Göteborg och Malmö inte tillhör landstingskommunen i resp. län.

Från slutet av 1950-talet och oavbrutet under praktiskt taget hela 1960-talet har ett omfattande utredningsarbete om länsorganisationen pågått. Olika utredningar har — delvis från skilda utgångspunkter — behandlat frågor, som tillsammans ställt hela den regionala samhällsförvaltningens nuvarande uppbyggnad under diskussion.

Det utredningsarbete som här åsyftas började med länsindelningsfrågan. På begäran av 1957 års riksdag tillkallades 1959 års länsindelningsutredning, som utförde vissa förberedande undersökningar. Därefter fortsattes arbetet av den år 1963 tillkallade länsindelningsutredningen som hade att göra en allsidig och förutsättningslös bedömning av frågan. Parallellt med sistnämnda utredning övervägdes också den statliga länsförvaltningens organisation. Länsförvaltningsutredningen som tillsattes år 1961 skulle göra sina överväganden för den statliga länsförvaltningen som helhet och särskilt beakta frågan om samordning både inom olika verksamhetsområden i länsförvaltningen och mellan dessa verksamhetsområden. På förslag av denna utredning överlämnades sedermera frågan om skatteförvaltningen till en särskild utredning, landskontorsutredningen, som började sitt arbete år 1964. Frågan om landstingskommunernas organisation och verksamhetsformer utreddes av landstingsutredningen, som tillkallades år 1962. År 1964 tillsattes länsdemokratiutredningen — även detta skedde på begäran av riksdagen

— för att dra upp riktlinjer för hur den regionala och lokala självstyrelsen och demokratin skulle på bästa sätt utformas samt pröva huruvida och i vad mån regionala och lokala representationers ställning och deras samverkan med riksstyrelsen borde påverka utformningen av en ny författning. Genom denna utredning kom övervägandena om länsorganisationen att utvidgas till att omfatta även frågan om uppgiftsfördelningen mellan statliga och kommunala organ i länen.

De utredningar som här nämnts är numera slutförda och remissbehandlade. Med undantag för landstingsutredningens förslag som låg till grund för beslut vid 1965 års riksdag om vissa ändringar i landstingslagen samt länsdemokratiutredningens första betänkande som behandlades i samband med den partiella grundlagsreformen, har dock någon slutlig prövning av förslagen inte gjorts av statsmakterna.

Länsförvaltningsutredningen och landskontorsutredningen föreslår i sina betänkanden (SOU 1967: 20—22) bl. a. att den översiktliga samhällsplanering som ankommer på olika statliga länsorgan skall ledas och samordnas av länsstyrelsen och att länsstyrelsen skall få en sammansättning och organisation som i väsentliga avseenden skiljer sig från den nuvarande. I den nya länsstyrelsen skall besluten i bl. a. viktigare samhällsplaneringsfrågor fattas av landshövdingen och tio lekmän. Länsstyrelsen skall även i övrigt utrustas för att vara ett aktivt, initiativtagande och samordnande organ. Samhällsplaneringen blir enligt förslaget jämte förvaltningsrättskipning samt allmän ordning och säkerhet, den dominerande uppgiften för den nya länsstyrelsen. Skatteförvaltningen däremot föreslås övergå till andra organ. De fiskala uppgifterna inom denna verksamhet skall i varje län handhas av ett skatteverk, lydande under en föreslagen riksskattestyrelse, medan särskilda läns-skatterätter inrättas för de dömande funktionerna.

Länsindelningsutredningen har i sitt betänkande (SOU 1967: 23), som lades fram samtidigt med utredningarna om den statliga förvaltningsorganisationen, anlagt principiella synpunkter på länsindelningsfrågan samt upprättat ett konkret förslag till ny länsindelning.

Länsdemokratiutredningen, som till skillnad från länsförvaltningsutredningen och landskontorsutredningen inte haft att utgå från oförändrad kompetensfördelning mellan statliga och kommunala organ, har lagt fram ett principförslag (SOU 1968: 47) som med avseende på den regionala förvaltningsorganisationen bl. a. innebär en omfattande överflyttning av uppgifter från statliga länsorgan till landstingskommunerna. Rörande samhällsplaneringen föreslår utredningen att landstingen görs obligatoriskt ansvariga för en översiktlig länsplanering och i övrigt ersätter länsstyrelsen som regionalt samhällsorgan i frågor av betydelse för den översiktliga samhällsutvecklingen. Länsstyrelsen skall kvarstå som ett regionalt organ för administrativ rättsprövning, eventuellt under annat namn. Utredningen föreslår fortsatta utredningar för att närmare överväga principprogrammets tillämpning.

De olika utredningsförslag som sålunda föreligger har ett klart inbördes samband. Länsförvaltnings-, landskontors- och länsindelningsutredningarna arbetade parallellt. Deras förslag är anpassade till varandra och i viss mån beroende av varandras genomförande. Länsdemokratiutredningens förslag bör däremot väsentligen ses som ett alternativ till länsförvaltningsutredningens förslag.

Under remissbehandlingen har detta samband mellan utredningsförslagen starkt understrukits. Praktiskt taget alla remissinstanser har de-

lat den uppfattning som även länsförvaltningsutredningen och länsdemokratiutredningen varit eniga om, nämligen att den nuvarande förvaltningsorganisationen behöver reformeras. I remissyttrandena har de båda utredningsförslagen vanligen ställts mot varandra som alternativa handlingslinjer för ett reformarbete. Remissopinionen är därvid splittrad. Vissa remissinstanser ansluter sig till de av länsdemokratiutredningen förordade principerna och föreslår att principförslaget kompletteras med de följdutredningar som utredningen själv angett som nödvändiga för att ytterligare belysa och konkretisera förslagen. Andra instanser finner det omöjligt att ta ställning ens till principerna innan sådana kompletteringar är gjorda. Åtskilliga instanser avstyrker länsdemokratiutredningens förslag men förordar kompletterande utredningar i andra avseenden. Den övervägande delen av remissinstanserna finner — oavsett grundinställning i nu berörda hänseenden — behov föreligga av en samlad bedömning av de olika förslagen i form av fortsatt utredningsarbete.

För min del anser jag i likhet med dessa remissinstanser att de utredningar om länsproblematiken som från skilda utgångspunkter verkställts bör sammanfattas och kompletteras innan de slutligen prövas av statsmakterna. Ett skäl härför utöver vad som framgått av det föregående är att förutsättningarna för att genomföra de olika utredningsförslagen i flera avseenden ändrats sedan förslagen lades fram och att samordning också bör ske med annat utredningsarbete som ännu inte är avslutat. Den sammanfattande bedömningen synes lämpligen böra göras av en enda beredning med parlamentarisk sammansättning. Tiden torde nu vara inne för att tillsätta denna beredning.

Som en första utgångspunkt för beredningens arbete bör gälla att primärkommunerna — i enlighet med syftet med den till år 1974 genomförda kommunindelningsreformen — även framdeles skall svara för betydelsefulla samhällsuppgifter och i ökad utsträckning kunna aktivt medverka i samhällsbyggandet. Intresset av att ge medborgarna största möjliga inflytande över allmänna angelägenheter och skapa tillfällen till en anpassning av samhällets åtgärder efter skiftande lokala förhållanden är starka motiv för en sådan ordning. Genom indelningsreformen kan kommunerna mera allmänt väntas bli rustade att bedriva sin verksamhet på sådant sätt att detaljerad tillsyn och kontroll från statens sida kan minska.

En andra utgångspunkt är statsmakternas självklara ansvar för bl. a. den samhällsekonomiska balansen, för sysselsättnings-, lokaliserings- och näringspolitiken, för att medborgarna i olika delar av landet får leva under så långt möjligt likvärdiga förhållanden och därmed också för den regionala utvecklingen. Mellan statsmakternas åtgärder och intentioner i dessa avseenden samt den kommunala verksamheten måste ett fortlöpande samspel förutsättas.

Med dessa utgångspunkter bör beredningen överväga fördelningen i stort av samhällsuppgifter mellan stat och kommun. I dessa överväganden bör även ingå frågan om samverkan mellan staten och kommunerna bl. a. i vad avser resursfördelning och andra åtgärder av betydelse för den regionala utvecklingen. I enlighet med vad jag tidigare har sagt bör detta ske genom ett system som innebär möjligheter för staten att påverka inriktningen i stort av den kommunala verksamheten men lämnar en betydande frihet för kommunerna vid den närmare utformningen av olika åtgärder.

Frågan om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun hänger

visserligen intimt samman med uppgiftsfördelningen men denna fråga bör också bedömas från andra utgångspunkter. Därför bör beredningen i sina överväganden om en rationell arbetsfördelning mellan stat och kommun bortse från de kostnadsmässiga konsekvenserna. I stället får denna fråga övervägas i annat sammanhang med beaktande av bl. a. de ställningstaganden rörande uppgiftsfördelningen som beredningens arbete kan leda till.

Efter sådana principiella överväganden som förut angetts bör beredningen gå in på frågan om dels uppgiftsfördelningen inom den kommunala sektorn mellan primär- och sekundärkommuner, dels uppgiftsfördelningen inom den statliga sektorn mellan centrala och regionala organ.

Vad gäller uppgiftsfördelningen mellan primär- och sekundärkommuner kan förutsättas att det alltså — även med det ökade primärkommunala ansvarstagande och den förstärkta ställning för den kommunala självstyrelsen på det lokala planet, som indelningsreformen kan väntas leda till — kommer att finnas uppgifter som lämpligen bör ligga inom den kommunala sektorn men som inte heller de nya kommunerna var för sig kan bemästra. Det bör övervägas vilka former för interkommunal samverkan som är mest ändamålsenliga för sådana uppgifter och om uppgifter helt eller delvis bör kunna överlåtas på landstingskommunerna. Skäl torde bl. a. av den anledningen också föreligga för undersökningar om organisatoriska förändringar bör genomföras i syfte att nå bästa möjliga samordning av primär- och sekundärkommunal verksamhet och verksamhetens finansiering.

När det gäller uppgiftsfördelningen mellan centrala och regionala statliga organ bör övervägandena innefatta principiella frågor rörande lämplig decentralisering inom den statliga förvaltningen och de regionala organens ställning i förhållande till regeringen och centrala förvaltningsmyndigheter. Även i detta avseende bör behovet av samordning såväl inom varje verksamhetsgren som mellan olika verksamhetsgrenar särskilt beaktas.

Som ett resultat av dessa överväganden bör beredningen lägga fram förslag till organisation för samhällsverksamheten på regional nivå, dvs. en överarbetning av länsförvaltningsutredningens, landskontorsutredningens och länsdemokratiutredningens förslag. I anslutning till detta bör beredningen ta upp frågan om lämpliga geografiska arbetsområden för såväl den sekundärkommunala verksamheten som den decentraliserade statliga förvaltningen. Det är visserligen från samordningssynpunkt önskvärt att dessa arbetsområden i största möjliga utsträckning sammanfaller. Men hänsyn till samhällsuppgifternas olika natur kan det emellertid finnas anledning att söka sig fram till ett differentierat regionalt mönster med samordning på olika nivåer, t. ex. i län och i länsblock eller planeringsregioner.

Beredningen bör som jag tidigare antytt även beakta vissa ännu pågående utredningar. Särskilt vill jag i det avseendet nämna socialutredningen och bygglagutredningen. Jag har för avsikt att senare denna dag begära bemyndigande att tillkalla sakkunniga för en översyn av den kommunala demokratin samt en särskild sakkunnig som skall göra en lagteknisk översyn av kommunallagarna m. m. Beredningens arbete bör bedrivas under nära kontakt med dessa och andra utredningar av betydelse för bedömningen av den regionala samhällsorganisationen. Be-

redningen bör också ta initiativ till de utredningar som kan visa sig erforderliga till följd av beredningens överväganden.

Beredningens arbete i syfte att möjliggöra en samlad bedömning av här aktuella frågor bör enligt min mening inte hindra att partiella reformer under tiden genomförs på områden där sådana framstår som särskilt angelägna. En förutsättning härför måste dock självfallet vara att statsmakernas framtida ställningstaganden inte föregrips eller avsevärt försvåras. Med dessa utgångspunkter ämnar jag senare denna dag föreslå Kungl. Maj:t proposition till riksdagen om vissa förändringar i den statliga länsförvaltningens organisation.

Beredningen har under tiden maj—oktober 1970 hållit två sammanträden.

Beredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

20. Utredningen (C 1970: 29) om den kommunala demokratin

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 mars 1970 för att göra en översyn av den kommunala demokratin (se Post- och Inrikes tidn. den 21 maj 1970):

Lewén-Eliasson, Anna Lisa, led. av riksdagen, *ordförande*

Blomdahl, Bengt O., andre förbundsordförande

Boo, Karl G. H., assistent, led av riksdagen

Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen

Gustafsson, F. Agne S., universitetslektor

Hörnlund, Gördis K., led. av riksdagen

Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av riksdagen

Larsson, K. S. Sigvard, direktör, led av riksdagen

Åstrand, Göran, kommunalkonsulent

Sekreterare:

Ericsson, Lars Eric, informationssekreterare

Bitr. sekreterare:

Bergqvist, Sven-Runo, fil. lic.

Lokal: Civildepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (Ericsson)

Direktiv (anförande av statsrådet Lundkvist till statsrådsprotokollet den 20 mars 1970):

De svenska kommunerna har varit föremål för en djupgående omvandling under de senaste årtiondena. Genomgripande förändringar har skett i fråga om den kommunala verksamhetens omfattning och inriktning. Förutsättningarna och formerna för medborgarnas inflytande över verksamheten har samtidigt väsentligt förändrats.

Kommunerna har sitt ursprung i organisationsformer — t. ex. byalaget och socknen — som byggde på personlig gemenskap mellan dem som ägde fastighet eller hade liknande särskilda gemensamma intres-

sen. Den kommunala kompetensen omfattade också länge bara sådana angelägenheter som kunde anses vara kommunmedlemmarnas gemensamma. En i viss mån förändrad syn på kommunernas roll kom till uttryck genom den ändring som år 1948 gjordes i den grundläggande bestämmelsen om den kommunala kompetensen. Därvid lades nämligen fast principen att kommunala åtgärder skall tillgodose allmänna till kommunen knutna intressen. I stället för gemensamhetsintresset lades alltså det av samhällsutvecklingen beroende allmänintresset till grund för den kommunala kompetensen. Utmärkande för de moderna kommunernas roll är att de inte längre uteslutande förvaltar och administrerar vissa uppgifter som exklusivt angår kommunmedlemmarna utan deltar i hela samhällsbyggnadsprocessen. I denna har kommunerna tillagts alltmer betydelsefulla uppgifter. Ett viktigt steg i denna utveckling utgjorde 1947 års byggnadslagstiftning genom vilken kommunernas uppgifter på bebyggelseplaneringens område vidgades. I dag är den kommunala planeringen av grundläggande betydelse för den totala samhällsverksamheten.

Ett uttryck för kommunernas nya roll är den kommunindelningsreform som 1962 och 1969 års riksdagar beslutat om och som i allt väsentligt skall vara genomförd år 1974 (prop. 1961: 180, KU 1962: 1, rskr 64, prop. 1969: 103, KU 24, rskr 230). Reformen syftar främst till att skapa ändamålsenliga enheter för lokal samhällsplanering genom att till nya kommuner sammanföra områden som från näringsgeografisk synpunkt utgör sammanhängande regioner.

Förskjutningen av den kommunala verksamhetens inriktning har även lett till att det ömsesidiga beroendet mellan statliga och kommunala avgöranden ökat starkt. Samhällsplaneringen förutsätter ett ständigt samspel mellan stat och kommun. Det samband som sålunda föreligger mellan rikspolitik och kommunalpolitik kan sägas ha blivit understruket genom införandet av en gemensam valdag för riksdags- och kommunalvalen varom beslut fattades i samband med den partiella förändringsreformen.

Mot denna bakgrund är det uppenbart att kommunalpolitiska bedömningar i dag måste på ett helt annat sätt än tidigare vara förankrade i en bred allmänpolitisk grundsyn. De stora kommunala frågorna kan inte behandlas isolerade från varandra eller från rikspolitiska frågor. Detta har i hög grad ökat de politiska partiernas ansvar och betydelse för det kommunala livet. Det var ett accepterande av detta synsätt som låg till grund för statsmakternas beslut år 1969 att ge kommunerna befogenhet att besluta om kommunalt partistöd.

En levande kommunal demokrati förutsätter att den kommunala självstyrelsen omfattar frågor som är av väsentlig betydelse för medborgarna. Sett från denna synpunkt har förutsättningarna för en kommunal demokrati avsevärt förbättrats. En annan förutsättning är självfallet att medborgarna ges möjligheter till medverkan och insyn i den kommunala verksamheten och därmed får bättre möjligheter att öva inflytande på verksamheten. Formerna härför måste naturligen skifta med hänsyn till verksamhetens omfattning och inriktning och till kommunernas struktur. Utvecklingen mot en allt mer omfattande och för medborgarna betydelsefull kommunal självstyrelse samt därmed sammanhängande administrativa förändringar bör alltså föranleda en anpassning av formerna för medborgarnas medinflytande i kommunerna. En sådan anpassning har också ständigt skett. Delvis har anpassningen

förutsatt lagändringar, delvis har den kunnat ske inom ramen för gällande lagstiftning. För att belysa utvecklingen kan nämnas att fram till år 1955 kommuns beslutanderätt kunde utövas av de röstberättigade kommunmedlemmarna på kommunalstämma. Först nämnda år blev alltså fullmäktige obligatoriskt det beslutande organet i alla kommuner. Den kommunala förvaltningsapparaten har under senare tid byggts ut kraftigt i alla kommuner varvid på många håll den centrala ledningen av förvaltningen förstärkts. Å andra sidan har möjligheterna till delegation av förvaltningen vidgats. Möjlighet till arvodering av förtroendemän har införts vilket bl. a. skapat förutsättning för ett i ett stort och växande antal kommuner tillämpat heltidsengagemang av en eller flera kommunala förtroendemän. Ytterligare led i strävandena att behålla en bred förankring av den kommunala självstyrelsen är nyligen beslutade ändringar i kommunallagstiftningen varigenom bestämmelserna om maximering av antalet kommunfullmäktige slopats och möjlighet öppnats att utse suppleanter för fullmäktige.

Det är emellertid tydligt att den djupgående omvandling som kommunerna varit föremål för motiverar en översyn av formerna för medborgarinflytandet över den kommunala verksamheten. Också införandet av en gemensam valdag för de kommunala valen och riksdagsvalet ger anledning till överväganden i detta sammanhang. Riksdagen begärde år 1968 i samband med beslutet om den partiella författningsreformen att förberedelser skulle vidtas för en samlad översyn av den kommunala demokratin (KU 20, rskr 279). I enlighet med riksdagens önskan har sådana förberedelser vidtagits genom överläggningar mellan företrädare för de stora politiska partierna, Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet samt för den forskning om den kommunala demokratin som bedrivs med stöd av medel från riksbankens jubileumsfond. Jag förordar att sakkunniga nu tillkallas med uppgift att göra en sådan översyn. Jag har tidigare i dag fått bemyndigande att tillkalla en beredning som skall göra en sammanfattande bedömning av den regionala samhällsförvaltningens uppgifter och organisation. I beredningens uppgifter ingår bl. a. att överväga fördelningen i stort av samhällsuppgifter mellan stat och kommun. De sakkunniga som enligt vad jag nu förordar skall tillkallas bör emellertid vid sin översyn utgå från nuvarande uppgiftsfördelning och således inte avvakta resultatet av beredningens arbete. Frågan om detta bör föranleda överväganden om ytterligare reformer av den kommunala demokratins arbetsätt får i stället prövas i ett senare sammanhang. En viktig förutsättning för översynen blir däremot resultatet av nyssnämnda forskning vilket de sakkunniga därför bör tillgodagöra sig. I övrigt bör följande beaktas vid utredningsarbetet.

Överväganden i skilda sammanhang om möjligheterna att tillgodose de lokala intressena inom en kommuns olika delar genom att inrätta stadsdelsråd, sockenråd e. d. eller genom att utvidga rätten till delegation av den kommunala förvaltningen ledde till ett uppdrag till kommunalrättskommittén som redovisats i betänkandet Den kommunala självstyrelsens lokala förankring (SOU 1965: 6). Kommunalrättskommittén avvisade tanken på att i väsentlig mån utvidga den rätt som redan finns att decentralisera beslutanderätten inom den kommunala verksamheten och inskränkte sig till att föreslå en viss vidgning av nämnds delegationsmöjlighet. Vad beträffar beredning av ärenden hänvisade kommittén till möjligheten att inom ramen för gällande lagstift-

ning låta lokala synpunkter komma till tals. Kommittén framhöll sålunda att man kan tillsätta lokala beredningsorgan i vissa frågor med lokal anknäytning eller knäyta representanter för viss del av kommunen till ett ordinarie beredningsorgan när ett ärende som berör denna del av kommunen behandlas. Kommittén ansåg att dessa möjligheter borde utnyttjas. Remissinstanserna delade praktisk taget genomgående kommitténs bedömning. Den av kommittén föreslagna begränsade reformen genomfördes år 1967 (prop. 1967: 28, KU 32, rskr 285). I propositionen som låg till grund härför anfördes att man i stället för längre gående lagstiftningsåtgärder fick lita till att kommunerna så långt det är lämpligt och möjligt i varje kommun utnyttjar de utvägar som inom ramen för nuvarande lagstiftning finns att låta lokala opinioner komma till tals eller låta lokala intressen och lokal sakkunskap bli representerade men att utvecklingen borde följas noga av statsmakterna också i försättningen. Någon erinran mot detta uttalande gjordes inte under riksdagsbehandlingen. Motionsyrkanden om utredning angående inrättande av kommunaldelsråd och andra åtgärder i syfte att stärka den kommunala självstyrelsens lokala och medborgerliga förankring har däreför väckts i riksdagen vid flera tillfällen men avvisats. Det skedde senast vid 1969 års riksdag varvid hänvisades bl. a. till att de av riksdagen begärda förberelserna för en översyn av den kommunala demokratin påbörjats (KU 38). Även vid årets riksdag har motioner väckts med yrkanden av liknande innebörd (I: 445: 269 och 539 samt II: 492, 306 och 635).

Frågan om åtgärder för att förstärka den kommunala självstyrelsens lokala förankring bör behandlas av de sakkunniga. De bör därvid undersöka vilka åtgärder kommunerna i detta syfte vidtagit inom ramen för gällande lagstiftning och överväga vilka motiv som kan anföras för andra typer av åtgärder. Mot bakgrund härav bör de sakkunniga pröva om skäl föreligger till annan bedömning än den som gjordes år 1967 på grundval av kommunalrättskommitténs betänkande i frågan.

En vidgning av självstyrelsens lokala förankring kan emellertid inte bedömas fristående från frågan om en vidgad medborgerlig förankring över huvud taget av den kommunala verksamheten. Åtgärder i sådant syfte bör alltså bedömas i ett sammanhang. Dessa överväganden bör ske med vissa fasta utgångspunkter, om vilka betydande enighet föreläggat bland partiernas och de kommunala förbundens representanter under de nyssnämnda överläggningarna. Den svenska demokratin är en representativ demokrati där medborgarnas inflytande utövas genom de politiska partierna.

Effektiviteten i systemet beror ytterst på partiernas förmåga att forma och genomföra en politik som överensstämmer med medborgarnas önsknningar. De grundläggande principerna för detta system skall givetvis inte rubbas. De åtgärder de sakkunniga söker sig fram till bör syfta till att skapa förbättrade förutsättningar för systemet att verka. Vidare bör enligt gällande lagstiftningstradition på detta område kommunerna i möjlig mån ges frihet att själva bestämma om formerna för sin verksamhet. Tillkomsten av större och bättre rustade kommunala enheter talar för att man strävar efter att öka kommunernas frihet i detta avseende. De sakkunniga bör därför, i den mån åtgärder som de finner lämpliga inte kan vidtagas inom ramen för gällande lagstiftning, i första hand överväga ändringar som gör det möjligt för kommunerna att vidta åtgärder men inte tvingar dem att göra det.

En tanke som ibland förs fram i den allmänna debatten är att man borde öppna möjlighet till kommunala folkomröstningar. Tanken på folkomröstning i kommunala frågor kan emellertid vara svår att förena med ståndpunkten att en levande kommunal demokrati bäst åstadkomes inom ramen för ett system med en representativ demokrati, utövad genom politiska partier som företräder en bred allmänpolitisk grundsyn. Härtill kommer att de frågor, som kan tänkas bli föremål för folkomröstning, av flera skäl måste bli sådana som är av förhållandevis liten betydelse för medborgarna. I betydelsefullare angelägenheter måste nämligen svårigheterna bli avsevärda att t. ex. avgränsa en fråga och entydigt ange denna för omröstning. Särskilt påtaglig är svårigheten att avgränsa betydelsefulla enskilda frågor, som nästan alltid har ekonomisk betydelse, från den samlade bedömningen av kommunens ekonomi. Oavsett vilken inställning man har till kommunal folkomröstning i och för sig som medel att fördjupa den kommunala demokratin, måste alltså konstateras att den praktiska betydelsen av en sådan reform skulle bli starkt begränsad. De sakkunniga bör därför i första hand överväga andra åtgärder som på ett effektivare och med en representativ demokrati bättre förenligt sätt tillgodoser intresset av en ökad medborgerlig förankring av den kommunala självstyrelsen.

Bland åtgärder som de sakkunniga sålunda bör överväga är sådana som syftar till att förbättra förutsättningarna för information till förtroendemännen och medborgarna om den kommunala verksamheten under olika skeden av beslutsprocessen. Även åtgärder för att vidga och fördjupa kontakterna med föreningar och organisationer inom kommunen bör övervägas. En särskild fråga i detta sammanhang är formerna för insyn och inflytande i kommunala bolag och andra särskilda rättssubjekt. En kartläggning av hithörande problem har gjorts av kommunalrättskommittén i betänkandet Kommunala bolag (SOU 1965: 40) och i remissyttrandena över detta. Denna kartläggning bör tjäna som utgångspunkt för nya överväganden i belysning av erfarenheter som vunnits sedan betänkandet avgavs. Åtgärder som nu har berörts torde i allmänhet kunna vidtas utan lagändringar. De sakkunniga bör emellertid oavsett förslagets karaktär göra en fullständig redovisning av åtgärder som enligt de sakkunnigas uppfattning lämpligen bör komma i fråga. En sådan redovisning bör kunna bli värdefull för den allmänna debatten och för överväganden i kommunerna i frågor om stärkandet av den kommunala demokratin i den egna kommunen.

Spörsmålet om minoritetsrepresentation i kommunernas styrelser och därmed sammanhängande frågor väcktes genom motioner vid 1966 års riksdag (I: 32, II: 59). KU anförde i sitt utlåtande (nr 20) över motionerna bl. a. att det syntes naturligt att frågan blev förutsättningslöst prövad i samband med det utredningsarbete som pågick genom länsdemokratiutredningen. KU föreslog att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t anhålla om en sådan utredning. Detta blev också riksdagens beslut (rskr 101). Uppdraget meddelades genom tilläggsdirektiv till länsdemokratiutredningen den 27 maj 1966 (1967 års riksdagsberättelse In 20 s. 353). Samtidigt fick länsdemokratiutredningen i uppdrag att överväga de heltidsengagerande förtroendemännens ställning i kommuner där mer än en sådan utses. Motionsyrkanden vid 1968 års riksdag om utredning av kommunal- och landstingsrådets kommunalrättsliga ställning liksom möjligheten att vid tillsättande av dessa befattningar tillämpa metoden med proportionella val avvisades under hänvisning till

dels länsdemokratiutredningens nyssnämnda uppdrag, dels riksdagens begäran om en översyn av den kommunala demokratin (KU 30).

Eftersom dessa frågor bör behandlas i sitt sammanhang med övriga spörsmål som rör den kommunala demokratin, bör de sakkunniga överta ifrågavarande två uppdrag från länsdemokratiutredningen, vars arbete därmed får anses avslutat.

De sakkunniga bör vid fullföljandet av uppdraget i den här delen överväga de heltidsengagerade förtroendemännens kommunalrättsliga ställning över huvud taget. Därvid aktualiseras utom frågan om proportionella val bl. a. frågor om rätt för sådan förtroendeman att vara närvarande vid sammanträde i nämnd, som han inte är ledamot i och rätt att ställa interpellation till honom. Spörsmålet om minoritetsrepresentation i kommunernas styrelse och därmed sammanhängande frågor är av sådan betydelse för utformningen av andra åtgärder för stärkande av den kommunala demokratin att den bör behandlas med förtur eller i vart fall parallellt med övriga frågor.

Genom ändringar i kommunallagstiftningen som beslutades år 1969 avskaffas med verkan fr.o.m. den 1 januari 1971 den s.k. eftersläpningen av styrelsens mandattid i förhållande till det representativa organets i bl. a. kommuner och landstingskommuner. Valresultatet får därmed ett väsentligt snabbare genomslag i fråga om bl. a. styrelsens sammansättning än f. n. Frågan om en förskjutning av de representativa kommunala organens mandattid så att den kommer att börja i närmare anslutning till valet än f. n. och så att de nyvalda kan hinna realbehandla staten för året efter valåret har väckts i olika sammanhang. Den har behandlats senast i samband med den särskilda lagstiftningen för Stockholms läns landstingskommun. Inom grundlagberedningen övervägs en ordning med samtidiga val till riksdag och kommunala församlingar på våren och samtidigt en förläggning av mandatidens början för de representativa organen i nära anslutning till valet. De sakkunniga bör följa grundlagberedningens överväganden i denna fråga.

I prop. 1969: 129 med förslag till bl. a. bestämmelser om suppleanter för fullmäktige anförde jag att man vid utformningen av dessa bestämmelser hade att välja mellan att anknyta till det system som tillämpas för bl. a. kommunala nämnder och det system som tillämpas för landsting. En anknytning till förstnämnda system — liksom tillskapandet av ett helt nytt system — skulle kräva närmare utredning. Därför valdes utvägen att med vissa modifikationer anknyta till bestämmelserna om suppleanter för landstingsmän. Erfarenheterna från tillämpningen av de nya bestämmelserna fick visa om dessa sedermera behövde omprövas. De sakkunniga bör kartlägga erfarenheterna från den första valperiod under vilken de nya bestämmelserna tillämpats och överväga behovet av ändringar.

De sakkunniga bör vara oförhindrade att ta upp även andra frågor av väsentlig betydelse för formerna för medborgarinflytandet över den kommunala verksamheten än sådana som har berörts i det föregående.

Jag har i det föregående huvudsakligen uppehållit mig vid frågor om formerna för medborgarinflytandet i den primärkommunala verksamheten. Dessa frågor har i stort sett samma innebörd för landstingskommunernas del. De sakkunnigas överväganden bör därför avse åtgärder för att stärka den kommunala demokratin också på det landstingskommunala planet.

Frågor om vidgad information och fördjupad debatt i planfrågor behandlas av bygglagutredningen. De sakkunniga bör samråda med bygglagutredningen i dessa frågor. Jag har för avsikt att senare i dag begära bemyndigande att tillkalla en särskild sakkunnig som skall göra en teknisk samordning av kommunallagen, kommunallagen för Stockholm, landstingslagen och lagen om kommunalförbund i syfte att få till stånd större enkelhet och enhetlighet i denna lagstiftning. De sakkunniga bör arbeta i nära samråd med både denne sakkunnige och den beredning av frågor om den regionala samhällsförvaltningens uppgifter och organisation som jag tidigare i dag fått bemyndigande att tillkalla. Samråd bör vidare ske, i fråga om den kommunala nämndorganisationen med socialutredningen och i fråga om bestämmelser angående suppleanter för fullmäktige med valtekniska utredningen.

De sakkunniga bör redovisa resultatet av sitt arbete i delbetänkanden om det bedöms lämpligt.

Utredningen har t. o. m. oktober 1970 hållit två sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

21. *Utredningen (C 1970: 30) rörande lagteknisk översyn av kommunallagarna m. m.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 mars 1970 för lagteknisk översyn av kommunallagarna m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 2 maj 1970):

Nordlund, Stig F., regeringsråd

Experter:

Kaijser, Fritz J., bitr. professor

Romson, Rolf, direktör

Sekreterare:

Riberdahl, Curt S., regeringsrättssekreterare.

Lokal: Svenska kommunförbundet, Hornsgatan 15, 116 47 Stockholm, tel. växel 24 85 00 (sekreteraren)

Direktiv: (anförande av statsrådet Lundkvist till statsrådsprotokollet den 20 mars 1970):

Jag har tidigare denna dag fått bemyndigande att tillkalla dels sakkunniga med uppgift att bereda frågor om den regionala samhällsförvaltningens uppgifter och organisation, dels sakkunniga för en översyn av den kommunala demokratin. I detta sammanhang bör tillkallas också en sakkunnig för en lagteknisk översyn av kommunallagen (1953: 753), kommunallagen (1957: 50) för Stockholm, landstingslagen (1954: 319) och lagen (1957: 281) om kommunalförbund samt utredning av därmed sammanhängande frågor. Översynen bör ske med syfte att göra lagstiftningen enklare och mera enhetlig samt i förekommande fall anpassa bestämmelserna till utvecklingen av kommunal praxis.

Den sakkunnige bör arbeta i nära samråd med både de sakkunniga för beredning av frågor om den regionala samhällsförvaltningen och

de sakkunniga för översyn av den kommunala demokratin samt, i den mån dessa sakkunnigas överväganden föranleder förslag till lagändringar, utarbeta erforderliga författningsförslag.

Utredningen har under tiden maj—november 1970 hållit tre sammanträden.

Utredningen beräknas fortsätta sitt arbete under hela år 1971.

22. Kommittén (C 1970: 31) för den partiella omorganisationen av den statliga länsförvaltningen

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 april 1970 för att förbereda den partiella omorganisationen av den statliga länsförvaltningen:

Fröjd, S. Arne, landssekreterare, *ordförande*

Ekstam, Gunnar E., avdelningschef

Johansson, E. Allan, departementsråd

Johansson, Bengt K. Å., departementssekreterare

Rönquist, Karl-Axel, förste taxeringsintendent

Swanstein, Stig N. S., landssekreterare

Tornborg, Curt G. F., kansliråd

Wigren, John E., landskamrerare

Expert:

Wandén, Stig A., departementssekreterare

Lokal: Civildepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiv (anförande av statsrådet Lundkvist till statsrådsprotokollet den 10 april 1970):

I prop. 1970: 103 har riksdagen förelagts förslag till riktlinjer för en partiell omorganisation av den statliga länsförvaltningen. I propositionen föreslås med hänvisning till bl. a. den regionalpolitiska verksamheten att åtgärder vidtas i syfte att få till stånd en förbättrad samordning av de statliga länsorganens planeringsarbete. Länsstyrelsen får en lekmanastyrelse med landshövdingen som ordförande samt tio andra ledamöter. Den nya länsstyrelsen får som en huvuduppgift att leda och samordna den samhällsplanering som bedrivits inom den statliga länsförvaltningen. I planeringsfrågor av regionalpolitisk betydelse som handläggs av vissa andra länsorgan övertar länsstyrelsen beslutanderätten. Dessa organ skall delta i frågornas beredning. Länsarkitektkontoret inordnas i länsstyrelsen. I övrigt blir de olika länsorganen alljämt fristående från varandra.

Vidare föreslås att skatteförvaltningen i länsstyrelsen blir organiserad med klarare åtskillnad mellan den fiskala och den dömande verksamheten.

Åtgärder föreslås för att förbättra förvaltningsrättskipningen. En läns-

skatterätt, i huvudsak motsvarande nuvarande prövningsnämnd, och en länsrätt för annan förvaltningsrättskipning knyts till länsstyrelsen. Dessa organ skall bestå av en jurist som ordförande samt lekmän. Lagstiftning om länsrätterns och länskskatterätterns organisation samt om förfarandet vid dessa organ förutsätts komma till stånd senare.

Som en följd av dessa förslag avses länsstyrelsen bli organiserad med tre huvudenheter, nämligen en för samhällsplanering i vilken också ingår en förstärkt organisation för beredskapsplanläggning, en för skatteförvaltning och en för allmän förvaltning och förvaltningsrättskipning, till vilken länsrätten och länskskatterätten knyts. Vidare skall finnas en enhet för administrativ service. Beträffande länspolischefens expedition föreslås inte någon ändring nu. Länens olika storlek och struktur kan motivera avvikelser från normalorganisationen.

Detaljerade organisationsförslag avses bli framlagda i statsverkspropositionen för budgetåret 1971/72. Omorganisationen beräknas ske den 1 juli 1971.

Kungl. Maj:t uppdrog den 12 maj 1967 åt statskontoret att undersöka organisationen, arbetsformerna och personalbehovet inom länsstyrelserna. Statskontoret har successivt lämnat delförslag rörande arbetsformerna men i fråga om organisationen och personalbehovet avvaktat statsmakternas ställningsstagande till frågor om länsförvaltningens framtida organisation.

För omorganisationen återstår åtskilligt förberedelsearbete. Detaljerade förslag till organisation av varje länsstyrelse måste utarbetas. Därvid bör som jag har anfört vid anmälan av principförslagen i prop. 1970:103 en speciell organisation övervägas för den statliga länsförvaltningen i Gotlands län. Vidare skall medel för budgetåret 1971/72 beräknas i anslutning till de detaljerade organisationsförslagen. Underlag för förhandlingsuppdrag skall utarbetas. Vissa administrativa hjälpmedel såsom diarieplaner, arbetsordningar m. m. måste också föreligga till omorganisationen. I samband med omorganisationen bör befattningsnomenklaturen inom länsförvaltningen övervägas.

Enligt min mening bör förberedelsearbetet i här berörda delar anförtros åt en organisationskommitté. Företrädare för statskontoret bör medverka i denna kommitté. Kommittén bör bedriva sitt arbete så att detaljerade organisationsförslag och medelsberäkningar kan läggas fram i 1971 års statsverksproposition. Övriga för omorganisationen nödvändiga förslag — bland dem övergångsanordningar — bör föreligga i så god tid att ändringarna i den statliga länsförvaltningen kan genomföras den 1 juli 1971. Kommittén bör vidare i frågor om personella konsekvenser av ifrågasatta organisationsförändringar och omlokaliseringar samråda med statens omplaceringsnämnd eller den företrädare för nämnden som ordföranden i nämnden bestämmer.

Kommittén har under tiden april—oktober 1970 hållit tolv sammanträden. Förslag till organisation och bemanning av varje länsstyrelse har lagts fram.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1971.

Industridepartementet

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970

1. *Energikommittén (H 1965: 18)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 april 1964 för att utreda vissa energifrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 3 augusti 1964):

Håkansson, Hans E. V., departementsråd, *ordförande*

Aler, Bo A. A., direktör

Blomquist, Carl-Erik O., direktör

Norrby, Jonas V., generaldirektör

Ståhl, Ingemar O. L., docent

Experter:

Askerlund, A. Rune, byrådirektör

Groop, Sven P., civilingenjör

Hanson, Lars H., civilingenjör

Hagström, Tony G., kansliråd

Holmin, Nils E., överingenjör

Isaksson, L. Bruno, pol. mag.

af Klintberg, Rolf H. F., direktör

Lingstrand, Lars E., civilingenjör

Lundmark, Nils A. J., byrådirektör

Lönnqvist, Åke S. G., byråchef

Selin, S. Torsten, byrådirektör

Sterne, Bengt G., direktör

Swarting, Sven E. V., departementsråd

Sekreterare:

Frigren, Suzanne M., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:

Thyberg, P. Jan, departementssekreterare

Direktiven för utredningen, se 1965: I H 18.

Kommittén har under tiden november 1969—mars 1970 hållit nio sammanträden.

Kommittén har den 11 mars 1970 avgett betänkandet "Sveriges energiförsörjning. Energipolitik och organisation" (SOU 1970: 13).

Uppdraget är därmed slutfört.

2. 1967 års gruvutredning (Fi 1968: 45)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 april 1967 med uppdrag att mot bakgrund av strukturrationaliseringen och därmed sammanhängande sysselsättningsvårigheter inom gruvindustrin i Mellansverige i samråd med berörda organisationer undersöka läget och utsikterna för denna industri samt, i den mån denna undersökning ger anledning därtill, föreslå åtgärder i syfte att främja industrins rationella utveckling och därmed sysselsättningens trygghet på längre sikt (se Post- och Inrikes tidn. den 20 april 1967):

Lundberg, Sten G. J., generaldirektör, *ordförande*

Abenius, Håkan W., disponent

Boman, Johan (Jan) E., direktör

Nilsson, Bernt E. N., förbundssekreterare

Swarting, Sven E. V., departementsråd

Experter:

Delin, Lars A., hovrättsråd

Gullberg, Hans E., revisionssekreterare

Sekreterare:

Schumacher, Göran W., fil. kand.

Bitr. sekreterare:

Frigren, Suzanne M., departementssekreterare

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1969—september 1970 hållit fyra sammanträden. Dessutom har mindre arbetsgrupper inom utredningen sammanträtt vid skilda tillfällen.

Utredningen har den 17 september 1970 avgett betänkandet "Mellansvensk gruvindustri" (SOU 1970: 51).

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Sakkunniga (Fi 1968: 49) med uppdrag att överlägga med varvsindustrin

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1967 för att tillsammans med representanter för varvsindustrin undersöka de svenska varvens situation med avseende på lönsamhet, finansiering, produktivitet m. m. samt föreslå de statliga åtgärder undersökningen kan aktualisera:

Nyström, Per I., landshövding, *ordförande*

Grafström, Erik O. H., f. d. generaldirektör

Nilsson, Åke, förbundsordförande

Wallén, Axel O. A., expeditionschef/rättschef

Experter:

Carlsson, Jan Olof, bergsingenjör

Hagström, Tony G., kansliråd
 Nordström, Bengt F., planeringsdirektör

Sekreterare:

Ekström, John E., ekon. lic.

Bitr. sekreterare:

Åström, E. Rune, byrådirektör

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

De sakkunniga har under tiden november 1969—februari 1970 hållit åtta sammanträden, varav ett med representanter för de svenska storvarven.

Utredningen har den 2 februari 1970 avgett betänkandet "De svenska storvarvens problem" (Stencil I 1970: 1).

Uppdraget är därmed slutfört.

4. TEKO-utredningen (Fi 1969: 55)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 maj 1968 för översyn av vissa frågor rörande textil- och konfektionsindustrierna (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juli 1968):

Lemne, Mats H., landshövding, *ordförande*

Canarp, Curt S. T., byråchef

Ekendahl, Sigrid H. E., f. d. led. av II kamm.

Johansson, Göte, direktör

Lind, S. Ivan, förbundsordförande

Lindquist, J. Ivar, direktör

Lindqvist, Olle O. G., kommerseråd

Sjöberg, E. Valter, förbundsordförande

Tessmar, Lennart E. J., direktör

Waldén, G. Rudolf, direktör

Experter:

Bernunger, Sten E., direktör

Björkhammar, Stig A., förste ombudsman

Ekström, John E., ekon. lic.

Hagström, Tony G., kansliråd

Pettersson, Eric B., planeringschef

Sergenius, Tore G., direktör

Strandberg, A. Valter, direktör

Sekreterare:

Claesson, Göran C-O., direktör

Bitr. sekreterare:

Sundin, J. Arvid, civilekonom

Direktiven för utredningen, se 1969 Fi: 55

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit

elva sammanträden. Därutöver har överläggningar ägt rum med representanter för berörda företag och organisationer.

Utredningen har den 20 oktober 1970 avgett betänkandet "TEKO-industrierna inför 70-talet" Del I "Analys, slutsatser, förslag" (SOU 1970: 59). Del II "Bilagor" (SOU 1970: 60).

Uppdraget är därmed slutfört.

5. *Utredningen (Fi 1969: 58) om formerna för förbättrad information och vidgat samarbete mellan företag och samhälle (samarbetsutredningen)*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 augusti 1968 för att utreda formerna för förbättrad information och vidgat samarbete mellan företag och samhälle (se Post- och Inrikes tidn. den 29 augusti 1968):

Eckerberg, Per A., landshövding, *ordförande*

Aronsson, Harald S., kommunalråd

Edgren, Gösta A., byråchef

Feldt, Kjell-Olof, statsråd

Haglund, D. Wilhelm, bruksdisponent

Lundin, Bert G., andre förbundsordförande

Petersson, Eric B., planeringschef

Tilert, C. Reidar, generaldirektör

Experter:

Claeson, Peter M., civilekonom

Ekström, Bert O., t.f. kansliråd

Hanner, Per V. A., auktoriserad revisor

Lidén, Lars Y., disponent

Lönnqvist, Åke S. G., byråchef

Sekreterare:

Heurgren, Sven C. O., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:

Berg, Bengt Åke, kansliråd

Orrenius, Jan E. A., ombudsman

Direktiven för utredningen, se 1969: Fi 58.

Utredningen har under tiden november 1969—augusti 1970 hållit elva sammanträden. Därutöver har överläggningar ägt rum med representanter för företag.

Utredningen har den 10 augusti 1970 avgett betänkandet "Företag och Samhälle" Del 1 och 2 (SOU 1970: 41 och 42).

Uppdraget är därmed slutfört.

6. 1969 års utredning (I 1970: 14) för samordnad forskning

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 januari 1969 för utredning rörande samordning av viss statlig forskningsverksamhet (se Post- och Inrikes tidn. den 17 februari 1969):

Frithiofson, Karl A. F., landshövding

Experter:

Bring, Tore, byrådirektör

Carlbom, Lars E., överingenjör

Drougge, Georg G. A., avdelningschef

Edstrand, Hans, generaldirektör

Mattson, F., Karl-Gustaf, överingenjör

Simonsson, H. Lennart, generaldirektör (t. o. m. den 1 juni 1970)

Tomner, J. Sigvard A., överingenjör

Sekreterare:

Carlsson, Jan Olof, bergsingenjör

Pershagen, C. Bengt O., civilingenjör

Bitr. sekreterare:

Lindgren, E. Folke, fil. lic. (t. o. m. den 30 november 1969)

Direktiven för utredningen, se 1970: I 14. *Tilläggsdirektiv* (anförande av statsrådet Wickman till statsrådsprotokollet den 5 december 1969):

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 januari 1969 tillkallade jag den 3 februari 1969 en sakkunnig med uppdrag att utreda frågan om samordning av viss statlig forskningsverksamhet. Den sakkunnige har för utredningen antagit namnet 1969 års utredning för samordnad forskning. I utredningens uppgifter ingår att avge förslag rörande de organisatoriska formerna för en samordnad verksamhet vid vissa statliga forskningsinstitutioner, bl. a. statens provningsanstalt.

I skrivelse den 6 november 1969 har statens provningsanstalt bl. a. anhållit att anstaltens instruktion ändras så att av denna framgår att anstaltens uppgifter är att främja provnings- och mätteknikens utveckling med hänsyn till samhällets och näringslivets behov.

Vidare har jag från utredningen om metrologiska enheter erfarit att frågan om det officiella ansvaret för mättekniska normaler samt organisationen av den centrala metrologiska verksamheten i landet kommer att behandlas i utredningens slutbetänkande som beräknas avges inom kort. Bl. a. ämnar utredningen föreslå att vissa myndighetsfunktioner överflyttas från mynt- och justeringsverket till statens provningsanstalt.

I departementspromemorian "Elektronikindustrin i Sverige" (Stencil I 1969: 5) redovisas bl. a. följande synpunkter.

I Sverige finns väsentliga brister inom mätteknikområdet. Det saknas en nationell mätteknisk anstalt av det slag som finns i de flesta andra högt industrialiserade länder, t. ex. National Physical Laboratory (NPL) i Storbritannien, Physikalische Technische Bundesanstalt (PTB) i Västtyskland och National Bureau of Standards (NBS) i USA. Dessa anstalter svarar för respektive länders normaler och apparater för bestämning av olika enheter, bl. a. de elektriska, och

bedriver också ett kvalificerat utvecklingsarbete när det gäller mät-tekniska metoder m. m. Denna verksamhet är i Sverige splittrad på flera olika håll, t. ex. mynt- och justeringsverket, statens provningsanstalt, FOA och Chalmers.

Tillgången till kvalificerade mät- och kontrolltekniska resurser är av stor betydelse för samhälle och näringsliv över huvud taget. Speciellt viktigt är det att svensk industri kan utnyttja dessa möjligheter för att stärka sin konkurrensförmåga när det gäller att frambringa kvalitativt högtstående produkter. För många mindre och medelstora företag är mät- och kontrolltekniska frågor ett särskilt påtagligt problem. Även från konsumentsynpunkt innebär en förbättrad mät- och kontrollteknisk standard väsentliga fördelar genom att den ökar möjligheterna att uppfylla krav på kvalitet och tillförlitlighet.

Det är alltså angeläget att mät- och kontrolltekniken ges möjlighet att utvecklas och utnyttjas vilket bl. a. kräver en effektiv användning och samordning av aktuella resurser för forskning och utveckling på detta område. 1969 års utredning för samordnad forskning bör därför överväga frågan om hur tillgängliga tekniska resurser skall disponeras i samband med den mättekniska normalie- och kalibreringstjänsten samt hur den statliga mät- och kontrolltekniska forsknings- och utvecklingsverksamheten skall organiseras. Utredningen bör därvid utgå från förslag från utredningen om metrologiska enheter i avseende på den lämpliga förläggningen av den offentliga normalie- och kalibreringsverksamheten.

Utredningen har under tiden november 1969—augusti 1970 hållit 15 sammanträden.

Utredningen har den 21 augusti 1970 avgett betänkandet "Samordnad teknisk forskning" (Stencil I 1970: 2) jämte bilagor (Stencil I 1970: 3).

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971

7. 1964 års geologiutredning (H 1965: 15)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 januari 1964 för att utreda den geologiska karteringen och prospekteringen:

Lemne, Mats H., landshövding, *ordförande*

Kautsky, Gunnar F. H., byråchef

Swarting, Sven E. V., departementsråd

Experter:

Björkman, Carl L., direktör

Fromm, Erik G., t. f. byråchef

Sarap, Hans, avdelningsdirektör

Sekreterare:

Lemne, Lars G., fil. dr

Bitr. sekreterare:

Frigren, Suzanne M., departementssekreterare

Lokal: Industridepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1965: I H 15.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit tre sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1971.

8. 1968 års utredning (Fi 1969: 49) om rörtransport av olja och gas

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 januari 1968 för utredning rörande anläggande av pipelines för olja och naturgas (se Post- och Inrikes tidn. den 9 februari 1968):

Lalander, N. Sven O. A., driftdirektör, *ordförande*

Carlsson, Arne R., direktör

Danielson, Nils-Gustaf F., byråchef

Eliasson, Lars M., landshövding, f. d. led. av II kamm.

Sejer, S. Walter, direktör

Swarting, Sven E. V., departementsråd

Wååg, Nils Erik, byggnadsingenjör, led. av riksdagen

Experter:

Ekström, John E., ekon. lic.

Fahlin, Per G., byrådirektör (fr. o. m. den 16 december 1969)

Fjaestad, Björn O. S:son, civilekonom

Lindgren, Claes B. L., direktör

Ljungberg, Allan I. E., avdelningsdirektör

Lundmark, Nils A. J., byrådirektör

Pehrzon, Lars E., direktör

Sekreterare:

Holmin, Nils E., överingenjör

Bitr. sekreterare:

Pantzerhielm, Sigge-Wilhelm, byråchef

Lokal: Statens vattenfallsverk, 162 87 Vällingby, tel. växel 87 00 00

Direktiven för utredningen, se 1969: Fi 49.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit elva sammanträden.

Utredningen har den 18 oktober 1970 avgett ett delbetänkande "Olja i rör" (SOU 1970: 57).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

9. Kraftledningsinrånsutredningen (Fi 1969: 52)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 april 1968 för att se över normerna för bestämmande av ersättning vid intrång av kraftledning i åkermark och jämförlig mark (se Post- och Inrikes tidn. den 22 maj 1968):

Olsson, Oskar F., vattenrättsdomare

14† Riksdagen 1971. I saml. Nr 1. Riksdagsberättelsen

Experter:

Haraldson, L. Åke, professor

Åkerman, N. Håkan, överdirektör

Fridell, G. Ingvar, universitetslektor

Sekreterare:

Fogelkvist, Karl Gustaf, hovrättsassessor

Lokal: Vattenöverdomstolen, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel
23 68 00 (sekreteraren)

Särskilda *direktiv* har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 haft ett sammanträde. Därutöver har överläggningar ägt rum med företrädare för organisation, som utför vissa undersökningar åt utredningen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

10. *Havsresursutredningen (Fi 1969: 57)*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1968 för att verkställa utredning rörande uppläggningsen av en långsiktig inventering av kontinentalsockelns naturtillgångar (se Post- och Inrikes tidn. den 25 juli 1968):

Swarting, Sven E. V., departementsråd

Experter:

Blommé, S. Erling, departementssekreterare (fr. o. m. den 1 januari 1971)

Brotzen, Otto, avdelningsdirektör (t. o. m. den 31 oktober 1970)

Cassel, Bo G. H., kommandörkapten

Ehlin, Ulf R. U., byrådirektör

Engström, Arne V., professor

Fehrm, E. Martin, generaldirektör

Fromm, Erik G., t. f. byråchef (fr. o. m. den 1 november 1970)

Haegermark, C. Harald, laborator (fr. o. m. den 1 november 1970)

Hawerman, K. Bertil., byråchef

Hessland, Ivar R., professor

Kullenberg, E. Börje, professor

Lindquist, Armin H., t. f. avdelningsföreståndare

Ljunggren, Sven E., överingenjör

Myrsten, J. Lennart, bitr. utrikesråd

Palmstierna, Hans A. K., docent

Thunberg, K. I. Anders, sjökartedirektör

Zeilon, Jan S. J., laborator (t. o. m. den 31 oktober 1970)

Sekreterare:

Vessby, Erik J. M., fil. mag.

Bitr. sekreterare:

Nilsson, Rolf G., departementssekreterare (t. o. m. den 31 januari 1970)

Oscarsson, Bo S. I., departementssekreterare (t. o. m. den 31 oktober 1970)

Lokal: Industridepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiven för utredningen, se 1969: Fi 57.

Utredningen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit fem sammanträden. Dessutom har arbetsgrupper inom utredningen förtagit studieresor och sammanträtt vid skilda tillfällen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1971.

11. *Delegationen (Fi 1969: 64) för försöksverksamhet med företagsdemokrati i de statliga aktiebolagen*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 november 1968 för frågor rörande försöksverksamhet med fördjupad företagsdemokrati i de statliga aktiebolagen:

Gunnarsson, S. Olle G., sekreterare i Landsorganisationen, *ordförande*
Linde, Bengt A., personalintendent
Modig, Karl-Erik V., ombudsman
Pettersson, Eric B., planeringschef
Ström, K. Fingal, kansliråd
Tengroth, Bengt T., ordf. i Svenska metallindustriarbetareförbundets avd. 41 i Göteborg
Åhstrand, Lars A., direktör

Experter:

Hammarström, Olof M., civilekonom (fr. o. m. den 1 januari 1971)
Hodann, Jan O. M., fil. kand. (fr. o. m. den 1 oktober 1970)
Johnson, Per E., socionom (fr. o. m. den 15 augusti 1970)
Karlsson, Lars Erik, civilekonom (fr. o. m. den 1 januari 1971)

Sekreterare:

Brodén, E. Bertil, byrådirektör (fr. o. m. den 1 januari 1971)
Karlsson, Lars Erik, civilekonom (t. o. m. den 31 december 1970)

Bitr. sekreterare:

Berg, Bengt Åke, kansliråd (t. o. m. den 30 november 1970)
Brodén, E. Bertil, byrådirektör (fr. o. m. den 1 maj t. o. m. den 31 december 1970)

Lokal: Industridepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1969: Fi 64.

Delegationen har under tiden november 1969—oktober 1970 hållit nio sammanträden. Förberedelser för försöksverksamhet med fördjupad företagsdemokrati har under år 1970 inletts vid Svenska Tobaks Aktiebolagets fabrik i Arvika, vid Uddevallavarvet och vid Karlskronavarvet.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

12. *Delegationen (I 1970: 15) för samordning av den statliga läkemedelsproduktionen*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 december 1969 med uppgift att föreslå åtgärder som främjar samordning av den statliga läkemedelsproduktionen:

Persson, Carl J. G., rikspolischef, *ordförande*

Hagström, Tony G., kansliråd

Lundbäck, B. Holger, professor

Lönnngren, D. Rune, apotekare

Schotte, J. Lennart H., docent

Wilund, Arnold O., farm. dr

Experter:

Fryklöf, Lars-Einar T., direktör

Hansen, Hans-Jörgen, professor

Isaksson, David, farm. dr

Juhlin, Rolf, överingenjör

Källrot, K. Gunnar, direktör

Lindhagen, Sigvard I., direktör

Ström, Sven Å., docent

Aberg, G. Bertil, professor

Lokal: Rikspolisstyrelsen, Box 12256, 102 26 Stockholm 12, tel. växel 24 10 60

Direktiv (anförande av statsrådet Wickman till statsrådsprotokollet den 19 december 1969):

Genom förvärven av aktiemajoriteten i AB Kabi och Apoteksvarucentralen Vitrum Apotekare AB har staten väsentligt vidgat sina intressen inom läkemedelsindustrin. Det är angeläget att de olika statliga läkemedelsproducerande enheterna blir effektivt samordnade beträffande forskning, produktion och försäljning.

Delegationen har under tiden december 1969—oktober 1970 hållit tio sammanträden.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

13. *Utredningen (I 1970: 16) rörande närförläggning av atomkraftverk*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 mars 1970 för att utreda frågor rörande närförläggning av atomkraftverk (se Post- och Inrikes tidn. den 2 maj 1970):

Håkansson, Hans E. V., departementsråd, *ordförande*

Carlbom, Lars E., överingenjör

Hedgran, Arne G., avdelningschef

Larsson, Yngve B., direktör

Ryman, Jan-Erik, direktör

Svensson, Kjell R., departementssekreterare

Wivstad, O. Ingvar, teknisk direktör

Experter:

Almqvist, Per E. A., teknologie licentiat (fr. o. m. den 10 december 1970)

Bringfeldt, Björn T., förste statsmeteorolog

Grimås, Ulf G. A., laborator

Heimbürger, H. Peter E., byråchef

Nilsson, E. Tore R., reaktorinspektör

Schultz, Göran O. H., civilingenjör

Thunell, Jörgen S., civilingenjör

Wernius, Inge R., överingenjör (t. o. m. den 11 december 1970)

Westerlund, S. Harald, fil. mag.

Sekreterare:

Bergström, Stig O. W., civilingenjör

Bitr. sekreterare:

Green, Nils A. R., ingenjör

Thyberg, P. Jan, departementssekreterare

Lokal: Närförläggningens utredningen, Fack, 611 01 Nyköping 1, tel. 0155/800 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Wickman till statsrådsprotokollet den 13 mars 1970):

Frågan om att förlägga atomkraftverk i eller i närheten av tätorter har på senare tid tilldragit sig ökat intresse såväl från kraftföretagens sida som i den allmänna debatten. Intresset har gällt främst anläggningar för kombinerad produktion av elkraft och värme i form av hetvatten för bostadsuppvärmning eller för industriella processer. Sådana projekt har hittills förts fram till ansökan om koncession i två fall, nämligen Värtaverket i Stockholm och Gävleverket. Ett antal andra projekt har emellertid diskuterats, bl. a. i Göteborg, Malmö och Norrköping.

Bakgrunden till att närförläggningsfrågan nu fått ökad aktualitet är i korthet följande. Den snabba ökningen av elkonsumtionen i våra större städer har medfört att många av dessa — själva eller i samarbete med råkraftproducent — överväger att bygga ut produktionsenheter av en sådan storlek att atomkraft utgör ett ekonomiskt alternativ. Samtidigt pågår i flera städer en utbyggnad av fjärrvärmenät i avsikt att få till stånd en centraliserad värmeförsörjning. Det har antagits att närförlagda atomkraftverk för kombinerad el- och värmeproduktion skulle kunna innebära betydande fördelar i olika hänseenden. För det första skulle sådan produktion ge möjlighet att ekonomiskt utnyttja en väsentligt större del av den alstrade värmen i anläggningen. Detta skulle samtidigt innebära en minskning av de problem som uppstår genom de betydande kylvattenutsläppen vid stora ångkraftverk av såväl konventionell som nukleär typ. Vidare har framhållits att utnyttjandet av atomkraft för uppvärmningsändamål skulle kunna medföra en minskning av den belastning på miljön — framför allt svavelutsläppen — som nuvarande uppvärmningssystem medför, antingen det gäller individuell fastighetsuppvärmning eller fjärrvärme från oljeeldade hetvattencentraler. Som ytterligare en från miljösynpunkt positiv faktor har anförts att stora anläggningar för kombinerad el- och värmeproduktion förläggs till redan exploaterade delar av landet och därigenom

minskar behovet av att ta i anspråk orörda områden, främst vid kusterna.

De faktorer som sålunda åberopats i debatten tyder enligt min mening på att stora fördelar inte bara kraftekoniskt utan även från allmänna samhällssynpunkter skulle kunna uppnås, om den förestående utbyggnaden av atomkraft i vårt land kunde till betydande del ske i form av anläggningar för kombinerad el- och värmeproduktion. Jag vill särskilt hänvisa till vad energikommittén i sitt nyligen framlagda betänkande anfört om värdet av sådana anläggningar för bl. a. energiberedskapen. Även intresset av att koncentrera kraftutbyggnaden till redan exploaterade områden måste tillmätas stor betydelse.

Flera aspekter av närförlägningsfrågan måste emellertid analyseras noga. Erfarenheterna av kommersiell atomreaktor drift är även internationellt alltjämt ganska begränsade. I de länder, där närförläggning varit aktuell, har myndigheternas inställning varit tämligen restriktiv. Vid behandlingen av det första större svenska närförlägningsprojektet — nämligen Stockholms elverks fjärrvärmeverk i Värtan — har delegationen för atomenergifrågor och dess reaktorörlägningskommitté, som svarar för den tekniska säkerhetsgranskningen av projektet, ansett sig behöva ytterligare teoretiskt och erfarenhetsmässigt underlag innan en förläggning av detta slag kan godtas. Mot bakgrund härav har på delegationens initiativ samarbete inletts mellan de närmast intresserade kraftföretagen, reaktorörlägningskommittén och AB Atomenergi för att studera närförlägningsfrågan. De inledande undersökningarna, i vilka även vissa andra myndigheter och intressenter medverkat, har resulterat i en plan för det fortsatta arbetet.

Enligt planen skall arbetet bedrivas fristående från de olika tillståndsärendena som en brett upplagd, principiell studie. Som ett första led i studien ingår undersökningar av den ekonomiska och miljömässiga betydelsen av närförläggning. En fråga av intresse i sammanhanget är de teknisk-ekonomiska förutsättningarna för överföring av fjärrvärme över längre avstånd. Vidare ingår en jämförelse av miljöeffekterna vid normal drift av atomkraftverk och oljeeldade verk, främst i vad avser luftföroreningar i form av utsläpp av radioaktivitet respektive rökgaser. Denna del av studien syftar till att ge underlag för bedömning av de allmänna motiven för att introducera närförlagda atomkraftverk för fjärrvärme. Även konsekvenserna av olika tidpunkter för introduktionen kommer att belysas med hänsyn tagen till de konventionella utbyggnadsalternativ som kan komma i fråga.

Utredningens andra huvuddel avser säkerhetsproblemen vid närförläggning. De planerade insatserna kommer att gälla främst de speciella säkerhetsfrågorna vid atomenergianläggningar, dvs. riskerna för haverier som kan leda till okontrollerat utsläpp av radioaktivitet i omgivningen. Arbetsplanen upptar bl. a. en genomgång av nu tillämpade restriktioner i fråga om bebyggelse i närheten av atomenergianläggningar i Sverige och utomlands samt av de bakomliggande bedömningarna från myndigheters och andra sakkunniga instansers sida. Vidare planeras en analys av avståndsfaktorns inverkan på riskbilden, dvs. betydelsen av en mer eller mindre central lokalisering i förhållande till tätbebyggelse. En i detta sammanhang betydelsefull faktor är spridningsförhållandena vid atmosfäriska utsläpp. Avsikten är att även analysera betydelsen av olika konstruktiva lösningar i fråga om reaktorns inneslutning, nödkylsystem och andra olycksförebyggande eller konsekvenslindrande anordningar.

De nämnda undersökningarna av olika reaktorsäkerhetsproblem avses utmynna i en sammanfattande analys av riskbilden vid olika reaktorutformningar och grader av närförläggning.

Den tidsplan som gjorts upp för närförläggningsstudien innebär att en slutrapport avges sommaren 1971. En preliminär rapport avses läggas fram hösten 1970 som vägledning för kraftföretagens planering.

Kostnaderna för studien har beräknats till drygt 2 milj. kr. Vissa deluppgifter kan dock inrymmas i AB Atomenergis ordinarie av statsanslag finansierade utvecklingsprogram. Härtill kommer att flera av de berörda kraftföretagen ställt material och expertis till förfogande för arbetet. Behovet av medelstillskott för studien begränsas därigenom till 1,2 milj. kr. Kraftföretagen har utfäst sig att lämna ett kontantbidrag av högst 600 000 kr. under förutsättning att staten lämnar ett motsvarande bidrag till studien.

Jag anser det angeläget att närförläggningsstudien genomförs. Den arbetsplan som jag i korthet återgett är enligt min mening väl anpassad till studiens primära syfte att skapa underlag för myndigheternas prövning av konkreta närförläggningsprojekt. Studien bör därutöver sikta till att få fram ett mera allmänt material rörande närförläggningsfrågorna utan att begränsas av de förutsättningar i fråga om reaktorutformning och läge som gäller beträffande anläggningar för kombinerad el- och värmeproduktion. Vid planeringen av arbetet bör hänsyn bl. a. tas till att ytterligare undersökningar kan komma att erfordras beträffande förläggningen av mycket stora eller tekniskt avancerade reaktorer. Häri-
genom kommer studien att kunna lämna viktiga bidrag till bedömningen av förläggningsfrågorna för atomkraftanläggningar över huvud inom ramen för den framtida översiktliga planeringen.

Inte minst med hänsyn till närförläggningsfrågornas stora betydelse från allmänna samhällssynpunkter bör enligt min mening särskilda sakkunniga nu tillkallas för att genomföra utredningen. De sakkunniga bör följa den angivna kostnadsramen och tidsplanen för studien. Tillskottet av medel för studien bör således uppgå till högst 1,2 milj. kr., att betalas av staten och berörda kraftföretag med hälften vardera, vartill kommer sådana ersättningar enligt kommittékungörelsen som utgår till ledamöter, experter och sekreterare. Resultatet av arbetet bör som angetts redovisas i två etapper med slutrapport sommaren 1971. Den generella uppläggning av studien som jag nyss förordat och det därav följande behovet av kompletterande undersökningar kan dock komma att motivera en senare förlängning av uppdraget.

Utredningen har under tiden mars—oktober 1970 hållit två sammanträden. Därutöver har utredningens expertgrupp haft ett stort antal sammanträden.

Utredningen beräknas avge en rapport under år 1971 rörande närförläggning av nu aktuella typer av atomkraftverk.

14. *Delegationen (I 1970: 17) för de mindre och medelstora företagen*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 mars 1970 med uppdrag att bereda frågor rörande de mindre och medelstora företagens problem (se Post- och Inrikes tidn. den 30 maj 1970):

Lindencrona, Fredrik V. K., landstingsdirektör, *ordförande*

Heldt, Sten-Olof, ombudsman

Nilsson, Gunnar E., andre förbundsordförande

Ramström, Dick O., professor

Resare, Bengt C. M., överdirektör

Stefanson, R. Stig S., optikermäst., f. d. led. av I kamm.

Wallin, Ingemar E. V., bankdirektör

Wollroth, Stig V., direktör

Wååg, Nils Erik, ingenjör, led. av riksdagen

Experter:

Sillén, Bo S. A., direktör

Sjönell, P. Bengt G., direktör, led. av riksdagen

Sekreterare:

Söderberg, Bo K. G., departementssekreterare

Törner, Pär I., civilingenjör (fr. o. m. den 7 december 1970)

Bitr. sekreterare:

Hallsten, Lars T., pol. mag. (fr. o. m. den 12 oktober 1970)

Lokal: Industridepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Wickman till statsrådsprotokollet den 20 mars 1970):

De mindre och medelstora företagen svarar för en betydande del av vårt lands produktion inom såväl industrin som andra näringsgrenar. En samlad överblick över dessa företagsgrupper försvåras emellertid av det mycket stora antalet företag samt av företagens i hög grad skiftande verksamhet. Till detta bidrar också att den statistiska belysningen av dessa företag är svag, delvis beroende på att företagen har svårt att lämna de uppgifter som krävs för en löpande uppföljning av utvecklingen från myndigheternas sida.

Den ekonomiska utvecklingen med ökad internationell konkurrens, ökad stordrift, snabbare teknisk utveckling m. m. medför problem som särskilt de mindre företagen kan ha svårigheter att bemästra. Det kan gälla kapitalförsörjningen, men också andra frågor såsom marknadsföring, teknisk utveckling, utbildning och administration.

Genom samhällets försorg har en rad olika åtgärder vidtagits i syfte att stödja de mindre och medelstora företagens utveckling. Dessa åtgärder har gällt företagets kapitalförsörjning, rådgivning och service i tekniska, administrativa och ekonomiska frågor samt fortbildningsfrågor. Genom särskilda kreditinstitut och andra kreditstödsformer har kapitalförsörjningen underlättats. Vidare har stödet till och genom företagareföreningarna förbättrats. För vissa delar av landet har särskilda stödåtgärder vidtagits som huvudsakligen kommer de mindre och medelstora företagen tillgodo. I årets statsverksproposition framläggs vidare förslag till omorganisation och förstärkning av statens institut för hantverk och industri, (SHI).

De mindre och medelstora företagens intressen företräds av ett relativt stort antal organisationer. Många av dessa bedriver utredningsverksamhet som är av betydelse i detta sammanhang. Under senare tid har

från olika intresseorganisationers sida ökade ansträngningar gjorts för att förbättra utredningsverksamheten samt utveckla den bransch- och intresseinriktade servicen till de här aktuella företagsgrupperna.

Riksdagen har (BaU 1969: 10, rskr 111) hemställt om kartläggande och sammanfattande utredningsverksamhet rörande de mindre och medelstora företagen särskilt inom industrin. Den borde avse strukturförhållanden samt tekniska, ekonomiska, administrativa och marknadsmässiga problem etc. och syfta till att förbättra underlaget för statliga och privata service- och stödåtgärder som kan främja dessa företags utveckling. Beträffande formerna för utredningsverksamheten anförde bankoutskottet att det borde ankomma på Kungl. Maj:t att pröva i vilka former den förordade utredningsverksamheten borde äga rum. Utöver möjligheterna att i framtiden knyta denna till SHI framförde utskottet tanken att verksamheten skulle kunna bedrivas i anslutning till näringspolitiska rådet.

Som anförts pågår på olika håll visst utredningsarbete rörande den mindre och medelstora företagsamheten. Detta är dock relativt splittrat och föga samordnat. Vissa frågor torde vidare vara relativt lite beaktade i det pågående utredningsarbetet. Även kontinuiteten i verksamheten är otillräcklig.

I första hand är det angeläget att erhålla en kartläggning, samordning och komplettering av befintlig utredningsverksamhet inom detta område. För detta synes emellertid inte en engångsutredning vara det lämpligaste instrumentet utan en mer kontinuerlig form av uppföljning bör väljas. Därför bör en särskild delegation för den mindre och medelstora företagsamheten tillsättas.

Delegationens uppgift bör vara att verka för en samordning av de utredningar som huvudsakligen berör den mindre och medelstora företagsamheten och bedöma behovet av och föreslå kompletterande utredningar. Delegationen bör vidare lämna synpunkter och avge förslag i frågor rörande de mindre och medelstora företagen.

Delegationens uppgift att svara för en samordning av pågående utredningsverksamhet inom området förutsätter att den kan anlita erforderlig expertis.

I enlighet med de principer som varit vägledande för bildandet av näringspolitiska rådet och arbetet inom detta är det angeläget att kartläggning och insatser för den mindre och medelstora företagsamheten sker i samarbete mellan staten och berörda intressenter. I delegationen för de mindre och medelstora företagen bör därför ingå representanter för både offentliga organ och enskilda intresseorganisationer inom detta område.

Delegationen har under tiden juni—oktober 1970 hållit två sammanträden.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1971.

15. Grafiska kommittén (I 1970: 18)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1970 för att utföra vissa undersökningar av den grafiska industrin (se Post- och Inrikes tidn. den 9 juli 1970):

Jungenfelt, Karl G., docent, *ordförande*

Alderin, Erik K., förbundsordförande

Gålmark, Per G., direktör (fr. o. m. den 1 januari 1971)

Kulling, Ernst R., direktör (t. o. m. den 31 december 1970)

Lidén, Lars Y., disponent

Lundell, Lars-Erik V., ombudsman

Moreau, Jan-Erik, fil. kand.

Tomner, J. Sigvard A., överingenjör

Österberg, Rolf V., direktör

Expert:

Kulling, Ernst R., direktör (fr. o. m. den 1 januari 1971)

Sekreterare:

Kleist, Åke O., departementssekreterare

Lokal: Industridepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tel. växel 22 45 00

Direktiv (anförande av statsrådet Wickman till statsrådsprotokollet den 29 juni 1970):

Med grafisk industri i vidsträckt mening brukar avses samtliga industrier, där grafiska processer spelar en framträdande roll i tillverkningen, dvs. förutom den egentliga tryckeriindustrin även stora delar av förpackningsindustrin och pappersvaruindustrin. De grafiska arbetsgivar- och industriorganisationerna omfattar företaget inom denna definitionensram, som också markerar organisationsområdet för de grafiska fackförbunden. I mera begränsad mening hänför man till den grafiska industrin normalt endast civil- och tidningstryckerier, bokbinderier och reproföretag. Även med den sist angivna definitionen framstår den grafiska industrin storleksmässigt som en betydelsefull industrigren. Den är sålunda med avseende på antalet anställda och det årliga förädlingsvärdet jämförbar med den samlade svenska järn- och stålindustrin.

Den grafiska industrin har under en följd av år karakteriserats av att produktionsökningen har varit jämn, och sysselsättningen har legat på en hög nivå. Den registrerade arbetslösheten hör till de lägsta bland samtliga industrigrenar. Det genomsnittliga förtjänstläget är högre än för någon annan industrihuvudbransch. Företagsnedläggelserna har varit få.

Ett undantag från det nu angivna huvudmönstret utgör endast dagstidningssektorn. Inom denna har under efterkrigstiden särskilt problemen för de s. k. andratidningarna uppmärksammats, bl. a. i två offentliga utredningar (SOU 1965: 22, SOU 1968: 48). Särskilda statliga åtgärder i presstödjande syfte beslöts av 1969 års riksdag (prop. 1969: 48, SU 107, rskr 251).

De förhållandevis stabila branschförhållandena har i väsentlig grad betingats av att den grafiska industrin till övervägande del är en hemmamarknadsindustri. Import och export har vardera under flertalet år understigit 5 % av förbrukningen inom landet, varav följt att effekterna av utifrån kommande konkurrenstryck varit relativt obetydliga.

En ytterligare orsak till branschstabiliteten torde ha varit att tillverkningstekniken på det grafiska området utvecklat sig relativt långsamt.

De tekniska stordriftsfördelarna har varit begränsade. De har dessutom hindrats att få full genomslagskraft av branschens karaktär av beställningsindustri, vilken medfört en splittrad kund- och orderstruktur hos företagen. Till skillnad från flertalet andra industrigrenar har inom den grafiska industrin ingen egentlig minskning skett i antalet företag i de minsta storleksklasserna.

En särskild förstudie om den grafiska industrins nuläge och utveckling har nyligen färdigställts ("Den grafiska industrin i Sverige", Stencil I 1969: 9). Av denna framgår att de ovan berörda stabilitetsfrämjande faktorerna f. n. i viss utsträckning undergår förändringar. I första hand står dessa förändringar i samband med utvecklingen inom den grafiska tillverkningstekniken. Denna präglas f. n. av introduktioner på bred front av ett antal betydelsefulla innovationer. Av särskild betydelse är vissa nya metoder för textframställning (sättning) och bildframställning, som bl. a. bygger på utnyttjandet av avancerade elektroniska hjälpmedel. Metoderna innebär i vissa tillverkningsmoment radikalt förändrade arbetskraftsbehov och får därmed konsekvenser såväl för tryggheten hos de i branschen anställda som för företagets rekryteringsbehov och gestaltandet av samhällets insatser inom yrkesutbildningen. De berörda metoderna torde även få klara konsekvenser för företagsstrukturen. Även på tryckpressområdet går utvecklingen f. n. snabbt. Särskilt kan här nämnas den fortgående tendensen från högtrycksteknik till lito- (offset-) teknik och introduktionen av rotativa tryckpressar inom civiltrycksektorn.

Förändringarna i tillverkningstekniken medför sannolikt indirekt följder för det internationella handelsutbytet med grafiska produkter. Detta kan på vissa områden väntas öka som följd av ökade möjligheter att utföra textframställningen (sättningen) för en produkt inom ett land och tryckningen inom ett annat.

En annan fråga som är av väsentlig betydelse är produktivitetsutvecklingen inom den grafiska industrin. I likhet med flera andra industrigrenar av hemmamarknadskaraktär har den grafiska industrin enligt tillgänglig statistik haft en väsentligt lägre produktivitetstillväxt än de internationellt konkurrerande industrigrenarna. Detta har återspeglats i relativt kraftiga prisstegringar för många grafiska produkter. Denna utveckling är ägnad att inge vissa betänkligheter både från konsumentens synpunkt och med tanke på konkurrenskraften hos den svenska grafiska industrin på längre sikt.

Näringslivet utsätts ständigt för krav på förändringar till följd av den tekniska och ekonomiska utvecklingen. En huvuduppgift för en aktiv näringspolitik är att tillse att dessa förändringar möts med åtgärder, som syftar till att förena trygghet för de anställda med långsiktig konkurrensförmåga hos företagen.

För att en sådan näringspolitik skall kunna föras är det otillräckligt med åtgärder för att avhjälpa akuta problem inom vissa branscher. Strävan bör i stället vara att i så god tid som möjligt upptäcka och analysera för framtiden väsentliga problemställningar för att därigenom få underlag för beslut om åtgärder, som sätts in i rätt tid och är samhällsekonomiskt motiverade på både kort och lång sikt.

Den grafiska industrin har som nämnts kännetecknats av relativt stabila förhållanden med bl. a. mycket låg arbetslöshet. Vissa drag i den nuvarande och förväntade utvecklingen är emellertid av sådan beskaf-

fenhet att de bör bli föremål för fördjupade undersökningar. En kommitté bör därför tillkallas med uppgift att genomföra vissa undersökningar, nämligen dels en arbetskraftsprognos, dels en produktivetsstudie.

Arbetskraftsprognosen. I den nämnda förstudien uppställs vissa allmänna hypoteser beträffande omfattningen och inriktningen av det framtida arbetskraftsbehovet inom grafisk industri. Sålunda framförs uppfattningen att det totala antalet anställda under den närmaste 5- till 7-årsperioden kommer att stagnera eller sakta sjunka samt att rekryteringsbehovets inriktning kommer att förändras relativt starkt till följd av den tekniska utvecklingen. Mot denna bakgrund framstår det som angeläget för alla berörda parter att få ett säkrare underlag för bedömningen av industrins framtida arbetskraftsbehov med de konsekvenser detta kan ha för bl. a. samhällets och branschens utbildningsinsatser.

En undersökning bör genomföras som syftar till att upprätta en prognos för arbetskraftsbehoven under 1970-talet. Prognosen bör i princip avse behoven hos grafiska företag enligt tidigare angivna vidsträckt definitionen och bör omfatta samtliga personalkategorier, dock inte redaktionspersonal vid tidningsföretagen. Så långt möjligt bör prognosen mynna ut i preciserade beräkningar beträffande den framtida kvantitativa och kvalitativa efterfrågan för var och en av de i branschen verksamma traditionella yrkeshuvudgrupperna. Härjämte bör behovet av personal i för branschen nya yrkeskategorier undersökas.

En arbetskraftsprognos av här antytt slag kan inte upprättas utan en analys av den sannolika framtida utvecklingen av både utbud och efterfrågan för den grafiska industrins produkter. Den största vikten bör läggas på utbudssidan i syfte att söka kvantifiera effekterna på arbetskraftsbehovet av den tekniska utvecklingen. För att kunna göra detta krävs bl. a. en kartläggning av företagens investeringsplaner och framtidsbedömningar samt en analys av input/output-relationerna inom den grafiska industrin. I sistnämnda avseende bör vissa data kunna erhållas från den föreslagna produktivetsstudien.

När det gäller efterfrågesidan bör undersökningen främst inriktas på att från allmänt tillgängligt material såsom långtidsutredningen samt genom olika korrelationsanalyser söka bedöma den sannolika framtida efterfrågeutvecklingen i stort för den svenska grafiska industrins produkter. I detta sammanhang är det av vikt att beakta sannolikheten för väsentliga förändringar på utrikeshandelsområdet. Om så skulle befinnas lämpligt, kan mer än ett alternativ för den förväntade efterfrågeutvecklingen läggas till grund för arbetskraftsprognosen.

Produktivetsstudien. Den i det föregående berörda produktivets- och prisutvecklingen inom den grafiska sektorn talar för att bättre kunskaper om produktivetsförhållandena och kostnadssambanden är önskvärda. Med tillgång till sådana kunskaper erhålls ett bättre underlag för i första hand företagens egna beslut.

En undersökning av den grafiska industrin bör genomföras med syfte att belysa de faktiska produktivetsförhållandena och kostnadssambanden samt olikheter i dessa vid skiftande betingelser i fråga om produkt-sammansättning, teknisk utrustning, kapacitetsutnyttjande, vertikal integration m. m. Undersökningen bör begränsas till att avse de renodlat grafiska industrigrenarna, dvs. i första hand tryckerierna (inklusive

tidningstryckerierna) samt bokbinderier och reproföretag. Undersökningens resultat bör så långt möjligt vara av sådan natur att de kan utgöra underlag för principiella slutsatser om hur och var mer betydande produktivitetsförbättringar sannolikt kan erhållas. Vid sidan härav bör möjligheterna undersökas att förbättra den officiella statistiken över priser och produktivitet på området. Det senare arbetet bör bedrivas i nära samarbete med statistiska centralbyrån.

Undersökningen bör till att börja med syfta till att ge en allmän bild av produktivitetsutvecklingen under senare år samt av spridningen i produktivets- och kostnadshänseende mellan olika företag inom resp. delbransch utan att för den skull eftersträva en fullständig täckning av den grafiska industrin. Så långt möjligt bör internationella jämförelser göras.

Undersökningen bör vidare söka förklara orsakerna till den uppmätta produktivitetsutvecklingen. Härvid bör skiljas mellan effekterna av den tekniska utvecklingen, av förändringar i den vertikala integrationen och av ett ökat utnyttjande av stordriftsfördelar. Till stordriftsfördelar räknas då också minskad sortimentsbredd och andra liknande förändringar i produktsortimentet.

Undersökningen bör därutöver söka klarlägga de viktigaste orsakerna till konstaterade skillnader i produktivitet och kostnadssamband. För detta torde krävas relativt ingående jämförande studier av ett begränsat antal företag med avseende på olika grafiska delprocesser. Härvid är det angeläget att söka bedöma effekterna av kundernas orderpolitik, funktionell specialisering samt skillnader i organisation av produktionsflödet. I analysen bör beaktas att skillnader i monetär resursåtgång inte nödvändigtvis på ett korrekt sätt återspeglar skillnader i den reala resursåtgången.

Undersökningen torde lämpligen kunna bedrivas i två steg, där första steget bygger på en relativt omfattande företagsenkät. I andra steget torde krävas ingående undersökningar av ett begränsat antal företag med syfte att specificera de slutsatser och verifiera de hypoteser, som blir resultatet av första steget. Omfattningen och inriktningen av detta andra steg får bli beroende av första stegets resultat.

Kommittén bör svara för uppläggningsen av de två undersökningarna och kontinuerligt tillse att dessa samordnas på lämpligt sätt. Det konkreta genomförandet av undersökningarna bör däremot inte åvila kommittén utan anförtros befintliga utredningsorgan med för ändamålet erforderliga resurser. När kommittén har utarbetat riktlinjer för undersökningarna, bör kommittén inkomma till Kungl. Maj:t med förslag om undersökningarnas genomförande och lämpliga utredningsorgan. Sedan undersökningarna har slutförts bör kommittén på basis av det sålunda presenterade materialet redovisa sina slutsatser och inkomma med förslag till Kungl. Maj:t i sedvanlig ordning.

Kommittén bör på lämpligt sätt hålla sig underrättad om den verksamhet som styrelsen för teknisk utveckling bedriver på det grafiska området samt tillse att där befintlig teknisk expertis när så är möjligt anlitas i undersökningarna. Angelägenheten härav understryks av det förhållandet att styrelsen för teknisk utveckling inom kort avser att

närmare analysera forskningsbehoven inom grafisk industri. Kommittén bör vidare samråda med 1968 års litteraturutredning.

Kommittén har under tiden juli—oktober 1970 hållit ett sammanträde.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1971.

Stockholms slott den 4 januari 1971.

GUSTAF ADOLF

LENNART GEIJER

Bilaga

KOMMITTÉKOSTNADER

JUSTITIEDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen	Utgifter		Arvoden
		t. o. m. % 1969	1/7, 1969—% 1970	
			Ledamöter	Sekr., experter m. fl.
A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970				
Aktiebolagsutredningen	1971: 1	1 028 180	36 000	8 188
Utredningen av frågan om verkställighet av utländsk dom i tvistemål	2	48 180	—	—
Militärstraffsakkunniga	3	416 234	11 880	440
Sakkunniga rörande lagstiftning om kommission, handelsagentur och handelsresande	4	69 280	—	—
Sakkunniga rörande lagstiftning om skiljedom	5	19 066	—	—
Gruvrättsutredningen	6	517 041	8 180	17 175
Förmynderskapsutredningen	7	431 662	33 900	7 400
Kommittén för lagstiftningen ang. trafiknykterhetsbrott	8	506 826	5 625	29 398
FN-lagkommittén	9	166 125	13 165	3 500
Utredningen ang. nordiskt institut för komparativ rätt	10	31 894	2 825	11 223
Sakkunniga ang. frågan om rätt för köpare att i visst fall frånträda avtal	11	1 613	3 100	—
Summa kr.		3 236 101	114 675	77 324
B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971				
Utredningen rörande specialstraffrätten	1971: 12	—	—	—
Fängvårdens byggnadskommitté ¹	13	44 606	5 833	—
1956 års klientelundersökning rör. ungdomsbrottslingar	14	2 009 463	12 750	42 734
Sjölagskommittén	15	815 679	—	13 907
Utredningen ang. fraktavtalet vid godsbefordran på väg	16	341 313	600	2 250
Domstolskommittén	17	1 442 244	39 350	7 850
Trafikmålskommittén	18	1 368 433	8 225	8 923
Sakkunniga rör. lagstiftning om köp av lös egendom	19	246 921	45 000	1 781
Departementsutredningen	20	1 307 009	—	15 400
Sakkunnig ang. lagstiftningen om skifte av dödsbo	21	—	—	—
Samarbetsorganet för åtgärder mot ungdomsbrottsligheten	22	39 319	4 760	7 034
1965 års valtekniska utredning	23	401 714	8 125	18 750
1965 års abortkommitté	24	765 213	33 600	9 916
Kommittén för lagstiftningen om yttrande- och tryckfrihet	25	354 976	23 000	70
Förpassningsutredningen	26	155 336	7 600	4 300
Grundlagberedningen	27	1 129 475	31 100	52 349

1	2	3	4	5
Integritetsskyddskommittén	28	230 218	14 200	—
Ämbetsansvarskommittén	29	442 622	15 025	3 750
Skadeståndskommittén	30	187 735	6 550	6 600
Tillsynsutredningen	31	292 819	4 280	8 426
Samarbetsorganet för ADB inom rättsväsendet	32	882 406	25 925	82 133
Kommittén för anstaltsbehandling inom kriminalvården	33	343 838	17 260	23 110
Informationsutredningen	34	472 420	13 880	87 347
Utredningen om författningspublicering	35	76 308	2 640	19 265
1967 års polisutredning	36	306 925	20 000	22 200
1968 års brottmålsutredning	37	126 685	9 800	25 406
Utredningen om rättshjälp i förvaltningsärenden	38	171 781	12 400	7 000
Utredningen om ledningsrätt	39	36 150	2 870	—
Vattenlagsutredningen	40	72 730	13 765	3 113
Offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén (OSK)	41	—	2 180	12 713
Kreditupplysningsutredningen	42	—	6 245	12 450
Grustäktskommittén	43	—	13 708	2 400
Familjelagssakkunniga	44	—	12 125	7 928
Förvandlingsstraffutredningen	45	—	4 800	2 150
Kommittén för kriminologisk behandlingsforskning	46	—	7 700	4 850
Utredningen om regeringsrättens kansliorganisation m. m.	47	—	8 505	—
Utredningen rör. ersättning för oriktiga frihetsberövanden	48	—	5 400	—
Domstolsverksutredningen	49	—	3 010	2 376
Generalklausulutredningen	50	—	—	—
Utredningen om enhetlig reglering i grundlag av yttrandefriheten i massmedier m. m.	51	—	—	—
Kammarrättsorganisationskommittén	52	—	—	—
Moratoriekommittén	53	—	—	—
Nordisk kommitté för översyn av den upphovsrättsliga lagstiftningen	54	—	—	—
Åtalsrättskommittén	55	—	—	—
Summa kr.		14 064 338	442 211	518 481

C. Kommittéer som har avslutat sin verksamhet före ingången av 1970

Immissionssakkunniga	1967: 7	446 257	—	—
Svenska sakkunniga i finsk-svenska gränsälvskommittén	1969: 2	225 651	—	—
Bostadsrättskommittén	3	793 933	—	—
Utredningen ang. vattenlagens torrlägningsbestämmelser	5	69 811	—	—
Fylleristraffutredningen	6	733 360	—	—
Fastighetsregisterutredningen	7	1 074 847	—	—
Utredningen ang. förbud mot rasdiskriminering m. m.	9	121 203	—	—
Familjerättskommittén	1970: 1	772 919	16 200	—
Expropriationsutredningen	2	947 018	21 445	27 500
Utredningen rör. internationell adoptionsrätt	4	93 132	3 000	—
Inskrivningskommittén	5	351 653	—	—
Utredningen om rättssociologisk undersökning inom skadeståndsrätten	6	19 459	10 000	2 888
Nordiska kommittén för utredning av formerna för de självstyrande områdenas representation i Nordiska rådet	7	22 694	—	7 002
Valinformationsutredningen	8	—	3 500	3 125
Summa kr.		5 671 937	54 145	40 515

6	7	8	9	10	11	12	13	14
—	75 840	238	56	242	90 576	27 571	10 000	358 365
44 133	75 561	—	—	2 768	141 237	38 675	12 682	635 216
—	71 939	1 923	996	538	88 546	37 995	17 682	331 958
44 135	91 506	3 860	729	1 563	154 499	68 108	30 000	545 426
—	15 288	25	1 141	582 326	706 838	250 285	75 000	1 914 529
—	191 927	3 832	11 796	1 504	249 429	54 929	35 000	683 196
—	122 509	587	665	45 839	270 827	49 093	14 550	806 890
—	126 911	—	9 893	1 533	160 242	72 419	49 260	358 229
—	25 735	1 723	10 089	235	79 982	88 383	7 000	482 290
19 762	73 469	1 606	10 892	573	141 508	57 544	18 000	343 737
75 838	70 635	—	—	203	166 076	57 711	30 000	425 568
17 966	77 189	376	5 520	385	104 306	38 776	19 717	198 949
80 073	132 081	3 667	9 668	357	242 724	77 477	44 400	437 331
—	67 039	2 303	2 043	—	86 278	25 863	25 000	137 141
—	79 609	3 717	11 172	563	113 756	64 965	37 500	216 221
75 840	—	2 701	47	—	94 696	39 724	17 000	151 420
48 371	43 197	172	555	100	112 448	63 058	33 720	209 226
—	16 275	—	358	—	23 583	39 886	16 000	79 469
—	19 162	611	573	—	32 896	23 722	2 800	59 418
33 799	25 364	—	—	246	67 914	57 392	29 600	154 906
24 725	30 522	—	—	110	60 757	46 211	23 000	129 968
25 140	37 667	319	607	14	69 133	131 415	71 800	272 348
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	12 930	15 100	28 030
—	—	—	—	—	—	14 817	15 000	29 817
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
640 615	2 710 020	71 108	141 041	839 920	5 363 396	2 259 463	995 885	22 683 082
—	—	—	—	2 283	2 283	—	—	448 540
—	—	—	—	—	—	2 650	—	228 301
—	152	—	—	22	174	—	—	794 107
—	—	—	—	420	420	—	—	70 231
—	—	257	—	817	1 074	—	—	734 434
—	—	—	—	698	698	—	—	1 075 545
—	—	—	—	355	355	—	—	121 558
—	37 792	—	582	33 442	88 016	—	—	860 935
—	77 697	3 372	2 860	58 532	191 406	—	—	1 138 424
—	—	—	—	7 102	10 102	—	—	103 234
—	822	722	108	43 062	44 714	—	—	396 367
—	—	—	—	6 832	19 720	—	—	39 179
—	—	—	948	—	7 950	—	—	30 644
—	—	437	—	—	7 062	—	—	7 062
—	116 463	4 788	4 498	153 565	373 974	2 650	—	6 048 561

1	2	3	4	5
D. Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1969/70 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Kommittéexpenser			—	450
Kommittélokaler			—	4 804
Centralnämnden för fastighetsdata såvitt angår merkostnader för inskrivningsväsendets deltagande i försöksverksamhet i Uppsala län			—	780
Kontaktman för nordiskt lagsamarbete			—	2 400
Nordiska samarbetsutskottet för kriminalstatistik			775	400
Nordiska samarbetsrådet för kriminologi			—	—
Sakkunnig för översyn av verksamhetsformerna inom skyddskonsulentorganisationen och övervakningsnämnderna			5 720	620
Stipendienämnd för kriminologisk forskning			1 380	400
Utredning om ändrad judiciell indelning av Uppsala län och del av Stockholms län			1 360	—
Utredning om ändrad judiciell indelning av Hallands län			1 300	481
Översyn av lagen om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfälliga ägor och rättigheter			—	150
Psykologen Sven Larsson			1 085	—
Materialförvaltaren Sigvard Skald			—	1 200
Lönekostnadspålägg på arvoden och mistade avlöningsförmåner			—	—
			11 620	11 685
			Summa kr.	

¹ Kostnaderna i övrigt bestrids med andra medel än kommittéanslaget.

6	7	8	9	10	11	12	13	14
—	—	—	—	191 826	192 276			
—	—	—	—	206 731	211 535			
—	—	—	—	477 504	478 284			
—	—	—	—	—	2 400			
—	—	685	703	-13 750	-11 187			
—	—	468	—	—	468			
62 740	6 341	8 240	—	—	83 661			
—	—	—	—	—	1 780			
5 902	—	151	—	—	7 413			
13 858	—	1 014	—	—	16 653			
—	275	—	—	—	425			
7 053	—	—	—	—	8 138			
—	—	—	—	—	1 200			
—	—	—	—	1 229 573	1 229 573			
89 553	6 616	10 558	703	2 091 884	2 222 619			

UTRIKESDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen	Utgifter t. o. m. 30/6 1969	1/7 1969—30/6 1970 Arvoden	
			Leda- möter	Sekr., experter m. fl.
A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970				
1966 års utredning om Svenska institutet	1971: 1	28 751	—	—
Sakkunniga för utredning om Svenska institutets ombildning till en statlig stiftelse	2	—	—	—
Nationalkommittén för FN:s 25-årsjubileum	3	—	—	—
Nordiska organisationskommittén	4	—	—	—
Summa kr.		28 751	—	—
B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971				
Ledningsgruppen för översynen av SIDA:s organisation	1971: 5	—	8 125	2 125
Utredningen rörande åtgärder till stöd för den svensk-amerikanska pressen i Nordamerika	6	—	—	—
Summa kr.			8 125	2 125
D. Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1969/70 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Svenska UNICEF-kommittén			12 910	—
Beredningen för studiestöd till afrikansk flyktingungdom			15 145	2 300
Lönekostnadspålägg på arvoden och mistade avlöningsförmåner				
Summa kr.			28 055	2 300

6		7		8		9		10		11		12		13		14	
												1/7—31/12 1970		Beräknad totalkostnad t. o. m. 31/12 1970 (s:a av kol. 3, 11, 12 och 13)			
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och trakamentsersättningar m. m.		Leda- möter		Skr., experter m. fl.		Övriga utgifter (tryckningskostnader, hyror, skrivmateriel m. m.)		Summa		Verkställda utgifter 1/7—31/10		Beräknade utgifter 1/11—31/12			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28 751
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 110	—	—	—	—	8 110
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	111 395	5 000	—	—	—	116 395
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	119 505	5 000	—	—	—	153 256
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10 250	—	5 600	—	2 000	—	—	17 850
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 500	—	3 500
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10 250	—	5 600	—	5 500	—	—	21 350
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	9 200	22 110	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17 445	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6 855	6 855	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	16 055	46 410	—	—	—	—	—	—	—

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen	Utgifter		Skr., experter m. fl.
		t. o. m. 30/6 1969	1/7 1969—30/6 1970	
		Arvoden		
				Leda- möter
A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970¹				
1968 års utredning om biståndsutbildning	1971: 1	6 138	1 800	17 325
Summa kr.		6 138	1 800	17 325
B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971¹				
Militära tjänstgöringsåldersutredningen	1971: 2	1 160 015	27 780	36 810
Marinens befälsutredning	3	525 755	—	29 485
1966 års värnpliktskommitté	4	1 370 964	—	60 023
Utredningen om handräkningsvärnpliktiga	5	496 946	6 720	44 630
1967 års rekvisitions- och förfogandeutredning	6	17 901	—	3 950
Försvarets fredsorganisationsutredning	7	196 601	18 200	53 049
1968 års personalkategoriutredning	8	77 550	22 660	23 580
Försvarets materielanskaffningsutredning	9	85 185	30 200	71 685
Utredningen om befodringsförfarandet m. m. inom krigsmakten	10	5 393	—	15 025
1969 års försvarsforskningsutredning	11	—	13 195	17 910
1969 års Skeppsholmsutredning	12	23	4 300	3 100
1969 års skyddsrummutredning	13	—	1 650	5 675
Delegationen för införande av nytt system för planering och budgetering inom försvaret	14	—	11 175	—
Organisationskommittén för regionmusiken ²	15	—	—	—
Utredningen rörande det militära försvarets och civilförsvarets utveckling m. m.	16	—	—	—
Utredningen rörande systemet för förmåner åt värnpliktiga m. fl.	17	—	—	—
Summa kr.		3 936 333	135 880	364 922
C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1970¹				
Personaldelegationen för försvarets centrala materieförvaltning	1969: 4	66 532	—	—
1954 års värnpliktsavlöningsutredning	1970: 1	396 030	12 450	27 535
1964 års försvarskostnadsutredning	1970: 3	1 393 599	280	18 750
1964 års inskrivnings- och personalredovisningsutredning	1970: 4	714 088	3 375	2 375
1966 års verkstadsutredning	1970: 5	213 908	3 650	17 975
Personaldelegationen för militärsjukvårdens ledning	1970: 6	5 545	3 225	5 750
Summa kr.		2 789 702	22 980	72 385

6	7	8	9	10	11	12	13	14
								Beräknad totalkostnad
								t. o. m. ³¹ / ₁₂ 1970 (s:a av kol. 3, 11, 12 och 13)
								¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1970
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och traktementsersättningar m. m.		Övriga utgifter (tryckningskostnader, hyror, skrivmateriel m. m.)	Summa	Verkställda utgifter ¹ / ₇ — ³¹ / ₁₀	Beräknade utgifter ¹ / ₁₁ — ³¹ / ₁₂	
Ledamöter	Skr., experter m. fl.	Ledamöter	Skr., experter m. fl.					
—	—	557	7 342	2 463	29 487	—	—	35 625
—	—	557	7 342	2 463	29 487	—	—	35 625
2 146	206 819	16 649	59 324	99 081	448 609	105 580	52 000	1 766 204
—	171 664	4 155	27 989	14 204	247 497	89 045	52 000	914 297
—	280 468	263	26 123	60 085	426 962	59 193	26 000	1 883 119
70 597	70 574	2 502	10 266	14 637	219 926	55 324	30 000	802 196
20 172	—	—	—	200	24 322	7 540	1 100	50 863
—	90 220	4 185	36 879	10 389	212 922	57 295	25 700	492 518
—	104 698	4 290	5 268	3 182	163 678	53 099	40 050	334 377
—	73 706	16 626	17 148	1 478	210 843	60 989	26 500	383 517
20 172	—	—	—	123	35 320	10 025	1 500	52 238
—	64 127	4 844	3 822	3 496	107 394	38 445	18 000	163 839
—	—	—	—	—	7 400	—	2 000	9 423
—	—	550	1 776	—	9 651	516	11 000	21 167
—	—	—	—	—	11 175	5 581	6 500	23 256
—	—	—	—	—	—	17 566	21 000	38 566
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
113 087	1 062 276	54 064	188 595	206 875	2 125 699	560 198	313 350	6 935 580
—	—	—	—	1 344	1 344	—	—	67 876
—	18 711	8	13 793	21 163	93 660	35	—	489 725
—	5 897	767	2 057	85 624	113 375	—	—	1 506 974
—	—	—	—	—	5 750	—	—	719 838
—	—	439	14 767	42 216	79 047	—	—	292 955
—	—	546	—	5 878	15 399	—	—	20 944
—	24 608	1 760	30 617	156 225	308 575	35	—	3 098 312

1	2	3	4	5
D. Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1969/70 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Krigsmaktens miljöutredning			44 975	—
Befolkningsskyddets miljöutredning			35 000	—
Utredning om vissa arbetsförhållanden inom FMV/M:SE			1 275	4 175
Vissa utredningsuppdrag			—	17 625
	Summa kr.		81 250	21 800

¹ Kostnaderna bestrids från IV huvudtitelns kommittéanslag

² Kostnaderna bestrids med 40 % från IV huvudtitelns och med 60 % från VIII huvudtitelns kommittéanslag

6	7	8	9	10	11	12	13	14
—	—	—	—	—	44 975			
—	—	—	—	—	35 000			
—	—	—	—	397	5 847			
—	—	—	—	108 302	125 927			
—	—	—	—	108 699	211 749			

SOCIALDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen	Utgifter		
		t. o. m. 30/6 1969	1/7 1969—30/6 1970	Arvoden
			Leda- möter	Sekr., experter m. fl.
A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970				
1961 års sjukförsäkringsutredning	1971: 1	1 131 759	15 450	19 616
Livsmedelsstadgekommittén	2	1 151 520	64 090	32 108
Nordisk arbetsgrupp för utredning om enhetliga regler för märkning av brand- och hälsofarliga ämnen ²	3	—	—	—
Nordisk utredning av frågan om enhetliga regler för auktorisation av glasögonoptiker m. m. ²	4	—	—	—
Arbetsgruppen för social informationsbroschyr	5	4 551	11 320	16 415
Utredningen rörande yrkesskadeförsäkringens administration	6	20 154	4 760	9 266
Summa kr.		2 307 984	95 620	173 025
B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971¹				
Kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande ²	1971: 7	—	—	—
Utredningen rörande driftbokföring vid karolinska sjukhuset m. m.	8	454 815	11 560	26 764
Pensionsförsäkringskommittén	9	603 777	22 860	19 200
Nordisk utredning om samarbetet beträffande lagstiftning och kontroll på livsmedelsområdet	10	48 310	725	1 500
Familjepolitiska kommittén	11	321 190	19 000	14 109
Statens handikappråd	12	336 765	9 740	9 834
Handikapputredningen	13	1 070 142	19 435	59 098
Socialdepartementets sjukvårdsdelegation	14	109 484	12 700	12 125
Nordisk medicinalstatistikkommité (NOMESKO) ²	15	—	—	—
1967 års folktandvårdsutredning	16	163 917	19 810	15 508
Fluorkommittén	17	8 462	990	250
Utredningen ang. yrkesskadeförsäkringens finansiering m. m.	18	148 361	9 600	14 795
Utredningen angående sjukhusorganisationen m. m.	19	38 037	9 800	10 331
Socialutredningen	20	323 926	11 160	29 958
Utredningen om vissa sjukhusfonder m. m.	21	—	700	3 000
1968 års barnstugeutredning	22	83 503	3 500	51 984
Samarbetsorganet för bekämpande av narkotikamissbruk	23	40 327	18 380	21 010
Fosterbarnsutredningen	24	6 909	8 350	21 466
Samarbetskommittén för social forskning	25	637	—	2 850
Sjukvårdskostnadsutredningen	26	—	—	9 850
Hjälpmedelgruppen	27	—	2 800	4 881
Översyn av hälsovårdsinspektörsutbildningen	28	—	—	4 235

6	7	8	9	10	11	12	13	14
							Beräknad totalkostnad t. o. m. ³¹ / ₁₃ 1970 (s:a av kol. 3, 11, 12 och 13)	
							¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1970	
Ersättning för mistade avlöningsförmåner	Rese- och trakta- mentsersätt- ningar m. m.	Övriga utgifter (trycknings- kostnader, hyror, skriv- materiel m. m.)	Summa	Verk- ställda utgifter ¹ / ₇ — ³¹ / ₁₀	Beräk- nade utgifter ¹ / ₁₁ — ³¹ / ₁₂			
Leda- möter	Skr., experter m. fl.	Leda- möter	Skr., experter m. fl.					
—	105 983	5 578	4 748	4 265	155 639	38 732	—	1 326 130
25 270	175 939	6 510	6 635	121 675	432 227	9 399	—	1 593 146
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	709	—	1 489 563	1 518 007	16 994	—	1 539 552
—	14 054	756	3 031	2 177	34 044	57	—	54 255
25 270	295 976	13 553	14 414	1 617 680	2 139 917	65 182	—	4 513 083
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	78 216	656	751	636	118 584	43 931	28 000	645 330
—	74 677	6 896	12 929	5 875	142 436	48 514	25 000	819 727
—	1 044	856	—	—	4 125	672	—	53 107
360	49 560	1 554	1 090	39 515	125 188	154 787	30 000	631 165
—	104 684	1 025	4 020	30 588	159 890	62 995	40 000	599 650
3 293	95 263	4 614	12 516	27 456	221 675	43 399	20 000	1 355 216
—	—	327	—	—	25 152	750	—	135 386
—	—	—	—	—	—	—	—	—
7 248	36 181	11 873	30 243	7 026	127 889	18 795	7 000	317 601
—	2 318	—	—	250	3 809	—	2 000	14 271
—	59 593	—	—	492	84 480	33 722	15 000	281 563
—	30 295	1 401	9 524	3 055	64 405	26 167	5 000	133 609
2 900	246 701	18 341	39 327	12 491	360 877	123 930	60 000	868 733
—	—	—	—	—	3 700	—	—	3 700
—	171 891	4 955	10 561	29 923	272 814	138 733	70 000	565 050
—	47 649	—	1 387	708	89 134	9 159	21 000	159 620
—	8 882	220	774	159	39 851	27 233	13 000	86 993
—	26 693	1 887	443	31 174	63 046	21 229	13 000	97 912
2 275	12 708	—	1 801	—	26 634	25 550	26 000	78 184
—	3 275	—	—	—	10 956	20 676	4 000	35 632
—	—	—	—	—	4 235	579	8 000	12 814

1	2	3	4	5
Arbetsmiljöutredningen	29	—	3 920	3 550
Arbetsgruppen rörande försöksverksamhet inom barna- och ungdomsvården (AFBU)	30	—	—	2 175
Utredningen om sjukpenning vid arbetsvård m. m.	31	—	—	243
1970 års utredning om tandvårdsförsäkring	32	—	—	1 225
Sjukpenningutredningen	33	—	—	—
Pensionsålderskommittén	34	—	—	—
Utredningen om förbättrad samordning av sjukvården vid karolinska sjukhuset med viss annan sjukvård	35	—	—	—
Summa kr.		3 758 562	185 030	339 941
C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1970				
Utredningen angående hembiträdeslagstiftningen	1969: 2	292 590	—	—
Läkemedelsförsörjningsutredningen	1970: 2	624 053	11 580	16 286
Lokal- och utrustningsprogramkommittén för karolinska sjukhuset (LUP-kommittén)	3	758 001	—	500
Kommittén för ett renare samhälle	5	322 820	16 235	2 672
Socialstyrelsens narkomanvårdskommitté	6	1 426 652	67 700	59 748
Summa kr.		3 424 116	95 515	79 206
D. Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1969/70 för sakkunniga biträden inom departe- mentet m. m.				
Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande Samplanering och samordning av sjukvården inom storstockholmsområdet			24 100	5 580
Samarbetsdelegationen för visst förberedelsearbete i samband med avlösning av nuvarande apoteks- system m. m.			9 325	—
Viss utredningsverksamhet:				
Riksförsäkringsverket (förtidspension)			26 000	9 600
Arbetsarkivstyrelsen			—	—
Statistiska Centralbyrån			—	—
Socialstyrelsen			—	—
Bostadsstyrelsen			—	—
Ersättning till				
Regeringsrådet H. J. Dillner			705	—
Arkitekt Ingrid Jussil			3 000	—
Kommittéexpenser			—	1 250
Kommittélokaler			—	—
Lönekostnadspålägg 23 % på arvoden och mistade avlöningsförmåner			—	—
Summa kr.			72 130	16 430

¹ Kostnaderna bestrids från kommittéanslaget i den mån ej annat anges.

² Kostnaderna bestrids ej från kommittéanslaget utan med andra medel.

6	7	8	9	10	11	12	13	14
—	12 682	—	—	830	20 982	40 388	20 000	81 370
—	—	—	—	—	2 175	4 167	6 000	12 342
—	—	—	—	—	243	7 515	5 000	12 758
—	4 099	—	—	—	5 234	24 886	15 000	45 120
—	—	—	—	—	—	2 365	10 000	12 365
—	—	—	—	—	—	17 622	23 000	40 622
—	—	—	—	—	—	—	—	—
16 076	1 066 321	54 605	125 366	190 178	1 977 514	897 764	466 000	7 099 840
—	—	—	—	1 161	1 161	—	—	293 751
32 934	35 281	—	658	87 095	183 834	49	—	807 936
—	—	—	—	—	500	—	—	758 501
—	19 821	341	4 105	42 723	85 897	—	—	408 717
1 586	81 246	2 965	3 852	182 017	399 114	4 776	—	1 830 542
34 520	136 348	3 306	8 615	312 999	670 506	4 825	—	4 099 497
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	336 197	5 555	35 446	33 170	440 048	—	—	—
—	—	—	—	—	9 325	—	—	—
—	—	—	—	—	9 012	—	—	—
—	—	412	163	6 323	42 498	—	—	—
—	—	—	—	70 835	70 835	—	—	—
—	—	—	—	53 350	53 350	—	—	—
—	—	—	—	696 984	696 984	—	—	—
—	—	—	—	18 187	18 187	—	—	—
—	—	—	—	—	705	—	—	—
—	—	—	—	—	3 000	—	—	—
—	2 222	—	—	332 846	336 318	—	—	—
—	—	—	—	40 451	40 451	—	—	—
—	—	—	—	664 738	664 738	—	—	—
—	338 419	5 967	35 609	1 916 896	2 385 451	—	—	—

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

1	2	3	4		5
			Utgifter		
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen	t. o. m. ^{30/6} 1969	^{1/7} 1969— ^{30/6} 1970		Arvoden
			Leda- möter	Sekr., experter m. fl.	

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970

Arlandagruppern 1970	1971: 1	—	14 495	16 150
Transportstödsberedningen	2	—	—	—
Transportforskningsgruppen	3	—	5 600	3 375
Summa kr.		—	20 095	19 525

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971

Svenska ledamöterna av Nordisk vägtrafikkommitté	1971: 4	711 025	7 400	16 115
Bilregisterutredningen	5	744 275	13 720	29 803
Trafikpolitiska delegationen	6	56 500	10 750	11 575
Utredningen ang. befordran av farligt gods på väg m. m.	7	117 441	13 600	15 741
1964 års sjömanslagskommitté	8	443 071	14 540	16 597
Väggkostnadsutredningen ¹	9	—	19 267	136 083
Hamnutredningen	10	592 599	5 215	40 128
Expertgruppen för att leda ett utvecklingsarbete på bilavgasområdet	11	74 151	5 800	20 850
Svävarfartsutredningen	12	255 203	—	—
Utredningen om beredskapslagstiftningen på luftfartens område	13	6 250	—	—
Svenska sakkunniga inom Nordisk kommitté för trafiksäkerhetsforskning	14	23 293	4 220	1 725
Nordisk kommitté för transportekonomisk forskning	15	24 882	11 295	10 118
Utredningen om oljeledning	16	20 130	80	10 650
Flygtrafikledningskommittén	17	421 415	6 025	37 428
Flygarbetstidsutredningen	18	166 895	18 535	9 123
Motorredskapsutredningen	19	148 837	275	19 577
Körkortsutredningen	20	91 691	4 440	32 661
Utredningen om stängselskyldighet vid järnväg	21	—	—	—
Sjömanspensionskommittén	22	87 849	7 550	13 810
1968 års svenska öresundsdelegation	23	173 864	1 400	1 200
Bussbidragsutredningen	24	6 050	725	2 300
Arbetsgruppen för översyn av bestämmelserna angående typ- och registreringsbesiktning av fordon	25	3 125	7 035	1 975
Befälsbemanningsutredningen	26	—	—	2 516
Trafikolycksstatistikkommittén	27	—	3 360	18 860
Utredningen rörande företagsstrukturen inom den yrkesmässiga vägtrafiken	28	—	2 625	8 294
Arbetsgruppen för undersökning av behovet av väderleksinformation	29	—	3 265	3 850

6	7	8	9	10	11	12	13	14
							Beräknad totalkostnad t. o. m. ³¹ / ₁₂ 1970 (s:a av kol. 3, 11, 12 och 13)	
							¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1970	
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och trakta- mentsersättningar m. m.		Övriga utgifter (tryckningskostnader, hyror, skrivmateriel m. m.)	Summa	Verkställda utgifter ¹ / ₇ — ³¹ / ₁₀	Beräknade utgifter ¹ / ₁₁ — ³¹ / ₁₂	
Leda- möter	Sekr., experter m. fl.	Leda- möter	Sekr., experter m. fl.					
—	—	77	33	467	31 222	2 014	—	33 236
—	—	—	—	—	—	6 930	—	6 930
—	—	337	—	109	9 421	4 724	11 500	25 645
—	—	414	33	576	40 643	13 668	11 500	65 811
—	74 375	8 910	12 610	1 162	120 571	26 919	15 000	873 515
—	146 478	2 428	7 084	44 347	243 859	70 188	40 000	1 098 322
—	—	7 836	4 090	—	34 250	5 629	—	96 379
1 000	—	1 553	—	74	31 968	11 168	4 000	164 577
—	75 840	5 445	6 680	425	119 527	34 159	7 125	603 882
—	—	746	4 126	102 295	262 517	134 317	35 000	431 834
—	65 012	5 463	3 926	114 093	233 837	31 954	—	858 390
—	—	18	—	—	26 668	14 800	16 000	131 619
28 914	47 850	786	778	198	78 527	11 560	10 000	355 290
—	—	—	—	—	—	—	—	6 250
—	—	1 466	754	651	8 816	—	30 000	62 109
—	31 774	8 242	12 200	1 487	75 116	33 299	—	133 297
10 088	2 018	—	—	—	22 835	8 070	5 500	56 535
—	56 370	2 108	2 731	192 709	297 370	155 807	70 000	944 592
—	4 027	18 715	9 708	44 926	105 034	26 463	12 000	310 392
37 242	29 930	778	1 383	12 001	101 186	11 609	9 000	270 632
—	48 660	936	6 347	1 163	94 207	49 683	2 750	238 331
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	74 724	807	139	445	97 476	34 343	28 000	247 668
—	—	3 780	945	59	7 384	1 979	15 000	198 227
1 595	—	1 734	1 420	222	7 995	15 079	9 000	38 124
—	—	1 280	464	150 000	160 754	3 250	254 000	421 129
—	—	—	3 696	630	6 841	4 098	15 182	26 121
—	56 606	2 845	653	304	82 628	83 347	190 000	355 975
—	47 300	2 372	3 678	192	64 461	22 990	4 500	91 951
—	—	—	—	—	7 115	16 475	24 250	47 840

1	2	3	4	5
Trafikbulerutredningen	30	—	3 950	26 475
Arbetsgruppen för upprättande av dispositionsplan för viss del av Nedre Norrmalm i Stockholm	31	—	2 480	19 150
1969 års vägutredning	32	—	—	—
Arbetsgruppen för översyn av utbildningsplaner för ny flygtrafikledarskola	33	—	—	—
Simulatorgruppen	34	—	—	—
Trafikplaneringsutredningen	35	—	—	—
Sakkunnig för översyn av sjöräddningens organisation	36	—	—	—
Utredningen ang. åtgärder mot övergivna fartyg m. m.	37	—	—	—
Utredningen för översyn av mönstrings- och registreringsbestämmelserna för sjöman m. m.	38	—	—	—
Summa kr.		4 168 546	167 552	231 017

C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1970

1964 års transportforskningsutredning	1969: 5	127 433	—	—
Sjöfartsutredningen	6	202 481	—	—
Utredning om ändring i planerna för Stockholms och Uppsala läns indelning i kommuner	57	16 744	—	1 225
Vägplaneutredningen ¹	1970: 1	—	13 568	57 228
1964 års sjöarbetstidsutredning	2	463 699	—	—
1965 års småskeppsfartsutredning	3	17 726	—	5 440
Utredning om taxorna i postverkets tidningsrörelse	4	20 026	4 125	2 350
Skolskjutsutredningen	5	20 854	375	2 425
Summa kr.		868 963	18 068	68 668

D. Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1969/70 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.

Statens oljeskyddsråd		2 325	75
Statens länenämnd för den mindre skeppsfarten		14 700	—
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut		—	—
Expeditionschefen E. Hellner		900	—
Medicinalrådet M. Tottie		—	—
Departementssekreteraren J. Danielsson		750	—
Generaldirektören L. Peterson m. fl.		3 000	—
Driftdirektören F. Görs		1 000	—
Rättschefen B. Holmquist		4 000	—
Riksbankschefen P. Åsbrink		3 000	—
Kommittéexpenser		—	6 609
Kommittélokaler		—	2 100
Lönekostnadspålägg 23 % på arvoden och mistade avlöningsförmåner		—	—
Summa kr.		29 675	8 784

¹ Kostnaderna bestrids av andra medel än kommittéanslaget.

6	7	8	9	10	11	12	13	14
—	43 950	330	2 215	22 318	99 238	38 041	35 200	172 479
—	—	—	—	—	21 630	15 340	17 000	53 970
—	—	—	—	1 000	1 000	100	3 000	4 100
—	—	—	—	—	—	6	2 000	2 006
—	—	—	—	—	—	—	3 000	3 000
—	—	—	—	—	—	3 600	23 000	26 600
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
78 839	804 914	78 578	85 627	690 701	2 412 810	864 273	879 507	8 325 136
—	—	—	—	2 531	2 531	—	—	129 964
820	—	—	—	—	820	—	—	203 301
—	3 910	—	—	—	5 135	—	—	21 879
—	—	4 180	6 545	151 388	232 909	31 418	—	264 327
—	260	291	—	476	1 027	—	—	464 726
—	—	1 154	—	7 938	14 531	—	—	32 257
—	—	—	—	15 919	22 394	—	—	42 420
—	—	—	—	4 334	7 134	—	—	27 988
820	4 170	5 625	6 545	182 586	286 481	31 418	—	1 186 862
—	—	355	—	—	2 755	—	—	—
—	—	4 057	523	538	19 818	—	—	—
—	—	—	—	85 000	85 000	—	—	—
—	—	—	—	—	900	—	—	—
—	—	453	—	—	453	—	—	—
—	—	—	—	—	750	—	—	—
—	—	—	—	—	3 000	—	—	—
—	—	—	—	—	1 000	—	—	—
—	—	—	—	—	4 000	—	—	—
—	—	—	—	—	3 000	—	—	—
—	—	—	—	21 288	27 897	—	—	—
—	—	—	—	28 390	30 490	—	—	—
—	—	—	—	348 966	348 966	—	—	—
—	—	4 865	523	484 182	528 029	—	—	—

FINANSDEPARTEMENTET

1	2	3	4		5	
			Utgifter			
Kommitténs benämning	Kom- mitténs num- mer i berät- telsen	t. o. m. 30/6 1969	1/7 1969—30/6 1970		Leda- möter	Sokr., experter m. fl.
			Arvoden			
A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970						
Krigsavlöningsberedningen ¹	1971: 1	177 492	480	1 725		
Utredningen rörande hälsokontroll för de statsanställda m. fl. ¹	2	53 449	—	1 150		
Sakkunnig för översyn av lagen om understödsföreningar	3	31 395	4 000	22 240		
Avtalsstatistikutredningen ¹	4	35 375	200	1 500		
Skattestrafflagutredningen	5	766 824	16 935	25 325		
Fastighetstaxeringskommittéerna	6	920 481	27 685	86 082		
Betygsutredningen ¹	7	14 613	500	5 953		
Byggnadsupphandlingsutredningen	8	219 914	14 560	19 761		
1967 års kommunalskattekommitté	9	36 045	8 615	22 418		
Utredningen rörande fullföljdsordningen i vissa mål om avlöning m. m. ¹	10	9 741	5 280	8 173		
Utredningen angående avdragsrätt för forskningskostnader	11	—	2 675	5 475		
Ledningsgruppen för översyn av den statliga personaladministrationen	12	—	1 580	100		
Statens läkarförhandlingsdelegation ¹	13	208 478	14 130	13 155		
1969 års personalvårdsutredning ¹	14	7 788	3 172	6 410		
Riksskatteverkskommittén	15	—	7 420	—		
Ledningsgruppen med uppdrag att leda utredningsarbetet ang. statistiska centralbyråns organisation	16	—	—	—		
Delegationen med uppgift att handlägga ärenden om tjänstetillsättning m. m. med anledning av inrättandet av riksskatteverket	17	—	—	—		
Summa kr.		2 481 595	107 232	219 467		
B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971						
Markdelegationen ¹	1971: 18	930 156	22 250	37 733		
Utredningen om universitetens egendomsförvaltning	19	57 102	—	—		
Koncentrationsutredningen	20	2 384 756	18 900	44 330		
Utredningen om metrologiska enheter	21	389 199	14 365	19 390		
Fondbyråutredningen	22	44 262	—	6 475		
Utredningen om redovisning i skuldförbindelser mot säkerhet i fartygsinteckning av vissa fondmedel	23	—	—	—		
Utredningen om definitiv källskatt	24	321 293	12 000	25 320		
Bilskatteutredningen	25	1 098 827	28 705	35 678		
Tullagstiftningskommittén	26	441 827	23 580	24 850		
Alkoholpolitiska utredningen	27	899 735	19 100	15 095		
Fondbörsutredningen	28	373 660	15 330	8 955		
Utredningen om städningen vid statliga myndigheter ¹	29	362 226	10 425	22 056		

6	7	8	9	10	11	12	13	14
							Beräknad totalkostnad t. o. m. ³¹ / ₁₂ 1970 (s:a av kol. 3, 11, 12 och 13)	
							¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1970	
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och trakta- mentsersättningar m. m.		Övriga utgifter (tryckningskostnader, hyror, skrivmateriel m. m.)	Summa	Verkställda utgifter ¹ / ₇ — ³¹ / ₁₀	Beräknade utgifter ¹ / ₁₁ — ³¹ / ₁₂	
Ledamöter	Sekr., experter m. fl.	Ledamöter	Sekr., experter m. fl.					
—	—	—	—	—	2 205	1 800	2 725	184 222
—	—	—	—	—	1 150	2 834	—	57 433
—	—	—	—	—	26 240	—	—	57 635
—	—	—	—	—	1 700	2 890	—	39 965
26 500	110 608	3 162	21 645	74 730	278 905	—	—	1 045 729
—	174 647	3 447	12 033	92 502	396 396	120 279	53 000	1 490 156
5 612	4 461	—	—	20	16 546	12 245	—	43 404
—	55 070	1 392	5 588	10 319	106 690	8 323	—	334 927
—	39 232	—	—	15	70 280	16 835	30 000	153 160
—	17 340	—	—	—	30 793	2 265	—	42 799
—	—	—	—	515	8 665	—	—	8 665
—	—	—	—	409	2 089	1 320	—	3 409
—	—	—	—	64 893	92 178	8 163	3 000	311 819
39 763	47 138	256	290	142	97 171	—	—	104 959
—	—	—	—	—	7 420	2 420	4 000	13 840
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	12 000	12 000
71 875	448 496	8 257	39 556	243 545	1 138 428	179 374	104 725	3 904 122
—	73 411	—	270	6 912	140 576	35 783	45 000	1 151 515
—	—	—	—	—	—	—	1 300	58 402
19 023	52 313	846	308	53 094	188 814	93 509	6 200	2 673 279
45	16 599	6 648	1 125	100	58 272	10 213	15 800	473 484
—	—	—	—	—	6 475	5 600	3 000	59 337
—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 748	53 043	505	1 176	—	100 792	31 370	22 000	475 455
—	178 373	7 188	19 032	104 688	373 664	74 310	24 400	1 571 201
—	70 634	1 954	8 056	1 324	130 398	33 818	22 000	628 043
1 431	119 274	7 657	12 516	80 060	255 133	63 661	63 900	1 282 429
109	12 935	3 221	391	17 639	58 580	26 028	34 000	492 268
—	96 811	779	1 528	7 175	138 774	60 311	13 300	574 611

1	2	3	4	5
Utredningen om det skatterättsliga fastighetsbegreppet	30	101 663	—	900
Byggnadsindexkommittén	31	251 455	13 860	17 152
Förhandlingsutredningen ¹	32	40 325	7 300	7 212
Betalningsbalansutredningen	33	346 946	47 155	14 475
Kapitalskatteberedningen	34	327 984	31 060	42 688
Lönesystemutredningen ¹	35	136 560	12 205	4 790
Beredningen för regional planering	36	—	—	—
Checklöneutredningen	37	—	—	—
Testutredningen ¹	38	119 325	13 740	—
Traktamentsbeskattningsutredningen	39	42 056	250	8 674
Utredningen för utveckling av system med differenterade lönekostnadspålägg	40	11 411	4 520	4 752
1968 års kapitalmarknadsutredning	41	16 175	3 180	13 350
Upphandlingskommittén	42	1 625	21 130	33 100
Jordbruksbeskattningskommittén	43	16 542	10 100	15 613
1969 års punktskatteutredning	44	—	13 960	12 325
Arbetsgruppen för utredning av vissa frågor rörande tullpackhuskarlslagen	45	—	2 050	3 075
1969 års översyn av klassificeringsgrunder för fast maskinanläggning	46	—	10 360	5 100
Utredningen om medverkan vid statlig personalutbildning	47	—	2 400	8 140
Skatteutredningen om periodiskt understöd	48	—	7 515	5 125
Utredningen om meritvärdet av anställning inom biståndsverksamhet i u-länder, m. m.	49	—	3 950	4 650
Delegationen för lokalisering av statlig verksamhet	50	—	23 500	10 336
Budgetutredningen	51	—	2 400	17 091
Valutakommissionen	52	—	18 135	10 024
Delegationen för förvaltningsdemokrati	53	—	7 300	1 875
Bostadsbeskattningsutredningen	54	—	855	250
Utredningen om företagens uppgiftsplikt	55	—	1 620	2 720
Utredningen rörande förhållandet mellan bankgiro och postgiro	56	—	1 000	—
Hemvistsakkunniga	57	—	—	—
Utredningen om facklig förtroendemens ställning	58	—	—	—
Skatteutjämningsrevisionen	59	—	—	—
Sakkunnig med uppdrag att se över kammarkollegiets uppgifter och organisation	60	—	—	—
Sakkunniga med uppdrag att göra en översyn av företagsbeskattningen m. m.	61	—	—	—
Utredningen om insyn i utländskt bankföretag	62	—	—	—
Sakkunniga med uppdrag att se över inkomstbeskattningen av realisationsvinst vid icke yrkesmässig avyttring av fastigheter, värdepapper och annan egendom	63	—	—	—
Sakkunniga med uppdrag att se över gällande bestämmelser beträffande hundskatten	64	—	—	—
Summa kr.		8 715 110	424 200	483 299

C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1970

Affärsverksutredningen	1969: 3	546 707	—	—
Statens järnväfsdelegation ³	6	598 937	—	—
Uppbördsutredningen	1970: 1	611 461	10 200	7 755
Sakkunnig för ytterligare utredning av frågan om nya pensionsbestämmelser för apoteks innehavare och apoteksanställda m. m. ¹	1970: 2	1 500	2 500	5 250
Aktiefondsutredningen	3	511 658	—	500
Skogsskattekommittén	5	157 900	34 880	—
Obligationsteknikkommittén	7	299 140	—	—
1965 års anställningsutredning ¹	8	17 104	4 740	16 843

6	7	8	9	10	11	12	13	14
926	—	2 136	985	—	4 947	5 302	13 500	125 412
1 810	67 734	1 045	757	13 885	116 243	56 257	25 000	448 955
—	31 971	809	281	—	47 573	17 435	7 727	113 060
—	55 342	—	—	79 744	196 716	28 605	34 950	607 217
1 879	48 624	4 742	13 254	4 727	146 974	57 433	67 132	599 523
—	37 352	—	—	-8 970	45 377	29 047	17 500	228 484
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	3 000	3 000
61 607	7 018	—	—	24 200	106 565	18 336	2 000	246 226
2 411	32 046	4 113	1 266	—	48 760	41 950	22 200	154 966
31 169	—	—	—	—	40 441	3 470	—	55 322
—	6 074	469	—	—	23 073	16 709	18 000	73 957
—	12 018	931	—	58	67 237	23 385	45 400	137 647
—	12 175	3 146	2 234	23 711	66 979	37 609	28 500	149 630
—	10 670	—	—	—	36 955	13 473	7 200	57 628
—	—	—	—	—	5 125	—	5 300	10 425
—	—	683	678	432	17 253	7 936	8 200	33 389
—	55 045	—	—	—	65 585	30 524	31 400	127 509
—	37 059	—	—	109	49 808	25 426	15 532	90 766
—	—	—	—	313	8 913	5 440	4 100	18 453
—	—	9 801	2 353	1 436	47 426	4 220	4 000	55 646
—	32 707	—	194	1 783	54 175	49 603	23 400	127 178
—	31 437	—	—	—	59 596	21 267	20 000	100 863
—	29 526	576	542	729	40 548	40 912	38 900	120 360
8 349	—	—	—	—	9 454	10 828	6 646	26 928
—	29 535	—	—	—	33 875	-19 597	18 700	32 978
—	—	—	—	—	1 000	—	6 000	7 000
—	—	—	—	—	—	6 070	12 100	18 170
—	—	—	—	—	—	1 500	1 250	2 750
—	—	—	—	—	—	23 183	25 100	48 283
—	—	—	—	—	—	34 348	17 174	51 522
—	—	—	—	—	—	—	12 000	12 000
—	—	—	—	—	—	—	8 000	8 000
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
137 507	1 209 726	57 249	66 946	413 149	2 792 076	1 025 274	800 811	13 333 271
—	—	1 316	—	—	1 316	—	—	548 023
—	—	—	—	—	—	518	—	599 455
—	41 100	412	—	—	59 467	—	—	670 928
—	—	—	—	—	7 750	—	—	9 250
—	4 185	—	—	1 618	6 303	—	—	517 961
2 266	—	1 096	—	24 351	62 593	—	—	220 493
—	—	—	—	10 343	10 343	—	—	309 483
1 657	14 341	54	302	—	37 937	—	—	55 041

1	2	3	4	5
Representanter för statsverket i mentalsjukvårdens löneförhandlingsdelegation ¹	1970: 9	23 375	2 700	900
Bisyssleutredningen ¹	10	539 733	—	—
1966 års myntkommitté	12	169 079	—	—
1967 års sjömansskattekommitté	13	110 487	17 100	4 635
Arbetsgruppen för Allmänna Förlaget	14	41 699	—	143
Summa kr.		3 628 780	72 120	36 026
D. Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1969/70 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Utredningsrådet			2 925	225
Ekonomiska planeringsrådet			—	—
Statskommunala marknämnden			1 665	1 400
Organisationskommitté för datamaskincentralen vid statistiska centralbyrån			20 940	—
Statsförvaltningens centrala samarbetsråd för personalfrågor			—	500
Esselte AB			—	—
Industrins Utredningsinstitut			—	—
Långtidsutredningen			—	945
Konjunkturinstitutet			—	—
Statistiska centralbyrån			—	—
Karolinska Sjukhuset			—	—
Handelsn Utredningsinstitut			—	—
Göteborgs Universitet			—	—
AB Allmänna Förlaget			—	—
Pebbe Selander			—	—
Annemarie Sandquist			—	432
Roland Spånt			—	—
Birger Stening			750	—
B. Ringström			2 000	—
Kommittéexpenser			—	—
Kommittélokaler			—	—
Lönekostnadspålägg på arvoden o. mistade avlöningsförmåner			—	—
Summa kr.			28 280	3 502

¹ Kommittéerna överflyttade från civildepartementet fr. o. m. 1.7.1969² Kommittén överflyttad från kommunikationsdepartementet fr. o. m. 1.7.1967³ Kommittén överflyttad från kommunikationsdepartementet fr. o. m. 1.12.1967

6	7	8	9	10	11	12	13	14
—	—	—	—	—	3 600	—	—	26 975
—	—	—	—	71 707	71 707	—	—	611 440
—	366	—	—	48 333	48 699	—	—	217 778
2 067	7 350	8208	2 150	74 630	116 140	—	—	226 627
—	72	—	—	—	215	—	—	41 914
5 990	67 414	11 086	2 542	230 982	426 070	518	—	4 055 368
—	—	—	—	—	3 150	—	—	—
—	—	—	153	—	153	—	—	—
—	—	—	716	34	3 815	—	—	—
—	—	—	—	—	20 940	—	—	—
—	3 862	—	—	—	4 362	—	—	—
—	—	—	—	88 320	88 320	—	—	—
—	—	—	—	270 000	270 000	—	—	—
—	—	140	59	6 700	7 844	—	—	—
—	—	—	—	15 311	15 311	—	—	—
—	—	—	—	1 471 289	1 471 289	—	—	—
—	—	—	—	54 584	54 584	—	—	—
—	—	—	—	125 000	125 000	—	—	—
—	—	—	—	—125	—125	—	—	—
—	—	—	—	36 720	36 720	—	—	—
—	—	—	210	—	210	—	—	—
—	—	—	—	40	472	—	—	—
—	—	—	210	—	210	—	—	—
—	—	—	—	—	750	—	—	—
—	—	—	—	—	2 000	—	—	—
—	—	—	—	16 491	16 491	—	—	—
—	—	—	—	34 541	34 541	—	—	—
—	—	—	—	721 297	721 297	—	—	—
—	3 862	140	1 348	2 840 202	2 877 334	—	—	—

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen	Utgifter		Skr., experter m. fl.
		t. o. m. 30/6 1969	1/7 1969—30/6 1970	
			Arvoden	
			Ledamöter	

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970¹

Yrkesutbildningsberedningen	1971: 1	2 193 848	30 770	92 997
Kompetensutredningen	2	1 457 140	29 250	156 896
Sakkunniga med uppdrag att följa frågan om högre teknisk utbildning i Norrland	3	18 957	4 500	1 150
Skolledarutredningen	4	200 638	29 540	24 471
Utredningen rörande förbättrad konfirmationsundervisning ²	5	—	—	13 075
Sakkunniga för revision av En liten bönbok	6	18 130	—	—
Sakkunniga för översyn av föreliggande förslag till predikotexter ur gamla testamentet för kyrkoårets sön- och helgdagar ²	7	—	—	—
Organisationskommittén för dialekt- och ortnamnsarkiven m. m.	8	—	—	—
Summa kr.		3 888 713	94 060	288 589

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971¹

Tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté ³	1971: 9	—	—	—
Utredningen rörande sjukgymnastutbildningen	10	—	—	—
Konsertbyråutredningen	11	398 876	2 315	5 442
Utredningen rörande lärarnas arbetsförhållanden	12	7 262 939	11 000	112 129
Svenska ESRO-kommittén	13	516 490	9 430	2 625
Lokal- och utrustningsprogramkommittéerna för universitet och högskolor	14	2 827 307	67 430	44 650
Utredningen rörande sexual- och samlevnadsfrågor i undervisnings- och upplysningsarbetet	15	1 303 068	19 470	7 095
1965 års musei- och utställningssakkunniga	16	437 029	30 780	31 315
Läromedelutredningen	17	630 197	12 835	18 306
Sakkunniga för beredning av frågor rörande upprättande av storaccelerator	18	—	—	—
Reklamutredningen	19	599 188	48 270	127 410
Kommittén för television och radio i utbildningen	20	541 116	6 765	15 790
Pedagogikutredningen	21	235 147	17 550	51 695
Dataarkiveringskommittén	22	114 406	2 525	7 350
Sakkunniga för förhandling om avtalsreglering av upphovsrättsliga frågor på undervisningsområdet	23	17 493	7 000	1 400
Konstnärsutbildningssakkunniga	24	243 434	31 240	8 310
Organisationskommittén för behandling av vissa frågor rörande jordbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens skolor	25	39 899	11 375	17 162

1	2	3	4	5
1968 års kyrkohandboks kommitté ²	26	31 298	—	38 345
1968 års utbildningsutredning	27	543 147	9 460	178 923
1968 års studiemedelsutredning	28	40 061	7 880	5 100
1968 års litteraturutredning	29	78 789	6 875	54 285
1968 års beredning om stat och kyrka	30	53 122	10 600	11 109
Kommittén för studiestöd åt vuxna	31	35 047	6 930	7 530
Filmutredningen	32	37 566	27 820	25 001
Lärarytbildningskommittén	33	40 373	27 751	97 505
Universitetsrestaurangkommittén	34	3 925	8 225	330
1969 års psalmskommitté ²	35	2 169	—	22 200
Kommittén för medicinsk teknik i Linköping	36	—	2 600	2 356
1969 års radioutredning	37	—	7 910	10 448
Sakkunnig för utredning om de praktisk-teologiska övningsinstitutens framtida ställning m. m.	38	—	—	—
Sakkunniga för översyn av samordningen mellan värnpliktsutbildning och eftergymnasiala studier	39	—	6 400	2 700
Boställsnämndssakkunnige ²	40	—	—	950
Sakkunnig för utredning av förfarandet vid professors- tillsättning m. m.	41	—	—	15
Särskilt uppdrag åt förutvarande statsministern T. Erlander	42	—	—	—
Kommittén för försöksverksamhet med vuxenut- bildning	43	—	—	855
1970 års socionomutbildningsberedning	44	—	3 100	2 899
Organisationskommittén för riksinternatskolor	45	—	—	—
Organisationskommittén för högre musikutbildning	46	—	—	—
Utredningen om musikaliska akademien	47	—	—	—
Organisationskommittén för högre teknisk utbildning i övre Norrland	48	—	—	—
Utredningen om skolans inre arbete	49	—	—	—
Kärobligatorieutredningen	50	—	—	—
Praktikumcentrumkommittén	51	—	—	—
Utredningen rörande länskolnämndorganisationen	52	—	—	—
Summa kr.		16 032 086	403 536	911 230

C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1970¹

Översyn av kyrkomusikerstadgan	1967: 7	17 958	—	—
Utredningen om de nationella kyrkoförsamlingarna	10	13 500	—	—
Översyn av väckelseidens melodier till i psalmboken upptagna sånger	12	7 368	—	—
1958 års utredning om kyrka och stat	1969: 1	2 550 450	—	—
Utredning rörande Skeppsholms församling i Stockholm m. m.	2	59 491	—	—
1960 års ecklesiastika boställsutredning	3	342 152	—	3 595
Sakkunniga för utarbetande av förslag till textserie ur gamla testamentet för högmässopredikningar	9	10 443	—	—
1963 års bibelkommitté	1970: 4	302 831	—	—
Utredningen om svenska ortnamnsarkivets och landsmålsarkivets verksamhet	5	26 226	5 060	1 360
Filmensuroutredningen	6	413 877	11 877	2 844
Utredningen rörande utbildning av bibliotekspersonal m. m.	7	383 626	29 775	13 234
Utredning beträffande vitterhets-, historie- och antikvi- tetsakademien samt riksantikvarieämbetet	8	15 843	3 570	500
Studentbostadskommittén	9	54 226	2 280	100
Sakkunniga för utarbetande av förslag till ny finsk- språkig psalmbok	10	1 232	—	9 950
1967 års kommitté för internationell politik	11	114 511	10 100	11 726

6	7	8	9	10	11	12	13	14
—	17 773	—	19 419	33 275	108 812	31 059	14 500	185 669
—	475 300	348	65 132	473 817	1 202 980	220 099	150 000	2 116 226
—	57 384	5 615	6 366	5 958	88 303	42 180	18 700	189 244
—	167 477	1 618	19 116	212 851	462 222	101 391	35 882	678 284
351	111 228	7 088	6 579	130 948	277 903	125 134	120 000	576 159
—	75 565	978	279	4 206	95 488	39 261	28 000	197 796
—	110 235	7 753	11 427	6 572	188 808	106 855	44 000	377 229
3 702	127 136	13 322	30 878	9 309	309 603	164 540	95 000	609 516
—	39 410	6 986	10 116	50 397	115 464	50 776	17 650	187 815
—	805	—	14 143	3 324	40 472	24 140	27 900	94 681
—	—	1 710	137	55	6 858	—	5 000	11 858
—	62 712	—	—	5 499	86 569	58 388	—	144 957
—	—	437	—	—	437	10 391	5 612	16 440
—	—	201	—	100	9 401	4 377	3 000	16 778
—	—	—	—	85	1 035	—	—	1 035
—	4 560	—	146	476	5 197	11 876	5 000	22 073
—	9 282	—	—	3 283	12 565	11 892	—	24 457
—	14 763	—	—	43	15 661	353 882	11 842	381 385
—	21 622	3 612	316	443	31 992	53 465	27 658	113 115
—	—	—	—	—	—	5 765	7 300	13 065
—	—	1 273	—	—	1 273	51 322	30 000	82 595
—	—	—	—	—	—	3 208	—	3 208
—	—	—	—	—	—	29 787	—	29 787
—	—	—	—	—	—	12 006	40 000	52 006
—	—	—	—	—	—	17 427	33 070	50 497
—	—	—	—	—	—	930	—	930
—	—	—	—	—	—	—	—	—
113 385	2 597 501	167 894	247 382	2 682 376	7 123 304	2 501 424	1 295 475	26 952 289
—	—	—	—	—	—	—	—	17 958
—	—	—	—	—	—	—	—	13 500
—	—	—	—	—	—	—	—	7 368
—	—	—	—	460	460	—	—	2 550 910
—	—	—	—	—	—	—	—	59 491
—	1 331	—	961	3 440	9 327	—	—	351 479
—	—	—	—	—	—	—	—	10 443
—	273	—	—	—	273	236	—	303 340
—	—	2 159	—	368	8 947	—	—	35 173
—	25 286	—	—	40 418	80 425	127	—	494 429
1 206	16 170	5 489	13 822	46 045	125 741	—	—	509 367
—	—	—	—	808	4 878	—	—	20 721
—	—	—	—	—	2 380	—	—	56 606
—	—	—	3 747	5 904	19 601	—	—	20 833
—	18 161	3 263	1 607	11 921	56 778	—	—	171 289

1	2	3	4	5
Kommittén för utländska studerande	1970: 12	12 731	11 695	7 539
1968 års musikkommitté	13	93 930	7 745	16 162
Organisationskommittén för statens ungdomsråd	14	—	6 745	3 000
Summa kr.		4 420 395	88 847	70 010

D. Kostnader från kommittéanslaget 1969/70 för sakkunniga biträden inom departementet m.m.

Kulturrådet			26 370	127 734
Planeringsrådet för utbildningsfrågor			1 620	14 320
Svenska Uneskorådet			31 177	4 600
Konstnärstipendienämnden och bestämmelser angående konstnärstipendier			51 425	2 475
Den nordiska kulturkommissionens svenska avdelning			—	—
Svenska ledamöter i ett svenskt-finskt samarbetsorgan med uppgift att verka för att underlätta den i Sverige bosatta finskspråkiga befolkningens utbildningsproblem			10 085	3 745
Representanter för Sverige i ett nordiskt kontaktorgan för radio- och televisionsfrågor			150	650
Svenska ledamöter i en nordisk kommitté för utredande av förutsättningarna för en samnordisk högre utbildning av sjuksköterskor			—	—
Rådgivande lokalkommitté för raketfältet i Kiruna			160	—
Interimsstyrelse för den medicinska och tekniska utbildnings- och forskningsorganisationen i Linköping			—	—
Interimsstyrelse för en institution för utbildning av vissa yrkesgrupper inom teaterns, filmens, televisionens och radions område			2 670	4 125
Interimsstyrelse för Ibero-amerikanska institutet i Stockholm			150	350
Interimsstyrelsen för den botaniska trädgården i Frescati			1 480	800
Nordisk arbetsgrupp för vidareutbildning av socionomer m. fl.			—	—
Experter att förbereda verksamheten vid statens dansskola			—	—
Utrustningsnämnden för universitet och högskolor m. m.			—	—
Indelningsärenden			1 150	—
Folkbokföringsutredningen			—	—
Statens Ungdomsråd			6 725	480
Nordisk kommitté rörande vulkanologiskt institut i Island			—	—
LUP-kommittén för Linköping			—	—
Centrala studiehjälpnämnden			—	—
Skolöverstyrelsen			—	—
Universitetskanslersämbetet			—	—
Kungl. Biblioteket			—	—
Statskontoret			—	—
Styrelsen för teknisk utveckling			—	—
Samarbetsnämnden för socialhögskolorna			—	—
Kommittéexpenser			—	—
Kommittélokaler			—	—
Lönekostnadspålägg 23 % på arvoden och mistade avlöningsförmåner			—	—
Hässelby slott			—	—
Facit AB			—	—
Påhlmans Bokbinderi			—	—
Wikström L.			—	—
U. Åhgren-Lange			—	—
E. Ploman			—	—

1	2	3	4	5
J. S. de Perlac			—	—
Exportföreningens Service AB			—	—
Statens järnvägar			—	—
G. Westin			—	—
J. Björkman			—	—
Postverkets centralförråd			—	—
Rektor Herman Gumaelius			6 280	—
Materialförvaltare Sven Malmberg			—	2 800
	Summa kr.		139 442	162 079

¹ Kostnaderna bestrids av kommittéanslaget i den mån ej annat anges i följande noter.

² Kostnaderna betalas med förskott ur kyrkofonden.

³ Kostnaderna bestrids av andra medel än kommittéanslaget. Kommittén redovisas utan kostnadsuppgifter enär den handhar uteslutande verkställighetsåtgärder.

Kommittékostnader: Utbildningsdepartementet

6	7	8	9	10	11	12	13	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
81 002	—	12 876	—	40	100 198	—	—	—
—	—	—	—	—	2 800	—	—	—
81 335	113 619	51 340	30 798	4 716 690	5 295 303	—	—	—

Faint, illegible text and numbers, likely bleed-through from the reverse side of the page.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

1	2	3	4		5
			Utgifter		
Kommitténs benämning	Kom- mitténs num- mer i berät- telsen	t. o. m. 30/6 1969	1/7 1969—30/6 1970		Arvoden
			Leda- möter	Sekr., experter m. fl.	
A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970					
1966 års Flyingedelegation	1971: 1	17 032	2 010	150	
Organisationskommittén för en nordisk fiskerikonferens år 1970	2	354	1 830	1 847	
1969 års mjölkpriskommitté	3	1 125	8 000	12 923	
Utredningen om stöd till jordbruket i norra Sverige	4	—	7 825	12 200	
Utredningen om den fortsatta driften av Norrvikens trädgårdar	5	—	—	—	
Summa kr.		18 511	19 665	27 120	
B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971					
Trädgårdsnäringsutredningen	1971: 6	—	—	—	
Skogsbruksutredningen	7	558 313	11 175	15 757	
Skogspolitiska utredningen	8	170 621	7 880	7 875	
Veterinärväsendeutredningen	9	624 513	14 320	29 786	
Lokal- och utrustningsprogramkommittén för jordbru- kets högskolor	10	150 068	5 370	26 425	
Utredningen rörande grunderna för taxesättningen vid vissa anstalter på jordbrukets område	11	2 900	—	—	
Jaktmarksutredningen	12	249 430	4 720	9 550	
Fiskerinäringsutredningen	13	91 783	20 080	21 594	
Miljökontrollutredningen	14	125	5 695	13 830	
Laboratorieberedningen	15	2 701	6 915	16 035	
Sakkunniga för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m.	16	—	14 400	8 091	
Sambruksutredningen	17	—	7 325	7 600	
Fiskeadministrativa utredningen	18	—	13 315	13 859	
1969 års skogstekniska FoU-utredning	19	—	2 900	10 960	
Nationalkommittén för 1972 års FN-konferens om den mänskliga miljön	20	—	4 205	14 388	
Naturvårdskommittén	21	—	—	—	
Organisationskommittén i anledning av veterinär- högskolans och statens veterinärmedicinska anstalts omlokalisering	22	—	—	—	
Utredningen om inrättande av en fältstation i Skara	23	—	—	—	
Publika arrendeutredningen	24	—	—	—	
Fritidsbåtutredningen	25	—	—	—	
Summa kr.		1 850 454	118 300	195 750]	

6	7	8	9	10	11	12	13	14
								Beräknad totalkostnad t. o. m. ³¹ / ₁₂ 1970 (s:a av kol. 3, 11, 12 och 13)
								¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1970
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och trakta- mentsersättningar m. m.		Övriga utgifter (tryckningskostnader, hyror, skrivmateriel m. m.)	Summa	Verkställda utgifter ¹ / ₇ — ³¹ / ₁₀	Beräknade utgifter ¹ / ₁₁ — ³¹ / ₁₂	
Ledamöter	Sekr., experter m. fl.	Ledamöter	Sekr., experter m. fl.					
—	—	732	—	—	2 892	1 094	—	21 018
—	—	3 073	—	—	6 750	22 322	—	29 426
—	—	887	922	712	23 444	18 297	—	42 866
—	—	10 066	3 957	45 487	79 535	61 702	65 000	206 237
—	—	—	—	—	—	4 289	—	4 289
—	—	14 758	4 879	46 199	112 621	107 704	65 000	303 836
180	60 299	764	3 344	27 500	119 019	26 889	19 000	723 221
—	—	2 620	1 749	35 077	55 201	12 763	21 800	260 385
—	72 369	—	862	2 979	120 316	69 741	31 200	845 770
—	—	1 537	701	—	34 033	12 700	5 000	201 801
—	—	58	—	3 255	3 313	—	7 500	13 713
—	58 886	6 042	2 808	94 641	176 647	32 838	5 500	464 415
—	—	4 288	428	2 853	49 243	24 822	12 500	178 348
—	118 116	5 784	4 217	14 331	161 973	81 103	50 000	293 201
—	1 486	2 236	6 099	20	32 791	6 928	4 000	46 420
4 808	70 304	9 132	14 355	18 266	139 356	77 685	52 000	269 041
—	—	700	2 644	50 538	68 807	8 435	19 500	96 742
—	—	—	—	—	27 174	6 380	6 730	40 284
—	—	—	—	25	13 885	29 250	15 000	58 135
—	6 980	186	6 861	6 718	39 338	58 060	28 819	126 217
—	—	—	—	184	184	29 568	24 742	54 494
—	—	—	—	—	—	15 279	30 000	45 279
—	—	—	—	—	—	9 707	10 500	20 207
—	—	—	—	—	—	16 736	26 000	42 736
—	—	—	—	—	—	—	18 000	18 000
4 988	388 440	33 347	44 068	256 387	1 041 280	518 884	387 791	3 798 409

1	2	3	4	5
C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1970				
Arrendelagsutredningen	1969: 2	869 094	—	—
1964 års naturresursutredning	3	513 162	—	—
Växtförädlingsskyddsutredningen	1970: 1	479 885	—	500
1964 års rennäringsakkunniga	2	440 399	9 650	8 800
1967 års fiskehamnsutredning ¹	3	129 659	10 800	19 721
Jordbruksstatistikkommittén	4	29 936	—	1 000
Utredningen av den fortsatta driften av Institutet för växtförädling av frukt och bär	5	17 336	—	—
1968 års stormskadeberedning	6	15 260	3 000	500
1968 års jordbrukspriskommitté	7	40 910	—	758
Sakkunniga för förhandlingar rörande stöd till kollektiv forskning på vatten- och luftvårdsområdet	9	—	6 415	3 382
Summa kr.		2 535 641	29 865	34 661
D. Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1969/70 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Ersättning för vissa utredningsuppdrag:				
Y. Ericsson			6 000	2 592
Skogsstyrelsen (verksplanering)			—	—
AB Svensk laboratorietjänst			—	—
Fiskeristyrelsen			—	—
Veterinärstyrelsen			—	—
Lantbrukshögskolans Centrala Förvaltning			—	—
Kommittéexpenser			—	—
Kommittélokaler			—	1 200
Lönekostnadspålägg på arvoden och mistade avlöningsförmåner			—	—
Summa kr.			6 000	3 792

¹ Ang. 1967 års fiskehamnsutredning är 5 180 kr. utbetalt från VI ht kommittéanslag 1969/70

6	7	8	9	10	11	12	13	14
—	—	—	—	573	573	—	—	869 667
—	—	—	—	11 528	11 528	—	—	524 690
—	6 757	—	630	15 843	23 730	—	—	503 615
—	—	2 705	2 909	4 228	28 292	1 138	—	469 829
—	—	1 435	2 686	10 821	45 463	—	—	175 122
—	—	—	—	553	1 553	—	—	31 489
—	—	—	—	366	366	—	—	17 702
—	—	605	—	5 797	9 902	—	—	25 162
—	—	—	—	29	787	—	—	41 697
—	—	152	—	238	10 187	—	—	10 187
—	6 757	4 897	6 225	49 976	132 381	1 138	—	2 669 160
40 660	—	—	—	498	49 750	—	—	—
—	—	—	—	94 000	94 000	—	—	—
—	—	—	—	20 631	20 631	—	—	—
—	—	—	—	40 000	40 000	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	7 516	7 516	—	—	—
—	—	—	—	3 085	4 285	—	—	—
—	—	—	—	233 874	233 874	—	—	—
40 660	—	—	—	399 604	450 056	—	—	—

HANDELSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen	Utgifter		
		t. o. m. 30/6 1969	1/7 1969—30/6 1970	
			Arvoden	
			Leda- möter	Skr., experter m. fl.
A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970				
Utredningen rörande tillsynen över lotteriverksamheten	1971: 1	35 667	5 400	10 350
Bensinhandelsutredningen	2	113 231	25 988	30 050
Krigsmaterielexportutredningen	3	695	8 640	6 670
Summa kr.		149 593	40 028	47 070
B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971				
Svenska delegationen i nordiska ekonomiska samarbetsutskottet ¹	1971: 4	1 395 626	—	—
Butiksetableringsutredningen	5	107 562	18 825	5 345
Konsumentutredningen	6	320 656	19 800	59 973
Patentpolicykommittén	7	34 786	4 800	6 775
Kommerskollegieutredningen	8	83 752	14 550	16 237
Exportfrämjandeutredningen	9	—	—	—
1970 års affärstidskommitté	10	—	—	918
Distributionsutredningen	11	—	—	—
Summa kr.		1 942 382	57 975	89 248
C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1970				
1965 års hemkonsulentutredning	1970: 1	51 390	4 625	4 500
Idrottsutredningen	2	156 152	11 945	4 925
1968 års oljelagringskommitté	3	117 150	200	3 819
Summa kr.		324 692	16 770	13 244
D. Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1969/70 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Långsiktplaneringen m. m. inom patent- och registreringsverket			—	—
Sjöfartsverket			—	—
Statens konsumentråd			—	—

1	2	3	4	5
Hovrättsfiskal Olov Hertzman			1 500	—
Materialförvaltaren Sven Sellgren			—	780
Kommittéexpenser			—	—
Kommittélokaler			—	—
Lönekostnadspålägg			—	—
	Summa kr.		1 500	780

¹ Kostnaderna bestrids med andra medel än kommittéanslaget.

Kommittékostnader: Handelsdepartementet

6	7	8	9	10	1	12	13	14
—	—	—	—	—	1 500			
—	—	—	—	—	780			
—	—	375	—	2 134	2 509			
—	—	—	—	19 760	19 760			
—	—	—	—	195 532	195 532			
—	—	375	—	285 890	288 545			

INRIKESDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen	Utgifter		
		t. o. m. $\frac{30}{100}$ 1969	$\frac{1}{7}$ 1969— $\frac{30}{100}$ 1970	
			Arvoden	
			Ledamöter	Sekr., experter m. fl.

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970

Nordiska kommittén för utlänningslagstiftning	1971: 1	13 819	1 500	3 500
Byggplaneringsutredningen	2	87 294	13 350	20 797
Ungdomsbostadsutredningen	3	69 796	2 130	12 417
Summa kr.		170 909	16 980	36 714

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971

Utlänningsutredningen	1971: 4	609 255	12 700	20 112
Byggindustrialiseringsutredningen	5	1 172 080	6 620	14 508
Låneunderlagsgruppen	6	498 597	775	9 540
Expertgruppen för regional utredningsverksamhet	7	1 242 065	17 625	93 469
Låginkomstutredningen	8	2 201 428	1 400	54 063
KSA-utredningen	9	585 994	27 555	103 424
Delegationen för bostadsfinansiering	10	293 636	12 100	14 730
Expertgruppen för utredningsverksamhet i arbetsmarknadsfrågor	11	126 702	4 335	7 585
Servicekommittén	12	86 882	31 495	28 815
Byggarbetskraftsutredningen	13	83 693	4 420	19 976
Utredningen om förhandlingsrätt för arbetstagarorganisation beträffande pensionerade medlemmar	14	8 988	1 400	12 070
1968 års lokaliseringsutredning	15	116 074	18 345	25 725
Invandrarutredningen	16	83 196	12 140	27 855
Utredningen rörande den skyddade sysselsättningen	17	13 450	1 530	14 598
Sakkunnig för utredning rörande statens ekonomiska stöd till allmänna samlingslokaler	18	855	1 650	13 118
Saneringsutredningen	19	29 839	9 460	12 317
Glesbygdsutredningen	20	—	5 895	7 107
Expertgruppen för vissa zigenarfrågor	21	—	3 995	7 622
Utredningen rörande arbetsförmedlingen inom vissa yrkesområden m. m.	22	—	—	3 267
Utredningen rörande ökad anställningstrygghet och vidgad behörighet för arbetsdomstolen	23	—	—	—
Byggkonkurrensutredningen	24	—	1 000	600
Paritetslåneutredningen	25	—	—	—
Industricentralutredningen	26	—	—	—
Sveriges internationella byggnadskommitté	27	—	—	—
Sakkunnig för översyn av bidragsbestämmelser m. m. inom arbetsmarknadsutbildningen	28	—	—	—
Utredningen rörande det framtida bostadsbyggandets omfattning och redovisning m. m.	29	—	—	—
Summa kr.		7 152 734	174 440	490 501

1	2	3	4	5
C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1970				
Arbetsgruppen för invandrarfrågor	1970: 1	713 314	1 100	925
Västsvenska skogsindustriutredningen	2	213 751	865	1 795
Utredningen rörande underlaget för debitering av byggnadsforskningsavgift	3	47 326	8 400	4 875
Arbetsgruppen för glesbygdsfrågor	4	156 306	5 225	3 075
Utredning rörande enhetlig lönesättning vid de skyddade verkstäderna	5	10 576	3 200	8 906
Organisationskommittén för statens invandrarverk	6	11 743	10 045	11 193
Utredningen om formerna för handläggningen av ärenden om utlännings avlägsnande	7	—	2 400	1 500
Summa kr.		1 153 016	31 235	32 269
D. Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1969/70 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Lokaliseringsberedningen			2 640	—
Bohlins Revisionsbyrå AB			—	—
AB Allmänna förlaget			—	—
Annon Svea m. fl.			—	—
M. F. Åkerdahl Bokbinderi AB			—	—
Esselte AB			—	—
Pettersson, B. H.			2 000	—
Kommittéexpenser			—	—
Kommittélokaler			—	1 404
Lönekostnadspålägg 23 % på arvoden och mistade avlöningsförmåner			—	—
Summa kr.			4 640	1 404

Kommittékostnader: Inrikesdepartementet

6	7	8	9	10	11	12	13	14
—	1 585	—	34	3 642	7 286	—	—	720 600
—	—	—	327	18 535	21 522	—	—	235 273
—	513	—	—	474	14 262	—	—	61 588
—	15 868	546	2 114	1 922	28 750	—	—	185 056
—	66	—	—	—	12 172	—	—	22 748
—	—	—	—	18 580	39 818	—	—	51 561
—	6 341	428	—	483	11 152	—	—	11 152
—	24 373	974	2 475	43 636	134 962	—	—	1 287 978
—	—	45	—	269	2 954	—	—	—
—	—	—	—	60 031	60 031	—	—	—
—	—	—	—	47 208	47 208	—	—	—
—	—	—	—	6 970	6 970	—	—	—
—	—	—	—	10 913	10 913	—	—	—
—	—	—	—	11 036	11 036	—	—	—
—	—	—	—	—	2 000	—	—	—
—	—	—	—	30 606	30 606	—	—	—
—	—	—	—	41 959	43 363	—	—	—
—	—	—	—	574 946	574 946	—	—	—
—	—	45	—	783 938	790 027	—	—	—

CIVILDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen	Utgifter		Arvoden
		t. o. m. 30/6 1969	1/7 1969—30/6 1970	
			Ledamöter	Sekr., experter m. fl.

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970

Länsdemokratiutredningen	1971: 1	582 608	1 200	5 000
Kartprisutredningen	2	76 779	1 200	10 872
Kommunalvalskommittén	3	123 044	6 150	4 150
Kommittén för barns utemiljö	4	115 223	3 050	18 260
Utredning om omfattningen av Södertälje kommunblock	5	—	—	—
Summa kr.		897 654	11 600	38 282

B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971

Kommunalrättskommittén	1971: 6	1 170 591	17 130	14 823
Göteborgsutredningen	7	44 843	975	200
Landstingens arkivutredning	8	155 700	1 580	800
Utredning ang. Malmö stads återinträde i Malmöhus läns landsting	9	32 117	—	—
1964 års civilbefälhavarutredning	10	147 145	7 070	5 877
Exekutionsväsendets organisationsnämnd	11	3 940 494	21 750	45 975
Räddningstjänstutredningen	12	169 496	4 880	37 084
Riksnämnden för kommunal beredskap	13	87 063	20 975	51 200
Bygglagutredningen	14	124 237	8 170	35 029
Rådgivande expertgrupp för fysisk riksplanering	15	—	6 900	—
Utredningen ang. säkerhetsföreskrifter rörande hissar och rulltrappor	16	—	—	—
Utredningen rörande centralorgan inom exekutionsväsendet	17	—	4 000	3 625
Nordiska kommunalrättskommittén	18	—	—	—
Länsberedningen	19	—	—	500
Utredningen om den kommunala demokratin	20	—	—	—
Utredningen rörande lagteknisk översyn av kommunalagarna m. m.	21	—	—	—
Kommittén för den partiella omorganisationen av den statliga länsförvaltningen	22	—	—	—
Summa kr.		5 871 686	93 430	195 113

1	2	3	4	5
C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1970				
Utredning om landstingskommunernas beredskap	1970: 2	3 007 112	—	225
Utredning rörande fastighetsbildnings- och mättningsväsendets organisation	3	194 383	16 800	13 591
Brandförsvarsutredningen	5	37 692	2 500	4 800
Utredning om ändring i planerna för Örebro och Västmanlands läns indelning i kommuner	6	13 903	—	1 650
Summa kr.		3 253 090	19 300	20 266
D. Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1969/70 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Ersättning till utredningsmän i indelningsärenden Svenska kommunförbundet			4 350	—
Kommittéexpenser			—	—
Kommittélokaler			—	—
Lönekostnadspålägg på arvoden o. mistade avlöningsförmåner			—	—
Summa kr.			4 350	—

6	7	8	9	10	11	12	13	14
—	—	—	—	14	239	—	—	3 007 351
—	477	2 925	1 594	50 796	86 183	—	—	280 566
—	—	—	—	—	7 300	—	—	44 992
—	414	740	—	—	2 804	—	—	16 707
—	891	3 665	1 594	50 810	96 526	—	—	3 349 616
—	—	1 712	—	771	6 833	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	128	128	—	—	—
—	—	—	—	13 750	13 750	—	—	—
—	—	—	—	368 968	368 968	—	—	—
—	—	1 712	—	383 617	389 679	—	—	—

INDUSTRIDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen	Utgifter		Arvoden
		t. o. m. 30/6 1969	1/7 1969—30/6 1970	
			Leda- möter	Sekr., experter m. fl.
A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1970				
Energikommittén ¹	1971: 1	385 541	11 950	34 462
1967 års gruvutredning ¹	2	89 647	11 850	32 725
Sakkunniga med uppdrag att överlägga med varvs- industrin ¹	3	404 366	16 050	28 608
TEKO-utredningen ¹	4	171 311	6 165	27 635
Utredning om formerna för förbättrad information och vidgat samarbete mellan företag och samhälle (Samarbetsutredningen) ¹	5	110 557	21 000	89 665
1969 års utredning för samordnad forskning	6	1 329	11 875	26 846
Summa kr.		1 162 751	78 890	239 941
B. Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1971				
1964 års geologiutredning ¹	1971: 7	453 044	9 100	9 931
1968 års utredning om rörtransport av olja och gas ¹	8	58 011	15 725	13 225
Kraftledningsinträngsutredningen ¹	9	649	775	525
Havsresursutredningen ²	10	—	3 600	11 066
Delegationen för försöksverksamhet med företags- demokrati i de statliga aktiebolagen ¹	11	25 422	15 265	10 867
Delegationen för samordning av den statliga läkemedels- produktionen	12	—	—	—
Närförläggningsutredningen	13	—	—	—
Delegationen för de mindre och medelstora företagen	14	—	—	—
Grafiska kommittén	15	—	—	—
Summa kr.		537 126	44 465	45 614
C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1970				
1966 års atomenergiutredning	1970: 1	84 479	3 400	9 450
Företagsdelegationen	2	110 468	2 620	4 850
Industrietableringsdelegationen	3	380 063	12 420	8 071
Summa kr.		575 010	18 440	22 371

6		7		8		9		10		11		12		13		14	
												Beräknad totalkostnad					
												¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1970					
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och trakta- mentsersätt- ningar m. m.		Övriga utgifter (trycknings- kostnader, hyror, skriv- materiel m. m.)		Summa		Verk- ställda utgifter ¹ / ₇ — ³¹ / ₁₀		Beräk- nade utgifter ¹ / ₁₁ — ³¹ / ₁₂		t. o. m. ³¹ / ₁₂ 1970 (s:a av kol. 3, 11, 12 och 13)					
Leda- möter	Skr., experter m. fl.	Leda- möter	Skr., experter m. fl.														
—	—	3 559	350	1 414	51 735	16 492	—	453 768									
—	77 825	2 477	844	369	126 090	16 977	—	232 714									
—	27 601	6 030	4 936	6 331	89 556	4 729	—	498 651									
—	185 688	5 074	2 446	371 148	598 156	56 925	11 814	838 206									
—	150 176	18 072	14 544	104 028	397 485	205 589	—	713 631									
—	—	1 275	8 732	110 193	158 921	11 906	—	172 156									
—	441 290	36 487	31 852	593 483	1 421 943	312 618	11 814	2 909 126									
—	129 518	—	781	349	149 679	50 120	30 000	682 843									
—	—	376	—	214 817	244 143	807	46 000	348 961									
—	—	1 005	18	—	2 323	550	6 700	10 222									
—	—	320	1 957	1 018	17 961	39 593	22 500	80 054									
744	49 081	10 414	12 808	49 090	148 269	83 568	59 100	316 359									
—	—	—	—	—	—	4 545	2 000	6 545									
—	—	—	—	—	—	490	110 000	110 490									
—	—	—	—	—	—	4 032	60 000	64 032									
—	—	—	—	—	—	—	—	—									
744	178 599	12 115	15 564	265 274	562 375	183 705	336 300	1 619 506									
—	—	—	—	265	13 115	24	—	97 618									
—	33 421	—	—	57	40 948	—	—	151 416									
—	—	13 968	51 911	52 060	138 430	—	—	518 493									
—	33 421	13 968	51 911	52 382	192 493	24	—	767 527									

1	2	3	4	5
D. Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1969/70 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Näringspolitiska rådet			1 275	1 690
Industrins Utredningsinstitut			—	—
Statens Elransoneringsnämnd			—	—
Bohlins Revisionsbyrå			—	—
AB Atomenergi			—	—
Holmström, M.			—	—
Arowin-Nilsson, Eva Maria E., kontorist			—	—
Dokmanovic, Irene Christina, kontorist			—	500
Jonung, Lars, civ.ekon.			—	6 000
Ros-Jonung, Kristina, pol.mag.			—	6 000
Bäckström, Jan			—	—
Säflund, Tommy			—	—
Nyström, Per			—	—
Kommittéexpenser			—	—
Kommittélokaler			—	—
Lönekostnadspålägg 23 % på arvoden och mistade avlöningsförmåner			—	—
Summa kr.			1 275	14 190

¹ Kommittén överflyttad från finansdepartementet fr. o. m. 1.7.1969.

² Kostnaderna för utredningen bestrids upp till 100 000 kr. från anslagsposten Oljegeologiska arbeten under anslaget: Sveriges geologiska undersökning: Prospektering.

6	7	8	9	10	11	12	13	14
—	—	1 397	550	—	4 912	—	—	—
—	—	—	—	150 000	150 000	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	40	40	—	—	—
—	5 285	—	—	210	5 495	—	—	—
—	20 977	—	—	36	21 513	—	—	—
—	—	—	367	—	6 367	—	—	—
—	—	—	328	—	6 328	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1 444	1 444	—	—	—
—	—	381	—	—	381	—	—	—
—	—	—	—	7 692	7 692	—	—	—
—	—	—	—	860	860	—	—	—
—	—	—	—	258 989	258 989	—	—	—
—	26 262	1 778	1 245	419 271	464 021	—	—	—

Betänkanden utkomna från trycket under år 1970

Statens offentliga utredningar 1970

Kronologisk förteckning

1. Barns utemiljö. Tryckeribolaget. C.
2. Om stat och kyrka. Beckman. U.
3. Balanserad regional utveckling. Esselte. In.
4. Reformerad lärarutbildning. Svenska Reproduktions AB. U.
5. Statligt stöd till fiskehamnar. Esselte. Jo.
6. Ny livsmedelsstadga m. m. Del I. Förslag och motiv. Tryckeribolaget. S.
7. Ny livsmedelsstadga m. m. Del II. Bilagor. Tryckeribolaget. S.
8. Yrkesteknisk högskoleutbildning. Svenska Reproduktions AB. U.
9. Snöskotern-fordonet och föraren. Esselte. K.
10. Fria läromedel. Beckman. U.
11. Folktandvårdens utbyggande och reglering. Beckman. S.
12. Värnplikstjänstgöringens civila meritvärde. Esselte. Fö.
13. Sveriges energiförsörjning. Energipolitik och organisation. Svenska Reproduktions AB. I.
14. Urbaniseringen i Sverige. Bilagedel I till Balanserad regional utveckling. Esselte. In.
15. Regionalekonomisk utveckling. Bilagedel II till Balanserad regional utveckling. Esselte. In.
16. Riksdagsgrupperna. Regeringsbildningen. Norstedt & Söner. Ju.
17. Ersättare för riksdagsledamöterna. Esselte. Ju.
18. Upphandling av byggnader. Del 2. Administrationen. Beckman. Fi.
19. Svensk FN-lag. Esselte. Ju.
20. Behörighet. Meritvärdering. Studieprognos. Specialundersökningar av kompetensfrågor. Esselte. U.
21. Vägar till högre utbildning. Del 1. Behörighet och urval. Esselte. U.
22. Pedagogisk utbildning och forskning. Berlingska Boktryckeriet, Lund. U.
23. Understödsföreningar. Svenska Reproduktions AB. Fi.
24. Rationell bensinhandel. Esselte. H.
25. Aspirationer, möjligheter och skattemoral. Göteborgs Offsettryckeri AB, Surte. Fi.
26. Körkort och körkortsregistrering. Norstedt & Söner. K.
27. Allmänna val på våren? Norstedt & Söner. Ju.
28. Tjänstgöringsbetyg. Norstedt & Söner. Fi.
29. Decentralisering av statlig verksamhet. Esselte. Fi.
30. Stordriftsfördelar inom industriproduktionen. Esselte. Fi.
31. Militära straff och disciplinmedel. Esselte. Ju.
32. Polisen i samhället. Esselte. Ju.
33. Medel för styrning av byggnadsverksamheten. Norstedt & Söner. In.
34. Svenska folkets inkomster. Esselte. In.
35. Hemförsäljning. Göteborgs Offsettryckeri AB, Surte. Ju.
36. Kilometerbeskattnig. Berlingska Boktryckeriet, Lund. Fi.
37. Översyn av vissa punktskatter. Esselte. Fi.
38. Förtrölig företagsinformation och börs-handel. Esselte. Fi.
39. Sexualkunskapen på grundskolans låg- och mellanstadier. Esselte. U.
40. Revision av vattenlagen. Norstedt & Söner. Ju.
41. Företag och Samhälle. Del 1. Esselte. I.
42. Företag och Samhälle. Del 2. Esselte. I.
43. Ungdom — Bostad. Esselte. In.
44. Språkundervisning bland finländska barn och ungdomar i Sverige. Esselte. U.
45. Gruvrättslig speciallagstiftning. Svenska Reproduktions AB. Ju.
46. Den äldre arbetskraften inom byggnadsindustrin. Esselte. In.
47. Skydd mot avlyssning. Norstedt & Söner. Ju.
48. Svensk författningssamling. Norstedt & Söner. Ju.
49. Yrkeskadeförsäkringens finansiering. Esselte. S.
50. Viss medicinsk och farmaceutisk yrkesutbildning. Svenska Reproduktions AB. U.
51. Mellansvensk gruvindustri. Almqvist & Wiksell, Uppsala. I.
52. Om lotterier. Norstedt & Söner. H.
53. Distriktsveterinärernas tjänstgöringsförhållanden, m. m. Svenska Reproduktions AB. Jo.
54. Forskning för försvarssektorn. Norstedt & Söner. Fö.
55. Vägar till högre utbildning. Del 2. Organisation och information. Esselte. U.
56. Ersättning vid vissa sjukvårdande åtgärder och sjukresor. Esselte. S.
57. Olja i rör. Esselte. I.
58. Yrkesutbildning och arbetsliv. Svenska Reproduktions AB. U.
59. TEKO-industrierna inför 70-talet. Del I. Analys, slutsatser, förslag. Tryckeribolaget. I.
60. TEKO-industrierna inför 70-talet. Del II. Bilagor. Tryckeribolaget. I.
61. Trafiknykterhetsbrott. Esselte. Ju.
62. Utbetalning av kommunalskatt. Esselte. Fi.
63. Svensk krigsmaterielexport. Svenska Reproduktions AB. H.
64. Bättre socialtjänst för handikappade. Esselte. S.
65. Utbildning m. m. av värnpliktiga i specialtjänst. Esselte. Fö.
66. Högskolor för konstnärlig utbildning. Esselte. U.
67. Förmynderskap. Norstedt & Söner. Ju.
68. Boendeservice 2. Esselte. In.
69. Ändringar i kommissionslagen. Tryckeribolaget. Ju.
70. Folkbokföringsorganisationen m. m. Berlingska Boktryckeriet, Lund. U.
71. Svensk ekonomi 1971—1975 med utblick mot 1990. Esselte. Fi.
72. Jordbruket i norra Sverige. Esselte. Jo.
73. Samhället och filmen. Tryckeribolaget. U.
74. Registrering av fartyg. Sjöpanträtt och fartygshypotek. Partrederi. Esselte. Ju.
75. Utsökningsrätt X. Norstedt & Söner. Ju.

Anm. Om särskild tryckort ej anges är tryckorten Stockholm.

Statens offentliga utredningar 1970

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer betecknar utredningens nummer i den kronologiska förteckningen)

Justitiedepartementet

Grundlagberedningen. 1. Riksdagsgrupperna. Regeringsbildningen. [16] 2. Ersättare för riksdagsledamöterna. [17] 3. Allmänna val på våren? [27]
Svensk FN-lag. [19]
Militära straff och disciplinmedel. [31]
Polisen i samhället. [32]
Hemförsäljning. [35]
Revision av vattenlagen. [40]
Gruvrättslig speciallagstiftning. [45]
Skydd mot avlyssning. [47]
Svensk författningssamling. [48]
Trafiknykterhetsbrott. [61]
Förmyndarskap. [67]
Ändringar i kommissionslagen. [69]
Registrering av fartyg. Sjöpanträtt och fartygshypotek. Partrederi. [74]
Utsökningsrätt X. [75]

Försvarsdepartementet

Värnpliktstjänstgöringens civila meritvärde. [12]
Forskning för försvarssektorn. [54]
Utbildning m.m. av värnpliktiga i special-tjänst. [65]

Socialdepartementet

Livsmedelsstadgekommittén. 1. Ny livsmedelsstadga m. m. Del I. Förslag och motiv. [6] 2. Ny livsmedelsstadga m. m. Del II. Bilagor. [7]
Folkandvårdens utbyggande och reglering. [11]
Yrkesskadeförsäkringens finansiering. [49]
Ersättning vid vissa sjukvårdande åtgärder och sjukresor. [56]
Bättre socialtjänst för handikappade. [64]

Kommunikationsdepartementet

Snöskotern-fordonet och föraren. [9]
Körkort och körkortsregistrering. [26]

Finansdepartementet

Upphandling av byggnader. Del 2. Administrationen. [18]
Understödsföreningar. [23]
Aspirationer, möjligheter och skattemoral. [25]
Tjänstgöringsbetyg. [28]
Decentralisering av statlig verksamhet. [29]
Stordriftsfördelar inom industriproduktionen. [30]
Kilometerbeskattning. [36]
Översyn av vissa punktskatter. [37]
Förtrolig företagsinformation och börshandel. [38]
Utbetalning av kommunalskatt. [62]
Svensk ekonomi 1971—1975 med utblick mot 1990. [71]

Utbildningsdepartementet

Om stat och kyrka. [2]
Yrkesutbildningsberedningen. 1. Reformerad lärarutbildning. [4] 2. Yrkesteknisk högskoleutbildning. [8] 3. Viss medicinsk och

farmaceutisk yrkesutbildning. [50] 4. Yrkesutbildning och arbetsliv. [58] Fria läro-medel. [10]
Kompetensutredningen V. Behörighet. Meritvärdering. Studieprognos. Specialundersökningar av kompetensfrågor [20] VI: 1 Vågar till högre utbildning. Behörighet och urval. [21] VI: 2 Vågar till högre utbildning. Organisation och information. [55]

Pedagogisk utbildning och forskning. [22]
Sexualkunskapen på grundskolans låg- och mellanstadier. [39]
Språkundervisning bland finländska barn och ungdomar i Sverige. [44]
Högskolor för konstnärlig utbildning. [66]
Folkbokföringsorganisationen m. m. [70]
Samhället och filmen. [73]

Jordbruksdepartementet

Statligt stöd till fiskehamnar. [5]
Distriktsveterinärernas tjänstgöringsförhållanden, m. m. [53]
Jordbruket i norra Sverige. [72]

Handelsdepartementet

Rationell bensinhandel. [24]
Om lotterier. [52]
Svensk krigsmaterielexport. [63]

Inrikesdepartementet

Expertgruppen för regional utredningsverksamhet (ERU) 1. Balanserad regional utveckling. [3] 2. Urbaniseringen i Sverige. Bilagedel I till Balanserad regional utveckling. [14] 3. Regionalekonomisk utveckling. Bilagedel II till Balanserad regional utveckling. [15]
Medel för styrning av bygnadsverksamheten. [33]
Svenska folkets inkomster. [34]
Ungdom — Bostad. [43]
Den äldre arbetskraften inom bygnadsindustrin. [46]
Boendeservice 2. [68]

Civildepartementet

Barns utemiljö. [1]

Industridepartementet

Sveriges energiförsörjning. Energipolitik och organisation. [13]
Samarbetsutredningen. 1. Företag och Samhälle. Del 1. Förslag med motiv samt bilagor. [41] 2. Företag och Samhälle. Del 2. Hearings med företrädare för samhällsorgan, företag, löntagarorganisationer, politiska partier m. fl. [42]
Mellansvensk gruvindustri. [51]
Olja i rör. [57]
TEKO-utredningen. 1. TEKO-industrierna inför 70-talet. Del I. Analys, slutsatser, förslag. [59] 2. TEKO-industrierna inför 70-talet. Del II. Bilagor. [60]

Stencilerade betänkanden avgivna av kommittéer, som redovisas i riksdagsberättelsen, eller upprättade inom departement under år 1970

(Inom klammer anges det nummer i riksdagsberättelsen, under vilket vederbörande kommitté redovisas)

Justitiedepartementet

1. PM med förslag till ändringar i upphovsrättslagen och fotografilagen
2. PM ang. ändrad judiciell indelning i Södermanlands län
3. PM med förslag till lag om förbud mot otillbörliga avtalsvillkor
4. PM ang. ändrad judiciell indelning i Västmanlands län
5. PM med förslag till ändringar i adoptionslagstiftningen
6. PM ang. ändrad judiciell indelning i Hälsinglandsdelen av Gävleborgs län
7. PM ang. vissa frågor om förverkande av alkoholhaltiga drycker m. m.
8. PM ang. ändrad judiciell indelning i Kopparbergs län
9. PM om indragning av vissa tingsställen.
10. PM ang. ändrad judiciell indelning i Örebro län
11. PM "Förfarandet i förvaltningsdomstol"
12. Organisationsutredning om kriminalvård i frihet
13. PM om avförande ur fastighetsboken av vissa inskrivningar
14. PM ang. reform av samhällets rättshjälp
15. PM om nytt system för diarieföring vid domstolarna
16. PM ang. befogenhet för ordningsvakt vid offentlig tillställning att verkställa beslag av rusdrycker
17. PM ang. lagstiftning om kapning av luftfartyg
18. PM med förslag till viss ändring i giftermålsbalkens bodelningsregler m. m.
19. PM ang. lagstiftning om förbud mot krigspropaganda
20. PM med förslag till lag om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttsens område [2]
21. PM ang. ersättning av allmänna medel åt brottsoffer
22. Förslag om inrättande av en domstolsväsendets rationaliseringsnämnd [49]
23. PM med blanketter för domstolsväsendet
24. PM ang. avveckling av vissa godmanskap, som indrivits vid Nedansiljans domsagas häradsrätt [7]
25. PM om systematisk genomgång av fastighetsboken
26. PM ang. åttalsunderlåtelse i vissa fall m. m.
27. PM om fastighetsdomstolarnas kompetensområde och lokalisering m. m.
28. PM ang. beivrande av trafikbrott som begåtts utom riket m. m.
29. PM ang. upphävande av bestämmelserna om sjömanspass
30. Statens valinformation. Rapport/Slutredovisning
31. Utredning om regeringsrättens kansliorganisation m. m. [47]
32. PM ang. den i New York den 10 juni 1958 avslutade konventionen om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar, m. m. [5]
33. Förslag om huvudlinjer för den nya kammarrättsorganisationen [52]

Försvarsdepartementet

1. Det nya planeringssystemet; sammanfattning av det nya planerings- och programbudgetsystemet. — The defence planning system; summary of the new planning, programming and budgeting system.
2. Det nya planeringssystemet; genomförande verksamheten. — The defence planning system; the execution process.
3. Det nya planeringssystemet; planering och planeringsdokument. — The defence planning system; planning and planning documents.
4. Det nya planeringssystemet; målsättningsförfarandet. — The defence planning system; the goal-setting procedure.
5. Svensk säkerhetspolitik. — Swedish national security policy.
6. Delbetänkande nr 5 ang. förutsättningar för att förlägg ett nytt förband i övre Norrland [7]
7. Delbetänkande nr 6 ang. d:o [7]
8. Betänkande ang. värnplikt och biståndsutbildning [1]
9. Delbetänkande ang. bemanningsformer för statliga isbrytare och sjömätningsskutor [5]
10. Synpunkter på dimensionerande faktorer för flygteknisk forskning och utveckling [11]
11. PM om långtidsanställning av fältflygare [2]
12. Delbetänkande ang. verksamheten vid försvarets materielverk [9]

Socialdepartementet

1. Yrkesskadeförsäkringens administration [6]
2. Forskningsprojekt, undersökningar m. m. på det sociala området 1967—1969 [25]
3. Family planning and the status of women in Sweden. Report by the Government of Sweden to the United Nations
4. Företagshälsovårdens läkarresurser m. m.
5. PM med förslag till bestämmelser om tystnadsplikt för personal inom apoteksbolaget m. m.
6. Delbetänkande nr 2 "Ålderdomshemsavgifter"

Kommunikationsdepartementet

1. PM om avgaskkontroll av bensindrivna bilar av 1971 eller senare års modell [11]
2. Redogörelse för granskning av utbyggnadsplan samt ramprogram för en första etappbyggnad av nytt stationsområde vid Arlanda flygplats [1]
3. PM om ny flygplats i Göteborgsregionen
4. Betänkande om samordnad transportforskning [3]

Finansdepartementet

1. Betänkandet "Förslag till bestämmelser om avdragsrätt vid beskattningen för forskningsverksamhet" [11]
2. PM om "Organisationen av den statliga förhandlingsverksamheten i löne- och anställningsfrågor m. m." [32]
3. PM med förslag rörande riksskatteverkets organisation [15]
4. Betänkandet "Tullproceduren vid import" [26]
5. PM om organisationen för utskänningskontrollen [27]
6. Betänkandet "Översyn av den statliga personalvårdens organisation" [14]
7. PM ang. beräkning av lönekostnadspålägg på lön av gåvomedel m. m. [40]
8. PM "Fråga om avtalsfrihet beträffande arbetstidens förläggning" [32]
9. Betänkandet "Besvär i skällighetsfrågor" [10]
10. Redogörelse för databehandling av prognosmodeller prövade av 1967 års kommunalskattekommitté [9]
11. Betänkande med förslag till vissa ändringar i bestämmelserna om särskild fastighetstaxering [6]
12. PM ang. olika förhållanden som har samband med inskränkningen i pensionsrätten för partiellt arbetsföra
13. Betänkandet "Den statliga lokalvårdens organisation" [29]

Utbildningsdepartementet

1. Betänkande om budgetsystem och konceptplan för universitetsrestauranger [34]
2. Betänkande om icke prästvigds medverkan vid nattvardsdistribution [26]
3. Betänkande om tillsyn över yrkesutbildningen inom lanbruk och skogsbruk [25]
4. Betänkande om tillämpningsbestämmelser till lag om förvaltning av kyrklig jord m. m.
5. Betänkande om användning i ökad utsträckning av icke prästvigda tjänstebiträden. Förordnande av teologie studerande som tjänstebiträde åt kyrkoherde i svensk utlandsförsamling [5]
6. PM om bidragsvillkor och avgränsningsfrågor i studiecirkelverksamheten
7. PM om kyrklig beredskap (del I och II)
8. PM om nya testamentet
9. Betänkande om översyn av predikotexter ur gamla testamentet för kyrkoherdes sön- och helgdagar [7]
10. Betänkande om anordnande av särskilt anpassad utbildning för icke behöriga lärare i s. k. övningsämnen [33]
11. Betänkande om översyn av förslag till En liten bönbok [6]
12. PM med diskussionsunderlag ang. ett statsbidragssystem för skolbyggnader utformat som hyresbidrag per elev och år
13. Betänkande om vissa frågor rörande studiemedel [28]
14. PM med förslag till vissa kompletterande beslut om gymnasieskolan
15. Betänkande om svenska kulturhuset i Paris, verksamhet och organisation
16. PM om studie- och yrkesorientering
17. Betänkande om statligt tidskriftsstöd [29]
18. Betänkande om framställning om anslag för budgetåret 1971/72 till högre musikutbildning m. m. [46]

19. Betänkande om vidgad socionomutbildning [44]
20. Betänkande om förslag till ämneskombinationer, utbildningslinjer och praktisk-pedagogisk utbildning för lärare som genomgår provisorisk ämnesutbildning i musik [33]

Jordbruksdepartementet

1. Betänkande ang. kostnadstäckning av Statens växtskyddsanstalt, Statens lantbrukskemiska laboratorium, Statens maskinprovningar [11]
2. PM ang. avgiftsbeläggning av sojaproteinprodukter (3)
3. PM om den fortsatta driften av Norrvikens trädgårdar [5]
4. Betänkande om mjölk; produktion, konsumtion, prissättning m. m. [3]
5. Betänkande ang. stödet till fiskets berednings- och konservindustri [13]

Handelsdepartementet

1. PM ang. patentverkets service och PCT-planen [7]

Inrikesdepartementet

1. PM ang. pantvärde (låneunderlag) och produktionskostnader för gruppbyggda småhus år 1968 [6]
2. PM ang. lokaliseringssamråd
3. PM om löneskydd vid konkurs
4. PM om befogenhet för kommun att driva affärsverksamhet för att bereda samsällsättning åt handikappade
5. PM "Olaga arbetsförmedling" [22]
6. PM om lokaliseringssamrådets geografiska avgränsning
7. PM om lokaliseringssamrådets sektoriella och byggnadstekniska avgränsning

Civildepartementet

1. ADB inom exekutionsväsendet [11]
2. Kommunalrättskommitténs betänkande XIII: Kommuns och andra kommunala menigheters skyldighet att underställa statlig myndighet vissa beslut [6]
3. PM om skatterätt och länsrätt
4. Utredning ang. ändring av gällande kommunindelingsplaner för Salems kommun i Stockholms län samt Trosa stad, Gnesta köping, Daga och Vagnhäradskommuner jämte Torsåkers församling av Tystberga kommun i Södermanlands län [5]
5. Betänkande med förslag till prissättning på de allmänna kartorna m. m. [2]

Industridepartementet

1. Varvskommittén: "De svenska storvarvens problem"
2. 1969 års utredning för samordnad forskning "Samordnad teknisk forskning"
3. d.o. Bilagor.
4. PM utarbetad av en arbetsgrupp med företrädare för industri-, kommunikations-, utbildnings- och utrikesdepartementen — "Aktuella ställningstaganden till det europeiska rymdsamarbetet"

Nordisk Udredningsserie (NU) 1970

1. Samordnad utbyggnadsplanering inom Nordel.
2. Uddannelses- og forskningspørgsmål.
3. Prøveløsladelse.
4. La coopération internordique en matières économiques et culturelles.
5. Nordisk gränsregion, miljövård och urbanisering.
6. Konsumentundervisning i skolen.
7. Merking av brann- og helsefarlige stoffer.
8. Nordisk trafiksäkerhetskonferens i Stockholm.
9. Innstilling om harmonisering av skoleordningene i de nordiske land.
10. Vägtrafikkregler. Reviderat forslag.
11. Narkotikaforskning.
12. Nordisk kontaktmannsmøte i Røros.
13. The Organisation of Nordic Co-operation.
14. Migrationen mellan Sverige och Finland.
15. Nordisk tjenstemannarrett.
16. Utlänningspolitikk og utlänningslagstiftning i Norden.
17. Nordiskt institutt for jämförande rettsvetenskap.
18. Tentamensgiltigheten i Norden.

Personregister till kommittéer

A

Aabye-Nielsen Hans	Fi 4	Almqvist Per E A	I 13
Abelin Hans Henrik G Z	Fi 25 26	Almqvist Sven A T	In 6
34 64		Alpsten A Börje	Ju 32 36, K 20
Abenius Håkan W	I 2	Alsén M L Sven	S 14
Abrahamson Kerstin	Fi 53	Amer Maj Britt	U 16
Acking Carl-Axel	U 24	Amilon Clas O	Ju 13
Adamsson Erik S J	Ju 41, Fi 42	Amylong Tora	U 33
Adde Ragnar A V	Ju 22	Anclow Per R	Fi 34 59 64
Adolfsson Bo	K 19	Andersson A G Birger	Ju 13 17
Adolfsson Tage V A	Fi 43	Andersson A Owen	U 14
Ag Lars E	U 20	Andersson Anders H	Fi 32
Agell Anders L G:son	U 27	Andersson Bengt Joel	U 20
Ager Ruth M	U 1 2	Andersson Bolennart	UD 3
Aggeryd M Thorsten	S 32	Andersson Erling	C 7
Agrenius Gösta B	K 10	Andersson Freddy V E	U 11
Agvald Sten R	Ju 18	Andersson Fritz A R	Fi 44
Ahlander Uno	U 51	Andersson G Ingemar	S 20, In 21
Ahlberg Jan Erik	S 16 32	Andersson Hans E	Ju 13
Ahlgren Bert S	Ju 30, S 6 29,	Andersson Hans G	Ju 27
Jo 14		Andersson J Sven G Fö	14, Fi 15 16
Ahlgren Sven H J	Jo 20	Andersson Johnny L	K 3, U 27
Ahlkvist K Emil	C 1 9	Andersson K A Stig	U 28
Ahlmark Per	U 29	Andersson K Sigvard V	H 11
Ahlqvist Barbro S M	U 46	Andersson Karin	U 1 19, H 11
Ahlqvist G Börje	In 28	Andersson Karl Olov	Fi 43
Ahlström Bengt	U 20 23	Andersson Lars Erik E	S 28
Ahlström Karl-Georg J	U 20	Andersson Lars L	Fi 13
Ahlström Olle G	K 4	Andersson Leif	Ju 27, Fi 59,
Ahlvarsson Lars I	In 22	U 15	
Ahnsjö Sven O R	Ju 14	Andersson Lennart O	U 14
Ahrbom Nils O	U 9, In 5	Andersson M Alvar	S 34, Fi 43 61,
Ahrén Per-Olov A	U 26	In 19 29	
Ahreson Holger	K 19	Andersson N G Bertil	U 45
Ahrfelt Bengt	K 3, Fi 47	Andersson Rolf G	In 11
Ahrland Sten	U 41	Andersson Sivert	S 29
Albinsson N Gillis	S 20	Andersson Sune A	H 8
Albinsson N Göran	U 19	Andersson Sven G V	Ju 40
Alderin Erik K	I 15	Andersson Sven G	K 30
Aldestam N Arne	Fi 2 4 12 32 35,	Andersson Sven-Åke V	In 5
U 13		Andersson Thure G	S 20, H 6
Alemyr Stig R	UD 1, Fi 34, U 33	Andersson Torsten C	Ju 16, H 2
Aler Bo A A	I 1	Andersson Torsten N	U 7
Alexanderson K Erik	Fi 5 52, U 9	Andersson Yngve	Ju 54
Alfort Axel M	U 1	Andersson Åke E	In 7
Alfredsson Karl-Erik N	U 12	Andre C Bertil	Ju 39
Algernon Carl-Fredrik R	Fö 3	Andréasson N Rune G	Ju 8
Algott Stig A	Fi 28	Andrée Torsten E	C 6 9
Allard Henry K A	S 16, Jo 20	Andrén A Gunnar	Fi 1
Alm Görel G M	Ju 24	Andrén Carl-Gustaf	U 38
Alm Jan	U 20	Andrén Åke	U 26
Almberger Per	Jo 8	Anell Kerstin	H 8
Almfelt Paul V	U 2 12 14 20 27	Anér Kerstin	U 6, Jo 14
Almgren Carl Erik Å	UD 3	Annevall Sture	Ju 39 40
Almgren Hans	In 10	Antby Sven O	Jo 8
Almqvist Gert	U 20	Antonsson Johannes M	Ju 27,
		S 13, Fi 41	
		Anveden Per Olov	U 49

Apelqvist K A Seved	Fi 41	Benskiöld Torsten E A	Fö 4
Appelgren E Harry H	Ju 32	Bentzel Ragnar H	U 27, In 7
Appelgren L Göran S	Fi 15	Berg Bengt Åke	S 14, In 6, I 5 11
Arbell Leif G	K 11	Berg C G Håkan	U 2 21 27
Ardö Paul A E	U 21	Berg Christer G	U 2 14
Arfwedsson Anders J	U 27 31	Berg Hans E	K 25
Arman Jan-Olof	Fö 9	Berg Sven O	Jo 24
Arnell Anders	U 25	Bergdahl Sven-Gunnar	U 48
Arnklint Helmer S E	Fi 24	Bergegren Astrid	Ju 7, Fi 27, H 3,
Aronson S Albert	Fi 28	C 14	
Aronsson Harald S	C 14, I 5	Bergendahl Göran H	In 7
Aronsson Harry	U 15	Bergendal Gunnar S	U 27
Arpstedt K Harry	C 12	Bergengren Bengt Göran	U 16
Arrhenius Karl G H	Fi 18	Berggren C Arvid	Ju 38
Arsell J C O Göran	Fi 53	Berggren Erik G C	Ju 20
Arvidsson Guy N A	Fi 20, In 11	Berggren G Rune	S 14, In 2
Arvidsson Marianne E	Fi 20, U 37	Berggren Göte B	In 15
Arvidsson Stellan	U 29	Bergh Carl Herman	Ju 27, S 16,
Arwidsson H A Ingmar	S 2	Fi 51	
Askerlund A Rune	I 1	Bergh E Albert	Ju 22
Asking Berit	U 21	Bergh K Ragnar	Ju 17
Askmark K F Ragnar	U 26	Bergh Sten	S 33, Fi 5
Asp P Einar	C 1	Bergkvist Nils L	S 35
Aspelin L B Erland	Ju 22 37	Bergling Nils B V	H 7
Asplund G Lennart	Fi 5	Berglund Bernt	In 7
Assarson Birgit	U 46	Berglund Carl-Bertil	U 3 48
Assarsson Axel A	U 1	Berglund Erik	Ju 29, Fi 38
Attehog Gösta	U 27	Berglund Frida J	In 20
Atterwall Göran L	Fi 61, In 2	Berglund K Gustaf	U 22
Augustinsson Bengt J E	S 2	Berglund O Matteus	S 16
Augustinsson Curt W	Fö 8	Bergman Arne D	Ju 31
Augustsson J A Gillis	Jo 25	Bergman Eve	H 4
Axelsson Karl-Axel	U 27	Bergman Hans R	U 24
Axrup Stig	U 48	Bergman Per R	Ju 36, In 5 29,
		C 19	
B		Bergman S Christer	Ju 19
Baagøe N Peder H	Ju 39	Bergman Åke	S 7
Back Pär-Erik	U 27	Bergqvist Sven-Runo	C 20
Backer Nils	U 14	Bergsmark Henry R	Fi 3
Backlund Fredrik A	K 14	Bergstedt Tord L H	S 35
Backman Gösta B	K 14 25, H 6	Bergsten Per G	Ju 14
Backström Gösta	U 4	Bergstrand Sten-Erik	Fi 26
Baude Annika M C	In 9	Bergström Carl Fredrik A	Fi 6
Bauer Anders F H	Ju 34, H 9	Bergström Erik G	Ju 43
Bauer Sven Harald	U 11	Bergström K Sune D	U 14
Beck-Friis J Olof	C 11	Bergström Olof	Jo 8
Beckius Carin E	U 49	Bergström S Gunvor M	Ju 24
Beckman K Birger	U 17	Bergström Stig O W	I 13
Beckman Rune G	In 13	Bergström Svante B	U 23
Belfrage H Esbjörn G	U 35	Bergström Ulla	In 3
Belfrage Kurt-Allan	H 9	Bergström-Walan Maj-Brith	U 15
Bendz C Mårten E:son	Jo 19	Bergström Willy	U 20
Beng Arne G H	In 13	Bergvall Olof M E	S 30
Bengtson Sture C	U 17	Berkenstam G Lennart	K 17 33
Bengtson Sven F	S 18, In 9	Berndtsson Berndt-Erik	Ju 18
Bengtson Torsten S	U 32	Bernhard Harry B	In 5 6 27
Bengtsson Bertil T	Ju 30	Bernhardsson K Göte E	U 27
Bengtsson Folke L	Ju 13	Bernström Knut	H 4
Bengtsson Gunnar	C 13	Berntsen Jan H G V	Ju 18
Bengtsson Hugo V	Ju 8, In 16	Bernunger Sten E	I 4
Bengtsson Ingemund S B	Jo 20	Bertman Harry	Fi 35
Bengtsson Jarl	U 27	Beskow Inga	UD 3
Bengtsson L Ingmar O	U 8 46	Betzfeldt Karl-Hugo	Fö 7
Bengtsson Rune	U 33	Bexelius Ernst G B	In 14
Bennegård E B Hilding	Fö 4	Billig Ragnhild	U 2
		Billström P O Frithiof	In 6

Binett Einar	U 1	Bohman Jan A	U 24
Birgersson Torsten B A	S 2,	Bohman Karl Erik	U 1
Jo 22 23		Bohman Ulla M	In 17
Birkenstedt F Harry	Fi 39	Bolding Lars Erik	Ju 6
Birnbaum Karl E	UD 3	Bolding Per Olof	Ju 37
Biörnstad Margareta	U 16	Bolin A Bertil	Ju 1 U 30
Bjerrek Bertil	C 7	Bolin Bert R J	U 13, Jo 20
Bjerver Kjell B	Ju 8	Bolin Lars A	Ju 14, U 51
Björck A Bertil E	Fi 12	Bolin Per Eric V	Ju 42
Björck Anders P-A	UD 3, K 30	Bolinder Erik	S 29
Björhammar Carl A	S 11	Bolling G Hugo	S 1
Björinder Henry K E	U 4 12	Boman Johan (Jan) E	I 2
Björk Bertil E	S 8	Boman Rudolf E K	S 7
Björk Jimmy	U 44	Boman Svante V	C 6
Björk John G T	U 12	Bongenhielm Per I F:son	U 2 21
Björk Kaj A	Ju 28, UD 1, Fi 38,	Bonnichsen Roger K	Ju 8
U 29		Boo Fritiof I	Ju 12
Björkhammar Stig A	I 4	Boo Karl G H	Fi 9 27, C 20
Björklund O Percy	In 15 26	Borg L Göran Fö 11, U 3 9 14 20	
Björklund Sven	C 13	Borg Sten O	In 13
Björkman A Fredrik M	K 7 24 28	Borggård Göran R	K 8 26 38,
Björkman Carl L	I 7	H 7	
Björkman Henning N M	S 2	Borglund Erik A	H 6, C 6
Björkman Jerker A	U 50	Borgquist Frithiof	Fö 2 3 4
Björkman K Eugen	Fi 32, In 23	Borgström Carl	Ju 1
Björkman K Gösta	Jo 9 22	Borgström E Bengt G	U 14
Björkman N G Folke	Ju 27, K 6,	Borgström Mats E	Fi 13
Fi 25		Bose Curt E	Fi 26
Björkman Ulf L	U 35	Boström Fredrik V E	Ju 3
Björkquist Erik G A	S 16	Boström Hans	Ju 39
Björling Gotthard	U 48	Bouvin J Åke	Ju 40
Björnberg Bengt I A	Jo 21	Brade James E U G	Ju 34
Björne B Gunnar	S 11 33	Brandel Åke	U 11
Björnegård Gudrun	U 1	Brandgård Evert	U 1 43
Björnson Lars-Eric	Fö 9	Brandt Erik R	Fi 34
Blidfors T E Johannes	K 6, Fi 25,	Brandt H Birger D	Ju 17
U 19		Brandt-Humble Kristina	Ju 14
Blix Hans M	Ju 9 27	Branting J E Malte	H 4
Blixell Anders	U 3	Brattgård Sven-Olof	S 13 27
Blixt Erik O	U 1	Bratthall Kenneth	S 34
Blixt Ewa H	U 33	Braunerhielm G Erik E	Ju 34
Bloch A Eskil	U 20 27, In 12	Breitholtz Axel	U 20
Blom O Torsten	S 10	Breitholtz Claës J E C:son	In 19
Blom S T Lennart	Fi 26	Brilioth Erik-Gustaf J	Fö 15
Blom Åke M	S 1	Brinck Per S V	Jo 20
Blomberg Erik	U 1	Brindner Per E	Fi 26
Blomberg Richard (Dick) A	Ju 14 46	Bring Tore	I 6
Blomdahl Bengt O	C 20	Bringfeldt Björn T	I 13
Blomgren Boris W	In 5	Brink O J Thage	Fi 3
Blommé S Erling	Ju 39, I 10	Brising Lars H	U 18
Blomquist Bo G	K 20	Brissman Per-Gunnar	Fö 4
Blomquist Carl-Erik O	I 1	Broberg K Bertram	U 14 20
Blomquist Per A B	U 30	Broberg Rolf H J	S 6
Blomqvist Gösta N	In 27	Brodén E Bertil	I 11
Blomqvist K Gunnar V	Fi 42	Brodén Sven E	Fi 43 61
Blomqvist O Rune	Ju 27, Fö 8 16	Brody Sam	U 20
Blomqvist Svante C	H 9	Brohult Sven F A	Jo 20
Blücher Gösta E O	K 30	Brommesson Per-Axel	U 34
Bodell Karl G	U 12	Bromsjö Birger	U 15
Bodén Anna-Brita	U 35	Broomé J T Allan	Fi 7
Bodström T Lennart	In 22	Broomé N G Bo	Ju 27
Boëthius Carl Gustaf	U 15	Brotzen Otto	I 10
Boheman Erik C:son	Jo 20	Browaldh Tore	Fi 41
Boheman H C Fredrik	K 30	Brown Carl O	S 17
Bohlin Erland	U 20	Brundell Nils-Erik	U 34
Bohman B Gösta	Fi 51	Brundin Gerdt G	Ju 30

Brundin Paul S	H 10	* Carlsson Sven-Gunnar	Fi 27
Brundin S A Torleif	Ju 5 17	Carlsson Ulf V	Ju 23 32, C 11
Brunfelter Ulf	Ju 40	Carlsson W Bernt	Jo 16
Brunnberg Hans A	U 24	Carlstedt Arne R	K 31
Brunnberg R K Charlotte	U 22	Carlstein Rune A	Ju 22, Fi 59
Bruno Gösta F	K 29, Fi 15 16	Carlström Stig	U 1
Brunzell Frans-Olof	U 20	Carlsund H Bo	K 9 15
Brytting O Evert	Ju 26 31	Cars Gunnar F O	Fi 38
Bråland Ingrid	U 1	Cassel A Margareta	U 33
Brändström Carl-Edvard P	Jo 25	Cassel Bo G H	I 10
Buckau Anne-Marie L M	Ju 49	Cederberg, Ingvar	Fö 15
Bufvers M Arne	Ju 33	Cedercrantz Bror O C	Ju 19
Bundsen Sven E F	In 1	Cedergren Ebba L C	U 20
Bunner Tor Å G	Ju 13, S 7	Cederstrand Jan Erik	C 11
Burén Carl-David E	K 4	Cederwall Gustav F E	In 5 27
Burman G Bertil	Jo 16	Christoffersen Torgeir	K 10
Burman K Enar	Jo 19	Chytraeus Inger	U 2
Burman Olof	Fi 27	Claeson Peter M	I 5
Burman Svante	S 4	Claesson Göran C-O	H 6, I 4
Bylund B Erik M	U 20, In 7	Classon Sigvard	S 5
Bystedt Britt-Marie	U 2	Claus L Gillis I H	K 29
Bååw Hjalmar H W	Ju 15	Cnatingius Claes M	U 22
Bäck Karl-Axel	In 9	Cohn H Olof	S 30
Bäcklund Siv I	Fö 11	Colding Bertil	U 20
Bäckstrand Göran K M	Jo 20	Colldahl Gunnar	K 26
Bäckström A Ingemar	K 35	Collett John D E	Fi 27
Bäckström Bo	K 19	Conradi Erland G F	Ju 30
Bäckström N Birger	Fi 35	Cosmo Carl-Johan O	Ju 18 37
Bäckström Sixten	U 1, Jo 8	Cosmo Ingemar O	In 9
Bäärnhjelm G Mauritz	Jo 24	Creutzer Bertil R	Fö 1
Börjeson Bengt O	S 25, U 27	Croneborg K O Rutger	Fi 26, H 4
Börjeson C Olof A	Fi 5	Cronqvist Sven-Olof H	U 27
Börjeson Finn G	Jo 20	Curman S Johan H	U 27
Börjesson Mats	Ju 36	Curtman Curt W	Fö 8
Börjesson Paul D	Fö 5		
Böttiger Lars-Erik	U 20		

D

C

Canarp Curt S T	Fi 50, In 7 11, I 4	Dahl Helena V I	S 12
Caping Bengt R	U 1	Dahl Karin I	U 33
Careborg Lars-Olof	U 14	Dahl Martin	S 5
Carlbom Lars E	I 6 13	Dahl R Birgitta	U 27
Carlegrim N Erik A	Fi 6	Dahl Sonja E S	C 11
Carleson Sven A	Fö 2	Dahl Åke K G	U 1
Carling Alf G	K 9, Fi 20	Dahländer E Gunnar	U 1
Carlshamre Nils O G	Ju 51, S 11	Dahlberg Benkt C I	Fö 7 14
Carlson B Inger E	H 6	Dahlberg Erik E	In 5
Carlson C G Torsten	Fi 3	Dahlberg K Thure	Ju 23 28, C 3
Carlson G Rune	K 1 31	Dahlberg L Åke	In 11
Carlson K Sören	S 20 25, In 9	Dahlbom Bengt S	U 17 20 23
Carlsson A G A (Arthur)	S 7	Dahlbom J Rickard	U 14
Carlsson A Janne	U 20	Dahlborn Nils G	Ju 47
Carlsson Arne R	I 8	Dahlén P Olle R	U 30, H 3
Carlsson Arthur G	Ju 31	Dahlgren Margareta B	U 31 43
Carlsson Eric	U 52	Dahlgren P Anders B	Jo 25, C 19
Carlsson G Arne V	Fi 31, In 10 11 25	Dahlheim Göran	U 2
Carlsson G Ingvar	UD 3	Dahlin N Åke S	U 14
Carlsson Gunnel E	S 22	Dahlin Sven M	Jo 16
Carlsson, Jan	U 14	Dahlhöf Urban S	U 2 21
Carlsson Jan Olof	I 3 6	Dahlman Sven-Olof	C 6 13
Carlsson N Gösta	Ju 14, In 7	Dahlman Sven W	UD 1
Carlsson Rolf V	S 12	Dahlstedt Karl-Hampus	U 8
Carlsson S Lennart	S 16	Dahlsten Ulf L	In 3
		Dahlström Bjarne	Fi 46
		Dahlström Gunnar	S 7
		Dahlström Gösta E	Fi 28, H 9, In 11

Dahlström Rolf E	K 27	Egerstad Torbjörn	Fö 3
Dahlström Åke	K 5	Ehlin Ulf R U	I 10
Dahmén Erik V H	K 9, Jo 20,	Ehnmark Ernst Erik	H 8
In 7		Ehngren K Lennart	Jo 22
Dahlén Ingrid K	S 11, In 12	Eidem Ingmar	Jo 20
Dalgård P J Ingemar	In 7	Eiritz Sven-Gustaf	Jo 7
Damgren H G Fredrik	Jo 19 25	Eisler Hans M	U 19
Danelius Hans C Y	Ju 12 54,	Ejerhed Anders G	U 48
UD 4		Ekberg Hans G	K 1 10 16 35
Danell Claes A	Jo 7	Ekberg K Gustav	K 7 11 19 30
Danielson Gunnar H	S 9 29 34	Ekberg Karl-Henrik	Ju 54
Danielson K Harry	In 6	Ekblad Carl-Rickard E	U 14
Danielson Nils-Gustaf F	I 8	Ekblad S Gunnar	U 16 47 50
Danielsson G Gunnar	S 27, C 8	Ekebjär N Göran	Fö 16
Danielsson G Åke D	K 16	Ekelöf Per Olof	Ju 17
Danielsson Georg	In 11	Ekendahl Sigrid H E	S 9, I 4
Danielsson Jan P T	K 3 18	Eketorp Sven	U 2
Danielsson Åke H	Ju 33	Ekholm Herbert	U 1
Darpö Börje	U 1	Eklund Bo L	U 32
Davidsson G Ingvar	K 7	Eklund C Gunnar	Fö 9
Dederig Stig	In 10	Eklund E Per G	Fi 8 59, Jo 8,
Delin Lars A	Ju 6 53, Jo 21, I 2	C 9	
Dennis Bengt	Ju 34, H 4	Eklund Erik G	Fi 39 55
Diesen Ingrid E	In 16	Eklund K O Jöran	S 16
Djupstedt K Arne	Fi 17	Eklund K Ronnie	U 14
Djurberg L G Håkan	C 11 17	Eklundh Claes G B	Ju 27
Dockered G Robert	Ju 25	Eklöf Kurt G A	Fi 9 28, In 10
Domar Torgny	U 48	Ekman Gunnar O S	U 32
Drakenberg S Örjan	In 24	Ekman Jacob	S 2
Drougge Georg G A	I 6	Ekman Olle	U 5
Duke Karl-Erik A	S 8, Fi 22	Ekman S Gösta	Fi 15 17 24
Dureman E Ingmar	Ju 18	Ekspong A Gösta	U 18
Du Rietz Lars	U 15	Ekstam Gunnar E	Ju 23, H 7,
Dyrssen Gösta P T	Ju 40	C 22	
		Ekström Allan	Ju 11 19
		Ekström Bert O	Fi 36, H 4, In 7,
		15, I 5	
E		Ekström John E	I 3 4 8
Ebeling Fredrik H	Jo 19	Ekström Sven E A	Ju 36, U 43,
Eckerberg Lennart	U 13	Jo 14, In 19	
Eckerberg Per A	Ju 34, I 5	Elander Kurt O	U 1
Eckerdal Lars H	U 6 26	Elf G Algot	In 9
Eckersten Ivan E	Fi 43, Jo 13 20,	Elfvig Folke R A	Fi 39
H 4		Elfvig Gösta O C	H 3
Edam Carl Tomas H:son	U 33	Elfvig Lars S	U 4
Edberg Rolf F	Jo 20	Elg Gösta R	Fö 8
Edelsvärd Olle A	Ju 20	Elghufvud E Gösta	Fi 18
Edenman Ragnar H L	U 20, Jo 22	Elgqvist-Saltzman Inga	U 2
Edgardh Claes H H	Ju 29, Fi 1	Eliasson Anders	C 7
Edgren Gösta A	I 5	Eliasson H Torsten Y	U 1 20 21
Edlund C Bertil	S 11, Fi 24 34 59	Eliasson Lars M	I 8
Edlund Sten E	In 14	Eliasson Per-Erik	Jo 10 22 23
Edman A Gunnar	U 6	Elison Magnus L	In 10
Edmén Lars H	Fö 13	Ellegård H Alvar	U 21
Edqvist Rolf J:son	K 8	Elliot Jan	U 49
Edstrand Hans	I 6	Elliot Knut E	Ju 17
Edstrand Karl-Ingmar	Fi 21	Ellwyn Carl-Olof (Ola)	Ju 54,
Edström Gunnar O	S 1	U 32	
Edström John Olof	U 48	Elm Torsten J W	U 19
Edström Kjell S	Fi 57, C 11	Elmér Åke B A	U 44
Edström Lennart J	Ju 34	Elmhammer Nils E I	Ju 32
Edström Lennart N	C 10 13	Elmhorn Kerstin	Ju 14 46, S 30
Edström Ricardo F S	Fi 2	Elmqvist Karl-Axel	Fö 1
Edvardsson P Einar	S 1	Elmstedt Claes Y	Jo 13, In 9,
Edwall Pehr A R	U 26	C 20	
Eek Hilding	Ju 2, UD 3, Jo 20	Elofsson Axel E	Fi 18
Egedal Nils Hj	K 4 28		

Elwing Carl Magnus	Ju 18	Eriksson Karl Axel	Ju 23
Enander Bengt N	U 20	Eriksson Karl-Erik	C 3
Enander Karl-Göran	U 25	Eriksson L Tore	S 28
Enarsson J O Arvid	Fi 54	Eriksson L Valter	Fi 6
Engberg Peter O	U 31	Eriksson Lars E	UD 3
Engdahl Gunnar V	Fö 8	Eriksson N Åke	C 2
Engdahl K Anders F	In 7	Eriksson Nancy M	S 12
Engdahl O Roland	Ju 32	Eriksson Nils	Ju 33
Engebeck Lars R	Fi 8	Eriksson Nils-Erik	U 46
Englund Anders	Fi 27	Eriksson Olof E	In 27
Englund David	U 17	Eriksson Sune B	U 27
Englund Georg	U 33	Eriksson Sven A	Fi 42
Englund Ingegerd	S 2	Erixon Ragnar W	Fi 26
Englund K G Åke	H 4	Erlander Bo G	In 2
Englund S Anders J	K 27	Erlander E Lillemor E	Ju 19, H 6
Englund Sven E	Ju 24	Erlander Sven B	K 27
Engman James	Fi 5	Erlander Tage F	U 42, Jo 20
Engman O Ingemar	Fö 1 16	Erlandson Sten	Fi 46
Engqvist Carl Olof	Ju 17	Erlandsson Göran	Fi 46
Engström Arne V	Fö 11, U 13 18, Jo 20, I 10	Erneholm Berndt I	U 35
Engström Bengt Olof	U 33	Ernest N K E Gunnar	U 1
Engström E Martin	S 6	Ernulf T Gudmund	Ju 25 27
Engström Odd	S 30	Erséus L G Torgny	U 35
Engström Stina	U 1	Ersso Valter S	H 6
Engquist Daniel	U 48	Erstam Sven-Erik	U 13
Enquist Jan	Fö 16	Eskel Arvid N	S 16
Erbacke K Gunnar	Fi 27	Eskilsson Kjell-Ove	C 4
Erichson Bo-Lennart	Fi 46	Esping F Lars-Erik	C 15
Erici Bernt H	In 9	Esping Hans G	C 1
Ericson E Gerhard H	Jo 16	Esping Ulla	U 51
Ericson Filip L	Fi 43	Espling Bengt O	Fö 15
Ericson Folke C W	Fi 35	Essén Eric V	Ju 10
Ericson Gösta	In 5	Essén Ingemar	Fi 55
Ericson Hans E	K 6 7	Essunger N Gunnar R	In 27
Ericson Rune P R	Fö 5	Evaeus B Per H	C 16
Ericsson Axel K G	K 6	Evers G Tage	Ju 13
Ericsson Brit-Marie L	Ju 35		
Ericsson Britta M	U 2 27		
Ericsson Carl-Henrik	Ju 13 32	F	
Ericsson Inger-Britt	K 10	Fagerberg Gösta	U 52
Ericsson John A	Fi 61	Fagerholm Per Anders L	U 14
Ericsson K Georg V	Ju 35, Fi 32	Fagerlund Bengt O H	In 16
Ericsson K Gösta	U 1 25	Fahlander Vidar M J	Fi 26
Ericsson Kjell	S 26, Fi 36	Fahlin Per G	I 8
Ericsson Lars Eric	C 20	Falk Eric G R	U 1
Ericsson Roland	In 17	Falkehed Sven A L	C 13
Ericsson S Yngve	S 17	Falkemo Curt C H	K 12
Ericsson Ylva	U 44	Falkenmark Malin	Jo 20
Ericsson Yngve A R	Jo 11	Fallenius Bertil A	Ju 39, K 16
Erikson M Birgitta	U 24	Farman J Hugo	Fi 30
Eriksson B Allan	Ju 41	Fastbom E Lennart	Fi 4 12 31
Eriksson B Sune	U 12 52	Faxén Karl-Olof	Fi 20, In 8
Eriksson Bengt G	S 32	Fehm E Martin	Jo 20, I 10
Eriksson Bo G	Fi 48	von Feilitzen Styrbjörn O	Ju 17 29
Eriksson Ejnar K G	U 20	49, In 23	
Eriksson G Lennart	S 23	Feldt Kjell-Olof	UD 5, Fi 36 51, In 10, I 5
Eriksson G Torsten	Ju 13 22 33 46, S 23	Felin Dag G V	Ju 26
Eriksson Gunnar S I	U 14	Ferngren K-G Roland	H 6
Eriksson Hans G	U 27	Phölenhag Thomas	S 28
Eriksson Harald	Jo 10	Fischer Sven G O M	Ju 46
Eriksson I Seved	S 13, In 12	Fiskesjö Bertil A N	U 27
Eriksson J Einar	Fi 54	Fitger N F Peter	S 2
Eriksson John E	S 16, C 3	Fjaestad Björn O S:son	I 8
Eriksson K Arvid	Fi 13	Fjellström Carl-Gustaf F	Fi 7 12

Hallgren E Susanne	U 1 33	Hedlund Folke	K 11
Hallin G Erik	Fi 46	Hedqvist Eric H	U 16
Hallin Ingmar	U 25	Hedström Anders	Ju 43
Hallin L Bertil	U 35	Hedström Bo S	Fi 50, Jo 22 23
Hallman Eric R	Fi 6 17 24 55	Hedström T Uno V E	Jo 4
Hallman I Christina	In 22	Hedtjärn Åke G	K 31
Hallqvist Britt G	U 26	Hedvall Hans L	C 14
Hallqvist Per-Olof	Fö 7	Heeger Birgitte	U 15
Hallsten Lars T	I 14	Hegrelius A Olov R	Jo 22
Hallström Björn H	U 24	Heiman K Oskar	H 1
Hamdahl Bengt O	K 22	Heimbürger H Peter E	Ju 40, I 13
Hammar Bengt J H L	Fö 5	Heimklo K Julius M	U 12
Hammar Carl-Filip	U 20	Heiroth Ulf O	Fö 3
Hammar Lars G A	Ju 20	Hejdeman Gunnar A	Ju 7, C 9
Hammar Stig H	U 14	Hektor Bo F A	Jo 19
Hammar Thomas	U 20	von Heland Björn E	U 27
Hammarberg Peter	U 20	Heldt Sten-Olof	I 14
Hammarbäck Sven Arne	U 2	Helén N Gunnar	UD 1
Hammarfors Per A U	S 28	Helgstrand Lars G	S 31
Hammarsten Erik M	Fi 59, C 14	Hellberg Olle A O:son	Ju 14
Hammarström Olof M	I 11	Helle G Verner	U 1
Hammerin Karl-Erik A	S 12	Hellers P A Hans	U 12 49
Hamrin Mac T P	Ju 43, In 15, C 19	Hellestam Sigvard	U 3
Hamrin-Thorell Ruth L	Ju 24	Hellgren Bertil G	U 14
Hanner Per V A	Ju 1, Fi 28, I 5	Helling Olle	U 1
Hannerz D G Lennart	Jo 14 20	Hellman Sven R	Fö 16
Hanning P Gösta	C 10	Hellner Eskil M	Ju 9 44, K 10, In 4
Hansen Hans-Jörgen	Jo 22, I 12	Hellner Jan E	Ju 19 50
Hanson Lars H	I 1	Hellners E Trygve	In 16
Hansson Göte	U 43	Hellners K Vidar	Ju 5
Hansson H Gunnar	Jo 17	Hellquist Per-Anders	U 11
Hansson Hans O G	K 14	Hellsten Sven T	U 19
Hansson Hans-Olof	Ju 41	Hellström Emil	U 20
Hansson K Gunnar	Ju 54	Hellström Gunnar J	U 27
Hansson Karin	U 1	Hellström J Vidar	S 2, Jo 3
Hansson Lars R	Fi 41	Hellström Jan A F	H 3
Hansson Nils G	Jo 6	Hellström Mats	S 22
Hansson Nils O	Fö 7	Helmers Dag	Fi 11 61
Hansson S Kristina	U 30 46	Helmerson Bo I H	K 7, Jo 14 20
Hansson Stig F	C 1 9	Hemström Carl J F	Ju 1
Hansson Torsten B G	K 30	Henkow K G Ingvar	Ju 17
Haraldson L Åke	I 9	Henningsson H Einar G M	Jo 14
Harland N D Eyvind	In 9	Henningsson Lars-Åke	U 48
Hartler Hans M S	Fi 26	Henrikson Lars G	S 20
Harvard Ingegerd	C 4	Henrikson Ulf T A	U 27
Hasslev Nils-Olof F	K 2 6 23 35, U 19 37	Henriksson E Sture F	S 22
Haverling Sven G I	U 22	Henriksson Gunnar A	U 9 14, In 5
Hawerman K Bertil	I 10	Henriksson Rune I	Jo 23
Heckscher Eva	UD 6	Henrysson Sten	U 2 17 20
Hedberg A Axel R	H 9	Herlitz Claes A	In 7
Hedborg Gustaf T	Fi 24	Hermanson E Waldemar	Ju 47
Hedborg Per Erik	Ju 15	Hermanson K Gunnar	H 5 10
Hedén Carl-Göran	Jo 20	Hermansson Alf H J	C 7
Hedén Carl-Olof	Fö 3	Hermansson Hartwig V	U 20
Hedén E Ragnar	Ju 15	Hermansson Herbert E	Fi 34
Hedengren Sven-Olof G	Jo 14	Hermansson Rune	Ju 41, K 20, Fi 27
Hedgran Arne G	I 13	Hernelius J Allan	Ju 9 27, UD 3, Fö 16, H 3
Hedin Bernt L	S 27, In 9	Hernlund Carl Hugo H	Ju 54
Hedin Carl-Eric	In 4	Hertzman Olov A	H 3
Hedkvist K G Charles	S 12 27	Hesser S C E Torwald	Ju 54, U 23
Hedlén Bengt	S 25	Hessland Ivar R	I 10
Hedlin John W A	S 32	Hessler S Henrik	Fi 28
Hedlund A Rune	Ju 8 33		
Hedlund Bengt N R	S 20		

Heuman C H Maths	Ju 8	Hubendick Bengt L	U 16
Heurgren Sven C O	I 5	Hugosson Kurt I	Ju 41 42
Hibe Erik G	H 6	Huldén K O Tomas	Ju 35
Hildebrand Per C	Jo 12	Hult Bengt V	Ju 17 24
Hilding Ingrid	S 11	Hult N E Jöran	Ju 40, Jo 2
Hilding Per	Ju 7	Hultén Karl Gunnar	U 16
Hillbo Arne O	Ju 32, Fi 27	Hulterström Sven Å	H 11
Hillerbrand Carl-Henric S	Fi 43	Hultin S Erland V	U 14
Hillerdal Olle	S 7	Hultqvist Bengt	U 13
Hillerudh G Lars-Olov E	Ju 52	Hultqvist Swen E H	C 12
Himmelstrand Gunnar G F	K 6 10	Hultström Leif A L	S 31
Himmelstrand Ulf J I	Jo 20	Hurtig Folke	U 1
Hinnfors S Ivar	C 19	Husén Torsten	Ju 14, U 1
Hinno Reino	Fi 31	Huss P Magnus I	Fi 49
Hjalmarson Harry H	Jo 20	Håkansson E Runo	Ju 42
Hjalmarson Jarl H	UD 3	Håkansson Hans E V	U 13, In 5,
Hjalmarsson Bo A S	Jo 1	I 1 13	
Hjalmarsson H Yngve J	S 33	Håkansson Per Olof	In 3
Hjalmarsson Leif R	U 14	Hårdefelt S Börje	Fi 32 35, In 23
Hjalmarsson S Ingemar	Ju 31	Hägerstrand S Torsten E	In 7,
Hjelm K G Lennart	Jo 5 10 20 22	C 15	
Hjelm-Wallén Lena B	Ju 44, U 30	Hägg Ingemund	U 20
Hjelmqvist Bengt	U 29	Hägglund John E	C 7
Hjelmqvist Ingvar K R	U 37	Hähnel Folke	U 11
Hjelmqvist Karl Gustaf H	Ju 18	Hänninger Ulf N O	Jo 20
Hjern Bengt K L	K 18	Härdin K Uno	In 22
Hjorth Jan L S	U 16	Härlin Olof C A	Fö 9
Hjorth K Gunilla	U 2	Härnqvist Kjell	U 17 21 27
Hjorth Lars E A	S 26, Fi 20, U 19	Hävermark K Gunnar J:son	K 22
Hjorth Nils T	Ju 43, Jo 21	36 38	
Hjorth Ragnar	Jo 8	Högberg Curt-Ragnar G	Ju 53
Hjortzberg Agneta	U 1	Högberg Hans	U 1
Hodann Jan O M	I 11	Högberg J Paul	U 33
van der Hoeven Willem	Fi 41	Högberg K Gunnar	In 11
Hofsten Erland A G	In 7 8	Högberg Lars G	Fö 11
Holback Stig E	C 12	Högberg Mats J G	K 6
Holgersson Leif	S 25 30	Höglund Bengt A	U 21
Holm A O Per	In 7 27	Höglund E Olov	U 17, Jo 22
Holm J Lennart	Ju 40, U 3 16,	Höglund Olof A	Ju 21
Jo 20 21, In 5 7 8, C 14 15		Högström Ivar	C 6 19
Holm Thorsten H	Fi 38 53	Höijer Björn	U 43
Holm Tryggve O A	UD 3, Jo 20	Höijer Gunnar	Fö 7
Holmberg Bengt R	U 20	Hökerberg Annika S O	U 27
Holmberg Bo	U 13	Hölne Karl-Vilhelm	U 17
Holmberg Erik G	Ju 27, U 22	Hörjel Nils J	K 9, Fi 19 25, U 19
Holmberg Gunnar E	Fö 9 14	Hörnlund Gördis K	S 11 24 30,
Holmberg K Göran	Jo 16 20	C 20	
Holmberg Per H A	In 8	Höök Erik S V	S 14, Fi 4 36 41,
Holmberg Sten E	S 20, U 1	Jo 20, In 7	
Holmgren E Ivar	Ju 31	Höök S Rune	Fi 29
Holmgren Uno	U 2		
Holmin Nils E	I 1 8		
Holmquist Bengt M	U 16		
Holmquist Bertil G	Ju 18, K 4	I	
Holmquist Bo	K 19	Igelstam Rutger M	Fö 10
Holmquist K R Torbjörn	In 9	Ihrfelt Åke N A	Ju 8
Holmqvist A Mary S	Ju 24, S 20	Imre M Erdem	K 27
Holmqvist Sture	C 6	Ingelmark Bo E	U 14
Holmstedt Anders	Ju 54	Ingelstam Erik P G	U 20
Holmstedt Nils G	Fö 10	Ingelstam Lars E	U 20
Holmstedt Stig A	Jo 24	Ingemansson N Stig P	K 30
Holmstedt Yngve D	Ju 33	Inghe P Gunnar	S 20
Holmström Lars-Gunnar	U 17 20	Isacson Bertil I	K 13
Holstad B Sigvard	Ju 2 5	Isacsson Dan S	U 33
Holte K Ragnar	U 26	Isacsson Göthe I G	Fi 20
Hornwall Gert H D	Jo 22	Isaksson David	I 12
		Isaksson L Bruno	I 1

Isling B Åke J	U 1 27	Johansson Inge K	U 43
Israelsson K Ragnar E	In 16 21	Johansson Ingvar	U 2
Ivarsson Holger I	Fi 31, In 6	Johansson J Henry	Fi 18
Ivarsson Sven-Ivar	Fi 22	Johansson John	U 1
Iveroth C Axel	Fi 41	Johansson K Gunnar E	Ju 18,
Iversen Stig G L	Ju 18	U 20	
		Johansson K Göran	Fi 20
		Johansson K Hilding	Ju 27, U 17,
		C 20	
J		Johansson K Inge	U 1 20 27
Jackert Clas S:son	UD 5	Johansson Karl-Axel	U 44
Jacobaeus Christian	U 13	Johansson Kjell I	U 28
Jacobson Bengt A	U 1 27	Johansson Kjell Å M	Fi 29 45
Jacobson Gustaf A	S 12	Johansson Knut B M	Fi 41
Jacobsson A Torvald	Fi 19, U 8	Johansson N Filip	Jo 4
Jacobsson Eva B	U 31	Johansson N Rune	K 30
Jacobsson L Ebbe	Fi 30	Johansson Nils J O	U 11 24
Jacobsson Per	Ju 3 13	Johansson Ralph I	S 11
Jacobsson S E O Nicke	Jo 19	Johansson Rune B	In 26
Jaensson Sverker	K 32	Johansson S K Lennart	K 1 2 9
Jakobsson Harriet	U 51	15 17 31 35	
Jakobsson N Arne I	In 7	Johansson S Olof H	UD 3
Janson Arne A V	In 25	Johansson Solveig B	U 43
Jansson Bertil G	Fö 15	Johansson Sten R	In 8
Jansson Björn S	U 24	Johansson Stig E	Jo 4 17, In 20
Jansson Carl-Gunnar	Ju 46	Johansson Sune K	Ju 27
Jansson Eric K	Fö 4	Johansson Sven	S 14
Jansson Helmer	In 17	Johansson Sven A E	U 3
Jansson Henrik D J	U 35	Johansson Sven-Åke S	U 49
Jansson Jan Owen	Fi 25	Johansson Tage N	Fi 61
Jansson N Ewald	Jo 5 17	Johnson J Åke	Fö 7
Jansson N Lennart	Fi 26 45	Johnson Per E	I 11
Jansson Paul G	K 30, Fi 63	Johnson E Reidmond	H 4
Jansson Torbjörn	U 2	Johnson Jan G	K 5 9, Fi 19 25
Janzon Bengt	S 5	Johnson Lars G	U 19
Jargenius N Carl-Johan	Ju 34	Johnson N Olle	Ju 13
Jargin Ingvar	In 6	Johnson Roland G	U 14
Javette Bo	U 27	Johnson Sten B	In 6
Jeansson Nils Ragnar	Jo 16	Johnson Åke E	U 39
Jenning Wolfgang C E	S 2 10	Jonasson J E Bertil	In 20
Jensen Birger H L	K 3	Jonés Klas G	Fi 49
Jensen Povl	K 18	Jonnergård Gustaf	Ju 51
Jeppson Jan K V	K 18	Jonsson A Ingemar G	K 30
Jeppsson O Gunnar	Jo 4	Jonsson Anders E	Fi 59
Jerdenius K Elof	U 16	Jonsson Ann	U 51
Jermsten Per L	Fi 3	Jonsson Arvid	U 52
Jirstam Björn H L	UD 2	Jonsson Benny	U 2
Joge Sven F	Fi 52, H 4	Jonsson Bo E	U 27
Johannesson Erik R	In 19, C 7	Jonsson Gustav A	Ju 14, S 30
Johannesson Ewald G V	S 12,	Jonsson K Erland	Fi 27
Jo 20		Jonsson K Göte	U 4
Johanson Eric W	Jo 18	Jonsson K Ivar	C 2
Johansson A Erik M	Fi 5	Jonsson Kenny	Fö 7
Johansson Allan E	Jo 20	Jonsson Kjell I	U 1 25
Johansson Arne G	Fi 53	Jonsson R A Margit	Ju 24
Johansson Bengt A W	Fö 14 16	Jonsson Stig	U 44
Johansson Bengt K Å	Fi 42, In 6,	Jonzon Sven-Gösta B	Jo 21
C 22		Josefson P L Ruben	UD 3
Johansson Berndt	U 43	Josefson Stig A	H 3
Johansson Caj-Aage	K 17 23 34	Josephsson Leif	Ju 19
Johansson E Allan	Jo 14, C 22	Juhlin Rolf	I 12
Johansson E Gunnel L	S 22	Junback Carl Gunnar	Jo 23
Johansson Eric G E	Fi 32	Junel K Bertil	U 33
Johansson Erik	U 1	Jungefors Stig L S	Fi 5 27
Johnasson Erik V	K 24	Jungen Rune	In 7
Johansson Gotthard	U 1	Jungenfelt Karl G	Jo 8, I 15
Johansson Göte	I 4		

Källner Claes-Göran G	In 1 2,	Larsson Mårten J	U 24
C 12 18		Larsson R Per-Ola	Ju 23
Källrot K Gunnar	I 12	Larsson Rune	U 1
Källstad Thorvald E	U 31	Larsson S Gunnar M	Ju 13
Kämpe Åke	S 2	Larsson S Rune W	Fö 2
Kärne Sigvard	C 13	Larsson Sixten	Fi 18
Kärnek Ruth I C	U 17	Larsson Sixten	U 45
Köhler Nils G	Ju 1 19	Larsson Stig K	Fö 15
Köhlmark Bo R	K 30	Larsson Sven A A	C 11 17
Körlof Voldmar	K 32	Larsson Sven E	Fö 7, Fi 50
Körner F Lennart	H 7	Larsson Sven-Erik	Ju 41
Körner Sten G	U 51	Larsson Sven O	Fi 38
		Larsson Tage K L	Fi 34
		Larsson Ulf O	S 11, U 31
		Larsson Ulla	Ju 22 46
		Larsson Yngve B	I 13
L		Lassen Bengt F C	Ju 54
Lager Carl-Gustav	K 18	Lassinanti I Ragnar	U 48
Lager Ingemar	U 48	Lasson Knut-Ingé L	K 10
Lagerbielke Gustaf M J	K 7	Laurell Karl Fredrik	Fi 21
Lagerblad J Peter	Fi 51	Laurin Joël	Ju 7
Lagercrantz Bo U	U 16	Laurin Lars E	Jo 20
Lagerkvist A Claes G	Fi 55	Leander Sven	U 46
Lagerkvist Åke	U 22	Leche Johan H	Ju 13
Lagerwall Hans E	K 12	Ledstedt K Gösta I	In 6
Lagerwall S Y Torbjörn	U 20	Leffler J Olof	H 8
Laine Christian	Fö 12	Lehmann F Margareta	K 27
Lalander N Sven O A	I 8	Leifland Leif	UD 1
Lalander Nils	U 21	Leine N Erik	K 30
Land Johan	Ju 30	Lejbrant Thure	U 2
Landahl K Lennart	U 1	Lekman J Inge	Jo 18 20
Landahl O Sixten H	Jo 7	Lemne Carl-Göran	Fi 33
Landergren Nils G G	Fö 14 16	Lemne Lars G	I 7
Landin Palle J	In 17	Lemne Mats H	K 36, U 18, In 15,
Landqvist Inga-Lill E	In 3	I 4 7	
Landström Sten-Sture	U 23	Leo Håkan	U 48
Langdahl Henry	Jo 6	Leo P Gunnar	In 5 27 29
Lange N Gunnar	Fö 16	Leuf Nils Börje	H 4
Langenskiöld Carl G L	Fi 28	Levin Hans S	Jo 2
Langton Börje	S 4	Levin Tage P	In 15
Lannegren Göran	U 11 29	Lewén-Eliasson Anna Lisa	U 2,
Lannek Nils G V	Jo 22	H 11, C 20	
Larborn Åke	K 11	Lewin Saul	U 13, H 7
Larfeldt Nils J	H 7	Lidbeck P Ingmar	Fi 10
Larfors E V Tage	Ju 49	Lidbom Carl G	S 23
Larnstedt A Ossian G	S 30, In 16	Lidén Gunnar K O	K 30
Larsén E J Lennart	S 7	Lidén Lars Y	I 5 15
Larson Leif E	U 32	Lidgard Curt S H	UD 5
Larson Sten E	H 4	Lidgard H Bertil I	C 14
Larsson Erik	Ju 8, S 20	Lidin Karl-Olof	Ju 41
Larsson Gunnar	S 29	Lifh Inga B	Jo 20
Larsson Gunnar K V	Ju 28, U 30	Ligner Anders V	K 12
Larsson Gösta	U 20	Lilja Evert G	Jo 2
Larsson Hans	U 20	Liljedahl Svante B	K 33
Larsson Helmer E	U 2	Liljeqvist Rolf A	Ju 15, K 37
Larsson K Einar A	S 11, K 30,	Liljeström Lars-Erik	In 7
Jo 14		Lind Gösta A	Ju 48
Larsson K S Sigvard	C 20	Lind af Hageby Gösta K L	K 11
Larsson Karl Gotthard	S 24 25 30,	Lind Johan A L	Ju 44, Fi 48
Fi 27		Lind Per E	U 45
Larsson L Thorsten	U 27 49	Lind S Ivan	I 4
Larsson Lars E	S 11 12, U 31,	Lind Stig A	Fi 17
In 9		Lindahl Carl Erik T	Ju 30 37
Larsson Lars-Olov H	Fi 42	Lindahl Carl-Fredrik H	Fö 2
Larsson Lennart	U 31	Lindahl Essen H G	U 37, In 4
Larsson Mats R S	Ju 49	Lindahl K Olof R	Fi 4 35
Larsson Matts Bergom	U 1		

Lindahl-Kiessling Kerstin M	U 41	Lindholm Gösta	Fi 6
Lindahl Lars O H	K 3 7	Lindholm Martin	Fi 8
Lindahl Magnus	Ju 7	Lindholm P Sigurd	Fi 27
Lindahl Kurt G	U 37	Lindkvist G Bertil	C 5
Lindbeck C Assar E	Fi 51, U 27	Lindman Per O G	U 1
Lindberg Bert H	Ju 52	Lindmark A Lars G	Fi 12 42 51
Lindberg E Jakob M	In 8	Lindow M-V Styrbjörn R A R:son	
Lindberg E Rupert	Jo 17	Fö 1 14 16	
Lindberg Erik G	Ju 13	Lindquist Armin H	I 10
Lindberg Gösta	U 1	Lindquist B Rune L	U 14 46,
Lindberg K Egon	C 12	Jo 10 22	
Lindberg Lars G B	Fi 34	Lindquist C Bertil J	U 20
Lindberg Marta S	Jo 3	Lindquist J Ivar	I 4
Lindberg N Olof	Ju 53, I 1 17	Lindquist Sten	Jo 15
Lindberg O Arne	U 3	Lindquist Ulf W E	C 6 18
Lindberg S Ingemar	S 11	Lindqvist Ingvar	U 2
Lindberger Lars	Fi 20	Lindqvist Olle O G	Ju 28, H 4 8,
Lindbergson Karl Albert	Ju 6	I 4	
Lindblad Sven	Ju 22	Lindqvist Rolf L A	Fi 24
Lindblad Sven J H	Fi 19 41	Lindqvist S Olof K	K 20
Lindblom Helena	U 1	Lindqvist Sven O	U 19
Lindblom Paul	Fö 15, S 20 25,	Lindroth Annica M	U 28
U 24		Lindroth Kurt J H	Ju 18 22
Linde Bengt A	I 11	Lindskog Carl P F	S 2, Jo 13
Linde Per Gunnar A G	Fi 55	Lindskog J Lennart	Jo 7 21
Linde Torsten	In 18	Lindskog Nils-Petter	U 19
Linde Ulf H	U 24	Lindstam Leif E	Fi 54
Lindeberg Bengt	C 13	Lindstedt Anders	S 3, K 7 16
Lindeborg Sven H	In 22	Fi 23, H 8	
Lindgård Sven	U 30	Lindstedt Hans G	Ju 30
Lindell Bo G	Jo 20	Lindstrand E Lennart	Ju 18
Lindell Ingvar A	C 3 6	Lindstrand Leif	U 14 36 48
Lindell Lars-Olof A	U 28	Lindström Alice M F	U 27
Lindell Malte	Ju 36	Lindström B E Gunnar	Fö 11
Lindell N J Ebbe	U 21	Lindström Bo G	In 13
Lindell Nils	Ju 6	Lindström Gunnar	S 29, In 22 23
Lindén Lars G	U 33	Lindström Hans-Gunnar	Ju 42
Lindén Sven	Fö 4	Lindström Harry I	Fi 9 64
Lindén Yngve T	Fi 31, In 6	Lindström Ingvar A	Jo 3
Lindencrona Alvar	Fi 28	Lindström Jöns	S 31
Lindencrona Fredrik V K	Jo 20,	Lindström Olle	U 3
H 9, C 1 7 9, I 14		Lindström Pär	C 15
Lindencrona Gustaf	Ju 15, K 10	Lindström S Olle	In 29
Lindencrona Tomas	In 12	Lindström S Åke	U 27 41
Linder Helge	K 10, Fi 26	Lindvall Harald	S 16
Linderoth Karl Axel	U 27	Lindvall Karl-Erik	In 17
Linderson Bengt A	C 2	Lingstrand Lars E	I 1
Lindfors Kurt O I	H 10 11	Linn Björn G	U 16
Lindfors Leif V	U 14 28	Lirén Gösta	U 49
Lindgren Alf T	Ju 28	Littorin Anne-Britt M	U 33
Lindgren Anne-Marie	U 39	Littorin Rolf	Ju 43
Lindgren Claes B L	I 8	Litzén Anders G	Ju 28 47
Lindgren E Folke	I 6	Ljung Lars U	In 7 15
Lindgren-Fridell A Marita G	U 24	Ljungar Jan A B	Ju 29, In 23
Lindgren Göte	U 4	Ljungbeck Carl	C 9
Lindgren Henrik G A	Fö 9	Ljungberg Allan I E	I 8
Lindgren J Gunnar	Fi 20	Ljungberg Blenda M	Ju 13 25,
Lindgren S Åke	S 26	S 22	
Lindgren Stig	K 27, U 1 13	Ljungberg Göran L D	Ju 28
Lindh Erik A	C 6	Ljungberg Leif	U 1
Lindh Leif G B	H 2 6	Ljungberg Lennart	U 11
Lindh Tore B E	S 14	Ljungberger A Torsten	K 16
Lindhagen C Gösta	K 9	Ljungdahl Olle	U 26
Lindhagen Curt E	U 7	Ljunggren Sven E	I 10
Lindhagen Sigvard I	I 12	Ljunghill Karl Gustav	U 1
Lindhoff B Håkan	U 19	Ljungholm Kurt A	In 9

Ljungholm S Elof	S 17	Lännergren E Bengt	Ju 28, Fi 21,
Ljungman Seve K B	U 11	In 4	
Ljungström Claes G	K 30	Löfberg Jan-Harald	S 7
Lloyd Bengt E	H 11	Löfdahl Göran	U 29
Loheman Arne	Ju 1, Fi 28	Löfgren Anne-Marie	U 1
Lonaeus Gunnar N	UD 2	Löfgren Lars E	K 2
Lorichs Ludvig	Ju 40	Löfqvist Ivar	UD 5, Fi 12
Lothigius Carl-Wilhelm	Ju 8, Jo 21,	Löfqvist Thyra C	Jo 6
In 20, C 3		Löfstad Einar O	Fö 10
Ludvigsson Ingrid	Jo 21	Löfstedt Gösta	C 9
Ludvik Klaus	Fö 9	Löfström U Inge	U 35
Lugn Robert P E	Fö 4 7	Lönner N Göran	Jo 19
Lukkari Bror	U 20	Lönngren D Rune	S 3 29, Jo 14
Lund Gunnar	S 2	20, I 12	
Lund Ragnar F	U 15	Lönnqvist Olov	K 29
Lundahl Ingrid L	In 12	Lönnqvist Ulf R	Jo 16 20 21
Lundahl R Rune G	Ju 31	Lönnqvist Åke S G	I 1 5
Lundberg Arne	C 9	Lövegren Marianne	Ju 14
Lundberg Gunnar E B	In 14	Löwbeer Hans	S 23, U 27, Jo 20
Lundberg K F Valdemar	In 23	Löwenhielm Fredrik A	C 10
Lundberg K Max	U 27		
Lundberg Lars H:son	Fö 2		
Lundberg Lars-Olof	S 33		
Lundberg N Ragnar W	Fö 6 10	M	
Lundberg P J Thorsten	U 33	Madsen Magnus E	K 29
Lundberg Sten G J H 8,	C 13, I 2	Magnander Ebbe E A	Ju 32, K 29
Lundblad Björn O	Jo 2 13	Magnusson A Tage	S 9, Fi 24 61
Lundblad E A J Thomas	U 14	Magnusson Alice	U 1
Lundborg E Georg	Jo 5	Magnusson David N	Fi 38
Lundbäck B Holger	I 12	Magnusson Erik I	Ju 3
Lundeborg Christer N S	U 1 27	Magnusson Erik O B	S 13
Lundell Lars-Erik V	I 15	Magnusson Erik Å	H 10
Lundell Sture V	Fi 11 37 63	Magnusson Göran	U 2
Lundevall Owe N A	In 3 12	Magnusson Ingela A	U 17
Lundgren Carl-Ulrik	Fö 2	Magnusson K G (Karl-Gustav)	
Lundgren Nils P V	U 1	Fö 15	
Lundgren Rolf A	U 20	Magnusson Leif	U 34
Lundgren Stig G	UD 3, U 20	Magnusson Leif R	U 27
Lundgren Stig H E	Ju 23 27, C 3	Magnusson N Åke	Ju 22
Lundgren Sven J	H 2	Magnusson Nils B	Jo 13
Lundgren Tuve	Ju 7	Malm B Svante	S 27
Lundh Jan-Henrik	U 20	Malmberg B Arvid	S 30
Lund K Gunnar	Fi 45	Malmgren Allan B	U 11
Lundholm Bengt G	Jo 20	Malmgren Helge	U 1
Lundin Bert G	I 5	Malmgren Kurt K-G	Ju 42, Fi 21
Lundin N Tore H	S 33	56 62	
Lundmark I Gunnar	Jo 4	Malmgren Nils	U 48
Lundmark Nils A J	I 1 8	Malmgren S Sture L	U 33
Lundquist Gunnar A R	Ju 8	Malmquist Sten G	Ju 14
Lundquist Nils Henrik	Fö 11	Malmqvist Lars	Jo 6
Lundquist Olof F	U 28	Malmqvist Stig G	S 22
Lundqvist Åke G	U 27	Malmsten Bo	C 1
Lundstedt Barbro E	S 32	Malmström Bengt G V	Ju 17 26
Lundström Hans O	H 4	Malmström P F Åke	Ju 10
Lundström Karin E	S 13	Malmås Bengt H	Jo 14
Lundström N Birger	Ju 27	Mangård Nils	S 20, K 7
Lundström Sven	Jo 20	Manhem B T Seth	Fi 6
Lunning Lars G H	In 23	Mannegard Eli	In 18
Luterkort Ingrid	U 1	Mannerfelt Nils O G	Ju 45, Fi 32
Lüning Karl Gustav T G	U 14	Marcus Stig	Ju 3, Fö 1, U 39
Lyberg Folke	Ju 17	Marcusson Sten G	U 41, In 22
Lychou Dag E A:son	H 4	Marén Lars Å	U 15
Lyckeberg L Nils	Fö 7	Markén Karl-Erik	U 14
Lyckman Ingvar	U 2	Markesjö A Gunnar	U 20
Lysell E G S Lennart	U 14	Marklund K Lennart	H 4
Lyth K Erik	Fö 3	Marklund O Sixten A	U 2
		Marknäs N Sigurd V	Ju 13, Fi 8

Marnell K Gunnar	Ju 13	Myrlöv Åke E	In 27
Martenius Åke B A	H 5 10	Myrsten J Lennart	Ju 35, Fi 26
Martinsson Bo N O	Ju 7 13 24 25, S 23	62, H 4, I 10	
Masreliez Nils	S 29	Månsson Arne S	Fö 4
Mattson F Karl-Gustaf	I 6	Månsson E O Sigvard	Fö 7
Mattsson Ingemar	U 49	Mårten Hans W	In 20
Mattson Lisa	Ju 25 44 51, UD 3	Mårtensson Jan P G	Jo 20
Mattsson B G Stig	U 28	Mårtensson Alvar G G	U 49
Mattsson Bengt	S 2	Mårtensson Nils	C 9
Mattsson Bengt-Olof	S 13 23	Möller Arne P	S 28
Mattsson S M Lennart	U 2, In 16	von Möller C G Peter	Ju 40
Mattsson Sten F I H	Ju 14	Möller Yngve A	Ju 9 51, UD 3, H 3, In 16
Medelberg Erik L	In 9		
Medin Knut H	Jo 14	N	
Mehr Hjalmar L	Fi 41	Nabsseth Lars G	Fi 51
Mehr Katrin G	Jo 25	Narfström A J Petter	UD 5
Meidner Rudolf A	In 8 11 17	Nasenius B Jan	S 20
Mejegård O Sigvard W	Jo 14	Nauckhoff Per	U 20
Melin Cai T O	Jo 20	Neergaard Erik A	Ju 52, C 12
Melin Gunnar R D	Jo 24	Nelander Eric M	Ju 17, C 9
Melin Karl-Axel	S 12	Nelander Olle M V	S 14 25, K 1
Mellqvist Sven A	Fö 1 17	Nemes Andre	U 24
Metelius Bengt E	Fi 33	Nettelbrandt A Cecilia	Fi 61, In 12
Meurling Karl	U 15	Netzén K Gösta	K 17, C 9 14
Meyerson K Åke W	U 16 24	Neumüller Jan F	Ju 29
Michanek Ernst N	UD 3 5, Jo 20	Neymark Marit H E	Fi 21
Mildner Erwin A	Fi 31, In 6	Neymark N G Ejnar	U 2
Millgård E Olof (Olle)	C 14	Nial S Håkan	Ju 1
Milstam K Östen	K 9, Fi 25	Niblaeus Kerstin	U 3
Mjörnberg Agne	U 1	Nihlfors Folke U	Fö 5
Moberg C E Ragnar	Jo 6	Niklasson Ö O Harald	In 11
Modig Karl-Erik V	I 11	Nilsell Ragnar N	Fö 14
Modig Stig	In 26	Nilsonne Ulf T	Ju 30
Modigh Pontus	Ju 53, Fi 30	Nilsson A Manfred	Ju 34
Moding Philip	C 9	Nilsson Allan	U 1 2
Mogård Britt E T	U 49	Nilsson Ann-Marie	U 2
Molander Stig	U 20	Nilsson Anna-Lisa	U 49
Molde Bertil	U 26	Nilsson Axel N	U 47 50
Molin A A Åke	Jo 2	Nilsson Bernt E N	I 2
Molin Björn A	C 7	Nilsson Björn	Fö 9
Molin N Rune	Fi 61	Nilsson E Tore R	I 13
Moll Olof G	U 14	Nilsson Erik F	C 9
Mollstedt S R Bo	Fi 52	Nilsson Ernst F	H 1
Monie G Yngve	Ju 31	Nilsson Folke	U 48
Montan Karl J A	S 27	Nilsson G Ingemar	U 33
Montelius Jan-Christian O A	Fi 32	Nilsson Gunnar E	I 14
Montell J Erik O	Ju 34	Nilsson Göte	S 30
Morales H Christofer	K 17	Nilsson H Torsten L	UD 3
Morath B Axel	Ju 37	Nilsson I Pål-Nils	U 24
Moreau Jan-Erik	I 15	Nilsson Jan	U 20
Morling Bertil J A	Fö 12	Nilsson Jan H	Fö 9, K 17
Mossberg Elin K E	S 22	Nilsson Jan-Ivan N	U 1, In 4, C 14
Mueller Jöran	U 13	Nilsson Jöns O	Jo 6
Mundebo K A Ingemar	S 11 34, U 2	Nilsson K Börje	Ju 33, S 13, U 28, In 21
Mühlenbock Kjell I O	Jo 18	Nilsson K Valter	Fi 25
Mühlow John	Jo 10	Nilsson Kaj J	U 50
Müller Jytte M	U 33	Nilsson Karl-Erik	S 34
Myhlback J Lennart	C 19	Nilsson Kerstin E	In 10
Myrdal Alva	UD 3, U 30	Nilsson Kurt E	C 12
Myrdal Gunnar K	Jo 20	Nilsson N Per-Erik	Ju 23, C 3
Myrén K G Lennart	H 11	Nilsson N Yngve	Ju 23, Fi 48 63
Myrenberg Bo K M	U 24	Nilsson Nils Gunnar	U 35
Myrenberg Lars E T	U 24		
Myresten Sven-Olof	Jo 4		

Nilsson Rolf G	I 10	Norrmo Sten E	Fö 5
Nilsson S Eric H	C 9	Norström Carl	H 1
Nilsson S Ingvar	S 21	Nyberg J Olaus	Ju 17 23, Fi 27
Nilsson Sten Börje R	Fö 9	Nyblad G T Stig	Jo 2
Nilsson Stig A	Fö 14	Nybom P Arne A	S 2, U 1, Jo 9
Nilsson Thora I-L	U 1 27	Nycop Carl-Adam	Jo 20
Nilsson Tom	Fi 27	Nygren Alf L	U 36
Nilsson Torsten	U 26	Nygren G Ingemar	S 14 15 19
Nilsson Vilhelm	S 17	Nygren Jan B	U 14
Nilsson Åke	I 3	Nykvist Gösta N	U 5
Nilstein Arne H	Fi 41 61	Nylander Sven H	Jo 25
Nissback Nils E	Fi 42	Nyman Erik O	Ju 22 32
Nisser Carl Wilhelm B G	Ju 51	Nyqvist N Tore	C 10 13
Nisser Per Olof	U 35	Nyrén A Per-Elof	Fi 35
Nivenius C Olle B	U 6	Nyrén Bengt	Fi 26
Norberg Dag L	U 14	Nystedt Stig H	Fö 4
Norberg Erik	In 12	Nyström Bror-Oskar	Fö 5
Norberg Sven E O	Ju 53	Nyström Holger R B	Fi 26, Jo 6
Nord B Ingemar	U 12, H 6	Nyström Lars A	Fi 33
Nordbeck Lennart V	Fö 13, C 10	Nyström Lennart	C 3
Nordbeck S E Gunnar	Fö 7	Nyström Per I	C 1, I 3
Nordberg Anders E	Fi 36	Näsholm Birger	Fi 39 47
Nordberg S Ivar	In 29	Näsström Emil E	U 3 9
Nordblom Bengt S J	Jo 22	Näswall Björn K	U 27
Nordén Bengt	U 17		
Nordenadler Anders	Fi 5		
Nordenskiöld E Otto E	UD 3,		
Fi 41, Jo 20			
Nordenskiöld Gustaf	U 1	Oberger Bengt	U 28
Nordenson Jonas W	H 9	Odebäck S Paul	U 1
Nordenson Ulf K	Ju 11 35	Odéen Bengt O G	Fi 4
Nordgren Hans P W	In 9	Odén C Åke	K 6 19, Fi 25
Nordin Anna-Greta	U 33	Odh K Hans M	U 40, Jo 24
Nordin Inga	S 22	Odhammar J E Ivan	Ju 49, K 18
Nordin Gösta	U 25	Odhoff E Camilla	In 12
Nordlander N Arne	U 14	Odhoff Jan E	H 6, In 7
Nordlander Nils-Brage	S 7	Odquist Gudrun I	Ju 24
Nordling O V Tore	Fö 11	Ogner Stig V	Fö 10 15, Fi 1
Nordlund E Anders	Jo 16	Ohlin Mats	U 2
Nordlund Stig P	C 6 21	Ohlsson Ingvar D	In 8
Nordmark Hans A	Ju 6, U 11	Ohlsson P T Ingvar	Ju 32, S 25,
Nordquist Gunilla E	U 33	Fi 16, U 12, In 2 7	
Nordqvist Björn	Ju 7	Olderin Gunnar O	U 1 2 27
Nordstedt Lars R	U 46	Oldgren Erik	U 1
Nordstrandh Ove H	U 27	Olerud Eric	K 30
Nordström Bengt F	I 3	Oliw Börje	U 2
Nordström Clas G	Ju 16, K 37	Olofsson Gunnar E	S 1
Nordström Gert Z	U 1 33	Olofsson K Oscar	U 46
Nordström Lars E	K 35, In 7	Olofsson Klas T	U 30
Nordström Lars-Erik	K 17 34	Olson O Hjalmar	U 3
Nordström Lars V	U 3 48	Olson O Lennart	Fi 29
Nordström Lennart K	Fi 22	Olsson A E Osborn	U 1 2 27 33
Nordström Olle	K 25	Olsson Agne Henry O	K 5
Noreen Sven E	U 16	Olsson Alf E	Fi 57
Norlander Carl-Oscar	K 18	Olsson Bengt K	S 14 23, U 1
Norling Barbro M	U 33	Olsson Bengt M	Jo 3
Norling E Gunnar E	C 19	Olsson Bertil E	In 25
Norman Ilmar	S 18	Olsson Carl Olov	K 17
Norman L Åke	K 33 34	Olsson Curt I	Ju 13
Norman Roland V	In 20	Olsson E Abel J	Jo 7
Normark Georg R	Fi 10, In 23	Olsson Elvy E	Ju 24
Norrbom N Claes-Eric	K 2 6 35,	Olsson Ernst W	U 33
Jo 8 9, In 20		Olsson Esbjörn O	In 27
Norrbj Jonas V	I 1	Olsson Hans G	Ju 9
Norrgren Ulf	Jo 6	Olsson Holger S	In 22
Norrman Lars-Olof	U 9	Olsson Jan O	Fö 10
		Olsson Jan-Olof	U 33

Olsson K Helmer	Fi 20, Jo 6	Pershagen C Bengt O	I 6
Olsson Karl Gustaf	Ju 36	Personne Jon M	Fi 21 23
Olsson Malte	Jo 10	Persson Arne	U 1
Olsson Margareta	U 2	Persson Carl J G	Ju 22 32, S 23,
Olsson Marianne	U 1	C 7, I 12	
Olsson N Bertil	Fi 26	Persson E Yngve	S 1 34, Jo 8
Olsson Olof	U 4	Persson Ernst G	Jo 8, In 20
Olsson Oskar F	I 9	Persson Fritz J H	K 32
Olsson Rune I	In 7	Persson Gustav B	S 34
Olsson S O Bertil	Ju 22, S 14,	Persson Göran A	K 11, Jo 20
U 27, In 13		Persson Henry A	U 2 20 33 43
Olsson S Olof	Fö 4	Persson J Lennart	Ju 32 49
Olsson Sten G	U 30	Persson Lars H	H 11
Olvén Bernt	C 6	Persson Per-Ebbe R	U 43
Olving Sven	U 3	Persson Per Gustav	Ju 19
Omma Per Henrik	Jo 16	Persson Sigurd F	U 24
Orava Olavi A	U 41 51	Persson Staffan	Fi 55
Ording Jan	S 23	Persson Stig E	U 1
Oredsson S Malte	Fi 9	Persson Sven G F	Jo 7 9 17
Orehag N Lennart H	S 22, U 4 52	Persson Ture	C 9
Orlando A N Henning	In 27	Peterson Bo E	In 7
Orrenius Jan E A	I 5	Peterson Eric Gustaf H	Ju 8
Orring Jonas A	Ju 22, UD 3,	Peterson Lars E	K 23
S 14 23, U 2 20 27 49		Peterson Thage E G	U 32, In 3 18
Orrsten Henning	K 10	Petersson, Erik Filip T	In 9
Ortmark Åke H	U 19	Petersson G Å Bertil	In 19
Oscarsson Bo S I	Fö 11, I 10	Petersson Olof H E	S 14, In 9 17
Oscarsson Gösta H	U 27	20	
Oscarsson Sigvard (Sigge)	Jo 20	Petersson Per M	C 1
Ossung B Göran	S 33	Petrén G Otto E	Ju 17 39, K 16
Osvald Olof K	S 16 17	Petri Carl Axel H	Ju 30, S 9 34
Otteblad S I Arne	U 20	Petri Ingemar	U 1 20
Ottersen J Ottar	U 15	Petrini K H (Hasse)	C 8
Ottoson Ivan	S 20	Pettersson A Georg	Ju 27
Ottosson C E Holge	Fi 34	Pettersson Björn G	In 13
Ottosson Karl-Göran	U 14	Pettersson Eric B	H 8, I 4 5 11
Ovegård Lars O	Jo 9 15	Pettersson Gunnar A B	In 21
		Pettersson Harald A J	S 1, Jo 9
P		Pettersson Karl	K 32
Pagmar Sten G D	U 19	Pettersson N Lennart	Ju 42, Fi 20
Palm Böret	K 5, Fi 25	Pettersson S Arne	Jo 16
Palm Hans	U 39	Petzäll Ingvar A	Fi 36
Palm N Sture	Fi 9, U 32	Philipson Lars	U 34
Palm Tore	Fö 14	Pineus Kaj L A	Ju 15
Palmgren Leif	Jo 20	von Platen Gustaf G:son	UD 3
Palmstierna Hans A K	Jo 14 20,	Plevin Eddie	Jo 7
I 10		Polstam K Åke S	Ju 41
Palvall Berne E	Fi 53	Poppius Hans D	S 25, U 11 27 48
Pantzare Folke S	In 13	Poppius Ulla	U 20
Pantzerhielm Sigge-Wilhelm	I 8	Printz Å Lennart	Ju 36
Patek Stanislaw O	H 2	Pålsson E Roland	Fö 12, U 11
Paues Ingvar R	Fi 53		
Paul Karl-Gustav	U 14 48	Q	
Paulsen Margareta M	Ju 33	Quennerstedt K Ella Brita	U 33
Paulsson G Valfrid V	Jo 8 20 21,	Qvarnström Björn O	Fi 53
C 14			
Paulsson Ian E	Fi 62	R	
Paulsson K Yngve	K 34	Ragnarsson Lennart	Fi 27
Pedersson T Svante	Fi 53	Ragnå Nils E A	Fi 35
Pehrson Gösta H	S 7	Rahm A Håkan B	S 10 19 35
Pehrsson Wilhelm P	Ju 1	Rainer A Ove	Ju 36 46, UD 4,
Pehrzon Lars E	I 8	H 4	
Pellijeff F H Alexej	K 2 24 25	Ramnek J Lennart	Fi 8
Perback Björn C L	K 18	Ramström Dick O	I 14
Pernelid W Åke E	K 5	Rangnitt F Harald O	Ju 28

Ranhem Lars H		K 6	Rosén Göta M	Ju 22, S 30
Rapaport Edmund	Ju 41 42,	U 12,	Rosén Nils Arne	Fö 12, Jo 20
Jo 9			Rosenblad Urban S	Fö 15, Fi 53
Raud Jaan		K 20	Rosenius Carl Olof	Fö 4
Regen J Gunnar		UD 2	Rova O Eino	K 5
Regnell Carl Göran		S 34	Royen Sverre N H	S 15
Regolo Margit		U 20	Ruda K Einar	Ju 33
Rehnberg K Bertil	S 14, U 27,		Rudberg Erik G	Fi 21
In 2 10 22			Rudberg Per Y	Fö 3
Reimers Lennart		U 11	Rudén Allan N	Fi 35
Reinans Sven A		In 16	Rudhe Rolf S	U 41
Reinius Erling		U 48	Rudholm Sten J G	Ju 29 32
Rembe Rolf		Ju 54	Rudstedt K Gunnar	Ju 13
Remens Eva F		Jo 20	Ruist Erik H	Fi 31
Renberg Holger V		Fö 5	Rundblad Bengt G	In 7
Renborg Ulf B:son	Jo 4 17		Rundqvist Barbro	U 1
Rengby Sven F N		Ju 24	Rundqvist D Enar	Ju 20
Rengholt Ulf N		S 28	Rundqvist Karl-Ingvar	S 29
Renlund R Gösta		Fi 18	Rune Christer L	Ju 15
Resare Alf C R		Fö 2	Rüdthmer Gustav	U 1
Resare Bengt C M	Fi 19, U 36,		Rydbeck Karin M K	Jo 1
I 14			Rydbeck Olof	UD 3, Jo 20
Resele-Tidén C O Åke		Fi 26	Rydberg Olle	Ju 30
Reuterskiöld Bo H C		Fi 23	Rydberg Ulf	Fi 27
Reuterswärd B Edvard	UD 2		Rydén Jan E	UD 5, Fi 53, U 14,
Reuterswärd Erik A P		Fi 48	Jo 10, In 11	
Reuterswärd Wilhelm G		Fö 4	Rydh Olof G G	U 27
Rexed Bror A	Ju 22, S 14 23 25,		Rydholm Björn	In 15
Jo 20			Ryding P Göran G	UD 5, H 4
Rexmo Jan		K 10	Rylander C Ragnar	S 28
Rey Lars		U 13	Ryman Jan-Erik	I 13
Ribbing E Manfred	S 14, U 39		Ryman Sven-Hugo G	Fi 12 47,
Riberdahl Curt S		C 21	U 27	
Ribrant Gunnar C H		Fi 20	Rynell Sven E L	H 9
Richardson N Gunnar E		U 49	Råby K Gösta	U 36
Rigbäck Berndt G		Ju 31	Rådström Hans V	U 20
Rignell Sven Å		Fi 25	Rällfors Hans L	K 5
Rimås K Sigvard E	Jo 6 12, C 1		Röhl Wilhelm	Jo 20
Ringaby Per-Erik		Jo 12	Rönberg Mats O F	In 25
Ringberg Karin M		S 23	Rönquist Karl-Axel	Fi 15 17 34,
Ringborg S Erland	U 2 17 27 41		C 22	
Ringborg-Waldeck A Elise	H 6 11			
Ringdal Harry		U 1		
Ringgren Helmer		U 2 7		
Ringholm Bosse	UD 3, Fö 1			
Ringius Gösta		Ju 13	Sacklén N Anders O	Ju 38
Ringmar R Torgil	Fö 1, Fi 49		Sagnert Stig E	Fi 43
Ringstedt Nils A E		H 6	Sahlén Anders F	Fi 41
Ringström Björn M		Ju 32	Sahlin John E	Fi 47
Robertsson Sören		Ju 32	Sahlin Martin	K 20
Rodhe Gösta		U 15	Sahlström Sven C	H 2 11, In 20
Roempke Sten O		S 7	Salinger Gerhard	K 11
Rodhín B Arne		U 37	Sallin Karin M	U 51
Rollén Berit		Jo 20	Salomonson C Stig H	Fi 35
Romander Holger A G	Ju 22 32 33,		Samuelson Karl G	C 12
S 23			Samuelson Stig J E	K 10 15
Romanus L Gabriel		Ju 44	Samuelsson Kurt O	U 37, In 7
Romanus Sven E	Ju 25 51		Samuelsson Yngve	S 18
Romare Jan O G		UD 3	Sandberg A Birger	Fi 13, U 2 4
Romberg N Wilhelm A		S 14	12 23	
Romilson Christer H		U 33	Sandberg Gunnar	S 2
Romson Rolf	Ju 29 39, C 6 21		Sandberg K G Arnold	C 11
Roos Birger		S 27	Sandberg Per	U 1 2
Rosberg K Gustav A		In 6	Sandberg Per G	K 20
Rosell Egon E		Fö 8	Sandblad Carl-Eric	S 22, U 1
von Rosen Erik		U 20	Sande Jens	K 27
			Sandell Bo V	UD 2, Fi 49

Sandell H M Viola	In 9	Sjunnebo K Ivan L	K 2
Sandgren C Lennart	S 14 25,	Sjunnesson Georg	U 1
U 18 21 27		Sjöbeck J Christian	U 1, In 13
Sandin Lisbeth	U 27	Sjöberg Bengt O H R	Fö 5 14
Sandlund Maj-Britt L	In 29	Sjöberg E Arne	K 6
Sandqvist B Eje G	Jo 14	Sjöberg E Valter	I 4
Sandström Bengt G T	Ju 17	Sjöberg Hilding	U 1
Sandström Carl Olof	Fi 11	Sjöberg N Björn V	S 33
Sandström Per T M	Ju 25 51	Sjöberg Tage B	S 24
Sanell P Åke	Ju 27, Fi 9 12,	Sjödahl Lars I	U 27
U 13 18 43		Sjödén Ulla	U 2
Sanmark P Arvid L	Ju 20, UD 2,	Sjögreen E Lennart A A:son	Ju 7
U 13		Sjögren G Inge G	K 27
Sanne Sven T	Jo 3	Sjögren Håkan	U 3
Sanner Lars-Erik	Jo 22	Sjöholm Bert	U 4
Sarap Hans	I 7	Sjökvist Stig A R	K 6
Sarman Arthur H	U 19	Sjölander J Bertil	Ju 40
von Schantz K Philip G	U 24	Sjölin Nils A	C 2
Schedvin Sven-Olof	U 20	Sjölin Stig	S 10
Schein Harry	U 32	Sjönander Bo Jonas	K 23, Fi 36
Schelin Bengt A E	Jo 25	50 51, In 2 10	
Schelin C-J Åke	S 28	Sjönell L Marianne	Fi 45
Scherwin Olof	U 46	Sjönell P Bengt G	Ju 49, I 14
Schiöld K Gösta A	Ju 13	Sjöqvist Gunnar A H	U 46
Schmitterlöw Carl G	Jo 10 22	Sjöstedt K Lennart T	K 8 26
Schotte J Lennart H	I 12	Sjöstrand Arne F A	Fö 2
Schultz Göran O H	I 13	Sjöstrand B H Wilhelm	Ju 13 46
Schultz J Allan S	Fi 44	Sjöstrand O Torgny	S 21, U 10
Schumacher Göran W	I 2	Sjöstrand Per	U 27
Schwarz Brita E	Fö 13	Sjöström Lars-Erik	Ju 29
Schyl-Bjurman Gertrud	S 22, U 20	Sjöström N Gunnar	U 46
Schärman S Olof	Fi 39	Sjöström S Birger	U 2 27
Schött Lars E	Ju 36	Sjöström Åke B	S 14 15
Sebardt Carl E W	Fö 9	Sjövall Elisabet	Ju 24
Seger S Walter	I 8	Sjövall Thorsten	U 15
Segerstedt Märten R	U 46	Skantz Anna-Greta	S 1 13, In 12
Segerstedt Torgny	S 25, Jo 22	Skarp Arne	H 2
Segerstedt Wiberg Ingrid	UD 3,	Skarstedt Carl-Ivar	Fö 4 6, U 39
Jo 20, In 4		Skeppare Åke	U 45
Selin S Torsten	I 1	Skeppstedt Sven H	Fö 3
Selin Sven	Ju 13	Skoglund B E Folke	Fö 8
Sellvall L Göran	U 51	Skoglund Sten	U 2
Senning Claes O	H 4	Skogsberg P Gösta	S 26
Serbin Ulla	Ju 49	Skoog Karl-Gustaf	Fi 17
Sergenius Tore G	I 4	Skoog Karl I	Jo 17
Settergren Erik H	Ju 18	Skybäck Sigurd Å N	K 27
Settergren Gitte	Ju 14	Skårman Bo A W	Fi 42
Severin Erik J	K 10 24	Sköld E Tage	Fi 6
Sidenbladh Karl J E	Ju 16 49	Sköld Hans	K 8
Sidenvall J Gunnar	K 15	Sköld Lars G	Ju 27, U 27 37 44
Sigurdson Gertrud C	S 22, K 30,	Sköld Nils G	Fö 11
In 12		Sköld Per I	Jo 7 12
Sigurdson Sven G S	In 25	Sköldvall Johnny G	S 13
Silén Per Olof	S 7	Smedler Jan-Eric G	Fö 4
Silenstam N Per A	U 27, In 11	Smedmark Göran G:son	S 6
Siljeström Sten G L	Ju 19	Smith A Åke	Fi 50, U 9
Sillén Bo S A	I 14	Sohlberg Norah I	Fi 14
Sillerström N Erik	Jo 7	Sohlman Ragnar W A R	Fi 42,
Silvén Ernst E	Fö 9	U 20	
Simlund Ernst-Olof	U 1	Soop Christian	S 12
Simonsson H Lennart	I 6	von Soth Carl-Fredrik	U 30
Simonsson Peter M O O	Jo 25	Spak Carl-Anton	Ju 49
Simonsson Tord L W	U 26	Spendrup K Aksel	In 2
Simson Gerhard	Ju 18 24 29 37	Stadling J Otto V	Fi 61
Siven Claes-Henric	In 7	Staf Karl-Rune	U 1
Siöalth G Birger	Jo 17	Stagg A Ivan E	Fi 18

Stagh Marina	U 31	Ström Per G A	Fi 8
Stahl Ivar	Fi 34	Ström Sven Å	I 12
Stangenberg Eric G	Ju 17	Ström Turid	H 6
Stangenberg Harriet S T	Ju 17 47	Strömberg Lars Göran	K 3
49		Strömbäck Erland H D D:son	Ju 30,
Stare K J Peter	Fi 29	K 19	
Stargård E Hugo	Ju 31, In 21	Strömdahl Ingvar F	C 12 16
Stark Hans-Olov	In 9	Strömgren Holger	U 1
Stark K Birger	S 20, U 27 51	Stukat Karl-Gustaf	U 21
Starland Hilding	S 29	Sturkell Carl-Edvard	S 20 23
Steen Bengt A B	Ju 22	Ståhl Ingemar O L	U 27 I 1
Steen Göran A	K 33	Ståhl Karl-Gustaf L	Ju 36
Stefanson R Stig S	U 1, C 19,	Stålnacke Erik O	U 1
I 14		Stålné Björn W	U 46
Steffner Bengt G	Ju 45, C 11 17	Sundberg Ingrid E	Ju 44, U 28
Stenberg Gunvor	U 3	Sundberg Kaj I	UD 3
Stenberg Oscar	C 9	Sundberg Kjell M	K 30
Stenberg Tage U	Ju 32	Sundberg Nore	U 20
Stenbom Åke	S 7	Sundberg T Harry	In 19
Stenbäck Manne	U 20	Sundblad Lars G	K 6
Stencrantz Annika B	U 17	Sundbäck Ulrik	U 48
Stendahl Anders L:son	Ju 4, Fi 27	Sundelin K A Åke	Jo 16
Steneborn H Arne	Fi 34	Sundelin Åke	C 13
Stenfors Bo I L	S 26	Sundelius Ove R S	C 10
Stenholm I Britta	U 33	Sundell C E Yngve	Fi 8
Stening F Birger	Fi 43, U 32, H 2	Sundén U:son Åke	Fö 9
Stenius Jan-Erik E	C 6	Sundewall Bengt N R	H 10
Stenram Håkan	Jo 20	Sundgren Lars J	Fi 27
Stenström Robert	Jo 20	Sundgren Magnus	U 27
Stern Torkel E	Fi 28	Sundh Karl Olof	U 4
Sterne Bengt G	Ju 40, I 1	Sundin Bengt R	S 16
Sterne Gösta E V	K 6, Fi 25	Sundin J Arvid	I 4
Sterner Richard M E	S 12	Sundkvist K R Tage	Ju 36
Serte Rudolf H	Fi 55	Sundman Per-Olof	U 29
Sterzel Fredrik A G	Ju 27	Sundmark Bo V	S 13
Sterzel Georg F	Ju 48 50	Sundquist A Åke	H 11
Stetler Emil F	U 1 2	Sundqvist Anders O	U 37
Stiernstedt K Jan T	U 13 18	Sundqvist Gustaf Adolf	U 14
Stiernstedt Lars J T	Fi 1 58, In 22	Sundström Hans R	In 13
Stiernstedt Stefan W O	Ju 1	Sundström John	U 48
Stigenberg Göran O	Ju 7	Sundström Monica E	Fi 20
Stighäll L B Christer	In 7	Sundström Olof G	Fi 36, In 8 11
Stigstedt Björn	U 45	Sundström S Åke A	U 19
Stime Per-Erik W	Fi 29	Sundvik K Ivar	U 45
Stjernquist Nils	Ju 27	Sunner Stig A	U 14
Stjernquist Per Nilsson-	U 27	Svahn Bertil	Jo 20
Stockhaus A E Bertil	In 3	Svahn Iba	Ju 14
Stoltz A Wilhelm	K 4	Svahn Olov E	U 20
Stoltz Ingmar	U 30	Svanberg Sven-Erik	K 31
Storm P David G	U 2	Svanberg U Ingvar	U 3, In 15
Stoye Peter C J	U 20	Svanfeldt Göran H	U 2 27
Strahl Ivar	Ju 29	Svanström K Ivan H	Ju 23
Strand Axel W	Fi 52	Svantesson K Gösta H	Fi 29
Strandberg A Valter	I 4	Svedberg A Lage	Jo 6
Strandberg Bertil	C 6	Svedberg Erik D	Ju 17 41, Fi 43
Strandberg Margit L	In 7 9	Svedberg Jan	In 16
Strandberg Sten Erik	S 34	Svedberg K Johan	In 22
Stridsman Torsten	K 32	Svenke J Erik K	K 11
Strokirk Lennart B G	Fö 9	Svennilson Ingvar S	In 8
Ström A Lennart	C 7	Svenningsson S Levi H	U 48
Ström B O Gunne	U 1	Svenonius Per H	Ju 41 42
Ström Evert R	Fi 2	Svenonius Rolf H	S 26 32
Ström Gunnar O F	S 7, U 20	Svenson S Göte	In 24, C 11 19
Ström H Bertil	K 23	Svenson Sven G	Ju 42
Ström K Fingal	Fi 38 53, U 2 27,	Svensson Bengt Å G	C 19
I 11		Svensson Birger	C 7

Svensson Gustaf L	Ju 17	Tegen Martin	U 11
Svensson Inge G	S 6 18 33 34,	Tegman Olle	U 1
In 9		Tegner Göran	U 1
Svensson J Erik O	U 27	Telerud Gunnar	Ju 19
Svensson Kjell R	C 15, I 13	Tell Anna Greta	Fi 1 47
Svensson L G Roland	U 27	Tell Björn V	U 14
Svensson Nils-Eric	U 12 17 20 21	Tengelin Sten E	U 19
Svensson Nils Å	U 27	Tengroth Bengt T	I 11
Svensson Olle F S	Ju 34 51	Tengroth Karl-Erik	Jo 20, C 13
Svensson Roger G I	U 41	Tengvall Sven-Erik G	S 27 32
Svensson Ronny G	C 14	Tennberg Klas	U 48
Svensson S I R Erik	In 19 29	Tersman Rune F B	Fi 36
Svensson Sten R	S 8	Terstad I Gösta A	Fö 13
Svensson Sven	U 15	Tessmar Lennart E J	I 4
Svensson Sven Erik	S 2	Thalén Bo D:son	K 19
Svensson Sven-Rune	Ju 43, Jo 24	Tham Carl C W	U 27
Svensson T Erland	In 19	Thapper G Fridolf	S 14
Svensson Åke E F	Ju 30	Thedin Nils E	UD 3
Svenungsson Arne A D	C 7	Thege Ingvar	Jo 9
Sveri Knut O	Ju 8 13 18 22 37 46	Thelander N Erik	Fi 5
Sverne Tor E	S 20	Theolin Sture	UD 3
Swanstein Stig N S	Fö 13, K 5,	Theorell Hugo A T	Jo 20
C 10 22		Theorin K Maj Britt M	In 12
Swarén Ulla M	Jo 14	Thiberg Sven	In 12
Swarting Sven E V	Ju 6, I 1 2 7	Thore Johan S	Ju 15, K 8 22
S 10		Thorell K Arne B	Ju 16, K 6 7
Swartz Carl P E:son	Jo 20, H 9	Thorngren S Bertil	In 7
Swedborg Erik H	Jo 4	Thornstedt Hans G	Ju 8 12, Fi 5
Swedner H H R Harald	U 29, In 16	Thorselius Ulf T	Fi 6
Swenne Åke M H	U 33	Thorsell Siv M	S 22, U 20
Swenson Dag C W	Ju 24, S 15	Thorstenson R Billy	S 24
Swensson Inge	S 18	Thorvinger Hjördis	U 1
von Sydow Björn	U 42	Thoursie Ragnar D A	Ju 54, In 22
von Sydow C F Erik	S 2	Thufvesson Bengt E	K 35,
von Sydow Christian F C Hj	Jo 8	Fi 9 36 50, In 2 7, C 19	
von Sydow Gunnar	H 4 9	Thulin Einar E:son	Fi 25 44
Sylvén G Christer	UD 2, Jo 20	Thun K Ragnar	U 14
Säfström Stig O	Fi 22 51	Thunander H Karl-Axel	U 46
Säkk Karl	Jo 6 13	Thunberg K I Anders	I 10
Sälde K A Henry	Ju 13	Thunell Jörgen S	I 13
Sännås Bertil R	In 19	Thurén Gunnar C O	Ju 13
Sätre Gunnar	U 1	Thuresson Arne V U W	K 21
Sääf K A Henry	In 20	Thyberg P Erik	Fö 16
Söderberg Bo K G	I 14	Thyberg P Jan	I 1 13
Söderberg E Bo	U 33	Thyblad Tom	S 30
Söderberg N Olof	U 30	Thyresson Gunnar	Ju 3
Söderberg Sten T R	Ju 29	Thärnström Kenny U H	Ju 23
Söderberg Åke M	Fi 55	Tibbling J Harry	Ju 33
Söderlind Ulf G	U 35	Tibell S Olof G	Fö 9
Söderlund S Yngve	H 1	Tiberg Lennart F	Jo 3
Söderqvist Bengt O A	S 14	Tiby K Ivar	Ju 17, Fö 2, Fi 4
Söderström Göran	U 2	Tidefelt J Sune	Fi 20
Söderström Lars	In 8	Tilert C Reidar	In 2 10, I 5
Söderström Olle	Fi 8	Tiselius Arne W K	Jo 20
Sölve Torkel W:son	Fö 8 9	Tistad Eskil G D	Fi 34
Sönnerlind Arne S	U 4 52	Tjernberg K V Harry	In 1 4
Sönnerlind Kerstin I	U 8	Tjällgren Per Olov L	K 35
Sörenson Joel	S 13	Tobé Erik I	In 5, C 14
Sörenson Torsten N	U 35	Tobisson Lars F	U 27 31, In 9
Sörlin Thore	In 20	Tollemar Carl-Gustav W	Jo 20
T		Tomner J Sigvard A	I 6 15
Tael Toomas	Ju 32	Torgils A Gunnar	K 23
Tamfeldt Bengt G	Fö 7	Tornberg E A Gunnar	K 4
Tammelin Paul A V	Ju 13 17,	Tornborg Curt C F	C 22
Fi 8 14 60		Tottie Lars W	Ju 44
		Trana Folke K E	Jo 12

Tranell E Olof B	H 5, In 24	Vogt Victor L	Fi 8
Trankell Arne	In 16	Voss Bertil G P	K 4
Trapp A A Lennart	S 7	Vrethammar K Harald	U 1 33
Traung Brita	Ju 13		
Troedsson Ingegerd	S 20	W	
Troedsson Sten	Fi 46	Wahler Bengt E	UD 2
Trost Jan L E	Ju 44	Wachtmeister Wilhelm H F	Fö 16
Trotzig C Fredrik J	Ju 32, K 20,	Wadell Ulla	Fi 6
Jo 14, C 11		Wadensjö Eskil W	In 11
Tryggvesson G Rune	In 7	Wagner G F Wilhelm	K 17
Trygve Jan S	S 9	Wahlgren E Göran	Fi 28 54
Tsai Helve	U 14	Wahlgren Ivan	U 20
Tunér Hans G	Fö 5	Wahlström J Klas E	Fö 11
Turesson Bo	Ju 40, Jo 7, In 15 29	Wahlström Karl-Erik A	K 20
Tylén Halward	U 12	Wahlström Lars	U 1
Tynelius Erik G A	S 7	Wahlström Stina M	In 21
Tågmark Sven G	Jo 17	Wahlström Victor B G	S 12
Tännérus Lars A	Fi 13	Wahlund Sten G W	Ju 27, UD 3
Törnbom Olle Z	Fö 15	Wahrby Hans O	U 24
Törnebohm Yngve K V	C 11	Wahren J Patrik	Ju 28
Törnell T M Bengt	Ju 52	Walander Håkan I	In 20
Törneman I Algot G	Ju 54	Walberg Sten S	Fi 34 59
Törner Pär I	I 14	Walder Bengt	Fi 10
Törnquist Harry E	U 14, Jo 10 22	Walín Gösta A	Jo 20
Törnquist Gunnar E	U 20 27, In 7	Wallberg Ursula	Ju 34, U 19, H 6,
Törnqvist Karl-Erik	Ju 13 46	In 8 12	
Törnroth N Lennart	H 7	Waldén G Rudolf	I 4
		Wallén Axel O A	Fi 3, I 3
U		Wallén Thord H	H 6
Ugglä Claës A	H 7	Wallén Åke	Fi 29
Ugglä G Inga-Lill	S 25	Wallenberg Jarl-Erik	S 18
Ugglä Hans G O C:son	K 12	Wallerius Olof	H 7
Ugglä Karl-Lennart	Fi 12 32 35 53	Wallin Alf G	Fi 43 50
Uhlin Karl-Erik	S 21, Fi 19	Wallin Björn A	Fö 11
Uhnbonn C Bengt I:son	K 24 28	Wallin Erik C	U 17 21
Ulf Bo L	Fi 38	Wallin Göte A E	U 30
Ullberger Kurt	U 16	Wallin Ingemar E V	I 14
Ullbrant Ivan H	Fö 7	Wallin M Margareta	S 24
Ullsten S K Ola	In 29	Wallin Nils G M	S 12
Ulne John O	U 8	Wallin Nils L	Fö 15, U 11
Ulveson H N Ingemar	U 41	Wallmark Gunnar S	U 2
Ulvot Benkt H	Fi 21	Wallner Bo	U 11
Unnerbäck K E Eyvind	U 16	Wallner Helmer	Ju 39
Utberg Rolf	In 17	Wallström Sven	Ju 33
		Wandén Stig A	Fi 51, C 17 22
V		Ward Kurt K B	C 9 19
Vahlberg Gustav E	Fi 53 58	Wedén Sven M	Fö 16
Vahlén K E Lennart	Fi 42	Wedin Nils A	C 11
Vallerö Rolf A T	Ju 32	Wedin R Folke	Fö 8
Varenius Bo G O	Fö 7	Wedler Rolf	S 18
Velén B Folke A	C 11	Wedmalm Per O R	S 27
Vernerson Sven-Georg V	Fi 62	Wehtje H Urban	In 27
Verständig Sigmund	Jo 13	Weiberg Allan H	Fö 15
Vessby Erik J M	I 10	Weibo Björn S	In 8
Vestin F E Margareta	U 1 2	Weidstam Åke	Ju 16 27
Vestlund A Gustaf	S 30, U 20 43	Weimar Åke J H K	K 12
Vieweg Lars J	K 7	Weintz Erik	U 27
Villner Sven V	Fi 30	Welamson Lars T	Ju 2
Vinde Pierre L V	UD 5, Fi 50	Welander Gösta	Fi 5
Vindevåg Leif A S	U 14	Welinder P E Carsten	Fi 19
Vingedal S Gunnar	In 3 19	Wemminger Lars V	U 14
Virdebrant Carl-Erik B	U 1	Wendelborn Bertil	In 22
Virgin Fritz-Ivar C	Ju 3	Wenner Brita M	Fi 3
Vogel Lorentz W	Ju 38	Wennerberg Sigfrid B	S 27, K 3
		Wennerfors Alf A:son	Fi 27

Wennergren C Bertil O	Fi 26	Wiggen Knut	U 44
Wennerholm Peter H B	Fi 57	Wigren John E	C 22
Wennerhorn Karl Otto L	Fö 7,	Wihlberg Hans H	Ju 26 31, S 28
K 3 11 23 30		Wijkman E Gunnar B	S 7, U 14,
Wennersten P Gösta	H 4	Jo 22	
Wennström K Gunnar	S 14,	Wikander Sten J O	Fi 28
U 20 27		Wikberg J Axel	Jo 8 12
Wentz Nils O	Ju 23 27 30 52	Wiklund A A Daniel	S 20
Werbell Bror I	Fi 9 59	Wiklund Holger D E	Ju 17
Werding Jan	Fi 34	Wiklund Oscar E	U 14
Werin Lars H V	Fi 51	Wiklund S A Daniel	Ju 29
Werkö Lars A	U 27	Wikman C Gunnar	S 14 32
Werne Gösta A K	H 6	Wikman-Lindqvist Monika	S 11
Werner Curt A	Jo 9	Wikner A Åke	S 2
Werner Gunnar	S 18	Wikstrand Rolf A I	U 1 27
Werner Odd	U 46	Wikström C Arne	Ju 45
Werner Ulf C L	Fö 10, Fi 7	Wikström Hans F	U 1
Wernius Inge R	I 13	Wikström Harry J	Jo 7
Wernlund Brita K	U 1	Wikström Solveig R	Fi 20
Wernlund Stig	In 9	Wilborg Nils	Fö 12
Wessell Jan	K 31	Wilhelmsson A Börje	S 9 34
Wessén Vilhelm	Jo 8	Wilhelmsson Arne E	Ju 45 53
Wesström Eric A	Fö 7	Wilken-Ferm Birgit	U 2
Westberg Olof R	C 6	Wilkens O Gösta P	K 12
Westberg S Verner	Ju 24	Wilkens Sten P A	Ju 38
Westberg Swen E G A	Jo 18	Willart N Bo	Fi 26 44, H 4
Westerberg Bengt Y	S 19, In 25	von Willebrand Bengt M	K 1
Westerberg Sten B B	K 10, Fi 51	William-Olsson Inger B	C 4
Westerlind Erik A	Ju 42, K 27	Wilson Sven T	Ju 54
Westerlund S Harald	I 13	Wilund Arnold O	I 12
Westerståhl H Jörgen	In 7	Winberg O Bertil	Fi 42
Westin Gunnar P	U 50	Winberg S Håkan	C 19
Westin Gunnar A E	U 16	Winblad Harry	Fö 16
Westin J Olle	Fö 13, In 5 6	Winblad Ulf Å A	S 1
Westlin Arne	S 17	Winéus Bengt G	Fö 15, Fi 1
Westling Harald	H 6	Wingren Josef Emanuel	S 17
Westling Otto	S 29	af Winklerfelt J Christer M	Ju 49
Westman Eric	U 1	Winqvist Carl-Henrik	U 19
Wetter Gunilla	U 2	Winroth Charles E E	Jo 7
Wetterblad R Ingmar T	Ju 49	Winther Otto W G	Ju 32, Fö 2
U 46		Wirén Erik T	H 5, In 7
Wettergren Lars J B	Fi 42	Wirén Karl-Gunnar	U 11
Wetterhall Sven C E	Ju 40	Wirmark O Fridolf J	Fi 48
Wetterström Karin H	U 1	Wirtén Rolf G S	Jo 21, In 16
Wiberg G Lennart E:son	Ju 19,	Wisén Thore G I	Ju 29
Fi 42		Wivstad O Ingvar	I 13
Wiberg Ragne	K 28	Wohlin Hans E O	C 4
Wickberg Arne W	K 31	Wohrne Vulf	U 1
Wickberg J Algot	Ju 22	Wollarz P Einar L	S 28
Wickbom Sten G	K 10, C 3 17	Wollroth Stig V	I 14
Wickbom Torsten A	U 15	Wolrath Björn G	U 14
Widding N Åke W	Ju 30	Wolrath E Birgitta	U 14
Widegren Björn G	Ju 23	de Woul Bert T	Ju 32
Widell C Gösta	Jo 6	Woxén Ragnar	U 9 14
Widén K A Ingvar	Jo 4 22	Wretlind K Arvid J	S 2 10
Widgren Jonas O	In 16	Wretmark Gerdt	U 20
Widman Brit M	S 12	Wulff Kurt E	Fi 28
Widmark G F Sam	H 1	Wählström Hans	U 34
Widmark P Sverker V	Fi 5 55,	Wååg Nils E	H 3, I 8 14
C 17		Wängberg Hans-Åke	K 16
Wiebe Stig W O	K 8 26	Wänkkö Per G	In 24
Wiechel Lennart C G	U 33	Wärn Tage G	Fi 52
Wiege Lars B	U 19	Wärnberg Erik G	Fi 24 43 61
Wieslander K H Bengt	Fi 49	Wärneryd Karl-Erik	U 19
Wigardt Hans G T	Fö 7	Wärneryd Olof I	In 7
Wigelius Anders O	Ju 33	Wästberg Per	U 29

Y		Åkne L Roland	Ju 54
Ysander Bengt Christer A	Fö 5,	Ålander Olof G	Fö 8
U 27		Åman O Valter	Ju 27, K 3, In 23
		Åmark Sven O F	K 31
		Åmark-Wintzer Lucia A S	U 1
Z		Åqvist N Erik M	U 32, In 25
Zachrisson Bertil J	Ju 44, U 30	Åryd I Birgitta	U 33
Zachrisson Birgit	U 1	Åsbrink Per V	Fi 41
Zackrisson Uno	U 20	Åsgård Bo H	Fö 8
Zeilon Jan S J	I 10	Åslander A Olof	K 11
Zetterberg M Tore S	UD 3	Åsling Nils G	Jo 4
Zetterman J Lorenz	Ju 15	Åstrand Göran	C 20
Zetterquist Göran F	Ju 1	Åstrand Sven-Gustav	S 32
Zetterström Sven N	Fi 57	Åström C O Bengt	U 33
		Åström C Sverker	UD 3, Jo 20
		Åström E Rune	1 3
		Åström Karl Johan	U 20
		Åström Lars-Åke E	S 11 25 32
Å		Åvall Sven K	Ju 42
Åberg Carl Johan	U 19		
Åberg Ch Georg	Jo 2 13	Ä	
Åberg Erik V R	U 5	Ängquist Bror	U 1
Åberg G Bertil	K 7, I 12		
Åberg Gertrud	U 15	Ö	
Åberg Lars-Gunnar	Jo 7	Öberg N P Kjell	UD 6, In 16
Åberg Lennart	S 7	Öberg N Sture	In 7
Åberg Per I	Fi 4	Öberg Per-Erik	S 8
Åbjörnsson Carl V	Fi 52	Öbrink Karl Johan	U 14
Ågren Bengt O	U 33	Ödeen Stig A E	Fi 8
Ågren Carl-Henrik	Jo 3	Öhlen Gustav E J	H 4
Ågren G Ingvar	Ju 22	Öhlin Göran B G	K 20
Ågren Lars O T	Fi 36, In 17 20,	Öhman G Birger	U 1
C 12 15		Öhrberg Kjell O	Ju 24
Ågren Olof	S 2	Öhrn J Bruno	K 6 9 28, Fi 25
Åhlén Knut	U 1	Öhvall Bertil	In 20
Åhlen Lars	Ju 36	Öjborn Lars E	Jo 8
Åhstrand Lars A	I 11	Öjner N Folke	U 30
Åhström N Åke A:son	Fi 21 28,	Önnesjö Karl Erik A	Jo 8
H 4		Örtegren Inger M K	U 51
Åkerberg Karl-Axel L	U 4	Östby Nils E	S 23
Åkerblom Örjan	S 5	Öster Karl Olov	Jo 5 14 16
Åkerlind Lars E K	U 20	Österberg David V	U 9
Åkerlund Hans E	Jo 16, In 20	Österberg Gunnar R	U 27
Åkerlund Henrik	Ju 28	Österberg Rolf V	I 15
Åkerlund K A Lars	Fi 26	Österling A Olov	Ju 22
Åkerman N Håkan	Jo 15 24, I 9	Östlund Zolo	U 48
Åkerrén Bo Y	K 30	Östlundh Hans-Erik	U 2 27
Åkerstedt Jonas V	U 27		
Åkerström E Göran	U 33		
Åkesson Hans O	Ju 44		

Sakregister till kommittéer

A		Insyn i utländsk bank	Fi 62
<i>Abortkommitté, 1965 års</i>	Ju 24	Valutakommissionen	Fi 52
<i>ADB se Databehandling</i>		1968 års kapitalmarknads-	
<i>Affärstid</i>	H 10	utredning	Fi 41
<i>Agentur</i>	Ju 4	Se även <i>Kreditväsen</i>	
<i>Akademiska sjukhuset</i>	S 7	<i>Barna- och ungdomsvård</i>	
<i>Aktiebolagsutredningen</i>	Ju 1	Familjelagssakkunniga	Ju 44
<i>Aktiemarknad</i>	Fi 28	Fosterbarnsutredningen	S 24
<i>Alkoholpolitiska utredningen</i>	Fi 27	Förmynderskapsutredningen	Ju 7
<i>Allmän försäkring se Försäk-</i>		Försöksverksamhet	S 30
<i>ring (Allmän)</i>		Skolans inre arbete	U 49
<i>Allmänna handlingar</i>	Ju 41	Socialutredningen	S 20
<i>Anstaltsbehandling</i>	Ju 33	Ungdomsbrottslighet	Ju 14, 22
<i>Anstaltspersonal</i>	Ju 31	1965 års abortkommitté	Ju 24
<i>Anställningstrygghet</i>	In 23	<i>Barnfamiljer</i>	S 11
<i>Arbetare</i>	Fi 32	<i>Barnstugeutredning, 1968 års</i>	S 22
<i>Arbetsarkydd</i>	S 29	<i>Barns utemiljö</i>	C 4
<i>Arbetsdomstolen</i>	In 23	<i>Befordringsförfarande</i>	Fö 10
<i>Arbetsförmedling</i>	In 22	<i>Befäl</i>	Fö 3 4, K 26
<i>Arbetslöshetsförsäkring</i>	In 9	<i>Behandlingsforskning</i>	Ju 46
<i>Arbetsmarknad</i>		<i>Behörighet för sjöbefäl</i>	K 26
Arbetsmarknadsutbildning	In 28	<i>Beredskap, Kommunal</i>	C 13
Byggarbetskraftsutredningen	In 13	<i>Beredskapsföreskrifter om av-</i>	
Sjömanslagskommittén	K 8	löning	Fi 1
Uthyrning av arbetskraft	In 22	<i>Beredskapslagstiftning</i>	K 13
Utredningsverksamhet	In 11	<i>Bensinhandelsutredningen</i>	H 2
Ökad anställningstrygghet		<i>Besiktning av fordon</i>	K 25
och vidgad behörighet för		<i>Besvärsmått</i>	Fi 10
arbetsdomstolen	In 23	<i>Betalningsanstånd</i>	Ju 53
<i>Arbetsmiljöutredningen</i>	S 29	<i>Betalningsbalansutredningen</i>	Fi 33
<i>Arbetstagarorganisations pen-</i>		<i>Betalningssystem</i>	Fi 56
<i>sionerade medlemmar</i>	In 14	<i>Betygsutredningen</i>	Fi 7
<i>Arbetstid</i>		<i>Biblioteksersättning</i>	U 29
Affärstid	H 10	<i>Bilavgaser</i>	K 11
Flygarbetstidsutredningen	K 18	<i>Bilregisterutredningen</i>	K 5
<i>Arbetsvård</i>	S 31, In 17	<i>Bilskatteutredningen</i>	Fi 25
<i>Arkiv</i>		<i>Biståndsutbildning</i>	Fö 1
Dataarkivering	U 22	<i>Boendeservice</i>	In 12
Dialekt- och ortnamnsarki-		<i>Bostadsföreningar</i>	Fi 54
ven	U 8	<i>Bostäder</i>	
Landstingens	C 8	Barns utemiljö	C 4
<i>Arlandagruppen</i>	K 1	Bostadsproduktionens in-	
<i>Arrende</i>	Jo 24	riktning och omfattning	In 29
<i>Artistförmedling</i>	In 22	Byggkonkurrensutredningen	In 24
<i>Arv</i>		Delegationen för bostadsfi-	
Skifte av dödsbo	Ju 21	nansiering	In 10
Familjelagssakkunniga	Ju 44	Låneunderlagsgruppen	In 6
<i>Atomenergi</i>	I 13	Paritetslåneutredningen	In 25
<i>Atomforskning</i>	U 18	Samlingslokaler	In 18
<i>Auktorisation</i>	S 4	Saneringsutredningen	In 19
<i>Avbetalningsköp</i>	Ju 11	Servicekommittén	In 12
<i>Avlöning se Lön</i>		Ungdomsbostadsutredningen	In 3
<i>Avtalsrätt</i>	Ju 11 50	<i>Bostadstillägg</i>	S 11
<i>Avtalsstatistikutredningen</i>	Fi 4	<i>Boställsnämnder</i>	U 40
		<i>Bosättningslån</i>	S 11
		<i>Brandförsvar</i>	S 3, C 10 11
		<i>Brottmål</i>	Ju 37 55
		<i>Brottsbalken: Yttrandefrihet</i>	
B		<i>m. m.</i>	Ju 25
<i>Bankväsen</i>		<i>Brottslighet</i>	Ju 14 22
Checklöneutredningen	Fi 37	<i>Budgetering</i>	Fö 14, Fi 51
Girosystem	Fi 56		

- Buller* K 30
Bussbidragsutredningen K 24
Butiksetableringsutredningen H 5
Butikskoncentration H 11
Bygglagutredningen C 14
Byggnadsväsen
Byggarbetskraftsutredningen In 13
Byggindustrialiseringsutredningen In 5
Byggkonkurrensutredningen In 24
Byggnadsindexkommittén Fi 31
Byggnadsupphandlingsutredningen Fi 31
Byggplaneringsutredningen In 2
Hissar och rulltrappor C 16
Internationella byggnadskommittén In 27
Båtsport Jo 25
Bönbok U 6
Börslagstiftningen Fi 28
Böter Ju 45
- C**
Checklön Ju 53, Fi 37
Civilförsvär
Civilbefälhavarutredningen C 10
Försvarets utveckling Fö 16
Kommunal beredskap C 13
Skyddsrumbyggandet Fö 13
- D**
Databehandling
ADB inom rättsväsendet Ju 32
Dataarkiveringskommittén U 22
Definitiv källskatt Fi 24
Demokrati C 20
Departementsutredningen Ju 20
Detaljhandel H 10 11
Dialekt- och ortnamnsarkiven U 8
Distributionsutredningen H 11
Domstolsväsen
Arbetsdomstolens behörighet In 23
Central förvaltningsmyndighet Ju 49
Domstolskommittén Ju 17
Kammarrätten Ju 52
Regeringsrätten Ju 47
Dom, Utländsk Ju 2
Dödsbo Ju 21
- E**
Ecklesiastika boställsnämnder U 40
Eftergymnasiala studier U 27 39
Se även Musikutbildning, Socionomutbildning, Universitet
Egendomsförvaltning Fi 19, Jo 24
Ekonomiskt samarbete H 4
Elektriska anläggningar Ju 39, I 9
Elevvård U 49
Energiförsörjning
Energikommittén I 1
Närförläggning av atomkraftverk I 13
- Oljeledning* K 16
Vattenlagsutredningen Ju 40
Enskilda vägar K 32
Erlander, T. U 42
Ersättning
Markägare Jo 21, I 9
Oriktiga frihetsberövanden Ju 48
Personalutbildare Fi 47
ERU In 7
ESRO-kommittén U 13
Etablering av butiker H 5
Europeisk rymdforskning U 13
Exekutionsväsen C 11 17
Export H 3 9
- F**
Fackliga uppdrag Fi 58
Familjepolitik
Familjelagssakkunniga Ju 44
Familjepolitiska kommittén S 11
Förmynderskapsutredningen Ju 7
1965 års abortkommitté Ju 24
1968 års barnstugeutredning S 22
Farliga ämnen S 3
Farligt gods K 7
Fartyg K 37, Fi 23
Fastighetsbildning Ju 39
Fastighetstaxering Fi 6 30
Film Ju 51, U 32
Fiskerinäringen
Fiskeadministrativa utredningen Jo 18
Nordisk fiskerikonferens Jo 2
Prisreglering Jo 13
Fluorkommittén S 17
Flygarbetsutredningen K 18
Flygplatser K 1
Flygtrafikledarskola K 33 34
Flygtrafikledningskommittén K 19
Flyingedelegationen Jo 1
FN-konferens om miljö Jo 20
FN-lagkommittén Ju 9
Folkbokföring K 38, Fi 57
Folkpension S 9 34
Folkvandvård S 16 32
Fondbyråutredningen Fi 22
Fondbörsutredningen Fi 28
Fondmedel Fi 23
Fordon K 5 25, Fi 25
Forskning
Avdrag för kostnader Fi 11
Erlander, T. U 42
Försvarsforskning Fö 11
Havsresursutredningen I 10
Kriminologi Ju 46
Medicinsk teknik i Linköping U 36
Nordisk trafiksäkerhetsforskning K 14
Nordisk transportekonomisk forskning K 15
Regional utredningsverksamhet In 7
Rymdforskning U 13
Samordnad teknisk forskning I 6
Skogsteknisk forskning Jo 19

Social forskning	S 25	Handräckningsvärnpliktiga	Fö 5
Storaccelerator	U 18	Marinens befälsutredning	Fö 3
Teknisk, i Norrland	U 48	Militärstraffsakkunniga	Ju 3
Transportforskningsgruppen	K 3	Personalkategoriutredningen	Fö 8
Fosterbarnsutredningen	S 24	Tjänstgöringsåldersutredningen	Fö 2
Frakträtt	Ju 15 16	Värnpliktigas förmåner	Fö 17
Fredsorganisationsutredningen	Fö 7	Värnplikt och studier	U 39
Frihetsberövanden	Ju 48	1966 års värnpliktskommitté	Fö 4
Fritidsverksamhet		Försäkring	
Fritidsbåtutredningen	Jo 25	Redovisning av fondmedel	
Jaktmarksutredningen	Jo 12	i vissa skuldförbindelser	Fi 23
Turistanläggningar m. m.	Jo 16	Understödsföreningar	Fi 3
Fullföljdsordning	Fi 10	Yrkesskadeförsäkring	S 6 18 31
Fysisk riksplanering	C 15	Försäkring, Allmän	
Fångvårdens byggnadskommitté	Ju 13	Pensionsförsäkringskommittén	S 9
Fältstation	Jo 23	Tandvårdsförsäkring	S 32
Förband	Fö 7	1961 års sjukförsäkringsutredning	S 1
Förenta Nationerna		Förtroendemän	Fi 58, C 6
FN-konferens om miljön	Jo 20	Förvaltningsrättsskipning	Ju 38 47 52
FN-lagkommittén	Ju 9	Förvandlingsstraffutredningen	Ju 45
FN:s 25-årsjubileum	UD 3	Föräldrabalken	Ju 7
Företagens uppgiftsskyldigheter	Fi 55	G	
Företag och samhälle	I 5	Generalklausulutredningen	Ju 50
Företagsbeskattning	Fi 61	Geologiutredning, 1964 års	I 7
Företagsdemokrati	Fi 53, I 11	Girossystem	Fi 56
Företagshälsovård	S 29, Fi 2 14	Glasögonoptiker	S 4
Företagsstruktur		Glesbygdsfrågor	
Bensinhandel	H 2	Bussbidragsutredningen	K 24
Byggnadsbranschen	In 24	Glesbygdsutredningen	In 20
Detaljhandel	H 11	Norrlands jordbruk	Jo 4
Enskilt näringsliv	Fi 20	Godstransport	Ju 16, K 7
Filmbranschen	U 32	Grafiska kommittén	I 15
Grafisk industri	I 15	Grundlagarna	
Gruvindustrin	I 2	Grundlagsberedningen	Ju 27
Småföretag	I 14	Yttrandefriheten i massmedier	Ju 51
Yrkestrafik	K 28	Yttrande- och tryckfrihet	Ju 25
Författarstöd	U 29	Grustäktskommittén	Ju 43
Författningsfrågan	Ju 27	Gruvor	Ju 6, I 2
Författningspublicering	Ju 35	Gränskommuner	C 18
Förfogandelagstiftning	Fö 6	Göteborgsutredningen	C 7
Förhandlingar för pensionerade	In 14	H	
Förhandlingsutredningen	Fi 32	Hamnutredningen	K 10
Förmynderskapsutredningen	Ju 7	Handel	
Förmögenhetsrättsliga generalklausuler	Ju 50	Affärstidsregleringen	H 10
Förpassningsutredningen	Ju 26	Bensinhandel	H 2
Förskolor	S 22	Butiksetablering	H 5
Försvarets materielverk	Fö 8 9	Distributionsutredningen	H 11
Försvarsväsen (allmänt)		Kommission, handelsagentur m. m.	Ju 4
Beredskap inom luftfarten	K 13	Köp av lös egendom	Ju 19
Fredsorganisationsutredningen	Fö 7	Köpeavtal	Ju 11
Försvarets utveckling	Fö 16	Se även Utrikeshandel	
Försvarsforskning	Fö 11	Handikappade	
Kommunal beredskap	C 13	Handikapputredningen	S 13
Planering och budgetering	Fö 14	Hjälpmedelgruppen	S 27
Rekvision och förfogande	Fö 6	Sjukpenning vid arbetsvård	S 31
Försvarsväsen (materiel)		Skyddad sysselsättning	In 17
Materielanskaffningsutredningen	Fö 9		
Försvarsväsen (personal)			
Befordringsförfarandet	Fö 10		
Biståndsutbildning	Fö 1		

- Statens handikappråd S 12
Handräkningsvärnpliktiga Fö 5
Havsresursutredningen I 10
Hemvistsakkunniga Fi 57
Hingstdepå och stuteri, Statens Jo 1
Hissar C 16
Hjälpmedelgruppen S 27
Hundskatt Fi 64
Hälso- och sjukvård
 Akademiska sjukhuset S 7
 Arbetsmiljöutredningen S 29
 Fluorkommittén S 17
 Hälsokontroll för statsanställda Fi 2 14
 Karolinska sjukhuset S 8 21 35
 Livsmedelslagstiftning S 2 10
 Medicinalstatistik S 15
 Märkning av farliga ämnen S 3
 Sjukhusorganisationen S 19
 Sjukvårdskostnader S 26
 Socialdepartementets sjukvårdsdelegation S 14
Hälsovårdsinspektörsutbildning S 28
- I**
Industricentrautredningen In 26
Industriellt byggande In 5
Informationsutredningen Ju 34
 Se även *Upplyningsverksamhet*
Inkomstfördelning In 8
Inmutning Ju 6
Insyn Fi 62
Integritetsskydd
 Dataarkivering U 22
 Integritetsskyddskommittén Ju 28
 Kreditupplysningsutredningen Ju 42
 Offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén Ju 41
Internationella byggnadskommittén In 27
Internationella överenskommelser Ju 35
Internationellt bistånd
 Biståndsutbildning av vapenfria och värnpliktiga Fö 1
 SIDA:s organisation UD 5
 U-landstjänsts meritvärde Fi 49
Internatskolor U 45
Intrång av kraftledning I 9
Invandrare
 Invandrarutredningen In 16
 Nordisk utlänningslagstiftning In 1
 Utlänningsutredningen In 4
 Zigenarfrågor In 21
- J**
Jaktmarksutredningen Jo 12
Jordbruk
 Intrång av kraftledning I 9
- Jordbruksbeskattningskommittén Fi 43
 Sambruksutredningen Jo 17
 Stödet i norra Sverige Jo 4
 Taxesättningen vid vissa anstalter Jo 11
 Yrkesutbildningens organisation U 25
 1969 års mjölkpriskommitté Jo 3
Jordbrukshögskolor Jo 10
Jämlikhet Fi 32
Järnvägar
 Stängselskyldighet K 21
- K**
Kammarkollegiet Fi 60
Kammarrätten Ju 52
Kapitalmarknadsutredning, 1968 års Fi 41
Kapitalkatteberedningen Fi 34
Karolinska sjukhuset S 8 21 35
Kartprisutredningen C 2
Klassificering Fi 46
Klientelundersökning Ju 14
Kommerskollegieutredningen H 8
Kommission Ju 4
Kommunalförvaltning
 Göteborgsutredningen C 7
 Hamnutredningen K 10
 Kommunal demokrati C 20
 Kommunالرättskommittén C 6
 Lagteknisk översyn av kommunallagarna C 21
 Länsdemokratiutredningen C 1
 Malmö stads återinträde i landstinget C 9
 Nordiska kommunالرättskommittén C 18
 Riksnämnden för kommunal beredskap C 13
 Skatteutjämningsrevisionen Fi 59
 Ämbetsansvarskommittén Ju 29
 1967 års kommunalskatte-kommitté Fi 9
Kommunالرvalskommittén C 3
Kommunindelning C 5
Komparativ rätt Ju 10
Kompetensutredningen U 2
Koncentrationsutredningen Fi 20
Koncession Ju 6 39
Konfirmationsundervisning U 5
Konkurrens In 24
Konsertbyråutredningen U 11
Konstnärsutbildningssakkunniga U 24
Konsumentfrågor Ju 50, H 6 11
Kontant stöd vid arbetslöshet In 9
Kontinentalsockelns naturtillgångar I 10
Kraftledningar Ju 39, I 9
Kraftverk I 13
Kreditväsen
 Delegationen för bostadsfinansiering In 10

Kreditupplysningsutredningen	Ju 42	Lantbrukshögskolan	Jo 10
Låneunderlag för bostadslån	In 6	Ledningar	Ju 39, K 16, I 8 9
Paritetslån	In 25	Linköpingsfilialen	U 36
1968 års kapitalmarknadsutredning	Fi 41	Litteraturutredningen	U 29
Krigsavlöningsberedningen	Fi 1	Livräntor	Ju 30
Krigsmaterielexportutredningen	H 3	Livsmedel	S 2 10
Kriminalvård		Lokalisering	
Anstaltsbehandling	Ju 33	Industricentra	In 26
Behandlingsforskning	Ju 46	Regional utredningsverksamhet	In 7
Fångvårdens byggnadskommitté	Ju 13	Statlig verksamhet	Fi 50
Förpassningsutredningen	Ju 26	Turistanläggningar m. m.	Jo 16
Tillsynsutredningen	Ju 31	Veterinärhögskolan	Jo 22
Ungdomsbrottslighet	Ju 14 22	1968 års lokaliseringsutredning	In 15
Kronofogdemyndigheter	C 11 17	Lokal- och utrustningsprogram	U 14, Jo 10
Kronojord		Lotteriverksamhet	H 1
Markdelegationen	Fi 18	Luffart	
Publika arrendeutredningen	Jo 24	Arlandagruppen	K 1
Skeppsholmen	Fö 12	Beredskapslagstiftning	K 13
Universitetens egendomsförvaltning	Fi 19	Buller	K 30
KSA-utredningen	In 9	Flygarbetstidsutredningen	K 18
Kulturell verksamhet		Flygtrafikledarskola	K 33 34
Filmbranschen	U 32	Flygtrafikledningskommittén	K 17
Konstbyråutredningen	U 11	Öresundsdelegationen	K 23
Konstnärsutbildning	U 24	Luftkuddefarkoster	K 12
Musei- och utställningssakkunniga	U 16	Luftvård	K 11
Regionmusiken	Fö 15	LUP-kommittéer	U 14, Jo 10
Svenska institutet	UD 1 2	Låginkomstutredningen	In 8
Upphovsrätt	Ju 54	Låneunderlagsgruppen	In 6
1968 års litteraturutredning	U 29	Läkarförhandlingar	Fi 13
Kulturminnesvård	Jo 5	Läkemedel	Fi 20, I 12
Kyrkoväsen		Länsförvaltning	
En liten bönbok	U 6	Civilbefälhavarutredningen	C 10
Konfirmationsundervisning	U 5	Göteborgsutredningen	C 7
Predikotexter	U 7	Länsberedningen	C 19
1968 års beredning om stat och kyrka	U 30	Länsdemokratiutredningen	C 1
1968 års kyrkohandboks-kommitté	U 26	Länsplanering	Fi 36
1969 års psalmkommitté	U 35	Partiell omorganisation	C 22
Kårobligatorieutredningen	U 50	Länsskolnämnder	U 52
Källskatt	Fi 24	Lärarnas arbetsförhållanden	U 12 49
Kärnforskning	U 18	Lärarytelse	
Köpeavtal	Ju 11	Läroämnen	
Köplagen	Ju 19	Läromedel	U 17, 23
Körkortsutredningen	K 20	Lön	
		Avtalsstatistikutredningen	Fi 4
L		Checklöneutredningen	Fi 37
Laboratorieberedningen	Jo 15	Differentierade lönekostnadspålägg	Fi 40
Landskapsvård	Ju 43, Jo 21	Ersättning till personalutbildare	Fi 47
Landsting		Fullföljdsordningen i vissa mål	Fi 10
Göteborgsutredningen	C 7	Förhandlingsutredningen	Fi 32
Kommunalrättskommittén	C 6	Klassificering av maskinläggningar	Fi 46
Kommunalvalskommittén	C 3	Krigsavlöningsberedningen	Fi 1
Landstingens arkivutredning	C 8	Låginkomstutredningen	In 8
Länsberedningen	C 19	Läkarförhandlingsdelegationen	Fi 13
Länsdemokratiutredningen	C 1	Lönesystemutredningen	Fi 35
Malmö stad	C 9	Lös egendom	Ju 19

M

<i>Malm</i>	Ju 6, I 7
<i>Malmö stad</i>	C 9
<i>Marinens befälsutredning</i>	Fö 3
<i>Markdelegationen</i>	Fi 18
<i>Marklagstiftning</i>	
<i>Jaktmarksutredningen</i>	Jo 12
<i>Markägare</i>	Jo 21
<i>Maskinanläggningar</i>	Fi 46
<i>Massmedier</i>	Ju 51
<i>Materielanskaffningsutredningen</i>	Fö 9
<i>Materielverket</i>	Fö 8 9
<i>Medicinalstatistik</i>	S 15
<i>Medicinsk teknik</i>	U 36
<i>Meritvärde av u-landstjänst</i>	Fi 49
<i>Meteorologisk information</i>	K 29
<i>Metrologiska enheter</i>	Fi 21
<i>Militära tjänstgöringsåldersutredningen</i>	Fö 2
<i>Militärmusiken</i>	Fö 15
<i>Militärstraffsakkunniga</i>	Ju 3
<i>Miljökontrollutredningen</i>	Jo 14
<i>Miljövård se Naturvård</i>	
<i>Mineral</i>	Ju 6, I 7
<i>Mjölkpriskommitté, 1969 års</i>	Jo 3
<i>Moratoriekommittén</i>	Ju 53
<i>Motorredskapsutredningen</i>	K 19
<i>Musei- och utställningssakkunniga</i>	U 16
<i>Musik</i>	Fö 15, U 11
<i>Musikaliska akademien</i>	U 47
<i>Musikutbildning</i>	U 46 47
<i>Myndighet</i>	Ju 7
<i>Mått</i>	Fi 21
<i>Märkning</i>	S 3
<i>Mönstring</i>	K 38

N

<i>Narkotika</i>	
<i>Samarbetsorgan för bekämpande av narkotikamissbruk</i>	S 23
<i>Nationalkommittén för FN:s 25-årsjubileum</i>	UD 3
<i>Nationalkommittén för 1972 års FN-konferens</i>	Jo 20
<i>Naturkatastrofer</i>	K 29, C 12
<i>Naturtillgångar</i>	I 10
<i>Naturvård</i>	
<i>Atomkraftverk</i>	I 13
<i>Bilavgaser</i>	K 9
<i>FN:s miljökonferens</i>	Jo 20
<i>Fritidsbåutredningen</i>	Jo 25
<i>Grustäktskommittén</i>	Ju 43
<i>Miljökontrollutredningen</i>	Jo 14
<i>Naturvårdskommittén</i>	Jo 21
<i>Vattenlagsutredningen</i>	Ju 40
<i>NORDEK</i>	H 4
<i>Nordiska rådet</i>	
<i>Nordiska organisationskommittén</i>	UD 4
<i>Nordiskt samarbete</i>	
<i>Aktiebolagsutredningen</i>	Ju 1

<i>Auktorisation av optiker</i>	S 4
<i>Ekonomiskt samarbete</i>	H 4
<i>Fiskerikonferens</i>	Jo 2
<i>Flygarbetsstidsutredningen</i>	K 18
<i>Generalklausulutredningen</i>	Ju 50
<i>Gränskommunalt samarbete</i>	C 18
<i>Institut för komparativ rätt</i>	Ju 10
<i>Insyn i utländsk bank</i>	Fi 62
<i>Kommission, handelsagentur m. m.</i>	Ju 4
<i>Köparens rätt att frånträda avtal</i>	Ju 11
<i>Köp av lös egendom</i>	Ju 19
<i>Livsmedelslagstiftning</i>	S 10
<i>Medicinalstatistik</i>	S 15
<i>Märkning av farliga ämnen</i>	S 3
<i>Nordiska organisationskommittén</i>	UD 4
<i>Skadeståndskommittén</i>	Ju 30
<i>Skifte av dödsbo</i>	Ju 21
<i>Skiljedomslagstiftning</i>	Ju 5
<i>Trafiksäkerhetsforskning</i>	K 14
<i>Transportekonomisk forskning</i>	K 15
<i>Upphovsrätt</i>	Ju 54
<i>Utlänningslagstiftning</i>	In 1
<i>Verkställighet av utländsk dom</i>	Ju 2
<i>Vägtrafikkommittén</i>	K 4
<i>Öresundsdelegationen</i>	K 23
<i>Norrland K 2, U 3 48, Jo 4,</i>	In 26
<i>Norrmalm</i>	K 31, Fi 18
<i>Norrvikens trädgårdar</i>	Jo 5
<i>Nykterhetsvård</i>	
<i>Alkoholpolitiska utredningen</i>	Fi 27
<i>Socialutredningen</i>	S 20
<i>Trafiknykterhetsbrott</i>	Ju 8
<i>Näringspolitik</i>	
<i>Aktiebolagsutredningen</i>	Ju 1
<i>Företagens uppgifts- och uppbyggdsskyldighet</i>	Fi 55
<i>Grafisk industri</i>	I 15
<i>Industricentra</i>	In 26
<i>Koncentrationsutredningen</i>	Fi 20
<i>Mindre och medelstora företag</i>	I 14
<i>Patentpolicy</i>	H 7
<i>Regional planering</i>	Fi 36
<i>Samarbetsutredningen</i>	I 5
<i>Samordnad teknisk forskning</i>	I 6
<i>Textilindustrin</i>	I 4
<i>Varvsindustrin</i>	I 3
<i>1967 års gruvutredning</i>	I 2
O	
<i>Obligationsmarknad</i>	Fi 28
<i>Offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén</i>	Ju 41
<i>Offentligt biträde</i>	Ju 38
<i>Oljehandel</i>	H 2
<i>Oljeledning</i>	K 16, I 8
<i>Olycksberedskap</i>	C 12
<i>Omskolning</i>	In 28
<i>Optiker</i>	S 4

<i>Oriktiga frihetsberövanden</i>	Ju 48	Regional utredningsverk-	
<i>Ortnamnsarkivet</i>	U 8	samhet	In 7
P		Trafikplaneringsmodell	K 35
<i>Paritetslåneutredningen</i>	In 25	Transportstöd	K 2
<i>Patentpolicykommittén</i>	H 7	Turistanläggningar	Jo 16
<i>Pedagogik</i>	U 21 49	<i>Regionmusiken</i>	Fö 15
<i>Pensionering</i>		<i>Rehabilitering</i>	S 31
<i>Förhandlingsrätt</i>	In 14	<i>Reklamutredningen</i>	U 19
<i>Pensionsförsäkringskom-</i>		<i>Rekvissions- och förfogan-</i>	
<i>mittén</i>	S 9	<i>deutredning, 1967 års</i>	Fö 6
<i>Pensionsålderskommittén</i>	S 34	<i>Religionsvetenskap</i>	U 38
<i>Sjöfolk</i>	K 22	<i>Restauranger</i>	U 34
<i>Periodiskt understöd</i>	Fi 48	<i>Riksinternatskolor</i>	U 45
<i>Personaladministration</i>	Fi 12	<i>Riksplanering</i>	C 15
<i>Personalkategoriutredning,</i>		<i>Riksskatteverket</i>	Fi 15 17
<i>1968 års</i>	Fö 8	<i>Riksstaten</i>	Fi 51
<i>Personalutbildning</i>	Fi 47	<i>Riksutställningar</i>	U 16
<i>Personalvårdsutredning,</i>		<i>Rivning</i>	In 19
<i>1969 års</i>	Fi 14	<i>Rulltrappor</i>	C 16
<i>Pipelines</i>	K 16, I 8	<i>Rusdryckslagstiftning</i>	Fi 27
<i>Polisväsen</i>		<i>Rymdforskning</i>	U 13
<i>Samarbetsorgan för be-</i>		<i>Räddningstjänst</i>	K 36, C 12
<i>kämpande av narkotika-</i>		<i>Rättegångsväsen</i>	
<i>missbruk</i>	S 23	<i>ADB inom rättsväsendet</i>	Ju 32
<i>1967 års polisutredning</i>	Ju 36	<i>Domstolskommittén</i>	Ju 17
<i>Postgiro</i>	Fi 56	<i>Ersättning för oriktiga fri-</i>	
<i>Praktikcentrumkommittén</i>	U 51	<i>hetsberövanden</i>	Ju 48
<i>Predikotexter</i>	U 7	<i>Skiljedomslagstiftning</i>	Ju 5
<i>Presstöd</i>	UD 6	<i>Trafikmålskommittén</i>	Ju 18
<i>Prisfrågor</i>		<i>Verkställighet av utländsk</i>	
<i>Fisk</i>	Jo 13	<i>dom</i>	Ju 2
<i>Kartor</i>	C 4	<i>Åtalsunderlåtelse</i>	Ju 55
<i>Mjök m. m.</i>	Jo 3	<i>1968 års brottmålsutredning</i>	Ju 37
<i>Prisindex på byggnadsom-</i>		<i>Rätts hjälp</i>	Ju 38
<i>rådet</i>	Fi 31	<i>Rättsvetenskap</i>	Ju 10
<i>Privatliv</i>	Ju 28 41 42, U 22	<i>Rättsväsendets informations-</i>	
<i>Professorstillsättning</i>	U 41	<i>system</i>	Ju 32
<i>Programbudgetering</i>	Fö 14	<i>Rörtransport</i>	I 8
<i>Prospektering</i>	I 7 10	<i>Röstning</i>	Ju 23
<i>Prästutbildning</i>	U 38		
<i>Psalmkommitté, 1969 års</i>	U 35	S	
<i>Psykologiska undersökningar</i>	Fi 38	<i>Samarbetsutredningen</i>	I 5
<i>Publicering</i>	Ju 35	<i>Sambruksutredningen</i>	Jo 17
<i>Publika arrendeutredningen</i>	Jo 24	<i>Samhällsinformation</i>	Ju 34 35, S 5
<i>Punktskatteutredning, 1969 års</i>	Fi 44	<i>Samhällsplanering</i>	
R		<i>Beredningen för regional</i>	
<i>Radio</i>		<i>planering</i>	Fi 36
<i>Reklam i televisionen</i>	U 19	<i>Bygglagutredningen</i>	C 14
<i>Utbildningsradio och -TV</i>	U 20	<i>Friluftsområden m. m.</i>	Jo 16
<i>Yttrandefrihet</i>	Ju 51	<i>Fysisk riksplanering</i>	C 15
<i>1969 års radioutredning</i>	U 37	<i>Regional trafikplanering</i>	K 35
<i>Rationalisering</i>	Ju 49	<i>Regional utredningsverk-</i>	
<i>Realisationsvinst</i>	Fi 63	<i>samhet</i>	In 7
<i>Redovisning av fondmedel</i>	Fi 22 23	<i>Samlevnadsundervisning</i>	U 15
<i>Regeringsrätten</i>	Ju 47	<i>Samlingslokaler</i>	In 18
<i>Regional fiskeridministration</i>	Jo 18	<i>Saneringsutredningen</i>	In 19
<i>Regionalpolitik</i>		<i>Sanktionslagstiftning</i>	Ju 9
<i>Beredningen för regional</i>		<i>Sekretess</i>	Ju 41
<i>planering</i>	Fi 36	<i>Service</i>	In 12
<i>Glesbygdsutredningen</i>	In 20	<i>Sexualundervisning</i>	U 15
<i>Industricentra</i>	In 26	<i>SIDA</i>	UD 5
<i>Lokaliseringsutredningen</i>	In 15	<i>Simulatorgruppen</i>	K 34
		<i>Sjukförsäkring</i>	S 1 31 33
		<i>Sjukgymnastutbildning</i>	U 10

<i>Sjukhusbokföring</i>	S 8	Teknisk utveckling	Jo 19
<i>Sjukhusbyggande</i>	S 7	Yrkesutbildningens organi-	
<i>Sjukhusfonder</i>	S 21	sation	U 25
<i>Sjukhusorganisationen</i>	S 19	<i>Skogshögskolan</i>	Jo 10
<i>Sjukhusvård</i>	S 35	<i>Skolledarutredningen</i>	U 4
<i>Sjukpenningutredningen</i>	S 33	<i>Skolväsen (allmänt)</i>	
<i>Sjukvårdskostnadsutredningen</i>	S 26	Länsskolnämnder	U 52
<i>Sjöfart</i>		Läromedelsutredningen	U 17
Befälsbemanningsutred-		Riksinternatskolor	U 45
ningen	K 26	Sexual- och samlevnadsfrå-	
Fritidsbåtutredningen	Jo 25	gor	U 15
Hamnutredningen	K 10	Skolans inre arbete	U 49
Sjölagskommittén	Ju 15	TV och radio i utbildningen	U 20
Sjömanslagskommittén	K 8	<i>Skolväsen (gymnasier)</i>	
Sjömanspensionskommittén	K 22	Kompetensutredningen	U 2
Sjöräddning	K 36	Skolledarutredningen	U 4
Övergivna fartyg	K 37	<i>Skolväsen (lärare)</i>	
<i>Sjöfolk</i>	K 38	Arbetsförhållanden	U 12 49
<i>Sjöräddning</i>	K 36	Skolledarutredningen	U 4
<i>Skadestånd</i>		Se även <i>Lärarytelse</i>	
Oriktiga frihetsberövanden	Ju 48	<i>Skrivbyråer</i>	In 22
Skadeståndskommittén	Ju 30	<i>Skyddad sysselsättning</i>	In 17
<i>Skara</i>	Jo 23	<i>Skyddsrum</i>	Fö 13
<i>Skattestrafflagutredningen</i>	Fi 5	<i>Småföretag</i>	I 14
<i>Skatteutjämningsrevisionen</i>	Fi 59	<i>Snöfordon</i>	K 19
<i>Skatteväsen (allmänt)</i>		<i>Sociala förmåner</i>	Fö 17
Bilskatteutredningen	Fi 25	<i>Socialdepartementets sjuk-</i>	
Hundskatten	Fi 64	vårdsdelegation	S 14
Kapitalskatteberedningen	Fi 34	<i>Social forskning</i>	S 25
Kommunalskattemedel	Fi 9	<i>Socialvård</i>	
Punktskatteutredning, 1969		Informationsbroschyr	S 5
års	Fi 44	Socialutredningen	S 20
Riksskatteverkskommittén	Fi 15	<i>Socionomutbildning</i>	U 44 51
Skatteutjämnning	Fi 59	<i>Specialstraffrätten</i>	Ju 12
<i>Skatteväsen (företagsbeskatt-</i>		<i>Specialundervisning</i>	U 49
<i>ning)</i>		<i>Stadsplanering</i>	C 4 14 22
Avdragsrätt för forsk-		<i>Statistik</i>	K 27, Fi 4 33
ningskostnader	Fi 11	<i>Statistiska centralbyrån</i>	Fi 16
Beskattning av bostadsför-		<i>Statliga företag</i>	
eningar	Fi 54	Företagsdemokrati	I 11
Jordbruksbeskattnings-		Laboratorieberedningen	Jo 15
kommittén	Fi 43	Läkemedelsproduktionen	I 12
Översyn av företagsbe-		<i>Stat och kommun</i>	Fi 9 59
skattningen	Fi 61	<i>Statsanställda</i>	
<i>Skatteväsen (inkomstskatt)</i>		Besvärsmål i avlöningsmål	Fi 10
Avdrag för periodiskt un-		Fackliga uppdrag	Fi 58
derstöd	Fi 48	Förhandlingsutredningen	Fi 32
Bostadsföreningar	Fi 54	Hälsovård	Fi 2 14
Realisationsvinst	Fi 63	Tjänstgöringsbetyg	Fi 7
Skatt på sjukpenning	S 33	<i>Statsbudget</i>	Fi 51
Traktamentsbeskattningen	Fi 39	<i>Statsdepartementen</i>	Ju 20 47
<i>Skatteväsen (taxering)</i>		<i>Statsförvaltning</i>	
Definitiv källskatt	Fi 24	Betygsutredningen	Fi 7
Fastighetsbegreppet	Fi 30	Budgetutredningen	Fi 51
Fastighetstaxeringskom-		Central domstolsförvaltning	Ju 49
mittéerna	Fi 6	Centralorgan inom exeku-	
Skattestrafflagutredningen	Fi 5	tionsväsendet	C 11 17
<i>Skatteväsen (uppbörd)</i>		Departementsutredningen	Ju 20
Definitiv källskatt	Fi 24	Differentierade löne-	
Företagens skyldigheter	Fi 55	kostnadspålägg	Fi 40
<i>Skeppholmsutredning</i>	Fö 12	Ersättning till personalut-	
<i>Skifte av dödsbo</i>	Ju 21	bildare	Fi 47
<i>Skiljedom</i>	Ju 5	Fondbyråutredningen	Fi 22
<i>Skogsbruk</i>		Företagsdemokrati	Fi 53
Skogsbruksutredningen	Jo 7	Kammarkollegiet	Fi 60
Skogspolitiska utredningen	Jo 8	Kommerskollegietutredningen	H 8

Lokalisering av statlig verksamhet	Fi 50	Tjänstemän	Fi 32
Lönestystemutredningen	Fi 35	Tjänstesystem	Fi 35
Nedre Norrmalm	K 31, Fi 18	Tjänstetillsättningar	Fi 17, U 41
Offentlighet och sekretess	Ju 41	Tjänstgöringsintyg	Fi 7
Personaladministration	Fi 12	Tjänstgöringsålder	Fö 2
Personalvård	Fi 14	Tjänstledighet	Fi 58
Riksskatteverket	Fi 15 17	Trafikbullenretredningen	K 30
Rättshjälp i förvaltnings- ärenden	Ju 38	Trafikmålskommittén	Ju 18
SIDA	UD 5	Trafiknykterhetsbrott	Ju 8
Statistiska centralbyrån	Fi 16	Trafikolycksstatistikkommittén	K 27
Städning	Fi 29	Trafikplaneringsutredningen	K 35
Testutredningen	Fi 38	Trafikpolitik	
Upphandlingsutredningen	Fi 42	Bilskatteutredningen	Fi 25
Ämbetsansvarskommittén	Ju 29	Bussbidragsutredningen	K 24
Statskontoret	Fi 12 22	Fraktavtalet vid godsbe- fordran på väg	Ju 16
Statskyrkan	U 30	Luftkuddefarkoster	K 12
Stiftelser	Fi 61	Nordisk transportekon- omisk forskning	K 15
Stockholms län	C 5	Regional trafikplanering	K 35
Stockholms stad	K 31, Fi 18	Trafikpolitiska delegationen	K 6
Storaccelerator	U 18	Transportforskningsgruppen	K 3
Storlandsting	C 7 9	Transportstöd	K 2
Strafflagstiftning		Väggkostnadsutredningen	K 9
Förvandlingsstraffutred- ningen	Ju 45	Yrkestrafikens struktur	K 28
Militärstraffsakkunniga	Ju 3	Öresundsdelegationen	K 23
Skattestrafflagutredningen	Fi 5	Trafiksäkerhet se Vägtrafik	
Specialstraffrätten	Ju 12	Traktamentsbeskattningsut- redningen	Fi 39
Trafiknykterhetsbrott	Ju 8	Transportforskning	K 3 15
1965 års abortkommitté	Ju 24	Transportstöd	K 2
Studentkårer	U 50	TRU-kommittén	U 20
Studiecirklar	U 43	Tryckerier	I 15
Studiesocialt stöd		Tryckfrihet	Ju 25
Vuxenstudierande	U 31	Trädgårdsnäringen	
1968 års studiemedelsut- redning	U 28	Norrvikens trädgårdar	Jo 5
Sturup	K 33 34	Trädgårdsnäringsutred- ningen	Jo 6
Städning	Fi 29	Yrkesutbildningens orga- nisation	U 25
Stängselskyldighet	K 21	Tullagstiftningskommittén	Fi 26
Svenska institutet	UD 1 2	Tullpackhuskarlslagen	Fi 45
Svensk-amerikansk press	UD 6	Tung trafik	K 25
Svävarfartsutredningen	K 12	Turistanläggningar	Jo 16
Säkerhetsföreskrifter	S 3, K 7, C 16	Täktsamfälligheter	Ju 43
Södermanlands län	C 5	Tätortsmiljö	C 4 14
Södertälje kommunblock	C 5		

T

Tandvård	
Fluorkommittén	S 17
Tandvårdsförsäkring	S 32
1967 års folktandvårdsut- redning	S 16
Taxesättning	Jo 11
Tekniska hjälpmedel	S 27
Teknisk forskning	I 6
Teknisk utbildning	U 3 9 48
TEKO-utredningen	I 4
Television	Ju 51, U 19 20
Teologiska övningsinstitut	U 38
Testutredningen	Fi 38
Textilindustri	I 4
Tidningspressen	UD 6
Tillsynsutredningen	Ju 31
Tilläggs pension	S 34

U

U-landstjänst	Fö 1, Fi 49
Understödsföreningar	Fi 3
Ungdomsbostadsutredningen	In 3
Ungdomsbrottslighet	Ju 14 22 55
Ungdomsvårdsskolor	S 30
Universitet	
Egendomsförvaltning	Fi 19
Kårobligatoriet	U 50
Lokal- och utrustningspro- gram	U 14
Läromedelsutredningen	U 17
Medicinsk teknik	U 36
Pedagogikutredningen	U 21
Professorstillsättning	U 41
Restaurangverksamheten	U 34
Studier och värnpliktsut- bildning	U 39

Teknisk utbildning i Norrland	U 48	Varvsindustrin	I 3
Teologiska övningsinstitut	U 38	Vattenlagen	Ju 40, Jo 21
TV och radio i utbildningen	U 20	Verkställighet	Ju 2
1968 års utbildningsutredning	U 27	Veterinärhögskolan	Jo 10 22
Universitetssjukhus		Veterinärväsen	
Akademiska sjukhusets utbyggande	S 7	Fältstation i Skara	Jo 23
Karolinska sjukhuset	S 8 21	Laboratorieberedningen	Jo 15
Sjukhusfonder	S 21	Veterinärväsendeutredningen	Jo 9
Uppbördsskyldighet för företag	Fi 55	Vikt	Fi 21
Uppfinningar	H 7	Vindelådalen	Jo 16
Uppgiftsskyldighet för företag	Fi 55	Visarkivet	U 8
Upphandling	Fi 8 42	Vuxenutbildning	U 31 43
Upphovsrätt	Ju 54, U 23	Vårdlagstiftning	S 20
Upplysningsverksamhet		Vårdpersonal	Ju 31
Exportfrämjandeutredningen	H 9	Väderleksinformation	K 29
Författningspublicering	Ju 35	Väghållning	K 9 32
Information företag—samhälle	I 5	Vägtrafik	
Information genom ljudradion	U 37	Befordran av farligt gods	K 7
Informationsutredningen	Ju 34	Bilavgaser	K 11
Konsumentutredningen	H 6	Bilregisterutredningen	K 5
Miljökontrollutredningen	Jo 14	Bilskatteutredningen	Fi 25
Nationalkommittén för FN:s 25-årsjubileum	UD 3	Buller	K 30
Sexual- och samlevnadsfrågor	U 15	Fordonsbesiktning	K 25
Social informationsbroschyr	S 5	Fraktavtalet vid vägtransporter	Ju 16
Svenska institutet	UD 1 2	Körkortsutredningen	K 20
Svensk-amerikansk press	UD 6	Motorredskapsutredningen	K 19
Upprustning av bostäder	In 19	Nordisk trafiksäkerhetsforskning	K 14
Uppsägningskydd	In 23	Nordisk vägtrafikkommitté	K 4
Utbildningsradio	U 20 37	Trafikmålskommittén	Ju 18
Utbildningsutredning, 1968 års	U 27	Trafiknykterhetsbrott	Ju 8
Uthyrning av arbetskraft	In 22	Trafikolycksstatistik	K 27
Utlandsinformation	UD 1 2 6, H 9	Väggkostnadsutredningen	K 9
Utländsk dom i tvistemål	Ju 2	Värdepappershandel	Fi 28
Utländskt bankföretag	Fi 62	Värmeverk	I 13
Utlämnningar		Värnpliktiga	
Invandrarutredningen	In 16	Biståndsutbildning	Fö 1
Nordisk utlänningslagstiftning	In 1	Handräckningsvärnpliktiga	Fö 5
Utlänningsutredningen	In 4	Militärstraffsakkunniga	Ju 3
Utrikeshandel		Sociala förmåner	Fö 17
Betalningsbalansstatistik	Fi 33	Studier och värnpliktsutbildning	U 39
Exportfrämjandeutredningen	H 9	1966 års värnpliktskommitté	Fö 4
Krigsmaterielexport	H 3	Y	
Utsällningar	U 16	Yrkesinspektionen	S 29
Utsökning	Ju 53	Yrkesskadeförsäkring	S 6 18 31
V		Yrkestrafik	K 28, Fi 25
Val		Yrkesutbildning	
Kommunalvalskommittén	C 3	Hälsovårdsinspektörsutbildning	S 28
1965 års valtekniska utredning	Ju 23	Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsskolor	U 25
Valutapolitik		Yrkesutbildningsberedningen	U 1
Betalningsbalansutredningen	Fi 33	Yttrande- och tryckfrihet	Ju 25 51
Valutakommissionen	Fi 52	Z	
Vapenfria	Fö 1	Zigenare	In 21
Varudistribution	H 11	A	
		Åklagarväsen	Ju 36
		Åtalsrättskommittén	Ju 55

Ä

Ägandeförhållanden
Äktenskapslagstiftning
Ämbetsansvarskommittén

Fi 20

Ju 44

Ju 29

Ö

Öresundsdelegationen
Övergivna fartyg
Övningsämneslärare

K 23

K 37

U 33

Innehållsförteckning

Allmän berättelse	1
Överenskommelser med främmande makter m. m. under tiden december 1969—oktober 1970	5
Redogörelse för de garantier för exportkrediter som exportkreditnämnden har meddelat på statens vägnar	12
Under år 1970 beviljade bidrag ur behållningen av de särskilda lotterier som anordnats till förmån för konst, teater och andra kulturella ändamål	14
Under år 1970 beviljade bidrag ur fonden för idrottens främjande	16
Under år 1970 beviljade bidrag ur fonden för friluftslivets främjande	17
Under budgetåret 1969/70 gjorda anvisningar ur jaktvårdsfonden	17
Under budgetåret 1969/70 influtna medel och anvisade belopp ur statens lappfond	18
Under budgetåret 1969/70 beviljade understöd ur allmänna arvsfonden	19
Utbetalningar för skilda ändamål från handels- och sjöfartsfonden under budgetåret 1969/70	20
<i>Kommittéer:</i>	
Justitiedepartementet (Ju)	21
Utrikesdepartementet (UD)	88
Försvarsdepartementet (Fö)	96
Socialdepartementet (S)	117
Kommunikationsdepartementet (K)	154
Finansdepartementet (Fi)	188
Utbildningsdepartementet (U)	249
Jordbruksdepartementet (Jo)	319
Handelsdepartementet (H)	347
Inrikesdepartementet (In)	357
Civildepartementet (C)	392
Industridepartementet (I)	425
<hr/>	
Uppgift på kostnader för kommittéer	440
Betänkanden utkomna från trycket under år 1970	494
Stencilerade betänkanden avlämnade under år 1970	496
Nordisk Udredningsserie	498
Personregister till kommittéer	499
Sakregister till kommittéer	524

THE

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

